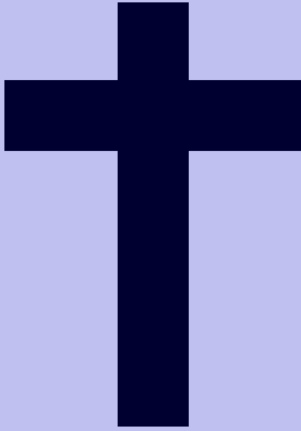

Η Καινή Διαθήκη

The Greek New Testament: SBL Edition

Ἡ Καινὴ Διαθήκη

The Greek New Testament: SBL Edition

copyright © 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software

Language: Ἑλληνικά (Greek, Ancient)

Dialect: Ancient

Updated to source dated 2023-07-10 from <https://github.com/LogosBible/SBLGNT>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-08-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Aug 2024 from source files dated 25 Aug 2024
481db0ad-89b5-5f26-acd4-a04def98bd07

Contents

FRT	1
INT	2
ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ	9
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ	61
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ	99
ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ	157
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	200
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	256
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α	275
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β	295
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ	308
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	315
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	322
ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ	327
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α	332
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β	336
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α	339
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β	344
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ	348
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ	351
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ	352
ΙΑΚΩΒΟΥ	366
ΠΕΤΡΟΥ Α	372
ΠΕΤΡΟΥ Β	378
ΙΩΑΝΝΟΥ Α	382
ΙΩΑΝΝΟΥ Β	387
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ	388
ΙΟΥΔΑ	389
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	391
ΟΤΗ	417
ΧΧΑ	420
ΒΑΚ	422

The Greek New Testament
SBL Edition
 Edited by
Michael W. Holmes
Society of Biblical Literature
Atlanta, Georgia
Logos Bible Software
Bellingham, Washington

THE GREEK NEW TESTAMENT: SBL EDITION

© 2010 by the Society of Biblical Literature and Logos Bible Software

The electronic text of the SBLGNT may be freely downloaded at <http://sblgnt.com>.

End-User License Agreement

1. This work is released under the Creative Commons Attribution License 4.0.
2. If you need additional permissions and licensing, address those to:
 Rights and Permissions Office
 Society of Biblical Literature
 825 Houston Mill Road, Suite 350
 Atlanta, GA 30329 USA
3. You must always attribute quotations from the SBLGNT. If you quote fewer than 100 verses of the SBLGNT in a single print or electronic work, you can attribute it by simply adding “SBLGNT” after the quotation. Use of 100 or more verses in a single work must be accompanied by the following statement:
 Scripture quotations marked SBLGNT are from the *The Greek New Testament: SBL Edition*. Copyright 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software.
 With online or electronic quotations, link “SBLGNT” and “*The Greek New Testament: SBL Edition*” to <http://sblgnt.com>, “Society of Biblical Literature” to <http://sbl-site.org>, and “Logos Bible Software” to <http://logos.com>.

Introduction

The Text

The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT) is a new edition of the Greek New Testament, established with the help of earlier editions. In particular, four editions of the Greek New Testament were utilized as primary resources in the process of establishing the SBLGNT. These editions (and their abbreviations) are:

WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testament in</i>
Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from Ancient</i>
NIV	Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, <i>A Reader's Greek New Testa</i>
RP	<i>The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005</i> , compile

Establishing the Text

The starting point for the SBLGNT was the edition of Westcott and Hort. First, the WH text was modified to match the orthographic standards of the SBLGNT (described below). Next, the modified version was compared to the other three primary editions (Treg, NIV, and RP) in order to identify points of agreement and disagreement between them. Where all four editions agreed, the text was tentatively accepted as the text of the SBL edition; points of disagreement were marked for further consideration. The editor then worked systematically through the entire text, giving particular attention to the points of disagreement but examining as well the text where all four editions were in agreement.⁷ Where there was disagreement among the four editions, the editor determined which variant to print as the text;⁸ occasionally a reading not found in any of the four editions commended itself as the most probable representative of the text and therefore was adopted. Similarly, where all four texts were in agreement, the editor determined whether to accept that reading or to adopt an alternative variant as the text.⁹ In this manner, the text of the SBLGNT was established.

A comparison of this new text with the four editions listed above, using as the data base the 6,928 variation units recorded in the accompanying apparatus (described below), reveals the following patterns of agreement and difference:

⁷ **0:** For a brief overview of the editor's methodological and historical perspectives with regard to the practice of New Testament textual criticism, see Michael W. Holmes, "Reconstructing the Text of the New Testament," in *The Blackwell Companion to the New Testament* (ed. David E. Aune; Oxford: Wiley-Blackwell, 2010), 77–89. ⁸ **0:** Or, to put the matter a bit more precisely, which variant most likely represents the form in which the text first began to be copied and to circulate. ⁹ **0:** In all, there are fifty-six variation units in the SBLGNT where the editor preferred a reading not found in any of the four primary editions. In thirty-eight of those instances, the editor's preferred reading is also read by WH^{marg} (30x) and/or Treg^{marg} (2x) and/or NA (10x).

Agreements	Disagreements	
SBL–WH:	6,048	880
SBL–Treg:	5,700	1,228
SBL–NIV:	6,311	617
SBL–RP:	969	5,959

Also interesting is a comparison of agreements of the SBLGNT with one of the four editions against the other three and, vice versa, SBLGNT and the other three against the one:

SBL + WH vs. Treg NIV RP:	99
SBL + Treg vs. WH NIV RP:	28
SBL + NIV vs. WH Treg RP:	59
SBL + RP vs. WH Treg NIV:	66
SBL + Treg NIV RP vs. WH:	365
SBL + WH NIV RP vs. Treg:	150
SBL + WH Treg RP vs. NIV:	103
SBL + WH Treg NIV vs. RP:	4,875

Orthography and Related Matters

The orthography of this edition (including accents and breathings¹⁰) follows that of the Bauer-Danker-Arndt-Gingrich lexicon (BDAG).¹¹ This includes both text and apparatus: entries in the apparatus generally have been conformed to the orthography of BDAG regardless of the spelling of the source edition.

With regard to elision (e.g., ἀλλ' for ἀλλά), crasis (e.g., καγώ for καὶ ἐγώ), movable ν, and the interchange between first aorist and second aorist verb endings, the text of Westcott and Hort has been followed. As in the case of orthography, this guideline generally applies to the apparatus as well as the text.

Capitalization

Capitalization follows the pattern of the third edition of *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations*,¹² which capitalizes (1) the first word of a paragraph, (2) the first word of direct speech, and (3) proper nouns.¹³ Occasionally capitalization in a variant reading in the apparatus may follow that of the source edition.

¹⁰ **o**: Occasionally breathings are as much a matter of interpretation as of lexicography. In agreement with a minority of the membership of the UBS Editorial Committee (see Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on The Greek New Testament* [London: United Bible Societies, 1971], 616 [a discussion of Phil 3:21 not found in the second edition]), the SBLGNT occasionally prints a rough breathing on forms of αὐτός.

¹¹ **o**: *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd ed., revised and edited by Frederick William Danker; based on the 6th ed. of Walter Bauer's *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*; Chicago: University of Chicago Press, 2000). Thus ἀγνεία, not ἀγνία (so WH), or, e.g., in the case of words with movable ς (cf. BDF §21), ἄχρι, μέχρι, and οὕτως are printed throughout, unless BDAG indicates otherwise (ἄχρις, Gal 3:19 and Heb 3:13; μέχρις, Mark 13:30, Gal 4:19, Heb 12:4; οὕτω, Acts 23:11, Phil 3:17, Heb 12:21, Rev 16:18). A rare exception to the guideline is the adoption of νοουηνίας rather than νεομηνίας in Col 2:16.

¹² **o**: Michael W. Holmes, ed., *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations* (3rd ed.; Grand Rapids: Baker Academic, 2007).

¹³ **o**: A category that offers, to be sure, numerous opportunities for differences of opinion.

Verse Division, Punctuation, and Paragraphing

The verse divisions follow those of the Nestle-Aland/United Bible Societies Greek texts.¹⁴ Differences between editions have not been recorded.

Punctuation generally follows that of Westcott and Hort. Regular exceptions include instances where a textual decision or the adoption of NRSV paragraphing required a corresponding change in punctuation. Where Westcott and Hort employed two consecutive punctuation marks (such as a comma following or preceding a dash; see 1 Tim 1:5; 2:7), these have been reduced to a single mark. A high point has been added before direct speech if no other punctuation is present. Occasionally other changes have been made as required by context.

Paragraphing generally follows the pattern of the NRSV. Conflicts between NRSV paragraphing and Westcott and Hort punctuation have been resolved on a contextual basis.¹⁵

Symbols Used in the Text

῀ or ῁ or ῂ ¹	A textual note pertains to the following word. When identical words in
ῃ or ῄ	A textual note pertains to the enclosed words. When identical phrases
[]	The enclosed text is doubtful. ¹⁶

The Apparatus

The textual apparatus provides information about a wide range of textual variants.¹⁷ It records all differences between the text of the SBLGNT and the texts of WH, Treg, NIV, RP, and NA except for those differences that fall in the category of “orthography and related matters” (discussed above).¹⁸ That is, the apparatus does not take note of differences that are solely a matter of orthographic variation or that involve only elision, crasis, movable *v*, interchange between first and second aorist verb endings, and the like; it does record all other differences between the SBL text and the texts of the five other editions just listed.

The four primary editions (WH Treg NIV RP) are cited for every variation unit (of which there are 6,928).¹⁹ NA is cited only when it differs from NIV. Occasionally a marginal reading of WH or Treg or the text of another edition is cited, usually in support of a reading adopted by the editor that is not found in any of the four primary editions, but sometimes in other circumstances as well.

¹⁴ **o**: A partial exception occurs at the end of Acts 19, where (in accordance with some editions and many recent translations) a forty-first verse number has been placed in the text, but in brackets ([41]), to indicate uncertainty regarding its status. ¹⁵ **o**: For example, at the end of Phil 1:18, WH’s punctuation was given preference over the NRSV paragraph break, whereas at Phil 2:14 the NRSV paragraphing was followed rather than the WH punctuation (which was changed accordingly).

¹⁷ **o**: In general, it closely follows the pattern of the apparatus in Holmes, *The Apostolic Fathers* (3rd ed.). ¹⁸ **o**: This means that the apparatus includes nearly all the variant or alternative readings noted in the margins or notes of most recent major English translations and numerous translations into other languages as well. ¹⁹ **o**: For variants involving the verses or parts of verses that WH print between double brackets (⌈⌋), WH is cited in the apparatus between brackets (i.e., [WH]).

In each note, the reading of the text is always presented first, in bold, followed by its supporting evidence; the variant reading(s) and supporting evidence follow. Because the different editions use single brackets ([]) in the text in different ways, the apparatus does not record details regarding an edition's use of brackets in its text.

Symbols Used in the Notes

Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from An</i>
Treg ^{marg}	Indicates a reading printed by Tregelles in the margin of his edition.
WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testar</i>
WH ^{app}	Indicates a reading discussed by WH in the <i>Appendix</i> to their edition
WH ^{marg}	Indicates an alternative reading printed by WH in the margin of thei

Understanding the Apparatus: A Brief Guide

This brief guide supplements what is said above about the apparatus to the SBLGNT by offering further explanation and examples.

The textual apparatus provides a textual note for each of the more than 6,900 instances of variation in the SBLGNT. In each note, the marked reading in the text is always listed first, in bold, and followed immediately by its supporting evidence. The separator bracket (]) comes next, followed by the variant reading(s) and supporting evidence. Multiple variant readings in the same variation unit are separated by a semicolon (;), as in the second variant in Matt 22:30 below (τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV).

Symbols in the text alert the reader to the presence of textual notes in the apparatus. The most frequently used symbols are [†] and [∘]; the former marks a single word, and the latter encloses a multiple-word phrase. If the same word is marked a second time in the same verse, the [†] symbol is used to mark the second occurrence (as in Matt 10:28 below, twice). If an identical multiword phrase is marked a second time in the same verse, the [∘] symbols are used to mark the second occurrence (as in John 18:39 below). In both cases, for clarity the symbols are repeated in the textual note. (More complex cases are discussed below.)

Matt 10:28 text:

28 καὶ μὴ [†]φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν· [∘]φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον [†]καὶ ψυχὴν [∘]καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέεννῃ.

textual notes in apparatus:

10:28 [†]φοβεῖσθε Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH

10:28 [∘]φοβεῖσθε WH NIV] φοβήθητε Treg RP

10:28 [†]καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP

10:28 [∘]καὶ WH Treg NIV] + τὸ RP

John 18:39 text:

39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν[∘] ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν[∘] τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

textual notes in apparatus:

10:39 ἀπολύσω ὑμῖν[∘] WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP

10:39 ἀπολύσω ὑμῖν[∘] WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP

Matt 22:30 text:

30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἑγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν·

textual notes in apparatus:

22:30 γαμίζονται WH Treg NIV] ἐγαμίζονται RP

22:30 θεοῦ Holmes] τοῦ θεοῦ RP; - WH Treg NIV

22:30 τῷ WH Treg NIV] - RP

Variant readings can be one of three types: addition, omission, or substitution. An addition is signaled by the plus sign (+), which indicates that the following word or words are added to the reading of the text by the supporting edition(s) listed after the additional words. In Matt 10:28 above, for example, taking the third and fourth variants together, the SBL text reads καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα (with WH Treg NIV), while the RP text— adding τὴν after ἑκαὶ and τὸ after ἑκαὶ —reads καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

An omission is signaled by the minus sign (-) or dash, which indicates that the word(s) marked in the text are omitted by the supporting edition(s) listed after the minus sign. In the second variant in Matt 22:30 above, where the SBL text reads ὡς ἄγγελοι θεοῦ, WH Treg NIV omit the word θεοῦ and thus read only ὡς ἄγγελοι (see also the last variant in 22:30).

If there is neither a plus nor a minus sign, the variant reading is a substitution: the word(s) marked in the text are replaced by the word(s) in the variant reading by the supporting edition(s) listed after the variant reading. In the first variant in Matt 10:28, for example, the SBL text reads φοβεῖσθε (with Treg NIV RP), while the WH text reads φοβηθῆτε (see also the second variant in this verse, both variants in John 18:39, and the first variant in 22:30).

The above examples cover a very large proportion of the variation units in the apparatus, though more complex cases do sometimes occur. If, for example, the same word is marked more than twice in the same sentence, the symbols ¹ and ² are used for subsequent occurrences (as in 1 Cor 12:10 below, where the same word is marked four times). Occasionally, the ^α symbols (whose typical use was described above) can also be used to mark a shorter multiword variant that occurs inside a longer multiword variant (see Luke 22:43-44 below). Also, a single-word variant marker (°) can occur inside a regular set (°) of multiple-word variant markers (as in John 13:2 below). A key point to remember when encountering an “opening” multiple-word marker, whether ‘ or °, is always to look for the corresponding “closing” marker (° or ’); this will help to avoid confusion.

1 Cor 12:10 text:

10 ἄλλω ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω προφητεία, ¹ἄλλω διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρω γένη γλωσσῶν, ²ἄλλω ἔρμηνεῖα γλωσσῶν·

textual notes in apparatus:

12:10 ἄλλω Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

12:10 ἄλλω Treg] + δὲ WH NIV RP

12:10 ¹ἄλλω Treg] + δὲ WH NIV RP

12:10 ἑτέρω WH Treg NIV] + δὲ RP

12:10 ²ἄλλω Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

Luke 22:43-44 text:

43 ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἄπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἔκτενέστερον προσήχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἰδῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν·

textual notes in apparatus:

22:43-44 ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]

22:43-44 ἀπ' NIV RP] ἀπὸ τοῦ [[WH]] Treg

22:43-44 καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP

Here the symbols [∘] mark off a variant involving the inclusion (by Treg NIV RP) or omission (by WH) of verses 43-44. Within that larger variant, a smaller multiword variant marked by [∘] involves a word-order difference. Since the [∘] “opening” symbol always is matched by a [∘] “closing” symbol, and the [∘] symbol always corresponds with [∘], it is possible to “nest” the two variants without confusion as to where each begins and ends.

This variant offers an opportunity to comment on the use of another symbol, [[WH]]. There are some verses that Westcott and Hort did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. In the first entry in the apparatus (ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]), the symbol [[WH]] signals that Westcott and Hort placed verses 43-44 inside double brackets, whereas Treg NIV RP included them in their texts. In the third variant (καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP), involving a difference in word order, the presence of [[WH]] signals that Westcott and Hort support the same word order as NIV and reminds us that they did not view the phrase (or the verse of which it is a part) as part of the original text.

John 13:2 text:

2 καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκός εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου,

textual notes in apparatus:

13:2 γινομένου WH Treg NIV] γενομένου RP

13:2 ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ. WH Treg NIV] Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῶ RP

13:2 Ἰσκαριώτου NIV RP] Ἰσκαριώτης WH Treg

In this instance, the word-order variation (ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου) is unrelated to the separate variant involving the spelling of Ἰσκαριώτου, so they have been set up as separate variants, the smaller one “nested” inside the larger. The larger variant bounded by the symbols [∘] deals with the word-order variation, while the variant signaled by the [∘] symbol deals with the spelling variation.

Two other matters call for comment. One is punctuation, which in general is not taken into account in the textual notes. Occasionally, however, a variant may carry with it consequences for how the verse is punctuated. In these cases, punctuation is included in the textual note, as in the second variant in Rev 21:4:

21:4 ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP

Here the inclusion of ὅτι (supported by Treg NIV RP) alters the syntax of the sentence and so requires a change in punctuation, from the full stop of WH to a comma. The textual note, therefore, indicates both the textual variants and the punctuation that corresponds with them.

The other is the use of ellipsis (...) in the textual notes. Sometimes it is used to save space, especially in variants involving word order. In Matt 15:37 (καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῖον τῶν κλασμάτων ἦραν) ἐπὶ σπυρίδας πλήρεις), for example, giving the full text of each variant would result in a textual note like this:

15:37 τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων RP

The use of ellipses to replace exactly the same words in each variant results in a shorter note:

15:37 τὸ ... κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] ἦραν τὸ ... κλασμάτων RP.

In other cases the use of ellipses helps to make clear the places where two or more textual variants actually differ. In Acts 9:31, for example, the entire verse is enclosed by a pair of multiword variant markers (31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο'). The apparatus, however, looks like this:

9:31 Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NIV] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομούμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP

Here the ellipses not only save space but also reveal clearly the places where the variant readings differ and the nature of the variation (singular versus plural).²⁰

²⁰ **0:** The introduction has been slightly modified to conform with the formatting of this electronic edition. The text of the New Testament has been updated to the V1.2 text from github.com/LogosBible/SBLGNT.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ Δαυιδ υἱοῦ Ἀβραάμ.

2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ,

3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,

4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,

5 Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βόες* δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβηδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβηδ† δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί,

6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυιδ τὸν βασιλέα.

Δαυιδ ἔδὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου,

7 Σολομών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ,§

8 Ἀσάφ' δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζιαν,

9 Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν,

10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμώς' δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν,*

11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ,

13 Ζοροβαβέλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ,

14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ,

15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,

16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυιδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυιδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ† χριστοῦ ἡ γένεσις‡ οὕτως ἦν. Ἦ μνηστευθεῖσις§ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῇ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.

19 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν ἔδειγματίσαι* ἐβουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν.

* 1:5 Βόες ... Βόες WH NA28] Βοὸς ... Βοὸς Treg; Βοὸζ ... Βοὸζ RP † 1:5 Ἰωβηδ ... Ἰωβηδ WH Treg NA28] Ἰωβηδ ... Ἰωβηδ RP ‡ 1:6 δὲ WH Treg NA28] + ὁ βασιλεὺς RP § 1:7 7-8 Ἀσάφ Ἀσάφ WH Treg NA28] Ἀσά Ἀσά NIV RP * 1:10 Ἀμώς Ἀμώς WH Treg NA28] Ἀμών Ἀμών NIV RP † 1:18 Ἰησοῦ WH NA28 RP] - Treg ‡ 1:18 γένεσις WH Treg NA28] γέννησις RP § 1:18 μνηστευθεῖσις WH Treg NA28] + γὰρ RP * 1:19 δειγματίσαι WH Treg NA28] παραδειγματίσαι RP

20 ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν† τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου·

21 τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

22 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὅτι κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

23 Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ· ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

24 ἐγερθεὶς § δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·

25 καὶ οὐκ ἐγένωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν* καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2

1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα

2 λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἠλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

3 ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης* ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ,

4 καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται.

5 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·

6 Καὶ σύ, Βηθλέεμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαὸν μου τὸν Ἰσραήλ.

7 Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος,

8 καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς† περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

9 οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθῶν ἐστάθη‡ ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

10 ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

11 καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

12 καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ § τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

14 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον,

† 1:20 Μαρίαν WH NA28] Μαριάμ Treg RP ‡ 1:22 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP § 1:24 ἐγερθεὶς WH Treg NA28] Διεγερθεὶς RP * 1:25 υἱὸν WH Treg NA28] τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον RP * 2:3 ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης WH Treg NA28] Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς RP † 2:8 ἐξετάσατε ἀκριβῶς WH Treg NA28] ἀκριβῶς ἐξετάσατε RP ‡ 2:9 ἐστάθη WH Treg NA28] ἔστη RP § 2:13 φαίνεται κατ' ὄναρ WH NA28 RP] κατ' ὄναρ φαίνεται Treg

15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ* κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱὸν μου.

16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνείλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄριοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων.

17 τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ† Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος·

18 Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη‡ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ§ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ

20 λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

21 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν* εἰς γῆν Ἰσραὴλ.

22 ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει† τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου‡ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,

23 καὶ ἔλθὼν κατόκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρῦσσω ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας

2† καὶ* λέγων· Μετανοεῖτε, ἡγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

3 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς† διὰ† Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ‡ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

5 τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορδάνου,

6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ῥοταμῶ§ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ* εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας

9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

10 ἦδη† δὲ† ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

* 2:15 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP † 2:17 διὰ WH Treg NA28] ὑπὸ RP ‡ 2:18 ἠκούσθη WH Treg NA28] + θρήνος καὶ RP § 2:19 φαίνεται κατ' ὄναρ WH Treg NA28] κατ' ὄναρ φαίνεται RP * 2:21 εἰσῆλθεν WH Treg NA28] ἦλθεν RP † 2:22 βασιλεύει WH NA28] + ἐπὶ RP Treg ‡ 2:22 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου WH Treg NA28] Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ RP * 3:2 καὶ Treg NA28 RP] – WH † 3:3 διὰ WH Treg NA28] ὑπὸ RP ‡ 3:4 ἦν αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἦν RP § 3:6 ποταμῶ WH Treg NA28] – RP * 3:7 αὐτοῦ Treg NA28 RP] – WH † 3:10 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP

11 Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω* ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ· καὶ πυρὶ§.

12 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναΐξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἄποθήκην*· τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

14 ὁ δὲ Ἰωάννης† διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;

15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πρὸς αὐτόν‡· Ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν.

16 βαπτισθεὶς δὲ§ ὁ Ἰησοῦς· εὐθὺς ἀνέβη* ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεώχθησαν† οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα‡ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν·§

17 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

2 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα ὕστερον ἐπέειπεν.

3 καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ*· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.

4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπιπᾶντι† ρῆματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν§ αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,

6 καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσῖν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν

9 καὶ εἶπεν* αὐτῷ· Ταῦτά σοι πάντα† δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.

10 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἦ Ὑπαγε‡ Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

11 τότε ἀφίησιν αὐτόν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

12 Ἀκούσας ἡ δὲ§ δὲ Ἰωάννης τῆς παραδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὀρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλίμ·

‡ 3:11 ὑμᾶς βαπτίζω WH Treg NA28] βαπτίζω ὑμᾶς RP § 3:11 καὶ πυρὶ WH Treg NA28] - RP

* 3:12 ἀποθήκην WH NA28 RP] + αὐτοῦ Treg † 3:14 Ἰωάννης Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:15 πρὸς αὐτόν Treg NA28 RP] αὐτῷ WH § 3:16 βαπτισθεὶς δὲ WH Treg NA28] καὶ βαπτισθεὶς RP * 3:16

εὐθὺς ἀνέβη WH Treg NA28] ἀνέβη εὐθὺς RP † 3:16 ἠνεώχθησαν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP NA28

‡ 3:16 πνεῦμα WH] τὸ πνεῦμα τοῦ Treg NA28 RP § 3:16 περιστερὰν WH] + καὶ Treg NA28

RP * 4:3 ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν RP † 4:4 ὁ WH Treg

NA28] - RP ‡ 4:4 ἐπὶ WH NA28 RP] ἐν Treg § 4:5 ἔστησεν WH Treg NA28] ἴστησιν RP * 4:9

εἶπεν WH Treg NA28] λέγει RP † 4:9 σοὶ πάντα WH Treg NA28] πάντα σοὶ RP ‡ 4:10 Ὑπαγε WH

Treg NA28] - ὀπίσω μου NIV RP § 4:12 δὲ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP

14 ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

15 Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλίμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,

16 ὁ λαὸς ὁ καθημένος ἐν ἴσκιᾳ* ἠὲ φῶς εἶδεν† μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς·

19 καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων.

20 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ προβάς ἐκέθειεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.

22 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ἐν ὄλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ‡, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρῦσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

24 καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτοῦ εἰς ὄλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις ἑσυνεχομένους§ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

25 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἰερουσαλὺμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς λέγων·

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 μακάριοι ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἰπῶσιν πᾶν ᾿πονηρὸν* καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ.

12 χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ ἂν βληθῆν ἕξω† καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·

* 4:16 σκοτία WH Treg | σκότιε NA28 RP † 4:16 φῶς εἶδεν WH Treg NA28 | εἶδεν φῶς RP ‡ 4:23 ἐν ὄλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ WH NA28 | ὁ Ἰησοῦς ἐν ὄλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ Treg; ὄλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς RP § 4:24 συνεχομένους WH Treg | + καὶ NA28 RP * 5:11 πονηρὸν WH Treg NA28 | + ῥῆμα RP † 5:13 βληθῆν ἕξω WH Treg NA28 | βληθῆναι ἕξω καὶ RP

15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

16 οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι·

18 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μίᾳ κεραΐᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.

19 ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἑλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἑλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη[‡] πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ[§] αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνδριῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

23 ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ,

24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

25 ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ 'μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ*, μὴποτέ σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς† τῷ ὑπῆρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.

26 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδώς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις.

28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

29 εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρεي γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

30 καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρεي γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ[‡].

31 Ἐρρέθη ἡ δέ§ Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.

32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ πᾶς ὁ ἀπολύων* τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι† καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχάται.

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου.

34 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ·

35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως·

36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν[‡].

‡ 5:20 ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη WH NA28] ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν Treg RP § 5:22 αὐτοῦ WH NA28] + εἰκὴ Treg RP * 5:25 μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NA28] ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ RP † 5:25 κριτῆς WH NA28] + σε παραδῶ Treg RP ‡ 5:30 εἰς γέενναν ἀπέλθῃ WH Treg NA28] βληθῇ εἰς γέενναν RP § 5:31 δέ WH Treg NA28] + ὅτι RP * 5:32 πᾶς ὁ ἀπολύων WH Treg NA28] ὃς ἂν ἀπολύσῃ RP † 5:32 μοιχευθῆναι WH Treg NA28] μοιχᾶσθαι RP ‡ 5:36 ποιῆσαι ἢ μέλαιναν WH Treg NA28] ἢ μέλαιναν ποιῆσαι RP

37 ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

39 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει [§]εἰς * τὴν δεξιὰν ῥαισάνα[†] στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·

40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· 41 καὶ ὅστις σε ἀγαρεῖσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.

42 τῷ αἰτοῦντί σε ἴδος[‡] καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.

44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ῥυμῶν[§]καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ῥτων * διωκόντων ὑμᾶς·

45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ῥέν[†]οῦρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.

46 ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ[‡] ποιοῦσιν;

47 καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφούς[§] ῥυμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ῥέθνικοι * τὸ αὐτὸ[†] ποιοῦσιν;

48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ῥώς[‡] ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ῥοῦράνιος[§] τέλειός ἐστιν.

6

1 Προσέχετε ῥδε * τὴν ῥδικαιοσύνην[†] ῥυμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ γέ, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῆς ἔλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν.

3 σοῦ δὲ ποιοῦντος ἔλεημοσύνην μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερὰ σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου,

4 ὅπως ἢ σου ἡ ἔλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ[‡] καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ῥσοι[§]

5 Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς * οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ῥφανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν[‡] ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

6 σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ῥσοι[§]

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὡσπερ οἱ ἔθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται·

8 μὴ οὖν ὁ * οἰωθῆτε αὐτοῖς, οἶδεν γὰρ ῥὸ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτήσαι αὐτόν.

§ 5:39 ραπίζει WH Treg NA28 | ράπισει RP * 5:39 εἰς WH Treg NA28 | ἐπὶ RP † 5:39 ραισάνα NIV RP | + σου WH Treg NA28 ‡ 5:42 δός WH Treg NA28 | δίδου RP § 5:44 ῥυμῶν WH Treg NA28 | + εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς RP * 5:44 τῶν WH Treg NA28 | + ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς καὶ RP † 5:45 ἐν WH Treg NA28 | + τοῖς RP ‡ 5:46 τὸ αὐτὸ WH NA28 RP | οὕτως Treg § 5:47 ἀδελφούς WH Treg NA28 | φίλους RP * 5:47 ῥέθνικοι WH Treg NA28 | τελῶναι RP † 5:47 τὸ αὐτὸ WH Treg NA28 | οὕτως RP ‡ 5:48 ὡς WH Treg NA28 | ὡσπερ RP § 5:48 οῦράνιος WH Treg NA28 | ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP * 6:1 δὲ WH NA28 | - Treg NIV RP † 6:1 δικαιοσύνη WH Treg NA28 | ἔλεημοσύνη RP ‡ 6:4 κρυπτῷ WH Treg NA28 | + αὐτὸς RP § 6:4 σοι WH Treg NA28 | + ἐν τῷ φανερῷ RP * 6:5 προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς WH Treg NA28 | προσεύχη οὐκ ἔση ὡσπερ RP † 6:5 ὅπως WH Treg NA28 | + ἄν RP ‡ 6:5 ῥυμῖν WH Treg NA28 | + ὅτι RP § 6:6 σοι WH Treg NA28 | + ἐν τῷ φανερῷ RP * 6:8 ὁ Treg NA28 RP | + θεὸς ὁ WH

⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου,

¹⁰ ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου, γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·

¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον·

¹² καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

¹³ καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ·

¹⁴ ἔαν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος·

¹⁵ ἔαν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις* οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν.

¹⁷ σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,

¹⁸ ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ* ἀποδώσει σοι.

¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν·

²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν·

²¹ ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρός σου† ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά σου‡

²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἔαν οὖν ᾗ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς§, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·

²³ ἔαν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ¶, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

²⁴ Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεῖν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῖν καὶ μαμωνᾷ.

²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε* μὴ δὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθητε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

²⁶ ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;

²⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα;

²⁸ καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς ἀξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν†·

²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων.

³⁰ εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

³¹ μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· Τί φάγωμεν; ἢ· Τί πίωμεν; ἢ· Τί περιβαλώμεθα;

† **6:10** ἐπὶ WH Treg NA28] + τῆς RP ‡ **6:12** ἀφήκαμεν WH Treg NA28] ἀφιέμεν RP § **6:13** πονηροῦ WH Treg NA28] + Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμὴν RP * **6:15** ἀνθρώποις NA28] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν WH Treg NIV RP † **6:16** ὡς WH Treg NA28] ὡσπερ RP

‡ **6:16** ὑμῖν WH Treg NA28] + ὅτι RP § **6:18** κρυφαίῳ WH Treg NA28] κρυπτῷ RP * **6:18** κρυφαίῳ WH Treg NA28] κρυπτῷ RP † **6:21** σου WH Treg NA28] ὑμῶν RP ‡ **6:21** σου WH Treg NA28] ὑμῶν RP § **6:22** ἢ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς WH NA28] ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἢ Treg RP * **6:25** φάγητε Holmes WH marg] + ἢ τί πῆτε WH Treg NA28; + καὶ τί πῆτε RP † **6:28** ἀξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν WH NA28] ἀξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν Treg; ἀξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει RP

³² πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν* οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων.

³³ ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν[§] καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

³⁴ μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει αὐτῆς* ἀρκετὸν τῆ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7

¹ Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε·

² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.

³ τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;

⁴ ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἔφες ἐκ* ἄλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

⁵ ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκὸν[†], καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

⁶ Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν[‡] αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καὶ στραφέντες βήξωσιν ὑμᾶς.

⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

⁸ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται[§]

⁹ ἢ τίς ἐστὶν* ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ[†] ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον— μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

¹⁰ ἢ[‡] καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ[§]— μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

¹¹ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

¹² Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν* θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

¹³ Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη[†] καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς·

¹⁴ ὅτι[‡] στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

¹⁵ Προσέχετε[§] ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δὲ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες.

¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς* ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

¹⁷ οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ·

‡ 6:32 ἐπιζητοῦσιν WH Treg NA28] ἐπιζητεῖ RP § 6:33 βασιλείαν WH] + τοῦ θεοῦ Treg NA28 RP

* 6:34 αὐτῆς WH] αὐτῆς Treg NA28; τὰ αὐτῆς RP * 7:4 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP † 7:5 ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκὸν WH Treg NA28] τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου RP ‡ 7:6 καταπατήσουσιν WH Treg NA28] καταπατήσωσιν RP § 7:8 ἀνοιγήσεται WH NA28 RP] ἀνοίγεται Treg * 7:9 ἐστὶν NA28 RP] - WH Treg † 7:9 αἰτήσῃ WH Treg NA28] ἐὰν αἰτήσῃ NIV RP ‡ 7:10 ἢ WH Treg NA28] - RP § 7:10 ἰχθὺν αἰτήσῃ WH Treg NA28] ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ RP * 7:12 ἐὰν WH NA28] ἀν Treg RP † 7:13 ἡ πύλη Treg NA28 RP] - WH ‡ 7:14 ὅτι WH] ὅτι δὲ NIV; εἰ Treg RP NA28 § 7:15 Προσέχετε WH NA28] + δὲ Treg RP * 7:16 σταφυλὰς WH Treg NA28] σταφυλῆν RP

18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν[†] οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

20 ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς[‡]οὐρανοῖς.

22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

23 καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται[§] ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν* ἐπὶ τὴν πέτραν.

25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

26 καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποῶν αὐτούς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν[†] ἐπὶ τὴν ἄμμον.

27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἔτέλεσεν[‡] Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς[§] αὐτῶν[§]

8

1 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ* ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

2 καὶ ἰδοὺ λεπρὸς[†] προσελθὼν[†] προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.

3 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ[‡] λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.

4 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μηδενὶ εἶπης, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ[§] εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν

6 καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος.

7 καὶ* λέγει αὐτῷ[†] Ἐγὼ ἔλθων θεραπεύσω αὐτόν.

8 καὶ ἀποκριθεὶς[‡] ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῆς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου·

9 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν[§] ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἐρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

† 7:18 ποιεῖν Treg NA28 RP] ἐνεργεῖν WH ‡ 7:21 τοῖς WH Treg NA28] - RP § 7:24 ὁμοιωθήσεται WH Treg NA28] ὁμοιώσω αὐτὸν RP * 7:24 αὐτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP † 7:26 αὐτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP ‡ 7:28 ἐτέλεσεν WH Treg NA28] συνετέλεσεν RP § 7:29 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP * 8:1 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NA28] Καταβάντι δὲ αὐτῷ RP † 8:2 προσελθὼν WH Treg NA28] ἐλθὼν RP ‡ 8:3 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 8:5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NA28] Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ RP * 8:7 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 8:7 αὐτῷ WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP ‡ 8:8 καὶ ἀποκριθεὶς NA28 RP] ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg § 8:9 ἐξουσίαν Treg NA28 RP] + τασόμενος WH

10 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ* εὔρον.

11 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·

12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβλήθησονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχη· Ὑπαγε, ἄνω[†] ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· καὶ ἰάθη ὁ παῖς[‡] ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·

15 καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀψῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ.

16 Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·

17 ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους[§] περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

19 καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.

20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνειν.

21 ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν* εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει[†] αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς[‡] πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

24 καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτοὺς δὲ ἐκάθευδεν.

25 καὶ προσελθόντες[§] ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σώσον* ἀπολλύμεθα.

26 καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοὶ ἐστέ, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγεργεῖς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνῃ μεγάλη.

27 οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· Ποταπός ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν[†];

28 καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ[‡] εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν[§] ὑπὸ ἤντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

29 καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί* υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

30 ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγγελὴ χοίρων πολλῶν βοσκομένην.

* **8:10** παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ WH Treg NA28] οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν RP † **8:13** ὡς WH NA28] καὶ ὡς Treg RP ‡ **8:13** παῖς WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP § **8:18** πολλοὺς ὄχλους Treg RP] ὄχλον WH NA28 * **8:21** μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP † **8:22** λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP ‡ **8:23** εἰς WH Treg] + τὸ NA28 RP § **8:25** προσελθόντες WH Treg NA28] + οἱ μαθηταὶ RP * **8:25** σώσον WH Treg NA28] + ἡμᾶς NIV RP † **8:27** αὐτῷ ὑπακούουσιν WH Treg NA28] ὑπακούουσιν αὐτῷ RP ‡ **8:28** ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐλθόντι αὐτῷ RP § **8:28** Γαδαρηνῶν WH Treg NA28] Γεργεσηνῶν RP * **8:29** σοί WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP

31 οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἄπόστειλον ἡμᾶς[†] εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξεληθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους*· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη[§]κατὰ τοῦ κρηνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι.

33 οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

34 καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν* τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὥπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9

1 Καὶ ἔμβας* εἰς[†] πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον· ἀφίενταί[‡]σου αἱ ἁμαρτίαι[§].

3 καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ.

4 καὶ εἰδὼς* ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· Ἰνατί[†] ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

5 τί γὰρ ἔστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἐφίενταί[‡]σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε[§]καὶ περιπάτει;

6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας— τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· Ἐγερθεῖς* ἄρῶν σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἔφοβήθησαν[†] καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον[§] τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

12 ὁ δὲ* ἀκούσας εἶπεν[†] Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες.

13 πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἔστιν· Ἐλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς[‡].

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν ἁπλοῶς[§] οὐ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν;

† 8:31 ἀπόστειλον ἡμᾶς WH Treg NA28] ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν RP ‡ 8:32 τοὺς χοίρους WH Treg NA28] τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων RP § 8:32 ἀγέλη WH Treg NA28] + τῶν χοίρων RP * 8:34 ὑπάντησιν WH Treg NA28] συνάντησιν RP * 9:1 ἐμβὰς WH Treg RP NA28] + ὁ Ἰησοῦς NIV † 9:1 εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ 9:2 ἀφίενταί WH Treg NA28] ἀφένωται RP § 9:2 σου αἱ ἁμαρτίαι WH Treg NA28] σοι αἱ ἁμαρτίαι σου RP * 9:4 εἰδὼς WH Treg NIV] ἰδὼν RP NA28 † 9:4 Ἰνατί WH Treg NA28] + ὑμεῖς RP ‡ 9:5 Ἀφίενταί WH Treg NA28] Ἀφένωται RP § 9:5 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραι RP * 9:6 Ἐγερθεῖς NA28 RP] Ἐγειρε WH Treg † 9:8 ἐφοβήθησαν WH Treg NA28] ἐθαύμασαν RP ‡ 9:10 καὶ WH Treg RP NA28] - NIV § 9:11 ἔλεγον WH Treg NA28] εἶπον RP * 9:12 δὲ WH NA28] + Ἰησοῦς Treg RP † 9:12 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP ‡ 9:13 ἁμαρτωλοὺς WH Treg NA28] + εἰς μετάνοιαν RP § 9:14 πολλὰ Treg RP NA28] - WH NIV

15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν.

16 οὐδεις δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγγάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται.

17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἄπολλυνται* ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἔλθων†προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται.

19 καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει‡αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

20 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·

21 ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθήσομαι.

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς§καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· Θάρσει, θυγάτερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

23 καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον

24ῥἔλεγεν* Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει· καὶ κατεγέλω αὐτοῦ.

25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

26 καὶ ἐξῆλθεν ἡ φῆμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν ῥαὐτῷ†δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, ῥαὐιῆ‡Δαυὶδ.

28 ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· Naί, κύριε.

29 τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

30 καὶ ἠνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἔνεβριμήθη§αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ὅρατε μηδεὶς γινωσκέτω·

31 οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ῥάνθρωπον* κωφὸν δαιμονιζόμενον·

33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ.

34 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ῥμαλακίαν†

36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἔρριμμένοι ῥώσει‡πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·

* 9:17 ἀπόλλυνται WH Treg NA28] ἀπολοῦνται RP † 9:18 ἐλθὼν Treg NA28 RP] προσελθὼν WH

‡ 9:19 ἠκολούθει WH Treg] ἠκολούθησεν NA28 RP § 9:22 στραφεὶς WH Treg NA28] ἐπιστραφεὶς RP

* 9:24 ἔλεγεν WH Treg NA28] λέγει αὐτοῖς RP † 9:27 αὐτῷ Treg NA28 RP] - WH ‡ 9:27 οἰῆ WH RP] υἱός Treg NA28 § 9:30 ἐνεβριμήθη WH Treg NA28] ἐνεβριμήσατο RP * 9:32 ἄνθρωπον Treg NA28 RP] - WH † 9:35 μαλακίαν WH Treg NA28] + ἐν τῷ λαῷ RP ‡ 9:36 ὡσει WH NA28 RP] ὡς Treg

38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10

1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς ἑαυτοῦ* Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,

3 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Ἰθαδαίου†

4 Σίμων ὁ Καναναῖος‡ καὶ Ἰουδᾶς § ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθῃτε·

6 πορευέσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.

7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, ἄνεκρούς ἐγείρετε*, λεπρούς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

9 μὴ κτήσηθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,

10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον† ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς ἑαυτοῦ‡

11 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μέναιτε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε.

12 εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀπάσαθε αὐτήν·

13 καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἑπὶ τὸν οἶκον ἐπιστραφήτω.

14 καὶ ὅς ἂν* μὴ δέξῃται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω† τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

15 ἄμην λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκεῖνη.

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστῆραι.

17 προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς·

18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19 ὅταν δὲ ἑπαρῶσιν‡ ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε § δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε·

20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

* 10:2 αὐτοῦ Treg RP] + καὶ WH NA28 † 10:3 Θαδδαῖος WH Treg NA28] Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος RP ‡ 10:4 Καναναῖος WH Treg NA28] Κανανίτης RP § 10:4 ὁ WH NA28] – Treg RP

* 10:8 νεκρούς ἐγείρετε WH Treg NA28] – RP † 10:10 ῥάβδον WH Treg NA28] ῥάβδους RP ‡ 10:10 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἐστιν RP § 10:13 πρὸς Treg NA28 RP] ἐφ' WH * 10:14 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP † 10:14 ἔξω WH Treg NA28] – RP ‡ 10:19 παραδώσιν WH Treg NA28] παραδιδῶσιν RP § 10:19 λαλήσητε WH Treg NA28] λαλήσετε RP

23 ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν* ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τ' τοῦ† Ἰσραὴλ ἕως ἂν‡ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

25 ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἑπεκάλεσαν§ πόσω μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ.

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται.

27 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐκ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων.

28 καὶ μὴ ἴ φοβεῖσθε* ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν· ἴ φοβεῖσθε† δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον ἴ καὶ‡ ψυχὴν ἴ καὶ§ σῶμα ἀπολέσει ἐν γενένηι.

29 οὐχὶ δύο στρουθία ἀσααρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.

30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.

31 μὴ οὖν ἴ φοβεῖσθε* πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν† ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἔν οὐρανοῖς·

33 ὅστις ἴ δ' ἂν‡ ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι ἴ καγὼ αὐτὸν§ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἔν οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν.

35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς,

36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.

37 ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος·

38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος.

39 ὃ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὃ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὃ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.

42 καὶ ὃς ἴ ἀν† ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσωσιν τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

* 10:23 ἐτέραν WH Treg NA28] ἄλλην RP † 10:23 τοῦ WH RP NA28] – Treg NIV ‡ 10:23 ἂν Treg NA28 RP] – WH § 10:25 ἐπεκάλεσαν WH Treg NA28] ἐκάλεσαν RP * 10:28 □φοβεῖσθε Treg NA28 RP] φοβηθῆτε WH † 10:28 □φοβεῖσθε WH NA28] φοβῆθητε Treg RP ‡ 10:28 □καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP § 10:28 □καὶ WH Treg NA28] + τὸ RP * 10:31 φοβεῖσθε WH Treg NA28] φοβηθῆτε RP † 10:32 ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA28 ‡ 10:33 δ' ἂν NA28 RP] δὲ WH Treg § 10:33 καγὼ αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν καγὼ RP * 10:33 ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA28 † 10:42 ἂν WH Treg NA28] ἔαν RP

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ ἐπέμψας ἑαυτῶν μαθητῶν αὐτοῦ

3 εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·

5 τυφοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλαθε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

8 ἀλλὰ τί ἐξήλαθε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν·

9 ἀλλὰ τί ἐξήλαθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσώτερον προφήτου·

10 οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

12 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν.

13 πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν·

14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

15 ὁ ἔχων ὄρα ἀκούετω.

16 Τίτι δὲ ὁμοιωσὺν τὴν γενεάν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ ἐκθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις·

17 λέγουσιν· Ἠυλόησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἔθρηνησαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε·

18 ἤλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· Δαιμόνιον ἔχει·

19 ἤλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.

20 Τότε ἤρξατο ὁνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖστα δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν·

21 Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν· οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.

22 πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν.

23 καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆσῃ; ἕως ἄδου καταβῆσῃ ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.

24 πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

* 11:2 διὰ WH Treg NA28] δύο RP † 11:5 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:6 ἐὰν NA28 RP] ἂν WH Treg § 11:8 μαλακοῖς WH Treg NA28] + ἱματίοις RP * 11:8 βασιλέων WH Treg NA28] βασιλείων RP † 11:8 εἰσίν Treg NA28 RP] - WH ‡ 11:9; προφήτην ἰδεῖν WH] ἰδεῖν; προφήτην Treg NA28 RP § 11:10 οὗτός WH NA28] + γὰρ Treg RP * 11:15 ὄρα WH NA28] + ἀκούειν Treg RP † 11:16 καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις WH Treg NA28] ἐν ἀγοραῖς καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἐταίροις αὐτῶν RP ‡ 11:17 λέγουσιν WH Treg NA28] καὶ λέγουσιν RP § 11:17 ἐθρηνησαμεν WH Treg NA28] + ὑμῖν RP * 11:19 ἔργων WH Treg NA28] τέκνων RP † 11:20 ἤρξατο WH Treg RP NA28] + ὁ Ἰησοῦς NIV ‡ 11:23 μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆσῃ WH Treg NA28] ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθῆσαί RP § 11:23 καταβῆσῃ WH Treg NA28] καταβιβασθῆσῃ RP * 11:23 ἐγενήθησαν WH Treg NA28] ἐγένοντο RP † 11:23 ἔμεινεν WH Treg NA28] ἔμειναν RP

²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·

²⁶ ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐὺδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.

²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

²⁹ ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν·

³⁰ ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν.

12

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέινασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχους καὶ ἐσθίειν.

² οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· Ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπέινασεν * καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ † οὐκ ἔξδον ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις;

⁵ ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοι εἰσιν;

⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε.

⁷ εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους.

⁸ κύριος γὰρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν·

¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος † χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν θεραπεύειν ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἔσται * ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἔξει πρόβατον ἐν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;

¹² πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.

¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα †· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη.

¹⁴ ἔξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτῷ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὅποιοι, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας,

¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν,

¹⁷ ἵνα * πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

‡ 11:25 ἔκρυψας WH Treg NA28] ἀπέκρυψας RP § 11:26 εὐδοκία ἐγένετο WH NA28] ἐγένετο εὐδοκία Treg RP * 12:3 ἐπέινασεν WH Treg NA28] + αὐτὸς RP † 12:4 ἔφαγον, ὃ WH NA28] ἔφαγεν, ὃ Treg; ἔφαγεν οὐς RP ‡ 12:10 ἄνθρωπος WH Treg NA28] + ἦν τὴν RP § 12:10 θεραπεύειν WH Treg RP] θεραπεύσαι NA28 * 12:11 ἔσται WH NA28 RP] - Treg † 12:13 σου τὴν χεῖρα WH Treg NA28] τὴν χεῖρά σου RP ‡ 12:14 ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ WH Treg NA28] οἱ δὲ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ ἐξελθόντες RP § 12:15 αὐτῷ WH NIV] + ὄχλοι Treg RP NA28 * 12:17 ἵνα WH Treg NA28] ὅπως RP

18 Ἴδου ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου ἕως ὄντ' εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.

19 οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

20 κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν.

21 καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

22 Τότε ἑπροσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός[‡]· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν ἑκωφὸν ἑλαλεῖν καὶ βλέπειν.

23 καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· Μὴτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ;

24 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.

25 εἰδὼς ἑδὲ^{*} τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται.

26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτόν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;

27 καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσσονται ὑμῶν[†].

28 εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

29 ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἄρπάσαι[‡] ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει[§]

30 ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστιν, καὶ ὁ μὴ συναγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

31 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἀμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται^{*} τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἄφεθήσεται.

32 καὶ ὅς ἐὰν εἶπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ἂν εἶπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ[†] αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

34 γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ.

35 ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.

36 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἄργον ὃ ἑλαλήσουσιν[‡] οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·

37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ[§] τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.

39 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωάνᾶ τοῦ προφήτου.

[†] 12:18 εἰς ὄν NA28 RP] ὃν WH; ἐν ᾧ Treg [‡] 12:22 προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός Treg RP NA28] προσηνέγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφὸν WH NIV [§] 12:22 κωφὸν WH Treg NA28] τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ RP ^{*} 12:25 δὲ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP [†] 12:27 κριταὶ ἔσσονται ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν ἔσσονται κριταὶ RP [‡] 12:29 ἀρπάσαι WH Treg NA28] διαρπάσαι RP

[§] 12:29 διαρπάσει WH Treg RP NA28] διαρπάσῃ NIV ^{*} 12:31 ἀφεθήσεται WH Treg NA28] + τοῖς ἀνθρώποις RP [†] 12:32 τούτῳ τῷ WH Treg NA28] τῷ νῦν RP [‡] 12:36 λαλήσουσιν WH Treg NA28] ἐὰν λαλήσωσιν RP [§] 12:38 αὐτῷ WH Treg NA28] - RP

40 ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

41 ἄνδρες Νινευίται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὤδε.

42 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὤδε.

43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει.

44 τότε λέγει· Ἐἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω* ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει†σχολάζοντα‡σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

45 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἐπτά ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου χειρόνα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι ἔδξασαυτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἕξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.

47 εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Ἴδου ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἕξω ἐσθήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι*.

48 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ ἑλεγοντι†αὐτῷ· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;

49 καὶ ἐκτεῖνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Ἴδου ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·

50 ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13

1 Ἐν* τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεθὼν ὁ Ἰησοῦς†τῆς‡οικίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν·

2 καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς‡πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει.

3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἴδου ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

4 καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπесен παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ‡S κατέφαγεν αὐτά.

5 ἄλλα δὲ ἔπесен ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς,

6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη.

7 ἄλλα δὲ ἔπесен ἐπὶ τὰς ἀκάθους, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαὶ καὶ ἔπιπξαν* αὐτά.

8 ἄλλα δὲ ἔπесен ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα.

9 ὁ ἔχων ῥῶτα†ἀκούετω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

* **12:44** Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω WH Treg NA28] Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου RP † **12:44** εὐρίσκει WH Treg RP NA28] + τὸν οἶκόν NIV ‡ **12:44** σχολάζοντα Treg NA28 RP] + καὶ WH § **12:46** 5ε RP] - WH Treg NA28 * **12:47** εἶπεν ... λαλῆσαι Treg NA28 RP] - WH † **12:48** λέγοντι WH Treg NA28] εἰπόντι RP * **13:1** Ἐν WH Treg NA28] + δὲ RP † **13:1** τῆς WH Treg NA28] ἀπὸ τῆς RP ‡ **13:2** εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP § **13:4** ἐλθόντα τὰ πετεινὰ WH NA28] ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ RP; ἦλθον τὰ πετεινὰ καὶ Treg * **13:7** ἐπιπξαν NA28] ἀπέπιπξαν WH Treg RP † **13:9** ῥῶτα WH NA28] + ἀκούειν Treg RP

11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑαυτοῖς[‡] ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοις δὲ οὐ δέδοται.

12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

13 διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν·

14 καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· Ἀκοῆ ἄκούσετε καὶ οὐ μὴ συνήτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσιν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

16 ὅμων δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα ὅμων ὅτι ἄκούουσιν[§]

17 ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφήται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ἱσπεῖραντος^{*}

19 παντός ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς.

20 ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθύς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν,

21 οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκανδαλίζεται.

22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τ' αὐτοῦ[†] καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

23 ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν[‡] σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς[§] ὁ δὲ ἤδη καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν ὁ δὲ ἐξήκοντα ὁ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοιωθὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἱσπεῖραντι^{*} καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσειπεν[†] ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπήλθεν.

26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.

27 προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας[‡] ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια;

28 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι αὐτῷ λέγουσιν[§]· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν^{*} αὐτά;

29 ὁ δὲ φησὶν[†] Οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον·

30 ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρω[‡] μέχρι[‡] τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρώτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε[§] εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβῶν ἄνθρωπος ἔσειπεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·

‡ 13:11 αὐτοῖς Treg RP NA28] – WH NIV § 13:16 ἀκούουσιν WH Treg NA28] ἀκούει RP * 13:18 σπεῖραντος WH Treg NA28] σπεῖροντος RP † 13:22 τούτου RP] – WH Treg NA28 ‡ 13:23 καλὴν γῆν WH Treg NA28] γῆν τὴν καλὴν RP § 13:23 συνιείς WH Treg NA28] συνιών RP * 13:24 σπεῖραντι WH Treg NA28] σπεῖροντι RP † 13:25 ἐπέσειπεν WH Treg NA28] ἔσειπεν RP ‡ 13:27 ἔσειπας WH NA28 RP] ἔσειπεις Treg § 13:28 δούλοι αὐτῷ λέγουσιν Treg] αὐτῷ λέγουσιν WH;

δούλοι λέγουσιν αὐτῷ NA28; δούλοι εἶπον αὐτῷ RP * 13:28 συλλέξωμεν WH Treg NA28] συλλέξομεν RP † 13:29 φησιν WH Treg NA28] ἔφη RP ‡ 13:30 μέχρι RP] ἕως WH Treg NA28 § 13:30 συναγάγετε NA28 RP] συναγάγετε WH Treg

‡ 13:11 αὐτοῖς Treg RP NA28] – WH NIV § 13:16 ἀκούουσιν WH Treg NA28] ἀκούει RP * 13:18 σπεῖραντος WH Treg NA28] σπεῖροντος RP † 13:22 τούτου RP] – WH Treg NA28 ‡ 13:23 καλὴν γῆν WH Treg NA28] γῆν τὴν καλὴν RP § 13:23 συνιείς WH Treg NA28] συνιών RP * 13:24 σπεῖραντι WH Treg NA28] σπεῖροντι RP † 13:25 ἐπέσειπεν WH Treg NA28] ἔσειπεν RP ‡ 13:27 ἔσειπας WH NA28 RP] ἔσειπεις Treg § 13:28 δούλοι αὐτῷ λέγουσιν Treg] αὐτῷ λέγουσιν WH;

δούλοι λέγουσιν αὐτῷ NA28; δούλοι εἶπον αὐτῷ RP * 13:28 συλλέξωμεν WH Treg NA28] συλλέξομεν RP † 13:29 φησιν WH Treg NA28] ἔφη RP ‡ 13:30 μέχρι RP] ἕως WH Treg NA28 § 13:30 συναγάγετε NA28 RP] συναγάγετε WH Treg

³² ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῆ μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν * εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὄλον.

³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἔλάλει αὐτοῖς·

³⁵ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς †

³⁶ Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν § καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Διασάφησον * ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.

³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν † Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·

³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζανία εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ,

³⁹ ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός † ἐστὶν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν.

⁴⁰ ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται § οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος *

⁴¹ ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν,

⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

⁴³ Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ἄτα † ἀκουέτω.

⁴⁴ Ὁμοία † ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρῶν ἀνθρώπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει § καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἄνθρωπῳ * ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·

⁴⁶ εὐρῶν δὲ † ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·

⁴⁸ ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη † τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

⁴⁹ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων

⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

* **13:33** ἐνέκρυψεν WH Treg NA28] ἔκρυψεν RP † **13:34** οὐδὲν WH Treg NA28] οὐκ RP † **13:35** καταβολῆς WH Treg] + κόσμου NA28 RP § **13:36** οἰκίαν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP * **13:36** Διασάφησον WH Treg NA28] φράσον RP † **13:37** εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP † **13:39** αἰῶνός WH Treg NA28] τοῦ αἰῶνός RP § **13:40** καίεται Treg RP] κατακαίεται WH NA28 * **13:40** αἰῶνος WH Treg NA28] + τοῦτου RP † **13:43** ὡτα WH NA28] + ἀκούειν Treg RP † **13:44** Ὁμοία WH Treg NA28] πάλιν ὁμοία RP § **13:44** πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει Treg NA28] πωλεῖ ὅσα ἔχει WH; πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ RP * **13:45** ἀνθρώπῳ Treg NA28 RP] – WH † **13:46** εὐρῶν δὲ WH Treg NA28] δὲ εὐρῶν RP † **13:48** ἄγγη WH Treg NA28] ἀγγελία RP

51 Ὑσνήκατε Ὡταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῶ· Ὡαί*

52 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῆ βασιλείᾳ† τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καὶα καὶ παλαῖα.

53 καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν.

54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὐτῆ καὶ αἱ δυνάμεις;

55 οὐχ*οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; ὁὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ Ὡκαὶ Σίμων καὶ Ἰούδας;

56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;

57 καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῶ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι* καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

58 καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

14

1 Ἐν ἐκεῖνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ,

2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῶ.

3 Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἐδῆσεν* αὐτὸν* καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο† διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,

4 ἔλεγεν γὰρ αὐτῶ ὁ Ἰωάννης‡· Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν·

5 καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

6 Ἦγενεσίους δὲ γενομένους Ὡ τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ,

7 ὅθεν μετὰ ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὁ Ἡρᾶν* αἰτήσεται.

8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

9 καὶ Ἀλυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ† τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι,

10 καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν‡ Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ·

11 καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

12 καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν τὸ πτώμα Ὡκαὶ ἔθαψαν αὐτόν* καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

13 Ἀκούσας δὲ† ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 καὶ ἔξελθὼν‡ εἶδεν πολλὸν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

§ 13:51 Ὑσνήκατε WH Treg NA28 | λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ὑσνήκατε NIV RP * 13:51 Ὡαί WH Treg NA28 | + κύριε RP † 13:52 τῆ βασιλείᾳ WH Treg NA28 | εἰς τὴν βασιλείαν RP ‡ 13:55 οὐχ WH Treg NA28 | οὐχὶ RP § 13:55 Ἰωσήφ WH Treg NA28 | Ἰωσήφ RP * 13:57 πατρίδι WH Treg NA28 | + αὐτοῦ RP * 14:3 αὐτόν Treg NA28 RP] - WH † 14:3 ἐν φυλακῇ ἀπέθετο WH NA28] ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο Treg; ἔθετο ἐν φυλακῇ RP ‡ 14:4 αὐτῶ ὁ Ἰωάννης RP] ὁ Ἰωάννης αὐτῶ WH NA28; ὁ Ἰωάννης Treg

§ 14:6 γενεσίους δὲ γενομένους WH Treg NA28 | Γενεσίῶν δὲ ἀγομένων RP * 14:7 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg † 14:9 λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ WH Treg NA28 | ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς διὰ δὲ RP ‡ 14:10 τὸν NA28 RP] - WH Treg § 14:12 πτώμα WH Treg NA28 | σῶμα RP * 14:12 αὐτόν WH Treg NA28 | αὐτὸ NIV RP † 14:13 Ἀκούσας δὲ WH Treg NA28 | καὶ ἀκούσας RP ‡ 14:14 ἐξελθὼν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP

15 ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῶ οἱ μαθηταὶ ἰσχύοντες. Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

16 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

17 οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῶ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.

18 ὁ δὲ εἶπεν· Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς*.

19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου†, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

20 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

21 οἱ δὲ ἐσθιόντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιῶν.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν‡ τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.

23 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.

24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέειχεν*, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἑναντίος ὁ ἄνεμος.

25 τετάρτη δὲ φυλακῆ τῆς νυκτὸς ἦλθεν† πρὸς τὸ αὐτοῦ‡ περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν§.

26 οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν* ἐπὶ τῆς θαλάσσης† περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραζαν.

27 εὐθὺς‡ δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς § λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῶ ὁ Πέτρος εἶπεν*· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἔλθειν πρὸς σὲ† ἐπὶ τὰ ὕδατα·

29 ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου‡ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν§ πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

30 βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν* ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραζεν λέγων· Κύριε, σώσόν με.

31 εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῶ· Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;

32 καὶ ἀναβάντων† αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ‡ προσεκύνησαν αὐτῶ λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς § Γεννησαρέτ.

§ 14:15 μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 14:18 ὧδε αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ὧδε RP † 14:19 τοῦ χόρτου WH Treg NA28] τοὺς χόρτους RP ‡ 14:22 ἠνάγκασεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 14:22 εἰς WH Treg] + τὸ NA28 RP * 14:24 σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέειχεν WH Treg NA28] μέσον τῆς θαλάσσης ἦν RP † 14:25 ἦλθεν WH Treg NA28] ἀπῆλθεν NIV RP ‡ 14:25 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 14:25 τὴν θάλασσαν WH Treg NA28] τῆς θαλάσσης RP * 14:26 οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν WH NA28] καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Treg RP † 14:26 τῆς θαλάσσης WH Treg NA28] τὴν θάλασσαν RP ‡ 14:27 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 14:27 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH NA28 * 14:28 αὐτῶ ὁ Πέτρος εἶπεν Treg NA28 RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῶ WH † 14:28 ἐλθεῖν πρὸς σὲ WH Treg NA28] πρὸς σε ἔλθειν RP ‡ 14:29 πλοίου WH Treg] + ὁ NA28 RP § 14:29 καὶ ἦλθεν WH NA28] ἐλθεῖν Treg RP * 14:30 ἰσχυρὸν Treg RP NA28] – WH NIV † 14:32 ἀναβάντων WH Treg NA28] ἐμβάντων RP ‡ 14:33 πλοίῳ WH NA28] + ἐλθόντες Treg RP § 14:34 ἐπὶ τὴν γῆν εἰς WH Treg NA28] εἰς τὴν γῆν RP

³⁵ καὶ ἐπιγόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὄλην τὴν περὶχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας,

³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

15

¹ Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ* ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς† λέγοντες

² Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ἑαυτῶν‡ ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.

³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;

⁴ ὁ γὰρ θεὸς ἔειπεν§ Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω·

⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Δῶρον ὁ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς,

⁶ γοῦ* μὴ ἑτιμήσει† τὸν πατέρα ἑαυτοῦ‡ καὶ ἠκυρώσατε τὸν λόγον§ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.

⁷ ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων·

⁸ Ὁ λαὸς οὗτος* τοῖς χεῖλεσιν με τιμᾷ, ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

⁹ μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλατα ἀνθρώπων.

¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε·

¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

¹² Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ† λέγουσιν‡ αὐτῷ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν;

¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται.

¹⁴ ἄφετε αὐτοῦς· τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν§· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται.

¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην*

¹⁶ ὁ ἑδὲ† εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;

¹⁷ γοῦ‡ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

¹⁹ ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρία, βλασφημίαι.

²⁰ ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτους χερεῖν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκέθην ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος.

* **15:1** Ἰησοῦ WH Treg NA28] + οἱ RP † **15:1** Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς WH Treg NA28] γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι RP ‡ **15:2** αὐτῶν Treg NA28 RP] - WH § **15:4** εἶπεν WH Treg NA28] ἐνετείλατο λέγων RP * **15:6** οὐ WH Treg NA28] καὶ οὐ RP † **15:6** τιμήσει WH Treg NA28] τιμήση RP ‡ **15:6** αὐτοῦ WH NA28] + ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ Treg RP § **15:6** τὸν λόγον WH Treg NA28] τὴν ἐντολὴν RP * **15:8** Ὁ λαὸς οὗτος WH Treg NA28] Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ RP † **15:12** μαθηταὶ WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ **15:12** λέγουσιν WH Treg NA28] εἶπον RP § **15:14** τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν Treg NA28] τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ WH NIV; ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν RP * **15:15** ταύτην NA28 RP] - WH Treg † **15:16** δὲ WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP ‡ **15:17** οὐ WH Treg NA28] Οὐπω RP

22 καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἔκραζεν λέγουσα· Ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

23 ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν.

24 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.

25 ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι.

26 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

27 ἡ δὲ εἶπεν· Naί, κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

28 τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβάς ἐκέθειεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ.

30 καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν κωφοὺς, τυφλοὺς, χωλοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἐτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἔθεράπευσεν αὐτούς·

31 ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἦδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήσταις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

33 καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;

34 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

35 καὶ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν

36 ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας· καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

37 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις.

38 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

39 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν·

§ 15:22 ἔκραζεν WH Treg NA28 | ἐκραύασεν αὐτῷ RP * 15:22 υἱὸς WH Treg NA28 | υἱὲ RP
 † 15:23 ἠρώτουν WH Treg NA28 | ἠρώτων RP † 15:25 προσεκύνει WH Treg NA28 | προσεκύνησεν RP
 § 15:30 κωφοὺς, τυφλοὺς, χωλοὺς, κυλλοὺς Holmes | χωλοὺς, κυλλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς WH; χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς Treg RP; χωλοὺς, τυφλοὺς, κυλλοὺς, κωφοὺς NA28 * 15:30 αὐτοῦ WH Treg NA28 | τοῦ Ἰησοῦ RP † 15:31 τὸν ὄχλον WH NA28 | τοὺς ὄχλους Treg RP † 15:31 κυλλοὺς ὑγιεῖς Treg NA28 RP | - WH § 15:31 καὶ WH Treg NA28 | - RP * 15:33 μαθηταὶ WH NA28 | + αὐτοῦ Treg RP † 15:35 παραγγείλας WH Treg NA28 | ἐκέλευσεν RP † 15:35 τῷ ὄχλῳ WH Treg NA28 | τοῖς ὄχλοις RP § 15:36 ἔλαβεν WH Treg NA28 | καὶ λαβῶν RP * 15:36 καὶ WH Treg NA28 | - RP † 15:36 ἐδίδου WH Treg NA28 | ἔδωκεν RP † 15:36 μαθηταῖς WH NA28 | + αὐτοῦ Treg RP § 15:36 τοῖς ὄχλοις WH Treg NA28 | τῷ ὄχλῳ RP * 15:37 τὸ ... κλασμάτων ἦραν WH Treg NA28 | ἦραν τὸ ... κλασμάτων RP † 15:39 Μαγαδάν WH Treg NA28 | Μαγαδάλ RP

16

1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξάιν αὐτοῖς.

2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὅψιας γενομένης λέγετε· Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός.*†

3 καὶ πρωτῆ· Σήμερον χειμῶν, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ἐτὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.

4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανᾶ‡ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ ἄμαθηταὶ § εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.

6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

7 οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.

8 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν* Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε†

9 οὐψω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

10 οὐδὲ τοὺς ἐπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε;

11 πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων‡ εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δε§ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

12 τότε συνήκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης ἑτῶν ἄρτων* ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· Τίνα† λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;

14 οἱ δὲ εἶπαν· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερემίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.

15 λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;

16 ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.

17 ἀποκριθεὶς δε‡ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

18 κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς·

19 ἰδώσω§ σοι τὰς κλεῖδας* τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν† δῆσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν‡ λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

20 τότε διεστείλατο§ τοῖς ἄμαθηταῖς* ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτὸς ἐστίν† ὁ χριστός.

* 16:2 16:2-3 Ὅψιας γενομένης ... οὐ δύνασθε Treg NA28 RP] [WH] † 16:2 τὸ Treg NA28 [WH]] Ὑποκριταὶ τὸ RP ‡ 16:4 Ἰωανᾶ WH Treg NA28] + τοῦ προφήτου RP § 16:5 ἀμαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 16:8 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP † 16:8 ἐλάβετε Treg RP] ἔχετε WH NA28 ‡ 16:11 ἄρτων WH Treg NA28] ἄρτου RP § 16:11 προσέχετε δε WH Treg NA28] προσέχειν RP * 16:12 τῶν ἄρτων WH Treg NA28] τοῦ ἄρτου RP † 16:13 Τίνα WH Treg NA28] + με RP ‡ 16:17 ἀποκριθεὶς δε WH Treg NA28] Καὶ ἀποκριθεὶς RP § 16:19 δώσω WH NA28] καὶ δώσω Treg RP * 16:19 κλεῖδας WH Treg NA28] κλεῖς RP † 16:19 ἢ ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg ‡ 16:19 ἢ ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg § 16:20 διεστείλατο Treg RP NA28] ἐπέτιμήσεν WH NIV * 16:20 ἀμαθηταῖς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 16:20 ἐστίν WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς[‡] δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν[§] καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ὡλεῶς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

23 ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ^{*}, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

25 ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

26 τί γὰρ ὠφελήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιώσῃ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀνάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

27 μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.

28 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι[§] εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐσώτων^{*} οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἰδῶσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17

1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.

2 καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο^{*} λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

3 καὶ ἰδοὺ ὠφθη[†] αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας ἑστυλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ.[‡]

4 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω[§] ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεὶ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν^{*}.

5 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ.[†]

6 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφοδρὰ.

7 καὶ προσήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν[‡] εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.

8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν[§] Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ^{*}.

10 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ[†] λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον;

11 ὁ δὲ[‡] ἀποκριθεὶς εἶπεν[§] Ἠλίᾳ μὲν ἔρχεται^{*} καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·

[‡] 16:21 ὁ Ἰησοῦς Treg NA28 RP | Ἰησοῦς Χριστὸς WH § 16:21 εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν WH Treg NA28 | ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα RP * 16:23 εἶ ἐμοῦ WH Treg NA28 | μου εἶ RP † 16:25 ἐὰν WH Treg NA28 | ἂν RP ‡ 16:26 ὠφελήσεται WH Treg NA28 | ὠφελεῖται RP § 16:28 ὅτι WH NA28] – Treg RP * 16:28 τῶν ὧδε ἐσώτων WH Treg NA28 | ὧδε ἐσώτατες RP * 17:2 ἐγένετο WH Treg NA28 | ἐγένοντο RP † 17:3 ὠφθη WH Treg NA28 | ὠφθησαν RP ‡ 17:3 συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ WH Treg NA28 | μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες RP § 17:4 ποιήσω WH NA28 | ποιήσωμεν Treg RP * 17:4 Ἠλίᾳ μίαν WH Treg NA28 | μίαν Ἠλίᾳ RP † 17:5 ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NA28 | αὐτοῦ ἀκούετε RP ‡ 17:7 προσήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν WH NA28 | προσήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἦψατο αὐτῶν Treg; προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἦψατο αὐτῶν καὶ RP § 17:8 αὐτὸν WH NA28 | τὸν Treg RP * 17:9 ἐγερθῇ WH Treg NA28 | ἀναστῇ RP † 17:10 μαθηταὶ WH Treg NA28 | + αὐτοῦ RP ‡ 17:11 δὲ WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP § 17:11 εἶπεν WH Treg NA28 | + αὐτοῖς RP * 17:11 ἔρχεται WH Treg NA28] + πρῶτον RP

12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγγωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.

13 τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ἑλθόντων† πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν

15 καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ᾽πάσχει* πολλάκι γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.

16 καὶ προστρέγοντα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ᾽μεθ' ὑμῶν ἔσομαι§; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.

18 καὶ ἐπέτιμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

20 ὁ δὲ ᾽λέγει* αὐτοῖς· Διὰ τὴν ᾽ὀλιγοπιστίαν† ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σιάνπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· ᾽Μετὰβα ἐνθεν* ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσεται ᾽ὑμῖν§

22 ᾽Συστρεφομένω* δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,

23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ διδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ διδραχμα;

25 λέγει· Ναί. καὶ ἑλθόντα† εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

26 εἰπόντος δέ†· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί.

27 ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς† εἰς§ θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ᾽ἀναβάντα* πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

18

1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

2 καὶ ᾽προσκαλεσάμενος* παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν

3 καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφήτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσεέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

4 ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·

5 καὶ ὅς ᾽ἐάν†δέξῃται ᾽ἐν παιδίον τοιοῦτο* ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

† 17:14 ἐλθόντων WH Treg NA28] + αὐτῶν RP ‡ 17:15 πάσχει NA28 RP] ἔχει WH Treg § 17:17 μεθ' ὑμῶν ἔσομαι WH Treg NA28] ἔσομαι μεθ' ὑμῶν RP * 17:20 λέγει WH Treg NA28] Ἰησοῦς εἶπεν RP † 17:20 ὀλιγοπιστίαν WH Treg NA28] ἀπιστίαν RP ‡ 17:20 Μετὰβα ἐνθεν WH Treg NA28] Μετάβηθι

ἐντεῦθεν RP § 17:20 ὑμῖν WH NA28] + 21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσηυχῇ καὶ νηστείᾳ. Treg RP * 17:22 Συστρεφομένω WH Treg NA28] Ἀναστρεφομένω RP † 17:25 ἐλθόντα WH Treg NA28] ὅτε εἰσῆλθεν RP ‡ 17:26 εἰπόντος δέ WH Treg NA28] λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος RP § 17:27

εἰς WH Treg NA28] + τὴν NIV RP * 17:27 ἀναβάντα WH Treg NA28] ἀναβαίνοντα RP * 18:2 προσκαλεσάμενος WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † 18:5 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg ‡ 18:5 ἐν παιδίον τοιοῦτο WH NA28] ἐν παιδίον τοιοῦτον Treg; παιδίον τοιοῦτον ἐν RP

6 Ὅς δ' ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῆ μύλος ὄνικος εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῆ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

7 οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ * ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἄνθρωπῳ† δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν· καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9 καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμούς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10 Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς * διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

12 τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῆ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει† τὰ ἐνεήκοντα ἑννέα ἐπὶ τὰ ὄρη γὰρ * πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

13 καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνεήκοντα ἑννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

14 οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὁμῶν * τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἑνὶ τῶν μικρῶν τούτων.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σε * ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγχον αὐτόν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου·

16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἑτὶ ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῆ πᾶν ῥῆμα·

17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης.

18 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἔάν * δησητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ.

19 Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν * ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντός πράγματος οὐ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

20 οὗ γὰρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις;

22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησεν συναῖρα λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ·

24 ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν ἑπροσνήχθη * αὐτῷ εἷς ὁφειλέτης μυρίων ταλάντων. §

§ 18:6 εἰς RP] περι WH Treg NA28 * 18:7 γὰρ WH Treg NA28] + ἐστιν RP † 18:7 ἀνθρώπῳ WH Treg NA28] + ἐκεῖνῳ RP ‡ 18:8 αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὰ RP § 18:8 κυλλὸν ἢ χωλόν WH

NA28] χωλὸν ἢ κυλλόν Treg RP * 18:10 οὐρανοῖς WH Treg NA28] + 11 ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιωθῆναι τῷ ἀπολωλός. RP † 18:12 ἀφήσει WH Treg NA28] ἀφείρῃ § 18:12 καὶ WH Treg NA28] - RP

§ 18:14 ἔμπροσθεν WH Treg RP NA28] - NIV * 18:14 ὁμῶν NA28 RP] μου WH Treg † 18:14 ἐν WH Treg NA28] εἰς RP ‡ 18:15 εἰς σε Treg NA28 RP] - WH § 18:15 ὕπαγε WH Treg NA28] + καὶ RP * 18:18 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg † 18:18 ἐν WH NA28] + τῷ Treg RP ‡ 18:18 ἐν WH

NA28] + τῷ Treg RP § 18:19 ἀμὴν WH Treg RP NA28] - NIV * 18:19 συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν συμφωνήσωσιν RP † 18:21 αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH Treg NA28 ‡ 18:24 προσνήχθη NA28 RP] προσήχθη WH Treg § 18:24 αὐτῷ εἷς Treg NA28

RP] εἰς αὐτῷ WH

25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος* πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα† καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει‡ καὶ ἀποδοθῆναι.

26 πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· Ἐμακροθύμησον§ ἐπ' ἐμοί* καὶ πάντα ἀποδώσω σοι†.

27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

28 ἔξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκείνος εὔρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνιγεν λέγων· Ἐὰν ἀπόδος‡ εἰ τι ὀφείλεις.

29 πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος ἑαυτοῦ§ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί* καὶ ἀποδώσω σοι.

30 ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ὅτ' ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

31 ἰδόντες οὖν* οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρῆ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκάν σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

33 οὐκ ὄδει καὶ σὲ ἔλεησαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἤλεησα;

34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον§

35 Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος* ποιήσει ὑμῖν ἕαν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν†

19

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

2 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ* Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες† Εἰ ἔξεστιν ἄνθρωπῳ ἄπολυσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;

4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν§ Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κύριος* ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς

5 καὶ εἶπεν· Ἐνεκα† τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται‡ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν;

6 ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι αὐτήν§

* 18:25 κύριος WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 18:25 γυναῖκα WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 18:25 ἔχει WH Treg NA28] εἶχεν RP § 18:26 Μακροθύμησον WH Treg NA28] Κύριε Μακροθύμησον RP

* 18:26 ἐμοί WH NA28 RP] ἐμέ Treg † 18:26 ἀποδώσω σοι WH Treg NA28] σοι ἀποδώσω RP ‡ 18:28 Ἀπόδος WH Treg NA28] + μοι RP § 18:29 αὐτοῦ WH Treg NA28] + εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ RP * 18:29 ἐμοί WH NA28 RP] ἐμέ Treg † 18:30 οὐ RP] - WH Treg NA28 ‡ 18:31 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP § 18:34 ὀφειλόμενον WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 18:35 οὐράνιος WH Treg NA28] ἐπουράνιος RP † 18:35 ὁμῶν WH Treg NA28] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP * 19:3 αὐτῷ WH Treg NA28] + οἱ RP † 19:3 λέγοντες WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ 19:3 ἀνθρώπῳ Treg NA28 RP] - WH § 19:4 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP * 19:4 κτίσας WH Treg NA28] ποιήσας RP † 19:5 Ἐνεκα WH Treg NA28] Ἐνεκεν RP ‡ 19:5 κολληθήσεται WH Treg NA28] προσκολληθήσεται RP § 19:7 αὐτήν NA28 RP] - WH Treg

8 λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως.

9 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι* ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται†.

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί‡ Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι.

11 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον· τοῦτον§ ἀλλ' οἷς δέδοται.

12 εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

13 Τότε ᾠρησάνθησαν* αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεῦξῃται· οἱ δὲ μαθηταί ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 καὶ ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτοῖς† ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν· αὐτῷ εἶπεν‡· Διδάσκαλε§ τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ᾠσχῶ* ζῶν ἀιώνιον;

17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με ἔρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις· εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν‡, ᾤρησον§ τὰς ἐντολάς.

18 λέγει αὐτῷ· Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν*· Τὸ Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις,

19 Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

20 λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα† ἐφύλαξα‡ τί ἔτι ὑστερῶ;

21 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλει εἶναι, ὑπάγε πώλησον σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ ᾠδος§ πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς* καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι.

22 ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον† ἀπήλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλοῦσιος δυσκόλως‡ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν·

24 πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος§ ῥαφίδος εἰσελθεῖν* ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ†.

25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταί‡ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

* 19:9 ὅτι WH NA28 RP] - Treg † 19:9 καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται Treg RP] - WH NA28 ‡ 19:10 μαθηταί WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP NA28 § 19:11 τοῦτον Treg NA28 RP] - WH

* 19:13 ᾠρησάνθησαν WH Treg NA28] ᾠρησάνθη RP † 19:15 τὰς χεῖρας αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς τὰς χεῖρας RP ‡ 19:16 αὐτῷ εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν αὐτῷ RP § 19:16 Διδάσκαλε

WH Treg NA28] + ἀγαθὸν RP * 19:16 σχῶ WH Treg NA28] ἔχω RP † 19:17 ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός WH Treg NA28] λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός RP ‡ 19:17 εἰς

τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν WH Treg NA28] εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν RP § 19:17 ᾠρησον NA28 RP] ᾠρησέ WH Treg * 19:18 εἶπεν Treg NA28 RP] ἔφη WH † 19:20 Πάντα ταῦτα NA28 RP] Ταῦτα πάντα WH Treg

‡ 19:20 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφύλαξα ἡμῖν ἐκ νεότητός μου RP § 19:21 ὁδός RP] + τοῖς WH Treg NA28 * 19:21 οὐρανοῖς WH Treg NA28] οὐρανῶν RP † 19:22 λόγον Treg NA28 RP] + τοῦτον WH

‡ 19:23 πλοῦσιος δυσκόλως WH Treg NA28] δυσκόλως πλοῦσιος RP § 19:24 τρυπήματος Treg NA28 RP] τρυπήματος WH * 19:24 εἰσελθεῖν WH Treg] διελθεῖν NA28 RP † 19:24 εἰς τὴν βασιλείαν

τοῦ θεοῦ WH] εἰσελθεῖν εἰς ... τοῦ θεοῦ NA28; εἰς ... τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν RP; εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν Treg ‡ 19:25 μαθηταί WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP

26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

28 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθισθῶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, ἠκολουθήσατέ μοι ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ.

29 καὶ πᾶς ὅστις ἀφήκεν ὀικίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἕκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

30 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20

1 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῷ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

2 συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

3 καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς·

4 καὶ ἐκέinois εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν·

5 οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.

6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;

7 λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα·

8 ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.

9 καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνά δηνάριον.

10 καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνά δηνάριον καὶ αὐτοῖ·

11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότη

12 λέγοντες· Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βασιτάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.

13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι;

14 ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί·

§ 19:28 καθήσεσθε WH NA28] καθήσεσθε Treg RP * 19:28 ὑμεῖς WH NA28 RP] αὐτοὶ Treg † 19:29 ὅστις WH Treg NA28] ὅς RP † 19:29 οἰκίας ἢ WH NA28 RP] – Treg § 19:29 γυναῖκα ἢ RP] – WH Treg NA28 * 19:29 ἀγροὺς WH NA28 RP] + ἢ οἰκίας Treg † 19:29 ὀνόματός μου Treg NA28 RP] ἐμοῦ ὀνόματος WH † 19:29 ἕκατονταπλασίονα NA28 RP] πολλαπλασίονα WH Treg * 20:2 συμφωνήσας δὲ WH Treg NA28] Καὶ συμφωνήσας RP † 20:5 πάλιν NIV RP] + δὲ WH Treg NA28 † 20:6 ἐνδεκάτην WH Treg NA28] + ὥραν RP § 20:6 ἐστῶτας WH Treg NA28] + ἀργούς RP * 20:7 ἀμπελῶνα WH Treg NA28] + καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε RP † 20:8 αὐτοῖς Treg NA28 RP] – WH † 20:9 καὶ ἐλθόντες Treg NA28 RP] ἐλθόντες δὲ WH § 20:10 καὶ ἐλθόντες WH Treg NA28] Ἐλθόντες δὲ RP * 20:10 πλεῖον WH Treg NA28] πλεῖονα RP † 20:10 τὸ ἀνά δηνάριον καὶ αὐτοῖ WH Treg NA28] καὶ αὐτοῖ ἀνά δηνάριον RP † 20:12 λέγοντες WH Treg NA28] + ὅτι RP § 20:12 αὐτοὺς ἡμῖν WH] ἡμῖν αὐτοὺς Treg NA28 RP * 20:13 ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν WH NA28] εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν Treg RP

15 Ἦ οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἔμοῖς; ἢ ὁ ὄφθαλμός σου πονηρός ἐστίν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

16 οὕτως ἔσσονται οἱ ἔσχατοι * πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ † Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ § εἶπεν αὐτοῖς·

18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ,

19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθήσεται *

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνούσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· Εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ μου εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

22 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν § λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα.

23 γλέγει * αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πείσθε † τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν § δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμαστα ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε ὅτι οἱ ἀρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26 οὐχ οὕτως ἔσται * ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος,

27 καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται ὑμῶν δοῦλος·

28 ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερικῶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς.

30 καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθημένοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυίδ. * †

31 ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζον ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυίδ. § *

32 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί θέλετε ποιῆσω ὑμῖν;

33 λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὄφθαλμοὶ ἡμῶν †.

† 20:15 οὐκ WH Treg NIV] ἢ οὐκ RP NA28 ‡ 20:15 ὃ θέλω ποιῆσαι WH Treg NA28] ποιῆσαι ὃ θέλω RP § 20:15 ἢ WH Treg NA28] εἰ RP * 20:16 ἔσχατοι WH NA28] + πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ Treg RP † 20:17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Treg NA28 RP] Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν WH ‡ 20:17 μαθητὰς WH NA28 RP] - Treg § 20:17 καὶ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NA28] ἐν τῇ ὁδῷ καὶ RP; καὶ NIV * 20:19 ἐγερθήσεται WH Treg NA28] ἀναστήσεται RP † 20:20 παρ' RP] ἀπ' WH Treg NA28 ‡ 20:21 σου Treg NA28 RP] - WH § 20:22 πίνειν WH Treg NA28] + ἡ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι RP * 20:23 λέγει WH Treg NA28] Καὶ λέγει RP † 20:23 πείσθε WH Treg NA28] + καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσθε RP ‡ 20:23 εὐωνύμων WH Treg NA28] + μου RP § 20:23 ἐμὸν WH Treg NIV RP] + τοῦτο WH marg NA28 * 20:26 ἔσται NA28] δέ ἔσται RP; ἐστίν WH Treg † 20:26 ἂν WH Treg] ἐὰν NA28 RP ‡ 20:27 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 20:27 ἔσται WH Treg NA28] ἔστω RP * 20:30 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA28 † 20:30 υἱὸς WH Treg RP NA28] υἱὲ NIV ‡ 20:31 ἔκραξαν WH Treg NA28] ἔκραζον RP § 20:31 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA28 * 20:31 υἱὸς WH Treg RP NA28] υἱὲ NIV † 20:33 ἀνοιγῶσιν οἱ ὄφθαλμοὶ ἡμῶν WH Treg NA28] ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὄφθαλμοὶ RP

34 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἠνέβλεψαν[§] καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς* Ἱεροσόλυμα καὶ ἤλθον εἰς Βηθφαγὴ ἔεις τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε Ἦησοῦς† ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς

2 λέγων αὐτοῖς· Πορεύεσθε[‡] εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι Σῦμων, καὶ εὐθέως* εὐρήσατε ὄνον δεδεμένον καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ[†] μοι.

3 καὶ εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρειάν ἔχει· εὐθὺς[‡] δὲ ἄποστελεῖ[§] αὐτούς.

4 Τοῦτο ἔδ^{*} γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

5 Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἴδου ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πραῦς καὶ ἐπιβεβηκῶς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέταξεν[‡] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς

7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια* καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν.

8 ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ.

9 οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν[†] καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσειέθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος;

11 οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς[‡] ὁ ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν Ἦησοῦς[§] εἰς τὸ ἱερόν* καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περιστεράς,

13 καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε[†] σπήλαιον ληστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ[‡] ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

15 ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς[§] παῖδας τοῦς κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἠγανάκτησαν

16 καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπιῶν καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

17 καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

18 Ἦρω[‡] δὲ ἔπανάγων[†] εἰς τὴν πόλιν ἐπέινασεν.

‡ 20:34 ὀμμάτων WH Treg NA28] ὀφθαλμῶν RP § 20:34 ἠνέβλεψαν WH Treg NA28] + αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ RP * 21:1 εἰς WH Treg NA28] πρὸς RP † 21:1 Ἰησοῦς WH NA28] ὁ Ἰησοῦς Treg RP ‡ 21:2 Πορεύεσθε WH Treg NA28] Πορεύθητε RP § 21:2 κατέναντι WH Treg NA28] ἀπέναντι RP * 21:2 εὐθέως Treg NA28 RP] εὐθὺς WH † 21:2 ἀγάγετέ WH NA28 RP] ἀγετέ Treg ‡ 21:3 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 21:3 ἀποστελεῖ WH Treg NA28] ἀποστέλλει RP * 21:4 δὲ WH Treg NA28] + ὄλον RP † 21:5 ἐπὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 21:6 συνέταξεν WH Treg NA28] προσέταξεν RP § 21:7 ἐπ' WH Treg NA28] ἐπάνω RP * 21:7 ἱμάτια WH Treg NA28] + αὐτῶν RP † 21:9 αὐτὸν WH Treg NA28] - RP ‡ 21:11 ὁ προφήτης Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦς ὁ προφήτης RP § 21:12 Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς RP * 21:12 ἱερόν WH Treg NA28] + τοῦ θεοῦ RP † 21:13 ποιεῖτε WH Treg NA28] ἐποίησατε RP ‡ 21:14 τυφλοὶ καὶ χωλοὶ WH Treg NA28] χωλοὶ καὶ τυφλοὶ RP § 21:15 τοὺς WH Treg NA28] - RP * 21:18 Ἦρω WH Treg NA28] Πρωῖας RP † 21:18 ἐπανάγων Treg NA28 RP] ἐπαναγῶν WH

19 και ιδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· Ἐμὴκέτι* ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ.

20 καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ;

21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κὰν τῷ ὄρει τοῦτο εἶπητε· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται·

22 καὶ πάντα ὅσα ἂν[§] αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ* εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἶπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·

25 τὸ[†] βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἔν* αὐτοῖς λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην[§].

27 καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· Οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. προσελθὼν* τῷ πρώτῳ εἶπεν· Τέκνον, ὑπάγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι[†]

29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν.[‡]

30 προσελθὼν δὲ[§] τῷ δευτέρῳ* εἶπεν ὡσαύτως· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.[†]

31 τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέγουσιν* Ὁ πρῶτος[§] λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

32 ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς* ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ[‡] μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἦ[†] ἄνθρωπος* ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.

34 ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35 καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

‡ 21:19 Μηκέτι Treg NA28 RP | Οὐ μηκέτι WH § 21:22 ἂν WH NA28] ἐὰν Treg RP * 21:23 ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐλθόντι αὐτῷ RP † 21:25 τὸ WH Treg NA28] - RP ‡ 21:25 ἐν WH Treg NA28] παρ' RP § 21:26 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην WH Treg NA28] ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην RP * 21:28 προσελθὼν WH] καὶ προσελθὼν Treg NA28 RP † 21:28 ἀμπελῶνι WH Treg NA28] + μου RP ‡ 21:29 Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς Treg NA28 RP] Ἐγὼ κύριε καὶ οὐκ WH § 21:30 προσελθὼν δὲ WH Treg NA28] καὶ προσελθὼν RP * 21:30 δευτέρῳ WH Treg RP] ἐτέρῳ NA28 † 21:30 Ἐγὼ κύριε καὶ οὐκ Treg NA28 RP] Οὐ θέλω ὕστερον μεταμεληθεὶς WH ‡ 21:31 λέγουσιν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP § 21:31 πρῶτος NA28 RP] ὕστερος WH Treg * 21:32 Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς WH Treg NA28] πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης RP † 21:32 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐ RP ‡ 21:33 Ἄνθρωπος WH Treg NA28] + τις RP

36 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38 οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ ἱσχύομεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ·

39 καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.

40 ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκεῖνοις;

41 λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

42 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμασὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνη ποιῶντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

44 Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμησεί αὐτόν.*

45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει·

46 καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἶς[†] προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς* λέγων·

2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

4 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἴδου τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα[†] οἱ ταυροὶ μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

5 οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ἵδου[‡] μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ἵδου[§] δὲ ἐπὶ* τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ·

6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

7 ὁ δὲ βασιλεὺς[†] ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκεῖνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν.

8 τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι·

9 πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἑὰν[‡] εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

10 καὶ ἐξεληθόντες οἱ δούλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας τοὺς εὐῆρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ ἵναμος* ἀνακειμένων.

§ 21:38 σχῶμεν WH Treg NA28] κατὰσχῶμεν RP * 21:44 Καὶ ... αὐτόν. WH Treg NA28 RP] - WHmarg † 21:46 ἐπεὶ εἰς WH Treg NA28] ἐπειδὴ ὡς RP * 22:1 ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς RP † 22:4 ἡτοίμακα WH Treg NA28] ἡτοίμασα RP ‡ 22:5 ὁδὸς WH Treg NA28] ὁ RP § 22:5 ὁδὸς WH Treg NA28] ὁ RP * 22:5 ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP † 22:7 ὁ δὲ βασιλεὺς WH Treg NA28] καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος RP ‡ 22:9 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP § 22:10 οὗς WH NA28] ὄσους Treg RP * 22:10 γάμος Treg NA28 RP] νυμφῶν WH

11 εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου·

12 καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσηλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

13 τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν[†] τοῖς διακόνοις· Δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλατε αὐτὸν[‡] εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

14 πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρῳδιανῶν λέγοντες[§] Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων·

17 εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξοστιν δοῦναι κῆσσον Καίσαρι ἢ οὐ;

18 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;

19 ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήσσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηναρίου.

20 καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;

21 λέγουσιν αὐτῷ* Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, λέγοντες[†] μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπρωτότησαν αὐτὸν

24 λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

25 ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας[‡] ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφήκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ·

26 ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ·

27 ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ[§] θυγὴν.

28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν* τίνας τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μὴδὲ τὴν δυνάμειν τοῦ θεοῦ·

30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται[†] ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ[‡] ἐν τῷ[§] οὐρανῷ εἰσιν·

31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος·

32 Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς* Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς[‡] νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.

33 καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.

35 καὶ ἐπρωτότησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν[†]

36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;

† 22:13 ὁ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP ‡ 22:13 ἐκβάλατε αὐτὸν WH Treg NA28] ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλατε RP § 22:16 λέγοντες NA28 RP] λέγοντας WH Treg * 22:21 αὐτῷ Treg NA28 RP] - WH † 22:23 λέγοντες WH Treg NA28] οἱ λέγοντες RP ‡ 22:25 γήμας WH Treg NA28] γαμήμας RP § 22:27 ἡ WH NA28] καὶ ἡ Treg RP * 22:28 ἀναστάσει οὖν WH Treg NA28] οὖν ἀναστάσει RP † 22:30 γαμίζονται WH Treg NA28] ἐγαμίζονται RP ‡ 22:30 θεοῦ Holmes] τοῦ θεοῦ RP; - WH Treg NA28 § 22:30 τῷ WH Treg NA28] - RP * 22:32 ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς θεὸς RP; θεὸς WH marg † 22:35 αὐτόν WH Treg NA28] + καὶ λέγων RP

- 37 ὁ ῥδὲξῆφην αὐτῶ· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ ῥτῆῖσκαρδιά σου καὶ ἐν ὅλῃ ῥτῆῖ* ψυχῆ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῆ διανοία σου·
 38 αὕτη ἐστὶν ῥή μεγάλη καὶ πρώτη† ἐντολή.
 39 Δευτέρα ῥδὲξῆμοία ῥαὐτῆῖῖ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
 40 ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος ῥκρέματα καὶ οἱ προφῆται*.
 41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς
 42 λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῶ· Τοῦ Δαυὶδ.
 43 λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι ῥκαλεῖ αὐτὸν κύριον† λέγων·
 44 ῥεῖπενξκύριος τῶ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ῥύποκάτωῖτων ποδῶν σου;
 45 εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱός αὐτοῦ ἐστιν;
 46 καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ῥἀποκριθῆναι αὐτῶ* λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησεν τις ἀπ῾ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτήσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23

- 1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
 2 λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.
 3 πάντα οὖν ὅσα ῥἐὰν* εἶπωσιν ὑμῖν ῥποιήσατε καὶ τηρεῖτε†, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.
 4 δεσμεύουσιν ῥδὲξῆφορτία ῥβαρέαῖσκαὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, ῥαὐτοὶ δὲ τῶ* δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι αὐτά.
 5 πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι ῥγάρ† τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ ῥκράσπεδαξ
 6 φιλοῦσι ῥδὲῖτην πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δεῖπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 7 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ῥῥαββῖ*
 8 ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε· ῥαββῖ, εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ ῥδιδάσκαλος† πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἐστε·
 9 καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γὰρ ἐστὶν ῥὑμῶν ὁ πατήρξ ὁ ῥοὐράνιοςῖῖ
 10 μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ῥὄτι καθηγητῆς ὑμῶν ἐστὶν εἷς* ὁ χριστός·
 11 ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος.

ξ 22:37 δὲ WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP § 22:37 □τῆ Treg NA28] – WH RP * 22:37 □τῆ WH Treg NA28] – RP † 22:38 ῥή μεγάλη καὶ πρώτη WH Treg NA28] πρώτη καὶ μεγάλη RP ξ 22:39 δὲ Treg NA28 RP] – WH § 22:39 αὕτη Treg NA28 RP] αὕτη WH * 22:40 κρέματα καὶ οἱ προφῆται WH Treg NA28] καὶ οἱ προφῆται κρέμονται RP † 22:43 καλεῖ αὐτὸν κύριον WH Treg NA28] κύριον αὐτὸν καλεῖ RP ξ 22:44 εἶπεν WH Treg NA28] + ὁ RP § 22:44 ὑποκάτω WH Treg NA28] ὑποπόδιον RP * 22:46 ἀποκριθῆναι αὐτῶ WH Treg NA28] αὐτῶ ἀποκριθῆναι RP * 23:3 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg † 23:3 ποιήσατε καὶ τηρεῖτε WH Treg NA28] τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε RP ξ 23:4 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP § 23:4 βαρέα WH NIV] + καὶ δυσβάστακτα Treg RP NA28 * 23:4 αὐτοὶ δὲ τῶ WH Treg NA28] τῶ δὲ RP † 23:5 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP ξ 23:5 κράσπεδα WH Treg NA28] + τῶν ἱματίων αὐτῶν NIV RP § 23:6 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 23:7 ῥαββῖ WH Treg NA28] + ῥαββῖ RP † 23:8 διδάσκαλος WH Treg NA28] καθηγητῆς ὁ χριστός RP ξ 23:9 ὑμῶν ὁ πατήρ WH Treg NA28] ὁ πατήρ ὑμῶν RP § 23:9 οὐράνιος WH Treg NA28] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP * 23:10 ὄτι καθηγητῆς ὑμῶν ἐστὶν εἷς WH Treg NA28] εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητῆς RP

12 ὅστις δὲ ὑψώσῃ ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσῃ ἐαυτὸν ὑψωθήσεται†

13 Οὐαὶ ἡ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσρχομένους ἀφίετε ἵνα εἰσέλθῃν§

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλοῦτερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· Ὁς ἂν ὁμῶσῃ ἐν τῷ ναῶ, οὐδὲν ἐστίν, ὅς δ' ἂν ὁμῶσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει.

17 μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας * τὸν χρυσόν; 18 καὶ· Ὁς ἂν ὁμῶσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν, ὅς δ' ἂν ὁμῶσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει.

19 Ἡ τυφλοὶ τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;

20 ὁ οὖν ὁμῶσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνυεῖ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·

21 καὶ ὁ ὁμῶσας ἐν τῷ ναῶ ὁμνυεῖ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν·

22 καὶ ὁ ὁμῶσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνυεῖ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος * καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφίεναι‡

24 ὀδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ σιδηιλιζόντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας *

26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου· καὶ τῆς παροψίδος†, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε σταφύλους κεκονιαμένους, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ῥαῖοι ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὁστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας·

28 οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἔστε μεστοὶ * ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων,

30 καὶ λέγετε· Εἰ ἡμεθα ἔν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα αὐτῶν κοινωνοῖς ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν·

† 23:12 ὑψωθήσεται WH Treg NA28] + 13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψθε περισσότερον κρίμα (and re-number SBL v. 13 as 14) RP ‡ 23:13 δὲ WH Treg NA28] - RP § 23:13 εἰσέλθῃν WH Treg NA28 RP] + 14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι διὰ τοῦτο λήψθε περισσότερον κρίμα TR * 23:17 ἁγιάσας WH Treg NA28] ἁγιάζων RP † 23:18 ἂν WH Treg NA28] ἂν RP ‡ 23:19 τυφλοὶ WH Treg NA28] μωροὶ καὶ τυφλοὶ RP § 23:21 κατοικοῦντι WH NA28] κατοικήσαντι Treg RP * 23:23 τὸ ἔλεος WH Treg NA28] τὸν ἔλεον RP † 23:23 ταῦτα NIV RP] + δὲ WH Treg NA28 ‡ 23:23 ἀφίεναι WH NA28 RP] ἀφίεναι Treg § 23:24 οἱ Treg NA28 RP] - WH * 23:25 ἀκρασίας WH Treg NA28] ἀδικίας RP † 23:26 καὶ τῆς παροψίδος WH Treg NIV RP] - WHmarg NA28 ‡ 23:26 αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῶν RP § 23:27 παρομοιάζετε WH NA28 RP] ὁμοιάζετε Treg * 23:28 ἔστε μεστοὶ WH Treg NA28] μεστοὶ ἔστε RP † 23:30 ἡμεθα WH Treg NA28] ἡμεν RP ‡ 23:30 ἡμεθα WH Treg NA28] ἡμεν RP § 23:30 αὐτῶν κοινωνοῖς WH Treg NA28] κοινωνοῖς αὐτῶν RP

31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας.

32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.

33 ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

34 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἔξ* αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσατε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσατε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἰσχυρῶς καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·

35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

36 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἡΐξει† ταῦτα πάντα‡ ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἄποκτείνουσα ὁστούς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν— ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει* τὰ νοσσία† αὐτῆς‡ ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε;

38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος‡

39 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

24

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο*, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάμενοι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ·

2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς† εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα‡; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· Εἶπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ ὅτι τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος.

4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ·

5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

6 μελλήσατε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ* γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω ἐστὶν τὸ τέλος.

7 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται ἰσχυροὶ† καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους·

8 πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὧδίνων.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.

10 καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους·

11 καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλοὺς·

12 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.

13 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὕτως σωθήσεται.

* 23:34 ἐξ WH Treg NA28] καὶ ἐξ RP † 23:36 ἡξει WH Treg NA28] ὅτι ἡξει RP ‡ 23:36 ταῦτα πάντα WH NA28] πάντα ταῦτα Treg RP § 23:37 ἀποκτείνουσα WH Treg NA28] ἀποκτείνουσα RP

* 23:37 ὄρνις ἐπισυνάγει WH Treg NA28] ἐπισυνάγει ὄρνις RP † 23:37 αὐτῆς WH Treg NA28] ἐαυτῆς RP ‡ 23:38 ἔρημος Treg NA28 RP] - WH * 24:1 ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο WH Treg NA28] ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ RP † 24:2 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] Ἰησοῦς RP ‡ 24:2 ταῦτα πάντα WH Treg NA28] πάντα ταῦτα RP § 24:3 καὶ WH Treg NA28] + τῆς RP * 24:6 γὰρ WH Treg NA28] + πάντα RP † 24:7 λιμοὶ WH Treg NA28] + καὶ λοιμοὶ RP

14 καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἕξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἔστος ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω,

16 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ ὄρη,

17 ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἅρα τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,

18 καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἅρα τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

19 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις.

20 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτω·

21 ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

22 καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβώθησονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

23 τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἢ Ὡδε, μὴ πιστεύσητε·

24 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε πλανήσασθαι δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς·

25 ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν.

26 ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε·

27 ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·

28 ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

30 καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κόφονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς·

31 καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυναξοῦσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος·

33 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύρας.

34 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.

35 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς μόνος.

37 ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·

‡ 24:15 ἐστός WH Treg NA28] ἐστός RP § 24:16 ἐπὶ RP] εἰς WH Treg NA28 * 24:17 καταβάτω WH Treg NA28] καταβαινέτω RP † 24:18 τὸ ἱμάτιον WH Treg NA28] τὰ ἱμάτια RP ‡ 24:24 πλανήσασθαι WH Treg NA28 RP] πλανᾶσθαι WH Treg NA28 RP † 24:27 ἔσται WH Treg NA28] + καὶ RP * 24:28 ὅπου WH Treg NA28] + γὰρ RP † 24:30 τῷ RP] – WH Treg NA28 ‡ 24:31 σάλπιγγος WH NA28] + φωνῆς Treg RP § 24:31 τῶν WH Treg NA28] – RP * 24:33 πάντα ταῦτα WH NA28] ταῦτα πάντα Treg RP † 24:34 ὅτι WH Treg NA28] – RP ‡ 24:35 παρελεύσεται WH Treg NA28] παρελεύσονται RP § 24:36 οὐδὲ ὁ υἱὸς WH NA28] – Treg RP * 24:36 πατὴρ WH Treg NA28] + μου RP † 24:37 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP ‡ 24:37 ἔσται WH Treg NA28] + καὶ RP

38 ὥς ἄρα ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις * ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμιζοντες† ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσήλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,

39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἤλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἦεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

40 τότε δύο ἔσονται ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς * παραλαμβάνεται καὶ εἷς † ἀφίεται·

41 δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ ‡ μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.

42 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ἡμέρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

43 ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῆ ἢ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

44 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὄρα * ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ κύριος † ἐπὶ τῆς οἰκετείας ‡ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι ὁ αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ;

46 μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος ὃν ἔλθῶν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα *.

47 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

48 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ἡ μου ὁ κύριος †,

49 καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθούνων, ‡

50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει,

51 καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25

1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν * ἐξήλθον εἰς ὑπάντησιν † τοῦ νυμφίου.

2 πέντε δὲ ἕξ αὐτῶν ἦσαν ‡ μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι ὁ.

3 αἱ γὰρ * μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις † μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν ‡

5 χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.

6 μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἴδου ὁ νυμφίος ὁ ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ *.

7 τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν †

8 αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

9 ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· Μήποτε οὐ μὴ ‡ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν·

§ 24:38 ὥς WH Treg NA28] ὡσπερ RP * 24:38 ἡμέραις NIV RP] + ἐκεῖναις WH Treg NA28 † 24:38

γαμιζοντες WH NA28] ἐγαμιζοντες Treg RP ‡ 24:39 καὶ RP NA28] - WH Treg NIV § 24:40 δύο

ἔσονται Treg NA28 RP] ἔσονται δύο WH * 24:40 πρὶς WH Treg NA28] ὁ εἰς RP † 24:40 πρὶς

WH Treg NA28] ὁ εἰς RP ‡ 24:41 μύλω WH Treg NA28] μύλωνι RP § 24:42 ἡμέρα WH Treg

NA28] ὥρα RP * 24:44 οὐ δοκεῖτε ὥρα WH Treg NA28] ὥρα οὐ δοκεῖτε RP † 24:45 κύριος WH

Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 24:45 οἰκετείας WH Treg NA28] θεραπείας RP § 24:45 δοῦναι WH

Treg NA28] διδόναι RP * 24:46 οὕτως ποιοῦντα WH Treg NA28] ποιοῦντα οὕτως RP † 24:48

μου ὁ κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριός μου ἔλθειν RP ‡ 24:49 αὐτοῦ ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ WH Treg

NA28] ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν RP * 25:1 ἑαυτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν RP † 25:1 ὑπάντησιν WH Treg

NA28] ἀπάντησιν RP ‡ 25:2 ἐξ αὐτῶν ἦσαν WH Treg NA28] ἦσαν ἐξ αὐτῶν RP § 25:2 μωραὶ καὶ

πέντε φρόνιμοι WH Treg NA28] φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραὶ RP * 25:3 αἱ γὰρ WH Treg NA28] Αἵτινες

RP † 25:4 ἀγγείοις WH Treg NA28] + αὐτῶν RP ‡ 25:4 ἑαυτῶν WH NA28] αὐτῶν Treg RP § 25:6

νυμφίος WH Treg NA28] + ἔρχεται RP * 25:6 αὐτοῦ Treg NA28 RP] - WH † 25:7 ἑαυτῶν WH Treg

NA28] ἐαυτῶν RP ‡ 25:9 οὐ μὴ WH Treg NA28] οὐ μὴ RP

ῥορεύεσθε § μαλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.

10 ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἤλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11 ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν·

12 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν*.

14 Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ,

15 καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα ᾧ δὲ δύο ᾧ δὲ ἕν, ἐκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως

16 ῥορευθεὶς † τὰ πέντε τάλαντα λαβῶν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἑκέρδησεν ‡ ἄλλα ῥέντε §

17 ῥοσάυτως* ὁ τὰ δύο ἑκέρδησεν † ἄλλα δύο·

18 ὁ δὲ τὸ ἐν λαβῶν ἀπελθὼν ὥρυσεν ῥῆν* καὶ ἔκρυσεν § τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

19 μετὰ δὲ πολὺν χρόνον* ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει ἄλογον μετ' αὐτῶν †

20 καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβῶν προσῆνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἑκέρδησα ‡

21 ἔφη § αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

22 προσελθὼν ἑκέρδησεν* καὶ ὁ τὰ δύο ἑκέρδησεν † εἶπεν· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἑκέρδησα ‡

23 ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

24 προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· Κύριε, ἔγνω σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συναγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

25 καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυσεν τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.

26 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συναγώ ὅθεν οὐ διεσκόρπισας;

27 ἔδει σε οὖν § βαλεῖν τὰ ἀργύριά* μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.

28 ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα·

29 τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ † μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

30 καὶ τὸν ἀρχεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

§ 25:9 πορεύεσθε WH Treg NA28] + δὲ RP * 25:13 ὥραν WH Treg NA28] + ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται RP † 25:16 πορευθεὶς WH NA28] + δὲ Treg RP ‡ 25:16 ἐκέρδησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν RP § 25:16 πέντε WH Treg NA28] + τάλαντα RP * 25:17 ὡσαύτως WH NA28] + καὶ Treg RP † 25:17 ἐκέρδησεν WH Treg NA28] + καὶ αὐτὸς RP ‡ 25:18 γῆν WH Treg NA28] ἐν τῇ γῆ RP § 25:18 ἔκρυσεν WH Treg NA28] ἀπέκρυσεν RP * 25:19 πολὺν χρόνον WH Treg NA28] χρόνον πολὺν RP † 25:19 λόγον μετ' αὐτῶν WH Treg NA28] μετ' αὐτῶν λόγον RP ‡ 25:20 ἐκέρδησα WH Treg NA28] + ἐπ' αὐτοῖς RP § 25:21 ἔφη WH Treg NA28] + δὲ RP * 25:22 δὲ Treg NA28 RP] - WH † 25:22 τάλαντα WH Treg NA28] + λαβῶν RP ‡ 25:22 ἐκέρδησα WH Treg NA28] + ἐπ' αὐτοῖς RP § 25:27 σε οὖν WH Treg NA28] οὖν σε RP * 25:27 τὰ ἀργύριά WH NA28] τὸ ἀργύριον Treg RP † 25:29 τοῦ δὲ WH Treg NA28] ἀπὸ δὲ τοῦ RP

31 Ὄταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ·

32 καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων,

33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

34 τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

35 ἐπίνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με,

36 γυμνὸς καὶ περιεβάλατέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκεπασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρὸς με.

37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν;

38 πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν;

39 πότε δέ σε εἶδομεν ἄσθενούντα * ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε;

40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

41 τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

42 ἐπίνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα* καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με,

43 ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλατέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκεπασθέ με.

44 τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ δικηνοήσαμεν σοι;

45 τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἄρχιερεῖς* καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα,

4 καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν·

5 ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ,

7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου† βαρυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς‡ αὐτοῦ ἀνακειμένου.

8 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ§ ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπόλεια αὕτη;

9 ἐδύνατο γὰρ τοῦτο* πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.

‡ 25:31 οἱ WH Treg NA28] + ἄγιοι RP § 25:32 συναχθήσονται WH Treg NA28] συναχθήσεται RP

* 25:39 ἀσθενούντα WH Treg NA28] ἀσθενῆ RP † 25:41 οἱ Treg NA28 RP] – WH ‡ 25:42 ἐδίψησα Treg NA28 RP] καὶ ἐδίψησα WH * 26:3 ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] + καὶ οἱ γραμματεῖς RP † 26:7 ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου WH Treg NA28] ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα RP ‡ 26:7 τῆς κεφαλῆς WH Treg NA28] τὴν κεφαλὴν RP § 26:8 μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 26:9 τοῦτο WH Treg NA28] + τὸ μύρον NIV RP

10 γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ·

11 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·

12 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἔνταφιάσι με ἐποίησεν.

13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς

15 εἶπεν· Τί θέλετέ μοι δοῦναι κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριακοντα ἀργύρια.

16 καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες[†] Ποῦ θέλεις ἔτοιμάσωμέν[‡] σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

18 ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

19 καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτόιμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα ἁμαθητῶν[§]

21 καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 καὶ λυπούμενοι σφοδρὰ ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ· εἷς ἕκαστος*· Μῆτι ἐγώ εἰμι, κύριε;

23 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ[†] οὗτός με παραδώσει·

24 ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος.

25 ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν· Μῆτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον[‡] καὶ εὐλογήσας[§] ἔκλασεν καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς* εἶπεν· Λάβετε φάγετε, τοῦτο ἐστὶν τὸ σῶμά μου.

27 καὶ λαβὼν[‡] ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες,

28 τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ αἷμά μου[‡] τῆς[§] διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·

29 λέγω δὲ ὑμῖν* οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

30 καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἑλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται ἅτὰ πρόβατα τῆς ποιμένης·

32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προᾶξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

[†] 26:17 λέγοντες WH Treg NA28] αὐτῷ RP [‡] 26:17 ἔτοιμάσωμέν WH Treg NA28] ἔτοιμάσομέν RP

[§] 26:20 μαθητῶν WH] - Treg NA28 RP * 26:22 εἷς ἕκαστος WH Treg NA28] ἕκαστος αὐτῶν RP

[†] 26:23 τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ WH Treg NA28] ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα RP [‡] 26:26 ἄρτον WH

Treg NA28] τὸν ἄρτον RP [§] 26:26 εὐλογήσας WH Treg NA28] εὐχαριστήσας RP * 26:26 δοῦς

τοῖς μαθηταῖς WH Treg NA28] ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ RP [†] 26:27 λαβὼν WH Treg NA28] + τὸ RP

[‡] 26:28 μου WH Treg NA28] + τὸ RP [§] 26:28 τῆς WH NA28] + καινῆς Treg RP * 26:29 ὑμῖν WH

Treg NA28] + ὅτι RP [†] 26:31 διασκορπισθήσονται WH Treg NA28] διασκορπισθήσεται RP

33 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.

34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

35 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἄπαρνήσομαι. § ὁμοίως* καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθῶν ἐκεῖ προσεύξωμαι†.

37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἄδημονεῖν.

38 τότε λέγει ἑαυτοῖς‡ Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

39 καὶ προελθὼν § μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλην οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σὺ.

40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἐσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἄσθενής.

42 πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται ἑτοῦτο* παρελθεῖν† ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

43 καὶ ἐλθὼν ἄλλοτε εὗρεν αὐτοὺς‡ καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.

44 καὶ ἀφείρας αὐτοὺς ἄλλοτε ἀπελθὼν § προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν ἑαυτῷ* πάλιν*

45 τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς† καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε ἑτοῦτο* λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν.

46 ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολλὸς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

48 ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν κρατήσατε αὐτόν.

49 καὶ εὐθὺς προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· Χαῖρε, ραββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

50 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἐταῖρε, ἐφ' ἧσ' ἀπάρεῖ. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

51 καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

‡ 26:33 ἐγὼ WH Treg NA28] + δὲ RP § 26:35 ἀπαρνήσομαι WH Treg NA28] ἀπαρνήσομαι RP
 * 26:35 ὁμοίως WH Treg NA28] + δὲ RP † 26:36 ἐκεῖ προσεύξωμαι WH Treg NA28] προσεύξωμαι ἐκεῖ RP ‡ 26:38 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 26:39 προελθὼν WH NA28] προσελθὼν Treg RP * 26:42 τοῦτο WH Treg NA28] + τὸ ποτήριον RP † 26:42 παρελθεῖν WH Treg NA28] + ἀπ' ἐμοῦ RP ‡ 26:43 πάλιν εὗρεν αὐτοὺς WH Treg NA28] εὕρισκει αὐτοὺς πάλιν RP § 26:44 πάλιν ἀπελθὼν WH Treg NA28] ἀπελθὼν πάλιν RP * 26:44 πάλιν WH NA28] - Treg RP † 26:45 μαθητὰς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 26:45 τὸ Treg NA28 RP] - WH § 26:50 ὁ WH Treg NA28] ὁ RP

52 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου* εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἠάπολονται†

53 ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι‡ παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω§ δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων;

54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι;

55 ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν* ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμενην διδασκῶν† καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.

56 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.

58 ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος.

59 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἠκαὶ‡ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν§,

60 καὶ οὐχ εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο,*†

61 εἶπαν· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἠοικοδομήσαι.

62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

63 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰώπα. ἠκαὶ‡ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζώντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἠλέγων§ Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρειαίαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν ἠβλασφημίαν*.

66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ὑνοχος θανάτου ἐστίν.

67 τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν

68 λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστίν ὁ παῖσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἕξω† ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσήλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου·

70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν‡ πάντων λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις.

* 26:52 τὴν μάχαιράν σου WH Treg NA28] σου τὴν μάχαιραν RP † 26:52 ἀπολονται WH Treg NA28] ἀποθανοῦνται RP ‡ 26:53 δύναμαι WH Treg NA28] + ἄρτι RP § 26:53 ἄρτι πλείω WH Treg NA28] πλείους ἢ RP * 26:55 ἡμέραν WH NA28] + πρὸς ὑμᾶς Treg RP † 26:55 ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμενην διδασκῶν WH Treg NA28] ἐκαθεζόμενην διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ RP ‡ 26:59 καὶ WH Treg NA28] + οἱ πρεσβύτεροι καὶ RP § 26:59 αὐτὸν θανατώσωσιν WH NA28] αὐτὸν θανατώσουσιν Treg; θανατώσωσιν αὐτόν RP * 26:60 60-61 πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο WH Treg NA28] καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον. Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομαρτύρες RP † 26:60 οἰκοδομήσαι WH Treg NA28] + αὐτόν RP ‡ 26:63 καὶ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP § 26:65 λέγων WH Treg NA28] + ὅτι RP * 26:65 βλασφημίαν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 26:69 ἐκάθητο ἕξω WH Treg NA28] ἕξω ἐκάθητο RP ‡ 26:70 ἔμπροσθεν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP

71 ἐξεληθόντα Ἦεις τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς* ἐκεῖ Ὁὐτος† ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου·

72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

73 μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλον σε ποιεῖ·

74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὁμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως‡ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν·

75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ὁ Ἰησοῦ εἰρηκότος* ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με, καὶ ἐξεληθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

27

1 Πρωῖας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατώσαι αὐτόν·

2 καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν* Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰουδας ὁ παραδιδούς† αὐτόν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν‡ τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ Ὁ πρεσβύτεροι

4 λέγων· Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἄθῳν* οἱ δὲ εἶπαν· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ†

5 καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν‡ ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο.

6 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν·

7 συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν Ἄγρον τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ἕξνοις.

8 διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἄγρος Αἱματος ἕως τῆς σήμερον.

9 τότε ἐπληρώθη τὸ ῥήθην διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὄν ἐτιμησαντο ἀπὸ υἱὸν Ἰσραὴλ,

10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἑστάθη Ὁ ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν ὁ ἡγεμὼν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη* Σὺ λέγεις.

12 καὶ ἔν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτόν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν;

14 καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥήμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον.

16 εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Ὁ Ἰησοῦν‡ Βαραββᾶν.

17 συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Ὁ Ἰησοῦν τὸν Ὁ Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν;

18 ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

§ 26:71 δὲ WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 26:71 τοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP † 26:71 Οὐτος WH NA28] καὶ οὗτος Treg RP ‡ 26:74 εὐθέως NA28 RP] εὐθὺς WH Treg § 26:75 ῥήματος WH Treg NA28] + τοῦ RP * 26:75 εἰρηκότος WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 27:2 παρέδωκαν WH Treg NA28] + αὐτόν Ποντίῳ RP † 27:3 παραδιδούς Treg NA28 RP] παραδοὺς WH ‡ 27:3 ἔστρεψεν WH Treg NA28] ἀπέστρεψεν RP § 27:3 καὶ WH Treg NA28] + τοῖς RP * 27:4 ἀθῳν Treg NA28 RP] δίκαιον WH † 27:4 ὄψῃ WH Treg NA28] ὄψει RP ‡ 27:5 εἰς τὸν ναὸν WH Treg NA28] ἐν τῷ ναῷ RP § 27:11 ἐστάθη WH Treg NA28] ἔστη RP * 27:11 ἔφη WH NA28] + αὐτῷ Treg RP † 27:12 καὶ WH NA28] + τῶν Treg RP ‡ 27:16 Ἰησοῦν NA28] - WH Treg NIV RP § 27:17 Ἰησοῦν τὸν NA28] τὸν WH; - Treg NIV RP

20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· Ἐὖν* Βαραββᾶν.

22 λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν† πάντες· Σταυρωθήτω.

23 ὁ δὲ ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· Σταυρωθήτω.

24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας· ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος* τούτου· ὑμεῖς ὀψεσθε.

25 καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

26 τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.

28 καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν ἄλαμδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ†,

29 καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν* αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, βασιλεῦ† τῶν Ἰουδαίων,

30 καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

31 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν ἄλαμδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἀνθρωπὸν Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν Ἐκρανίου Τόπος λεγόμενος‡,

34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν* πιεῖν.

35 σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμέρισαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον,

36 καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.

37 καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

39 οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινούντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν

40 καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σώσων σεαυτὸν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατὰβηθὶ† ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

41 ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον·

* 27:21 Τὸν WH Treg NA28] – RP † 27:22 λέγουσιν WH Treg NA28]+ αὐτῷ RP ‡ 27:23 δὲ WH Treg NA28]+ ἡγεμῶν RP § 27:24 ἀπέναντι NA28 RP] κατέναντι WH Treg * 27:24 αἵματος WH NA28]+ τοῦ δικαίου Treg RP † 27:28 ἄλαμδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ WH Treg NA28] περιέθηκαν αὐτῷ ἄλαμδα κοκκίνην RP ‡ 27:29 τῆς κεφαλῆς WH Treg NA28] τὴν κεφαλὴν RP § 27:29 ἐν τῇ δεξιᾷ WH Treg NA28] ἐπὶ τὴν δεξιάν RP * 27:29 ἐνέπαιξαν WH NA28] ἐνέπαιζον Treg RP † 27:29 βασιλεῦ WH Treg NA28] ὁ βασιλεὺς RP ‡ 27:33 Ἐκρανίου Τόπος λεγόμενος WH Treg NA28] λεγόμενος Ἐκρανίου Τόπος RP § 27:34 οἶνον WH Treg NA28] ὄξος RP * 27:34 ἠθέλησεν WH Treg NA28] ἠθέλεν RP † 27:40 κατὰβηθὶ WH Treg NIV RP] καὶ κατὰβηθὶ NA28 ‡ 27:41 καὶ WH NA28] δὲ καὶ Treg RP § 27:41 πρεσβυτέρων WH Treg NA28]+ καὶ Φαρισαίων RP

42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς* Ἰσραὴλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν†

43 πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω ἡ νῦν‡ εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός.

44 τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ ληστὰι οἱ συσταυρωθέντες ἄνω‡ αὐτῶ ὠνείδιζον αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἔκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.

46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἄνεβόησεν* ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλη λέγων· Ἥλι ἡλί† λεμὰ σαβαχθάνι; τοῦτ' ἔστιν· Θεέ μου θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;

47 τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων‡ ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος.

48 καὶ εὐθέως δραμὸν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβῶν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν.

49 οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον§ Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν*

50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλη ἀφήκεν τὸ πνεῦμα.

51 καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἄπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο†, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν,

52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψήθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν‡

53 καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσηλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα§ ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς* ἦν οὗτος.

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ·

56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ† μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 Ὁ ψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἑμαρτηεῦθη‡ τῷ Ἰησοῦ·

58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἄποδοθῆναι§

59 καὶ λαβῶν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ* σινδόνι καθαρῶ,

60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν.

61 ἦν δὲ ἐκεῖ Ἡ Μαριάμ† ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 Τῇ δὲ ἐπάύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον

63 λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι·

* 27:42 βασιλεὺς WH Treg NA28] Εἰ βασιλεὺς RP † 27:42 αὐτόν WH Treg NA28] αὐτῶ RP ‡ 27:43 νῦν WH NA28] + αὐτόν Treg RP § 27:44 σὺν WH Treg NA28] - RP * 27:46 ἀνεβόησεν NA28 RP] ἐβόησεν WH Treg † 27:46 Ἥλι ἡλί Treg RP NA28] Ἐλωῖ ἔλωῖ WH NIV ‡ 27:47 ἐστηκότων WH Treg NA28] ἐστῶτων RP § 27:49 ἔλεγον NA28 RP] εἶπαν WH Treg * 27:49 αὐτόν Treg NA28 RP] + [ἄλλος δὲ λαβῶν λόγχην ἔνυσεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα] WH † 27:51 ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο WH Treg NA28] εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω RP ‡ 27:52 ἠγέρθησαν WH Treg NA28] ἠγέρθη RP § 27:54 γενόμενα NA28 RP] γινόμενα WH Treg * 27:54 θεοῦ υἱὸς WH NA28 RP] υἱὸς θεοῦ Treg † 27:56 Ἰωσήφ WH NA28] Ἰωσῆ Treg NIV RP ‡ 27:57 ἑμαρτηεῦθη WH Treg NA28] ἑμαρτήευσεν RP § 27:58 ἀποδοθῆναι WH NA28] + τὸ σῶμα Treg RP * 27:59 αὐτὸ RP] + ἐν WH Treg NA28 † 27:61 Μαριάμ WH NA28] Μαρία Treg RP

64 κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ ἄυτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

65 ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Ἔχετε κουστωδιᾶν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

66 οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδιάς.

28

1 Ὅψε δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Ἐμαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρησαὶ τὸν τάφον.

2 καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ἔκαι προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἑκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.

3 ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπῆ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιῶν.

4 ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσεισθήσαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί.

5 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναῖξιν· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε·

6 οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο

7 καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.

8 καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

9 καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήνησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

10 τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κάκει με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδιάς ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γεγόμενα.

12 καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις

13 λέγοντες· Εἶπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων·

14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.

15 οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας

16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

17 καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν οἱ δὲ ἐδίστασαν.

18 καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῶ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·

‡ 27:64 αὐτοῦ Treg NA28] - WH; αὐτοῦ νυκτὸς RP § 27:65 ἔφη WH Treg NA28] + δὲ RP * 28:1 Μαριὰμ NA28] Μαρία WH Treg RP † 28:2 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 28:2 λίθον WH Treg NA28] + ἀπὸ τῆς θύρας RP § 28:3 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP * 28:4 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 28:6 ἔκειτο WH NA28] + ὁ κύριος Treg RP ‡ 28:8 ἀπελθοῦσαι WH Treg NA28] ἐξελθοῦσαι RP § 28:9 καὶ WH Treg NA28] ὅς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ RP * 28:9 ἰδοὺ WH NA28 RP] + ὁ Treg † 28:9 ὑπήνησεν WH Treg NA28] ἀπήνησεν RP ‡ 28:14 ἐπὶ WH NA28 RP] ὑπὸ Treg § 28:14 αὐτὸν Treg NA28 RP] - WH * 28:15 τὰ Treg NA28 RP] - WH † 28:15 ἡμέρας WH Treg NA28] - RP ‡ 28:17 προσεκύνησαν WH Treg NA28] + αὐτῶ RP § 28:18 τῆς WH Treg NA28] - NIV RP

¹⁹ πορευθέντες ῥοῦν* μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες†αυτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,

²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος‡ 'p / 'book'

* **28:19** οὔν WH Treg NA28] – RP † **28:19** βαπτίζοντες WH NA28 RP] βαπτίσαντες Treg ‡ **28:20** αἰῶνος WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ*

² Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ· Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου·^{S*}

³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,

⁴ ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κηρῦσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.^{S*}

⁶ καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκριδὰς καὶ μέλι ἄγριον.

⁷ καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψασθαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ·

⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου†.

¹⁰ καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν·

¹¹ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

¹² Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.

¹³ καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι τηροῦν αὐτόν.

¹⁴ Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρῦσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ

¹⁵ καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεῦτε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁶ Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς·

¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων.

* **1:1** χριστοῦ WH] + υἱοῦ θεοῦ Treg NA28; υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP † **1:2** Καθὼς WH Treg NA28] Ὡς RP ‡ **1:2** τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ WH Treg NA28] τοῖς προφήταις RP § **1:2** Ἰδοὺ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP * **1:2** σου WH Treg NA28] + ἐμπροσθέν σου RP † **1:4** ὁ WH Treg NA28] – RP ‡ **1:4** ἐρήμῳ WH] + καὶ Treg NA28 RP § **1:5** πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο WH Treg NA28] καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες RP * **1:5** ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ WH Treg NA28] ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ RP † **1:6** καὶ ἦν WH Treg NA28] Ἦν δὲ RP ‡ **1:8** ἐγὼ WH Treg NA28] + μὲν RP § **1:8** ὑμᾶς WH NA28] + ἐν Treg RP * **1:8** ἐν Treg NA28 RP] – WH † **1:9** εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου WH Treg NA28] ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην RP ‡ **1:10** εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § **1:10** ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * **1:10** ὡς WH Treg NA28] ὡσει RP † **1:10** εἰς WH Treg NA28] ἐπ' RP ‡ **1:11** σοὶ WH Treg NA28] ᾧ RP § **1:13** ἦν WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP * **1:13** τεσσαράκοντα ἡμέρας WH Treg NA28] ἡμέρας τεσσαράκοντα RP † **1:14** Καὶ μετὰ WH Treg] Μετὰ δὲ NA28 RP ‡ **1:14** εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τῆς βασιλείας RP § **1:16** Καὶ παράγων WH Treg NA28] Περιπατῶν δὲ RP * **1:16** ἀδελφὸν WH Treg NA28] + αὐτοῦ τοῦ RP † **1:16** ἀμφιβάλλοντας WH Treg NA28] βάλλοντας

18 και ἑυθύς[‡] ἀφέντες τὰ δίκτυα § ἠκολούθησαν αὐτῶ.

19 και ἑυθύς* ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου και Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, και αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα,

20 και ἑυθύς[†] ἐκάλεσεν αὐτούς. και ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Και εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναοῦμ. και ἑυθύς[‡] τοῖς σάββασιν ἑδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν §.

22 και ἐξεπλήρουντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων και οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

23 και ἑυθύς* ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ και ἀνέκραξεν

24 λέγων· Τί ἡμῖν και σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ.

25 και ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι και ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.

26 και ἀπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον και ἑφωνήσαν[‡] φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

27 και ἐθαμβήθησαν ἅπαντες § ὥστε συζητεῖν ἑρὸς ἑαυτοῦς* λέγοντας· Τί ἐστὶν τοῦτο; ἑδιδάχη καινή[†]· και ἑξουσίαν και τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, και ὑπακούουσιν αὐτῷ.

28 και ἐξῆλθεν[‡] ἡ ἀκοή αὐτοῦ εὐθύς ἑπανταχοῦ[‡] εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Και ἑυθύς* ἐκ τῆς συναγωγῆς ἑξελεθόντες ἦλθον[†] εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος και Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου και Ἰωάννου.

30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσουσα, και ἑυθύς[‡] λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.

31 και προσελθὼν ἠγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός[‡] και ἀφήκεν αὐτὴν ὁ ἑυπερετός* και διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσ[†] ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας και τοὺς δαιμονιζομένους·

33 και ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη[‡] πρὸς τὴν θύραν.

34 και ἑθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, και δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, και οὐκ ἦφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἠδειςαν αὐτόν §

35 Και πρωτὸ ἔνυχα λίαν ἀναστάς ἐξῆλθεν και ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον κάκει προσήχετο.

36 και κατεδίωξεν* αὐτὸν Σίμων[†] και οἱ μετ' αὐτοῦ,

‡ 1:18 εὐθύς WH NA28] εὐθέως RP Treg § 1:18 δίκτυα WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 1:19 προβάς WH Treg NA28] ἐκεῖθεν RP † 1:20 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 1:21 εὐθύς WH NA28] εὐθέως Treg RP § 1:21 ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν Holmes WH marg] εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν WH Treg NA28 RP * 1:23 εὐθύς WH NA28] – Treg RP † 1:24 τί WH Treg NA28] ἑα τί RP ‡ 1:26 φωνῆσαν WH Treg NA28] κράξαν RP § 1:27 ἅπαντες WH Treg NA28] πάντες RP * 1:27 πρὸς ἑαυτοῦς Treg NA28 RP] αὐτοῦς WH † 1:27 διδάχη καινή WH Treg NA28] τίς ἡ διδάχη ἡ καινή αὕτη ὅτι RP ‡ 1:28 και ἐξῆλθεν WH Treg NA28] ἑξῆλθεν δὲ RP § 1:28 πανταχοῦ WH Treg NA28] – RP * 1:29 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 1:29 ἐξελεθόντες ἦλθον WH NA28 RP] ἐξελθὼν ἦλθεν Treg ‡ 1:30 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 1:31 χειρός WH NA28] + αὐτῆς Treg RP * 1:31 πυρετός WH Treg NA28] + εὐθέως RP † 1:32 ἔδυσ WH Treg RP] ἔδυσεν WH Treg ‡ 1:33 ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη WH Treg NA28] ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν RP § 1:34 αὐτόν Treg NA28 RP] + χριστὸν εἶναι WH * 1:36 κατεδίωξεν WH NA28] κατεδίωξαν Treg RP † 1:36 Σίμων WH NA28] ὁ Σίμων Treg RP

37 και ἔϋρον αὐτὸν και[‡] λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες Ἱητοισοῦσιν σε[§].

38 και λέγει αὐτοῖς Ἄγωμεν ἄλλαχού^{*} εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα και ἐκεῖ κηρύξω, εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον[†]

39 και ἦλθεν[‡] κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς[§] αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν και τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Και ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν και Ἰγνουπετῶν^{*} λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.

41 και ὄργισθεῖς[‡] ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο[§] και λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι·

42 και ἔϋθός^{*} ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, και ἐκαθαρίσθη.

43 και ἐμβριμησάμενος αὐτῷ ἔϋθός[†] ἐξέβαλεν αὐτόν,

44 και λέγει αὐτῷ Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ και προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἅ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

45 ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ και διαφημίζει τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ἐπ'^{*} ἐρήμοις τόποις ἦν· και ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἴπανθοθεν[§]

2

1 Και εἰσελθὼν^{*} πάλιν εἰς Καφαρναοῦμ δι' ἡμερῶν[†] ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ[‡] ἐστίν·

2 και[§] συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, και ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 και ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν^{*} αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων.

4 και μὴ δυνάμενοι προσενέγκα[†] αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου[‡] ἦν, και ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβατον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.

5 και ἰδὼν[§] ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφιενταί σου^{*} αἱ ἁμαρτίαι[†]

6 ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι και διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν·

7 Τί οὕτως οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ[‡] τίς δύναται ἀφιενταί ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ θεός;

8 και ἔϋθός[§] ἐπιγνοῦς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως^{*} διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς λέγει[†] αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

‡ 1:37 εὔρον αὐτὸν και WH Treg NA28] εὔροντες αὐτόν RP § 1:37 ζητοῦσιν σε WH Treg NA28] σε ζητοῦσιν RP * 1:38 ἀλλαχού WH Treg NA28] – RP † 1:38 ἐξῆλθον WH Treg NA28] ἐξελήλυθα RP ‡ 1:39 ἦλθεν WH Treg NA28] ἦν RP § 1:39 εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NA28] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP * 1:40 γουπετῶν WH] + και NA28; αὐτόν και Treg RP † 1:41 και WH Treg NA28] Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP ‡ 1:41 ὄργισθεῖς Holmes WHmarg] σπλαγχνισθεῖς WH Treg NA28 RP § 1:41 αὐτοῦ ἤψατο WH Treg NA28] ἤψατο αὐτοῦ RP * 1:42 εϋθός WH Treg NA28] εἰπόντος αὐτοῦ εϋθέως RP † 1:43 εϋθός WH Treg NA28] εϋθέως RP ‡ 1:45 ἐπ' WH Treg NA28] ἐν RP § 1:45 πάντοθεν WH Treg NA28] πανταχόθεν RP * 2:1 εἰσελθὼν WH Treg NA28] εἰσηλθεν RP † 2:1 ἡμερῶν WH Treg NA28] + και RP ‡ 2:1 ἐν οἴκῳ WH Treg NA28] εἰς οἶκόν RP § 2:2 και WH NA28] + εϋθέως Treg RP * 2:3 φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν WH NA28] πρὸς αὐτόν φέροντες παραλυτικὸν Treg; πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν φέροντες RP † 2:4 προσενέγκα WH NA28] προσεγγίσα Treg RP ‡ 2:4 ὅπου WH Treg NA28] ἐφ' ᾧ RP § 2:5 και ἰδὼν WH NA28] ἰδὼν δὲ Treg RP * 2:5 ἀφιενταί σου WH Treg NA28] ἀφένωνταί σοι RP † 2:5 ἁμαρτία WH Treg NA28] + σου RP ‡ 2:7 βλασφημεῖ WH Treg NA28] βλασφημίας RP § 2:8 εϋθός WH Treg NA28] εϋθέως RP * 2:8 οὕτως WH Treg NA28] + αὐτοῖ RP † 2:8 λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP

9 τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἔγειραι[‡] σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειρε[§] καὶ ἄρον τὸν κράββατόν σου* καὶ περιπάτει;

10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας† – λέγει τῷ παραλυτικῷ·

11 Σοὶ λέγω, ἔγειρε[‡] ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

12 καὶ ἠγέρθη ἔκαὶ εὐθὺς[§] ἄρας τὸν κράββατον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν* πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι· Οὕτως οὐδέποτε† εἶδομεν.

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.

14 καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

15 Καὶ γίνεται[‡] κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθουν[§] αὐτῷ.

16 καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων* ἰδόντες† ὅτι ἐσθίει[‡] μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν[§] ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἦ[‡] ὅτι* μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν[†] ἐσθίει[‡];

17 καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ἦ[‡] οὐ[§] χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλεῖσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς*.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι† νηστεύοντες, καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ[‡] Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν;

19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν[§] οὐ δύνανται νηστεύειν·

20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ*.

21 Οὐδέεις[†] ἐπίβλημα ῥάκους ἀγράφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν[‡]· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

‡ 2:9 Ἀφιένται[‡] WH Treg NA28] Ἀφένονται RP § 2:9 Ἐγειρε NA28] Ἐγειροῦ WH Treg; Ἐγειραι RP * 2:9 τὸν κράββατόν σου WH Treg NA28] σου τὸν κράββατον RP † 2:10 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας Treg] ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς WH NA28; ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας RP ‡ 2:11 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι καὶ RP § 2:12 καὶ εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως καὶ RP * 2:12 ἔμπροσθεν WH NA28] ἐναντίον Treg RP † 2:12 Οὕτως οὐδέποτε WH Treg NA28] οὐδέποτε οὕτως RP ‡ 2:15 γίνεται WH NA28] γίνεται ἐν τῷ Treg; ἐγένετο ἐν τῷ RP § 2:15 ἠκολούθουν WH Treg NA28] ἠκολούθησαν RP * 2:16 τῶν Φαρισαίων WH Treg NA28] καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP † 2:16 ἰδόντες WH NA28 RP] καὶ ἰδόντες Treg ‡ 2:16 ὅτι ἐσθίει WH NA28] ὅτι ἤσθιεν Treg; αὐτὸν ἐσθίοντα RP § 2:16 ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν WH Treg NA28] τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν RP * 2:16 Ὅτι WH Treg NA28] τί ὅτι RP † 2:16 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν WH NA28 RP] ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν Treg ‡ 2:16 ἐσθίει WH NA28] * καὶ πίνει Treg RP § 2:17 ὅτι WH NA28] – Treg RP * 2:17 ἁμαρτωλοῦς WH Treg NA28] + εἰς μετάνοιαν RP † 2:18 Φαρισαῖοι WH Treg NA28] τῶν Φαρισαίων RP ‡ 2:18 μαθηταὶ WH Treg NA28] – RP § 2:19 ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν WH Treg NA28] μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον RP * 2:20 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ WH Treg NA28] ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις RP † 2:21 Οὐδέεις WH Treg NA28] Καὶ οὐδέεις RP ‡ 2:21 ἱμάτιον παλαιόν WH Treg NA28] ἱματίω παλαιῷ RP § 2:21 ἀπ' WH NA28] – Treg RP

²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήξει ὁ οἶνος* τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί†. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινούς‡

²³ Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι§ διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο* ὀδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας.

²⁴ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῶ· Ὅδε τί ποιοῦσιν† τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν;

²⁵ καὶ ῥάγει‡ αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπέπασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

²⁶ πῶς§ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθάρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς*, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῶ οὖσιν;

²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο ῥαὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον·

²⁸ ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3

¹ Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν ῥαὶ* συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα.

² καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα ῥα κατηγορήσωσιν† αὐτοῦ.

³ καὶ λέγει τῶ ἀνθρώπῳ τῶ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν‡· ῥ᾿Εγειρε§ εἰς τὸ μέσον.

⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· ῥ᾿ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σώσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσίωπων.

⁵ καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῶ ἀνθρώπῳ· ῥ᾿εκτεῖνον τὴν ῥα χεῖρα† καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ ῥα αὐτοῦ‡

⁶ καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι ῥεὺθός§ μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ῥεδίδου* κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν† πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ῥακολούθησεν‡ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας

⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας ῥαὶ§ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ῥαὶ* περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ῥακούοντες† ὅσα ῥεποίει‡ ἦλθον πρὸς αὐτόν.

⁹ καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοῖαριον προσκαρτερῇ αὐτῶ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν·

* 2:22 ῥήξει ὁ οἶνος WH Treg NA28 | ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος RP † 2:22 ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί WH Treg NA28 | ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολύνονται RP ‡ 2:22 καινούς WH NA28] + βλητέον Treg RP § 2:23 αὐτόν ... σάββασιν παραπορεύεσθαι NA28] αὐτόν ... σάββασιν διαπορεύεσθαι WH Treg; παραπορεύεσθαι αὐτόν ... σάββασιν RP * 2:23 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο WH Treg NA28] ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP † 2:24 ποιοῦσιν WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 2:25 λέγει WH Treg NA28] αὐτὸς ἔλεγεν RP § 2:26 πῶς WH Treg RP NA28] - NIV * 2:26 τοὺς ἱερεῖς WH Treg NA28] τοῖς ἱερεῦσιν Treg RP † 2:27 καὶ WH Treg NA28] - RP * 3:1 εἰς WH] + τὴν Treg NA28 RP † 3:2 κατηγορήσωσιν WH NA28 RP] κατηγορήσουσιν Treg ‡ 3:3 τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν WH Treg] τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι NA28; ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα RP § 3:3 ῥ᾿Εγειρε WH Treg NA28] ῥ᾿Εγειραι RP * 3:4 ἀγαθοποιῆσαι WH Treg RP] ἀγαθὸν ποιῆσαι NA28 † 3:5 χεῖρα NA28] + σου WH Treg RP ‡ 3:5 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη RP § 3:6 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 3:6 ἐδίδου WH Treg NA28] ἐποίουν RP † 3:7 μετὰ ... αὐτοῦ ἀνεχώρησεν WH Treg NA28] ἀνεχώρησεν μετὰ ... αὐτοῦ RP ‡ 3:7 ῥακολούθησεν WH Treg NA28] ῥακολούθησαν αὐτῶ RP § 3:8 □καὶ WH Treg RP NA28] + οἱ NIV * 3:8 □καὶ WH Treg NA28] + οἱ RP † 3:8 ἀκούοντες WH Treg NA28] ἀκούσαντες RP ‡ 3:8 ἐποίει NA28 RP] ποιεῖ WH Treg

10 πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας.

11 καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον ἄντῳ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. §*†

12 καὶ πολλὰ ἐπέτιμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερόν[‡] ποιήσωσιν §

13 καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

14 καὶ ἐποίησεν ἑξοχίαν* ἵνα ᾧσιν μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν

15 καὶ ἔχειν ἐξουσίαν[†] ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια·

16 καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον, §

17 καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου (καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα* Βοανηργές, ὃ ἐστὶν Υἱοὶ Βροντῆς),

18 καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰακώβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον[†]

19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώ[‡] ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

20 καὶ ἔρχεται Σεις οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ* ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἡμῶν[†] ἄρτον φαγεῖν.

21 καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη.

22 καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

23 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη·

25 καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύνησεται[‡] ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι §·

26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐμερίσθη* οὐ δύναται στήναι[†] ἀλλὰ τέλος ἔχει.

27 ἀλλ' οὐδεὶς δύναται[‡] εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκευή § αὐτοῦ διαρπάσαι ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει*·

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν βλασφημῆσωσιν·^{†‡}

29 ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχος ἐστὶν αἰωνίου ἁμαρτήματος §

§ 3:11 ἐθεώρουν προσέπιπτον WH Treg NA28] ἐθεώρει προσέπιπτεν RP * 3:11 ἔκραζον WH Treg NA28] ἔκραζεν RP † 3:11 λέγοντα WH Treg RP] λέγοντες NA28 ‡ 3:12 αὐτὸν φανερόν WH Treg NA28] φανερόν αὐτόν RP § 3:12 ποιήσωσιν WH NA28 RP] ποιῶσιν Treg * 3:14 δώδεκα Treg RP] + οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν WH NA28 † 3:15 ἐξουσίαν WH Treg NA28] θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ RP ‡ 3:16 ἐποίησεν τοὺς δώδεκα καὶ WH NA28] – Treg RP § 3:16 ὄνομα τῷ Σίμωνι WH Treg NA28] τῷ Σίμωνι ὄνομα RP * 3:17 ὀνόματα Treg NA28 RP] ὄνομα WH † 3:18 Καναναῖον WH Treg NA28] Κανανίτην RP ‡ 3:19 Ἰσκαριώ WH Treg NA28] Ἰσκαριώτην RP § 3:20 ἔρχεται WH NA28 RP] ἔρχονται Treg * 3:20 ὁ WH Treg NA28] – RP † 3:20 μῆδῃ WH Treg NA28] μήτε RP ‡ 3:25 δύνησεται WH Treg NA28] δύναται RP § 3:25 ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι NA28] ἢ οἰκία ἐκείνη στήναι WH Treg; σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη RP * 3:26 ἐμερίσθη WH NA28] μεμερίσται Treg RP † 3:26 στήναι WH Treg NA28] σταθῆναι RP ‡ 3:27 ἀλλ' οὐδεὶς δύναται Treg] ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς WH NA28; οὐδεὶς δύναται RP § 3:27 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκευή WH Treg NA28] τὰ σκευή τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν RP * 3:27 διαρπάσει WH Treg NA28] διαρπάσῃ RP † 3:28 τοῖς ... ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα WH Treg NA28] τὰ ἁμαρτήματα τοῖς ... ἀνθρώπων RP ‡ 3:28 αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν WH Treg NA28] βλασφημίαι ὅσας ἂν RP § 3:29 ἁμαρτήματος WH Treg NA28] κρίσεως RP

30 ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἐρχονται* ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ† καὶ ἔξω ἵστηκοντες‡ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἑκατοντάς§ αὐτόν.

32 καὶ ἐκάθητο ἑπὶ αὐτὸν ὄχλος*, καὶ λέγουσιν† αὐτῷ· Ἴδου ἡ μήτηρ σου‡ καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσίν σε.

33 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει§· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί μου†

34 καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ‡ καθήμενους λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·

35 ὅς γὰρ§ ἀν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή* καὶ μήτηρ ἐστίν.

4

1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συναγεται* πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστους† ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα‡ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν§

2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλάς, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

3 Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων* σπεῖραι.

4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινά καὶ κατέφαγεν αὐτό.

5 καὶ ἄλλο† ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου‡ οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθύς§ ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·

6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος* ἑκαυματίσθη† καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.

7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αὐτὰς ἀκάνθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν.

8 καὶ ἄλλα‡ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ἀξάνόμενα§ καὶ ἔφερεν ἑν τριάκοντα καὶ ἑν ἐξήκοντα καὶ ἑν ἑκατόν.

9 καὶ ἔλεγεν· Ὅς ἔχει† ὡτα ἀκούει ἀκουέτω.

10 Καὶ ὅτε‡ ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων§ αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς*.

* 3:31 Καὶ ἔρχονται WH Treg] καὶ ἔρχεται NA28; Ἐρχονται οὖν RP † 3:31 ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ RP ‡ 3:31 ἵστηκοντες WH Treg NA28] ἐστῶτες RP § 3:31 καλοῦντες WH Treg NA28] φωνοῦντες RP * 3:32 περὶ αὐτὸν ὄχλος WH Treg NA28] ὄχλος περὶ αὐτόν RP † 3:32 καὶ λέγουσιν WH Treg NA28] εἶπον δὲ RP ‡ 3:32 σου WH Treg NIV] + καὶ αἱ ἀδελφαί σου RP NA28 § 3:33 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει WH Treg NA28] ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων RP * 3:33 ἢ RP] καὶ WH Treg NA28 † 3:33 μου Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:34 τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ WH Treg NA28] κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν RP § 3:35 γὰρ Treg NA28 RP] - WH * 3:35 ἀδελφή WH Treg NA28] + μου RP * 4:1 συναγεται WH Treg NA28] συνήχθη RP † 4:1 πλείστους WH Treg NA28] πολὺς RP ‡ 4:1 εἰς πλοῖον ἐμβάντα WH Treg NA28] ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον RP § 4:1 ἦσαν WH Treg NA28] ἦν RP * 4:3 σπεῖρων WH NA28] + τοῦ Treg RP † 4:5 καὶ ἄλλο WH Treg NA28] ἄλλο δὲ RP ‡ 4:5 ὅπου NA28 RP] καὶ ὅπου WH Treg § 4:5 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 4:6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος WH Treg NA28] ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος RP † 4:6 ἑκαυματίσθη WH RP NA28] ἑκαυματίσθησαν Treg NIV ‡ 4:8 ἄλλα WH NA28] ἄλλο Treg RP § 4:8 ἀξάνόμενα WH NA28] ἀυξανόμενον Treg; ἀυζάνοντα RP * 4:8 ἔν ... ἔν ... ἔν NA28] εἰς ... ἔν ... ἔν WH; εἰς ... εἰς ... εἰς Treg; ἔν ... ἔν ... ἔν RP † 4:9 Ὅς ἔχει WH Treg NA28] ὅ ἔχων RP ‡ 4:10 Καὶ ὅτε WH Treg NA28] ὅτε δὲ RP § 4:10 ἠρώτων WH Treg NA28] ἠρώτησαν RP * 4:10 τὰς παραβολὰς WH Treg NA28] τὴν παραβολὴν RP

11 και ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμῖν ἡ μυστήριον δέδοται† τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκεῖνοις δὲ τοῖς ἕξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται,

12 ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῆ† αὐτοῖς‡

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;

14 ὁ σπεῖρων τὸν λόγον σπεῖρει.

15 οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν ἡ εὐθὺς§ ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς*.

16 καὶ οὗτοι εἰσιν ὁμοίως† οἱ ἐπὶ τὰ πετρῶδη σπειρόμενοι, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον ἡ εὐθὺς‡ μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν,

17 καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον ἡ εὐθὺς§ σκανδαλίζονται.

18 καὶ ἄλλοι* εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοι εἰσιν† οἱ τὸν λόγον ἡ ἀκούσαντες‡

19 καὶ αἱ μέριμναί τοῦ αἰῶνος§ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι ἐισπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

20 καὶ ἐκεῖνοι* εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν ἕν τριάκοντα καὶ ἕν ἑξήκοντα καὶ ἕν† ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς‡ Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος§ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ* ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἡ τεθῆ;

22 οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ κρυπτόν† ἐὰν μὴ ἡ ἴνα‡ φανερωθῆ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ' ἵνα ἡ ἔλθῃ εἰς φανερόν§.

23 εἴ τις ἔχει ὡτα ἀκούειν ἀκουέτω.

24 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν* καὶ προστεθήσεται ἡ ὑμῖν.

25 ὅς γὰρ ἔχει† δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὁ ‡ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ † ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡ ὡς§ ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς

27 καὶ καθεῦδῃ καὶ ἐγεῖρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος ἡ βλαστᾷ* καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.

28 ἡ αὐτομάτη† ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἴτα στάχυν, εἴτα‡ ἡ πλήρης σίτον§ ἐν τῷ στάχυϊ.

† 4:11 τὸ μυστήριον δέδοται WH Treg NA28] δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον RP ‡ 4:12 αὐτοῖς WH Treg NA28] + τὰ ἁμαρτήματα RP § 4:15 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 4:15 εἰς αὐτούς WH Treg NA28] ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν RP † 4:16 ὁμοίως WH Treg NIV RP] - NA28 ‡ 4:16 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 4:17 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 4:18 ἄλλοι WH Treg NA28] οὗτοι RP † 4:18 οὗτοι εἰσιν WH Treg NA28] - RP ‡ 4:18 ἀκούσαντες WH Treg NA28] ἀκούοντες RP § 4:19 αἰῶνος WH Treg NA28] + τοῦτο RP; βίου NIV * 4:20 ἐκεῖνοί WH Treg NA28] οὗτοί RP † 4:20 ἐν ... ἐν ... ἐν NA28] ἐν ... ἐν ... ἐν WH Treg RP ‡ 4:21 αὐτοῖς WH Treg NA28 RP] + ὅτι WH § 4:21 ἔρχεται ὁ λύχνος WH Treg NA28] ὁ λύχνος ἔρχεται RP * 4:21 τεθῆ WH Treg NA28] ἐπιτεθῆ RP † 4:22 κρυπτόν WH Treg NA28] τι κρυπτόν, ὁ RP ‡ 4:22 ἴνα WH NA28] - Treg RP § 4:22 ἔλθῃ εἰς φανερόν WH Treg NA28] εἰς φανερόν ἔλθῃ RP * 4:24 ὑμῖν WH Treg NA28] + τοῖς ἀκούουσιν RP † 4:25 ἔχει WH Treg NA28] ἂν ἔχη RP ‡ 4:25 ὁ WH NA28 RP] ὅς Treg § 4:26 ὡς WH Treg NA28] + ἐάν RP * 4:27 βλαστᾷ WH Treg NA28] βλαστάνῃ RP † 4:28 αὐτομάτη WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 4:28 εἴτα ... εἴτα Treg NA28 RP] εἴτεν ... εἴτεν WH § 4:28 πλήρης σίτον WH Treg NA28] πλήρη σίτον WH RP; πλήρης σίτος Treg

29 ὅταν δὲ ῥαπαδοῖ* ὁ καρπός, ῥεῦθὺς† ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγεν· Πῶς‡ ὁμοιωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν ῥτίνι§ αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν*;

31 ὡς ῥκόκκω† σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, ῥμικρότερον ὄν‡ πάντων τῶν ῥσπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς—§

32 καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται ῥμεῖζον πάντων τῶν λαχάνων* καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκοῦειν·

34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ῥιδίοις μαθηταῖς† ἐπέλευν πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· Διέλωμεν εἰς τὸ πέραν.

36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα ῥπλοῖα‡ ἦν μετ' αὐτοῦ.

37 καὶ γίνεται λαίλαψ ῥμεγάλη ἀνέμου§, καὶ τὰ* κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ῥἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον†.

38 καὶ αὐτὸς ἦν‡ ῥἐν§ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ῥεγείρουσιν* αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;

39 καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

40 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοὶ ἐστε; ῥοὔπω† ἔχετε πίστιν;

41 καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ῥυπακούει‡ αὐτῷ;

5

1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν ῥΓερασηνῶν*

2 καὶ ῥἐξεθόντος αὐτοῦ† ἐκ τοῦ πλοίου ῥεῦθὺς ὑπήνητησεν‡ αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἀνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,

3 ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ ῥοὔδὲ ἀλύσει οὐκέτι§ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δεῖσαι

4 διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεισι δεδέσθαι καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριφθαι, καὶ οὐδεὶς ῥῖσχυεν αὐτὸν* δαμάσαι·

* **4:29** παραδοῖ WH Treg NA28] παραδῶ RP † **4:29** εῦθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ **4:30**

Πῶς WH Treg NA28] τίνι RP § **4:30** τίνι WH Treg NA28] ποῖα RP * **4:30** αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν WH Treg NA28] παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν RP † **4:31** κόκκω WH NA28] κόκκον Treg RP

‡ **4:31** μικρότερον ὄν WH Treg NA28] μικρότερος RP § **4:31** σπερμάτων WH Treg NA28] + ἐστὶν

RP * **4:32** μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων WH NA28] μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων Treg; πάντων τῶν λαχάνων μεζῶν RP † **4:34** ἰδίοις μαθηταῖς WH NA28] μαθηταῖς αὐτοῦ Treg RP ‡ **4:36** πλοῖα WH

Treg NA28] δὲ πλοῖα RP § **4:37** μεγάλη ἀνέμου WH Treg NA28] ἀνέμου μεγάλη RP * **4:37** καὶ τὰ WH Treg NA28] τὰ δὲ RP † **4:37** ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον WH Treg NA28] αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι RP ‡ **4:38** αὐτὸς ἦν WH NA28] ἦν αὐτὸς Treg RP § **4:38** ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP

* **4:38** ἐγείρουσιν WH Treg NA28] διεγείρουσιν RP † **4:40** οὔπω WH Treg NA28] οὔτως Πῶς οὐκ RP ‡ **4:41** ὑπακούει WH Treg NA28] ὑπακούουσιν RP * **5:1** Γερασηνῶν WH Treg NA28] Γαδαρηνῶν

RP † **5:2** ἐξεθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐξεθόντι αὐτῷ RP ‡ **5:2** εῦθὺς ὑπήνητησεν WH Treg NA28] εὐθέως ἀπήνητησεν RP § **5:3** οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι WH Treg NA28] οὔτε ἀλύσει RP * **5:4**

ῖσχυεν αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν ῖσχυεν RP

5 και διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ἡμέραισιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν[†] ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.

6 καὶ ἰδὼν[‡] τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτόν[§]

7 καὶ κράζας φωνῇ μεγάλῃ λέγει* Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς.

8 ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.

9 καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· Τί ὄνομά σοι[‡]; καὶ λέγει αὐτῷ[‡]· Λεγιῶν[§] ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἔσμεν·

10 καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ* ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

11 ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη·

12 καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν[†] λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.

13 καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς[‡] καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὥς[§] δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ.

14 Καὶ οἱ* βόσκοντες αὐτοὺς[†] ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν[‡] εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον[§] ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός.

15 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον^{*} ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα[†] καὶ ἐφοβήθησαν.

16 καὶ διηγήσαντο[‡] αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων.

17 καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν.

18 καὶ ἐμβαίνοντος[§] αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ἦ*.

19 καὶ[†] οὐκ ἀφήκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀπάγγειλον[‡] αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι[§] πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε.

20 καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.

22 καὶ* ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰαίρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ

† 5:5 μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν WH Treg NA28] ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν RP ‡ 5:6 καὶ ἰδὼν WH Treg NA28] ἰδὼν δὲ RP § 5:6 αὐτόν WH] αὐτῷ Treg NA28 RP * 5:7 λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP † 5:9 ὄνομά σοι WH Treg NA28] σοὶ ὄνομα RP ‡ 5:9 λέγει αὐτῷ WH Treg NA28] ἀπεκρίθη λέγων RP § 5:9 Λεγιῶν WH Treg NA28] Λεγιῶν RP * 5:10 αὐτὰ WH Treg NA28] αὐτοὺς RP † 5:12 αὐτόν WH Treg NA28] + πάντες οἱ δαίμονες RP ‡ 5:13 αὐτοῖς WH Treg NA28] + εὐθέως ὁ Ἰησοῦς RP § 5:13 ὡς WH Treg NA28] ἦσαν δὲ ὡς RP * 5:14 Καὶ οἱ WH Treg NA28] οἱ δὲ RP † 5:14 αὐτοὺς WH Treg NA28] τοὺς χοίρους RP ‡ 5:14 ἀπήγγειλαν WH Treg NA28] ἀνήγγειλαν RP § 5:14 ἦλθον WH Treg NA28] ἐξῆλθον RP * 5:15 καθήμενον WH Treg NA28] + καὶ RP † 5:15 λεγιῶνα WH Treg NA28] Λεγιῶνα RP ‡ 5:16 καὶ διηγήσαντο WH Treg NA28] Διηγήσαντο δὲ RP § 5:18 ἐμβαίνοντος WH Treg NA28] ἐμβάντος RP * 5:18 μετ' αὐτοῦ ἦ WH Treg NA28] ἦ μετ' αὐτοῦ RP † 5:19 καὶ WH Treg NA28] ὁ δὲ Ἰησοῦς RP ‡ 5:19 ἀπάγγειλον WH Treg NA28] ἀνάγγειλον RP § 5:19 ὁ κύριός σοι WH Treg NA28] σοὶ ὁ κύριος RP * 5:22 καὶ WH Treg NA28] + ἰδοῦ RP

23 καὶ παρακαλεῖ[†] αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς ἑτάς χεῖρας αὐτῆ[‡] ἵνα σωθῆ καὶ ζῆσῃ^{*}

24 καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.

Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 καὶ γυνὴ[†] οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἑδώκεα ἔτη[‡]

26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα,

27 ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὅπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·

28 ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἄψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ^{*} σωθήσομαι.

29 καὶ εὐθὺς[‡] ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

30 καὶ εὐθὺς[‡] ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξεληοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων;

31 καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἤψατο;

32 καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν.

33 ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῆ[‡] ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

34 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῆ· Θυγάτηρ^{*} ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγίης ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;

36 ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας[‡] τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.

37 καὶ οὐκ ἀφήκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ[‡] συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.

38 καὶ ἔρχονται^{*} εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ,

39 καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.

40 καὶ κατεγέλωσεν αὐτοῦ. αὐτὸς[‡] δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον[‡]

41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῆ· Ταλιθα κουμ^{*} ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύομενον· Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε[†]

42 καὶ εὐθὺς[‡] ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς[‡] ἕκστασι μεγάλην.

† 5:23 παρακαλεῖ WH Treg NA28] παρακάλει RP ‡ 5:23 τὰς χεῖρας αὐτῆ WH Treg NA28] αὐτῆ τὰς χεῖρας RP § 5:23 ἵνα WH Treg NA28] ὅπως RP * 5:23 ζῆσῃ WH Treg NA28] ζήσεται RP † 5:25 γυνή WH Treg NA28] + τις RP ‡ 5:25 δώδεκα ἔτη WH NA28] ἔτη δώδεκα Treg RP § 5:27 ἀκούσασα Treg NA28 RP] + τὰ WH * 5:28 Ἐὰν ἄψωμαι κἂν ... αὐτοῦ WH NA28] κἂν ... αὐτοῦ ἄψωμαι Treg RP † 5:29 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 5:30 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 5:33 αὐτῆ WH Treg NA28] ἐπ' αὐτῆ RP * 5:34 Θυγάτηρ WH Treg NA28] θυγάτηρ RP † 5:36 παρακούσας WH Treg NA28] εὐθέως ἀκούσας RP ‡ 5:37 μετ' αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῷ RP § 5:37 τὸν WH Treg NA28] - RP * 5:38 ἔρχονται WH Treg NA28] ἔρχεται RP † 5:38 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 5:40 αὐτὸς WH Treg NA28] ὁ RP § 5:40 παιδίον WH Treg NA28] + ἀνακείμενον RP * 5:41 κουμ WH Treg NA28] κοῦμι RP † 5:41 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι RP ‡ 5:42 [εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 5:42 [εὐθὺς WH Treg NA28] - RP

43 και διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6

1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται * εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ†· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσοντο λέγοντες· Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται†

3 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφός Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτου καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος· καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.

4 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἐστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

5 καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν·

6 καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

7 καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων,

8 καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν ἀίρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ράβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πῆραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν,†

9 ἄλλα ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσηθε δύο χιτῶνας.

10 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἔαν σείσθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

11 καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξτε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς†

12 Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν

13 καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευσεν.

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ·

15 ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὧς εἷς τῶν προφητῶν.

* 6:1 ἔρχεται WH Treg NA28] ἦλθεν RP † 6:2 διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν RP ‡ 6:2 οἱ WH] - Treg NA28 RP § 6:2 τούτῳ WH Treg NA28] αὐτῷ RP * 6:2 αἱ WH NA28] - Treg RP † 6:2 γίνονται WH Treg NA28] γίνονται RP ‡ 6:3 τῆς WH Treg NA28] - RP § 6:3 καὶ ἀδελφός WH Treg NA28] ἀδελφός δὲ RP * 6:3 Ἰωσήτος WH Treg NA28] Ἰωσή RP † 6:4 καὶ ἔλεγεν WH Treg NA28] ἔλεγεν δὲ RP ‡ 6:4 συγγενεῦσιν αὐτοῦ WH Treg NA28] συγγενέσιν RP § 6:5 ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν WH Treg NA28] οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι RP * 6:6 ἐθαύμαζεν Treg NA28 RP] ἐθαύμασεν WH † 6:8 ἄρτον μὴ πῆραν WH Treg NA28] πῆραν μὴ ἄρτον RP ‡ 6:9 ἐνδύσηθε Treg NA28 RP] ἐνδύσασθαι WH § 6:10 ἔαν WH NA28 RP] ἂν Treg * 6:11 ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται WH Treg NA28] ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται RP † 6:11 αὐτοῖς WH Treg NA28] + Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. RP ‡ 6:12 ἐκήρυξαν WH Treg NA28] ἐκήρυσσον RP § 6:12 μετανοῶσιν WH Treg NA28] μετανοήσωσιν RP * 6:14 ἔλεγον WH NA28] ἔλεγεν Treg RP † 6:14 ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν WH Treg NA28] ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη RP ‡ 6:15 δὲ WH Treg NA28] - RP § 6:15 προφήτης WH Treg NA28] + ἐστίν RP

16 ἀκούσας δὲ τὸ * Ἠρώδης ἔλεγεν † Ὅν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἡγέρθη ‡

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἠρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἠρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν·

18 ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἠρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

19 ἡ δὲ Ἠρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο·

20 ὁ γὰρ Ἠρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἡγόρει § καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν.

21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἠρώδης τοῖς γενεαῖσι αὐτοῦ δεῖπνον ἔποιησεν * τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,

22 καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς † Ἠρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης ‘καὶ ἀρεσάσης ‡ τῷ Ἠρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς § τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με ὃ ἐάν θέλῃς, καὶ δώσω σοι·

23 καὶ ὤμοσεν αὐτῇ * Ὅ τι † ἐάν με αἰτήσης δώσω σοι ἕως ἡμίσου τῆς βασιλείας μου.

24 ‘καὶ ‡ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσωμαι § ἡ δὲ εἶπεν· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος *

25 καὶ εἰσελθοῦσα ἑυθὺς † μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἠήτησατο λέγουσα· Θέλω ἵνα ἔξαιτῆς δῶς μοι ‡ ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

26 καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους § οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτὴν *·

27 καὶ ἑυθὺς † ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἑνέγκαι ‡ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ‘καὶ § ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ

28 καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

29 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημίῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ἅπαντα * ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδασκαν.

31 καὶ ἔλεγει † αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ’ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ‡ ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν.

32 καὶ ἀπήλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον § κατ’ ἰδίαν.

* 6:16 ὁ WH Treg NA28] - RP † 6:16 ἔλεγεν WH Treg NA28] εἶπεν ὅτι RP ‡ 6:16 ἡγέρθη WH NA28] ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν Treg; ἐκ νεκρῶν ἡγέρθη NIV; ἐστὶν αὐτὸς ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν RP § 6:20 ἡγόρει WH NA28] ἐποίησε Treg RP * 6:21 ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίησε RP † 6:22 αὐτῆς τῆς Treg RP] αὐτοῦ WH NA28 ‡ 6:22 καὶ ἀρεσάσης RP] ἤρσεν WH Treg NA28 § 6:22 εἶπεν ὁ βασιλεὺς NA28 RP] ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg * 6:23 αὐτῇ WH Treg NIV RP] + πολλά NA28 † 6:23 Ὅ τι NA28] Ὅτι WH; ὅτι Ὅ Treg RP ‡ 6:24 καὶ WH Treg NA28] ἡ δὲ RP § 6:24 αἰτήσωμαι WH Treg NA28] αἰτήσομαι RP * 6:24 βαπτίζοντος WH Treg NA28] βαπτιστοῦ RP † 6:25 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 6:25 ἔξαιτῆς δῶς μοι WH Treg NA28] μοι δῶς ἔξαιτῆς RP § 6:26 ἀνακειμένους WH Treg NA28] συνανακειμένους RP * 6:26 ἀθετῆσαι αὐτὴν WH Treg NA28] αὐτὴν ἀθετῆσαι RP † 6:27 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 6:27 ἐνέγκαι WH Treg NA28] ἐνεχθῆναι RP § 6:27 καὶ WH Treg NA28] ὁ δὲ RP * 6:30 πάντα WH Treg NA28] + καὶ RP † 6:31 λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP ‡ 6:31 ἀναπαύσασθε WH Treg NA28] ἀναπαύσεθε RP § 6:32 ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον WH NA28] εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ Treg RP

33 και εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἑπέγνωσαν* πολλοί, καὶ πεζῆ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον ἑαυτούς†

34 καὶ ἐξελθὼν εἶδεν* πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτούς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ.

35 Καὶ ἦδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον* ὅτι Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὥρα πολλή·

36 ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλω ἀγρούς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοὺς ἑαυτοὺς†.

37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ ἰδώσωμεν* αὐτοῖς φαγεῖν;

38 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὁ ὑπάγετε* ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

39 καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἄνακλιναὶ† πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ.

40 καὶ ἀνέπεσαν πρασαὶ πρασαὶ ἑκατὸν καὶ πενήντηκοντα.

41 καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν* αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν.

42 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν·

43 καὶ ἦσαν κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα* καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.

44 καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους ὅσους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ εὐθὺς* ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν† πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει* τὸν ὄχλον.

46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

47 Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς·

48 καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς* περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς.

49 οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα† ἔδοξαν ὅτι φάντασμα ἐστίν* καὶ ἀνέκραξαν,

50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἔλάλησεν μετ’ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

* 6:33 ἐπέγνωσαν NA28] + αὐτὸν RP; ἔγνωσαν WH Treg † 6:33 αὐτούς WH Treg NA28] + καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτὸν RP ‡ 6:34 εἶδεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 6:34 αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP * 6:35 ἔλεγον WH Treg NA28] λέγουσιν RP † 6:36 τί φάγωσιν WH Treg NA28] ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν RP ‡ 6:37 ἰδώσωμεν WH Treg NA28] δώσωμεν RP § 6:38 ἔχετε ἄρτους WH] ἄρτους ἔχετε Treg NA28 RP * 6:38 ὑπάγετε WH Treg NA28] + καὶ RP † 6:39 ἀνακλιναὶ Treg NA28 RP] ἀνακλιθῆναι WH ‡ 6:40 [κατὰ WH Treg NA28] ἀνά RP § 6:40 [κατὰ WH Treg NA28] ἀνά RP * 6:41 αὐτοῦ NA28 RP] - WH Treg † 6:41 παρατιθῶσιν WH NA28] παραθῶσιν Treg RP ‡ 6:43 κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα WH NA28] κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πληρώματα Treg; κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις RP § 6:44 τοὺς ἄρτους WH Treg RP NA28] - NIV * 6:45 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 6:45 εἰς τὸ πέραν WH Treg RP NA28] - NIV ‡ 6:45 ἀπολύει WH Treg NA28] ἀπολύση RP § 6:48 ἰδὼν WH Treg NA28] εἶδεν RP * 6:48 αὐτοῖς WH Treg NA28] + καὶ RP † 6:49 ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα WH NA28] περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης Treg RP ‡ 6:49 ὅτι φάντασμα ἐστίν WH NA28] φάντασμα εἶναι Treg RP § 6:50 ὁ δὲ εὐθὺς WH NA28] καὶ εὐθὺς Treg; καὶ εὐθέως RP

⁵¹ καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ* ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο†

⁵² οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἄλλ' ἦν‡ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

⁵³ Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς§ Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν.

⁵⁴ καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς* ἐπιγινόντες αὐτὸν

⁵⁵ περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ† ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι‡ ἐστίν.

⁵⁶ καὶ ὅπου ἂν εἰσπορευέτο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς§ ἀγρούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν* τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κὰν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ᾗψαντο† αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7

¹ Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων

² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν* τοὺς† ἄρτους‡

³ οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων,

⁴ καὶ ἀπ' ἄγορᾶς§ ἐὰν μὴ βαπτίσωνται* οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν†—

⁵ καὶ‡ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διὰ τί ὁὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου§ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς* χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον;

⁶ ὁ δὲ† εἶπεν αὐτοῖς‡ Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι§ οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

⁷ μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλαμα ἀνθρώπων·

⁸ ἀφέντες* τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων†

⁹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε‡

¹⁰ Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτω τελευτάτω·

¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Κορβάν, ὃ ἐστὶν Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς,

* 6:51 ἐκ περισσοῦ Treg NA28 RP] - WH † 6:51 ἐξίσταντο WH Treg NA28] + καὶ θαύμαζον RP

‡ 6:52 ἀλλ' ἦν WH Treg NA28] ἦν γὰρ RP § 6:53 ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς WH NA28] ἦλθον ἐπὶ τὴν

γῆν Treg RP * 6:54 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 6:55 περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν

ἐκείνην καὶ WH Treg NA28] περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην RP ‡ 6:55 ὅτι WH NA28] + ἐκεῖ

Treg RP § 6:56 εἰς πόλεις ἢ εἰς WH Treg NA28] πόλεις ἢ RP * 6:56 ἐτίθεσαν WH Treg

NA28] ἐτίθουν RP † 6:56 ἦψαντο WH Treg NA28] ἤπνοντο RP * 7:2 ὅτι κοιναῖς ... ἀνίπτοις,

ἐσθίουσιν WH Treg NA28] κοιναῖς ... ἀνίπτοις ἐσθίουσιν RP † 7:2 τοὺς WH Treg NA28] - RP ‡ 7:2

ἄρτους WH Treg NA28] + ἐμέψαντο RP § 7:4 ἀγορᾶς WH Treg RP NA28] + ὅταν ἔλωσιν NIV * 7:4

βαπτίσωνται Treg NA28 RP] ραντίσωνται WH † 7:4 καὶ κλινῶν Treg RP NA28] - WH NIV ‡ 7:5 καὶ

WH Treg NA28] Ἐπειτα RP § 7:5 οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου WH Treg NA28] οἱ μαθηταὶ σου

οὐ περιπατοῦσιν RP * 7:5 κοιναῖς WH Treg NA28] ἀνίπτοις RP † 7:6 δὲ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς

RP ‡ 7:6 αὐτοῖς WH NA28] ὅτι Treg RP § 7:6 ὅτι WH NA28] - Treg RP * 7:8 ἀφέντες WH

Treg NA28] + γὰρ RP † 7:8 ἀνθρώπων WH NA28] + βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια

τοιαῦτα πολλά ποιεῖτε Treg RP ‡ 7:9 τηρήσητε WH Treg NIV RP] στήσητε WH marg NA28

12 ἡ οὐκέτι ὁ ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ

13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε

15 οὐδὲν ἔστιν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον

17 καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολὴν.

18 καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι,

19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται;—καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα.

20 ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον·

21 ἕσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ἴσχυαι, κλοπαί, φόνοι,

22 μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη·

23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἕσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

24 Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν·

25 ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκαθάρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ·

26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

27 καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· Ἄφες πρώτων χορτασθῆναι τὰ τέκνα, οὐ γὰρ καλὸν ἐστὶν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.

28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· Κύριε καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.

29 καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον.

§ 7:12 οὐκέτι WH Treg NA28] καὶ οὐκέτι RP * 7:12 πατρὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 7:12 μητρὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 7:14 πάλιν WH Treg NA28] πάντα RP § 7:14 Ἀκούσατέ WH Treg NA28] Ἀκούετε RP * 7:14 σύνετε WH Treg NA28] συνίετε RP † 7:15 κοινῶσαι αὐτόν WH NA28] αὐτὸν κοινῶσαι Treg RP ‡ 7:15 ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά WH NA28] + ἐκεῖνά Treg; ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνά RP § 7:15 ἄνθρωπον WH NA28] + 16 Εἴ τις ἔχει ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω Treg RP * 7:17 εἰς WH Treg RP NA28] + τὸν NIV † 7:17 τὴν παραβολὴν WH Treg NA28] περὶ τῆς παραβολῆς RP ‡ 7:19 καθαρίζων WH Treg NA28] καθαρίζον RP § 7:21 21–22 πορνείαι κλοπαί φόνοι μοιχεῖαι WH Treg NA28] μοιχεῖαι πορνείαι φόνοι κλοπαί RP * 7:24 Ἐκεῖθεν δὲ WH NA28] Καὶ ἐκεῖθεν Treg RP † 7:24 ὄρια WH Treg NA28] μεθόρια RP ‡ 7:24 Τύρου NA28] + καὶ Σιδῶνος WH Treg RP § 7:25 ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα WH Treg NA28] Ἀκούσασα γὰρ RP * 7:26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν WH NA28] ἡ γυνὴ δὲ ἦν Treg; ἦν δὲ ἡ γυνὴ RP † 7:27 καὶ ἔλεγεν WH Treg NA28] Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν RP ‡ 7:27 καλὸν ἐστὶν RP] ἐστὶν καλὸν WH Treg NA28 § 7:27 τοῖς κυναρίοις βαλεῖν WH Treg NA28] βαλεῖν τοῖς κυναρίοις RP * 7:28 Κύριε NA28] Ναὶ κύριε WH Treg NIV RP † 7:28 καὶ WH Treg NA28] + γὰρ NIV RP ‡ 7:28 ἐσθίουσιν WH Treg NA28] ἐσθίει RP § 7:29 ἐκ ... σου τὸ δαιμόνιον WH NA28] τὸ δαιμόνιον ἐκ ... σου Treg RP

30 και ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὔρεν τὸ ‘παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός*.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς† τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνά μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως.

32 καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν ἄκαὶ μογιγάλον§ καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῆ αὐτῷ τὴν χεῖρα.

33 καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ’ ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ,

34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· Εφφαθα, ὃ ἐστὶν Διανοίχθητι·

35 καὶ* ἠνοίγησαν† αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς·

36 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ᾠλέγωνσιν‡ ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μάλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.§

37 καὶ* ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκοῦειν ἄκαὶ ἀλάλους λαλεῖν.

8

1 Ἐν ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ* ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς:†‡

2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ἦδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν·

3 Ἴνα ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ* μακρόθεν ἦκασιν†

4 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι‡ Πόθεν τούτους δυνησεταιῖς ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ’ ἐρημίας;

5 καὶ ἠρώτα§ αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτά.

6 καὶ παραγγέλλει* τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν† καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.

7 καὶ εἶχον ἰχθυδία ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας ἑαυτὰ‡ εἶπεν ἄκαὶ ταῦτα παρατιθέναι§.

8 καὶ ἔφαγον* καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας.

9 ἦσαν ἑδὲ† ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 καὶ εὐθὺς‡ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

* 7:30 παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός WH Treg NA28 | δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης RP † 7:31 ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς WH Treg NA28 | καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς RP ‡ 7:32 καὶ WH Treg NA28] - RP § 7:32 μογιγάλον WH NA28 | μογιγάλον Treg RP * 7:35 καὶ WH Treg] + εὐθέως NA28 RP † 7:35 ἠνοίγησαν WH Treg NA28 | διανοίχθησαν RP ‡ 7:36 λέγωνσιν WH Treg NA28] εἰπωσιν RP § 7:36 αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοὶ WH Treg NA28 | αὐτοὺς αὐτοῖς διεστέλλετο RP * 7:37 καὶ WH Treg] + τοὺς NA28 RP * 8:1 πάλιν πολλοῦ WH Treg NA28 | παμπόλλου RP † 8:1 προσκαλεσάμενος WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP ‡ 8:1 μαθητὰς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 8:3 καὶ τινες WH Treg NA28 | τινὲς γὰρ RP * 8:3 ἀπὸ WH Treg NA28] - RP † 8:3 ἦκασιν Treg NA28] εἰσὶν WH; ἦκουσιν RP ‡ 8:4 ὅτι WH Treg NA28] - RP § 8:5 ἠρώτα WH Treg NA28 | ἐπηρώτα RP * 8:6 παραγγέλλει WH Treg NA28 | παρήγγειλεν RP † 8:6 παρατιθῶσιν WH Treg NA28 | παραθῶσιν RP ‡ 8:7 αὐτὰ WH Treg NA28] - RP § 8:7 καὶ ταῦτα παρατιθέναι WH Treg NA28 | παραθεῖναι καὶ αὐτὰ RP * 8:8 καὶ ἔφαγον WH Treg NA28 | ἔφαγον δὲ RP † 8:9 δὲ WH NA28] + οἱ φαγόντες Treg RP ‡ 8:10 εὐθὺς WH Treg NA28 | εὐθέως RP

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

12 καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη 'ζητεῖ σημεῖον'; ἀμὴν λέγω ὑμῖν* εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

13 καὶ ἀφείς αὐτούς 'πάλιν ἐμβὰς† ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

15 καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· 'Ορᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἑρώδου.

16 καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους‡ὄτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν§

17 καὶ ἑξήγησεν αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπὼ νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; 'πεπωρωμένην† ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;

18 ὄφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε

19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακιοχιλίους, πόσους κοφίνους 'κλασμάτων πλήρεις‡ ἦρατε; λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα.

20 ὅτε 'καὶ§ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; καὶ λέγουσιν αὐτῷ*· Ἑπτὰ.

21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 'Οὐπὼ† συνίετε;

22 Καὶ ἔρχονται‡εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν ἵνα αὐτοῦ ἀψηται.

23 καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ 'ἐξήνεγκεν§αὐτόν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν· Εἶ τι 'βλέπεις*

24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὀρώ περιπατοῦντας.

25 εἶτα πάλιν 'ἐπέθηκεν† τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ 'διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν‡ τηλαυγῶς 'ἅπαντα§

26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν 'εἰς* οἶκον αὐτοῦ λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην 'εἰσέλθης†

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλιππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;

28 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες‡ 'ὄτι§ Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ 'ὅτι εἷς* τῶν προφητῶν.

29 καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς†· 'Υμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 'ἀποκριθεὶς‡ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστός.

§ 8:12 ζητεῖ σημεῖον WH Treg NA28] σημεῖον ἐπιζητεῖ RP * 8:12 ὑμῖν Treg NA28 RP] - WH † 8:13 πάλιν ἐμβὰς WH NA28] πάλιν ἐμβὰς εἰς πλοῖον Treg; ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον NIV; ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον RP ‡ 8:16 ἀλλήλους WH Treg NA28] + λέγοντες NIV RP § 8:16 ἔχουσιν WH Treg NA28] ἔχομεν NIV RP * 8:17 γνοὺς WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP † 8:17 πεπωρωμένην WH Treg NA28] 'Ἐτι πεπωρωμένην RP ‡ 8:19 κλασμάτων πλήρεις WH Treg NA28] πλήρεις κλασμάτων RP § 8:20 καὶ NIV] - WH NA28; δὲ Treg RP * 8:20 καὶ λέγουσιν αὐτῷ WH NA28] οἱ δὲ εἶπον Treg RP † 8:21 Οὐπὼ WH NA28] πῶς Treg; πῶς οὐ RP ‡ 8:22 ἔρχονται WH Treg NA28] ἔρχεται RP § 8:23 ἐξήνεγκεν WH Treg NA28] ἐξήγαγεν RP * 8:23 βλέπεις WH NA28] βλέπει Treg RP † 8:25 ἐπέθηκεν NA28 RP] ἔθηκεν WH Treg ‡ 8:25 διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν WH Treg NA28] ἐποίησεν αὐτόν ἀναβλέψαι. Καὶ ἀπεκατέστηθαι καὶ ἐνέβλεψεν RP § 8:25 ἅπαντα WH Treg NA28] ἅπαντας RP * 8:26 εἰς WH Treg NA28] + τὸν RP † 8:26 εἰσέλθης WH NA28] + μηδὲ εἰπῆς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ Treg RP ‡ 8:28 εἶπαν αὐτῷ λέγοντες WH NA28] ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες Treg; ἀπεκρίθησαν RP § 8:28 ὅτι WH NA28] - Treg RP * 8:28 ὅτι εἷς WH Treg NA28] ἓνα RP † 8:29 ἐπηρώτα αὐτοῦ WH Treg NA28] λέγει αὐτοῦ RP ‡ 8:29 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] + δὲ RP

³⁰ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.

³¹ Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ ἁγίων πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι·

³² καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν* ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.

³³ ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρον† καὶ λέγει· Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

³⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐἴ τις ὁθελεῖ ὀπίσω μου ἐλθεῖν* ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

³⁵ ὃς γὰρ ἐάν† ἐθέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ‡ σώσαι ἀπολέσει ἑαυτήν· ὃς δ' ἂν ἑαπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ* ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου ἑσώσει† αὐτήν.

³⁶ τί γὰρ ὠφελεῖ‡ ἄνθρωπον ὁ κερδησαί τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι* τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

³⁷ τί γὰρ† δοῖ‡ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

³⁸ ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

9

¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ἑσθίων ὧδε* ἐσθιόντων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

² Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ† τὸν Ἰάκωβον ἑκαὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,

³ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἑγένετο‡ στίλβοντα λευκὰ ὡς ἁλὶς ὁ γαλακτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύνανται οὕτως* λευκᾶναι.

⁴ καὶ ὠφθη αὐτοῖς Ἥλιος σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.

⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς†, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν.

⁶ οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῆ‡ ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο ἑ.

⁷ καὶ ἐγένετο* νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ†.

§ 8:31 ὑπὸ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 8:32 ὁ Πέτρος αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν ὁ Πέτρος RP † 8:33 Πέτρον WH Treg NA28] τῷ Πέτρῳ RP ‡ 8:33 καὶ λέγει WH Treg NA28] λέγων RP § 8:34 Εἴ τις WH Treg NA28] Ὅστις RP * 8:34 ἐλθεῖν WH] ἀκολουθεῖν Treg NA28 RP † 8:35 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP ‡ 8:35 [ψυχὴν αὐτοῦ] Treg NA28 RP] ἑαυτοῦ ψυχὴν WH § 8:35 ἀπολέσει WH Treg NA28] ἀπολέσῃ RP * 8:35 [ψυχὴν αὐτοῦ] WH NA28] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP † 8:35 σώσει WH Treg NA28] οὕτως σώσει RP ‡ 8:36 ὠφελεῖ WH NA28] ὠφελήσει Treg RP § 8:36 ἄνθρωπον WH NA28 RP] τὸν ἄνθρωπον Treg * 8:36 κερδησαί τὸν ... καὶ ζημιωθῆναι WH NA28] ἐὰν κερδήσῃ τὸν ... καὶ ζημιωθῇ Treg RP † 8:37 τί γὰρ WH Treg NA28] ἢ τί RP ‡ 8:37 δοῖ WH Treg NA28] δώσει RP * 9:1 τῶν ὧδε RP] ὧδε τῶν WH Treg NA28 † 9:2 καὶ WH Treg RP] + τὸν NA28 ‡ 9:3 ἐγένετο WH NA28] ἐγένοντο Treg RP § 9:3 λίαν WH Treg NA28] + ὡς χιών RP * 9:3 οὕτως WH Treg NA28] - RP † 9:5 τρεῖς σκηνάς WH Treg NA28] σκηνάς τρεῖς RP ‡ 9:6 ἀποκριθῆ WH Treg NA28] λαλήσῃ RP § 9:6 ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο WH Treg NA28] ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι RP * 9:7 ἐγένετο WH NA28] ἦλθεν Treg RP † 9:7 ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἀκούετε RP

8 και ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἄλλα τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἐαυτῶν[‡].

9 Καὶ καταβαινόντων[§] αὐτῶν ἐκ* τοῦ ὄρους διστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἄ εἶδον διηγῶσνται[†], εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ.

10 καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

11 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἥλιαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

12 ὁ δὲ ἔφη[‡] αὐτοῖς· Ἥλιος μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἄποκαθιστάνει[§] πᾶντα, καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἔξουδενηθῆ^{*}

13 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἥλιος ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον[†] καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον[‡] ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας ἑπρὸς αὐτούς[§].

15 καὶ εὐθὺς* πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν[†], καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν.

16 καὶ ἐπηρώτησεν ἑαυτούς[‡]· Τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς[§]

17 καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου*· Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον·

18 καὶ ὅπου ἔαν[†] αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας[‡] καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴχουσαν.

19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑαυτοῖς[§] λέγει· Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με.

20 καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς* ἑσυνεσπάραξεν[†] αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων.

21 καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκ[‡] παιδιόθεν·

22 καὶ πολλάκις ἑαὶ εἰς πῦρ αὐτόν[§] ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἶ τι ἄδύνη* βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς.

23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ εἶ ἄδύνη[†] πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.

24 ἑυθὺς[‡] κράζας ὁ πατήρ τοῦ παιδίου[§] ἔλεγεν· Πιστεύω* βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

[‡] 9:8 ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἐαυτῶν Treg NA28 RP] μεθ' ἐαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον WH

§ 9:9 καὶ καταβαινόντων WH Treg NA28] καταβαινόντων δὲ RP * 9:9 ἐκ WH NA28] ἀπὸ Treg RP † 9:9 ἃ εἶδον διηγῶσνται WH Treg NA28] διηγῶσνται ἃ εἶδον RP ‡ 9:12 ἔφη WH Treg

NA28] ἀποκριθεὶς εἶπεν RP § 9:12 ἀποκαθιστάνει WH Treg NA28] ἀποκαθιστᾷ RP * 9:12 ἔξουδενηθῆ WH Treg NA28] ἐξουδενωθῆ RP † 9:13 ἤθελον WH Treg NA28] ἠθέλησαν RP ‡ 9:14

ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον WH Treg NA28] ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν RP § 9:14 πρὸς αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP * 9:15 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 9:15 ἰδόντες αὐτόν ἐξεθαμβήθησαν WH Treg NA28] ἰδὼν αὐτόν ἐξεθαμβήθη RP ‡ 9:16 αὐτούς WH Treg NA28] τοὺς

γραμματεῖς RP § 9:16 αὐτούς Holmes] αὐτοὺς WH Treg NA28 RP * 9:17 ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ... ὄχλου WH Treg NA28] ἀποκριθεὶς εἰς ... ὄχλου εἶπεν RP † 9:18 ἔαν WH Treg NA28] ἔαν RP ‡ 9:18

ὀδόντας WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 9:19 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτῷ RP * 9:20 τὸ πνεῦμα εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως τὸ πνεῦμα RP † 9:20 συνεσπάραξεν WH NA28] ἐσπάραξεν Treg RP

‡ 9:21 Ἐκ WH Treg NA28] - RP § 9:22 καὶ εἰς πῦρ αὐτόν WH NA28] αὐτόν καὶ εἰς πῦρ Treg; αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ RP * 9:22 δύνη WH Treg NA28] δύνασαι RP † 9:23 δύνη WH Treg NA28] δύνασαι

πιστεῦσαι RP ‡ 9:24 εὐθὺς WH NA28] καὶ εὐθὺς Treg; καὶ εὐθέως RP § 9:24 παιδίου WH Treg

NA28] + μετὰ δακρῶν RP * 9:24 Πιστεύω WH Treg NA28] + κύριε RP

25 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος ἐπέτιμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα[†], ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι[‡], ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.

26 καὶ κράζας καὶ πολλὰ σπαράζας[§] ἐξήλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ὥστε τοὺς* πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.

27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ[†] ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη.

28 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ[‡] εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν[§]. Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθῆναι εἰ μὴ ἐν προσευχῇ*

30 Κάκειθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο[†] διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἠθέλεν ἵνα τις γνοι·

31 ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας[‡] ἀναστήσεται.

32 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτόν ἐπερωτήσαι.

33 καὶ ἦλθον[§] εἰς Καφαρναοὺμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτοῦ· Τί ἐν τῇ ῥόδῳ* διελογίζεσθε;

34 οἱ δὲ ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων.

35 καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος.

36 καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς·

37 Ὃς ἂν[†] ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν[‡] ἐμὲ δέχεται[§] οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης*· Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν[†] τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν[‡].

39 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γὰρ ἔστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογησαί με·

40 ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν[§] ἔστιν.

41 Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι* ὅτι[†] χριστοῦ ἔστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ[‡] τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

42 Καὶ ὃς ἂν[§] σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων* τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ[†], καλὸν

[†] 9:25 ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα WH Treg NA28] πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν RP [‡] 9:25 ἐπιτάσσω

σοι WH Treg NA28] σοὶ ἐπιτάσσω RP [§] 9:26 κράζας καὶ πολλὰ σπαράζας WH Treg NA28] κράζαν

καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν RP * 9:26 τοὺς WH Treg NA28] - RP [†] 9:27 τῆς χειρὸς αὐτοῦ WH

Treg NA28] αὐτόν τῆς χειρὸς RP [‡] 9:28 εἰσελθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] εἰσελθόντα αὐτόν RP

[§] 9:28 κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν WH Treg NA28] ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν RP * 9:29 προσευχῇ

WH NA28] + καὶ νηστεία Treg RP [†] 9:30 παρεπορεύοντο NA28 RP] ἐπορεύοντο WH Treg [‡] 9:31

μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NA28] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP [§] 9:33 ἦλθον WH Treg NA28] ἦλθεν RP

* 9:33 ὁδῷ WH Treg NA28] + πρὸς ἑαυτοῦς RP [†] 9:37 □̅ WH Treg NA28] ἐὰν RP [‡] 9:37

□̅̅ WH Treg NA28] ἐὰν RP [§] 9:37 δέχεται WH Treg NA28] δέξεται RP * 9:38 Ἐφη αὐτῷ ὁ

Ἰωάννης WH NA28] + λέγων Treg; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων RP [†] 9:38 ἐν WH Treg NA28] - RP

[‡] 9:38 καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν WH NA28] ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν

αὐτόν ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν Treg; ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν RP; ὃς

οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν Greeven [§] 9:40 ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν, ὑπὲρ

ὑμῶν RP * 9:41 ὀνόματι WH Treg NA28] + μου RP [†] 9:41 ὅτι WH Treg NA28] - RP [‡] 9:41

ἀπολέσῃ WH NA28 RP] ἀπολέσει Treg [§] 9:42 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP * 9:42 τούτων WH

Treg NA28] - RP [†] 9:42 εἰς ἐμέ Treg NA28 RP] - WH

ἐστιν αὐτῷ μάλλον εἰ περικείται ἴμιλος ὄνικος[‡] περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν.

43 Καὶ ἐὰν ἴσκανδαλίζη[§] σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἐστὶν σε* κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν[†] ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄβυστον[‡]

45 καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζη σε[§] ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν ἴσε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν ἴγενναν*

47 καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζη σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν ἴσε[†] ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν ἴγενναν[§]

48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἴαλισθήσεται*

50 καλὸν τὸ ἄλα[†]· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10

1 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας ἴκα^{*} πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ ἴεπηρώτων[‡] αὐτόν εἰ ἔξιστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν.

3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐντείλατο Μωϋσῆς;

4 οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς[§] βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολύσαι.

5 ὁ δὲ^{*} Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην·

6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν ἴατούς[†]

7 ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα ἴκα προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ[‡],

8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ·

9 ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

10 Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν[§] πάλιν οἱ μαθηταὶ ἴπερὶ τούτου* ἴεπηρώτων[†] αὐτόν.

11 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὁς ἴαν[‡] ἀπολύση τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν,

12 καὶ ἐὰν ἴαυτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον[§] μοιχᾶται.

‡ 9:42 ἴμιλος ὄνικος WH Treg NA28] λίθος μυλικός RP § 9:43 σκανδαλίζη Treg NA28 RP] σκανδαλίση WH * 9:43 ἐστὶν σε WH Treg NA28] σοι ἐστὶν RP † 9:43 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν WH Treg NA28] εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν RP ‡ 9:43 ἄβυστον WH NA28] + 44 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP § 9:45 σε WH Treg NA28] σοι RP * 9:45 γέενναν WH NA28] + εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄβυστον 46 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP † 9:47 σέ WH Treg NA28] σοι RP ‡ 9:47 τὴν WH NA28 RP] - WH § 9:47 γέενναν WH Treg NA28] + τοῦ πυρός RP * 9:49 ἴαλισθήσεται WH NA28] + καὶ πᾶσα θυσιὰ ἀλὶ ἴαλισθήσεται Treg RP † 9:50 ἄλα WH Treg NA28] ἄλας RP * 10:1 καὶ WH Treg NA28] διὰ τοῦ RP † 10:2 Καὶ Holmes WH marg] + προσελθόντες Φαρισαῖοι WH Treg NA28 RP ‡ 10:2 ἐπηρώτων WH Treg NA28] ἐπηρώτησαν RP § 10:4 Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς WH Treg NA28] Μωϋσῆς ἐπέτρεψεν RP * 10:5 ὁ δὲ WH Treg NA28] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP † 10:6 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὁ θεός RP ‡ 10:7 καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Treg NA28 RP] - WH § 10:10 εἰς τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] ἐν τῇ οἰκίᾳ RP * 10:10 περὶ τούτου WH Treg NA28] αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ RP † 10:10 ἐπηρώτων WH NA28] ἐπηρώτησαν Treg RP ‡ 10:11 ἴαν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 10:12 αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον WH Treg NA28] ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμήθῃ ἄλλω RP

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ἀυτῶν ἄψηται*· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς†.

14 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

15 Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν‡μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσελθῆι εἰς αὐτήν.

16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ ἐκατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτά§.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

18 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός.

19 τὰς ἐντολάς οἶδας· Μὴ φονεύσης, Μὴ μοιχεύσης, Μὴ κλέψης, Μὴ ψευδομαρτυρήσης, Μὴ ἀποστερήσης, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.*

20 ὁ δὲ ἔφη† αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

21 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν‡ αὐτόν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν ᾧ σε ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός τῷ πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι*.

22 ὁ δὲ στεγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται.

24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν†εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν·

25 εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιαῆς τῆς‡ ραφίδος διελθεῖν§ ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσαντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς*· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

27 ἐμβλέψας† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον ἀλλ’ οὐ παρὰ θεῶ, πάντα γὰρ ἔδυνατὰ‡παρὰ τῷ θεῷ.

28 Ἦρξατο ἡ λέξις ὁ Πέτρος§ αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν* σοι.

29 ἔφη ὁ Ἰησοῦς†· Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ ἡμιτέρα ἢ πατέρα‡ ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου,

30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ ἡμιτέρας§ καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ᾠ* ἔσχατοι πρῶτοι.

* **10:13** αὐτῶν ἄψηται WH NA28] ἀψηται αὐτῶν Treg RP † **10:13** ἐπετίμησαν αὐτοῖς WH NA28] ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν Treg RP ‡ **10:15** ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § **10:16** κατευλόγει τιθεὶς ... αὐτά WH NA28] κατηυλόγει τιθεὶς ... αὐτά Treg; τιθεὶς ... αὐτά, εὐλόγει αὐτά RP

* **10:19** φονεύσης Μὴ μοιχεύσης WH NA28] μοιχεύσης μὴ φονεύσης Treg RP † **10:20** ἔφη WH NA28] ἀποκριθεὶς ἔφη Treg; ἀποκριθεὶς εἶπεν RP ‡ **10:21** σε WH NA28] σοι Treg RP § **10:21** τοῖς WH NA28] Treg RP * **10:21** μοι WH Treg NA28] + ἄρας τὸν σταυρὸν RP † **10:24** ἐστὶν WH NA28] + τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν Treg RP ‡ **10:25** τῆς τρυμαλιαῆς τῆς NA28 RP] τρυμαλιαῆς WH Treg § **10:25** διελθεῖν WH Treg NA28] εἰσελθεῖν RP * **10:26** ἑαυτούς Treg NA28 RP] αὐτόν WH † **10:27** ἐμβλέψας WH Treg NA28] + δὲ RP ‡ **10:27** δυνατὰ WH Treg NA28] + ἐστὶν RP § **10:28** λέγειν ὁ Πέτρος WH NA28] ὁ Πέτρος λέγειν Treg RP * **10:28** ἠκολουθήκαμέν WH Treg NA28] ἠκολουθήσοιμέν RP † **10:29** ἔφη ὁ Ἰησοῦς WH NA28] ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Treg RP ‡ **10:29** μητέρα ἢ πατέρα WH Treg NA28] πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα RP § **10:30** μητέρας WH NA28 RP] μητέρα Treg * **10:31** οἱ WH Treg NA28] - RP

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν

33 ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἄρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν

34 καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν[§] καὶ ἀποκτενοῦσιν* καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας† ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ[§] Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμέν^ε σε* ποιήσης ἡμῖν.

36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

37 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν[‡] καὶ εἷς ἐξ ἄριστερων[§] καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.

38 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ* τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;

39 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε,

40 τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου ἢ* ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς ὁ Ἰησοῦς[§] λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

43 οὐχ οὕτως δέ ἐστιν* ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἂν[†] θέλῃ μέγας γενέσθαι[‡] ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος,

44 καὶ ὃς ἂν[†] θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι* πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος·

45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχὼ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος τυφλός[‡] προσαίτης ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν[§].

47 καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός* ἐστὶν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· Υἱὲ[†] Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.

† 10:32 οἱ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP ‡ 10:33 τοῖς WH Treg NA28] - RP § 10:34 ἐμπύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν WH Treg NA28] μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπύσουσιν αὐτῷ RP

* 10:34 ἀποκτενοῦσιν WH NA28] + αὐτὸν Treg RP † 10:34 μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NA28] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP ‡ 10:35 οἱ Treg NA28 RP] + δύο WH § 10:35 αὐτῷ WH Treg NA28] - RP * 10:35 σε WH Treg NA28] - RP † 10:36 ποιήσω WH Treg] με ποιήσω NA28; ποιήσαί με RP ‡ 10:37 σου ἐκ δεξιῶν WH Treg NA28] ἐκ δεξιῶν σου RP § 10:37 ἀριστερων WH Treg NA28] εὐωνύμων σου RP * 10:38 ἢ WH Treg NA28] καὶ RP † 10:39 Τὸ WH Treg NA28] + μεν RP ‡ 10:40 ἢ WH Treg NA28] καὶ RP § 10:42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτούς RP * 10:43 ἐστὶν WH Treg NA28] ἔσται RP † 10:43 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP ‡ 10:43 μέγας γενέσθαι WH Treg NA28] γενέσθαι μέγας RP § 10:44 ἂν WH NA28] ἐὰν Treg RP * 10:44 ἐν ὑμῖν εἶναι WH NA28] ὑμῶν εἶναι Treg; ὑμῶν γενέσθαι RP † 10:46 ὃ WH Treg NA28] - RP ‡ 10:46 τυφλός WH Treg NA28] ὁ τυφλός RP § 10:46 προσαίτης ἐκάθητο ... ὁδόν WH Treg NA28] ἐκάθητο ... ὁδὸν προσαιτῶν NIV RP * 10:47 Ναζαρηνός WH Treg NA28] Ναζωραῖός RP † 10:47 Υἱὲ WH Treg NA28] Ὁ υἱός RP

48 και ἐπετίμων αὐτῶ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μάλλον ἔκραζεν· Ἰγιὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με.

49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Φωνήσατε αὐτόν‡. καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειρε§ φωνεῖ σε.

50 ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἄναπηδήσας* ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν†· Τί σοὶ θέλεις ποιήσω‡; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ραββουνι, ἵνα ἀναβλέψω.

52 καὶ ὁ § Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὑπάγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς* ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ† ἐν τῇ ὁδῷ.

11

1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

2 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς* εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς ὄσπω† ἀνθρώπων ἐκάθισεν‡ λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε§.

3 καὶ ἂν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε ὅτι* Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειάν ἔχει· καὶ εὐθὺς† αὐτόν ἀποστέλλει ἁλίν‡ ὧδε.

4 καὶ ἀπῆλθον§ καὶ εὔρον πῶλον δεδεμένον ἁρὸς* θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύουσιν αὐτόν.

5 καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;

6 οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν† ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς.

7 καὶ φέρουσιν‡ τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν§ αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν*.

8 καὶ πολλοὶ† τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν‡.

9 καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον§ Ὡσαννά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·

10 Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία* τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσηλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα† εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα ὀψέ‡ ἦδη οὔσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπέινασεν.

‡ 10:49 Φωνήσατε αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν φωνηθῆναι RP § 10:49 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι RP * 10:50 ἀναπηδήσας WH Treg NA28] ἀναστὰς RP † 10:51 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH Treg NA28] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP ‡ 10:51 σοὶ θέλεις ποιήσω WH Treg NA28] θέλεις ποιήσω σοὶ RP § 10:52 καὶ ὁ WH NA28] ὁ δὲ Treg RP * 10:52 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 10:52 αὐτῷ WH Treg NA28] τῷ Ἰησοῦ RP * 11:2 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 11:2 οὕτω WH Treg NA28] – RP ‡ 11:2 ἐκάθισεν WH NA28] κεκάθικεν Treg RP § 11:2 λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε WH Treg NA28] λύσαντες αὐτόν ἀγάγετε RP * 11:3 ὅτι RP] – WH Treg NA28 † 11:3 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 11:3 πάλιν WH Treg NA28] – RP § 11:4 καὶ ἀπῆλθον WH Treg NA28] Ἀπῆλθον δὲ RP * 11:4 πρὸς WH Treg NA28] + τὴν RP † 11:6 εἶπεν WH Treg NA28] ἐνετείλατο RP ‡ 11:7 φέρουσιν WH Treg NA28] ἤγαγον RP § 11:7 ἐπιβάλλουσιν WH Treg NA28] ἐπέβαλον RP * 11:7 αὐτόν WH Treg NA28] αὐτῷ RP † 11:8 καὶ πολλοὶ WH Treg NA28] Πολλοὶ δὲ RP ‡ 11:8 κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν WH Treg NA28] ἐκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρῶνουν εἰς τὴν ὁδόν RP § 11:9 ἔκραζον WH Treg NA28] + λέγοντες RP * 11:10 βασιλεία WH Treg NA28] + ἐν ὀνόματι κυρίου RP † 11:11 Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς καὶ RP ‡ 11:11 ὀψέ WH] ὀψίας Treg NA28 RP

13 και ἰδὼν συκὴν ἀπὸ^Sμακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα 'τι εὐρήσει* ἐν αὐτῇ, και ἔλθων ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα, 'ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν† σύκων.

14 και ἀποκριθεὶς[‡]εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι 'εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ^S μηδεὶς καρπὸν φάγοι. και ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. και εἰσελθὼν* εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς[‡]πωλοῦντας και 'τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, και τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν και τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς κατέστρεψε

16 και οὐκ ἤφειεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ,

17 και ἐδίδασκεν 'και ἔλεγεν[‡] αὐτοῖς^S Οὐ γέγραπται ὅτι 'Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ 'πεποιήκατε* αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν.

18 και ἤκουσαν οἱ ἄρχιερεῖς και οἱ γραμματεῖς[‡], και ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, 'πᾶς γὰρ[‡] ὁ ὄχλος ἐξέπλησσετο ἐπὶ τῇ διδασχῇ αὐτοῦ.

19 Και ὅταν^Sὁ ψὲ ἐγένετο, ἔξεπορεύοντο* ἕξω τῆς πόλεως.

20 Και ἄρα πορευόμενοι πρωτῆ[†] εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ριζῶν.

21 και ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· 'Ραββί, ἴδε ἡ συκὴ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.

22 και ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν θεοῦ·

23 ἄμην[‡]λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι και βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, και μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ 'πιστεύῃ^Sὅτι 'ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ*.

24 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα 'προσεύχεσθε και αἰτεῖσθε[†], πιστεύετε ὅτι ἔλάβετε[‡] και ἔσται ὑμῖν.

25 και ὅταν 'στήκετε^Sπροσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα και ὁ πατὴρ ὑμῶν* ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

27 Και ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. και ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς και οἱ γραμματεῖς και οἱ πρεσβύτεροι

28 και ἔλεγον[†]αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ[‡]τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην^S ἵνα ταῦτα ποιῆς;

29 ὁ δὲ Ἰησοῦς* εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς[†] ἕνα λόγον, και ἀποκρίθητέ μοι, και ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·

30 τὸ[‡]βάπτισμα 'τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι.

§ 11:13 ἀπὸ WH Treg NA28] - RP * **11:13** τι εὐρήσει WH Treg NA28] εὐρήσει τι RP † **11:13** ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν WH Treg NA28] οὐ γὰρ ἦν καιρὸς RP ‡ **11:14** ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP **§ 11:14** εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ WH Treg NA28] ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα RP * **11:15** εἰσελθὼν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † **11:15** τοὺς WH Treg NA28] - RP ‡ **11:17** και ἔλεγεν WH Treg NA28] λέγων RP **§ 11:17** αὐτοῖς Treg NA28 RP] - WH * **11:17** πεποιήκατε WH Treg NA28] ἐποίησατε RP † **11:18** ἀρχιερεῖς και οἱ γραμματεῖς WH Treg NA28] γραμματεῖς και οἱ ἀρχιερεῖς RP ‡ **11:18** πᾶς γὰρ WH Treg NA28] ὅτι πᾶς RP **§ 11:19** ὅταν WH Treg NA28] ὅτε RP * **11:19** ἐξεπορεύοντο WH Treg NA28] ἐξεπορεύετο RP † **11:20** παραπορευόμενοι πρωτῆ WH Treg NA28] πρωτῆ παραπορευόμενοι RP ‡ **11:23** ἀμην WH NA28] + γὰρ Treg RP **§ 11:23** πιστεύῃ WH NA28] πιστεύση Treg RP * **11:23** ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ WH Treg NA28] ἂ λέγει γίνεται ἔσται αὐτῷ ὁ ἂν εἴπῃ RP † **11:24** προσεύχεσθε και αἰτεῖσθε WH Treg NA28] ἂν προσευχόμεναι αἰτησθε RP ‡ **11:24** ἐλάβετε WH Treg NA28] λαμβάνετε RP **§ 11:25** στήκετε WH Treg NA28] στήκητε RP * **11:25** ὑμῶν WH Treg NA28] + 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν RP † **11:28** ἔλεγον WH Treg NA28] λέγουσιν RP ‡ **11:28** ἢ WH NA28] και Treg RP **§ 11:28** ἔδωκεν τὴν ... ταύτην WH Treg NA28] τὴν ... ταύτην ἔδωκεν RP * **11:29** Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP † **11:29** ὑμᾶς WH Treg NA28] + και ἐγὼ RP ‡ **11:30** τὸ WH Treg NA28] - RP

³¹ και ἔδιελογίζοντο § πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· Ἵ τί εἶπωμεν; * ἐὰν εἶπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί ὁ οὐν† οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

³² ἀλλὰ εἶπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων;— ἐφοβοῦντο τὸν ἄρχλον‡ ἀπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι § προφήτης ἦν.

³³ και ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν *· Οὐκ οἶδαμεν. και ὁ Ἰησοῦς† λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12

¹ Και ἦρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς ἄλαεῖν * Ἀμπελῶνα ἄνθρωπος ἐφύτευσεν†, και περιέθηκεν φραγμὸν και ὠρυξεν ὑπολήνιον και ὠκοδόμησεν πύργον, και ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, και ἀπέδημσεν.

² και ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δουλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν‡ τοῦ ἀμπελῶνος·

³ και § λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν και ἀπέστειλαν κενόν.

⁴ και πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δουλον· ἄκαεῖνον * ἄκεφαλῶσαν† και ἠτίμασαν‡

⁵ και § ἄλλον ἀπέστειλεν· ἀκαεῖνον ἀπέκτειναν, και πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτείνοντες *.

⁶ ἔτι ἓνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν† αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς‡ λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου.

⁷ ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν § ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, και ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.

⁸ και λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, και ἐξέβαλον αὐτόν * ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

⁹ τί† ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται και ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, και δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

¹⁰ οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·

¹¹ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, και ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

¹² και ἐζήτουν αὐτὸν κρατήσαι, και ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. και ἀφέντες αὐτὸν ἀπήλθον.

¹³ Και ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν Φαρισαίων και τῶν Ἡρωδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ.

§ 11:31 διελογίζοντο WH Treg NA28] εἰλογίζοντο RP * 11:31 τί εἶπωμεν; Holmes] – WH Treg NA28
 RP † 11:31 οὐν WH NA28 RP] – Treg ‡ 11:32 ὄχλον WH NA28] λαόν Treg RP § 11:32 ὄντως
 ὅτι WH Treg NA28] ὅτι ὄντως RP * 11:33 τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν WH Treg NA28] λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ
 RP † 11:33 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ἀποκριθεῖς RP * 12:1 λαεῖν WH Treg NA28] λέγειν RP
 † 12:1 ἄνθρωπος ἐφύτευσεν WH NA28] ἐφύτευσεν ἄνθρωπος Treg RP ‡ 12:2 τῶν καρπῶν
 WH Treg NA28] τοῦ καρποῦ RP § 12:3 και WH Treg NA28] οἱ δὲ RP * 12:4 ἀκαεῖνον WH
 Treg NA28] + λιθοβολήσαντες RP † 12:4 ἐκεφαλῶσαν WH NA28] ἐκεφαλῶσαν Treg RP ‡ 12:4
 ἠτίμασαν WH NA28] ἠτίμησαν Treg; ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον RP § 12:5 και WH Treg NA28] + πάλιν
 RP * 12:5 οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτείνοντες WH Treg NA28] τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ
 ἀποκτείνοντες RP † 12:6 ἓνα ... ἀπέστειλεν WH Treg NA28] οὐν ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητόν αὐτοῦ, ἀπέστειλεν
 και RP ‡ 12:6 ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς WH Treg NA28] πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον RP § 12:7 πρὸς ἑαυτοὺς
 εἶπαν WH Treg NA28] εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς RP * 12:8 ἀπέκτειναν αὐτόν, και ἐξέβαλον αὐτόν WH Treg
 NA28] αὐτὸν ἀπέκτειναν και ἐξέβαλον RP † 12:9 τί WH] + οὐν Treg NA28 RP

14 Ἦ καὶ ἔλθοντες λέγουσιν αὐτῶ· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν ἴδουνα κῆνσον Καίσαρι ὧ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν;

15 ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἴνα ἴδω.

16 οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἢ εἰκὼν αὐτῆ καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῶ· Καίσαρος.

17 ὁ δὲ* Ἰησοῦς εἶπεν ἑαυτοῖς† Ἐὰν Καίσαρος ἀπόδοτε ἑαυτοῖς Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῶ θεῶ. καὶ ἑξεθαύμαζον ἑαυτοῖς αὐτῶ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν λέγοντες·

19 Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἕνα τινος ἀδελφός ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ ἡ ἀφή τέκνον†, ἴνα λάβῃ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῶ ἀδελφῶ αὐτοῦ.

20 ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφήκεν σπέρμα·

21 καὶ ὁ δεῦτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν ἡ καταλιπὼν σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως·

22 καὶ οἱ ἑπτὰ* οὐκ ἀφήκαν σπέρμα· ἔσχατον πάντων ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.

23 ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσιν τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα.

24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ;

25 ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

26 περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βᾶτου πῶς εἶπεν αὐτῶ ὁ θεὸς λέγων· Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ;

27 οὐκ ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πολλὴ πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, ἰδὼν ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων;

‡ 12:14 καὶ WH Treg NA28] οἱ δὲ RP § 12:14 δοῦνα κῆνσον Καίσαρι WH Treg NA28] κῆνσον Καίσαρι δοῦνα RP * 12:17 ὁ δὲ WH Treg NA28] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP † 12:17 αὐτοῖς Treg NA28 RP] - WH ‡ 12:17 τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε WH Treg NA28] ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος RP § 12:17 ἑξεθαύμαζον WH NA28] ἑθαύμαζον Treg; ἑθαύμασαν RP * 12:18 ἐπηρώτων WH Treg NA28] ἐπηρώτησαν RP † 12:19 μὴ ἀφή τέκνον WH NA28] τέκνα μὴ ἀφή Treg RP ‡ 12:19 γυναῖκα WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 12:21 μὴ καταλιπὼν WH Treg NA28] καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκεν RP * 12:22 οἱ ἑπτὰ WH Treg NA28] ἔλαβον αὐτήν οἱ ἑπτὰ καὶ RP † 12:22 ἔσχατον WH Treg NA28] Ἐσχάτη RP ‡ 12:22 καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NA28] ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP § 12:23 ὅταν ἀναστῶσιν RP NA28] - WH Treg NIV * 12:24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς RP † 12:25 γαμίζονται WH Treg NA28] γαμίσκονται RP ‡ 12:25 ἄγγελοι WH NA28] + οἱ Treg RP § 12:26 πῶς WH Treg NA28] ὡς RP * 12:26 ὁ θεὸς ... καὶ ὁ NA28 RP] θεὸς ... καὶ WH Treg † 12:27 θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς NIV RP ‡ 12:27 ἀλλὰ WH Treg NA28] + θεὸς RP § 12:27 πολὺ WH NA28] ἡμέτερον πολὺ Treg RP * 12:28 ἰδὼν Treg NA28] εἰδὼς WH RP † 12:28 ἀπεκρίθη αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἀπεκρίθη RP ‡ 12:28 ἐντολὴ πρώτη πάντων WH Treg NA28] πρώτη πάντων ἐντολὴ RP

29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς § ὅτι Πρῶτη ῥέστιν * Ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστιν,

30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεὸν σου ἐξ ὅλης ῥτῆς† καρδίας σου‡ καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος ῥσου.

31 ῥδευτέρα § αὐτῆ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν.

32 καὶ * εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ·

33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης ῥτῆς† καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ῥσυνέσεως‡ καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν ῥπερισσότερόν § ἐστιν πάντων τῶν ὀλοκαυμάτων καὶ θυσιῶν.

34 καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν ῥαὐτὸν * ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἶπεν αὐτῷ· Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτησαί.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς ῥΔαυὶδ ἐστιν†;

36 αὐτὸς‡ Δαυὶδ εἶπεν ἐν ῥτῷ πνεύματι τῷ § ἀγίῳ· ῥΕἶπεν * ῥκύριος† τῷ κυρίῳ μου· ῥΚάθου‡ ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθροὺς σου ῥὑποκάτω § τῶν ποδῶν σου.

37 αὐτὸς * Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν ῥαὐτοῦ ἐστιν υἱός†; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.

38 Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν‡· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς

39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις,

40 οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

41 καὶ ῥκαθίσας § ῥκατέναντι * τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλουσιοὶ ἔβαλλον πολλὰ·

42 καὶ ἔλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης.

43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ῥεἶπεν† αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων ῥέβαλεν‡ τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον·

44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13

1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

§ 12:29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς WH NA28] + αὐτῷ Treg; ῥΟ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ RP * 12:29 ἐστιν WH Treg NA28] πάντων τῶν ἐντολῶν RP † 12:30 τῆς Treg NA28 RP] - WH ‡ 12:30 σου WH NA28] + αὕτη πρώτη ἐντολὴ Treg RP § 12:31 δευτέρα WH NA28] + ὁμοία Treg; Καὶ δευτέρα ὁμοία RP * 12:32 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 12:33 τῆς Treg NA28 RP] - WH ‡ 12:33 συνέσεως WH NA28] + καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Treg RP § 12:33 περισσότερόν WH Treg NA28] πλεῖον RP * 12:34 αὐτὸν WH Treg RP NA28] - NIV † 12:35 Δαυὶδ ἐστιν WH Treg NA28] ἐστιν Δαυὶδ RP ‡ 12:36 αὐτὸς WH NA28] + γὰρ Treg RP § 12:36 τῷ πνεύματι τῷ WH Treg NA28] πνεύματι RP * 12:36 Εἶπεν WH NA28] λέγει Treg RP † 12:36 κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος RP ‡ 12:36 Κάθου WH NA28 RP] Κάθισον Treg § 12:36 ὑποκάτω WH NA28] ὑποπόδιον Treg RP * 12:37 αὐτὸς WH Treg NA28] + οὖν RP † 12:37 αὐτοῦ ἐστιν υἱός WH Treg NA28] υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν RP ‡ 12:38 ἐν ... αὐτοῦ ἔλεγεν WH Treg NA28] ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν ... αὐτοῦ RP § 12:41 καθίσας WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP * 12:41 κατέναντι WH NA28 RP] ἀπέναντι Treg † 12:43 εἶπεν WH Treg NA28] λέγει RP ‡ 12:43 ἔβαλεν WH Treg NA28] βέβληκεν RP

2 καὶ ὁ Ἰησοῦς* εἶπεν αὐτῶ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφῆθῃ ὧδε† λίθος ἐπὶ λίθον‡ ὅς οὐ μὴ καταλυθῆ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ ἔπηρώτα§ αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας·

4 Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα*.

5 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς†· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ·

6 πολλοὶ‡ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

7 ὅταν δὲ ἀκούσητε§ πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ* γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω τὸ τέλος.

8 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται† σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται‡ λιμοὶ§ ἄρχῃ* ὠδίνων ταῦτα.

9 βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν† ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς·

10 καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἄνωγον δεῖ‡ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.

11 καὶ ὅταν§ ἄγωσιν* ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί ἑλάλησητε† ἀλλ' ὁ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε, οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

12 καὶ παραδώσει‡ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς·

13 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὕτως σωθήσεται.

14 Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστηκότα§ ὄπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,

15 ὁ* ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω† μηδὲ εἰσελθάτω ἵτι ἄραι‡ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,

16 καὶ ὁ εἰς τὸν ἄγρον§ μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

17 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχουσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

18 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται* χειμῶνος·

19 ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἡ† ἕκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται.

20 καὶ εἰ μὴ ἑκόλοβωσεν κύριος‡ τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἑκόλοβωσεν τὰς ἡμέρας.

* 13:2 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP † 13:2 ὧδε WH Treg NA28] – RP ‡ 13:2 λίθον WH Treg NA28] λιθῶ RP § 13:3 ἐπηρώτα WH Treg NA28] ἐπηρώτων RP * 13:4 ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα WH Treg NA28] πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι RP † 13:5 ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς WH Treg NA28] ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν RP ‡ 13:6 πολλοὶ WH NA28] + γὰρ Treg RP § 13:7 ἀκούσητε WH NA28 RP] ἀκούετε Treg * 13:7 δεῖ WH NA28] + γὰρ Treg RP † 13:8 πῆσονται WH Treg NA28] καὶ ἔσονται RP ‡ 13:8 πῆσονται WH NA28] καὶ ἔσονται Treg RP § 13:8 λιμοὶ WH Treg NA28] + καὶ παραχαῖ RP * 13:8 ἀρχῇ WH Treg NA28] ἀρχαὶ RP † 13:9 παραδώσουσιν WH NA28] + γὰρ Treg RP ‡ 13:10 πρῶτον δεῖ WH Treg NA28] δεῖ πρῶτον RP § 13:11 καὶ ὅταν WH Treg NA28] ὅταν δὲ RP * 13:11 ἄγωσιν WH Treg NA28] ἀγάγωσιν RP † 13:11 λαλήσητε WH Treg NA28] + μηδὲ μελετάτε RP ‡ 13:12 καὶ παραδώσει WH Treg NA28] Παραδώσει δὲ RP § 13:14 ἐστηκότα WH Treg NA28] τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δαυιὴλ τοῦ προφήτου ἐστὼς RP * 13:15 ὁ WH NIV] + δὲ Treg RP NA28 † 13:15 καταβάτω WH NA28] + εἰς τὴν οἰκίαν Treg RP ‡ 13:15 τι ἄραι WH Treg] ἄραι τι NA28 RP § 13:16 ἄγρον WH Treg NA28] + ὦν RP * 13:18 γένηται WH Treg NA28] + ἡ φυγὴ ὑμῶν RP † 13:19 ἦν WH Treg NA28] ἦς RP ‡ 13:20 ἐκόλοβωσεν κύριος WH NA28] κύριος ἐκόλοβωσεν

21 Ἦκαὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἦἰδε * ὦδε ὁ Ἰησοῦς ἡμεῖς, μὴ πιστεύετε·

22 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατόν· τούτους ἐκλεκτοὺς·

23 ὑμεῖς δὲ βλέπετε· προεῖρηκα * ὑμῖν πάντα.

24 Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,

25 καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες†, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

26 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης·

27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους* καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς* ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς* ἀπαλὸς γίνηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

29 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα† γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις.

30 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα* γένηται.

31 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ Ἰαρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ Ἰαρελεύσονται†

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι Ἰένουρανῶ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.

33 βλέπετε ἄγρυπνεῖτε* οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν·

34 ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστω† τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῶ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορή.

35 γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ ὁψὲ ἢ Ἰμεσονύκτιον· ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωῒ,

36 μὴ ἐλθῶν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας·

37 ὁ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.

14

1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν,

2 ἔλεγον γὰρ*· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος† τοῦ λαοῦ.

3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· Ἰσυντρίψασα† τὴν ἀλάβαστρον κατέχευεν Ἰαυτοῦ* τῆς κεφαλῆς.

§ 13:21 καὶ WH Treg NA28] - RP * 13:21 Ἰ16ε WH Treg NA28] Ἰδου RP † 13:21 Ἰησοῦς WH NA28] + ἢ Treg RP ‡ 13:21 Ἰ16ε WH Treg NA28] Ἰδου RP § 13:22 δυνατόν WH NA28] + καὶ Treg RP * 13:23 προεῖρηκα WH Treg NA28] Ἰδου προεῖρηκα RP † 13:25 ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες WH Treg NA28] τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες RP ‡ 13:27 ἀγγέλους WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 13:27 ἐκλεκτοὺς Treg] + αὐτοῦ WH NA28 RP * 13:28 ἢδη ὁ κλάδος αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆς ἢδη ὁ κλάδος RP † 13:29 Ἰδετε ταῦτα WH Treg NA28] ταῦτα Ἰδετε RP ‡ 13:30 ταῦτα πάντα WH Treg NA28] πάντα ταῦτα RP § 13:31 Ἰπαρελεύσονται WH Treg NA28] παρελεύσεται RP * 13:31 μὴ NA28 RP] - WH Treg † 13:31 Ἰπαρελεύσονται WH Treg NA28] παρελθῶσιν RP ‡ 13:32 τῆς WH Treg NA28] - RP § 13:32 ἐν WH Treg NA28] οἱ ἐν RP * 13:33 ἀγρυπνεῖτε WH NA28] + καὶ προσέχεσθε Treg RP † 13:34 ἐκάστω WH Treg NA28] καὶ ἐκάστω RP ‡ 13:35 ἢ WH Treg NA28] - RP § 13:35 μεσονύκτιον WH Treg NA28] μεσονυκτίον RP * 13:37 ὁ WH Treg NA28] ἸΑ RP * 14:2 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP † 14:2 ἔσται θόρυβος WH Treg NA28] θόρυβος ἔσται RP ‡ 14:3 Ἰσυντρίψασα WH NA28] καὶ Ἰσυντρίψασα Treg RP § 14:3

4 ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς† Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;

5 ἠδύνατο γὰρ τοῦτο ἑτόμον* πρᾶξαι ἐπάνω ἑκατακτῶν τριακοσίων§ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί·

7 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς* εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·

8 ὁ ἔσχεν† ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίαίαι ἑκατὸν σῶμα μου‡ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.

9 ἀμὴν ἡ δὲ ἑλέγω ὑμῖν, ὅπου ἔαν* κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον† εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 Καὶ* Ἰουδάς Ἰσκαριῶθ ὁ § εἷς τῶν δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς*.

11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτη πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ†.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγης τὸ πάσχα;

13 καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ,

14 καὶ ὅπου ἔαν* εἰσέλθῃ εἶπατε τῷ οἰκοδοσῶντι ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ἑτοίμου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

15 καὶ* αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει ἀνάγειον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἑμῖν.

16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ† καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.

18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν‡· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.

19 ἤρξαντο § ἀπειθεῖν καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἷς· Μήτι ἔγω*?

20 ὁ δὲ† εἶπεν αὐτοῖς· Εἷς‡ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ Στρώβλιον·

21 ὅτι* ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν† αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος.

† 14:4 ἑαυτούς WH NA28] + καὶ λέγοντες Treg RP ‡ 14:5 τὸ μύρον WH Treg NA28] - RP § 14:5
 δηναρίων τριακοσίων WH Treg NA28] τριακοσίων δηναρίων RP * 14:7 αὐτοῖς NA28 Treg] αὐτοῖς
 πάντοτε WH; αὐτοῦ RP † 14:8 ἔσχεν WH NA28] + αὕτη Treg RP ‡ 14:8 τὸ σῶμα μου WH Treg
 NA28] μου τὸ σῶμα RP § 14:9 δὲ WH Treg NA28] - RP * 14:9 ἔαν WH NA28 RP] ἂν Treg † 14:9
 εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τοῦτο RP ‡ 14:10 Καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP § 14:10 Ἰσκαριῶθ
 ὁ WH NA28] Ἰσκαριώτης ὁ Treg; ὁ Ἰσκαριώτης RP * 14:10 παραδοῖ αὐτοῖς WH Treg NA28] παραδῶ
 αὐτὸν RP † 14:11 αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ WH Treg NA28] εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ RP ‡ 14:14
 ἔαν WH NA28 RP] ἂν Treg § 14:14 μου WH Treg NA28] - RP * 14:15 καὶ WH Treg NA28] - RP †
 14:16 μαθηταὶ WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 14:18 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH NA28] εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg
 RP § 14:19 ἤρξαντο WH NA28] οἱ δὲ ἤρξαντο Treg RP * 14:19 ἐγὼ WH Treg NA28] + καὶ ἄλλος
 Μήτι ἐγὼ RP † 14:20 δὲ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP ‡ 14:20 Εἷς WH NA28] + ἐκ Treg RP
 § 14:20 τὸ Treg NA28 RP] + ἔν WH * 14:21 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 14:21 καλὸν WH
 NA28] + ἦν Treg RP

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν ἄβρων[‡] ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Ἄβετε, τοῦτο ἐστὶν τὸ σῶμά μου. §

23 καὶ ἄβρων^{*} ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.

24 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ἐστὶν τὸ αἷμά μου ἡ τῆς[†] διαθήκης τὸ ἔκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν[‡].

25 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πῖνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες ἴσκανδαλισθήσεσθε § ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται^{*}.

28 ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

29 ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Ἐὶ καὶ[†] πάντες ἴσκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ.

30 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτην τὴν νυκτὶ[‡] πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἔμε ἀπαρνήσῃ §.

31 ὁ δὲ ἔκπερισσῶς ἐλάλει^{*}. Ἐὰν δέῃ με[†] συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι[‡] ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.

33 καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ § Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ^{*} καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,

34 καὶ λέγει αὐτοῖς· Περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε.

35 καὶ ἠροεθλῶν μικρὸν ἐπιπτεν[†] ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστὶν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα,

36 καὶ ἔλεγεν· Ἀββα ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ[‡]· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σὺ.

37 καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι;

38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλαθητε § εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

39 καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

40 καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς^{*} καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ[†] καταβαρυνόμενοι[‡] καὶ οὐκ ᾔδισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ §.

‡ 14:22 λαβῶν WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP § 14:22 λάβετε WH Treg NA28] + φάγετε RP

* 14:23 λαβῶν WH Treg NA28] + τὸ RP † 14:24 τῆς WH NA28] τὸ τῆς Treg; τὸ τῆς καινῆς RP ‡ 14:24 ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν WH Treg NA28] περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον RP

§ 14:27 ἴσκανδαλισθήσεσθε WH Treg NA28] + ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP * 14:27 τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται WH Treg NA28] διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα RP † 14:29 Εὶ καὶ WH Treg NA28] καὶ εἰ RP ‡ 14:30 ταύτην τὴν νυκτὶ WH Treg NA28] ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP § 14:30 με ἀπαρνήσῃ WH Treg NA28] ἀπαρνήσῃ με RP

* 14:31 ἐκπερισσῶς ἐλάλει WH Treg NA28] ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μάλλον RP † 14:31 δέῃ με WH Treg NA28] με δέῃ RP ‡ 14:31 ἀπαρνήσομαι WH Treg NA28] ἀπαρνήσομαι RP § 14:33 Ἰάκωβον καὶ Treg NIV RP] τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν WH NA28 * 14:33 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐαυτοῦ RP † 14:35 ἠροεθλῶν μικρὸν ἐπιπτεν WH NA28] ἠροεθλῶν μικρὸν ἔπεσεν Treg RP ‡ 14:36 τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ WH Treg NA28] ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο RP § 14:38 ἔλαθητε WH NA28] εἰσελάθητε Treg RP * 14:40 πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς WH NA28] ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς Treg; ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν RP † 14:40 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ WH NA28] οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν Treg RP

‡ 14:40 καταβαρυνόμενοι WH Treg NA28] βεβαρηνμένοι RP § 14:40 ἀποκριθῶσιν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ἀποκριθῶσιν RP

41 καὶ ἔρχεται τὸ * τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε Ἐὰν ἀναπαύεσθε ἀπέχει ἤλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν.

42 ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

43 Καὶ Ἐὐθὺς[†] ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἐἰς[§] τῶν δώδεκα καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος^{*} μετὰ μαχαιρῶν καὶ ζυλῶν παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.

44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων· Ὅν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε[‡] ἀσφαλῶς.

45 καὶ ἔλθῶν Ἐὐθὺς[‡] προσελθὼν αὐτῷ λέγει· Ἐῤαββί[§] καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

46 οἱ δὲ ἐπέβαλαν ἑαυτῶν^{*} τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

47 εἷς δὲ τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίριον[‡].

48 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλαθε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ζυλῶν συλλαβεῖν με;

49 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.

50 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες[§].

51 Καὶ νεανίσκος τις^{*} συνηκολούθει[†] αὐτῷ περιβεβλημένος σινδὸνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν[‡].

52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδὸνα γυμνὸς ἔφυγεν[§].

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται^{*} πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.

54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.

55 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ἠύρισκον·

56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.

57 καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες

58 ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω·

59 καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 καὶ ἀναστάς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

61 ὁ δὲ ἐσίωπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν[†]. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;

* 14:41 τὸ WH NA28] - Treg RP † 14:43 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 14:43 ἰουδας NA28 RP] ὁ ἰουδας WH; ὁ ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης Treg § 14:43 εἰς WH Treg NA28] + ὦν RP * 14:43 ὄχλος WH Treg NA28] + πολὺς RP † 14:44 ἀπάγετε WH Treg NA28] ἀπαγάγετε RP ‡ 14:45 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 14:45 ῥαββί WH Treg NA28] αὐτῷ ῥαββί ῥαββί RP * 14:46 τὰς χεῖρας αὐτῷ WH Treg NA28] ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν RP † 14:47 τις WH NA28 RP] - Treg ‡ 14:47 ὠτίριον WH Treg NA28] ὠτίον RP § 14:50 ἔφυγον πάντες WH Treg NA28] πάντες ἔφυγον RP * 14:51 νεανίσκος τις WH Treg NA28] εἰς τις νεανίσκος RP † 14:51 συνηκολούθει WH Treg NA28] ἠκολούθησεν RP ‡ 14:51 αὐτόν WH Treg NA28] + οἱ νεανίσκοι RP § 14:52 ἔφυγεν WH Treg NA28] + ἀπ' αὐτῶν RP * 14:53 συνέρχονται WH NA28] + αὐτῷ Treg RP † 14:61 οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν WH Treg NA28] οὐδὲν ἀπεκρίνατο RP

62 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί τίς χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων;

64 ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται, οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἕνοχον εἶναι[‡] θανάτου.

65 καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον[§] καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον^{*}

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ[†] ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως,

67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ[‡].

68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τίς[§] λέγεις, καὶ ἐξῆλθεν ἕξω εἰς τὸ προαύλιον καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν^{*}.

69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν[†] λέγειν τοῖς παρεστῶσιν[‡] ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.

70 ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει[§].

71 ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνῦναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.

72 καὶ εὐθύς^{*} ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς[†] εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ[‡], καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

15

1 Καὶ εὐθύς^{*} πρῶτ[†] συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν[†] Πιλάτῳ.

2 καὶ ἐπρωτήσεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει[‡]· Σὺ λέγεις.

3 καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά.

4 ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπρωτᾶ[§] αὐτὸν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν^{*}

5 ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον ὃν παρητούντο[†].

7 ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν[‡] δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν.

[‡] 14:64 ἕνοχον εἶναι WH Treg NA28] εἶναι ἕνοχον RP § 14:65 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον WH Treg NA28] τὸ πρόσωπον αὐτοῦ RP * 14:65 ἔλαβον WH Treg NA28] ἔβαλλον RP † 14:66 κάτω ἐν τῇ αὐλῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ αὐλῇ κάτω RP ‡ 14:67 ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ ἦσθα RP § 14:68 Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί WH Treg NA28] Οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ RP * 14:68 καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν Treg RP NA28] - WH NIV † 14:69 ἤρξατο πάλιν WH NA28] πάλιν ἤρξατο Treg RP ‡ 14:69 παρεστῶσιν WH Treg NA28] παρεστηκόσιν RP § 14:70 καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει RP] - WH Treg NA28 * 14:72 εὐθύς WH Treg NA28] - RP † 14:72 ὡς WH Treg NA28] ὁ RP ‡ 14:72 φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήση NA28] δις φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήση WH Treg; φωνῆσαι δις ἀπαρνήση με τρίς RP * 15:1 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως ἐπὶ τὸ RP † 15:1 παρέδωκαν WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ 15:2 αὐτῷ λέγει WH Treg NA28] εἶπεν αὐτῷ RP § 15:4 ἐπρωτᾶ WH Treg NA28] ἐπρωτᾶσεν RP * 15:4 κατηγοροῦσιν WH Treg NA28] καταμαρτυροῦσιν RP † 15:6 ὃν παρητούντο WH NA28] ὃν περ ἦτούντο Treg RP ‡ 15:7 στασιαστῶν WH Treg NA28] συστασιαστῶν RP

- 8 και ἄναβας[§] ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς* ἐποίηε αὐτοῖς.
 9 ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
 10 ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἄρχιερεῖς.
 11 οἱ δὲ ἄρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς.
 12 ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν ἄποκριθεις ἔλεγεν† αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε[‡] ποιήσω ὃν λέγετε[§] τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
 13 οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.
 14 ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν†; οἱ δὲ ἔπερισσῶς[‡] ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.
 15 ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.
 16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.
 17 καὶ ἐνδιδύσκουσιν[§] αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον·
 18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε, βασιλεῦ* τῶν Ἰουδαίων·
 19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυσαν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
 20 καὶ ὅτε ἐνέπειξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια†. καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν ἵνα σταυρώσωσιν[‡] αὐτόν.
 21 Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
 22 καὶ φέρουσιν αὐτόν[§] ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν* τόπον, ὃ ἐστὶν ἄμεθερμηνευόμενον† Κρανίου Τόπος.
 23 καὶ ἐδίδουν αὐτῷ[‡] ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὃς[§] δὲ οὐκ ἔλαβεν.
 24 καὶ σταυροῦσιν αὐτόν καὶ* διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ.
 25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
 26 καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
 27 καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστές, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ†
 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν κινουῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· Οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις[‡],
 30 σῶσον σεαυτὸν καταβάς[§] ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
 31 ὁμοίως καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· Ἄλλως ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι·

§ 15:8 ἀναβας WH Treg NA28] ἀναβοήσας RP * 15:8 καθὼς WH NA28] + αἰε Treg RP † 15:12 πάλιν ἀποκριθεις ἔλεγεν WH Treg NA28] ἀποκριθεις πάλιν εἶπεν RP ‡ 15:12 θέλετε Treg RP NA28] - WH NIV § 15:12 ὃν λέγετε WH NA28 RP] - Treg * 15:12 τὸν WH Treg NA28] - RP † 15:14 ἐποίησεν κακόν WH Treg NA28] κακὸν ἐποίησεν RP ‡ 15:14 περισσῶς WH Treg NA28] περισσοτέρως RP § 15:17 ἐνδιδύσκουσιν WH Treg NA28] ἐνδύουσιν RP * 15:18 βασιλεῦ WH Treg NA28] ὁ βασιλεὺς RP † 15:20 τὰ ἴδια Treg RP] αὐτοῦ WH NA28 ‡ 15:20 σταυρώσωσιν WH NA28 RP] σταυρώσουσιν Treg § 15:22 τὸν WH Treg NA28] - RP * 15:22 Γολγοθᾶν WH NA28] Γολγοθᾶ Treg RP † 15:22 μεθερμηνευόμενον Treg RP NA28 RP] μεθερμηνευόμενος WH ‡ 15:23 αὐτῷ WH Treg NA28] + πειν RP § 15:23 δς WH Treg NA28] ὁ RP * 15:24 σταυροῦσιν αὐτόν καὶ WH Treg NA28] σταυρώσαντες αὐτόν RP † 15:27 αὐτοῦ WH NA28] + 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη Treg RP ‡ 15:29 οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις WH NA28] οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις Treg; ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν RP § 15:30 καταβάς WH Treg NA28] καὶ κατάβα RP

³² ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς* Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμεν† καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι ἴσυν*αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

³³ Καὶ γενομένης§ ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.

³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ* ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ ἡμεγάλῃ† Ἐλωὶ ἐλωὶ ἡλεμά#σαβαχθάνι; ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύομενον Ὁ θεὸς μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με§;

³⁵ καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· ἴδε* Ἡλίαν φωνεῖ.

³⁶ δραμῶν δέ τις καὶ† γεμίσας σπόγγον ὄξους ἑπιρθεῖς#καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν.

³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείξ φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν.

³⁸ καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω.

³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως§ ἐξέπνευσεν εἶπεν· Ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος* υἱὸς θεοῦ ἦν†.

⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς#καὶ Μαρία§ ἡ* Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσήτος† μήτηρ καὶ Σαλώμη,

⁴¹ αἱ#ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διεκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλα πολλὰ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

⁴² Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ ἐστὶν προσάββατον§

⁴³ ἔλθων* Ἰωσήφ ὁ† ἀπὸ Ἀριμαθαίας εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν#Πιλάτον καὶ ῥητήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

⁴⁴ ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν εἰ πάλαι§ ἀπέθανεν·

⁴⁵ καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ ἑπτῶμα* τῷ Ἰωσήφ.

⁴⁶ καὶ ἀγοράσας σινδόνᾶ#καθελὼν αὐτόν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ ἔθηκεν#αὐτόν ἐν ἑμνημείῳ§ ἡν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.

⁴⁷ ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος* ἐθεώρουν ποῦ τέθειται†

16

¹ Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ† Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

² καὶ λίαν πρῶτ' τῇ μιᾷ τῶν# σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ

* 15:32 βασιλεὺς WH Treg NA28] + τοῦ RP † 15:32 πιστεῦσωμεν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ 15:32 σὺν WH NA28] - Treg RP § 15:33 καὶ γενομένης WH Treg NA28] Γενομένης δὲ RP * 15:34 ἐνάτῃ ὥρᾳ WH Treg NA28] ὥρα τῇ ἐνάτῃ RP † 15:34 μεγάλῃ WH Treg NA28] + λέγων RP ‡ 15:34 ἡλεμά NA28] ἡλεμά WH Treg; λιμά RP § 15:34 ἐγκατέλιπές με WH Treg NA28] με ἐγκατέλιπες RP * 15:35 ἴδε WH Treg NA28] ἰδοῦ RP † 15:36 τις καὶ Treg NA28] τις WH; εἰς καὶ RP ‡ 15:36 περιθεῖς WH Treg NA28] + τε RP § 15:39 οὕτως WH NA28] + κράζας Treg NIV RP * 15:39 οὗτος ὁ ἄνθρωπος WH Treg NA28] ὁ ἄνθρωπος οὗτος RP † 15:39 θεοῦ ἦν WH NA28] ἦν θεοῦ Treg RP ‡ 15:40 αἷς WH NA28] + ἦν Treg RP § 15:40 Μαρία Treg NA28 RP] Μαριάμ WH * 15:40 ἡ WH Treg NA28] + τοῦ RP † 15:40 Ἰωσήτος WH Treg NA28] Ἰωσή RP ‡ 15:41 αἶ WH NA28] + καὶ Treg RP § 15:42 προσάββατον WH NA28 RP] πρὸς σάββατον Treg * 15:43 ἐλθὼν WH Treg NA28] ἦλθεν RP † 15:43 ὁ Treg NA28 RP] - WH ‡ 15:43 τὸν WH Treg NA28] - RP § 15:44 πάλαι NA28 RP] ἦδη WH Treg * 15:45 πτῶμα WH Treg NA28] σῶμα RP † 15:46 σινδόνᾶ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 15:46 ἔθηκεν WH Treg NA28] κατέθηκεν RP § 15:46 μνημείῳ Treg NA28 RP] μνημίῳ WH * 15:47 ἡ Ἰωσήτος WH Treg NA28] Ἰωσή RP † 15:47 τέθειται WH Treg NA28] τίθειται RP * 16:1 Μαρία Treg NA28 RP] ἡ Μαρία WH † 16:1 ἡ τοῦ WH Treg NA28] - RP ‡ 16:2 τῇ μιᾷ τῶν WH NA28] τῇ μιᾷ τῶν Treg; τῶν μιᾷ RP

ήλιου.

³ καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκεκλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ^S τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

⁴ καὶ ἀναβλέψασαί θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκλίσται * ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.

⁵ καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβελημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν.

⁶ ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν·

⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.

⁸ καὶ ἐξεληθοῦσαι ἐφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ[†] αὐτάς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδέν εἶπαν, ἐφοβοῦντο γὰρ[‡] [[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἀμήν.]]

⁹ Συναστὰς δὲ πρῶτ' πρῶτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτων Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἐπτά δαιμόνια.

¹⁰ ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν·

¹¹ κάκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

¹² Μετὰ δὲ ταῦτα δυοῖν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν·

¹³ κάκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεῖνοις ἐπίστευσαν.

¹⁴ * στερον γ'δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερῶθη, καὶ ὠνειδίσειεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγγηγεμένον[†] οὐκ ἐπίστευσαν.

¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.

¹⁶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.

¹⁷ σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν ἑαυτὰ παρακολουθήσει[‡], ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν γαίναις^S

¹⁸ ὄφεις^{*} ἄροῦσιν καὶ θανάσιμόν τι πῖωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ, ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἔξουσιν.

¹⁹ † μὲν οὖν κύριος Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ.

²⁰ ‡ κεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργούντος καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων ἑσμείων.]] /book'

^S 16:3 ἐκ WH NA28 RP] ἀπὸ Treg * 16:4 ἀποκεκλίσται NA28 RP] ἀνακεκλίσται WH Treg

† 16:8 π̄γάρ WH Treg NA28] δὲ RP ‡ 16:8 π̄γάρ WH NA28] + 9-20 Treg RP; + Intermediate ending

and 9-20 NIV. § 16:9 παρ' [[WH] Treg NA28] ἀφ' RP * 16:14 δὲ [[WH] Treg NA28] - RP

† 16:14 ἐγγηγεμένον Treg NA28 RP] + ἐκ νεκρῶν [[WH] ‡ 16:17 ταῦτα παρακολουθήσει NA28

RP] ἀκολουθήσει ταῦτα [[WH] Treg § 16:17 καιναῖς NA28 RP] - [[WH] Treg * 16:18 ὄφεις RP] καὶ

ἐν ταῖς χερσὶν ὄφεις [[WH] Treg NA28 † 16:19 Ἰησοῦς [[WH] Treg NA28] - RP ‡ 16:20 σημείων [[WH] Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,

2 καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπέρηται γενόμενοι τοῦ λόγου,

3 ἔδοξε κάμοι παρηκολουθηκῶτι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε,

4 ἵνα ἐπιγνώσῃς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἡμερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ.

6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί.

7 καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στείρα, καὶ ἀμφοτέροι προβηκότεροι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἡμερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ

9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου,

10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἕξω τῆ ὥρας τοῦ θυμιάματος·

11 ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.

12 καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.

13 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην·

14 καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται·

15 ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖνῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ,

16 καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν·

17 καὶ αὐτὸς προλεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γινώσκωμαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνὴ μου προβηκηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.

19 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ καὶ εὐαγγελισθαι σοι ταῦτα·

20 καὶ ἰδοὺ ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἴτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν.

22 Ἐξελεθὼν δὲ οὐκ ἔδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὄπτασιαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτοὶ ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενον κωφός.

23 καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* 1:5 Ἡρώδου WH Treg NA28] + τοῦ RP † 1:5 καὶ WH Treg NA28] + ἡ RP ‡ 1:5 αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP § 1:6 ἐναντίον WH Treg NA28] ἐνώπιον RP * 1:7 ἦν ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NA28] ἡ Ἐλισάβετ ἦν RP † 1:14 γενέσει WH Treg NA28] γεννήσει RP ‡ 1:15 τοῦ Treg NA28 RP] - WH § 1:21 ἐν τῷ ναῷ αὐτόν WH NA28] αὐτόν ἐν τῷ ναῷ Treg RP * 1:22 ἐδύνατο WH Treg NA28] ἠδύνατο RP

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα

25 ὅτι Οὕτως μοι ἔπεποιήκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέιδεν ἄφελειν ὄνειδος μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέθ

27 πρὸς παρθένον ἔμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ.

28 καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ·

29 ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.

30 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ·

31 καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

32 οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,

33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

34 εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;

35 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ·

36 καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου καὶ αὐτὴ συνέειληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα·

37 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα.

38 εἶπεν δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα,

40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.

41 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ,

42 καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ·

44 ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλίασει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.

45 καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον,

47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρὶ μου·

48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσιν με πᾶσαι αἱ γενεαί·

† 1:25 πεποίηκεν WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 1:25 ἀφελεῖν WH Treg NA28] + τὸ RP § 1:26 ἀπὸ WH Treg NA28] ὑπὸ RP * 1:27 ἐμνηστευμένην WH Treg NA28] μεμνηστευμένην RP † 1:28 εἰσελθὼν WH NA28] + ὁ ἄγγελος Treg NIV RP ‡ 1:28 σοῦ WH NA28] + εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν Treg RP § 1:29 ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη WH Treg NA28] ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ RP * 1:36 συγγενὴς WH NA28] συγγενῆς Treg RP † 1:36 συνέειληφεν WH Treg NA28] συνέειληφῆσα RP ‡ 1:37 τοῦ θεοῦ WH Treg NA28] τῷ θεῷ RP § 1:41 τὸν ... Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NA28] ἡ Ἐλισάβετ τὸν ... Μαρίας RP * 1:42 κραυγῇ WH Treg NA28] φωνῇ RP † 1:43 ἐμέ WH NA28] μέ Treg RP ‡ 1:44 ἐν ἀγαλλίασει τὸ βρέφος WH Treg NA28] τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλίασει RP

- 49 ὅτι ἐποίησέν μοι μέγала[§] δυνάτος, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς* τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας
 αὐτῶν·
 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς,
 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξάπέστειλεν κενούς.
 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους,
 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς
 τὸν αἰῶνα.
 56 Ἐμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὥς† μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
 57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.
 58 καὶ ἤκουσαν οἱ περιοικοὶ καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος
 αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ.
 59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ‡ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ
 ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν.
 60 καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης.
 61 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ τῆς συγγενείας[§] σου ὃς καλεῖται τῷ
 ὀνόματι τούτῳ.
 62 ἐγένεον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό*
 63 καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἔστιν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ
 ἐθαύμασαν πάντες.
 64 ἀνέωχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν
 τὸν θεόν.
 65 καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτοῦς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς
 Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα,
 66 καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον
 τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ[‡] χειρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.
 67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἔπροφήτευσεν[§] λέγων·
 68 Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ
 λαῷ αὐτοῦ,
 69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν* οἴκῳ Δαυιδ† παιδὸς αὐτοῦ,
 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων[‡] ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
 71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς,
 72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
 73 ὄρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν
 74 ἀφρόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν[§] ῥυσοθέντας λατρεῦειν αὐτῷ
 75 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις* ἡμῶν.
 76 καὶ σὺ δέ† παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ, προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον[‡] κυρίου
 ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,
 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

§ 1:49 μέγала WH Treg NA28] μεγαλεῖα RP * 1:50 καὶ γενεὰς WH Treg NA28] γενεῶν RP † 1:56
 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP ‡ 1:59 ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ WH Treg NA28] ὀγδοῇ ἡμέρᾳ RP § 1:61 ἐκ
 τῆς συγγενείας WH Treg NA28] ἐν τῇ συγγενείᾳ RP * 1:62 αὐτό WH Treg NA28] αὐτόν RP † 1:63
 ἐστὶν WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ 1:66 γὰρ WH Treg NA28] - RP § 1:67 ἐπροφήτευσεν WH Treg
 NA28] προεφήτευσεν RP * 1:69 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP † 1:69 Δαυιδ WH Treg NA28] + τοῦ
 RP ‡ 1:70 ἁγίων WH Treg NA28] + τῶν RP § 1:74 ἐχθρῶν WH Treg NA28] τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν
 RP * 1:75 πάσαις ταῖς ἡμέραις WH Treg NA28] πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς RP † 1:76 δέ WH Treg
 NA28] - RP ‡ 1:76 ἐνώπιον WH NA28] πρὸ προσώπου Treg RP

78 διὰ σπλάγχχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἑπισκέπεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
79 ἐπιφάνει τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

80 Τὸ δὲ παιδίον ἤξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

2

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην·

2 (αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου·)

3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν.

4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυὶδ ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατρὶας Δαυὶδ,

5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριάμ τῇ ἐμνηστευμένη αὐτῷ, οὔσῃ ἐγκύω.

6 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν,

7 καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλιεν αὐτὸν ἐν σφάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν.

9 καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν·

10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ,

11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὃς ἐστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυὶδ·

12 καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.

13 καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ σαινούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων·

14 Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας*

15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἔλαλουν πρὸς ἀλλήλους· Διέθλωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

16 καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ·

17 ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.

18 καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς,

19 ἢ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

20 καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

§ 1:78 ἐπισκέπεται WH NA28] ἐπεσκέψατο Treg RP * 2:2 αὕτη WH Treg NA28] + ἡ RP † 2:3 ἑαυτοῦ WH Treg NA28] ἰδία RP ‡ 2:5 ἐμνηστευμένη αὐτῷ WH Treg NA28] μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί RP § 2:7 ἐν WH Treg NA28] + τῇ RP * 2:9 καὶ WH NA28] + ἰδοὺ Treg RP † 2:12 τὸ Treg NA28 RP] - WH ‡ 2:12 καὶ WH Treg NA28] - RP § 2:13 οὐρανοῦ WH NA28 RP] οὐρανοῦ Treg * 2:14 εὐδοκίας WH Treg NA28] εὐδοκία RP † 2:15 οἱ WH NA28] καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ Treg RP ‡ 2:15 ἐλάλουν WH NA28] εἶπον Treg RP § 2:17 ἐγνώρισαν WH Treg NA28] διεγνώρισαν RP * 2:19 Μαρία WH Treg] Μαριάμ NA28 RP

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτόν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ,

23 καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοίγει μῆτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται,

24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῶν[†] νόμῳ κυρίου, ζευγος τρυγόνων ἢ δύο νοσοῦς περιστερῶν.

25 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν[‡] ἐν Ἱερουσαλήμ ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν·

26 καὶ ἦν αὐτῷ κεκηρατισμένος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν[§] ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου.

27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ

28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας* καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν·

29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·

30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου

31 ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,

32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.

33 καὶ ἦν ὁ πατήρ αὐτοῦ[†] καὶ ἡ μήτηρ[‡] θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ.

34 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον,

35 καὶ σοῦ δέ[§] αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσῆρ (αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτι* ἐπτα ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς,

37 καὶ αὕτη χήρα ἕως ἑτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων,) ἢ οὐκ ἀφίστατο[‡] τοῦ ἱεροῦ νηστείας καὶ δεήσεων λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν.

38 καὶ[§] αὐτῆ τῆ ὥρα ἐπιστάσα ἀνωμολογεῖτο τῷ θεῷ* καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις ἰλύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.[†]

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα[‡] τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν[§] εἰς* τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ.

40 Τὸ δὲ παιδίον ἠύξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίᾳ[†], καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.

42 καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων[‡] αὐτῶν[§] κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς

† 2:24 τῷ WH Treg NA28] - RP ‡ 2:25 ἄνθρωπος ἦν WH Treg NA28] ἦν ἄνθρωπος RP § 2:26 ἢ ἂν WH NA28] ἂν Treg; ἢ RP * 2:28 ἀγκάλας WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP † 2:33 ὁ πατήρ αὐτοῦ WH Treg NA28] Ἰωσήφ RP ‡ 2:33 μήτηρ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 2:35 δὲ Treg NA28 RP] - WH * 2:36 μετὰ ἀνδρός ἔτη WH Treg NA28] ἔτη μετὰ ἀνδρός RP † 2:37 ἕως WH Treg NA28] ὡς RP ‡ 2:37 ἀφίστατο WH Treg NA28] + ἀπὸ RP § 2:38 καὶ WH Treg NA28] + αὕτη RP * 2:38 θεῷ WH Treg NA28] κυρίῳ RP † 2:38 ἰλύτρωσιν WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 2:39 πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP § 2:39 ἐπέστρεψαν WH Treg NA28] ὑπέστρεψαν RP * 2:39 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 2:40 πληρούμενον σοφίᾳ WH Treg NA28] πνεύματι πληρούμενον σοφίας RP ‡ 2:42 ἀναβαινόντων WH Treg NA28] ἀναβάντων RP § 2:42 αὐτῶν WH NA28] + εἰς Ἱεροσόλυμα Treg RP

43 και τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς* αὐτοῦ.

44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ† ἤλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῶσιν ἢ καὶ τοῖς γνωστοῖς,

45 καὶ μὴ εὐρόντες§ εὐστρέψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀναζητοῦντες* αὐτόν.

46 καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς·

47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.

48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ†· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ἔζητοῦμέν#σε.

49 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναί με;

50 καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διητηρεῖ πάντα τὰ ῥήματα ἢ ταῦτα§ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ἴσοφία καὶ ἡλικία* καὶ χάριτι παρὰ θεῶν* καὶ ἀνθρώποις.

3

1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαίδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχούντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχούντος,

2 ἐπὶ ἀρχιερωῶς Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

3 καὶ ἦλθεν εἰς ἢ πᾶσαν* περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,

4 ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ ἢ προφήτου† Φωνῆ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν# καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·

6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

9 ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 Καὶ ἐπρωτῶν αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Τί οὖν ἢ ποιήσωμεν§

* 2:43 ἔγνωσαν οἱ γονεῖς WH Treg NA28] ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ RP † 2:44 εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ WH Treg NA28] ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι RP ‡ 2:44 καὶ WH Treg NA28] + ἐν RP § 2:45 εὐρόντες WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 2:45 ἀναζητοῦντες WH Treg NA28] ζητοῦντες RP † 2:48 εἶπεν πρὸς ... αὐτοῦ WH Treg NA28] πρὸς ... αὐτοῦ εἶπεν RP ‡ 2:48 ἐζητοῦμέν Treg NA28 RP] ζητοῦμέν WH § 2:51 ταῦτα Treg RP] - WH NA28 * 2:52 σοφία καὶ ἡλικία NIV RP] τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ WH; ἡλικία καὶ σοφία Treg; ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NA28 * 3:3 πᾶσαν WH Treg] + τὴν NA28 RP † 3:4 προφήτου WH Treg NA28] + λέγοντος RP ‡ 3:5 εὐθείαν NA28 RP] εὐθείας WH Treg § 3:10 ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσωμεν RP

11 ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν* αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδώτω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιεῖτω.

12 ἦλθον δὲ καὶ τελῶνας βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ἠποιήσωμεν†

13 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.

14 ἐπηρώτων δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς‡; καὶ εἶπεν αὐτοῖς§ Μηδένα διασεῖσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκείσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός,

16 ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης*· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί·

17 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἁγιάσει τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν‡ τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν·

19 ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναῖκος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης,

20 προσέθηκεν καὶ § τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν* φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεψφθῆναι τὸν οὐρανόν

22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς† περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, τὴν φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι‡ Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν§ Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἑτῶν τριάκοντα*, ὧν υἱός, ὡς ἐνομιζέτο, Ἰωσήφ τοῦ Ἠλί†

24 τοῦ Μαθθαῖ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ

25 τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμῶς τοῦ Ναοῦμ τοῦ Ἑσλὶ τοῦ Ναγγαὶ

26 τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῖν τοῦ Ἰωσήφ‡ τοῦ Ἰωδᾶ

27 τοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ῥησᾶ τοῦ Ζοροβαβέλ τοῦ Σαλαθιήλ τοῦ Νηρι

28 τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ τοῦ Κωσᾶμ τοῦ Ἐλμαδάμ τοῦ Ἡρ

29 τοῦ Ἰησοῦ§ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρίμ τοῦ Μαθθαῖ τοῦ Λευὶ

30 τοῦ Συμεῶν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνάμ τοῦ Ἐλιακίμ

31 τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθᾶ τοῦ Ναθαμ τοῦ Δαυὶδ

32 τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴλ τοῦ Βόος τοῦ Σαλᾶ* τοῦ Ναασῶν

33 τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ† τοῦ Ἐσρώμ τοῦ Φαρὲς τοῦ Ἰούδα

34 τοῦ Ἰακώβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχώρ

35 τοῦ Σεροῦχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἐβερ τοῦ Σαλᾶ

* **3:11** ἔλεγεν WH Treg NA28 | λέγει RP † **3:12** ποιήσωμεν WH Treg NA28 | ποιήσομεν RP ‡ **3:14** Τὶ ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς WH Treg NA28 | Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν RP § **3:14** αὐτοῖς WH Treg NA28 | πρὸς αὐτούς RP * **3:16** λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης WH NA28 | ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων Treg RP † **3:17** διακαθᾶραι WH NA28 | διακαθαριεῖ Treg; καὶ διακαθαριεῖ RP ‡ **3:17** συναγαγεῖν WH NA28 | συναγεῖ Treg RP § **3:20** καὶ Treg NA28 RP] - WH * **3:20** ἐν WH Treg NA28] + τῇ RP † **3:22** ὡς WH Treg NA28 | ὡσεὶ RP ‡ **3:22** γενέσθαι WH Treg NA28] + λέγουσαν RP § **3:23** ἦν WH Treg NA28] + ὁ RP * **3:23** ἀρχόμενος ὡσεὶ ἑτῶν τριάκοντα WH Treg NA28 | ὡσεὶ ἑτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος RP † **3:23** υἱός ὡς ἐνομιζέτο WH Treg NA28 | ὡς ἐνομιζέτο υἱός RP ‡ **3:26** Ἰωσήφ WH Treg NA28 | Ἰωσήφ RP § **3:29** Ἰησοῦ WH Treg NA28 | Ἰωσή RP * **3:32** Σαλᾶ WH NA28 | Σαλῶν Treg NIV RP † **3:33** Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ NA28 | Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ WH; Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀράμ Treg NIV RP

- 36 τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαζὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ
 37 τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνώχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ
 38 τοῦ Ἐνώς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδάμ τοῦ θεοῦ.

4

¹ Ἰησοῦς δὲ ἰπλήρης πνεύματος ἁγίου* ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγγο ἐν τῷ πνεύματι ἔν τῇ ἐρήμῳ†

² ἡμέρας τεσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν ἑαυτῶν[‡] ἐπεινάσεν.

³ εἶπεν δὲ[§] αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.

⁴ καὶ ἀπεκρίθη ἑρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς*· Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἁνθρωπος[‡]

⁵ Καὶ ἀναγαγὼν ἑαυτὸν[§] ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου·

⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἂν* θέλω δίδωμι αὐτήν·

⁷ σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα.

⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ†· Γέγραπται· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις[‡] καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

⁹ Ἦγαγεν δὲ[§] αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν* ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω·

¹⁰ γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε,

¹¹ καὶ ὅτι[‡] ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

¹² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

¹³ καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

¹⁵ καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς[‡] Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.

¹⁷ καὶ ἐπέδοθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου[§] καὶ ἀναπτύξας* τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

¹⁸ Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με[†] εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν ἑ με ἠρξάαι, καὶ αἰχμαλώτοις ἀφῆσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,

* 4:1 πλήρης πνεύματος ἁγίου WH Treg NA28] πνεύματος ἁγίου πλήρης RP † 4:1 ἐν τῇ ἐρήμῳ WH Treg NA28] εἰς τὴν ἐρήμῳ RP ‡ 4:2 αὐτῶν WH Treg NA28] + ὕστερον RP § 4:3 εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP * 4:4 πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH NA28 Treg] Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν λέγων RP † 4:4 ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ 4:4 ἄνθρωπος WH NA28] + ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ Treg RP § 4:5 αὐτὸν WH Treg NA28] + ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν NIV RP * 4:6 ἂν WH Treg] ἐὰν NA28 RP † 4:8 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ WH NA28] αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg; αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ὑπαγε ὅπως μου Σατανᾶ RP ‡ 4:8 Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις WH Treg NA28] Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου RP § 4:9 Ἦγαγεν δὲ WH Treg NA28] καὶ ἦγαγεν RP * 4:9 ἔστησεν WH NA28] - αὐτὸν Treg RP † 4:11 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 4:16 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP § 4:17 τοῦ προφήτου Ἡσαΐου WH Treg NA28] Ἡσαΐου τοῦ προφήτου RP * 4:17 ἀναπτύξας NA28 RP] ἀνοίξας WH Treg † 4:18 με WH Treg NA28] + ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν RP

19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.

20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρετῇ ἐκάθισεν· καὶ πάντων ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ[‡] ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ.

21 ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν.

22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Ὁὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτοςS;

23 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναοὺμ* ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.

24 εἶπεν δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

25 ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλοὶ χήραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ[†] ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν,

26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας[‡] πρὸς γυναῖκα χήραν.

27 καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτουS, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Ναιμᾶν ὁ Σύρος.

28 καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα,

29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρουος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε^{*} κατακρημνίσαι αὐτόν·*

30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν·

32 καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

33 καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ·

34^r Ἐα[†] τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.

35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸS τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξήλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάβαν αὐτόν.

36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται;

37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ^{*} τῆς συναγωγῆς εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος, πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.

39 καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπέτιμήσεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφήκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστὰσα δηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες[†] ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον

[‡] 4:20 οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ RP § 4:22 Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος WH NA28] Οὐχὶ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ Treg; Οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ RP * 4:23 εἰς τὴν Καφαρναοὺμ WH NA28] εἰς Καφαρναοὺμ Treg; ἐν τῇ Καπερναοὺμ RP † 4:25 ἐπὶ NA28 RP] - WH Treg † 4:26 Σιδωνίας WH Treg NA28] Σιδωνίος RP § 4:27 ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ ... προφήτου WH Treg NA28] ἐπὶ ... προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ RP * 4:29 ὠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε WH Treg NA28] αὐτῶν ὠκοδόμητο εἰς τὸ RP † 4:34 Ἐα WH NA28] λέγων Ἐα Treg RP † 4:35 ἀπ' WH Treg NA28] ἐξ RP § 4:35 τὸ WH Treg NA28] - RP * 4:38 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP † 4:40 ἅπαντες WH NA28] πάντες Treg RP

αυτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν[‡] αὐτούς.

⁴¹ ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κραυγάζοντα[§] καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ^{*†} ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾗδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξεληθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπι[†] τοῦτο ἀπεστάλην[‡]

⁴⁴ καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς[§] τῆς Ἰουδαίας^{*}

5

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ^{*} ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἐστώς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ,

² καὶ εἶδεν δύο πλοῖα[†] ἐστώτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες[‡] ἔπλυνον[§] τὰ δίκτυα.

³ ἐμβὰς δὲ εἰς ἐν τῶν πλοίων, ὃ ἦν^{*} Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν[†] τοὺς ὄχλους.

⁴ ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν.

⁵ καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων[‡] εἶπεν[§] Ἐπιστάτα, δι' ὅλης^{*} νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα[†].

⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλήθος ἰχθύων πολὺ, διερρήσαστο[‡] δὲ τὰ δίκτυα[§] αὐτῶν.

⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις^{*} ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

⁸ ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε·

⁹ θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ᾧ[†] συνέλαβον,

¹⁰ ὁ[‡] οἷως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.

¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες ἅπαντα[§] ἠκολούθησαν αὐτῷ.

¹² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν^{*} τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.

[‡] 4:40 ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν WH Treg NA28] ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν RP § 4:41 κραυγάζοντα NA28] κρᾶζοντα WH Treg RP * 4:41 εἶ WH Treg NA28] + ὁ χριστὸς RP † 4:43 ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP ‡ 4:43 ἀπεστάλην WH Treg NA28] ἀπεστάλμαι RP § 4:44 εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NA28] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP * 4:44 Ἰουδαίας WH NA28] Γαλιλαίας Treg RP * 5:1 καὶ WH Treg NA28] τοῦ RP † 5:2 δύο πλοῖα Treg NA28 RP] πλοῖα δύο WH ‡ 5:2 ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες WH Treg NA28] ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν RP § 5:2 ἔπλυνον WH Treg NA28] ἀπέπλυναν RP * 5:3 ἦν WH Treg NA28] + τοῦ RP † 5:3 καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν WH NA28] καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου Treg RP ‡ 5:3 Σίμων WH Treg NA28] ὁ Σίμων RP § 5:5 εἶπεν WH NA28] + αὐτῷ Treg RP * 5:5 ὅλης WH Treg NA28] + τῆς RP † 5:5 τὰ δίκτυα WH Treg NA28] τὸ δίκτυον RP ‡ 5:6 διερρήσαστο WH Treg NA28] διερρήγγυτο RP § 5:6 τὰ δίκτυα WH Treg NA28] τὸ δίκτυον RP * 5:7 μετόχοις WH Treg NA28] + τοῖς RP † 5:9 ᾧ WH Treg NA28] ἦ RP ‡ 5:10 ὁ Treg NA28 RP] - WH § 5:11 πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP * 5:12 καὶ ἰδὼν Treg RP] ἰδὼν δὲ WH NA28

13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ· εἰπὼν[†]· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

14 καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

15 διήρχετο δὲ μάλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ ῥεπαυεῖσθαι[‡] ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν·

16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ· καὶ δύνამις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν[§]

18 καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ ῥεῖναι^{*} ἐνώπιον αὐτοῦ.

19 καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ.

20 καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν[†]· Ἄνθρωπε, ἀφέωνται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου.

21 καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι[‡] εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός;

22 ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

23 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ῥεῖναι[§] καὶ περιπατεῖ;

24 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει^{*} ἐπὶ τῆς γῆς ἀφεῖναι ἁμαρτίας — εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· Σοὶ λέγω, ῥεῖναι[†] καὶ ἄρας τὸ κλινιδίον σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

25 καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν.

26 καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ θεεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

28 καὶ καταλιπὼν πάντα[‡] ἀναστὰς ἠκολούθει[§] αὐτῷ.

29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν^{*} καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακέμενοι.

30 καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν[†] πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;

31 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ υγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες·

32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

[†] 5:13 εἰπὼν RP] λέγων WH Treg NA28 [‡] 5:15 ῥεπαυεῖσθαι WH Treg NA28] + ὑπ' αὐτοῦ RP

[§] 5:17 αὐτόν WH NA28] αὐτούς Treg RP * 5:18 ῥεῖναι Treg RP] + αὐτόν WH NA28 [†] 5:20

εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP [‡] 5:21 ἁμαρτίας ἀφεῖναι WH Treg NA28] ἀφεῖναι ἁμαρτίας RP

[§] 5:23 ῥεῖναι WH Treg NA28] ῥεῖναι RP * 5:24 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει WH Treg

NA28] ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου RP [†] 5:24 ῥεῖναι WH Treg NA28] ῥεῖναι RP [‡] 5:28 πάντα

WH Treg NA28] ἅπαντα RP [§] 5:28 ἠκολούθει WH Treg NA28] ἠκολούθησεν RP * 5:29 πολὺς

τελωνῶν WH Treg NA28] τελωνῶν πολὺς RP [†] 5:30 Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν WH Treg

NA28] γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP

33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Ὅτι μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν.

34 ὁ γὰρ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν ποιῆσαι ἡ νηστεύσαι*.

35 ἔλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

36 ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει· καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνῆσει τὸ ἐπίβλημα* τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τὸς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·

38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον*.

39 καὶ οὐδεὶς πῶν παλαιόν θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστίν.

6

1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἦσθιον τοὺς στάχνας ψώχοντες ταῖς χερσίν.

2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασι;

3 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ ὁπότ' ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες*.

4 ὥς εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;

5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά·

7 παρετηροῦντο δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει ἵνα εὐρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.

8 αὐτὸς δὲ ᾗδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἐγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον· καὶ ἀναστὰς ἔστη.

‡ 5:33 Οἱ WH NA28] Διὰ τί οἱ Treg RP § 5:34 δὲ RP] + Ἰησοῦς WH Treg NA28 * 5:34 νηστεύσαι WH Treg NA28] νηστεύειν RP † 5:36 ἀπὸ WH Treg NA28] - RP ‡ 5:36 σχίσας WH Treg NA28] - RP § 5:36 σχίσει WH Treg NA28] σχίζει RP * 5:36 συμφωνῆσει τὸ ἐπίβλημα WH Treg NA28] συμφωνεῖ RP † 5:37 οἶνος ὁ νέος WH Treg NA28] νέος οἶνος RP ‡ 5:38 βλητέον WH NA28] + καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται Treg RP § 5:39 καὶ Treg NA28 RP] - WH * 5:39 παλαιὸν WH Treg NA28] + εὐθέως RP † 5:39 χρηστός WH Treg NA28] χρηστότερός NIV RP * 6:1 σαββάτῳ WH Treg NA28] + δευτεροπρώτῳ RP † 6:1 διὰ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ 6:1 καὶ ἦσθιον τοὺς στάχνας WH Treg NA28] τοὺς στάχνας καὶ ἦσθιον RP § 6:2 εἶπαν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP * 6:2 ἔξεστιν WH Treg NA28] + ποιεῖν ἐν RP † 6:3 ὁπότ' RP] ὅτε WH Treg NA28 ‡ 6:3 ὄντες NA28 RP] - WH Treg § 6:4 ὥς WH Treg RP NA28] - NIV * 6:4 λαβὼν WH Treg NA28] ἔλαβεν καὶ RP † 6:4 ἔδωκεν WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 6:5 αὐτοῖς WH NA28] + ὅτι Treg RP § 6:5 τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου WH NA28] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου Treg RP * 6:5 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP † 6:6 ἄνθρωπος ἐκεῖ WH Treg NA28] ἐκεῖ ἄνθρωπος RP ‡ 6:7 παρετηροῦντο WH Treg NA28] Παρετήρουν RP § 6:7 δὲ Treg RP] + αὐτὸν WH NA28 * 6:7 θεραπεύει WH Treg NA28] θεραπεύσει RP † 6:7 κατηγορεῖν WH Treg NA28] κατηγορίαν RP ‡ 6:8 εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP § 6:8 ἀνδρὶ WH Treg NA28] ἀνθρώπῳ RP * 6:8 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραι RP † 6:8 καὶ WH Treg NA28] ὁ δὲ RP

9 εἶπεν ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· Ἐπερωτῶ ὑμᾶς, εἴ ἔξεστιν ἑγὼ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι;

10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς εἶπεν αὐτῷ· Ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου· ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ.

13 καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν,

14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον

15 καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν

16 καὶ Ἰούδα Ἰακώβου καὶ Ἰούδα Ἰσκαριώθ ὃς ἐγένετο προδότης.

17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολλὸς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολλὸ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος,

18 οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἳ ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἔθεραπεύοντο.

19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἄπεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐζήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

21 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·

23 χάριτε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίησαν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

24 πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

25 οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπλησμένοι νῦν ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενήσετε καὶ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,

‡ 6:9 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP § 6:9 Ἐπερωτῶ WH Treg NA28] Ἐπερωτήσω RP * 6:9 εἰ WH Treg NA28] τί RP † 6:9 τῷ σαββάτῳ WH Treg NA28] τοῖς σάββασις RP ‡ 6:9 ἀπολέσαι WH Treg NA28] ἀποκτεῖναι RP § 6:10 αὐτοῦ WH NA28] + ὡς ἡ ἄλλη Treg; + ὑγιὲς ὡς ἡ ἄλλη RP * 6:12 ἐξελεῖν αὐτὸν WH Treg NA28] ἐξήλθεν RP † 6:14 [καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 6:14 [καὶ WH Treg NA28] - RP § 6:15 [καὶ WH Treg NA28] - RP * 6:15 [καὶ WH NA28] - Treg RP † 6:15 Ἰακώβου WH Treg NA28] + τὸν τοῦ RP ‡ 6:16 καὶ WH Treg NA28] - RP § 6:16 Ἰσκαριώθ WH Treg NA28] Ἰσκαριώτην RP * 6:16 ὅς WH NA28] + καὶ Treg RP † 6:17 πολλὸς WH NA28] - Treg RP ‡ 6:18 ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ WH Treg NA28] ὀχλούμενοι ὑπὸ RP § 6:18 ἀκαθάρτων WH Treg NA28] + καὶ RP * 6:19 ἐζήτουν WH Treg NA28] ἐζήτει RP † 6:23 τὰ αὐτὰ WH Treg NA28] ταῦτα RP ‡ 6:25 νῦν WH Treg NA28] - RP § 6:25 οὐαὶ WH Treg NA28] + ὑμῖν RP * 6:26 καλῶς ὑμᾶς WH Treg RP] ὑμᾶς καλῶς NA28 † 6:26 πάντες WH Treg NA28] - RP ‡ 6:26 τὰ αὐτὰ WH Treg NA28] ταῦτα RP

28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς § προσεύχεσθε ἑπεὶ* τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς.
 29 τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης.

30 Ἐπαντι† αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ οὐκ ἀπαιτεῖται.

31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι‡ ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.

32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν.

33 καὶ § εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ* οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν.

34 καὶ εἰ δὲ ἀγαπᾶτε† παρ' ὧν ἐλπίζετε ἑλαβεῖν‡ ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ § ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα.

35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστίν ἐπὶ τοὺς ἀχαριστοὺς καὶ πονηροὺς.

36 γίνεσθε* οἰκτίρμονες· καθὼς† ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν·

37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ‡ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε·

38 δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον ἑσσεαλειυμένον § ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὧ γὰρ μέτρῳ* μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπεν δὲ καὶ† παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον ἔμπεσοῦνται‡

40 οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον § κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

41 τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;

42 Ἐπὶ* δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν†.

43 Οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ ἑπὶ* δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.

44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βᾶτου ἑσταφυλὴν τρυγῶσιν §.

§ 6:28 ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμῖν RP * 6:28 περὶ WH NA28] ὑπὲρ Treg RP † 6:30 παντὶ WH NA28] + δὲ τῷ Treg RP ‡ 6:31 ἄνθρωποι WH NA28] + καὶ ὑμεῖς Treg RP § 6:33 καὶ Treg NIV RP] + γὰρ WH NA28 * 6:33 καὶ WH NA28] + γὰρ Treg RP † 6:34 δανίσητε WH NA28] δανείζετε Treg; δανείζετε RP ‡ 6:34 λαβεῖν WH Treg NA28] ἀπολαβεῖν RP § 6:34 καὶ WH NA28] + γὰρ Treg RP * 6:36 γίνεσθε WH Treg NA28] + οὖν RP † 6:36 καθὼς WH NIV] + καὶ Treg RP NA28 ‡ 6:37 καὶ WH NA28] - Treg RP § 6:38 σεσαλειυμένον WH Treg NA28] καὶ σεσαλειυμένον καὶ RP * 6:38 ὧ γὰρ μέτρῳ WH Treg NA28] τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ὧ RP † 6:39 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 6:39 ἔμπεσοῦνται WH Treg NA28] πεσοῦνται RP § 6:40 διδάσκαλον WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 6:42 πῶς WH NA28] ἢ πῶς Treg RP † 6:42 τὸ κάρφος ... σου ἐκβαλεῖν WH NA28] ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ... σου Treg RP ‡ 6:43 πάλιν WH Treg NA28] - RP § 6:44 ἑσταφυλὴν τρυγῶσιν WH Treg NA28] τρυγῶσιν σταφυλὴν RP

⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἑαυτοῦ* προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ ἑπὶ πονηροῦ† ἐκ τοῦ πονηροῦ‡ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ ἑπὶ περισσεύματος§ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε· Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ λέγω;

⁴⁷ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὁμοίος·

⁴⁸ ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευθῆαι αὐτήν· διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσαι αὐτήν*.

⁴⁹ ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθύς συνέπεσεν†, καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7

¹ Ἐπειδὴ* ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ρήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσηλθεν εἰς Καφαρναοῦμ.

² Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δούλου κακῶς ἔχων ἡμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἑρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ.

⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ὃ ἑπὶ παρέξει† τοῦτο,

⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν.

⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς· ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης‡ λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι§ ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς·

⁷ διὸ οὐδὲ ἔμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἶπέ λόγῳ, καὶ ἰαθῆτω* ὁ παῖς μου·

⁸ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπὲρ ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, ἑπὶ οὐδὲ† ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον.

¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες‡ εὔρον τὸν§ δούλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔξῃς ἑπορεύθη* εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ἑαυτοῦ† καὶ ὄχλος πολὺς.

¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πόλει τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς ἑπὶ μονογενὴς υἱός‡ τῆ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν§ χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανός ἦν* σὺν αὐτῇ.

¹³ καὶ ἰδὼν αὐτήν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπὶ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε.

* 6:45 αὐτοῦ Treg RP] - WH NA28 † 6:45 πονηρὸς WH Treg NA28] + ἄνθρωπος RP ‡ 6:45 πονηροῦ WH Treg NA28] + θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ NIV RP § 6:45 περισσεύματος WH Treg NA28] τοῦ περισσεύματος τῆς RP * 6:48 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσαι αὐτήν WH Treg NA28] θεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν RP † 6:49 εὐθύς συνέπεσεν WH Treg NA28] εὐθέως ἔπεσεν RP * 7:1 Ἐπειδὴ WH Treg NA28] Ἐπει δὲ RP † 7:4 παρέξει WH Treg NA28] παρέξει RP ‡ 7:6 φίλους ὁ ἑκατοντάρχης WH Treg NA28] πρὸς αὐτὸν φίλους ὁ ἑκατοντάρχος Treg; πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατοντάρχος φίλους RP § 7:6 ἱκανός εἰμι WH Treg NA28] εἰμι ἱκανός RP * 7:7 ἰαθῆτω WH Treg NA28] ἰαθήσεται RP † 7:9 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐτε RP ‡ 7:10 εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες WH Treg NA28] οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον RP § 7:10 τὸν WH Treg NA28] + ἀσθενοῦντα RP * 7:11 ἐπορεύθη WH Treg NA28] ἐπορεύετο Treg RP † 7:11 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἱκανοί RP ‡ 7:12 μονογενὴς υἱός WH Treg NA28] υἱός μονογενὴς RP § 7:12 ἦν WH Treg NA28] - RP * 7:12 ἦν WH Treg NA28] - RP

14 και προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασιτάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

15 καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

16 ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη[†] ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 καὶ ἐξήλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ ἡ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης

19 ἔπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον* προσδοκῶμεν;

20 παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν[†] ἡμᾶς πρὸς σέ λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

21 ἐν ἐκείνῃ[†] τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο[§] βλέπειν.

22 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείlate Ἰωάννη ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ[†] ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ[†] ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

23 καὶ μακαρίος ἐστὶν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν ἑπρὸς τοὺς ὄχλους[§] περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλαθε* εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενος;

25 ἀλλὰ τί ἐξήλαθε[†] ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσὶν.

26 ἀλλὰ τί ἐξήλαθε[†] ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσώτερον προφήτου.

27 οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ[§] ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

28 λέγω* ὑμῖν, μεῖζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννου[†] οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μεῖζων αὐτοῦ ἐστίν.

29 (καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου·

30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.)

31 Τίνι οὖν ὁμοίωσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;

32 ὅμοιοι εἰσὶν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἅ λέγει[†]· Ἡυλῆσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν[§] καὶ οὐκ ἐκλαύσατε·

33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἡμῶν[†] ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον[†], καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει·

† 7:16 ἠγέρθη WH Treg NA28 | ἐγήγερται RP † 7:17 καὶ WH NA28 | + ἐν Treg RP § 7:19 κύριον WH Treg NA28 | Ἰησοῦν RP * 7:19 ἄλλον NA28 RP | ἕτερον WH Treg † 7:20 ἀπέστειλεν WH NA28 | ἀπέσταλκεν Treg RP † 7:21 ἐκείνη WH Treg NA28 | αὐτῇ δὲ RP § 7:21 ἐχαρίσατο WH Treg NA28 | + τὸ RP * 7:22 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28 | + ὁ Ἰησοῦς RP † 7:22 τυφλοὶ WH NA28 | ὅτι τυφλοὶ Treg RP † 7:22 κωφοὶ Treg RP | καὶ κωφοὶ WH NA28 § 7:24 πρὸς τοὺς ὄχλους WH Treg NA28 | τοῖς ὄχλοις RP * 7:24 ἐξήλαθε WH Treg NA28 | ἐξεληλύθατε RP † 7:25 ἐξήλαθε WH Treg NA28 | ἐξεληλύθατε RP † 7:26 ἐξήλαθε WH Treg NA28 | ἐξεληλύθατε RP § 7:27 Ἰδοὺ WH Treg NA28 | + ἐγὼ RP * 7:28 λέγω WH Treg NA28 | + γὰρ RP † 7:28 Ἰωάννου WH NA28 | προφήτης Ἰωάννου Treg; προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ RP † 7:32 ἅ λέγει WH NA28 | λέγοντες Treg; καὶ λέγουσιν RP § 7:32 ἐθρηνήσαμεν WH Treg NA28 | + ὑμῖν RP * 7:33 μὴ WH NA28 | μήτε Treg RP † 7:33 ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον WH Treg NA28 | ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων RP

³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· Ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν.

³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς[‡].

³⁶ Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον[§] τοῦ Φαρισαίου ἑκατεκλίθη*.

³⁷ καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει[†] ἀμαρτωλός, ἑκατεκλίθη[‡] ἐπιγνοῦσα ὅτι ἑκατάκειται[§] ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου.

³⁸ καὶ στάσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ* κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ[†] καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ.

³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ ἦν[‡] προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλός ἐστιν.

⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ ἑκαστάκαλε, εἰπέ, φησίν[§].

⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆ τινι· ὁ εἷς ὥφειλεν δηνήρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πενήκοντα.

⁴² μὴ ἔχόντων* αὐτῶν[†] ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν[‡];

⁴³ ἀποκριθεὶς[§] Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ὡς τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὁρθῶς ἔκρινας.

⁴⁴ καὶ στραφείς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσηλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἑμοί* ἐπὶ πόδας[†] οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξεν ἐν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν[‡] αὐτῆς ἐξέμαξεν.

⁴⁵ φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσηλθὼν οὐ διετίλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας.

⁴⁶ ἐλαίω τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου[§].

⁴⁷ οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφένονται αἱ ἀμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὡς δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.

⁴⁸ εἶπεν δὲ αὕτῃ· Ἀφένονται σου αἱ ἀμαρτίαι.

⁴⁹ καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἀμαρτίας ἀφίησιν;

⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ,

[‡] 7:35 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς WH Treg NA28] τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων RP § 7:36 τὸν οἶκον WH Treg NA28] τὴν οἰκίαν RP * 7:36 κατεκλίθη WH Treg NA28] ἀνεκλίθη RP † 7:37 ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει WH Treg NA28] ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν RP ‡ 7:37 καὶ WH Treg NA28] – RP § 7:37 κατάκειται WH Treg NA28] ἀνάκειται RP * 7:38 ὀπίσω παρὰ ... αὐτοῦ WH Treg NA28] παρὰ ... αὐτοῦ ὀπίσω RP † 7:38 τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο ... αὐτοῦ WH Treg NA28] ἤρξατο ... αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν RP ‡ 7:39 ἦν Treg NA28 RP] + ὁ WH § 7:40 Διδάσκαλε εἰπέ φησίν WH Treg NA28] φησίν Διδάσκαλε εἰπέ RP * 7:42 ἐχόντων WH Treg NA28] + δὲ RP † 7:42 αὐτῶν WH Treg NA28] + εἰπέ RP ‡ 7:42 ἀγαπήσει αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἀγαπήσει RP § 7:43 ἀποκριθεὶς WH NA28] + ὁ Treg; + δὲ ὁ RP * 7:44 μοι WH Treg NA28] – RP † 7:44 πόδας WH Treg NA28] τοὺς πόδας μου RP ‡ 7:44 θριξίν WH Treg NA28] + τῆς κεφαλῆς RP § 7:46 τοὺς πόδας μου WH Treg NA28] μου τοὺς πόδας RP

² και γυναϊκές τινες αἱ ἦσαν θεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν και ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξεληλύθει,

³ και Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου και Σουσάννα και ἕτεροι πολλοί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ* τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

⁴ Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ και τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς·

⁵ Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. και ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπασεν παρὰ τὴν ὁδόν, και κατεπατήθη και τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό.

⁶ και ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, και φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα.

⁷ και ἕτερον ἔπασεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, και συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό.

⁸ και ἕτερον ἔπασεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, και φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκούετω.

⁹ Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἑαυτοῦ* τίς αὕτη εἶη ἡ παραβολὴ ὧ.

¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν και ἀκούοντες μὴ συνίσωσιν.

¹¹ Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολὴ· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.

¹² οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἑακούσαντες* εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος και αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.

¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, και οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν και ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται.

¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκανθὰς πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἑακούσαντες, και ὑπὸ μεριμνῶν και πλοῦτων και ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται και οὐ τελεσφοροῦσιν.

¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ και ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν και καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκευεῖ ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθεισιν† ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθεισιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.

¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτόν ὁ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὁ οὐ μὴ γνωσθῆ† και εἰς φανερόν ἔλθῃ.

¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ὧ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, και ὃς ἂν* μὴ ἔχη, και ὁ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Ἐπαργένητο† δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, και οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.

²⁰ ἀπηγγέλη δὲ † αὐτῷ ὧ Ἡ μήτηρ σου και οἱ ἀδελφοὶ σου ἐστήκασιν ἕξω ἰδεῖν σε θέλοντες*.

²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου και ἀδελφοὶ μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες και ἑποιῶντες†

²² Ἐγένετο δὲ † ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν και αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον και οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, και εἶπεν πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, και ἀνήχθησαν.

* **8:3** ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP † **8:6** κατέπεσεν WH Treg NA28] ἔπασεν RP ‡ **8:9** αὐτοῦ WH Treg NA28] + λέγοντες RP § **8:9** αὕτη εἶη ἡ παραβολὴ WH NA28] εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη Treg RP * **8:12** ἀκούσαντες WH Treg NA28] ἀκούοντες RP † **8:16** τίθεισιν WH Treg NA28] ἐπιτίθεισιν RP ‡ **8:17** μὴ γνωσθῆ WH Treg NA28] γνωσθήσεται RP § **8:18** ἂν γὰρ WH Treg NA28] γὰρ ἐὰν RP * **8:18** ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP † **8:19** Παργένητο WH Treg NA28] Παργένοντο RP ‡ **8:20** ἀπηγγέλη δὲ WH Treg NA28] και ἀπηγγέλη RP § **8:20** αὐτῷ WH Treg NA28] + λέγοντων RP * **8:20** σε θέλοντες RP] θέλοντές σε WH Treg NA28 † **8:21** ποιῶντες WH Treg NA28] + αὐτόν RP ‡ **8:22** Ἐγένετο δὲ WH Treg NA28] και ἐγένετο RP

23 πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον.

24 προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα· ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη.

25 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ποῦ* ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν† ἧτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας.

27 ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν‡ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων§ δαιμόνια· καὶ χρόνῳ ἰκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον*, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.

28 ἰδὼν δὲ τὸν Γ' Ἰησοῦν† ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπεν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς·

29 παρήγγειλεν‡ γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοὶς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἔδεσμεύετο§ ἀλύσειν καὶ πέδας φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμά ἠλαύνετο ὑπὸ* τοῦ δαιμονίου† εἰς τὰς ἐρήμους.

30 ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν ὁ Γ' Ἰησοῦς‡ Τί σοι ὄνομα ἐστίν§; ὁ δὲ εἶπεν· Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ* εἰς αὐτόν.

31 καὶ παρεκάλουν† αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βροσκομένη‡ ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν§ αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

33 ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη.

34 ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός* ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.

35 ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἔξῆλθεν† ἱματισμένον καὶ σωφρονούντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν.

36 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς‡ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς.

37 καὶ ἠρώτησεν§ αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν* ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς† πλοῖον ὑπέστρεψεν.

38 ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ αὐτόν‡ λέγων·

§ 8:24 διεγερθεὶς WH Treg NA28] ἐγερθεὶς RP * 8:25 Ποῦ WH Treg NA28] + ἐστὶν RP † 8:26

Γερασηνῶν WH Treg NA28] Γαδαρηνῶν RP ‡ 8:27 ὑπήντησεν WH NA28] + αὐτῷ Treg RP § 8:27

ἔχων WH NA28] ὅς εἶχεν Treg RP * 8:27 καὶ χρόνῳ ἰκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον WH Treg

NA28] ἐκ χρόνων ἰκανῶν καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο RP † 8:28 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + καὶ RP

‡ 8:29 παρήγγειλεν WH Treg] παρήγγειλεν NA28 RP § 8:29 ἐδεσμεύετο WH Treg NA28] ἐδεσμεῖτο

RP * 8:29 ὑπὸ Treg NA28 RP] ἀπὸ WH † 8:29 δαιμονίου WH Treg NA28] δαίμονος RP ‡ 8:30

Ἰησοῦς WH NA28] + λέγων Treg RP § 8:30 ὄνομα ἐστίν WH Treg NA28] ἐστὶν ὄνομα RP * 8:30

εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ WH NA28] δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν Treg RP † 8:31 παρεκάλουν WH Treg

NA28] παρεκάλεσε RP ‡ 8:32 βροσκομένη WH NA28] βροσκομένων Treg RP § 8:32 παρεκάλεσαν WH

Treg NA28] παρεκάλουν RP * 8:34 γεγονὸς WH Treg NA28] γεγεννημένον RP † 8:35 ἐξῆλθεν WH

NA28] ἐξεληλύθει Treg RP ‡ 8:36 αὐτοῖς WH Treg NA28] + καὶ RP § 8:37 ἠρώτησεν WH Treg

NA28] ἠρώτησαν RP * 8:37 Γερασηνῶν WH Treg NA28] Γαδαρηνῶν RP † 8:37 εἰς WH Treg

NA28] + τὸ RP ‡ 8:38 αὐτόν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP

39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοὶ ἐποίησεν ὁ θεός· καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40 Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

41 καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰαΐρος, καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὐτὴ ἀπέθνησκεν.

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπιγον αὐτόν.

43 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ἀποθεῖναι οὐδενὸς θεραπευθῆναι,

44 προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

45 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν.

46 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἥσατό μου τις, ἐγὼ γὰρ ἔγνωνα δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ.

47 ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.

48 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θυγάτηρ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων Ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν δίδασκαλον.

50 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευσον καὶ σωθήσεται.

51 ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τίνα σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα.

52 ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· Μὴ κλαίετε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.

53 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.

54 αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· Ἥ παῖς, ἔγειρε.

55 καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτὴ δοθῆναι φαγεῖν.

56 καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9

1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν,

2 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενεῖς,

3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε

§ 8:39 σοὶ ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν σοὶ RP * 8:40 Ἐν δὲ WH Treg NA28] Ἐγένετο δὲ ἐν RP † 8:40 ὑποστρέφειν WH NA28] ὑποστρέψαι Treg RP ‡ 8:41 οὗτος WH Treg NA28] αὐτός RP

§ 8:41 τοῦ Treg NA28 RP] - WH * 8:43 ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον Treg RP NA28] - WH NIV † 8:43 ἀπ' WH Treg NA28] ὑπ' RP ‡ 8:45 Πέτρος WH NA28] + καὶ οἱ σὺν αὐτῷ

Treg; + καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ RP § 8:45 ἀποθλίβουσιν WH NA28] + καὶ λέγεις Τίς ὁ ἀψάμενός μου Treg RP * 8:46 ἐξεληλυθυῖαν WH Treg NA28] ἐξελθοῦσαν RP † 8:47 ἀπήγγειλεν WH Treg NA28] + αὐτῷ

RP ‡ 8:48 Θυγάτηρ WH Treg NA28] θάρσει θυγάτηρ RP § 8:49 λέγων WH NA28] + αὐτῷ Treg RP * 8:49 μηκέτι WH Treg NA28] μὴ RP † 8:50 αὐτῷ WH Treg NA28] + λέγων RP ‡ 8:50 πίστευσον

WH Treg NA28] πίστευε RP § 8:51 τίνα σὺν αὐτῷ WH Treg NA28] οὐδένα RP * 8:52 οὐ γὰρ WH Treg NA28] οὐκ RP † 8:54 δὲ WH Treg NA28] + ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ RP ‡ 8:54 ἔγειρε WH Treg

NA28] ἔγειρου RP * 9:2 τοὺς ἀσθενεῖς Treg NA28] - WH; τοὺς ἀσθενούντας RP † 9:3 ῥάβδον WH Treg NA28] ῥάβδους RP

ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἄνὰ[‡] δύο χιτῶνας ἔχειν.

⁴ καὶ εἰς ἦν ἂν οἰκίαν εἰσέλθῃτε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.

⁵ καὶ ὅσοι ἂν[§] μὴ δέχωνται^{*} ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκείνης[†] τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε[‡] εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.

⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα[§] πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης ἡγέρθη^{*} ἐκ νεκρῶν,

⁸ ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις[†] τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

⁹ εἶπεν δὲ[‡] ὁ[§] Ἡρώδης Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗ^{*} ὅς περὶ οὐ^{*} ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγῆσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδᾶ[†].

¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἀποδεξάμενος[‡] αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

¹² Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἴσθαι πορευθέντες[§] εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ^{*} ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὡδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.

¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν[†]. οἱ δὲ εἶπαν· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε[‡] καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.

¹⁴ ἦσαν γὰρ ὡσεὶ[§] ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἄνα πεντήκοντα.

¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν^{*} ἅπαντας.

¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι[†] τῷ ὄχλῳ.

¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεύσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφιοι δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Τίνα με[†] οἱ ὄχλοι λέγουσιν[‡] εἶναι;

¹⁹ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς[§] εἶπεν· Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

²¹ Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν^{*} τοῦτο,

[‡] 9:3 ἄνα Treg NA28 RP] - WH § 9:5 ἂν WH Treg NA28] ἐάν RP * 9:5 δέχωνται WH Treg NA28] δεξύνται RP † 9:5 ἐκείνης WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 9:5 ἀποτινάσσετε WH NA28] ἀποτινάξατε Treg RP § 9:7 γινόμενα WH Treg NA28] + ὑπ' αὐτοῦ RP * 9:7 ἡγέρθη WH Treg NA28] ἐγήγερται RP † 9:8 τις WH Treg NA28] εἰς RP ‡ 9:9 εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP § 9:9 ὁ WH RP] - Treg NA28 * 9:9 οὐ WH NA28] + ἐγὼ Treg RP † 9:10 πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδᾶ WH Treg NA28] τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδᾶν RP ‡ 9:11 ἀποδεξάμενος WH Treg NA28] δεξάμενος RP § 9:12 πορευθέντες WH Treg NA28] ἀπελθόντες RP * 9:12 καὶ WH NA28] + τοὺς Treg RP † 9:13 ὑμεῖς φαγεῖν Treg NA28 RP] φαγεῖν ὑμεῖς WH ‡ 9:13 ἄρτοι πέντε WH NA28] πέντε ἄρτοι Treg RP § 9:14 ὡσεὶ WH Treg NA28] - RP * 9:15 κατέκλιναν WH Treg NA28] ἀνέκλιναν RP † 9:16 παραθεῖναι WH Treg NA28] παρατιθέναι RP ‡ 9:18 οἱ ὄχλοι λέγουσιν WH Treg] λέγουσιν οἱ ὄχλοι NA28 RP § 9:20 Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος RP * 9:21 λέγειν WH Treg NA28] εἰπεῖν RP

22 εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθῆναι†

23 Ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.‡§

24 ὃς γὰρ ἂν ἑλθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.

25 τί γὰρ ὠφελείται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;

26 ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.

27 λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ†ἑστηκόντων‡οἱ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει ἡμέραι ὀκτὼ καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων.

30 καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας,

31 οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἕξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ.

32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνω· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

33 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδῶς ὁ λέγει.

34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς‡ εἰς τὴν νεφέλην.

35 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος § αὐτοῦ ἀκούετε.

36 καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος, καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδὲν ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

37 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς.

38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστίν, §

39 καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κρᾶζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἄφρου καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν·

40 καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.

41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου †.

† 9:22 ἐγερθῆναι WH Treg NA28] ἀναστῆναι RP ‡ 9:23 ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω WH Treg NA28] ἐλθεῖν ἀρνησάσθω RP § 9:23 καθ' ἡμέραν WH Treg NA28] - RP * 9:24 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP † 9:27 αὐτοῦ WH Treg NA28] ὧδε RP ‡ 9:27 ἐστηκόντων WH NA28] ἐστῶτων Treg RP § 9:28 καὶ Treg NA28 RP] - WH * 9:33 ὁ WH Treg NA28] - RP † 9:34 ἐπεσκίαζεν WH Treg NA28] ἐπεσκίασεν RP ‡ 9:34 εἰσελθεῖν αὐτούς WH Treg NA28] ἐκεῖνους εἰσελθεῖν RP § 9:35 ἐκλελεγμένος WH Treg NA28] ἀγαπητός RP * 9:36 εὐρέθη WH Treg NA28] + ὁ RP † 9:37 δὲ WH NA28] + ἐν Treg RP ‡ 9:38 ἐβόησεν WH Treg NA28] ἀνεβόησεν RP § 9:38 μοι ἐστίν WH Treg NA28] ἐστίν μοι RP * 9:39 μόγις Treg NA28 RP] μόλις WH † 9:41 ὧδε τὸν υἱόν σου WH Treg NA28] τὸν υἱόν σου ὧδε RP

42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

43 ἐξεπλήσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.‡

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἔποιεῖ εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·

44 Ἐθέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὅτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

45 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥήμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένοι ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46 Εἰσηλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν.

47 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενος ἡ παιδίον* ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῶ,

48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅς ἂν† δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἂν‡ ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ἔστιν§ μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ* Ἰωάννης εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἔν† τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἔκωλύομεν‡ αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.

50 εἶπεν δὲ§ πρὸς αὐτὸν ὁ* Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε, ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν† ἔστιν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ ἄ πρόσωπον‡ ἔστηρῖσεν§ τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ,

52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσηλθόντες εἰς κώμην Σαμαριτῶν, ὥς* ἐτοιμάσαι αὐτῶ·

53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.

54 Ἰδόντες δὲ οἱ ἄ μαθηταὶ† Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· Κύριε, θέλεις εἰπῶμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι ἄ αυτοῦς‡

55 στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν ἄ αυτοῖς§

56 ἄ καὶ* ἔπορεύθησαν εἰς ἕτεραν κώμην.

57 Καὶ† πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἄ ἐάν† ἀπέρχῃ§

58 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει.

59 εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε* ἐπίτρεψόν μοι ἄ ἀπελθόντι πρῶτον† θάψαι τὸν πατέρα μου.

‡ 9:43 ἔποιεῖ WH Treg NA28] ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς RP § 9:47 εἰδὼς WH NA28] ἰδὼν Treg RP * 9:47 παιδίον WH Treg NA28] παιδίον RP † 9:48 ἄν WH] ἐάν Treg NA28 RP ‡ 9:48 ἄν WH NA28] ἐάν Treg RP § 9:48 ἔστιν WH Treg NA28] ἔσται RP * 9:49 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP † 9:49 ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP ‡ 9:49 ἐκωλύομεν WH NA28] ἐκωλύσαμεν Treg RP § 9:50 εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP * 9:50 ὁ Treg NA28 RP] - WH † 9:50 ὑμῶν ... ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν ... ἡμῶν RP ‡ 9:51 πρόσωπον WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP § 9:51 ἔστηρῖσεν WH Treg NA28] ἔστηρῖξεν RP * 9:52 ὡς WH NA28] ὥστε Treg RP † 9:54 μαθηταὶ WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 9:54 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὡς καὶ ἡλίαις ἐποίησεν RP § 9:55 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, οὐκ οἰδατε οἶον πνευμάτος ἔσθε ὑμεῖς RP * 9:56 καὶ WH Treg NA28] ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ RP † 9:57 καὶ WH Treg NA28] Ἐγένετο δὲ RP ‡ 9:57 ἐάν WH Treg NA28] ἄν RP § 9:57 ἀπέρχῃ WH Treg NA28] + κύριε RP * 9:59 Κύριε Treg NA28 RP] - WH † 9:59 ἀπελθόντι πρῶτον NA28 RP] πρῶτον ἀπελθόντι WH Treg

60 εἶπεν δὲ ᾠτῶ* Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

61 εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

62 εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν ἡχείρα* ἐπὶ ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν τῆ βασιλείᾳ† τοῦ θεοῦ.

10

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέρους ἑβδομήκοντα ἄνδρα† καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνά δύο ἄνδρα† πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

2 ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· δεηθήτε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἔργατάς ἐκβάλλῃ* εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

3 ὑπάγετε· ἰδοὺ† ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων.

4 μὴ* βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, ἢ ὑπόδηματα, καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

5 εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθῃτε οἰκίαν § πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.

6 καὶ ἐὰν ἢ ἐκεῖ* υἱὸς εἰρήνης, ἐπιναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

7 ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν, ἅξιός γάρ ὁ ἔργατης τοῦ μισθοῦ ᾧ αὐτοῦ† μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.

8 καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,

9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

10 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθῃτε* καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε·

11 Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας § ἀπομασώμεθα ὑμῖν· πλην τοῦτο γινώσκετε ὅτι ἡγγικεν* ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

12 λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

13 Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν· οὐαὶ σοι, Βηθσαΐδα· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν† αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι* μετενόησαν.

14 πλην Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν.

15 καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ §; ἕως τοῦ* ἄδου καταβιβασθήσῃ†

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

‡ 9:60 αὐτῶ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 9:62 ὁ Ἰησοῦς NIV] πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH NA28; ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν Treg RP * 9:62 χεῖρα WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP † 9:62 τῇ βασιλείᾳ WH Treg NA28] εἰς τὴν βασιλείαν RP * 10:1 καὶ Treg RP] - WH NA28 † 10:1 □δύο WH NA28] - Treg RP ‡ 10:1 □δύο WH NA28] - Treg RP § 10:2 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP * 10:2 ἔργατας ἐκβάλλῃ WH Treg NA28] ἐκβάλλῃ ἔργατας RP † 10:3 ἰδοὺ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP ‡ 10:4 μὴ WH Treg NA28] μὴδὲ RP § 10:5 εἰσέλθῃτε οἰκίαν WH Treg NA28] οἰκίαν εἰσέρχησθε RP * 10:6 ἢ ἐκεῖ Treg RP] ἐκεῖ ἢ WH NA28 † 10:7 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἐστίν RP ‡ 10:10 εἰσέλθῃτε WH Treg NA28] εἰσέρχησθε RP § 10:11 εἰς τοὺς πόδας WH Treg NA28] - RP * 10:11 ἡγγικεν WH Treg NA28] + ἐφ' ὑμᾶς RP † 10:13 ἐγενήθησαν WH Treg NA28] ἐγένοντο RP ‡ 10:13 καθήμενοι WH Treg NA28] καθήμεναι RP § 10:15 μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ WH Treg NA28] ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα RP * 10:15 τοῦ WH Treg NA28] - RP † 10:15 καταβιβασθήσῃ Treg RP] καταβίβῃ WH NA28

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα ἑξήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

19 ἰδοὺ ἑδέδικασθε ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἄδικησῃ*

20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἔν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο ἡμεῖς πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.

22 πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.

24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφητῶν καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζῶνι αἰώνιον κληρονομήσω;

26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

27 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

28 εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὅρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήσῃ.

29 Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον;

30 ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼν καὶ λησταῖς περιέπεσαν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ.

31 κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκεῖνη, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρήλθεν·

32 ὁμοίως δὲ καὶ λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρήλθεν.

33 Σαμαρίτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη,

34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβίβασας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

35 καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανάρχεσθαί με ἀποδώσω σοι.

‡ 10:17 δύο WH NA28] - Treg RP § 10:19 δέδωκα WH Treg NA28] διδωμι RP * 10:19 ἀδικήση NA28 RP] ἀδικήσει WH Treg † 10:20 ἐγγέγραπται WH Treg NA28] ἐγράφη RP ‡ 10:21 τῷ WH Treg RP] ἐν τῷ NA28 § 10:21 τῷ ἁγίῳ WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς RP * 10:21 εὐδοκία ἐγένετο WH Treg NA28] ἐγένετο εὐδοκία RP † 10:22 πάντα WH Treg NA28] Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν πάντα RP ‡ 10:22 ἐὰν NA28 RP] ἂν WH Treg § 10:25 αὐτὸν WH NA28] + καὶ Treg RP * 10:27 τῆς Treg NA28 RP] - WH † 10:27 ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ WH Treg NA28] ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς RP ‡ 10:27 ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ WH Treg NA28] ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος RP § 10:27 ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ WH Treg NA28] ἐξ ὅλης τῆς διανοίας RP * 10:29 δικαιοῦσαι WH Treg NA28] δικαιοῦν RP † 10:30 δὲ RP] - WH Treg NA28 ‡ 10:30 ἡμιθανῆ WH Treg NA28] + τυγχάνοντα RP § 10:32 λευίτης WH Treg] + γενόμενος NA28 RP * 10:33 ἰδὼν WH NA28] + αὐτὸν Treg RP † 10:35 αὐρίον WH Treg NA28] + ἐξελθὼν RP ‡ 10:35 δύο δηνάρια ἔδωκεν WH Treg RP] ἔδωκεν δύο δηνάρια NA28 § 10:35 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP

36 τῖς* τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς;

37 ὁ δὲ† εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δ' ἐ αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

38 Ἐν δὲ‡ τῷ πορεύεσθαι ἑαυτοὺς § αὐτὸς εἰσηλθεν εἰς κώμην τινά· γυνή δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο ἑαυτὸν*

39 καὶ τῆδε ἦν ἀδελφή καλουμένη Ἐμαριάμ† ἡ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς‡ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ § ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.

40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με ἑκατέλειπεν* διακονεῖν; εἰπέ† οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.

41 ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος‡ Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ § περὶ πολλὰ,

42 ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεῖα ἢ ἐνός*· Ἐμαριάμ γάρ† τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ἧτις οὐκ ἀφαιρεθῆσεται ἑαυτῆς‡

11

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

2 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ* ἁγιασθῆτω τὸ ὄνομά σου† ἐλθέτω ἡ βασιλεία ἑσου·

3 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν·

4 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς ἑπειρασμόν‡

5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτόν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσον μοι τρεῖς ἄρτους,

6 ἐπειδὴ φίλος ἑμου § παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·

7 κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· Μὴ μοι κόπους πάραχε· ἢ ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι.

8 λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ*, διὰ γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων† χρῆζει.

9 Κάγω ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησете· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν·

10 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

* **10:36** τῖς WH NA28] + οὖν Treg RP † **10:37** δὲ WH Treg NA28] οὖν RP ‡ **10:38** Ἐν δὲ WH Treg NA28] Ἐγένετο δὲ ἐν RP § **10:38** αὐτοὺς WH NA28] + καὶ Treg RP * **10:38** αὐτόν NA28] αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν WH; αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς Treg RP † **10:39** Ἐμαριάμ WH NA28] Ἐμαρία Treg RP ‡ **10:39** παρακαθεσθεῖσα πρὸς WH Treg NA28] παρακαθίσασα παρὰ RP § **10:39** Ἰησοῦ RP] κυρίου WH Treg NA28 * **10:40** κατέλειπεν WH Treg RP] κατέλιπεν NA28 † **10:40** εἰπέ Treg NA28 RP] εἰπόν WH ‡ **10:41** κύριος WH NA28] Ἰησοῦς Treg RP § **10:41** θορυβάζῃ WH Treg NA28] τυρβάζῃ RP * **10:42** ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεῖα ἢ ἐνός WH] ἐνός δὲ ἐστὶν χρεῖα Treg RP NA28 † **10:42** Ἐμαριάμ γάρ WH NA28] Ἐμαρία δὲ Treg RP ‡ **10:42** αὐτῆς WH NA28] ἀπ' αὐτῆς Treg RP * **11:2** Πάτερ WH Treg NA28] + ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP † **11:2** σου WH Treg NA28] + Γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς RP ‡ **11:4** πειρασμόν WH Treg NA28] + ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ RP § **11:6** μου WH Treg NA28] – RP * **11:8** φίλον αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ φίλον RP † **11:8** ὅσων WH Treg NA28] ὅσον RP

11 τίνα δὲ ἐξ*ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς Σιχθόν, καὶ* ἄντι ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσῃ†;

12 ἢ καὶ αἰτήσῃ#ῶν, ἐπιδώσῃΣαυτῷ σκορπίον;

13 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οὐδαμῶς δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον* κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι·

15 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβούλ τῷ† ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια·

16 ἔτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ*.

17 αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμεριθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει.

18 εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερίσθῃ, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.

19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταῖΣ ἔσσονται.

20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ* ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

21 ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·

22 ἔπᾶν δὲ* ἰσχυρότερος αὐτοῦ* ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδίδωσιν.

23 ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσκονΣ λέγει· Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον·

25 καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει* σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά†, καὶ εἰσελθόντα* κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου χεῖρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνῆΣ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας·

28 αὐτὸς δὲ εἶπεν· Μενοῦν* μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες†

‡ 11:11 ἐξ WH Treg NA28] - RP § 11:11 υἱὸς WH NA28] + ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ἢ καὶ Treg RP * 11:11 καὶ NA28] μὴ WH Treg RP † 11:11 αὐτῷ ἐπιδώσει WH Treg NA28] ἐπιδώσει αὐτῷ RP

‡ 11:12 αἰτήσῃ WH Treg NA28] ἐὰν αἰτήσῃ RP § 11:12 ἐπιδώσει WH NA28] μὴ ἐπιδώσει Treg RP * 11:14 δαιμόνιον WH] + καὶ αὐτὸ ἦν Treg NA28 RP † 11:15 τῷ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:16 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ WH Treg NA28] παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ RP § 11:19 αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ WH NA28] αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν Treg; κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ RP * 11:20 θεοῦ RP] + ἐγὼ WH Treg NA28

† 11:22 δὲ WH Treg NA28] - ὁ RP ‡ 11:22 αὐτοῦ WH Treg RP NA28] - NIV § 11:24 εὐρίσκον Treg RP] + τότε WH NA28 * 11:25 εὐρίσκει Treg NA28 RP] + σχολάζοντα WH † 11:26 ἕτερα ... ἑαυτοῦ ἐπτά WH Treg NA28] ἐπτά ἕτερα ... ἑαυτοῦ RP ‡ 11:26 εἰσελθόντα WH Treg NA28] ἐλθόντα RP

§ 11:27 φωνὴν γυνῆ WH NA28] γυνῆ φωνὴν Treg RP * 11:28 Μενοῦν WH Treg NA28] Μενοῦνγε RP † 11:28 φυλάσσοντες WH Treg NA28] + αὐτόν RP

29 τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισζομένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ[‡] αὕτη ἡ γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ἱζητεῖ[§] καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ^{*}

30 καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωῆ[‡] τοῖς Νινευίταις σημεῖον[‡], οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

31 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὤδε.

32 ἄνδρες Ἰννευῖται[§] ἀναστήσονταί ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινουσὶν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωῆ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωῆ ὤδε.

33 Ὁὐδεῖς^{*} λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος[‡] βλέπωσιν.

34 ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς σου[‡]· ὅταν[§] ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὄλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.

35 σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.

36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος τι^{*} σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὄλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἔρωτᾷ[‡] αὐτὸν Φαρισαῖος[‡] ὅπως ἀριστήση παρ' αὐτῶ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.

38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.

39 εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας.

40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;

41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν.

42 Ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ[§] δεῖ ποιῆσαι κάκεινα μὴ παρῆναι^{*}

43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

44 οὐαὶ ὑμῖν[‡] ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ[‡] ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῶ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.

46 ὁ δὲ εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάυετε τοῖς φορτίοις.

47 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.

48 ἄρα μάρτυρές ἐστε[§] καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε^{*}

‡ 11:29 γενεὰ WH Treg NA28] - RP § 11:29 ζητεῖ WH Treg NA28] ἐπιζητεῖ RP * 11:29 Ἰωῆ WH Treg NA28] + τοῦ προφήτου RP † 11:30 Ἰωῆ Treg NA28 RP] ὁ Ἰωῆ WH ‡ 11:30 τοῖς Νινευίταις σημεῖον WH Treg NA28] σημεῖον τοῖς Νινευίταις RP § 11:32 Νινευῖται WH Treg NA28] Νινευῖ RP

* 11:33 Οὐδεῖς WH Treg NA28] + δὲ RP † 11:33 φέγγος RP] φῶς WH Treg NA28 ‡ 11:34 σου WH Treg NA28] - RP § 11:34 ὅταν WH Treg NA28] + οὖν RP * 11:36 μέρος τι WH Treg NA28] τι μέρος RP † 11:37 ἐρωτᾷ WH Treg NA28] ἠρωτᾷ RP ‡ 11:37 Φαρισαῖος WH Treg NA28] + τις RP § 11:42 δὲ WH Treg NA28] - RP * 11:42 παρῆναι WH Treg NA28] ἀφῆναι RP † 11:44 ὑμῖν WH Treg NA28] + γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί RP ‡ 11:44 οἱ WH Treg NA28] - RP § 11:48 μάρτυρές ἐστε WH Treg NA28] μάρτυρεῖτε RP * 11:48 οἰκοδομεῖτε WH Treg NA28] + αὐτῶν τὰ μνημεῖα RP

49 διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν†

50 ἵνα ἐκζητηθῆ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,

51 ἁπὸ αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξύ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

52 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 Ἐκάθειεν ἐξελθόντος αὐτοῦ* ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων,

54 ἐνεδρεύοντες αὐτὸν† θηρεύσαι τὴ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ‡

12

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρώτον· Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων*.

2 οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωστήσεται.

3 ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐὲς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.

4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι.

5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβήθητε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν† ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε.

6 οὐχὶ πέντε στρουθία ἑλωθύνται ἀσασαρίων δύο; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεληθὲν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται· ἡμῶν § φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

8 Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἀν' ὁμολογήσῃ* ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ·

9 ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ.

10 καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.

11 ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν† ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ ἡμεριμνήσατε πῶς ἢ τί § ἀπολογήσησθε ἢ τί εἶπητε·

12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ*· Διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

† 11:49 διώξουσιν WH NA28] ἐκδιώξουσιν Treg RP ‡ 11:51 ἀπὸ WH Treg NA28] + τοῦ NIV RP

§ 11:51 ἕως WH Treg NA28] + τοῦ NIV RP * 11:53 Κάκειθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς RP † 11:54 αὐτὸν WH NA28] + ζητούντες Treg RP

‡ 11:54 αὐτοῦ WH NA28] + ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ Treg RP * 12:1 ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων WH NA28] τῶν Φαρισαίων ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις Treg RP † 12:5 ἔχοντα ἐξουσίαν WH Treg NA28] ἐξουσίαν ἔχοντα RP ‡ 12:6 πωλοῦνται WH Treg NA28] πωλεῖται RP § 12:7 μὴ WH Treg NA28] + οὐν RP * 12:8 ὁμολογήσῃ Treg NA28 RP] ὁμολογήσει WH † 12:11 εἰσφέρωσιν WH Treg NA28] προσφέρωσιν RP ‡ 12:11 μεριμνήσατε WH Treg NA28] μεριμνάτε RP § 12:11 ἢ τί WH Treg RP NA28] – NIV * 12:13 ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ WH NA28] αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου Treg RP

14 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν ἱκρίτην ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;

15 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁρατε καὶ φυλάσσετε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἔστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ*.

16 εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα.

17 καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;

18 καὶ εἶπεν· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σίτον καὶ τὰ ἀγαθὰ μου,

19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

20 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· Ἄφρων ἡ ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίني ἔσται;

21 οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

22 εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ· τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι· τί ἐνδύσθητε.

23 ἢ γὰρ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἔστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος.

24 κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν.

25 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι ἢ ἑπὶ τὸν πῆχυν;

26 εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;

27 κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νῆθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτῳ.

28 εἰ δὲ ἐν ἀργῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέξει πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι.

29 καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε,

30 ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρίζετε τούτων.

31 πληρὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.

33 πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει·

34 ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὄσφρες περιεζωσμένοι καὶ οἱ λύχνοι καίομενοι,

† 12:14 κριτὴν WH Treg NA28] δικαστὴν RP † 12:15 πάσης WH Treg NA28] τῆς RP § 12:15 αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῷ RP * 12:15 αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP † 12:17 ἑαυτῷ Treg NA28 RP] αὐτῷ WH † 12:18 τὸν σίτον WH Treg NA28] τὰ γενήματά μου RP § 12:20 Ἄφρων WH Treg NA28] Ἄφρον RP * 12:20 ἀπαιτοῦσιν NA28 RP] αἰτοῦσιν WH Treg † 12:21 ἑαυτῷ Treg NA28 RP] αὐτῷ WH † 12:22 λέγω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν λέγω RP § 12:22 ψυχῇ WH Treg NA28] + ὑμῶν RP * 12:22 σώματι Treg NA28 RP] + ὑμῶν WH † 12:23 γὰρ WH Treg NA28] - RP † 12:25 ἐπὶ ... αὐτοῦ προσθεῖναι WH NA28] προσθεῖναι ἐπὶ ... αὐτοῦ Treg RP § 12:25 πῆχυν WH NA28] + ἐνα Treg NIV RP * 12:26 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐτὲ RP † 12:28 ἐν ἀργῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον WH NA28] τὸν χόρτον σήμερον ἐν τῷ ἀργῷ ὄντα Treg; τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀργῷ σήμερον ὄντα RP † 12:28 ἀμφιέξει WH Treg NA28] ἀμφιέννυσιν RP § 12:29 καὶ WH Treg NA28] ἢ RP * 12:30 ἐπιζητοῦσιν WH Treg NA28] ἐπιζητεῖ RP † 12:31 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ θεοῦ RP † 12:31 ταῦτα WH Treg NA28] + πάντα RP

36 και ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ.

37 μακάριοι οἱ δούλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.

38 ἄν ἐν τῇ δευτέρᾳ κὰν S ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὐρὴ οὕτως, μακάριοί εἰσιν * ἐκεῖνοι.

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ ἂν ἄφηκεν διουρυθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

40 καὶ ὑμεῖς S γίνεσθε ἔτιομοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν ἄρ * ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας;

42 καὶ εἶπεν † ὁ κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς S οἰκονόμος, ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῶ τὸ σιτομέτριον;

43 μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως·

44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι,

46 ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἢ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἢ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

47 ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ * καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς·

48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ὧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ὧ παρέθεντο πολὺ, περισσώτερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθῃ;

50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου S τελεσθῇ.

51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν.

52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ * διαμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν,

53 διαμερισθήσονται † πατὴρ ἐπὶ υἱῶ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα S καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα *, πενθερά ἐπὶ τὴν νόμφην αὐτῆς καὶ νόμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν †

54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδῃτε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ S δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι * Ὁμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως·

55 καὶ ὅταν πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται.

S 12:38 κὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ κὰν WH Treg NA28] καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ RP * 12:38 εἰσιν WH NA28] + οἱ δούλοι Treg RP † 12:39 οὐκ ἂν NA28] ἐγγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ WH Treg; ἐγγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν RP † 12:39 διουρυθῆναι WH NA28] διουρυγῆναι Treg RP S 12:40 ὑμεῖς WH Treg NA28] + οὖν RP * 12:41 δὲ WH Treg NA28] + αὐτῶ RP † 12:42 καὶ εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν δὲ RP † 12:42 ὁ WH Treg NA28] καὶ RP S 12:42 τὸ WH NA28 RP] – Treg * 12:47 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἑαυτοῦ RP † 12:47 ἢ WH NA28] μηδὲ Treg RP † 12:49 ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP S 12:50 ὅτου WH Treg NA28] οὐ RP * 12:52 ἐνὶ οἴκῳ WH Treg NA28] οἴκῳ ἐνὶ RP † 12:53 διαμερισθήσονται WH Treg NA28] Διαμερισθήσεται RP † 12:53 ἐπὶ WH Treg RP] + τὴν NA28 S 12:53 θυγατέρα WH Treg NA28] θυγατρί RP * 12:53 τὴν μητέρα WH Treg NA28] μητρί RP † 12:53 πενθεράν WH Treg NA28] + αὐτῆς RP † 12:54 ἴδῃτε WH Treg] + τὴν NA28 RP S 12:54 ἐπὶ WH NA28] ἀπὸ Treg RP * 12:54 ὅτι WH Treg NA28] – RP

56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν† τοῦτον πῶς οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν‡;

57 Τί δὲ καὶ ἄφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

58 ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει Στῶν πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ* εἰς φυλακὴν.

59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

13

1 Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θουσιῶν αὐτῶν.

2 καὶ ἄποκριθεὶς* εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα† πεπόνθασιν;

3 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐάν μὴ μετανοήτε πάντες ὁμοίως‡ ἀπολεισθε.

4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτῶ Σέφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλῳάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι ταῦτοι* ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τούς† ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας‡ Ἱερουσαλήμ;

5 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐάν μὴ μετανοήτε Σπάντες ὥσαύτως* ἀπολεισθε.

6 Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν. Συκὴν εἶχεν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ†, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν.

7 εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἴδου τρία ἔτη ἄφ' οὗ‡ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὗρίσκω· ἔκκοψον Σαυτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;

8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια·

9 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον— εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.*

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι.

11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ† πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτῶ‡ καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

12 ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου,

13 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν.

14 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυναγῶγος, ἀγανακτῶν ὅτι Στῶν σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς* οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

† 12:56 δὲ καιρὸν Treg RP | καιρὸν δὲ WH NA28 ‡ 12:56 οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν WH Treg NA28] οὐ δοκιμάζετε RP § 12:58 παραδώσει WH Treg NA28] παραδῶ RP * 12:58 βαλεῖ WH Treg NA28] βάλη RP † 12:59 καὶ τὸ WH Treg NA28] οὐ καὶ τὸν RP * 13:2 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † 13:2 ταῦτα WH Treg NA28] τοιαῦτα RP ‡ 13:3 ὁμοίως WH Treg NA28] ὥσαύτως RP § 13:4 δεκαοκτῶ WH NA28] δέκα καὶ ὀκτῶ RP Treg * 13:4 αὐτοὶ WH Treg NA28] οὗτοί RP † 13:4 τοὺς WH Treg NA28] - RP ‡ 13:4 κατοικοῦντας WH Treg NA28] + ἐν RP § 13:5 μετανοήτε NA28 RP] μετανοήσητε WH Treg * 13:5 ὥσαύτως WH Treg NA28] ὁμοίως RP † 13:6 πεφυτευμένη ἐν ... αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐν ... αὐτοῦ πεφυτευμένην RP ‡ 13:7 ἄφ' οὗ WH Treg NA28] - RP § 13:7 ἔκκοψον WH Treg NIV RP] + οὖν NA28 * 13:9 εἰς τὸ μέλλον — εἰ δὲ μήγε, WH Treg NA28] εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον RP † 13:11 γυνὴ WH Treg NA28] + ἦν RP ‡ 13:11 δεκαοκτῶ WH NA28] δέκα καὶ ὀκτῶ RP Treg § 13:14 ὅτι WH NA28] - Treg RP * 13:14 αὐταῖς WH Treg NA28] ταύταις RP

15 ἀπεκριθήν ἡ δὲ αὐτῶ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτιζει;

16 ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραάμ οὖσαν, ἣν ἔδωκεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

17 καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

18 Ἐλεγεν οὖν ὁ κύριος· Τί νῦν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τί νῦν ὁμοιωσάμενος αὐτήν;

19 ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξθησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 Καὶ πάλιν εἶπεν· Τί νῦν ὁμοιωσάμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;

21 ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβούσα γυνὴ ἔκρυψε εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἔως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορεύων ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.

23 εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς·

24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν,

25 ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῆ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξῃσθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

26 τότε ἄρξῃσθε λέγειν· Ἐφαγόμεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας;

27 καὶ ἐρεῖ λέγων ὑμῖν· Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ, πάντες ἐργάται ἀδικίας.

28 ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψῃσθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.

29 καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

30 καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσήλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· Ἐξέλθε καὶ πορεύου ἐνεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.

32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἴδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.

33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορευέσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.

34 Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν—ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιάν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησας.

† 13:15 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP † 13:15 ἀπαγαγὼν Treg NA28 RP] ἀπάγων WH § 13:18 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP * 13:19 δένδρον WH NA28] + μέγα Treg RP † 13:20 Καὶ WH Treg NA28] - RP † 13:21 ἔκρυψε WH Treg] ἐνέκρυψε NA28 RP § 13:22 Ἱεροσόλυμα WH NA28] Ἱερουσαλήμ Treg RP * 13:24 θύρας WH Treg NA28] πόλης RP † 13:25 Κύριε WH Treg NA28] + κύριε RP † 13:27 λέγων WH NA28] λέγω Treg RP § 13:27 οἶδα WH Treg] + ὑμᾶς NA28 RP * 13:27 ἐργάται WH Treg NA28] οἱ ἐργάται τῆς RP † 13:28 ὄψῃσθε WH NA28 RP] ὄψεσθε Treg † 13:29 ἀπὸ WH Treg NA28] - RP § 13:31 ὥρα WH NA28] ἡμέρα Treg RP * 13:32 ἀποτελῶ WH Treg NA28] ἐπιτελῶ RP

35 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ἠρώων[†] λέγω ἑμεῖς ὑμῖν[§] οὐ μὴ ἴδῃτέ με^{*} ἕως ἡξεί ὅτε[†] εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

14

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτω φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.

2 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

3 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· Ἔξεστιν^{*} τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὐ[‡];

4 οἱ δὲ ἠσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν.

5 καὶ[‡] πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ[§] πεσεῖται[§] καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν^{*} ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι[†] πρὸς ταῦτα.

7 Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς·

8 Ὅταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακληθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ

9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.

10 ἀλλ' ὅταν κληθῆς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκός σε ἔρεῖ[‡] σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων[§] τῶν συνανακειμένων σοι.

11 ὅτι πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτῳ αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φωνῆς τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε^{*} καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι[†].

13 ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῆς[‡], κάλει πτωχοὺς, ἀναπίρους, χωλοὺς, τυφλοὺς·

14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναι σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὁστις[§] φάγεται ἄρτον^{*} ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

16 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπός τις ἔποιε[†] δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς,

17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνον εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμα ἔστιν[‡]

18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι[§]. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἄγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἔξελεθῶν^{*} ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον.

† 13:35 ὑμῶν WH Treg NA28] + ἔρημος NIV RP ‡ 13:35 5ὲ WH Treg RP NA28] - NIV § 13:35 ὁμῖν WH Treg NA28] + ὅτι RP * 13:35 ἴδῃτέ με WH Treg NA28] με ἴδῃτε RP † 13:35 ἕξει ὅτε Treg NA28] - WH NIV; ἄν ἕξει ὅτε RP * 14:3 Ἔξεστιν WH Treg NA28] εἰ ἔξεστιν RP † 14:3 θεραπεῦσαι ἢ οὐ WH Treg NA28] θεραπεύειν RP ‡ 14:5 καὶ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP § 14:5 πεσεῖται WH Treg NA28] ἐμπεσεῖται RP * 14:5 ἐν WH NA28] ἐν τῇ RP; τῇ Treg † 14:6 ἀνταποκριθῆναι WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ 14:10 ἐρεῖ WH Treg NA28] εἶπη RP § 14:10 πάντων WH Treg NA28] - RP * 14:12 ἀντικαλέσωσίν σε WH Treg NA28] σε ἀντικαλέσωσιν RP † 14:12 ἀνταπόδομά σοι WH Treg NA28] σοι ἀνταπόδομα RP ‡ 14:13 δοχὴν ποιῆς WH NA28] ποιῆς δοχὴν Treg RP § 14:15 ὅστις WH Treg NA28] ὅς RP * 14:15 ἄρτον WH Treg NA28] ἄριστον NIV RP † 14:16 ἐποίηε WH Treg NA28] ἐποίησεν RP ‡ 14:17 ἔστιν WH NA28] + πάντα Treg RP § 14:18 πάντες παραιτεῖσθαι WH Treg NA28] παραιτεῖσθαι πάντες RP * 14:18 ἐξελεθῶν WH Treg NA28] ἐξελεθῆναι καὶ RP

19 καὶ ἕτερος εἶπεν· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον.

20 καὶ ἕτερος εἶπεν· Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

21 καὶ παραγενόμενος ὁ ἄδουλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξέλθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπειρούς καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

22 καὶ εἶπεν ὁ δούλος· Κύριε, γέγονεν ὃς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.

23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· Ἐξέλθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμαίους καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος*.

24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δεῖπνου†

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς·

26 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ*, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς†.

27 Ὅστις ἐὰν βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς.

28 τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν;

29 ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται αὐτῷ ἐμπαίζειν‡

30 λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.

31 ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντήσασθαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;

32 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰς πόλεις εἰρήνην.

33 οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς.

34 Καλὸν οὖν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;

35 οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15

1 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες* πάντες οἱ τελῶνας καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ.

2 καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς

† 14:21 δούλος WH Treg NA28] + ἐκείνος RP ‡ 14:21 τυφλοὺς καὶ χωλοὺς WH Treg NA28] χωλοὺς καὶ τυφλοὺς RP § 14:22 ὁ WH Treg NA28] ὡς RP * 14:23 μου ὁ οἶκος WH Treg NA28] ὁ οἶκος μου RP † 14:24 δεῖπνου WH Treg NA28] + Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ RP ‡ 14:26 ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP § 14:26 τε WH Treg NA28] δέ RP * 14:26 ψυχὴν ἑαυτοῦ WH NA28] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP † 14:26 εἶναι μου μαθητῆς WH Treg NA28] μου μαθητῆς εἶναι RP ‡ 14:27 ὅστις WH NA28] καὶ ὅστις Treg NIV RP § 14:27 ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg; αὐτοῦ RP * 14:28 ὑμῶν WH Treg NA28] + ὁ RP † 14:28 ἔχει WH Treg NA28] + τὰ RP ‡ 14:29 αὐτῷ ἐμπαίζειν WH Treg NA28] ἐμπαίζειν αὐτῷ RP § 14:31 ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν WH Treg NA28] συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ RP * 14:31 βουλευέσεται WH NA28] βουλευέται Treg RP † 14:31 ὑπαντήσασθαι WH Treg NA28] ἀπαντήσασθαι RP ‡ 14:32 αὐτοῦ πόρρω WH Treg NA28] πόρρω αὐτοῦ RP § 14:32 τὰ Treg NA28 RP] – WH * 14:33 εἶναι μου WH Treg NA28] μου εἶναι RP † 14:34 οὖν WH Treg NA28] – RP ‡ 14:34 καὶ WH Treg NA28] – RP * 15:1 αὐτῷ ἐγγίζοντες WH Treg NA28] ἐγγίζοντες αὐτῷ RP † 15:2 τε WH Treg NA28] – RP

προσδέχεται και συνεσθίει αὐτοῖς.

³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·

⁴ Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἄπολέσας[‡] ἐξ αὐτῶν ἐν[§] οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρη αὐτό;

⁵ καὶ εὐρῶν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ^{*} χαίρων,

⁶ καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχαρήτέ μοι ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλὸς.

⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔν τῳ οὐρανῷ ἔσται[†] ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσιν μετανοίας.

⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ἑαυτῆς^{*};

⁹ καὶ εὐροῦσα ἑαυτὴν[§] συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· Συγχαρήτέ μοι ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπόλεσα.

¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ[†] ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

¹¹ εἶπεν δὲ ὁ ἄνθρωπος τις εἶχεν δύο υἱούς.

¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ὁ δὲ[‡] διεἴλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἑαυτὸν[§] νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἄσωτως.

¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ^{*} κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους·

¹⁶ καὶ ἐπεθύμει ἑμῖσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ[†] τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη[‡] πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύονται[§] ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὤδε^{*} ἀπόλλυμαι·

¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου,

¹⁹ ὅτι οὐκέτι[†] εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσον με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.

²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ[‡] ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

²¹ εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ[§]· Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ὅτι οὐκέτι^{*} εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου[†]

[‡] 15:4 ἀπολέσας WH NA28 RP] ἀπολέση Treg § 15:4 ἐξ αὐτῶν ἐν WH Treg NA28] ἐν ἐξ αὐτῶν RP

* 15:5 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἑαυτοῦ RP † 15:7 ἐν τῳ οὐρανῷ ἔσται WH NA28] ἔσται ἐν τῳ οὐρανῳ Treg RP ‡ 15:8 οὐ WH Treg NA28] οὐτο RP § 15:9 συγκαλεῖ WH NA28] συγκαλεῖται Treg RP

* 15:9 καὶ WH Treg NA28] + τὰς RP † 15:10 γίνεται χαρὰ WH Treg NA28] χαρὰ γίνεται RP ‡ 15:12 ὁ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP § 15:13 πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP * 15:14 ἰσχυρὰ WH Treg NA28] ἰσχυρὸς RP † 15:16 γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ Treg NIV RP] χορτασθῆναι ἐκ WH NA28

‡ 15:17 ἔφη WH NA28] εἶπεν Treg RP § 15:17 περισσεύονται WH Treg NA28] περισσεύουσιν RP

* 15:17 λιμῷ ὤδε WH NA28] ὤδε λιμῷ Treg; λιμῷ RP † 15:19 οὐκέτι WH Treg NA28] καὶ οὐκέτι RP

‡ 15:20 ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP § 15:21 ὁ υἱὸς αὐτῷ WH NA28] αὐτῷ ὁ υἱὸς Treg RP

* 15:21 οὐκέτι WH Treg NA28] καὶ οὐκέτι RP † 15:21 σου Treg NA28 RP] + ποιήσον με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου WH

22 εἶπεν δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· Ἐξενέγκατε Στολήν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας,

23 καὶ φέρετε* τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν,

24 ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλώς† καὶ εὐρέθη. καὶ ἥρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν,

26 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυθάνετο τὶ ἄν·εἶη ταῦτα·

27 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἤκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

28 ὠργίσθη δὲ Σκαὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ* Ἴδου τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ·

30 ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ† πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτόν μόσχον·.

31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν·

32 εὐφρανθήηαι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν Σ καὶ ἀπολωλώς* καὶ εὐρέθη.

16

1 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς* Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

2 καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ δύνῃ† ἔτι οἰκονομεῖν.

3 εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαίτειν αἰσχύνομαι·

4 ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἔκ·τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν Σ

5 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

6 ὁ δὲ* εἶπεν· Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα† καὶ καθίσας ταχέως γράψον πενήκοντα.

7 ἔπειτα ἐτέρῳ εἶπεν· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκατὸν κόρους σίτου· λέγει·αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα Σ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.

8 καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

‡ 15:22 Ταχὺ WH Treg NA28] - RP § 15:22 ἐξενέγκατε WH Treg NA28] + τὴν RP * 15:23 φέρετε WH Treg NA28] ἐνέγκαντες RP † 15:24 ἦν ἀπολωλώς WH Treg NA28] καὶ ἀπολωλώς ἦν RP ‡ 15:26 ἂν WH Treg NA28] - RP § 15:28 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP * 15:29 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP † 15:30 μετὰ WH NA28 RP] + τῶν Treg ‡ 15:30 σιτευτόν μόσχον WH Treg NA28] μόσχον τὸν σιτευτόν RP § 15:32 ἔζησεν WH Treg NA28] ἀνέζησεν NIV RP * 15:32 ἀπολωλώς WH Treg NA28] + ἦν RP * 16:1 μαθητάς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 16:2 δύνῃ WH Treg NA28] δύνῃση RP ‡ 16:4 ἐκ WH Treg NA28] - RP § 16:4 ἑαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NA28 RP * 16:6 ὁ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP † 16:6 τὰ γράμματα WH Treg NA28] τὸ γράμμα RP ‡ 16:7 λέγει WH Treg NA28] καὶ λέγει RP § 16:7 τὰ γράμματα WH Treg NA28] τὸ γράμμα RP

9 και ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε* φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἔκλιπῃ† δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ και ἐν πολλῶ πιστὸς ἐστίν, και ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος και ἐν πολλῶ ἄδικός ἐστίν.

11 εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδικῷ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;

12 και εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον† τίς ἴδωσει ὑμῖν§;

13 οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεῖν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει και τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται και τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῖν και μαμωνᾶ.

14 Ἦκουον δὲ ταῦτα ἑπάντα* οἱ Φαρισαῖοι φιλαργυροὶ ὑπάρχοντες, και ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

15 και εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

16 Ὁ νόμος και οἱ προφῆται ἄνωθεν ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται και πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.

17 Εὐκόπωτερον δέ ἐστίν τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ και ἄλλου γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, και ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

19 Ἀνθρώπος δὲ τις ἦν πλούσιος, και ἐνεδιδύσκετο πορφύραν και βύσσον εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς.

20 πτωχὸς δὲ τις ὀνόματι Λάζαρος* ἐβέβητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος· και ἐπιθυμῶν χροτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ και οἱ κύνας ἐρχόμενοι ἐπέλειχον† τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

22 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν και ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ και ὁ πλούσιος και ἐτάφη.

23 και ἐν τῷ ἄλλῳ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρα§ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν και Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

24 και αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με και πέμψον Λάζαρον ἵνα βᾶψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος και καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

25 εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες* τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, και Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.

26 και ἐν† πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν και ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύωνται, ἢ μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.‡

27 εἶπεν δὲ Ἐρωτῶ ἴσῃ οὖν§, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου,

28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ και αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

29 λέγει ἰδὲ* Ἀβραάμ· Ἔχουσι Μωϋσέα και τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

* 16:9 ἑαυτοῖς ποιήσατε WH NA28] Ποιήσατε ἑαυτοῖς Treg RP † 16:9 ἐκλίπῃ WH Treg NA28] ἐκλίπῃτε RP ‡ 16:12 ὑμέτερον Treg NA28 RP] ἡμέτερον WH § 16:12 ὄψει ὑμῖν WH Treg] ὑμῖν ὄψει NA28 RP * 16:14 πάντα WH Treg NA28] + και RP † 16:16 μέχρι WH Treg NA28] ἔως RP ‡ 16:18 και WH Treg NA28] + πᾶς RP § 16:20 τις WH Treg NA28] + ἦν RP * 16:20 Λάζαρος WH Treg NA28] + ὄς RP † 16:21 ἀπὸ WH NA28] + τῶν ψυχίων Treg RP ‡ 16:21 ἐπέλειχον WH Treg NA28] ἀπέλειχον RP § 16:23 ὄρα WH Treg NA28] + τὸν RP * 16:25 ἀπέλαβες WH Treg NA28] + σὺ RP † 16:26 ἐν WH NA28] ἐπὶ Treg RP ‡ 16:26 μηδὲ WH Treg NA28] + οἱ RP § 16:27 σε οὖν WH Treg NA28] οὖν σε RP * 16:29 δὲ WH NA28] δὲ αὐτῷ Treg; αὐτῷ RP

30 ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν.

31 εἶπεν δὲ αὐτῶ· Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

17

1 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ* Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν†, πλὴν οὐαὶ‡ δι' οὗ ἔρχεται·

2 λυσιτελεῖ αὐτῶ εἰ λίθος μυλικὸς§ περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἴνα σκανδαλίση τῶν μικρῶν τούτων ἓνα*.

3 προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐάν ἁμαρτή† ἢ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῶ, καὶ ἐάν μετανοήσῃ ἄφες αὐτῶ·

4 καὶ ἐάν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ‡ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις§ ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ* λέγων· Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῶ.

5 Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῶ κυρίῳ· Πρόσθετες ἡμῖν πίστιν.

6 εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἔρει αὐτῶ† Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε,

8 ἀλλ' οὐχὶ ἔρει αὐτῶ· Ἐτοιμάσον τὰ δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πῖω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σὺ;

9 μὴ ἔχει χάριν‡ τῶ δούλῳ§ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα*

10 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσῃτε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀρχεῖοι ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν† ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῶ πορευέσθαι‡ εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον§ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας.

12 καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ἠπίνησαν* δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν† πόρρωθεν,

13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.

14 καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῶ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν.

15 εἶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν,

16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῶ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης.

17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ‡ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;

18 οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναί δόξαν τῶ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;

19 καὶ εἶπεν αὐτῶ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

* 17:1 αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP † 17:1 τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν WH Treg NA28] μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα RP ‡ 17:1 πλὴν οὐαὶ WH Treg NA28] οὐαὶ δὲ RP § 17:2 λίθος μυλικὸς WH Treg NA28] μύλος ὄνικος RP * 17:2 τῶν μικρῶν τούτων ἓνα WH Treg NA28] ἓνα τῶν μικρῶν τούτων RP † 17:3 ἁμαρτή WH Treg NA28] δὲ ἁμαρτή εἰς σὲ RP ‡ 17:4 ἁμαρτήση WH Treg NA28] ἁμαρτή RP § 17:4 ἐπτάκις WH Treg NA28] + τῆς ἡμέρας RP * 17:4 πρὸς σὲ WH Treg NA28] – RP † 17:7 αὐτῶ WH Treg NA28] – RP ‡ 17:9 ἔχει χάριν WH Treg NA28] χάριν ἔχει RP § 17:9 δούλω WH Treg NA28] + ἐκείνῳ RP * 17:9 διαταχθέντα WH Treg NA28] + οὐ δοκῶ RP † 17:10 ὃ ὠφείλομεν WH Treg NA28] ὅτι ὃ ὠφείλομεν RP ‡ 17:11 πορευέσθαι WH Treg NA28] + αὐτὸν Treg RP § 17:11 μέσον WH Treg NA28] μέσου RP * 17:12 ἠπίνησαν WH] + αὐτῶ Treg NA28 RP † 17:12 ἔστησαν Treg NA28 RP] ἀνέστησαν WH ‡ 17:17 Οὐχὶ Treg NA28 RP] Οὐχὶ WH

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως,

21 οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἴδου ὧδε ἢ· Ἔκει[§] ἴδου γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε.

23 καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἴδου ἔκει· Ἴδου ὧδε*· μὴ ἀπέλθιτε μηδὲ διώξητε.

24 ὡσπερ γὰρ ἡ ἄστραπὴ ἄστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν[‡] οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ[§].

25 πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

26 καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·

27 ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμου, ἐγαμίζοντο* ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας[†]

28 ὁμοίως ἡ καθὼς[‡] ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῴτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὤκοδόμουν·

29 ἦ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λῴτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας[§]

30 κατὰ τὰ αὐτὰ* ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται.

31 ἐν[†] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὅς ἔσται ἐπὶ τὸν δώματος καὶ τὰ σκευὴ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτὰ, καὶ ὁ ἐν ἀργῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.

32 μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῴτ.

33 ὅς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἡ περιποιήσασθαι[‡] ἀπολέσει αὐτήν, ὅς δ' ἂν[§] ἡ ἀπολέσῃ* ζωογονήσῃ αὐτήν.

34 λέγω ὑμῖν, ταύτη τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ἡ ὅτις παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται·

35 ἔσονται δύο[‡] ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ ἑμία παραλημφθήσεται ἡ δὲ* ἕτέρα ἄφεθήσεται[†]

37 καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ ἡ καὶ οἱ ἄετοι ἐπισυναχθήσονται[‡].

18

1 Ἐλεγεν ἡ δὲ* παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι ἑαυτοὺς[†] καὶ μὴ ἐγκακεῖν,

2 λέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντροπέμενος.

§ 17:21 Ἐκεῖ WH NA28] Ἴδου ἐκεῖ Treg RP * 17:23 ἐκεῖ· Ἴδου ὧδε Treg] ἐκεῖ, ἢ· Ἴδου ὧδε WH NA28; ὧδε, ἢ· Ἴδου ἐκεῖ RP † 17:24 ἀστραπὴ WH NA28] ἡ Treg RP ‡ 17:24 ὑπὸ τὸν WH Treg NA28] ὑπ' RP § 17:24 ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ Treg NA28 RP] – WH * 17:27 ἐγαμίζοντο WH Treg NA28] ἐξεγαμίζοντο RP † 17:27 πάντας WH Treg NA28] ἅπαντας RP ‡ 17:28 καθὼς WH Treg NA28] καὶ ὡς RP § 17:29 πάντας WH Treg NA28] ἅπαντας RP * 17:30 τὰ αὐτὰ WH Treg NA28] ταῦτα RP † 17:31 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ 17:33 περιποιήσασθαι WH Treg NA28] σῶσαι RP § 17:33 ὅς δ' ἂν WH Treg NA28] καὶ ὅς ἐὰν RP * 17:33 ἀπολέσῃ Treg NA28] ἀπολέσῃ αὐτήν RP; ἀπολέσει WH † 17:34 ὁ WH NA28] – Treg RP ‡ 17:35 ἔσονται δύο WH Treg NA28] δύο ἔσονται RP § 17:35 ἡ WH Treg NA28] – RP * 17:35 ἡ δὲ WH Treg NA28] καὶ ἡ RP † 17:35 ἀφεθήσεται WH Treg NA28 RP] + 36 δύο ἐν ἀργῷ· εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται TR ‡ 17:37 καὶ οἱ ἄετοι ἐπισυναχθήσονται WH Treg NA28] συναχθήσονται οἱ ἄετοι RP * 18:1 δὲ WH NA28] + καὶ Treg RP † 18:1 αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP

³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.

⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον, μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι· οὐδὲ ἄνθρωπον* ἐντρέπομαι,

⁵ διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρῶμένη ὑπωπιάζῃ με.

⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·

⁷ ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βωόντων· αὐτῶν* ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ* ἐπ' αὐτοῖς;

⁸ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὕρησει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην·

¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ* εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.

¹¹ ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα* προσηύχετο· Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὥσπερ* οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης·

¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ* πάντα ὅσα κτῶμαι.

¹³ ὁ δὲ* τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν†, ἀλλ' ἔτυπτε* τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

¹⁴ λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον*· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἄπηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπέτιμῶν* αὐτοῖς.

¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων*· Ἀφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

¹⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν* μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπῆρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζῶν ἀιώνιον κληρονομήσω;

¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.

²⁰ τὰς ἐντολάς οἶδας· Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα*

²¹ ὁ δὲ εἶπεν· Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα* ἐκ νεότητος ἔμου*

‡ 18:4 ἤθελεν WH Treg NA28 | ἠθέλησεν RP § 18:4 ταῦτα δὲ WH Treg | δὲ ταῦτα NA28 RP * 18:4 οὐδὲ ἄνθρωπον WH Treg NA28 | καὶ ἄνθρωπον οὐκ RP † 18:7 αὐτῷ WH Treg NA28 | πρὸς αὐτὸν RP

‡ 18:7 μακροθυμεῖ WH Treg NA28 | μακροθυμῶν RP § 18:9 καὶ WH Treg NA28] - RP * 18:10 ὁ NA28 RP] - WH Treg † 18:11 πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα NA28 RP | ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν WH Treg ‡ 18:11 ὡσπερ WH NA28 RP | ὡς Treg § 18:12 ἀποδεκατῶ Treg NA28 RP | ἀποδεκατεύω WH * 18:13 ὁ δὲ WH NA28 RP | καὶ ὁ Treg RP † 18:13 ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανὸν WH Treg NA28 | εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι RP

‡ 18:13 ἐτυπτε WH Treg NA28 | + εἰς RP § 18:13 αὐτοῦ NA28 RP | αὐτοῦ WH Treg * 18:14 παρ' ἐκεῖνον WH Treg NA28 | ἢ γὰρ ἐκεῖνος RP † 18:15 ἐπετίμων WH Treg NA28 | ἐπετίμησαν RP ‡ 18:16 προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων WH Treg NA28 | προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν RP § 18:17 ἂν WH Treg NA28 | ἔαν RP * 18:20 μητέρα WH Treg NA28 | + σου RP † 18:21 ἐφύλαξα WH Treg NA28 | ἐφυλαξάμην RP ‡ 18:21 μου Treg RP] - WH NA28

22 ἀκούσας ἡ δὲ Σὺ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχει πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς* καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι.

23 ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἔγενήθη† ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται§.

25 εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης* εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 Εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

27 ὁ δὲ εἶπεν· Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ἑστὶν παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν†.

28 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια§ ἠκολουθήσαμέν σοι.

29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς* ἢ τέκνα ἔνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,

30 ὃς οὐχὶ† μὴ ἀπολάβῃ# πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἔρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ§ καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου·

32 παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαυχθήσεται καὶ ὕβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται,

33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται.

34 καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνήκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχῶ τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἑπαϊτῶν*.

36 ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί† εἶη τοῦτο·

37 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται.

38 καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με.

39 καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα ἰσγήσῃ‡ αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με.

40 σταθεὶς δὲ ἡ Σὺ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπρώτησεν αὐτόν·

41 τί* σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.

42 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

43 καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

§ 18:22 δὲ WH Treg NA28] + ταῦτα RP * 18:22 οὐρανοῖς Holmes WH marg] τοῖς οὐρανοῖς WH Treg NA28; οὐρανῶ RP † 18:23 ἐγενήθη WH Treg NA28] ἐγένετο RP ‡ 18:24 Ἰησοῦς WH NIV] + περίλυπον γενόμενον Treg RP NA28 § 18:24 εἰς ... θεοῦ εἰσπορεύονται WH Treg NA28] εἰσελεύσονται εἰς ... θεοῦ RP * 18:25 τρήματος βελόνης WH Treg NA28] τρυμαλιᾶς ῥαφίδος RP † 18:27 παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν WH Treg NA28] ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ RP ‡ 18:28 ὁ WH Treg NA28] - RP § 18:28 ἀφέντες τὰ ἴδια WH Treg NA28] ἀφήκαμεν πάντα καὶ RP * 18:29 γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς WH NA28] γονεῖς ἢ ἀδελφούς ἢ γυναῖκα Treg RP † 18:30 οὐχὶ WH NA28] οὐ Treg RP ‡ 18:30 ἀπολάβῃ Treg NA28 RP] λάβῃ WH § 18:31 Ἱερουσαλήμ WH Treg NA28] Ἱεροσόλυμα RP * 18:35 ἐπαϊτῶν WH Treg NA28] προσαϊτῶν RP † 18:36 τί WH NA28 RP] + ἂν Treg ‡ 18:39 ἰσγήση WH Treg NA28] σιωπήση RP § 18:40 ὁ Treg NA28 RP] - WH * 18:41 τί WH NA28] λέγων τί Treg RP

19

1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ.

2 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Καλούμενος* Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς† ἦν ἀρχιτελώνης καὶ αὐτὸς πλούσιος·

3 καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.

4 καὶ προδραμὼν εἰς τὸ‡ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἡμέλλεν διέρχεσθαι.

5 καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς§ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάρηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι.

6 καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων.

7 καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσηλθεν καταλῦσαι.

8 σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· Ἴδου τὰ ἡμίσιά* μου τῶν ὑπαρχόντων†, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι‡, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.

9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν·

10 ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν§ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι·

12 εἶπεν οὖν· Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι.

13 καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐργατεύσασθε* ἐν ᾧ† ἔρχομαι.

14 οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ἔδεδῶκει‡ τὸ ἀργύριον, ἵνα ἡγοι§ τί διεπραγματεύσαντο*

16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἑξήκοντα πέντε μνᾶς.

17 καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὐγε‡ ἀγαθὲ δούλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.

18 καὶ ἦλθεν ὁ δευτέρος λέγων· Ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς.§

19 εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου* πέντε πόλεων.

20 καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ·

* 19:2 καλούμενος WH Treg RP NA28] - NIV † 19:2 αὐτὸς WH Treg NA28] οὗτος ἦν RP ‡ 19:4 εἰς τὸ WH Treg NA28] - RP § 19:5 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + εἶδεν αὐτόν καὶ RP * 19:8 ἡμίσιά WH Treg NA28] ἡμίση RP † 19:8 μου τῶν ὑπαρχόντων WH Treg NA28] τῶν ὑπαρχόντων μου RP ‡ 19:8 τοῖς πτωχοῖς δίδωμι WH Treg NA28] δίδωμι τοῖς πτωχοῖς RP § 19:11 εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν εἶναι Ἱερουσαλὴμ RP * 19:13 Πραγματεύσασθε Treg NA28 RP] πραγματεύσασθαι WH † 19:13 ἐν ᾧ WH Treg NA28] ἕως RP ‡ 19:15 δεδῶκει WH Treg NA28] ἔδωκεν RP § 19:15 ἡγοῖ WH Treg NA28] ἡγοῖ RP * 19:15 διεπραγματεύσαντο WH Treg NA28] διεπραγματεύσαντο RP † 19:16 δέκα προσηργάσατο WH Treg NA28] προσηργάσατο δέκα RP ‡ 19:17 Εὐγε WH Treg NA28] εὖ RP § 19:18 Ἡ μνᾶ σου κύριε WH Treg NA28] Κύριε ἡ μνᾶ σου RP * 19:19 ἐπάνω γίνου WH Treg NA28] γίνου ἐπάνω Treg RP † 19:20 ὁ WH Treg NA28] - RP

21 ἐφοβούμην γάρ σε ὅτι ἄνθρωπος ἀύστηρός εἶ, αἴρεις ὁ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας.

22 Ἰλέγει αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε, πονηρὲ δοῦλε· ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἀύστηρός εἰμι, αἴρων ὁ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα;

23 καὶ διὰ τὸ οὐκ ἔδωκας μου τὸ ἀργύριον § ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα*.

24 καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι—

25 καὶ εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς—

26 Ἰλέγω† ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται.‡

27 πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἱτούτους§ τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς* ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάζετε ἑαυτούς ἔμπροσθέν μου.

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγή καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν†

30 Ἰλέγων‡ Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἧ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, ἱκαὶ§ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

31 καὶ ἂν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως ἔρειτε* ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειᾶν ἔχει.

32 ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς.

33 λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον;

34 οἱ δὲ εἶπαν ἱότι† Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειᾶν ἔχει.

35 καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπὶρίψαντες ἑαυτῶν‡ τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν·

36 πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώσαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν§ ἐν τῇ ὁδῷ.

37 ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ ἑαυτῶν* ὧν εἶδον δυνάμεων,

38 λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἱβασιλεὺς† ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη‡ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.

40 καὶ ἀποκριθεὶς ἱεἶπεν§ Ἰλέγω ὑμῖν, ὅτι* ἐὰν οὗτοι ἱσιωπήσουσιν† οἱ λίθοι ἱκράξουσιν‡

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἱδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν§

‡ 19:22 λέγει WH Treg NA28] + δὲ RP § 19:23 μου τὸ ἀργύριον WH Treg NA28] τὸ ἀργύριόν μου RP

* 19:23 αὐτὸ ἔπραξα WH Treg NA28] ἔπραξα αὐτὸ RP † 19:26 λέγω WH NA28] + γάρ Treg RP

‡ 19:26 ἀρθήσεται WH NA28] + ἀπ' αὐτοῦ Treg RP § 19:27 τοῦτους WH Treg NA28] ἐκέινους RP

* 19:27 αὐτούς WH Treg NA28] – RP † 19:29 μαθητῶν WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 19:30 λέγων

WH Treg NA28] εἰπὼν RP § 19:30 καὶ WH Treg NA28] – RP * 19:31 ἐρεῖτε WH Treg NA28] + αὐτῷ

RP † 19:34 ὅτι WH Treg NA28] – RP ‡ 19:35 αὐτῶν WH Treg NA28] – RP § 19:36 ἑαυτῶν WH

Treg] αὐτῶν NA28 RP * 19:37 πασῶν WH NA28 RP] πάντων Treg † 19:38 βασιλεὺς Treg RP] ὁ

βασιλεὺς WH NA28 ‡ 19:38 ἐν οὐρανῷ εἰρήνη WH Treg NA28] εἰρήνη ἐν οὐρανῷ RP § 19:40 εἶπεν

WH NA28] + αὐτοῖς Treg RP * 19:40 ὅτι Treg RP] – WH NA28 † 19:40 σιωπήσουσιν WH Treg

NA28] σιωπήσωσιν RP ‡ 19:40 κράξουσιν WH Treg NA28] κερράξονται RP § 19:41 αὐτήν WH

Treg NA28] αὐτῇ RP

42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνων ἔν τῃ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ* τὰ πρὸς εἰρήνην† νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.

43 ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ ἴ παρεμβалоῦσιν*οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν,

44 καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί§, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας*

46 λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Καὶ ἔσται† ὁ οἶκός μου οἶκος ἱεροσολοῦντων‡ ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ,

48 καὶ οὐχ εὗρισκον§τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν* διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς† καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις,

2 καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· Εἶπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;‡

3 ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς ἱερωσῶν, καὶ εἶπατέ μοι·

4 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

5 οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

6 ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπας* καταλιθάσει ἡμᾶς, πεπεισμένοι γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι·

7 καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν.

8 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ὁ ἄνθρωπος ἔφυτευσε ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανοὺς.

10 ἱερωσῶν καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος ἰσομετρήσῃ αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δειράντας* κενόν.

11 καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι† δούλον· οἱ δὲ κάκεινον δειράντας καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν.

12 καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι‡· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.

13 εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως ἰσομετρήσῃ αὐτὸν§ ἐντραπήσονται.

* 19:42 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ WH NA28] καὶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ Treg; καὶ σὺ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου RP † 19:42 εἰρήνην WH NA28] + σου Treg RP ‡ 19:43 παρεμβалоῦσιν WH Treg NA28] περιβαλοῦσιν RP § 19:44 λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί WH Treg NA28] ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ RP

* 19:45 πωλοῦντας WH Treg NA28] + ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας RP † 19:46 Καὶ ἔσται WH Treg NA28] - RP ‡ 19:46 προσευχῆς WH Treg NA28] + ἐστὶν RP § 19:48 εὗρισκον NA28 RP] ἠῤῥισκον WH Treg * 20:1 ἡμερῶν WH Treg NA28] + ἐκεινῶν RP † 20:1 ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] ἱερεῖς RP ‡ 20:2 λέγοντες πρὸς αὐτόν WH NA28] πρὸς αὐτὸν λέγοντες RP; πρὸς αὐτόν Treg § 20:3 κἀγὼ WH Treg NA28] + ἔνα RP * 20:6 ὁ λαὸς ἅπας WH Treg NA28] πᾶς ὁ λαὸς RP † 20:9 Ἄνθρωπος WH Treg NIV RP] + τις NA28 ‡ 20:10 καὶ WH Treg NA28] + ἐν RP § 20:10 δώσουσιν WH Treg NA28] δῶσιν RP * 20:10 ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δειράντας WH NA28] δειράντας αὐτὸν ἐξαπέστειλαν Treg RP † 20:11 ἕτερον πέμψαι WH Treg NA28] πέμψαι ἕτερον RP ‡ 20:12 τρίτον πέμψαι WH Treg NA28] πέμψαι τρίτον RP § 20:13 τοῦτον WH Treg NA28] + ἰδόντες RP

14 ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἄλληλους* λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἄποκτείνωμεν[†] αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία·

15 καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;

16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· Μὴ γένοιτο.

17 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμησεί αὐτόν.

19 καὶ ἐζήτησαν οἱ ἑρμηνεύται καὶ οἱ ἀρχιερεῖς[‡] ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν[§], ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτούς· εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην*.

20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε[†] παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος.

21 καὶ ἐπρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·

22 ἔξεστιν ἡμᾶς[‡] Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ;

23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς[§]

24 Δεῖξατέ^{*} μοι δηνάριον· τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες[†] δὲ εἶπαν· Καίσαρος.

25 ὁ δὲ εἶπεν· πρὸς αὐτούς· Τοῖνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.[‡]

26 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι τὸυ[§] δῆματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες* ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπρώτησαν αὐτόν·

28 λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἢ[†] ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

29 ἐπὶ ταῦτα οὗτοι ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος·

30 καὶ ὁ δεύτερος[‡]

31 καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν[§] ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ ταῦτα οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον·

32 ὕστερον· καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν*.

* 20:14 ἀλλήλους WH Treg NA28] ἐαυτοῦς RP † 20:14 ἀποκτείνωμεν WH Treg NA28] δευτε ἀποκτείνωμεν RP ‡ 20:19 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς RP § 20:19 τὸν λαόν WH Treg NA28] – RP * 20:19 εἶπεν τὴν ... ταύτην WH Treg NA28] τὴν ... ταύτην εἶπεν RP † 20:20 ὥστε WH Treg NA28] εἰς τὸ RP ‡ 20:22 ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμῖν RP § 20:23 αὐτοῦς WH Treg NA28] + Τί με πειράζετε RP * 20:24 Δεῖξατέ WH Treg NA28] Ἐπιδείξατέ RP † 20:24 ἀποκριθέντες Treg RP] οἱ WH NA28 ‡ 20:25 πρὸς αὐτούς Τοῖνυν ἀπόδοτε WH Treg NA28] αὐτοῖς Ἀπόδοτε τοῖνυν RP § 20:26 τοῦ WH] αὐτοῦ Treg NA28 RP * 20:27 ἀντιλέγοντες NA28 RP] λέγοντες WH Treg † 20:28 ἢ WH Treg NA28] ἀποθάνῃ RP ‡ 20:30 ὁ δεύτερος WH Treg NA28] ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος RP § 20:31 αὐτήν WH Treg NA28] + ὡσαύτως RP * 20:32 καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NA28] δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP

33 ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ[†] ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

34 Καὶ[‡] εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται[§]

35 οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται^{*}

36 οὐδὲ[†] γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἰσαγγελοὶ γὰρ εἰσιν[‡] καὶ υἱοὶ εἰσιν θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

37 ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραάμ καὶ[§] θεὸν Ἰσαὰκ καὶ^{*} θεὸν Ἰακώβ·

38 θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

39 ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας·

40 οὐκ ἐτί γὰρ[†] ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἰόν[‡];

42 αὐτὸς γὰρ[§] Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Εἶπεν^{*} κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου

43 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

44 Δαυὶδ οὖν αὐτὸν κύριον[†] καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱός[‡] ἐστιν;

45 Ἀκούοντες δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς[§]

46 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις,

47 οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν κληρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὔτοι λήψονται περισσώτερον κρίμα.

21

1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν^{*} πλουσίους.

2 εἶδεν δὲ τινὰ[†] χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο[‡],

3 καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὕτη[§] πλεῖον πάντων ἔβαλεν·

4 πάντες^{*} γὰρ οὔτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα[†] αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα[‡] τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

5 Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται εἶπεν·

6 Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεῦσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ[§] οὗ καταλυθήσεται.

[†] 20:33 ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ WH NA28] ἐν τῇ οὖν Treg RP [‡] 20:34 Καὶ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP [§] 20:34 γαμίσκονται WH Treg NA28] ἐγκαμίσκονται RP * 20:35 γαμίζονται WH Treg NA28] ἐγκαμίζονται RP [†] 20:36 οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε RP [‡] 20:36 εἰσιν WH Treg NA28] + τοῦ RP [§] 20:37 [καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP * 20:37 [καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP [†] 20:40 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP [‡] 20:41 εἶναι Δαυὶδ υἰόν WH NA28] υἰόν Δαυὶδ εἶναι Treg RP [§] 20:42 αὐτὸς γὰρ WH NA28] καὶ αὐτὸς Treg RP * 20:42 Εἶπεν WH Treg NA28] + ὁ RP [†] 20:44 αὐτὸν κύριον WH Treg] κύριον αὐτὸν NA28 RP [‡] 20:44 αὐτοῦ υἱός WH Treg NA28] υἱός αὐτοῦ RP [§] 20:45 μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP NA28 * 21:1 εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν WH Treg NA28] τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον RP [†] 21:2 τινα WH Treg NA28] + καὶ RP [‡] 21:2 λεπτὰ δύο WH Treg NA28] δύο λεπτὰ RP [§] 21:3 ἢ πτωχὴ αὕτη RP] αὕτη ἢ πτωχὴ WH Treg NA28 * 21:4 πάντες WH NA28] ἅπαντες Treg RP [†] 21:4 δῶρα WH NA28] + τοῦ θεοῦ Treg RP [‡] 21:4 πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP [§] 21:6 λίθῳ Treg NA28 RP] + ὧδε WH

⁷ Ἐπρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἰλέγοντες* Ἐγὼ εἰμι καὶ Ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ† πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ ἐυθέως τὸ τέλος.

¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,

¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι ἑκαὶ κατὰ τόπους‡ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ§ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ ἴσημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα* ἔσται.

¹² Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς† χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς ἑτάς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἄπαγομένους‡ ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου·

¹³ ἄποβῆσεται§ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

¹⁴ θέτε* οὖν ἐν ταῖς καρδίαις† ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι,

¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ἧ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν‡ ἄπαντες§ οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

¹⁶ παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων*, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν,

¹⁷ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.

¹⁸ καὶ θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.

¹⁹ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν ἑκτίσασθε† τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²⁰ Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων‡ Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.

²¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν,

²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταῖ εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

²³ οὐαὶ§ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄργῃ* τῷ λαῷ τούτῳ,

²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς ἑτά ἔθνη πάντα†, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ‡ πληρωθῶσιν§ καιροὶ ἐθνῶν.

²⁵ Καὶ ἔσονται* σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους† θαλάσσης καὶ σάλου,

²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

* 21:8 λέγοντες WH NA28] + ὅτι Treg RP † 21:8 μὴ WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 21:11 καὶ κατὰ τόπους WH Treg NA28] κατὰ τόπους καὶ RP § 21:11 λιμοὶ καὶ λοιμοὶ NA28 RP] λοιμοὶ καὶ λιμοὶ WH Treg * 21:11 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα Treg RP] ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα WH NA28; σημεῖα μεγάλα ἀπ' οὐρανοῦ WH marg † 21:12 τὰς WH Treg NA28] - RP ‡ 21:12 ἀπαγομένους WH Treg NA28] ἀγομένους RP § 21:13 ἀποβῆσεται WH NA28] + δὲ Treg RP * 21:14 θέτε WH Treg NA28] θέσε RP † 21:14 ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg NA28] εἰς τὰς καρδίας RP ‡ 21:15 ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν WH Treg NA28] ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι RP § 21:15 ἄπαντες WH Treg NA28] πάντες RP * 21:16 ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων WH Treg NA28] συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν RP † 21:19 κτήσασθε NA28 RP] κτήσεσθε WH Treg ‡ 21:20 στρατοπέδων WH Treg NA28] + τῆν RP § 21:23 οὐαὶ WH Treg NA28] + δὲ RP * 21:23 ὄργῃ WH Treg NA28] + ἐν RP † 21:24 τὰ ἔθνη πάντα WH Treg NA28] πάντα τὰ ἔθνη RP ‡ 21:24 οὐ WH Treg NA28] - RP § 21:24 πληρωθῶσιν Treg NA28 RP] + καὶ ἔσονται WH * 21:25 ἔσονται WH Treg NA28] ἔσται RP † 21:25 ἤχους WH Treg NA28] ἠχούσης RP

27 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

28 ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακούψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα·

30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἄφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

31 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

32 ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται.

33 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι Ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος * ἡ ἡμέρα ἐκείνη

35 ὡς παγίς· ἐπεισελεύεται γὰρ† ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.

36 ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα ἁκατισχύσητε Ἐκφυγεῖν ταῦτα * πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων†, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠυλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἑλαιῶν·

38 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22

1 Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ λεγομένη Πάσχα.

2 καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσηλθὲν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον * Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα·

4 καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν†.

5 καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι.

6 καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς‡.

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἣ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα·

8 καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπὼν· Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν.

9 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν *

10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδου εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βασιτάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν· εἰς ἣν† εἰσπορεύεται.

11 καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγῃ;

12 κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε.

13 ἀπελθόντες δὲ εὔρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

‡ 21:33 παρελεύσονται WH Treg NA28] παρέλθωσιν RP § 21:34 ὑμῶν αἱ καρδίαι NA28 RP] αἱ

καρδίαι ὑμῶν WH Treg * 21:34 ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος WH Treg NA28] αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῆ

RP † 21:35 ἐπεισελεύεται γὰρ WH Treg NA28] γὰρ ἐπελεύεται RP ‡ 21:36 δὲ WH Treg NA28] οὖν

RP § 21:36 κατισχύσητε WH Treg NA28] καταξιώθητε RP * 21:36 ταῦτα WH Treg NA28] – RP

† 21:37 ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων WH NA28 RP] διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ Treg * 22:3 καλούμενον WH

Treg NA28] ἐπικαλούμενον RP † 22:4 αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν παραδῶ αὐτοῖς RP

‡ 22:6 ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου RP § 22:7 ἢ WH Treg NIV] ἐν ἢ RP

NA28 * 22:9 ἐτοιμάσωμεν WH Treg NA28] ἐτοιμάσομεν RP † 22:10 εἰς ἣν WH Treg NA28] οὐ RP

‡ 22:13 εἰρήκει WH Treg NA28] εἰρηκεν RP

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ.

15 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν·

16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι * οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῆ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

17 καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς·†

18 λέγω γὰρ ὑμῖν, ὁ Ἰησοῦς πῶς ἀπὸ τοῦ ἄνω ἀπὸ τοῦ * γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ὁυῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ.

19 καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Τοῦτό ἐστίν τὸ σῶμά μου [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.†]§

20 ἡ καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως ὡς μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματι μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον].

21 πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης·

22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν * τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται†, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.

23 καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα εἶναι ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.

25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται.

26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν ἡ γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν·

27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου·

29 καὶ γὰρ διατίθειμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν,

30 ἵνα ἔσθῃτε * καὶ πίνετε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου†, καὶ ἡ καθήσασθε ἐπὶ θρόνων ἑκάστης φυλᾶς κρίνοντες § τοῦ Ἰσραὴλ.

31 Ὡς ἴμω * ἴμω, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐζητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον·

32 ἐγὼ δὲ ἐδέηθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας ἡ στήρισον† τοὺς ἀδελφούς σου.

33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

§ 22:14 οἱ WH Treg NA28] + δώδεκα RP * 22:16 ὅτι WH NA28] + οὐκέτι Treg RP † 22:16 αὐτὸ WH Treg NA28] ἐξ αὐτοῦ RP ‡ 22:17 εἰς ἑαυτοῦς WH Treg NA28] ἑαυτοῖς RP § 22:18 οὐ WH Treg NIV] ὅτι οὐ RP NA28 * 22:18 νῦν ἀπὸ τοῦ WH Treg NA28] - RP † 22:18 οὐ WH Treg NA28] ὅτου RP ‡ 22:19 19-20 τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ... ἐκχυννόμενον Treg NA28 RP] [WH] § 22:19 καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως Treg NA28 [WH]] ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον RP * 22:22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν WH Treg NA28] καὶ ὁ μὲν υἱὸς RP † 22:22 κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται WH Treg NA28] πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον RP ‡ 22:26 γενέσθω WH Treg NA28] γενέσθω RP § 22:27 ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι WH Treg NA28] εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν RP * 22:30 ἔσθῃτε WH Treg NA28] ἔσθῃτε RP † 22:30 ἐν τῇ βασιλείᾳ μου WH Treg NA28] - RP ‡ 22:30 καθήσασθε NA28 Treg] καθῆσθε WH; καθίσασθε RP § 22:30 τὰς ... φυλὰς κρίνοντες WH NA28] κρίνοντες τὰς ... φυλὰς Treg RP * 22:31 Ἰμῶν WH NA28] εἶπεν δὲ ὁ κύριος Σίμων Treg RP † 22:32 στήρισον WH Treg NA28] στήριξον RP

34 ὁ δὲ εἶπεν· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ γ' φωνήσῃσι* σήμερον ἀλέκτωρ γ' ἕως Στρίσι* με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι*.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τιнос ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· Οὐθενός.

36 εἶπεν γ' δὲ† αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων γ' πωλησάτω‡ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ γ' ἀγορασάτω§ μάχαιραν.

37 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι* τοῦτο τὸ† γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ γ' τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει.

38 οἱ δὲ εἶπαν· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὡδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν ἐστιν.

39 Καὶ ἐξεληθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί‡

40 γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.

41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θείς τὰ γόνατα προσήχετο

42 λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει γ' παρένεγκε§ τούτου τὸ ποτήριον* ἀπ' ἐμοῦ· πλην μὴ τὸ θέλημα μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω†

43 ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος γ' ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.‡§*

44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἰδῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.†

45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς† ἀπὸ τῆς λύπης,

46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 Ἔτι* αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτοῦς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν.

48 Ἰησοῦς δὲ§ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδω;

49 ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν* Κύριε, εἰ πατάζομεν ἐν μαχαίρῃ;

50 καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον† καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ‡ τὸ δεξιόν.

51 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐὰτε ἕως τούτου· καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου§ ἵασατο αὐτόν.

52 εἶπεν γ' δὲ* Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ ληστήν γ' ἐξήλθατε† μετὰ μαχαίρων καὶ ζυλῶν;

53 καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ἔστιν ὑμῶν‡ ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

‡ 22:34 φωνήσῃσι WH Treg NA28] μὴ φωνήσῃ RP § 22:34 ἕως WH Treg NA28] πρὶν ἢ RP * 22:34 με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι WH Treg NA28] ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με RP † 22:36 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP

‡ 22:36 πωλησάτω WH Treg NA28] πωλήσει RP § 22:36 ἀγορασάτω WH Treg NA28] ἀγοράσει RP * 22:37 ὅτι WH Treg NA28] + ἔτι RP † 22:37 τὸ WH Treg NA28] τὰ RP ‡ 22:39 μαθηταί WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 22:42 παρένεγκε WH Treg NA28] παρενεγκεῖν RP * 22:42 τοῦτο τὸ ποτήριον WH Treg NA28] τὸ ποτήριον τούτου RP † 22:42 γινέσθω WH Treg NA28] γενέσθω RP

‡ 22:43 43-44 ὡφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NA28 RP] [[WH] § 22:43 ἀπ' NA28 RP] ἀπὸ τοῦ [[WH] Treg

* 22:43 καὶ ἐγένετο [[WH] NA28] ἐγένετο δὲ Treg RP † 22:45 κοιμωμένους αὐτοῦς WH Treg NA28] αὐτοῦς κοιμωμένους RP ‡ 22:47 Ἔτι WH Treg NA28] + δὲ RP § 22:48 Ἰησοῦς δὲ WH Treg NA28] ὁ δὲ Ἰησοῦς RP * 22:49 εἶπαν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP † 22:50 τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον WH Treg NA28] τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως RP ‡ 22:50 τὸ οὖς αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ τὸ οὖς RP § 22:51 ὠτίου WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 22:52 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP † 22:52 ἐξήλθατε WH Treg NA28] ἐξεληλύθατε RP ‡ 22:53 ἐστὶν ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν ἐστὶν RP

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον[§] αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν^{*} τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.

55 περιψάντων[†] δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων[‡] ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ[§] αὐτῶν.

56 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν·

57 ὁ δὲ ἠρνήσατο^{*} λέγων· Ὁὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι[†].

58 καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη[‡]· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμι.

59 καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διίσχυρίζετο λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν·

60 εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις, καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ.

61 καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου[§] τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι^{*} ἄπαρνήση με τρίς.

62 καὶ ἐξελθὼν ἔξω[†] ἔκλαυσεν πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν[‡] ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες,

64 καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων[§] λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε;

65 καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς^{*} τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον[†] αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,

67 λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἶπω οὐ μὴ πιστεῦσητε·

68 ἐὰν[†] δε[‡]ξω[‡] ἔρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε[§]

69 ἀπὸ τοῦ νῦν[†] δε^{*}ξσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ.

70 εἶπαν δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι.

71 οἱ δὲ εἶπαν· Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρειάν[†]; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον.

§ 22:54 εἰσήγαγον WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 22:54 τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] τὸν οἶκον RP † 22:55 περιψάντων WH Treg NA28] Ἀψάντων RP ‡ 22:55 συγκαθισάντων WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § 22:55 μέσῳ WH Treg NA28] ἐν μέσῳ RP * 22:57 ἠρνήσατο WH Treg NA28] αὐτόν RP † 22:57 Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι WH Treg NA28] Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν RP ‡ 22:58 ἔφη WH Treg NA28] εἶπεν RP § 22:61 λόγου Treg RP] ῥήματος WH NA28 * 22:61 σήμερον WH Treg NA28] - RP † 22:62 ἔξω WH Treg NA28] + ὁ Πέτρος RP ‡ 22:63 αὐτόν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν RP § 22:64 αὐτόν ἐπηρώτων WH Treg NA28] αὐτόν ἔτυπον αὐτὸ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν RP * 22:66 τε WH Treg NA28] - RP † 22:66 ἀπήγαγον WH Treg NA28] ἀνήγαγον RP ‡ 22:68 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP § 22:68 ἀποκριθῆτε WH NA28] μοι ἢ ἀπολύσητε Treg RP * 22:69 δὲ WH Treg NA28] - RP † 22:71 ἔχομεν μαρτυρίας χρειάν WH Treg NA28] χρειάν ἔχομεν μαρτυρίας RP

2 ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὗραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν* καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι† διδόναι †καὶ#λέγοντα †αὐτὸν§Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

3 ὁ δὲ Πιλάτος ἠρώτησεν* αὐτὸν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις.

4 ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὗρισκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

5 οἱ δὲ ἐπίσχον λέγοντες ὅτι Ἀνασεῖι τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, †καὶ†ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἔως ὧδε.

6 Πιλάτος δὲ ἀκούσας‡ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν,

7 καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἔξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολυμοῖς ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων§ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν* περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.

9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

10 εἰσήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

11 ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν †καὶ†ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας †περιβαλὼν‡ἐσθήτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ.

12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὁ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος§ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς*

13 Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν

14 εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας †οὐθὲν‡εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ.

15 ἄλλ' οὐδὲ Ἡρώδης, ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς‡· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ·

16 παιδεύσας οὖν αὐτὸν †ἀπολύσω§

18 Ἐνέκραγον* δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν †τὸν†Βαραββᾶν·

19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ‡.

20 πάλιν †δὲ§ὁ Πιλάτος †προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν.*

21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· Σταύρου σταύρου† αὐτόν.

22 ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

* **23:2** ἡμῶν WH Treg NA28] - RP † **23:2** φόρους Καίσαρι WH Treg NA28] Καίσαρι φόρους RP ‡ **23:2** καὶ WH Treg NA28] - RP § **23:2** αὐτὸν WH] εαυτὸν Treg NA28 RP * **23:3** ἠρώτησεν WH Treg NA28] ἐπηρώτησεν RP † **23:5** καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ **23:6** ἀκούσας WH NA28] + Γαλιλαίαν Treg RP § **23:8** ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων WH Treg NA28] θέλων ἐξ ἱκανοῦ RP * **23:8** ἀκούειν WH Treg NA28] + πολλὰ RP † **23:11** καὶ NA28] - WH Treg RP ‡ **23:11** περιβαλὼν WH NA28] αὐτὸν Treg RP § **23:12** Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος WH Treg NA28] Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης RP * **23:12** αὐτοῦς WH] αὐτοῦς Treg NA28; εαυτοῦς RP † **23:14** οὐθὲν WH Treg NA28] οὐδὲν RP ‡ **23:15** ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς WH NA28] ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν Treg RP § **23:16** ἀπολύσω WH Treg NA28] + 17 Ἀνάγκη δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἕνα. RP * **23:18** Ἀνέκραγον WH Treg NA28] Ἀνέκραξαν RP † **23:18** τὸν WH Treg NA28] - RP ‡ **23:19** βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ WH Treg NA28] βεβλημένος εἰς φυλακὴν RP § **23:20** δὲ WH Treg NA28] οὖν RP * **23:20** προσεφώνησεν Treg RP] + αὐτοῖς WH NA28 † **23:21** Σταύρου σταύρου WH Treg NA28] Σταύρωσιν σταύρωσιν RP

23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχουν αἱ φωναὶ αὐτῶν[‡]

24 καὶ ὁ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν·

25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς* φυλακὴν ὃν ἤτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Ἰσίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον[†] ἀπ' ἄγρου ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἦκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἱ[‡] ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

28 στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλην ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν,

29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ* στεῖραι καὶ αἱ κοιλῖαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν[†]

30 τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς·

31 ὅτι εἰ ἐν τῷ[‡] ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο ὁμοῦσιν αὐτῷ ἀναρεθῆναι.

33 καὶ ὅτε ἤλθον* ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακοῦργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.

34 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν[†] διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους[‡]

35 καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες ὁμιλοῦντες· Ἄλλους ἔσωσον, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ, ὃ ἐκλεκτός.*

36 ἐνέπαιξαν[†] δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος[‡] προσφέροντες αὐτῷ

37 καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἑπ' αὐτῷ* Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος[†]

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακοῦργων ἐβλασφήμει αὐτόν λέγων[‡] Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

40 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη*· Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;

41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.

42 καὶ ἔλεγεν[†] Ἰησοῦ, μνήσθητί μου[‡] ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

[‡] 23:23 αὐτῶν WH NA28] + καὶ τῶν ἀρχιερέων Treg RP § 23:24 καὶ WH Treg NA28] ὁ δὲ RP * 23:25 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 23:26 Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον WH Treg NA28] Σίμωνός τινος Κυρηναῖου ἐρχομένου RP ‡ 23:27 αἱ WH Treg NA28] + καὶ RP § 23:28 ὁ NA28 RP] - WH Treg * 23:29 αἱ WH Treg NA28] - RP † 23:29 ἔθρεψαν WH Treg NA28] ἐθῆλασαν RP ‡ 23:31 τῷ Treg NA28 RP] - WH § 23:32 κακοῦργοι δύο WH NA28] δύο κακοῦργοι Treg RP * 23:33 ἤλθον WH Treg NA28] ἀπῆλθον RP † 23:34 ὁ δὲ ... ποιοῦσιν Treg NA28 RP] [[WH]] ‡ 23:34 κλήρους NA28] κλήρον WH Treg RP § 23:35 ἄρχοντες WH Treg NA28] + σὺν αὐτοῖς RP * 23:35 τοῦ θεοῦ ὁ WH NA28] ὁ τοῦ θεοῦ Treg RP † 23:36 ἐνέπαιξαν WH NA28] ἐνέπαιζον Treg RP ‡ 23:36 ὄξος WH Treg NA28] καὶ ὄξος RP § 23:38 ἐπιγραφὴ WH NA28] + ἐπιγεγραμμένη Treg; + γεγραμμένη RP * 23:38 αὐτῷ WH Treg NA28] + γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς Οὗτός ἐστιν RP † 23:38 οὗτος WH Treg NA28] - RP ‡ 23:39 λέγων Treg NA28 RP] - WH § 23:39 Οὐχὶ WH Treg NA28] εἰ RP * 23:40 ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη WH Treg NA28] ἐπετίμα αὐτῷ λέγων RP † 23:42 ἔλεγεν WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ 23:42 μου WH Treg NA28] + κίριε RP § 23:42 ἐν τῇ βασιλείᾳ Treg RP] εἰς τὴν βασιλείαν WH NA28

43 καὶ εἶπεν αὐτῷ * Ἀμὴν ἴσοι λέγω† σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 Καὶ ἦν‡ ἡδη§ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὄλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης

45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος*, ἐσχίσθη ἡδὲ† τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.

46 καὶ φωνήσας φωνῆ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι‡ τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ§ εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

47 Ἴδων δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν* τὸν θεὸν λέγων· Ὁντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγερόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες† τὰ γενόμενα, τύπτοντες‡ τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

49 εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ§ μακρόθεν* καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι† αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρώσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ‡ ὄνοματι Ἰωσήφ βουλευτῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος—

51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν— ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο§ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,

52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ,

53 καὶ καθελὼν* ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν† ἐν μνήματι λαξευτῷ οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐπω‡ κείμενος.

54 καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν.§

55 κατακολουθήσασα δὲ αἱ* γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνελθλυταὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ†, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ,

56 ὑποστρέψασα δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν,

24

1 τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνημα ἦλθον* φέρουσαι ἅ ἠτοίμασαν ἀρώματα†

2 εὔρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου,

3 εἰσελθοῦσαι δὲ‡ οὐκ εὔρον τὸ σῶμα§

4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι* αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἔσθῃ† ἀστραπτουσί†.

* 23:43 αὐτῷ WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP † 23:43 σοι λέγω WH Treg NA28] λέγω σοι RP

‡ 23:44 Καὶ ἦν WH Treg NA28] ἦν δὲ RP § 23:44 ἡδη WH Treg NA28] - RP * 23:45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος WH NA28] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἡλιος καὶ Treg RP † 23:45 δὲ WH NA28] - Treg RP ‡ 23:46

παρατίθεμαι WH Treg NA28] παραθήσομαι RP § 23:46 τοῦτο δὲ WH Treg NA28] καὶ ταῦτα RP

* 23:47 ἐδόξαζεν WH Treg NA28] ἐδόξασεν RP † 23:48 θεωρήσαντες WH Treg NA28] θεωροῦντες RP

‡ 23:48 τύπτοντες WH Treg NA28] + ἐαυτῶν RP § 23:49 αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP

* 23:49 μακρόθεν Treg RP] ἀπο μακρόθεν WH NA28 † 23:49 συνακολουθοῦσαι WH Treg

NA28] συνακολουθήσασαί RP ‡ 23:50 ἀνὴρ WH Treg RP] καὶ ἀνὴρ NA28 § 23:51 προσεδέχετο WH

Treg NA28] καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς RP * 23:53 καθελὼν WH Treg NA28] + αὐτὸ RP † 23:53 αὐτὸν

WH Treg NA28] αὐτὸ NIV RP ‡ 23:53 οὐδεὶς οὐπω WH Treg NA28] οὐδέπω οὐδεὶς RP § 23:54

παρασκευῆς καὶ WH Treg NA28] Παρασκευῆ RP * 23:55 αἱ WH Treg NA28] - RP † 23:55 ἐκ

τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ WH NA28] αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Treg RP * 24:1 ἐπὶ τὸ μνημα ἦλθον WH

NA28] ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημα Treg RP † 24:1 ἀρώματα WH Treg NA28] + καὶ τινες σὺν αὐταῖς RP ‡ 24:3

εἰσελθοῦσαι δὲ WH Treg NA28] Καὶ εἰσελθοῦσαι RP § 24:3 σῶμα WH] + τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NA28

RP * 24:4 ἀπορεῖσθαι WH Treg NA28] διαπορεῖσθαι RP † 24:4 ἐσθῆτι ἀστραπτουσί WH Treg

NA28] ἐσθήσασιν ἀστραπτούσας RP

⁵ ἐμφοβῶν δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν ἑαυτῶν εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη·[§] μνησθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, §

⁷ λέγων ἑαυτῶν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ* παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.

⁸ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ,

⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς.

¹⁰ ἦσαν δὲ ἡ † Μαγδαληνῆ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς· ἔλεγον[‡] πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα.

¹¹ καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα § ταῦτα § καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.

¹² Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὄθονια μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός*·†

¹³ Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι § εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἧ ὄνομα Ἑμμαοῦς,

¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.

¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ ἑαυτοὺς*· Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς,

¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἑστάθησαν* σκυθρωποί.

¹⁸ ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνόματι[‡] Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνων τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;

¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ § ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφητῆς δυνατοῦ ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ,

²⁰ ὅπως τε παρέδωκεν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.

²¹ ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ γε καὶ* σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει[†] ἄφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.

²² ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γεγόμεναι ὄρθρινα[‡] ἐπὶ τὸ μνημεῖον

²³ καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν.

²⁴ καὶ Σάπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

²⁵ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦναι ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·

²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

‡ 24:5 τὰ πρόσωπα WH Treg NA28] τὸ πρόσωπον RP § 24:6 οὐκ ἔστιν ὧδε ἀλλὰ ἠγέρθη Treg NA28 RP] [WH] * 24:7 τὸν ... ἀνθρώπου ὅτι δεῖ WH Treg NA28] ὅτι δεῖ τὸν ... ἀνθρώπου RP † 24:10 ἡ WH Treg NA28] -RP ‡ 24:10 ἔλεγον WH Treg NA28] αἱ ἔλεγον RP § 24:11 ταῦτα WH Treg NA28] αὐτῶν RP * 24:12 Ὁ δὲ ... τὸ γεγονός Treg NA28 RP] [WH] † 24:12 ὄθονια [WH] Treg NA28] + κείμενα RP ‡ 24:12 αὐτόν [WH]] αὐτόν Treg; ἑαυτόν NA28 RP § 24:13 ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι WH NA28] ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Treg RP * 24:15 αὐτὸς WH Treg NA28] + ὁ RP † 24:17 ἐστάθησαν WH Treg NA28] ἔστε RP ‡ 24:18 εἷς ὀνόματι WH Treg NA28] εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι NIV; ὁ εἷς ὧ ὄνομα RP § 24:19 Ναζαρηνοῦ WH Treg NA28] Ναζωραίου RP * 24:21 καὶ WH Treg NA28] - RP † 24:21 ἄγει WH NA28] + σήμερον Treg RP ‡ 24:22 ὄρθρινα WH Treg NA28] ὄρθρια RP § 24:24 καὶ NA28 RP] - WH Treg

27 καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν
 ἠδιεμήνευσεν* αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ†

28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
 ἠπροσεποιήσατο‡ πορρώτερον§ πορεύεσθαι.

29 καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν καὶ
 κέκλικεν ἠῆδη* ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσηλθεν τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς.

30 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ
 κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς·

31 αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος
 ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

32 καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν† ὡς‡ ἐλάλει
 ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ἠὼς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

33 καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὗρον
 ἠθηροισμένους§ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς,

34 λέγοντας ὅτι ἠὸντως ἠγέρθη ὁ κύριος* καὶ ἠώθη Σίμωνι.

35 καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων ἠαὐτὸς† ἔστη ἐν μέσῳ ἠαὐτῶν‡

37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμβοφοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἠαναβαίνουσιν ἐν τῇ
 καρδίᾳ§ ὑμῶν;

39 ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός*· ἠψηλαφήσατέ με καὶ
 ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμέ θεωρεῖτε ἔχοντα.

40 [καὶ τοῦτο εἰπὼν ἠἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.]†‡

41 ἔτι δὲ ἠπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ἠἘχετέ τι
 βρῶσιμον ἐνθάδε;

42 οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἠχθύος ὀπτοῦ ἠμέρος§

43 καὶ λαβῶν ἐνώπιον αὐτῶν ἠἔφαγεν.

44 Εἶπεν δὲ ἠπρὸς αὐτούς*· Οὗτοι οἱ λόγοι ἠμου† οὐς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὡν σὺν
 ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως ἠκαὶ‡ προφηταῖς
 καὶ ἠψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.

45 τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς,

46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως ἠγέγραπται§ παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἠαναστῆναι ἐκ νεκρῶν
 τῇ τρίτῃ ἠημέρᾳ,

47 καὶ* ἠκηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ἠκαὶ ἠἄφεισιν ἠἀμαρτιῶν εἰς πάντα
 τὰ ἔθνη— ἠἀρξάμενοι† ἀπὸ ἠΙερουσαλήμ·

* **24:27** διεμήνευσεν WH Treg NA28] διημήνευεν RP † **24:27** ἑαυτοῦ WH NA28 RP] αὐτοῦ
 Treg ‡ **24:28** προσεποιήσατο WH Treg NA28] προσεποιεῖτο RP § **24:28** πορρώτερον WH Treg
 NA28] πορρωτέρω RP * **24:29** ἠῆδη WH Treg NA28] – RP † **24:32** ἐν ἠμῖν Treg NA28 RP] – WH
 ‡ **24:32** ὡς WH Treg NA28] καὶ ὡς RP § **24:33** ἠθηροισμένους WH Treg NA28] συνηροισμένους
 RP * **24:34** ὀντως ἠγέρθη ὁ κύριος WH Treg NA28] ἠγέρθη ὁ κύριος ὀντως RP † **24:36** αὐτὸς WH
 Treg NA28] + ὁ ἠἱσοῦς RP ‡ **24:36** αὐτῶν WH] + καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνη ὑμῖν Treg NA28 RP § **24:38**
 τῇ καρδίᾳ WH Treg NA28] ταῖς καρδίαις RP * **24:39** ἐγὼ εἰμι αὐτός WH Treg NA28] αὐτὸς ἐγὼ
 εἰμι RP † **24:40** καὶ τοῦτο ... τοὺς πόδας Treg NA28 RP] [[WH] ‡ **24:40** ἠἔδειξεν [[WH] Treg
 NA28] ἐπέδειξεν RP § **24:42** μέρος WH NA28] + καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου Treg RP * **24:44** πρὸς
 αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP † **24:44** μου WH Treg NA28] – RP ‡ **24:44** καὶ RP] + τοῖς WH
 Treg NA28 § **24:46** ἠγέγραπται WH Treg NA28] + καὶ οὕτως ἠἔδει RP * **24:47** καὶ Treg NIV RP] εἰς
 WH NA28 † **24:47** ἀρξάμενοι WH Treg NA28] ἀρξάμενον RP

48 ὑμεῖς ἔστε[‡] μάρτυρες τούτων.

49 καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἔξαποπέλλω[§] τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει * ἕως οὔ ἐνδύσησθε ἕξ ὕψους δύναμιν[†].

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως[‡] πρὸς[§] Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς.

51 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν ἵ[καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν*].

52 καὶ αὐτοὶ ἵ[προσκυνήσαντες αὐτὸν[†]] ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης,

53 καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες[‡] τὸν θεόν[§] ὅτι /' /book'

‡ 24:48 ἔστε Treg] - WH NA28; δέ ἔστε RP § 24:49 ἐξαποπέλλω WH Treg] ἀποπέλλω NA28 RP

* 24:49 πόλει WH Treg NA28] + Ἱερουσαλήμ RP † 24:49 ἕξ ὕψους δύναμιν WH Treg NA28] δύναμιν ἐξ ὕψους RP ‡ 24:50 ἕως WH Treg NIV] ἕξ ἕως RP NA28 § 24:50 πρὸς WH Treg NA28] εἰς RP

* 24:51 καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν Treg NA28 RP] [[WH] † 24:52 προσκυνήσαντες αὐτὸν Treg NA28 RP] [[WH] ‡ 24:53 εὐλογοῦντες WH NA28] αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες Treg RP § 24:53 θεόν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

- 1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.
 2 οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν.
 3 πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὁ γέγονεν
 4 ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων·
 5 καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
 6 Ἐγένετο ἀνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης·
 7 οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν
 δι' αὐτοῦ.
 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.
 9 ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
 10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.
 11 εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.
 12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς
 πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 13 οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ
 θεοῦ ἐγεννήθησαν.
 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ,
 δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας·
 15 (Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον *· Ὁ ὀπίσω
 μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν)
 16 ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος·
 17 ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.
 18 θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ἴδιον θεοῦ ὃ ὦν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς
 ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν[§] οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ
 Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ;
 20 καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ * ὁ χριστός.
 21 καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; σὺ Ἥλιος εἶ†; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμὶ. Ὁ προφήτης εἶ σὺ;
 καὶ ἀπεκρίθη· Οὐ.
 22 εἶπαν οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισὶν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ
 σεαυτοῦ;
 23 ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν
 Ἡσαΐας ὁ προφήτης.
 24 Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων.
 25 καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός· οὐδὲ
 Ἥλιος οὐδὲ[§] ὁ προφήτης;
 26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος * ὑμῶν
 ἔστηκεν† ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε,

* 1:15 ἐν εἶπον Treg NA28 RP] ὁ εἰπὼν WH † 1:16 ὅτι WH Treg NA28] καὶ RP ‡ 1:18 μονογενοῦς
 θεὸς WH Treg NA28] ὁ μονογενοῦς υἱὸς RP § 1:19 ἀπέστειλαν NIV RP] + πρὸς αὐτόν WH Treg NA28
 * 1:20 Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ WH Treg NA28] Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ RP † 1:21 σὺ Ἥλιος εἶ WH Treg NA28] Ἥλιος εἶ
 σὺ RP ‡ 1:24 Καὶ WH Treg NA28] + οἱ RP § 1:25 οὐδὲ ... οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε ... οὔτε RP
 * 1:26 μέσος WH Treg NA28] + δὲ NIV RP † 1:26 ἔστηκεν NA28 RP] στήκει WH Treg

27 ῥό[‡]ὀπίσω μου ἔρχομενος[§] οὐ^{*} οὐκ εἰμι^{*} ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.

28 ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ῥό[†]Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἰδε ὁ ἄμνος τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

30 οὗτός ἐστιν ῥ[‡]ὕπερ[‡]ἐγὼ ἐγὼ εἶπον· Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν·

31 κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν[§]ὕδατι βαπτίζων.

32 καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Θεάματα τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ῥ^{*}περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν·

33 κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἀγίῳ·

34 κἀγὼ ἐώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἐκλεκτός[†] τοῦ θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ῥό[‡]Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο,

36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἰδε ὁ ἄμνος τοῦ θεοῦ.

37 καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ[§] λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

38 στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτούς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί (ὃ λέγεται ῥ^{*}μεθερμηνευόμενον^{*} Διδάσκαλε), ποῦ μένεις;

39 λέγει αὐτοῖς· Ἐρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν[†] καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη.

40 ἦν Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ·

41 εὗρίσκει οὗτος πρῶτον[‡] τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν (ὃ ἐστιν μεθερμηνευόμενον χριστός).

42 ἠγάγεν[§]αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς ῥ^{*}Ἰωάννου^{*} σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος).

43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀκολουθεὶ μοι.

44 ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.

45 εὗρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὗρήκαμεν, ῥ[†]Ἰησοῦν[†]υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

46 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ῥό[‡]Φίλιππος· Ἐρχου καὶ ἴδε.

47 εἶδεν ῥό[‡]Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἰδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν.

‡ 1:27 ὁ Treg NA28] - WH; αὐτός ἐστιν ὁ RP § 1:27 ἐρχόμενος WH Treg NA28] + ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν RP * 1:27 οὐκ εἰμι Holmes WHmarg] οὐκ εἰμι ἐγὼ WH Treg NA28; ἐγὼ οὐκ εἰμι RP † 1:28 ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ 1:30 ὑπερ WH Treg NA28] περι RP § 1:31 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP * 1:32 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 1:34 ἐκλεκτός Holmes WHmarg] υἱός WH Treg NA28 RP ‡ 1:35 ὁ NA28 RP] - WH Treg § 1:37 οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ RP * 1:38 μεθερμηνευόμενον WH Treg NA28] ἐρμηνευόμενον RP † 1:39 ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν WH Treg NA28] ἴδετε. ἦλθαν RP ‡ 1:41 πρῶτον WH Treg NA28] πρῶτος RP § 1:42 ἠγάγεν WH Treg NA28] καὶ ἠγάγεν RP * 1:42 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωᾶ RP † 1:45 Ἰησοῦν WH NA28] + τὸν Treg RP ‡ 1:46 ὁ WH Treg NA28] - RP § 1:47 ὁ RP NA28] - WH Treg

48 λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε.

49 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ*· Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ† τοῦ Ἰσραὴλ.

50 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι ὅτι‡εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψη§

51 καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν* ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγῶτα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2

1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ* γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ·

2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

3 καὶ ἐστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν.

4 καὶ†λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου.

5 λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὅ τι‡ ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε.

6 ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὕδρια§ ἕξ ἑκατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων κείμενα* , χωροῦσαι ἀνά μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.

7 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς ὕδριας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.

8 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ† ἤνεγκαν.

9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος

10 καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρώτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν ἄμευσοῦσιν‡τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.

11 ταύτην ἔποιησεν§ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἄδελφοί* καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.

14 καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθήμενους,

15 καὶ ποιῆσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα† καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν‡

16 καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου.

17 ἐμνήσθησαν§οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με.

18 ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;

* 1:49 αὐτῷ Ναθαναήλ WH Treg NA28] Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ RP † 1:49 βασιλεὺς εἶ WH Treg NA28] εἶ ὁ βασιλεὺς RP ‡ 1:50 ὅτι WH Treg NA28] – RP § 1:50 ὄψη WH Treg NA28] ὄψει RP

* 1:51 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἀπ' ἄρτι RP * 2:1 ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ WH NA28 RP] τρίτῃ ἡμέρᾳ Treg † 2:4 καὶ WH Treg NA28] – RP ‡ 2:5 Ὅ τι Treg NA28 RP] Ὅτι WH § 2:6 λίθιναι ὕδρια WH Treg NA28] ὕδρια λίθιναι RP * 2:6 κατὰ ... Ἰουδαίων κείμενα WH Treg NA28] κείμενα κατὰ ... Ἰουδαίων RP † 2:8 οἱ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP ‡ 2:10 μευσοῦσιν WH NA28] + τότε Treg RP § 2:11 ἐποίησεν WH Treg NA28] + τὴν RP * 2:12 ἀδελφοί WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP † 2:15 τὰ κέρματα WH Treg] τὸ κέρμα NA28 RP ‡ 2:15 ἀνέστρεψεν Treg RP] ἀνέτρεψεν WH NA28 § 2:17 ἐμνήσθησαν WH Treg NA28] + δὲ RP

19 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

20 εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσεράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;

21 ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.

22 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ* εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτὸν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·

24 αὐτὸς δὲ† Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτόν‡ αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας

25 καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων·

2 οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα* ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ.

3 ἄπεκρίθη† Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

4 λέγει πρὸς αὐτόν ὁ‡ Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὦν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;

5 ἄπεκρίθη‡ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

6 τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνευμά ἐστίν.

7 μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.

8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.

9 ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;

10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

11 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε.

12 εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε;

13 καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἄνθρώπου*

14 καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,

15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἔν αὐτῷ† ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

16 Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν ἱυῖν‡ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλὰ ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

* 2:22 δὸν WH Treg NA28] ᾧ RP † 2:24 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 2:24 αὐτὸν WH] αὐτόν Treg NA28; ἑαυτόν RP * 3:2 δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα WH Treg NA28] ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται RP † 3:3 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 3:4 ὁ WH NA28 RP] - Treg § 3:5 ἀπεκρίθη NA28 RP] + ὁ WH Treg * 3:13 ἀνθρώπου WH NA28] + ὁ ὦν ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP † 3:15 ἐν αὐτῷ WH Treg NA28] εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται ἀλλ' RP ‡ 3:16 υἱὸν WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP

17 οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.

18 ὁ πιστεῦων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ* μὴ πιστεῦων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

19 αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ† τὰ ἔργα.

20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

21 ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.

23 ἦν δὲ καὶ ὁ† Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰῶν ἐγγύς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·

24 οὐπῶ γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ.

26 καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

27 ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲ ἐν* ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

28 αὐτοὶ ὑμεῖς μοι† μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον‡ Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἄπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου.

29 ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.

30 ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν·

32 ὁ Ἰεσοῦς ἐλάττωκεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.

33 ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν.

34 ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου ὀρίδωσιν* τὸ πνεῦμα.

35 ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

36 ὁ πιστεῦων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς* ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης—

2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ—

3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν ἑλθὼν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

4 Ἰδοὺ δὲ αὐτόν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

§ 3:17 υἱὸν WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP * 3:18 δὲ Treg NA28 RP] - WH † 3:19 αὐτῶν πονηρὰ WH Treg NA28] πονηρὰ αὐτῶν RP ‡ 3:23 ὁ WH NA28] - Treg RP § 3:24 ὁ Treg NA28 RP] - WH * 3:27 οὐδὲ ἐν NA28] οὐδὲν WH Treg RP † 3:28 μοι WH Treg NA28] - RP ‡ 3:28 εἶπον Treg RP] + ἐγὼ WH; + ὅτι NA28 § 3:32 ὁ WH Treg NA28] καὶ ὁ RP * 3:34 ὀρίδωσιν WH NA28] + ὁ θεὸς Treg RP * 4:1 Ἰησοῦς NA28] κύριος WH Treg NIV RP † 4:3 πάλιν WH Treg NA28] - RP

5 ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ τῷ* Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ·

6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὥς ἔκτε.

7 Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλησα ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πεῖν·

8 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.

9 λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς Ἰουδαϊκῆς Σαμαρίτιδος οὕσης*; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις.

10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾗδεις τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾗτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν.

11 λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

12 μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;

13 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·

14 ὃς δ' ἂν πῖν ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει* εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.

15 λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ἔνθαδε ἀντλεῖν.

16 λέγει ἡ αὐτῇ* Ὑπαγε φώνησον ἄνδρα σου† καὶ ἐλθέ ἐνθάδε.

17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω·

18 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας.

19 λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

20 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ§.

21 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Πίστευέ μοι, γυναῖκα*, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τοῦτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ.

22 ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνούμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν·

23 ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνούντας αὐτόν·

24 πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνούντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

25 λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα†

26 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἑθαύμαζον* ὅτι μετὰ ἡγνακῆς ἐλάλει οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· Τί ζητεῖς; ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;

‡ 4:5 τῷ WH NA28] - Treg RP § 4:6 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP * 4:9 γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὕσης WH Treg NA28] οὕσης γυναικὸς Σαμαρίτιδος RP † 4:11 ἡ γυνὴ Treg NA28 RP] - WH ‡ 4:14 διψήσει WH Treg NA28] διψήσῃ RP § 4:15 διέρχωμαι WH NA28] ἔρχομαι Treg; ἔρχομαι RP * 4:16 αὐτῇ WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP † 4:16 τὸν ἄνδρα σου Treg NA28 RP] σου τὸν ἄνδρα WH ‡ 4:17 αὐτῷ WH NA28] - Treg RP § 4:20 προσκυνεῖν δεῖ WH Treg NA28] δεῖ προσκυνεῖν RP * 4:21 Πίστευέ μοι, γυναῖκα WH Treg NA28] Γύναι, πίστευέ μοι RP † 4:25 ἅπαντα WH Treg NA28] πάντα RP ‡ 4:27 ἑθαύμαζον WH Treg NA28] ἑθαύμασαν RP

28 ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἢ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·

29 Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ᾧ ὅσα ὤθελοι ποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός;

30 ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

31 Ἐν τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ῥαββί, φάγε.

32 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

33 ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μὴ τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;

34 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρώμα ἐστὶν ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.

35 οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι τετράμηνος ἐστὶν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν· ἤδη

36 ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα σπειρῶν ὁμοῦ χαίρη καὶ ὁ θερίζων.

37 ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπειρῶν καὶ ἄλλος ὁ θερίζων·

38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ᾧ ὅσα ὤθελοι ποίησα.

40 ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρίται, ἡρώτων αὐτὸν μείναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινε ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

41 καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ,

42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου·

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν·

44 αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.

45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ᾧ ὅσα ὤθελοι ποίησεν ἐν Ἱερουσαλὺμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον· καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ.

47 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἡρώτα αὐτὸν καταβῆ καὶ ἰάσθηται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἡμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν.

48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μη σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε.

49 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.

50 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο.

51 ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ.

§ 4:29 ὅσα Treg NA28 RP] ἢ WH * 4:31 Ἐν WH Treg NA28] + δε RP † 4:34 ποιήσω WH Treg NA28] ποιῶ RP ‡ 4:36 ὁ WH Treg NA28] καὶ ὁ RP § 4:36 ἵνα WH Treg NA28] + καὶ RP * 4:37 ἐστὶν WH Treg NA28] + ὁ RP † 4:39 ἢ WH Treg NA28] ὅσα RP ‡ 4:42 κόσμου WH Treg NA28] + ὁ χριστός RP § 4:43 ἐκεῖθεν WH Treg NA28] + καὶ ἀπῆλθεν RP * 4:44 γὰρ WH Treg NA28] + ὁ RP † 4:45 ὅσα WH Treg NA28] ἢ RP ‡ 4:46 πάλιν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 4:47 ἡρώτα WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 4:50 ἐπίστευσεν WH Treg NA28] καὶ ἐπίστευσεν RP † 4:50 ὃν WH Treg NA28] ᾧ RP ‡ 4:51 ὑπήντησαν WH Treg NA28] ἀπῆντησαν RP § 4:51 αὐτῷ WH NA28] + καὶ ἀπήγγειλαν Treg RP * 4:51 αὐτοῦ WH Treg NA28] σου RP

52 ἐπύθετο οὖν ἑτὴν ὥραν παρ' αὐτῶν[†] ἐν ἧ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν[‡] αὐτῷ ὅτι Ἔχθες[§] ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.

53 ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι * ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς[†] Ὁ υἱός σου ζῆ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

54 τοῦτο ἰδε[‡] πάλιν δευτέρον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5

1 Μετὰ ταῦτα ἦν * ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἄνεβη^{††} Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

2 ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά[‡] πέντε στοὰς ἔχουσα·

3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος[§] στῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ἱκνῶν*

5 ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα[†] ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ[‡]

6 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἡδὴ χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγίης γενέσθαι;

7 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν παραχθῆ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

8 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε[§] ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.

9 καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγίης ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

10 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, καὶ* οὐκ ἔξεστὶν σοι ἄραι τὸν κράβαττον[†]

11 ὅς δὲ[‡] ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγίη ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.

12 ἠρώτησαν οὖν[§] αὐτόν· Τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι Ἄρον* καὶ περιπάτει;

13 ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστίν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγίης γέγονας· μήκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοι τι[†] γένηται.

15 ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν[‡] τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγίη.

16 καὶ διὰ τοῦτο ἐδίδωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν[§] ὅτι ταῦτα ἐποιοεῖ ἐν σαββάτῳ.

17 ὁ δὲ* ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καγὼ ἐργάζομαι.

18 διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

† 4:52 τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν WH Treg NA28] παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν RP ‡ 4:52 εἶπαν οὖν WH Treg NA28] Καὶ εἶπον RP § 4:52 Ἐχθες WH Treg NA28] χθες RP * 4:53 ὅτι WH] + ἐν Treg NA28

RP † 4:53 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 4:54 δὲ WH Treg NA28] – RP * 5:1 ἦν WH Treg NA28] + ἡ RP † 5:1 ἀνέβη WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 5:2 Βηθεσδά Treg NIV RP] Βηθζαθά WH NA28 § 5:3 πλῆθος WH Treg NA28] + πολὺ RP * 5:3 ἱκνῶν WH Treg NA28] + ἐκδεχομένων τὴν

τοῦ ὕδατος κίνησιν. 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαιναν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν παραχθὴν τοῦ ὕδατος, ὑγίης ἐγένετο, ᾧ δήποτε κατέχετο νοσήματι. RP † 5:5 τριάκοντα Treg RP] + καὶ WH NA28 ‡ 5:5 αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP § 5:8 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραι RP

* 5:10 καὶ WH Treg NA28] – RP † 5:10 κράβαττον WH Treg RP] + σου NA28 ‡ 5:11 ὅς δὲ WH Treg] ὁ δὲ NA28; – RP § 5:12 οὖν Treg RP] – WH NA28 * 5:12 Ἄρον WH NA28] + τὸν κράβαττόν σου Treg RP † 5:14 σοὶ τι WH Treg NA28] τί σοι RP ‡ 5:15 ἀνήγγειλεν Treg NA28 RP] εἶπεν WH

§ 5:16 οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτείνειν RP * 5:17 δὲ WH] + Ἰησοῦς Treg NA28 RP

† 4:52 τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν WH Treg NA28] παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν RP ‡ 4:52 εἶπαν οὖν WH Treg NA28] Καὶ εἶπον RP § 4:52 Ἐχθες WH Treg NA28] χθες RP * 4:53 ὅτι WH] + ἐν Treg NA28 RP † 4:53 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 4:54 δὲ WH Treg NA28] – RP * 5:1 ἦν WH Treg NA28] + ἡ RP † 5:1 ἀνέβη WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 5:2 Βηθεσδά Treg NIV RP] Βηθζαθά WH NA28 § 5:3 πλῆθος WH Treg NA28] + πολὺ RP * 5:3 ἱκνῶν WH Treg NA28] + ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαιναν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν παραχθὴν τοῦ ὕδατος, ὑγίης ἐγένετο, ᾧ δήποτε κατέχετο νοσήματι. RP † 5:5 τριάκοντα Treg RP] + καὶ WH NA28 ‡ 5:5 αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP § 5:8 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραι RP * 5:10 καὶ WH Treg NA28] – RP † 5:10 κράβαττον WH Treg RP] + σου NA28 ‡ 5:11 ὅς δὲ WH Treg] ὁ δὲ NA28; – RP § 5:12 οὖν Treg RP] – WH NA28 * 5:12 Ἄρον WH NA28] + τὸν κράβαττόν σου Treg RP † 5:14 σοὶ τι WH Treg NA28] τί σοι RP ‡ 5:15 ἀνήγγειλεν Treg NA28 RP] εἶπεν WH

§ 5:16 οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτείνειν RP * 5:17 δὲ WH] + Ἰησοῦς Treg NA28 RP

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν[†] αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἢ ἀν[†] μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιούντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ.

20 ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.

21 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζῶοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζῶοποιεῖ.

22 οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ,

23 ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἰακούσουσιν[§] τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ἰζησουσιν^{*}

26 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔχει ζωὴν ἔχων ἐν ἑαυτῷ·

27 καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν ἑαυτῷ[‡] κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.

28 μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἰακούσουσιν[§] τῆς φωνῆς αὐτοῦ

29 καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δ' ἐ^{*} τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με[†]

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής·

32 ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

33 ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ·

34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.

35 ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθέλησατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ·

36 ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν ἡμεῖζω[‡] τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν[§] μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ^{*} ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατὴρ με ἀπέσταλκεν,

37 καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ ἑκεῖνος[†] μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἠώποτε ἀκηκόατε[‡] οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε,

38 καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα[§], ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

39 Ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ·

† 5:19 ἔλεγεν WH NA28] εἶπεν Treg RP ‡ 5:19 ἐὰν Treg NA28 RP] ἂν WH § 5:25 ἀκούσουσιν WH Treg NA28] ἀκούονται RP * 5:25 ζήσουσιν WH Treg NA28] ζήσονται RP † 5:26 καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν WH Treg NA28] ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ RP ‡ 5:27 αὐτῷ WH Treg NA28] + καὶ RP § 5:28 ἀκούσουσιν WH Treg NA28] ἀκούονται RP * 5:29 δὲ Treg NA28 RP] – WH † 5:30 με WH Treg NA28] + πατρός RP ‡ 5:36 μεζῶ WH NA28 RP] μεζῶν Treg § 5:36 δέδωκέν WH Treg NA28] ἔδωκέν RP * 5:36 ἂ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP † 5:37 ἐκεῖνος WH Treg NA28] αὐτός RP ‡ 5:37 ἠώποτε ἀκηκόατε WH Treg NA28] ἀκηκόατε ἠώποτε RP § 5:38 ἐν ὑμῖν μένοντα WH Treg NA28] μένοντα ἐν ὑμῖν RP

40 και οὐ θέλετε ἔλθειν πρὸς με ἵνα ζῶν ἔχητε.

41 δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω,

42 ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.

43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκείνον λήψετε.

44 πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπικατε.

46 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.

47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

6

1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος.

2 ἤκολούθει δὲ* αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἔθεώρουν† τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος‡ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

5 ἐπάρας οὖν ἑαυτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς§ καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς* αὐτὸν λέγει ἑαυτῷ πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ἄγοράσωμεν† ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι;

6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν.

7 ἀπεκρίθη ἑαυτῷ‡ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἄρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος§βραχὺ †τι* λάβῃ.

8 λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου·

9 Ἔστιν ἑαυτῷ‡ παιδάριον† ὡς δὲ ὄς‡ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὄψαρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;

10 εἶπεν§ ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν † ὡς* πεντακισχίλιοι.

11 ἔλαβεν οὖν† τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας † διέδωκεν‡ τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὄψαριων ὅσον ἤθελον.

12 ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται.

13 συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένεσαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἔπερισευσαν§ τοὺς βεβρωκόσιν.

14 οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες † ὅ ἐποίησεν σημεῖον* † ἔλεγον† ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάξαι αὐτόν ἵνα ἑαυτῷ‡ βασιλέα ἀνεχώρησεν † πάλιν§ εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

* 6:2 ἠκολούθει δὲ WH Treg NA28] καὶ ἠκολούθει RP † 6:2 ἐθεώρουν WH Treg NA28] ἐώρων αὐτοῦ RP ‡ 6:3 ὄρος WH Treg NA28] + ὁ RP § 6:5 τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς RP * 6:5 πρὸς WH Treg NA28] + τὸν RP † 6:5 ἀγοράσωμεν WH Treg NA28] ἀγοράσωμεν RP ‡ 6:7 αὐτῷ WH Treg RP] + ὁ NA28 § 6:7 ἕκαστος WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 6:7 τι RP NA28] - WH Treg † 6:9 παιδάριον WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 6:9 ὄς WH Treg NA28] ὁ RP § 6:10 εἶπεν WH Treg NA28] + δὲ RP * 6:10 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 6:11 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP ‡ 6:11 διέδωκεν WH Treg NA28] + τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ RP § 6:13 ἐπερισευσαν WH Treg NA28] ἐπερισευσεν RP * 6:14 ὅ ἐποίησεν σημεῖον Treg NA28 RP] ἃ ἐποίησεν σημεῖα WH † 6:14 ἔλεγον WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς ἔλεγον RP ‡ 6:15 ποιήσωσιν WH Treg NA28] + αὐτὸν RP § 6:15 πάλιν WH Treg NA28] - RP

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν,

17 καὶ ἐμβάντες εἰς* πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ ὄψω† ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,

18 ἢ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο‡

19 Ἐηλεκότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.

20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον§ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπήγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον* ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἔν† καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον‡ ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπήλθον·

23 ἀλλὰ§ ἦλθεν ἡ πλοιάρια* ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου.

24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια† καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

25 Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας;

26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα ἄλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε·

27 ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει, τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός.

28 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ;

29 ἀπεκρίθη ὁ‡ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα ἡπιστεύητε§ εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

30 εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

32 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς* δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν·

33 ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

34 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 εἶπεν† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ‡ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ§ πώποτε.

36 ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε.

* 6:17 εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP † 6:17 οὐπω WH Treg NA28] οὐκ RP ‡ 6:18 διεγείρετο WH Treg NA28] διεγείρετο RP § 6:21 ἐγένετο τὸ πλοῖον WH Treg NA28] τὸ πλοῖον ἐγένετο RP * 6:22 εἶδον WH Treg NA28] ἰδὼν RP † 6:22 ἐν WH Treg NA28] + ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP ‡ 6:22 πλοῖον WH Treg NA28] πλοιάριον RP § 6:23 ἀλλὰ WH Treg] ἄλλα NA28; ἄλλα δὲ RP * 6:23 πλοιάρια Treg NA28 RP] πλοῖα WH † 6:24 πλοιάρια WH Treg NA28] πλοῖα RP ‡ 6:29 ὁ WH Treg NA28] - RP § 6:29 πιστεύητε WH Treg NA28] πιστεύσητε RP * 6:32 δέδωκεν NA28 RP] ἔδωκεν WH Treg † 6:35 εἶπεν WH Treg NA28] + οὖν NIV; + δὲ RP ‡ 6:35 ἐμὲ WH Treg NA28] με RP § 6:35 διψήσει WH Treg NA28] διψήσῃ RP

37 πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμέ ἤξει, καὶ τὸν ἐρχόμε* ὄν πρὸς ἔμε οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω,

38 ὅτι καταβέβηκα ἄπο[†] τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με·

39 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός ἔμε[‡] ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸς[§] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 τοῦτο ἄρα* ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου[†] ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἔγω[‡] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγογγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,

42 καὶ ἔλεγον· Οὐχ[§] οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νυν^{*} λέγει[†] ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;

43 ἀπεκρίθη[‡] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς ἔμε[§] ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἔλκυσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

45 ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ· πᾶς* ὁ ἄκουσας[†] παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἔμε[‡]

46 οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἔωρακέν τις[§] εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἔωρακεν τὸν πατέρα.

47 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων* ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς·

49 οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα[†] καὶ ἀπέθανον·

50 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγη καὶ μὴ ἀποθάνῃ·

51 ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ἔζησει[‡] εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἢ σὰρξ μου ἔστιν[§] ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ* φαγεῖν;

53 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτόν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

55 ἢ γὰρ σὰρξ μου ἀληθής[†] ἐστὶ βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής[‡] ἐστὶ πόσις.

56 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

* 6:37 με WH Treg RP] ἐμέ NA28 † 6:38 ἀπό WH Treg NA28] ἐκ RP ‡ 6:39 με WH Treg NA28] + πατρός RP § 6:39 αὐτὸ WH Treg RP] + ἐν NA28 * 6:40 γὰρ WH Treg NA28] δέ RP † 6:40 πατρός μου WH Treg NA28] πέμψαντός με RP ‡ 6:40 ἐγὼ WH Treg RP] + ἐν NA28 § 6:42 Οὐχ NA28 RP] Οὐχί WH Treg * 6:42 νῦν WH Treg NA28] οὖν RP † 6:42 λέγει WH Treg NA28] + οὗτος RP ‡ 6:43 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + οὖν ὁ RP § 6:44 με WH Treg NA28] ἐμέ RP * 6:45 πᾶς WH Treg NA28] + οὖν RP † 6:45 ἀκούσας WH Treg NA28] ἀκούων RP ‡ 6:45 ἐμέ WH Treg NA28] με RP § 6:46 ἔωρακέν τις WH Treg NA28] τις ἔωρακεν RP * 6:47 πιστεύων WH NA28] + εἰς ἐμέ Treg RP † 6:49 ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα WH Treg NA28] τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP ‡ 6:51 Ζήσει WH NA28] ζήσεται Treg RP § 6:51 ἐστὶν WH Treg NA28] + ἦν ἐγὼ δώσω RP * 6:52 αὐτοῦ WH NA28] - Treg RP † 6:55 πᾶληθής WH Treg NA28] ἀληθῶς RP ‡ 6:55 πᾶληθής WH Treg NA28] ἀληθῶς RP

57 καθὼς ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν πατήρ καγὼ ζωὴ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κάκεινος ῥήσει[§] δι' ἐμέ.

58 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ῥέξ* οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ ῥατέρες† καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ῥήσει[±] εἰς τὸν αἰῶνα.

59 ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος[§]· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκοῦειν;

61 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

62 ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;

63 τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ῥηλάληκα* ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστιν.

64 ἀλλὰ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.

65 καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ ῥατρός†

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἔκ* τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον[§] εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.

67 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 ἀπεκρίθη* αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις,

69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος† τοῦ θεοῦ[±]

70 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν.

71 ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος ῥισκαριώτου[§] οὗτος γὰρ ἔμελλεν ῥαραδιδοῖναι αὐτόν*, ῥεῖς† ἐκ τῶν δώδεκα.

7

1 Καὶ ῥετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς* ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

2 ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία.

3 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου ῥεωρῆσουσιν† σου τὰ ἔργα[±] ἃ ποιεῖς·

4 οὐδεὶς γὰρ ῥι ἐν κρυπτῷ[§] ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανερώσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

5 οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

§ 6:57 ῥήσει WH Treg NA28] ῥήσεται RP * 6:58 ἐξ WH Treg NA28] ἐκ τοῦ RP † 6:58 πατέρες WH Treg NA28] + ὑμῶν τὸ μάννα NIV RP ‡ 6:58 ῥήσει WH Treg NA28] ῥήσεται RP § 6:60 ὁ λόγος οὗτος WH Treg NA28] οὗτος ὁ λόγος RP * 6:63 ῥελάληκα WH Treg NA28] λαλῶ RP † 6:65 πατρός WH Treg NA28] + μου RP ‡ 6:66 ἐκ WH Treg NA28] - RP § 6:66 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον WH Treg NA28] ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP * 6:68 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + οὖν RP † 6:69 ἅγιος WH Treg NA28] χριστὸς ὁ υἱὸς RP ‡ 6:69 θεοῦ WH Treg NA28] + τοῦ ζώντος RP § 6:71 ῥισκαριώτου WH Treg NA28] ῥισκαριώτην RP * 6:71 παραδιδοῖναι αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν παραδιδοῖναι RP † 6:71 εἷς WH Treg NA28] + ὦν RP * 7:1 μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα RP † 7:3 θεωρῆσουσιν WH Treg NA28] θεωρήσωσιν RP ‡ 7:3 σου τὰ ἔργα WH Treg NA28] τὰ ἔργα σου RP; τὰ ἔργα NIV § 7:4 τι ἐν κρυπτῷ WH Treg NA28] ἐν κρυπτῷ τι RP

6 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοιμος.

7 οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

8 ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν* ἐγὼ οὐκ† ἀναβαίω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς‡ οὕπω πεπλήρωται.

9 ταῦτα ἑδεῖπὼν ἑαυτὸς* ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερώς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ.†

11 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος;

12 καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς‡ ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἁγαθὸς ἐστὶν, ἄλλοι δὲ§ ἔλεγον· Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.

13 οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἑάνεβη* Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν.

15 ἑθαύμαζον οὖν† οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς;

16 ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ‡ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με·

17 ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνῶσεται περὶ τῆς διδασχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ λαλῶ.

18 ὁ ἀπ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθὴς ἐστὶν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

19 Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν§ ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;

20 ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος* Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;

21 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε.

22 διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν— οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων— καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.

23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει† ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

24 μὴ κρίνετε‡ κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε.

25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;

26 καὶ ἶδε παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἑστὶν§ ὁ χριστός;

27 ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.

28 ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· Κάμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·

29 ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κακείνός με ἀπέστειλεν.

* 7:8 ἑορτὴν WH Treg NA28] + ταύτην RP † 7:8 οὐκ Treg NA28] οὕπω WH NIV RP ‡ 7:8 ἐμὸς καιρὸς WH Treg NA28] καιρὸς ὁ ἐμὸς RP § 7:9 δὲ WH NA28 RP] – Treg * 7:9 αὐτὸς Treg NA28] αὐτοῖς WH RP † 7:10 εἰς τὴν ἑορτὴν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη WH Treg NA28] τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν RP ‡ 7:12 περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς WH Treg NA28] πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν RP § 7:12 δὲ WH Treg NA28] – RP * 7:14 ἀνέβη WH Treg NA28] + ὁ RP † 7:15 ἑθαύμαζον οὖν WH Treg NA28] καὶ ἑθαύμαζον RP ‡ 7:16 ὁ NA28 RP] – WH Treg § 7:19 δέδωκεν NA28 RP] ἔδωκεν WH Treg * 7:20 ὄχλος WH Treg NA28] + καὶ εἶπεν RP † 7:23 λαμβάνει Treg NA28 RP] + ὁ WH ‡ 7:24 κρίνετε WH Treg NA28] κρίνατε RP § 7:26 ἐστὶν WH Treg NA28] + ἀληθῶς RP

30 ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπὼ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

31 ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ* ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον† Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μὴ* πλείονα ἰσημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;

32 Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας* ἵνα πιάσωιν αὐτόν.

33 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἐτι ἄχρονον μικρὸν† μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.

34 ζητήσατέ με καὶ οὐχ ἑυρήσατέ‡ καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

35 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορευέσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορευέσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλλήνας;

36 τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος‡ ὃν εἶπε· Ζητήσατέ με καὶ οὐχ ἑυρήσατέ* καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς εορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων· Ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω.

38 ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρέουσιν ὕδατος ζῶντος.

39 τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου* ἐμμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύσαντες‡ εἰς αὐτόν· οὐπὼ γὰρ ἦν πνεῦμα‡ ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω* ἐδοξάσθη.

40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν† ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων‡ ἔλεγον‡ Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης;

41 ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς· οἱ δὲ* ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται;

42 οὐχ† ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ἔρχεται ὁ χριστὸς‡;

43 σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ‡ δι' αὐτόν.

44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν* ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Δια τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;

46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως† ἄνθρωπος‡

47 ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;

48 μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;

49 ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί‡ εἰσιν.

* 7:31 ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ WH Treg NA28] πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου RP † 7:31 ἔλεγον WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 7:31 μὴ WH Treg NA28] μήτι RP § 7:31 σημεῖα WH Treg NA28] + τούτων RP

* 7:32 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας WH Treg NA28] ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP † 7:33 χρόνον μικρὸν WH Treg NA28] μικρὸν χρόνον RP ‡ 7:34 εὐρήσατέ Treg RP] + με WH NA28 § 7:36 ὁ λόγος οὗτος WH Treg NA28] οὗτος ὁ λόγος RP * 7:36 εὐρήσατέ Treg RP] + με WH NA28 † 7:39 οὐ WH Treg RP] ὅ NA28 ‡ 7:39 πιστεύσαντες WH Treg NA28] πιστεύοντες RP

§ 7:39 πνεῦμα WH NA28] + ἅγιον Treg RP; + δεδομένον NIV * 7:39 οὐδέπω NA28 RP] οὐπὼ WH Treg † 7:40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν WH Treg NA28] πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου RP ‡ 7:40 τῶν λόγων τούτων WH Treg NA28] τὸν λόγον RP § 7:40 ἔλεγον Treg NA28 RP] + ὅτι WH * 7:41 οἱ δὲ WH Treg NA28] ἄλλοι RP † 7:42 οὐχ WH Treg NA28] οὐχί RP ‡ 7:42 ἔρχεται ὁ χριστὸς WH Treg NA28] ὁ χριστὸς ἔρχεται RP § 7:43 ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ WH Treg NA28] ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο RP * 7:44 ἐπέβαλεν NA28 RP] ἐβαλεν WH Treg † 7:46 ἐλάλησεν οὕτως WH Treg NA28] οὕτως ἐλάλησεν RP ‡ 7:46 ἄνθρωπος WH NA28] + ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Treg RP § 7:49 ἐπάρατοί WH Treg NA28] ἐπικατάρτοί RP

50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἔλθων* πρὸς αὐτὸν ἤ πρότερον† εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν·

51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ ἄνωτον παρ' αὐτοῦ‡ καὶ γνώ τί ποιεῖ;

52 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῶ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἔκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης§ οὐκ ἔγειρεται*

53 [καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ·

8

1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν.

2 Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,

4 λέγουσιν αὐτῶ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη.

5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις;

6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχῳσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος.

7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω.

8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

9 οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὔσα.

10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἶσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν;

11 ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορευοῦ καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.]]

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς* λέγων· Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἔμοι†οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

13 εἶπον οὖν αὐτῶ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

* 7:50 ἐλθὼν WH Treg NA28] + νυκτός RP † 7:50 πρότερον WH Treg] τὸ πρότερον NA28; - RP

‡ 7:51 πρῶτον παρ' αὐτοῦ WH Treg NA28] παρ' αὐτοῦ πρότερον RP § 7:52 ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης WH Treg NA28] προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP * 7:52 ἐγειρεται WH Treg NA28] ἐγηγέρτα RP; + 7:53-8:11 RP: 53 καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν.

2 Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῶ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχῳσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. 7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. 8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὔσα. 10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἶσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορευοῦ καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

* 8:12 ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν RP † 8:12 ἐμοί NA28 RP] μοι WH Treg

14 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.

15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα.

16 καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἁληθινή ἐστίν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ.

17 καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστίν.

18 ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.

19 ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστὶν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε*.

20 ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίσταν αὐτόν, ὅτι οὐπὼ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

22 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μὴ τι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

23 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦτου τοῦ κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

24 εἶπεν οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν;

26 πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθὴς ἐστίν, κἀγὼ ἠκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα λαλῶσθαι τὸν κόσμον.

27 οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.

28 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἂν ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ ταῦτα λαλῶ.

29 καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκέν με μόνον ὅτι ἐγὼ τὰ ἄρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

30 ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

31 ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ,

32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

33 ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλος ἐστίν τῆς ἁμαρτίας·

35 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.

37 οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστέ· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν.

‡ 8:14 ἡ WH Treg NA28] καὶ RP § 8:16 ἀληθινή WH Treg NA28] ἀληθὴς RP * 8:19 ἂν ᾔδειτε WH Treg NA28] ᾔδειτε ἂν RP † 8:20 ἐλάλησεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP ‡ 8:21 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 8:23 ἔλεγεν WH Treg NA28] εἶπεν RP * 8:23 τούτου τοῦ κόσμου WH Treg NA28] τοῦ κόσμου τούτου RP † 8:25 εἶπεν WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP ‡ 8:25 ὅ τι Treg NA28 RP] ὅτι WH § 8:26 λαλῶ WH Treg NA28] λέγω RP * 8:28 οὖν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP NA28 † 8:28 πατήρ WH Treg NA28] + μου RP ‡ 8:29 μόνον WH Treg NA28] ὁ πατήρ RP § 8:33 πρὸς αὐτόν WH Treg NA28] αὐτῷ RP * 8:35 ὁ WH Treg RP NA28] + δὲ NIV

38 ἂ ἐγὼ† ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ[‡] λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἂ ἠκούσατε[§] παρὰ τοῦ πατρὸς* ποιεῖτε.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε† τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε[‡]

40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἢ ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν.

41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν[§] αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα*· ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν.

42 εἶπεν† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξήλθον καὶ ἦκα· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν.

43 διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκατε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.

44 ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν[‡], ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

45 ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεῦτέ με.

46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; εἰ[§] ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεῦτέ μοι;

47 ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστε.*

48 Ἐπεκρίθησαν* οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις;

49 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με.

50 ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.

51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον† τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

52 εἶπον[‡] αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα·

53 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν[§] σποιοῖς;

54 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐάν ἐγὼ δοξάσω* ἐμαυτόν, ἢ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν† ἐστίν,

55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· κἂν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὁμοῖος ὑμῖν[‡] ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.

56 Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη.

† 8:38 ἂ ἐγὼ WH Treg NA28] Ἐγὼ ὁ RP ‡ 8:38 πατρὶ WH Treg NA28] + μου RP § 8:38 ἂ ἠκούσατε WH Treg NA28] ὁ ἐώρακατε RP * 8:38 τοῦ πατρὸς WH Treg NA28] + ὑμῶν NIV; τῷ πατρὶ ὑμῶν RP

† 8:39 ἐστε WH Treg NA28] ἦτε NIV RP ‡ 8:39 ἐποιεῖτε Treg NA28 RP] ποιεῖτε WH § 8:41 εἶπαν WH Treg NIV] + οὖν RP NA28 * 8:41 οὐ γεγεννήμεθα NA28 RP] οὐκ ἐγεννήθημεν WH Treg † 8:42 εἶπεν WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 8:44 οὐκ ἔστηκεν WH NA28] οὐχ ἔστηκεν Treg RP § 8:46 εἰ WH Treg NA28] + δὲ RP * 8:48 Ἀπεκρίθησαν WH Treg NA28] + οὖν RP † 8:51 ἐμὸν λόγον WH Treg NA28] λόγον τὸν ἐμὸν RP ‡ 8:52 εἶπον WH Treg] + οὖν NA28 RP § 8:53 σεαυτὸν WH Treg NA28] + οὐ RP * 8:54 δοξάσω WH Treg NA28] δοξάζω RP † 8:54 ἡμῶν Treg NA28 RP] ὑμῶν WH ‡ 8:55 οὖν WH Treg NA28] ὑμῶν RP

57 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας;

58 εἶπεν ἑαυτοῖς Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί.

59 ἦσαν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ’ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ*

9

1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.

2 καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;

3 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ’ ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ.

4 Ἡμᾶς* δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

5 ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.

6 ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν† αὐτοῦ‡ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς§

7 καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἐρμηνεύεται Ἀπεσταλμένος). ἀπήλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων.

8 οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον ὅτι ἑρπυσταίτης* ἦν ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;

9 ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι.†

10 ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς‡ ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί;

11 ἀπεκρίθη ἐκεῖνος§ Ὁ ἄνθρωπος ὁ * λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι† Ὑπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν ἔοικα νιψάμενος ἀνέβλεψα.

12 καὶ εἶπαν* αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· Οὐκ οἶδα.

13 Ἄγουσιν αὐτόν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν.

14 ἦν δὲ σάββατον ἐν ἡμέρᾳ† τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.

15 πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτόν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνίψαμην, καὶ βλέπω.

16 ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος‡, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι§ ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.

17 λέγουσιν οὖν* τῷ τυφλῷ πάλιν· Τί σὺ† λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέωξέν σου τοὺς

§ 8:58 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ RP * 8:59 ἱεροῦ WH Treg NA28] + διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως RP * 9:4 ἡμᾶς WH Treg NA28] Ἐμὲ RP † 9:6 ἐπέχρισεν Treg NA28 RP] ἐπέθηκεν WH ‡ 9:6 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP § 9:6 ὀφθαλμούς WH Treg NA28] + τοῦ τυφλοῦ RP * 9:8 προσαιτῆς WH Treg NA28] τυφλός RP † 9:9 ἔλεγον Οὐχί ἀλλὰ WH Treg NA28] δὲ ὅτι RP ‡ 9:10 Πῶς Treg RP] + οὖν WH NA28 § 9:11 ἐκεῖνος WH Treg NA28] + καὶ εἶπεν RP * 9:11 Ὁ ἄνθρωπος ὁ WH Treg NA28] Ἄνθρωπος RP † 9:11 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 9:11 τὸν WH Treg NA28] τὴν κολυμβήθραν τοῦ RP § 9:11 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP * 9:12 καὶ εἶπαν WH Treg NA28] εἶπον οὖν RP † 9:14 ἐν ἡμέρᾳ WH Treg NA28] ὅτε RP ‡ 9:16 Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος WH Treg NA28] Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ RP § 9:16 ἄλλοι Treg RP] + δὲ WH NA28 * 9:17 οὖν WH Treg NA28] - RP † 9:17 Τί σὺ WH Treg NA28] Σὺ τί RP

ὄφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς[‡] καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἑαυτῶν ἀναβλέψαντος[§]

19 καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι^{*};

20 ἀπεκρίθησαν ἑαυτῶν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη·

21 πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὄφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει.[‡]

22 ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἦδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται.

23 διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἠλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε[§]

24 Ἐφώνησαν οὖν ἑαυτῶν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου^{*} ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἄμαρτωλός ἐστιν.

25 ἀπεκρίθη οὖν ἑκεῖνος[‡]· Εἰ ἄμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἴδῃ ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω.

26 εἶπον ἑαυτῶν[§]· Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὄφθαλμούς;

27 ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἦδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;

28 ἑλθοῦσαν^{*} αὐτὸν καὶ εἶπον· Σὺ μαθητῆς εἶ[†] ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί·

29 ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.

30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ[‡] θαυμαστόν ἐστιν ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὄφθαλμούς.

31 οἴδαμεν[§] ὅτι ἄμαρτωλῶν ὁ θεός^{*} οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει.

32 ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέφωξεν τις ὄφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου·

33 εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.

34 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω.

35 Ἦκουσεν[†] Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω, καὶ εὐρῶν αὐτὸν εἶπεν[‡] Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου[§]

36 ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Καὶ τίς ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;

37 εἶπεν^{*} αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἑώρακας αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν.

38 ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

‡ 9:18 ἦν τυφλὸς WH Treg NA28] τυφλὸς ἦν RP § 9:18 τοῦ ἀναβλέψαντος WH Treg RP NA28] - NIV * 9:19 βλέπει ἄρτι WH Treg NA28] ἄρτι βλέπει RP † 9:20 οὖν WH Treg NA28] δὲ αὐτοῖς RP ‡ 9:21 αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει WH Treg NA28] αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε RP § 9:23 ἐπερωτήσατε WH NA28] ἐρωτήσατε Treg RP * 9:24 τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου WH Treg NA28] ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον RP † 9:24 οὗτος ὁ ἄνθρωπος WH NA28] ὁ ἄνθρωπος οὗτος Treg RP ‡ 9:25 ἐκεῖνος WH Treg NA28] + καὶ εἶπεν RP § 9:26 οὖν αὐτῷ WH Treg NA28] δὲ αὐτῷ πάλιν RP * 9:28 ἑλθοῦσαν RP] καὶ ἐλθοῦσαν WH NA28; οἱ δὲ ἐλθοῦσαν Treg † 9:28 μαθητῆς εἶ WH Treg NA28] εἰ μαθητῆς RP ‡ 9:30 τούτῳ γὰρ τὸ WH Treg NA28] γὰρ τούτῳ RP § 9:31 οἴδαμεν WH Treg NA28] + δὲ RP * 9:31 ἄμαρτωλῶν ὁ θεός NA28 RP] ὁ θεός ἄμαρτωλῶν WH Treg † 9:35 Ἦκουσεν WH NA28] + ὁ Treg RP ‡ 9:35 εἶπεν WH NA28] + αὐτῷ Treg RP § 9:35 ἀνθρώπου WH NA28] θεοῦ Treg RP * 9:37 εἶπεν WH Treg NA28] + δὲ RP

³⁹ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.

⁴⁰ ἤκουσαν[†] ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ‘μετ’ αὐτοῦ ὄντες[‡], καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν;

⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ[§] ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

10

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής·

² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων.

³ τοῦτο ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ^{*} κατ’ ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά.

⁴ ὅταν[†] τὰ ἴδια πάντα[‡] ἐκβάλῃ, ἐμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ·

⁵ ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν[§] ἀλλὰ φεύζονται ἀπ’ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

⁶ ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν^{* ἃ} ἐλάλει αὐτοῖς.

⁷ εἶπεν οὖν πάλιν ἑαυτοῖς[†] ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι[‡] ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.

⁸ πάντες ὅσοι ἦλθον ἐπὶ ἐμοῦ[§] κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ’ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.

⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι’ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει.

¹⁰ ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων·

¹² ὁ ἴμισθωτός^{*} καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν[†] τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει— καὶ ὁ λύκος ἀρπάξει αὐτά καὶ σκορπίζει[‡]

¹³ ὅτι[§] ἴμισθωτός ἐστὶν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ ἴμισθωτός με τὰ ἐμὰ^{*},

¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνα ἴδοι με[†] ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσονται[‡] μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν.

¹⁷ διὰ τοῦτο ἴδοι με ὁ πατὴρ[§] ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

[†] 9:40 ἤκουσαν WH Treg NA28] Καὶ ἤκουσαν RP [‡] 9:40 μετ’ αὐτοῦ ὄντες WH Treg NA28] ὄντες μετ’ αὐτοῦ RP [§] 9:41 ἡ WH Treg NA28] + οὖν RP * 10:3 φωνεῖ WH Treg NA28] καλεῖ RP [†] 10:4 ὅταν WH Treg NA28] καὶ ὅταν RP [‡] 10:4 πάντα WH Treg NA28] πρόβατα RP [§] 10:5 ἀκολουθήσουσιν WH Treg NA28] ἀκολουθήσωσιν RP * 10:6 ἦν WH NA28 RP] ἦ Treg [†] 10:7 αὐτοῖς Treg RP] - WH NA28 [‡] 10:7 ὅτι NA28 RP] - WH Treg [§] 10:8 πρὸ ἐμοῦ WH Treg NA28] - RP * 10:12 ἴμισθωτός WH NA28] + δέ Treg RP [†] 10:12 ἔστιν WH Treg NA28] εἰσὶν RP [‡] 10:12 σκορπίζει WH Treg NA28] + τὰ πρόβατα RP [§] 10:13 ὅτι WH Treg NA28] Ὅδε ἴμισθωτός φεύγει ὅτι RP * 10:14 γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ WH Treg NA28] γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν RP [†] 10:16 δεῖ με WH Treg NA28] με δεῖ RP [‡] 10:16 γενήσονται WH Treg NA28] γενήσεται RP [§] 10:17 με ὁ πατὴρ WH Treg NA28] ὁ πατὴρ με RP

18 οὐδεὶς αἶρει* αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

19 Ὅτι Σχίσμα† πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.

20 ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαινέται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;

21 ἄλλοι‡ ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλὸν ὀφθαλμοῦς ἀνοῖξαι§

22 Ἐγένετο τότε* τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς† Ἱεροσολύμοις· Ἰουδαίων‡ ἦν,

23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ§ Σολομῶνος.

24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρησίᾳ.

25 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ·

26 ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ* ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν†

27 τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν‡· κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι,

28 κἀγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον§, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτά ἐκ τῆς χειρός μου.

29 ὁ πατὴρ μου ὁ* δέδωκέν μοι† πάντων μεζῶν‡ ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξειν ἐκ τῆς χειρός τοῦ πατρός§

30 ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἑσμεν.

31 Ἐβάστασαν οὖν* πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.

32 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν† ἐκ τοῦ πατρός‡ διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε§;

33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι*· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομεν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι† Ἐγὼ εἶπα· Θεοὶ ἐστε;

35 εἰ ἐκείνου εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἢ γραφή,

36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι;

37 εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι·

* 10:18 αἶρει Treg NA28 RP | ἦρεν WH † 10:19 Σχίσμα WH Treg NA28 | + οὖν RP ‡ 10:21 ἄλλοι WH Treg RP NA28 | + δε NIV § 10:21 ἀνοῖξαι WH Treg NA28 | ἀνοίγειν RP * 10:22 τότε WH NA28 | δε Treg RP † 10:22 τοῖς WH Treg NA28 | - RP ‡ 10:22 χεიმῶν WH Treg NA28 | καὶ χεიმῶν RP § 10:23 τοῦ WH Treg NA28 | - RP * 10:26 ὅτι οὐκ WH Treg NA28 | οὐ γάρ RP † 10:26 ἐμῶν WH Treg NA28 | + καθὼς εἶπον ὑμῖν RP ‡ 10:27 ἀκούουσιν WH Treg NA28 | ἀκούει RP § 10:28 δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον WH Treg NA28 | ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς RP * 10:29 ὁ WH Treg NA28 | ὅς NIV RP † 10:29 μοι WH Treg RP NA28 | + αὐτά NIV ‡ 10:29 πάντων μεζῶν Holmes WHmarg | πάντων μεζῶν WH Treg NA28; μεζῶν πάντων NIV RP § 10:29 πατρός WH NA28 | + μου Treg RP * 10:31 οὖν Treg RP | - WH NA28 † 10:32 ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν NA28 | καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν Treg RP; ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ WH ‡ 10:32 πατρός WH NA28 | + μου Treg RP § 10:32 ἐμὲ λιθάζετε WH Treg NA28 | λιθάζετε ἐμὲ RP * 10:33 Ἰουδαῖοι WH Treg NA28 | + λέγοντες RP † 10:34 ὅτι WH Treg NA28 | - RP

³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἄν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε τοῖς ἔργοις ἱπιστεύετε[‡] ἵνα γνῶτε καὶ ἴγινώσκητε[§] διὸ ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ καγὼ ἐν τῷ πατρὶ*.

³⁹ ἐζήτουν οὖν ἄλιν αὐτὸν[†] πιάσαι· καὶ ἐξήλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ.

⁴¹ καὶ πολλοὶ ἤλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν.

⁴² καὶ ἴπολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ[‡].

11

¹ Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

² ἦν δὲ ἸΜαριάμ* ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω καὶ ἐκμάσασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.

³ ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.

⁴ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς.

⁵ ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.

⁶ ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ῶ ἦν τὸπῳ δύο ἡμέρας·

⁷ ἔπειτα μετὰ τούτου λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.

⁸ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;

⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκα ὥραὶ εἰσιν[†] τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρῳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·

¹⁰ ἐάν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

¹¹ ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τούτου λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.

¹² εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ[‡] Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται.

¹³ εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.

¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν,

¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.

¹⁶ εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας[§] ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.

¹⁸ ἦν δὲ ἡ* Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἰεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.

¹⁹ πολλοὶ δὲ[‡] ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν[‡] Μάρθαν καὶ ἸΜαριάμ[§] ἵνα παραμυθῶσιν αὐτάς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ*

[‡] 10:38 πιστεύετε WH Treg NA28] πιστεύσατε RP § 10:38 γινώσκητε WH Treg NA28] πιστεύσητε

RP * 10:38 τῷ πατρὶ WH Treg NA28] αὐτῷ RP † 10:39 πάλιν αὐτὸν Treg RP] αὐτὸν πάλιν WH NA28 ‡ 10:42 πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ WH Treg NA28] ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν RP

* 11:2 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP † 11:9 ὥραὶ εἰσιν WH Treg NA28] εἰσιν ὥραὶ RP ‡ 11:12

αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP § 11:17 ἡδὴ ἡμέρας WH Treg NA28] ἡμέρας ἡδὴ RP * 11:18 ἡ

Treg NA28 RP] - WH † 11:19 πολλοὶ δὲ WH Treg NA28] καὶ πολλοὶ RP ‡ 11:19 τὴν WH Treg

NA28] τὰς περὶ RP § 11:19 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP * 11:19 ἀδελφοῦ WH Treg

NA28] + αὐτῶν RP

20 ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ· Ἐλεῖς δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.

21 εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὥδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου*·

22 καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοὶ ὁ θεός.

23 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.

24 λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ.

25 εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται,

26 καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο;

27 λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

28 Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Ἐλεῖς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.

29 ἐκεῖνη δὲ ἄκουσεν ἡ γέρονθι καὶ ἦρχετο πρὸς αὐτόν·

30 οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.

31 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Ἐλεῖς ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.

32 ἡ οὖν Ἐλεῖς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὥδε οὐκ ἂν ἔμου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός.

33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν,

34 καὶ εἶπεν· Ποῦ θεοεἶκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.

35 ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.

36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.

37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

39 λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Ἐλεῖς· Κύριε, ἥδη ζεῖ, τεταρταῖος γάρ ἐστιν.

40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ;

41 ἦραν οὖν τὸν λίθον ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου,

† 11:20 Μαρία Treg RP | Μαριάμ WH NA28 ‡ 11:21 ἡ WH Treg NA28] - RP § 11:21 τὸν Treg NA28 RP] - WH * 11:21 οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου WH Treg NA28] ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει RP † 11:22 καὶ WH Treg] ἀλλὰ καὶ NA28 RP ‡ 11:24 ἡ WH Treg NA28] - RP § 11:28 τοῦτο WH Treg NA28] ταῦτα RP * 11:28 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP † 11:29 δὲ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:29 ἡ γέρονθι WH Treg NA28] ἐγεῖρεται RP § 11:29 ἦρχετο WH Treg NA28] ἔρχεται RP * 11:30 ἔτι WH Treg NA28] - RP † 11:31 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP * 11:31 δόξαντες WH Treg NA28] λέγοντες RP § 11:32 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP * 11:32 ἦν WH Treg NA28] + ὁ RP † 11:32 πρὸς WH Treg NA28] εἰς RP ‡ 11:32 μου ἀπέθανεν WH Treg NA28] ἀπέθανεν μου RP § 11:39 τετελευτηκότος WH NA28] τετελευτηκότος Treg; τεθνηκότος RP * 11:40 ὅψῃ WH Treg NA28] ὅψει RP † 11:41 λίθον WH Treg NA28] + οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κειμένος RP

42 ἐγὼ δὲ ᾗδην ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περισσῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.

43 καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἕξω.

44 ἐξῆλθεν[‡] οὐκ ἐθελῶν[‡] δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει· αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁρίστε αὐτὸν^{*} καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ[†] καὶ θεασάμενοι ἃ[‡] ἐποίησεν[§] ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν·

46 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν^{*} Ἰησοῦς.

47 συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιούμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα[‡];

48 ἐὰν ἀφώμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

49 εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,

50 οὐδὲ λογίζεσθε[‡] ὅτι συμφέρει ὑμῖν[§] ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

51 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἐμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους,

52 καὶ οὐκ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν.

53 ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο^{*} ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς[†] οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κάκει ἔμεινεν[‡] μετὰ τῶν μαθητῶν[§]

55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς.

56 ἐζήτησαν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;

57 δεδώκεισαν ἡ δὲ^{*} οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔντολὰς^{††} ἵνα εἰάν τις γινῶ ποῦ ἐστὶν μνησῆ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Ἰακώβος^{*} ὁν ἠγγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς[†]

2 ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκ[‡], καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Ἰακώβος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ·

‡ 11:44 ἐξῆλθεν WH Treg NA28] καὶ ἐξῆλθεν RP § 11:44 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg NA28 RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH * 11:44 αὐτόν WH Treg NA28] – RP † 11:45 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP ‡ 11:45 ἃ RP NA28] ὁ WH Treg § 11:45 ἐποίησεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP * 11:46 ἐποίησεν WH Treg NA28] + ὁ RP † 11:47 ποιεῖ σημεῖα WH Treg NA28] σημεῖα ποιεῖ RP ‡ 11:50 λογίζεσθε WH Treg NA28] διαλογίζεσθε RP § 11:50 ὑμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν RP * 11:53 ἐβουλεύσαντο WH Treg NA28] συνεβουλεύσαντο RP † 11:54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦς οὖν RP ‡ 11:54 ἔμεινεν WH Treg NA28] διέτριβεν RP § 11:54 μαθητῶν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 11:57 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP † 11:57 ἐντολὰς WH Treg NA28] ἐντολήν RP * 12:1 Ἰακώβος WH NA28] + ὁ τεθηκώς Treg RP † 12:1 Ἰησοῦς WH NA28] ὁ Ἰησοῦς Treg; – RP ‡ 12:2 ἐκ WH Treg NA28] – RP

³ ἡ οὖν Ἑλισάβετ³ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαζεν αὐτὰς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

⁴ λέγει ἑρμηνεύς⁴ Ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⁴, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι·

⁵ Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;

⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων⁶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτήν, ἵνα⁷ εἶς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ⁷ αὐτό·

⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἐγὼ οὖν⁹ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἠγειρεν ἐκ νεκρῶν.

¹⁰ ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν,

¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

¹² Τῇ ἐπαύριον ὄ¹² ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ¹² Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα,

¹³ ἔλαβον τὰ βατὰ τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραύαζον¹³ Ὁσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ὁ¹³ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.

¹⁴ εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστίν γεγραμμένον·

¹⁵ Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

¹⁶ ταῦτα¹⁶ οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ¹⁶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.

¹⁷ ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἠγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

¹⁸ διὰ τοῦτο¹⁸ καὶ ὁ¹⁸ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅτι ἤκουσαν¹⁸ τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

¹⁹ οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ¹⁹ κόσμος¹⁹ ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ Ἕλληνες²⁰ τινες²⁰ ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ·

²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαῖδα τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.

²² ἔρχεται ὁ²² Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται²² Ἀνδρέας καὶ²² Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ.

²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται²³ αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

§ 12:3 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP * 12:4 δὲ WH NA28] οὖν Treg RP † 12:4 Ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ WH Treg] Ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ NA28; εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰουδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης RP † 12:6 ἔχων WH Treg NA28] εἶχεν καὶ RP § 12:7 ἵνα WH Treg NA28] - RP * 12:7 τηρήσῃ WH Treg NA28] τητήρηκεν RP † 12:9 οὖν Treg RP] + ὁ WH NA28 † 12:12 [ὁ WH NA28] - Treg RP § 12:12 [ὁ NA28] - WH Treg RP * 12:13 ἐκραύαζον WH Treg NA28] ἐκραζον RP † 12:13 καὶ ὁ WH Treg NA28] - RP † 12:16 ταῦτα WH Treg NA28] + δὲ RP § 12:16 αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ WH NA28] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Treg RP * 12:18 καὶ WH RP NA28] - Treg NIV † 12:18 ἤκουσαν WH Treg NA28] ἤκουσεν RP † 12:19 κόσμος WH Treg RP NA28] + ὄλος NIV § 12:20 Ἕλληνες τινες WH Treg NA28] τινες Ἕλληνες RP * 12:22 ὁ WH Treg NA28] - RP † 12:22 ἔρχεται WH Treg NA28] καὶ πάλιν RP † 12:22 καὶ WH Treg NA28] - RP § 12:23 ἀποκρίνεται WH Treg NA28] ἀπεκρίνατο RP

24 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει.

25 ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἄπολλυεῖ* αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.

26 ἐὰν ἐμοί ᾿τις διακονῆ† ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν†τις ἐμοὶ διακονῆ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρκαται, καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην.

28 πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω.

29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγενῆσθαι· ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.

30 ἀπεκρίθη ᾿Ιησοῦς καὶ εἶπεν S· Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη* γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω·

32 κἀγὼ ᾿ἐὰν† ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτὸν.

33 τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

34 ἀπεκρίθη ᾿οὖν†αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ S ὅτι* δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ᾿Ιησοῦς· Ὅτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ᾿ἐν ὑμῖν† ἐστὶν. περιπατεῖτε ᾿ὡς†τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν πῶς ὑπάγει.

36 ᾿ὡς S τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.*

Ταῦτα ἔλάλησεν ᾿Ιησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἐμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν,

38 ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῆ ὃν εἶπεν· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίον κυρίου τίνοι ἀπεκαλύφθη;

39 διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦναι ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας·

40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔπῶρωσεν†αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ ᾿στραφῶσιν† καὶ ἰάσωμαι S αὐτούς.

41 ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι* εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.

42 ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται,

43 ἡγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 ᾿Ιησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεῦων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεῦει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με,

45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.

46 ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεῦων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ.

* **12:25** ἀπολλυεῖ WH Treg NA28] ἀπολέσει RP † **12:26** τις διακονῆ WH Treg NA28] διακονῆ τις RP
 † **12:26** ἐὰν WH Treg NA28] καὶ ἐὰν RP S **12:30** ᾿Ιησοῦς καὶ εἶπεν Treg NA28 RP] καὶ εἶπεν ᾿Ιησοῦς WH
 * **12:30** ἡ φωνὴ αὕτη WH Treg NA28] αὕτη ἡ φωνὴ RP † **12:32** ἐὰν Treg NA28 RP] ἂν WH
 † **12:34** οὖν WH NA28] – Treg RP S **12:34** λέγεις σὺ WH Treg NA28] σὺ λέγεις RP * **12:34** ὅτι WH Treg NA28] – RP † **12:35** ἐν ὑμῖν WH Treg NA28] μεθ' ὑμῶν RP † **12:35** ὡς WH Treg NA28] ἕως RP S **12:36** ὡς WH Treg NA28] Ἔως RP * **12:36** ἐλάλησεν WH Treg NA28] + ὁ RP † **12:40** ἐπῶρωσεν WH Treg NA28] πεπῶρωκεν RP † **12:40** στραφῶσιν WH Treg NA28] ἐπιστραφῶσιν RP S **12:40** ἰάσωμαι WH Treg NA28] ἰάσωμαι RP * **12:41** ὅτι WH Treg NA28] ὅτε RP

47 και ἕαν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων και μὴ φυλάξῃ† ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐ γὰρ ἦλθεν ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.

48 ὁ ἀθετῶν ἐμέ και μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος δὲν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ·

49 ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολήν ἔδεδωκεν‡ τί εἶπω και τί λαλήσω.

50 και οἶδα ὅτι ἡ ἐντολή αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ§, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν* αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

2 και δείπνου ἑτιμομένου† τοῦ διαβόλου ἡδὴ βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου,‡§

3 εἰδὼς* ὅτι πάντα ἔδωκεν† αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, και ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν και πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει,

4 ἐγειρεται ἐκ τοῦ δείπνου και τίθησιν τὰ ἱμάτια και λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν·

5 εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν πιπτήρα, και ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν και ἐκμάσκειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.

6 ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. Ἐλεγει‡ αὐτῷ§ Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;

7 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς και εἶπεν αὐτῷ· Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα.

8 λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς ἑμου τοὺς πόδας* εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ†· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.

9 λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ και τὰς χεῖρας και τὴν κεφαλὴν.

10 λέγει αὐτῷ ὁ† Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν§ εἰ μὴ* τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· και ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

11 ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι† Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν † και‡ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ † και ἀνέπεσεν§, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποιήκα ὑμῖν;

13 ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ διδάσκαλος και Ὁ κύριος, και καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ.

14 εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος και ὁ διδάσκαλος, και ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας·

15 ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν και ὑμεῖς ποιῆτε.

16 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.

† 12:47 φυλάξῃ WH Treg NA28] πιστεύσῃ RP ‡ 12:49 ἔδωκεν WH Treg NA28] ἔδωκεν RP § 12:50

ἐγὼ λαλῶ WH Treg NA28] λαλῶ ἐγὼ RP * 13:1 ἦλθεν WH Treg NA28] ἐλήλυθεν RP † 13:2

γινομένου WH Treg NA28] γενομένου RP ‡ 13:2 ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ. WH

Treg NA28] Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῶ RP § 13:2 Ἰσκαριώτου NA28 RP] Ἰσκαριώτης WH

Treg * 13:3 εἰδὼς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † 13:3 ἔδωκεν WH Treg NA28] δέδωκεν RP

‡ 13:6 λέγει WH Treg NA28] και λέγει RP § 13:6 αὐτῷ WH NA28] + ἐκεῖνος Treg RP * 13:8 μου

τοὺς πόδας WH Treg NA28] τοὺς πόδας μου RP † 13:8 Ἰησοῦς αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς

RP ‡ 13:10 ὁ Treg NA28 RP] - WH § 13:10 οὐκ ἔχει χρεῖαν WH Treg NA28] οὐ χρεῖαν ἔχει RP

* 13:10 εἰ μὴ WH Treg NA28] ἢ RP † 13:11 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 13:12 και WH Treg RP

NA28] - NIV § 13:12 και ἀνέπεσεν WH Treg NA28] ἀναπεσῶν RP

17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα ᾧ τίνας* ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ τρώγων μου† τὸν ἄρτον ἐπήρην ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.

19 ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται‡ ὅτι ἐγὼ εἰμι.

20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν§τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ᾠ* Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 ἔβλεπον† εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.

23 ἦν* ἀνακειμένος εἰς ἑκ§τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς·

24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος ἑπιθέσθαι τίς ἂν εἴη* περὶ οὗ λέγει.

25 ἀναπεσὼν† ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστιν;

26 ἀποκρίνεται‡ ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνος ἐστίν ὃς ἐγὼ βάρψω§ τὸ ψωμίον· καὶ δώσω αὐτῷ*· βάρψας οὖν† τὸ ψωμίον‡ δίδωσιν Ἰούδας Σίμωνος ᾧ Ἰσκαριώτου§

27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ* Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ᾧ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ποιεῖς ποιήσον τάχιον.

28 τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ·

29 τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον ἔῖχεν† Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ᾧ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἣ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ.

30 λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς§. ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε ᾧ οὖν* ἐξῆλθεν ἔλεγε† Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ·

32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ‡ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ§ καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν.

33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσητέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω* ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

34 ἐντολήν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπάτε ἀλλήλους.

35 ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη† Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον‡.

* 13:18 τίνας WH Treg NA28] οὖς RP † 13:18 μου WH Treg NA28] μετ' ἐμοῦ RP ‡ 13:19 πιστεύσητε ὅταν γένηται NA28] πιστεύητε ὅταν γένηται WH Treg; ὅταν γένηται πιστεύσητε RP § 13:20 ἂν WH Treg NA28] ἐάν RP * 13:21 ὁ NA28 RP] - WH Treg † 13:22 ἐβλεπον WH NA28] + οὖν RP Treg ‡ 13:23 ἦν WH Treg NA28] + δε RP § 13:23 ἐκ WH Treg NA28] - RP * 13:24 πυθέσθαι τίς ἂν εἴη NA28 RP] καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπέ τίς ἐστιν WH Treg † 13:25 ἀναπεσὼν WH Treg] ἀναπεσὼν οὖν NA28; ἐπιπεσὼν δε RP ‡ 13:26 ἀποκρίνεται Treg NA28 RP] + οὖν WH § 13:26 βάρψας WH Treg NA28] βάρψας RP * 13:26 καὶ δώσω αὐτῷ WH Treg NA28] ἐπίδωσω RP † 13:26 βάρψας οὖν WH Treg NA28] καὶ ἐμάρψας RP ‡ 13:26 ψωμίον NIV RP] + λαμβάνει καὶ WH Treg NA28 § 13:26 Ἰσκαριώτου WH Treg NA28] Ἰσκαριώτη RP * 13:27 ὁ NA28 RP] - WH Treg † 13:29 εἶχεν WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 13:29 ὁ Treg NA28 RP] - WH § 13:30 ἐξῆλθεν εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως ἐξῆλθεν RP * 13:31 οὖν WH Treg NA28] - RP † 13:31 λέγει WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 13:32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ Treg NA28 RP] - WH § 13:32 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28; ἐαυτῷ RP * 13:33 ἐγὼ ὑπάγω WH Treg NA28] ὑπάγω ἐγὼ RP † 13:36 ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP; + αὐτῷ NA28 ‡ 13:36 ἀκολουθήσεις δε ὕστερον WH Treg NA28] ὕστερον δε ἀκολουθήσεις μοι RP

37 λέγει αὐτῷ ὁ Σπέρτος· Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἄκολουθήσαι * ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.

38 ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἄρνήσῃ[‡] με τρίς.

14

1 Μὴ ταρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν ὅτι * πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν·

3 καὶ ἔὰν πορευθῶ ἢ καὶ ἐτοιμάσω ἄ τόπον ὑμῖν[‡], πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε.

4 καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε ἢ τὴν ὁδόν[‡].

5 λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· ἢ πῶς * δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι[†];

6 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

7 εἰ ἔγνωκεῖτέ[‡] με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἤδειτε * ἢ ἀπ' ἄρτι γίνωσκετε αὐτὸν καὶ ἑώρακατέ[‡] αὐτόν[‡].

8 λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

9 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐσοῦτέ[‡] χρόνῳ[‡] μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑώρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· ἢ πῶς * σὺ λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;

10 οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί[‡] ἐστίν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ἔλεγον ὑμῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ ἢ πατὴρ[‡] ἐν ἐμοί[‡] μένων[‡] Σποιεῖ τὰ ἔργα ἢ αὐτοῦ *.

11 πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί[‡]· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε[†].

12 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μεῖζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν ἢ πατέρα[‡] πορεύομαι·

13 καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ·

14 ἔὰν τι αἰτήσητέ[‡] με[‡] ἐν τῷ ὀνόματί μου ἢ ἐγὼ[‡] ποιήσω.

15 Ἐὰν ἀγαπήτέ[‡] με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς ἢ τηρήσετε[†].

16 κἀγὼ ἑρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα ἢ ἢ[‡] μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα[‡].

§ 13:37 ὁ WH Treg NA28] - RP * 13:37 ἀκολουθήσαι NA28 RP] ἀκολουθεῖν WH Treg † 13:38 ἀποκρίνεται WH Treg NA28] ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ RP ‡ 13:38 ἀρνήσῃ WH Treg NA28] ἀπαρνήσῃ RP

* 14:2 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 14:3 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 14:3 τόπον ὑμῖν WH Treg

NA28] ὑμῖν τόπον RP § 14:4 τὴν ὁδόν WH Treg NA28] καὶ τὴν ὁδὸν οἶδατε RP * 14:5 πῶς WH Treg

NA28] καὶ πῶς RP † 14:5 δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι NA28 RP] οἶδαμεν τὴν ὁδὸν WH Treg ‡ 14:6

ὁ Treg NA28 RP] - WH § 14:7 ἐγνωκεῖτέ WH Treg NIV RP] ἐγνώκατέ NA28 * 14:7 ἂν ἤδειτε

WH Treg NIV] ἐγνώκατε ἂν RP; γνώσοσθε NA28 † 14:7 ἀπ' WH Treg] καὶ ἀπ' NA28 RP ‡ 14:7

αὐτόν Treg NA28 RP] - WH § 14:9 Ἐσοῦτέ[‡] χρόνῳ NA28] Ἐσοῦτον χρόνον WH Treg RP * 14:9

πῶς WH NA28] καὶ πῶς Treg RP † 14:10 λέγω WH Treg NA28] λαλῶ RP ‡ 14:10 πατὴρ WH

NA28] + ὁ Treg RP § 14:10 μένων WH Treg NA28] + αὐτός RP * 14:10 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP

† 14:11 πιστεύετε WH NA28] + μοι Treg RP ‡ 14:12 πατέρα WH Treg NA28] + μου RP § 14:14

με WH NA28 RP] - Treg * 14:14 ἐγὼ Treg NA28 RP] τοῦτο WH † 14:15 τηρήσετε WH Treg

NA28] τηρήσατε RP ‡ 14:16 ἢ WH Treg] - NA28; + μένη RP § 14:16 αἰῶνα WH Treg RP] + ἢ NA28

17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει* ὑμεῖς† γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται‡

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

19 ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε§

20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνῶσεσθε ὑμεῖς* ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν ὑμῖν.

21 ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, κάγω ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἑμαυτόν.

22 λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;

23 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα‡

24 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων·

26 ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν§

27 εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά μηδὲ δειλιάτω.

28 ἠκούσατε ὅτι* ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾷτέ με ἐχάρητε ἄν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ† μείζων μου ἐστιν.

29 καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεῦσητε.

30 οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,

31 ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἔνετειλατο‡ μοι ὁ πατήρ οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15

1 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν·

2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτὸ ἵνα ἄκαρπὸν πλείονα* φέρῃ.

3 ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν·

4 μείνατε ἐν ἐμοί, κάγω ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ γένηται† ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ γένητε‡

5 ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν αὐτῷ οὕτως φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6 ἐὰν μὴ τις γένηται§ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συναγόσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται.

* 14:17 γινώσκει WH NA28] + αὐτό Treg RP † 14:17 ὑμεῖς WH NA28] + δὲ Treg RP ‡ 14:17 ἔσται NA28 RP] ἐστὶν WH Treg § 14:19 ζήσετε WH Treg NA28] ζήσεσθε RP * 14:20 γνῶσεσθε ὑμεῖς NA28 RP] ὑμεῖς γνῶσεσθε WH Treg † 14:22 τί WH Treg] καὶ τί NA28 RP ‡ 14:23 ποιησόμεθα WH Treg NA28] ποιήσομεν RP § 14:26 ὑμῖν Treg RP] + ἐγὼ WH NA28 * 14:28 ὅτι WH Treg NA28] + εἶπον RP † 14:28 πατήρ WH Treg NA28] + μου RP ‡ 14:31 ἐνετειλατο NA28 RP] ἐντολήν ἔδωκέν WH Treg * 15:2 καρπὸν πλείονα WH Treg NA28] πλείονα καρπὸν RP † 15:4 μένη WH NA28] μείνη Treg RP ‡ 15:4 μείνητε WH Treg NA28] μείνητε RP § 15:6 μένη WH Treg NA28] μείνη RP

7 ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν θέλητε ῥαῖτήσαθε* καὶ γενήσεται ὑμῖν·

8 ἐν τούτῳ ἔδοξάσθη ὁ πατήρ μου ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ ῥαῖτήσθε† ἐμοὶ μαθηταί.

9 καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ὑμᾶς ἠγάπησα‡, μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

10 ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου§ τητήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

11 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμῇ ἐν ὑμῖν ἦ* καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμῇ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς·

13 μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.

14 ὑμεῖς φίλοι μου ἔστε ἐὰν ποιῆτε ῥαῖτῆ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

15 οὐκέτι λέγω ὑμᾶς‡ δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου ἐγνωρίσα ὑμῖν.

16 οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθικα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, ἵνα ὁ τί ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν.

17 ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν§ μεμίσηκεν.

19 εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

20 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

21 ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς* διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με.

22 εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσιν† νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

23 ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.

24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἔποίησεν‡ ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσιν§ νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.

25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος* ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὃταν‡ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ·

27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἔστε.

16

1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.

2 ἀποσυναγωγὸς ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξη λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ.

* 15:7 αἰτήσασθε WH Treg NA28] αἰτήσασθε RP † 15:8 γενήσθε WH Treg NA28] γενήσασθε RP

‡ 15:9 ὑμᾶς ἠγάπησα WH Treg NA28] ἠγάπησα ὑμᾶς RP § 15:10 τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου Treg NA28 RP] τοῦ πατρὸς τὰς ἐντολάς WH * 15:11 ἦ WH Treg NA28] μείνη RP † 15:14 ἃ Treg NA28] ὁ WH; ὅσα RP ‡ 15:15 λέγω ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμᾶς λέγω RP § 15:18 ὑμῶν WH Treg RP NA28] – NIV * 15:21 εἰς ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμῖν RP † 15:22 εἶχουσιν WH Treg NA28] εἶχον RP ‡ 15:24 ἐποίησεν WH Treg NA28] πεποίηκεν RP § 15:24 εἶχουσιν WH Treg NA28] εἶχον RP

* 15:25 ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος WH Treg NA28] γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν RP † 15:26 Ὃταν WH NA28] + δὲ Treg RP

³ και ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.

⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα ἁυτῶν * μνημονεύητε ἁυτῶν† ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.

Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.

⁵ νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις;

⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρεῖ ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἔὰν ἁγάρ‡ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ὁ μὴ ἔλθῃ § πρὸς ὑμᾶς· ἔὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

⁸ καὶ ἔλθων ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως·

⁹ περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ·

¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν ἁπατέρα * ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με·

¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

¹² Ἐτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν†, ἀλλ' οὐ δύνασθε βασιάζειν ἄρτι·

¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάση‡, ὅ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἁκούσει § λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

¹⁴ ἐκεῖνος ἐμέ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

¹⁵ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

¹⁶ Μικρὸν καὶ ἁουκέτι * θεωρεῖτέ με† καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε ἁμε.

¹⁷ εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε με; καί· Ὅτι‡ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;

¹⁸ ἔλεγον οὖν· Τί ἐστὶν τοῦτο § ὃ λέγει * μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ.

¹⁹ ἔγνω† Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε με;

²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς‡ ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.

²¹ ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον.

²² καὶ ὑμεῖς οὖν ἁ νῦν μὲν λύπην § ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς ἁίρει * ἀφ' ὑμῶν.

²³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἁν τι† αἰτήσητε τὸν πατέρα ὄώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου‡.

²⁴ ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη.

* 16:4 [αὐτῶν WH Treg NA28] - NIV RP † 16:4 [αὐτῶν WH Treg RP NA28] - NIV ‡ 16:7 γὰρ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP § 16:7 οὐ μὴ ἔλθῃ WH Treg] οὐκ ἐλεύσεται NA28 RP * 16:10 πατέρα WH Treg NA28] + μου RP † 16:12 ὑμῖν λέγειν WH Treg NA28] λέγειν ὑμῖν RP ‡ 16:13 ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάση NA28] εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν WH Treg; εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν RP § 16:13 ἁκούσει Treg NA28] ἀκούει WH; ἀν ἀκούσῃ RP * 16:16 οὐκέτι WH Treg NA28] οὐ RP † 16:16 με WH Treg NA28] + ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα RP ‡ 16:17 Ὅτι WH Treg NA28] + Ἐγὼ RP § 16:18 Τί ἐστὶν τοῦτο WH Treg NA28] Τοῦτο τί ἐστὶν RP * 16:18 λέγει WH Treg] + τὸ NA28 RP † 16:19 ἔγνω WH Treg] + ὁ NA28; + οὖν ὁ RP ‡ 16:20 ὑμεῖς WH Treg NA28] + δὲ RP § 16:22 νῦν μὲν λύπην WH Treg NA28] λύπην μὲν νῦν RP * 16:22 αἶρει NA28 RP] ἀρεῖ WH Treg † 16:23 ἁν τι WH Treg NA28] ὅτι ὅσα ἁν RP ‡ 16:23 ὄώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου WH Treg] ἐν τῷ ὀνόματί μου ὄώσει ὑμῖν NA28 RP

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ἡ ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ* ὑμῖν.

26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·

27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ[†] ἐξῆλθον.

28 ἐξῆλθον ἐκ[‡] τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 Ἐλέγουσιν[§] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε νῦν ἐν* παρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.

30 νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.

31 ἀπεκρίθη αὐτοῖς[†] Ἰησοῦς· Ἄρτι πιστεύετε;

32 ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμί μόνος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν.

33 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17

1 Ταῦτα ἐλάλησεν* Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν[†]· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα[‡] ὁ υἱὸς[§] δοξάσῃ σε,

2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ* αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

3 αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

4 ἐγὼ σε δόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἑτελειώσας[†] ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω·

5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς[‡] μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν καί μοι αὐτοὺς ἔδωκας[§] καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν.

7 νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ἔδωκάς* μοι παρὰ σοῦ εἰσίν[†]

8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς[‡] μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9 ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσίν,

10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

11 καὶ οὐκέτι εἰμί ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ[§] ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἐν[†] καθὼς* ἡμεῖς.

§ 16:25 ἔρχεται WH Treg NA28] ἀλλ' ἔρχεται RP * 16:25 ἀπαγγελῶ WH Treg NA28] ἀναγγελῶ RP

† 16:27 Θεοῦ NA28 RP] πατρὸς WH Treg ‡ 16:28 ἐκ WH Treg] παρὰ NA28 RP § 16:29 λέγουσιν

WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 16:29 ἐν WH Treg NA28] – RP † 16:31 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ

RP ‡ 16:32 καὶ WH Treg NA28] νῦν RP * 17:1 ἐλάλησεν WH Treg NA28] + ὁ RP † 17:1

ἐπάρας τοὺς ... οὐρανὸν εἶπεν WH Treg NA28] ἐπῆρεν τοὺς ... οὐρανὸν καὶ εἶπεν RP ‡ 17:1 ἴνα WH

Treg NA28] + καὶ RP § 17:1 υἱὸς WH Treg NA28] + σου RP * 17:2 δώσῃ Treg NA28] δώσει WH

RP † 17:4 τελειώσας WH Treg NA28] ἐτελείωσα RP ‡ 17:6 ἔδωκάς WH Treg NA28] δέδωκάς RP

§ 17:6 ἔδωκας WH Treg NA28] δέδωκας RP * 17:7 δέδωκάς Treg NA28 RP] ἔδωκάς WH † 17:7

εἰσίν WH Treg NA28] ἐστίν RP ‡ 17:8 ἔδωκάς WH Treg NA28] δέδωκάς RP § 17:11 αὐτοὶ WH

NA28] οὗτοι Treg RP * 17:11 καθὼς WH NA28 RP] + καὶ Treg

12 ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν[†] ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ[‡] δέδωκάς μοι, καὶ § ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.

13 νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς^{*}

14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου.

15 οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτούς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτούς ἐκ τοῦ πονηροῦ.

16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου[†].

17 ἀγίασον αὐτούς ἐν τῇ ἁληθείᾳ[‡] ὁ λόγος ὁ σὸς ἀληθείᾳ ἐστίν.

18 καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτούς εἰς τὸν κόσμον

19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα ᾧ[‡] σιν καὶ αὐτοὶ § ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ,

21 ἵνα πάντες ἐν ᾧ[‡] σιν, καθὼς σύ, ἴνα πατέρ^{*} ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν[†] ᾧ[‡] σιν, ἵνα ὁ κόσμος ἴπιστεύῃ[‡] ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

22 κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ᾧ[‡] σιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἔν[§]

23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα^{*} ᾧ[‡] σιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, ἴνα γίνωσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτούς καθὼς ἐμέ ἡγάπησας.

24 ἴνα πατέρ[†] ἴδῃ[‡] δέδωκάς § μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ κἀκεῖνοι ᾧ[‡] σιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25 ἴνα πατέρ^{*} δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας,

26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

18

1 Ταῦτα εἰπὼν^{*} Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[†] πέραν τοῦ χειμάρρου τ' τοῦ Κεδρῶν ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις ἔσυνήχθη[‡] Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

3 ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπείραν καὶ ἐκ τῶν § ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων.

4 Ἰησοῦς οὖν^{*} εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε;[†]

5 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς[‡] Ἐγὼ εἶμι. εἰσῆκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.

† 17:12 αὐτῶν WH Treg NA28] + ἐν τῷ κόσμῳ RP ‡ 17:12 ᾧ WH Treg NA28] οὐς RP § 17:12 καὶ WH Treg NA28] - RP * 17:13 ἑαυτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP † 17:16 οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου WH Treg NA28] ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἶμι RP ‡ 17:17 ἀληθείᾳ WH Treg NA28] + σου RP § 17:19 ᾧσιν καὶ αὐτοὶ WH Treg NA28] καὶ αὐτοὶ ᾧσιν RP * 17:21 πατέρ WH NA28 RP] πατήρ Treg † 17:21 ἡμῖν WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 17:21 πιστεύῃ WH Treg NA28] πιστεύσῃ RP § 17:22 ἐν WH Treg NA28] + ἐσμεν RP * 17:23 ἵνα WH Treg NA28] καὶ ἵνα RP † 17:24 πατέρ WH NA28 RP] Πατήρ Treg ‡ 17:24 ὁ WH Treg NA28] οὐς RP § 17:24 δέδωκάς WH Treg NA28] ἔδωκάς RP * 17:25 Πάτερ WH NA28 RP] Πατήρ Treg * 18:1 εἰπὼν WH Treg NA28] + ὁ RP † 18:1 τοῦ Treg NA28] τῶν WH RP ‡ 18:2 συνήχθη WH Treg NA28] + ὁ RP § 18:3 ἐκ τῶν WH Treg NA28] - RP * 18:4 οὖν WH NA28 RP] δε Treg † 18:4 ἐξῆλθεν καὶ λέγει WH Treg NA28] ἐξελθὼν εἶπεν RP ‡ 18:5 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP

6 ὡς οὖν εἶπεν ἑαυτοῖς[§] Ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπασαν χαμαί.

7 ἄλιν οὖν ἐπρωῶτησεν αὐτούς*· Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.

8 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν·

9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὐδὲ δέδωκάς μοι οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν αὐτήν καὶ ἔπασεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον[†] τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

11 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιραν[‡] εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ οὐ μὴ πῶ αὐτό;

12 Ἦ οὖν σπεῖρα καὶ ὀχιλάρχος καὶ οἱ ὑπηρεταὶ τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδῃσαν αὐτὸν

13 καὶ ἤγαγον[§] πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου·

14 ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἄποθανεῖν* ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

15 Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητῆς. ὁ δὲ μαθητῆς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισηλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως,

16 ὃς δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῆ θύρα ἕξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητῆς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τῷ ἀρχιερέως[§] καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσηγάγεν τὸν Πέτρον.

17 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός*· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί.

18 εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ἀνθρακιὰν πεποικότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν[†] ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδασχῆς αὐτοῦ.

20 ἀπεκρίθη ἑαυτῷ[‡] Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρρησίᾳ ἑλελάληκα[§] τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες* οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδένα·

21 τί με ἔρωτᾶς; ἐρώτησον[†] τοὺς ἀκηκόοντας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἶδασιν ἂ εἶπον ἐγώ.

22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς ἑπαρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν[‡] ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;

23 ἀπεκρίθη ἑαυτῷ[§] Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

24 ἀπέστειλεν οὖν* αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος. εἶπεν οὖν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο[†] ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί.

§ 18:6 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὅτι RP * 18:7 ἐπρωῶτησεν αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοὺς ἐπρωῶτησεν RP † 18:10 ὠτάριον WH Treg NA28] ὠτίον RP ‡ 18:11 μάχαιραν WH Treg NA28] + σου RP § 18:13 ἤγαγον WH Treg NA28] ἀπήγαγον αὐτὸν RP * 18:14 ἀποθανεῖν WH Treg NA28] ἀπολέσθαι RP † 18:15 καὶ WH NA28] + ὁ Treg RP * 18:16 ὃ WH Treg NA28] ὃς ἦν RP § 18:16 τοῦ ἀρχιερέως WH Treg NA28] τῷ ἀρχιερεῖ RP * 18:17 τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός WH Treg NA28] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός τῷ Πέτρῳ RP † 18:18 καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν WH Treg NA28] μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος RP ‡ 18:20 αὐτῷ WH Treg NA28] + ὁ RP § 18:20 ἑλελάληκα WH Treg NA28] ἐλάλησα RP * 18:20 πάντες WH Treg NA28] πάντοτε RP † 18:21 ἐρωτᾶς; ἐρώτησον WH Treg NA28] ἐπερωτᾶς; Ἐπερώτησον RP ‡ 18:22 παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν WH Treg NA28] τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς RP § 18:23 αὐτῷ WH Treg NA28] + ὁ RP * 18:24 οὖν WH Treg NA28] - RP † 18:25 ἠρνήσατο WH Treg NA28] + οὖν RP

26 λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὐ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;

27 πάλιν οὖν ἠρνήσατο* Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσηλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἄλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα.

29 ἐξήλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω* πρὸς αὐτοὺς καὶ φησὶν† Τίνα κατηγορίαν φέρετε ἑκατέρωθεν τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

30 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος ἄκακόν ποιῶν§, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.

31 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ* Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον† αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτείνειν οὐδένα·

32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίω θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσηλθεν οὖν ἄλλοις εἰς τὸ πραιτώριον‡ ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

34 ἀπεκρίθη§ Ἰησοῦς· Ἀπὸ σεαυτοῦ* σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι† περὶ ἐμοῦ;

35 ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγώ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας;

36 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπῆρται οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἅν‡, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.

37 εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ § Πιλάτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι* ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

38 λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστὶν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἶπὼν πάλιν ἐξήλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν†·

39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν‡ ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν§ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

40 ἐκραύγασαν οὖν πάλιν* λέγοντες· Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19

1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν.

2 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν,

‡ 18:27 ἠρνήσατο WH Treg NA28] + ὁ RP § 18:28 ἀλλὰ WH Treg NA28] ἀλλ' ἵνα RP * 18:29 ἔξω WH Treg NA28] - RP † 18:29 φησὶν WH Treg NA28] εἶπεν RP ‡ 18:29 κατὰ Treg NA28 RP] - WH § 18:30 κακόν ποιῶν WH Treg NA28] κακοποιός RP * 18:31 ὁ Treg NA28 RP] - WH † 18:31 εἶπον WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 18:33 πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον WH Treg NA28] εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν RP § 18:34 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + αὐτῷ ὁ RP * 18:34 Ἀπὸ σεαυτοῦ WH Treg NA28] Ἀφ' ἑαυτοῦ RP † 18:34 εἶπόν σοι WH Treg NA28] σοι εἶπον RP ‡ 18:36 οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἅν WH Treg NA28] ἅν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο RP § 18:37 ὁ WH Treg NA28] - RP * 18:37 εἰμι WH Treg NA28] + ἐγὼ RP † 18:38 εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν WH Treg NA28] αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ RP ‡ 18:39 ἄπολύσω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν ἀπολύσω RP § 18:39 ἄπολύσω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν ἀπολύσω RP * 18:40 πάλιν WH NA28] + πάντες Treg RP

³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ * ἔλεγον· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.

⁴ καὶ ἐξῆλθεν† πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ‡.

⁵ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδου§ ὁ ἄνθρωπος.

⁶ ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες· Σταύρωσον Ἰησοῦν· λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον† ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν‡ ἐποίησεν.

⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη,

⁹ καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίσιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

¹⁰ λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαι§ σε;

¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ* Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν† εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι‡ ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς§ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

¹² ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτει* ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν† λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

¹³ Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων‡ ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ§ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα.

¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς* ἔκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

¹⁵ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι†· Ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλεὺς ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλεὺς εἰ μὴ Καίσαρα.

¹⁶ τότε οὖν‡ παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. §

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν·

¹⁷ καὶ βαστάζων αὐτῷ τὸν σταυρὸν* ἐξῆλθεν εἰς τὸν† λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃ‡ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθα,

¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

* 19:3 ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ WH Treg NA28] – RP † 19:4 καὶ ἐξῆλθεν WH Treg NA28] Ἐξῆλθεν οὖν RP ‡ 19:4 οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ WH Treg NA28] ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω RP § 19:5 Ἰδοῦ WH Treg NA28] Ἴδε RP * 19:6 σταύρωσον WH Treg NA28] + αὐτόν RP † 19:7 νόμον WH Treg NA28] + ἡμῶν RP ‡ 19:7 υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν WH Treg NA28] ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ RP § 19:10 ἀπολύσαι σε ... ἔχω σταυρώσαι WH Treg NA28] σταυρώσαι σε ... ἔχω ἀπολύσαι RP * 19:11 αὐτῷ WH Treg NA28] – RP † 19:11 κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν WH Treg NA28] οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ RP ‡ 19:11 δεδομένον σοι WH Treg NA28] σοι δεδομένον RP § 19:11 παραδούς WH NA28] παραδιδούς Treg RP * 19:12 ὁ Πιλάτος ἐζήτει WH Treg NA28] ἐζήτει ὁ Πιλάτος RP † 19:12 ἐκραύγασαν WH Treg NA28] ἐκραζον RP ‡ 19:13 τῶν λόγων τούτων WH Treg NA28] τοῦτον τὸν λόγον RP § 19:13 ἐπὶ WH Treg NA28] + τοῦ RP * 19:14 ἦν ὡς WH Treg NA28] δὲ ὡσεὶ RP † 19:15 ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι WH Treg NA28] Οἱ δὲ ἐκραύγασαν RP ‡ 19:16 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP § 19:16 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + καὶ ἤγαγον RP * 19:17 αὐτῷ τὸν σταυρὸν WH Treg] ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν NA28; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ RP † 19:17 τὸν WH Treg NA28] τόπον RP ‡ 19:17 ὁ WH Treg NA28] ὅς RP

19 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. §

21 ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφῃ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων εἰμί*.

22 ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα γέγραφα.

23 οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστω στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἀραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου·

24 εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα†· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλήρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ.

26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα λέγει τῇ μητρί‡ Γύναι, ἴδε § ὁ υἱός σου·

27 εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε* ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο ἐιδῶς† ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα‡ τετέλεστο ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει· Διψῶ.

29 σκευὸς § ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ ὄξους ὑσώπῳ† περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.

30 ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεστο, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.‡

32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ·

33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν § τεθηκῶτα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη,

34 ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς* αἷμα καὶ ὕδωρ.

35 καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ ἄουτοῦ ἐστίν† ἡ μαρτυρία, καὶ‡ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθὴ λέγει, ἵνα † καὶ ὑμεῖς † πιστεύητε §

§ 19:20 Ῥωμαϊστί Ἑλληνιστί WH Treg NA28] Ἑλληνιστί Ῥωμαϊστί RP * 19:21 τῶν Ἰουδαίων εἰμί WH Treg] εἰμι τῶν Ἰουδαίων NA28 RP † 19:24 ἡ λέγουσα Treg NA28 RP] – WH ‡ 19:26 μητρί WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 19:26 ἴδε WH Treg NA28] ἰδοῦ RP * 19:27 ἴδε WH Treg NA28] ἰδοῦ RP † 19:28 εἰδῶς WH Treg NA28] ἰδῶν RP ‡ 19:28 ἡδη πάντα WH Treg NA28] πάντα ἡδη RP § 19:29 σκευὸς WH Treg NA28] + οὖν RP * 19:29 σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ WH Treg NA28] οἱ δὲ πλῆσαντες σπόγγον RP † 19:29 ὑσώπῳ WH Treg NA28] καὶ ὑσώπῳ RP ‡ 19:31 ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν ἵνα ... σαββάτῳ WH Treg NA28] ἵνα ... σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν RP § 19:33 ἡδη αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν ἡδη RP * 19:34 ἐξῆλθεν εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθὺς ἐξῆλθεν RP † 19:35 αὐτοῦ ἐστίν WH Treg NA28] ἐστίν αὐτοῦ RP ‡ 19:35 καὶ WH Treg NA28] – RP § 19:35 πιστεύητε WH Treg] πιστεύσητε NA28 RP

36 ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ· Ὅσοτον οὐ συντριβήσεται ἑαυτοῦ*

37 καὶ πάλιν ἑτέρα γραφή λέγει· Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ δὲ† ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ ἑαυτοῦ Ἀριμαθαίας, ὃν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἤρην τὸ σῶμα ἑαυτοῦ§

39 ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν* νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων ἑμίγμα† συμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν.

40 ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδωκαν ἑαυτοῦ ὀθονίους μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν.

41 ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος§.

42 ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγύς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτῃ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.

2 τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

3 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.

4 ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον,

5 καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν.

6 ἔρχεται οὖν καὶ* Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,

7 καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον·

8 τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν·

9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

10 ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτούς† οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα‡. ὡς οὖν ἔκλαιεν παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον,

12 καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ ἓνα πρὸς τοὺς ποσῖν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

13 καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

14 ἑαυτῶν§ εἰσπύουσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.

* 19:36 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἀπ' αὐτοῦ RP † 19:38 δὲ WH Treg NA28] - RP ‡ 19:38 ἀπὸ WH Treg] ὁ ἀπὸ NA28 RP § 19:38 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ Ἰησοῦ RP * 19:39 αὐτόν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν RP † 19:39 μίγμα Treg NA28 RP] ἔλιγμα WH ‡ 19:40 αὐτὸ WH Treg NA28] + ἐν RP § 19:41 ἦν τεθειμένος WH NA28] ἐτέθη Treg RP * 20:6 καὶ WH Treg NA28] - RP † 20:10 αὐτούς WH] αὐτοῦς Treg NA28; ἑαυτοῦς RP ‡ 20:11 τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα WH Treg NA28] τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω RP § 20:14 ταῦτα WH Treg NA28] Καὶ ταῦτα RP

15 λέγει ἑαυτῇ* Ἰησοῦς· Γύναϊ, τί κλαίεις· τίνα ζητεῖς· ἐκεῖνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστίν λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, καγῶ αὐτόν ἀρῶ.

16 λέγει ἑαυτῇ* Ἰησοῦς· Ἐμαρία[‡] στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί[§] Ραββουνη (ὃ λέγεται Διδάσκαλε).

17 λέγει ἑαυτῇ* Ἰησοῦς· Μὴ μου ἄπτου, οὕτω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν ἑατέρα[†] πορευοῦν δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπέ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν ἑατέρα μου καὶ ἑατέρα ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν.

18 ἔρχεται Ἐμαρία[‡] ἡ Μαγδαληνὴ ἄγγελουσα[§] τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἑώρακα* τὸν κύριον καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὐσης οὖν ὁψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη τῇ μιᾷ[†] σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταῖ[‡] διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

20 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν[§] τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν ἑαυτοῖς* ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον.

21 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[†] πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καγῶ πέμπω ὑμᾶς.

22 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον·

23 ἂν τινῶν ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας ἀφέωνται[‡] αὐτοῖς· ἂν τινῶν κρατῆτε κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δὲ εἶς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν[§] Ἰησοῦς.

25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταῖ· Ἑώρακαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω ἑμου τὴν χεῖρα* εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὅκτω πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

27 εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.

28 ἀπεκρίθη[†] Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.

29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν[‡] ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·

31 ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα ἑπιστεύητε[§] ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21

1 Μετὰ ταῦτα ἐφανερώσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ* Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης

* 20:15 αὐτῇ WH Treg NA28] + ὁ RP † 20:16 αὐτῇ WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 20:16 Μαρίαμ WH Treg NA28] Μαρία RP § 20:16 Ἑβραϊστί WH Treg NA28] - RP * 20:17 αὐτῇ WH Treg NA28] + ὁ RP † 20:17 ἑατέρα WH Treg NA28] + μου RP ‡ 20:18 Μαρίαμ WH Treg NA28] Μαρία RP § 20:18 ἀγγέλουσα WH Treg NA28] ἀπαγγέλουσα RP * 20:18 Ἑώρακα WH Treg NA28] ἐώρακεν RP † 20:19 μιᾷ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ 20:19 μαθηταὶ WH Treg NA28] + συνηγμένοι RP § 20:20 ἔδειξεν NA28] + καὶ WH Treg; + αὐτοῖς RP * 20:20 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῦ RP † 20:21 ὁ Ἰησοῦς WH NA28 RP] - Treg ‡ 20:23 ἀφώνται WH Treg NA28] ἀφιένται RP § 20:24 ἦλθεν WH Treg NA28] + ὁ RP * 20:25 μου τὴν χεῖρα WH Treg NA28] τὴν χεῖρά μου RP † 20:28 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] Καὶ ἀπεκρίθη RP ‡ 20:30 μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP § 20:31 πιστεύητε WH] πιστεύσητε Treg NA28 RP * 21:1 ὁ NA28 RP] - WH Treg

τῆς Τιβεριάδος· ἐφανερώσεν δὲ οὕτως.

² ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαιῶν καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

³ λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω ἀλιεῦν· λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ ἄπλοιο[†] καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

⁴ Πρωΐας δὲ ἦδη ἔγενομένης[‡] ἔστη[§] Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.

⁵ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ^{*} Ἰησοῦς· Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὐ.

⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον[†] ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

⁷ λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν·

⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακίαν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον.

¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπίασατε νῦν.

¹¹ ἀνέβη ὁ[‡] Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν[§] μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήτηνκα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

¹² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς ἔδ^{*} ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν.

¹³ ἔρχεται[†] ὁ[‡] Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

¹⁴ τοῦτο ἦδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ[§] Ἰησοῦς τοῖς^{*} μαθηταῖς· ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

¹⁵ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου[†] ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλω σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἄρνια μου.

¹⁶ λέγει αὐτῷ πάλιν δευτέρον· Σίμων Ἰωάννου[‡] ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλω σε. λέγει αὐτῷ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου[§] φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν^{*} αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, πάντα σὺ[†] οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλω σε. λέγει αὐτῷ ὁ[‡] Ἰησοῦς· Βόσκε τὰ πρόβατά[§] μου.

¹⁸ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει^{*} καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις.

¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποῖω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

[†] 21:3 πλοῖον WH Treg NA28] + εὐθὺς RP [‡] 21:4 γενομένης NA28 RP] γινομένης WH Treg [§] 21:4 ἔστη WH Treg NA28] + ὁ RP ^{*} 21:5 ὁ Treg NA28 RP] - WH [†] 21:6 ἴσχυον WH Treg NA28] ἴσχυασαν RP [‡] 21:11 οὖν WH Treg NA28] - RP [§] 21:11 εἰς τὴν γῆν WH Treg NA28] ἐπὶ τῆς γῆς RP ^{*} 21:12 δὲ Treg NA28 RP] - WH [†] 21:13 ἔρχεται WH Treg NA28] + οὖν RP [‡] 21:13 ὁ RP] - WH Treg NA28 [§] 21:14 ὁ RP] - WH Treg NA28 ^{*} 21:14 μαθηταῖς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP [†] 21:15 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωνᾶ RP [‡] 21:16 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωνᾶ RP [§] 21:17 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωνᾶ RP ^{*} 21:17 εἶπεν WH Treg RP] λέγει NA28 [†] 21:17 πάντα σὺ WH Treg NA28] σὺ πάντα RP [‡] 21:17 ὁ NA28 RP] - WH Treg [§] 21:17 πρόβατά WH NA28 RP] προβάτια Treg ^{*} 21:18 σε ζώσει NA28 RP] ζώσει σε WH Treg

²⁰ Ἐπιστραφεὶς[†] ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε;

²¹ τοῦτον οὖν[‡] ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί;

²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολουθεῖς[§].

²³ ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος* εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. οὐκ εἶπεν δὲ[†] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλ'· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν[§].

²⁵ ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ* ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν[†] τὰ γραφόμενα βιβλία[‡] /book'

[†] **21:20** Ἐπιστραφεὶς WH Treg NA28] + δὲ RP [‡] **21:21** οὖν WH Treg NA28] - RP [§] **21:22** μοι ἀκολουθεῖ WH Treg NA28] ἀκολουθεῖ μοι RP * **21:23** οὗτος ὁ λόγος WH Treg NA28] ὁ λόγος οὗτος RP [†] **21:23** οὐκ εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ οὐκ εἶπεν RP [‡] **21:24** ὁ WH Treg NA28] - RP [§] **21:24** αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν WH Treg NA28] ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ RP * **21:25** ἃ WH Treg NA28] ὅσα RP [†] **21:25** χωρήσειν WH Treg] χωρήσαι NA28 RP [‡] **21:25** βιβλία WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

¹ Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ* Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν

² ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη·

³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὁπαυόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ·

⁴ καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου·

⁵ ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε† ἀγίω οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

⁶ Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων‡ αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ;

⁷ εἶπεν ᾽δὲ§ πρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ,

⁸ ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε Ἰμου* μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

⁹ καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη καὶ γεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

¹⁰ καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἑσθήσει λευκαῖς†,

¹¹ οἱ καὶ εἶπαν· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ᾽βλέποντες‡ εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἅψ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὁν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

¹² Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν.

¹³ καὶ ὅτε εἰσηλθον, εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν§ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος* καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.

¹⁴ οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ ᾽προσευχῇ† σὺν γυναιξίν καὶ ᾽Μαριὰμ‡ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ᾽σὺν§ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ᾽αδελφῶν* εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ᾽ὡς† ἑκατὸν εἴκοσι)·

¹⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν ᾽γραφὴν‡ ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν ᾽Ἰησοῦν§

¹⁷ ὅτι καθριθιμμένος ἦν ᾽ἐν* ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.—

* **1:1** ὁ NA28 RP] - WH Treg † **1:5** ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε WH Treg NA28] βαπτισθήσεθε ἐν πνεύματι RP ‡ **1:6** ἠρώτων WH Treg NA28] ἐπηρώτων RP § **1:7** δὲ NA28 RP] - WH Treg

* **1:8** μου WH Treg NA28] μοι RP † **1:10** ἐσθήσει λευκαῖς WH Treg NA28] ἐσθίει λευκῇ RP

‡ **1:11** βλέποντες WH Treg] ἐμβλέποντες NA28 RP § **1:13** εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν WH Treg NA28] ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν RP * **1:13** Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος WH Treg NA28] Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης RP † **1:14** προσευχῇ WH Treg NA28] + καὶ τῇ δεήσει RP ‡ **1:14** Μαριὰμ WH Treg NA28] Μαρία RP

§ **1:14** σὺν WH Treg RP] - NA28 * **1:15** ἀδελφῶν WH Treg NA28] μαθητῶν RP † **1:15** ὡς WH Treg RP] ὡσεὶ NA28 ‡ **1:16** γραφὴν WH Treg NA28] + ταύτην RP § **1:16** Ἰησοῦν WH Treg

NA28] τὸν Ἰησοῦν RP * **1:17** ἐν WH Treg NA28] σὺν RP

18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτίησάτο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.

19 καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ[†] διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἔστιν Χωρίον Αἵματος.—

20 γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ Ἰαβέτω[‡] ἕτερος.

21 δεῖ οὖν τῶν συνεληθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ὧ[§] Σεισῆθλεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς,

22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἣς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἄσυν ἡμῖν γενέσθαι * ἕνα τούτων.

23 καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββάν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰουῆτος, καὶ Μαθθίαν.

24 καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα,

25 λαβεῖν τὸν τόπον[†] τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἄφ'[‡] ἧς παρέβη Ἰουδᾶς πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

26 καὶ ἔδωκαν κλήρους ἄ αυτοῖς[§] καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2

1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ^{*} ἐπὶ τὸ αὐτό,

2 καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθημένοι,

3 καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμενοι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν[†] ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν,

4 καὶ ἐπλήσθησαν πάντες[‡] πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς[§].

5 Ἦσαν δὲ ἐν^{*} Ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν·

6 γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνήλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον[†] εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν·

7 ἐξίσταντο δὲ[‡] καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες[§] Ὁὐχ^{*} ἰδοὺ πάντες[†] οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;

8 καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἑγεννήθημεν;

9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,

10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι,

† 1:19 ἰδὲ[†] Treg RP NA28] - WH NIV ‡ 1:20 λαβέτω WH Treg NA28] λάβοι RP § 1:21 ὧ WH Treg NA28] ἐν ὧ RP * 1:22 σὺν ἡμῖν γενέσθαι WH Treg NA28] γενέσθαι σὺν ἡμῖν RP † 1:25 τόπον WH Treg NA28] κληρον RP ‡ 1:25 ἀφ' WH Treg NA28] ἐξ RP § 1:26 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτῶν RP * 2:1 πάντες ὁμοῦ WH Treg NA28] ἅπαντες ὁμοθυμαδόν RP † 2:3 καὶ ἐκάθισεν WH Treg NA28] ἐκάθισεν τε RP ‡ 2:4 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP § 2:4 ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι RP * 2:5 ἐν WH Treg RP] εἰς NA28 † 2:6 ἤκουον Treg NA28 RP] ἤκουσεν WH ‡ 2:7 δὲ WH NA28] + πάντες Treg RP § 2:7 λέγοντες WH Treg NA28] + πρὸς ἀλλήλους RP * 2:7 Οὐχ NA28] Οὐχί WH Treg; Οὐκ RP † 2:7 πάντες WH Treg RP] ἅπαντες NA28

11 Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ.

12 ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν[‡] ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί θέλει[§] τοῦτο εἶναι;

13 ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες* ἔλεγον ὅτι Γλεύκου μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεῖς δὲ ὁ[†] Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες[‡] τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτiasθε τὰ ῥήματά μου.

15 οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας,

16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίους[§] ἐνυπνιασθήσονται·

18 καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν.

19 καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ·

20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα πρὶν ἡ^{*} ἔλθειν[†] ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.

21 καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν[‡] ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ[§] εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς* αὐτοὶ οἴδατε,

23 τούτων τῆ ὠρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον[†] διὰ χειρὸς[‡] ἀνόμων προσπήξαντες ἀνειλάτε,

24 ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ·

25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ.

26 διὰ τοῦτο ἠυφράνθη ἡ καρδία μου[§] καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλώσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι·

27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην* οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

28 ἐγνωρίσάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνημα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης·

30 προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ[†] καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον[‡] αὐτοῦ,

‡ 2:12 διηπόρουν NA28 RP] διηποροῦντο WH Treg § 2:12 θέλει WH Treg NA28] ἄν θέλοι RP

* 2:13 διαχλευάζοντες WH Treg NA28] χλευάζοντες RP † 2:14 ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ 2:14

πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP § 2:17 ἐνυπνίους WH Treg NA28] ἐνύπνια RP * 2:20 ἢ

RP] - WH Treg NA28 † 2:20 ἐλθειν WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 2:21 ἐὰν WH Treg] ἄν NA28

RP § 2:22 ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ WH Treg NA28] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον RP * 2:22

καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP † 2:23 ἐκδοτον WH Treg NA28] + λαβόντες RP ‡ 2:23 χειρὸς

WH Treg NA28] χειρῶν RP § 2:26 ἡ καρδία μου NA28 RP] μου ἡ καρδία WH Treg * 2:27 ἔδην

WH Treg NA28] Ἄδου RP † 2:30 αὐτοῦ WH Treg NA28] + τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν RP

‡ 2:30 τὸν θρόνον WH Treg NA28] τοῦ θρόνου RP

31 προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ ὅτι οὐτε ἐγκατελείφθη § εἰς ἄδην* οὔτε† ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν.

32 τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες.

33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου‡ λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ § ὑμεῖς* βλέπετε καὶ ἀκούετε.

34 οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ὁ † κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ χριστὸν ‡ ἐποίησεν ὁ θεός §, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν ἡτὴν καρδίαν*, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ποιήσωμεν † ἄνδρες ἀδελφοί;

38 Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε‡, καὶ βαπτισθῆτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ § τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἑσῶν ἁμαρτιῶν ἑσῶν † καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος·

39 ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὄσους ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

40 ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει αὐτούς † λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.

41 οἱ μὲν οὖν † ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν* τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια.

42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ † κοινωνίᾳ † τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγένετο ‡ δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλὰ † τε § τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο.

44 πάντες δὲ οἱ † πιστεύοντες* ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ † εἶχον ἅπαντα κοινὰ,

45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν·

46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλώντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλίασει καὶ ἀφελότητι καρδίας,

47 αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό‡.

§ 2:31 οὐτε ἐγκατελείφθη WH Treg NA28] οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ RP * 2:31 ἄδην WH NA28] ἄδου Treg; ἁίδου RP † 2:31 οὔτε WH Treg NA28] οὐδὲ RP ‡ 2:33 πνεύματος τοῦ ἁγίου WH Treg NA28] ἁγίου πνεύματος RP § 2:33 ὃ WH Treg NA28] + νὸν RP * 2:33 ὑμεῖς Treg NIV RP] + καὶ WH NA28 † 2:34 ὃ NA28 RP] - WH Treg ‡ 2:36 αὐτὸν καὶ χριστὸν WH Treg NA28] καὶ χριστὸν αὐτὸν RP § 2:36 ἐποίησεν ὁ θεός WH NA28] ὁ θεὸς ἐποίησεν Treg RP * 2:37 τὴν καρδίαν WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP † 2:37 ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσομεν RP ‡ 2:38 πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε WH Treg] πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε φησὶν NA28; ἔφη πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε RP § 2:38 ἐπὶ NA28 RP] ἐν WH Treg * 2:38 τῶν WH Treg NA28] - RP † 2:38 ὑμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 2:40 αὐτούς WH Treg NA28] - RP § 2:41 οὖν WH Treg NA28] + ἀσμένως RP * 2:41 ἐν WH Treg NA28] - RP † 2:42 κοινωνίᾳ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 2:43 Ἐγένετο WH Treg NA28] Ἐγένετο RP § 2:43 τε Treg NA28 RP] δὲ WH * 2:44 πιστεύοντες Treg NA28 RP] πιστεύσαντες WH † 2:44 ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ Treg NA28 RP] ἐπὶ τὸ αὐτὸ WH ‡ 2:47 ἐπὶ τὸ αὐτὸ WH Treg NA28] τῇ ἐκκλησίᾳ RP

3

1 Ἰάκωβος δὲ* καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην,

2 καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιτίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραϊάν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν,

3 ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσεῖναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην Ἰαβείν†

4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· Βλέψον εἰς ἡμᾶς.

5 ὁ δὲ ἐπέειχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.

6 εἶπεν δὲ Πέτρος· Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὁ δὲ ἔχω τοῦτο σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου Ἰερωπάει†

7 καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν § παραχρῆμα δὲ ἔστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ* καὶ τὰ Ἰσχυδρά†

8 καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.

9 καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν † περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν,

10 ἐπεγίνωσκον ἃ αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθημένος ἐπὶ τῇ Ὠραϊᾷ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ † τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτούς § ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένην Σολομῶντος ἔκθαμβοι.

12 ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεπονηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;

13 ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν † παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε § κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν·

14 ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονεᾶ χαρισθῆναι ὑμῖν,

15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν.

16 καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἔστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀέναντι πάντων ὑμῶν.

17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν·

18 ὁ δὲ θεὸς ἂν προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν † παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ † ἐπλήρωσεν οὕτως.

19 μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς § τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,

* 3:1 Πέτρος δὲ WH Treg NA28] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος RP † 3:3 λαβεῖν WH Treg NA28] - RP ‡ 3:6 περιπάτει WH NIV] ἔγειρε καὶ περιπάτει Treg NA28; ἔγειραι καὶ περιπάτει RP § 3:7 αὐτόν WH Treg NA28] - RP * 3:7 αἱ βάσεις αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ αἱ βάσεις RP † 3:7 σφυδρά WH NA28] σφυρά Treg RP ‡ 3:9 πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς RP § 3:10 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 3:10 οὗτος WH Treg RP] αὐτὸς NA28 † 3:11 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ RP ‡ 3:11 τὸν WH Treg NA28] - RP § 3:11 πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτούς WH Treg NA28] πρὸς αὐτούς πᾶς ὁ λαὸς RP * 3:12 ὁ WH Treg NA28] - RP † 3:13 Ἰσαὰκ καὶ WH Treg NIV RP] ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς NA28 ‡ 3:13 μὲν WH Treg RP NA28] - NIV § 3:13 ἠρνήσασθε WH NA28] + αὐτόν Treg RP * 3:16 ἐπὶ Treg NA28 RP] - WH † 3:18 προφητῶν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 3:18 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP § 3:19 πρὸς WH] εἰς Treg NA28 RP

20 ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν,

21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν†.

22 Μωϋσῆς ἡμῶν εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμεῖ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.

23 ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

24 καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.

25 ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς δέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγων πρὸς Ἀβραάμ· Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἔνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.

26 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4

1 Παλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι,

2 διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν,

3 καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἣν γὰρ ἐσπέρα ἦδη.

4 πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλῆμ

6 (καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ ὅσοι ἴσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ),

7 καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;

8 τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι†

9 εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,

* 3:21 στόματος WH Treg NA28] + πάντων RP † 3:21 ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν WH Treg NA28] αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος RP ‡ 3:22 μὲν WH Treg NA28] + γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας RP § 3:22 θεὸς WH] + ὑμῶν Treg NA28; + ἡμῶν RP * 3:23 ἂν WH Treg] ἐάν NA28 RP † 3:25 οἱ WH Treg NA28] - RP ‡ 3:25 διέθετο ὁ θεὸς Treg NA28 RP] ὁ θεὸς διέθετο WH § 3:25 ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP * 3:25 ἐνευλογηθήσονται Treg NA28 RP] εὐλογηθήσονται WH † 3:26 ἀναστήσας ὁ θεὸς WH NA28] ὁ θεὸς ἀναστήσας Treg RP ‡ 3:26 αὐτοῦ WH Treg NA28] + Ἰησοῦν RP * 4:1 ἱερεῖς Treg NA28 RP] ἀρχιερεῖς WH † 4:2 τὴν ἐκ WH Treg NA28] τῶν RP ‡ 4:4 ὁ Treg NA28 RP] - WH § 4:4 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP * 4:5 □ τοὺς WH Treg NA28] - RP † 4:5 □ τοὺς WH Treg NA28] - RP ‡ 4:5 ἐν WH Treg NA28] εἰς RP § 4:6 Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος WH Treg NA28] Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον RP * 4:7 τῷ WH Treg NA28] - RP † 4:8 πρεσβύτεροι WH Treg NA28] + τοῦ Ἰσραὴλ RP

10 γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν υγιής.

11 οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν ῥοικοδόμων* ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.

12 καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία, ἡ οὐδὲ ὅμοια ὄνομα ἐστὶν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν* τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἀνθρώποι ἀγράμματοι εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν,

14 τὸν ἑαυτῶν ἀνθρώπων βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἔστώτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.

15 κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἐξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους

16 λέγοντες· Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἄρνεϊσθαι§

17 ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα* αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων.

18 καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν ἑαυτοῖς καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

19 ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε,

20 οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ ἔδαμον καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν.

21 οἱ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀπειλοῦντες ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι·

22 ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἀνθρώπος ἐφ' ὃν ἡγεγόνει* τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν.

24 οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· Δέσποτα, ἡ σὺ τὸ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς,

25 ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν* διὰ πνεύματος ἁγίου § στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἰπὼν· Ἰναὶ ἐφράζαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

26 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.

27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,

28 ποιήσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή† προώρισεν γενέσθαι.

‡ 4:11 οἰκοδόμων WH Treg NA28] οἰκοδομούντων RP § 4:12 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐτε RP * 4:12 ὑπὸ τὸν οὐρανὸν WH Treg NA28] – RP † 4:14 τε WH Treg NA28] δὲ RP ‡ 4:16 ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσωμεν RP § 4:16 ἄρνεϊσθαι WH Treg NA28] ἀρνήσασθαι RP * 4:17 ἀπειλησώμεθα WH Treg NA28] ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα RP † 4:18 τὸ Treg NA28] – WH; αὐτοῖς τὸ RP ‡ 4:19 εἶπον πρὸς αὐτούς WH Treg NA28] πρὸς αὐτοὺς εἶπον RP § 4:21 κολάσωνται WH Treg NA28] κολάσονται RP * 4:22 γεγόνει WH Treg NA28] ἐγεγόνει RP † 4:24 σὺ WH Treg NA28] + ὁ θεὸς RP ‡ 4:25 τοῦ πατρὸς ἡμῶν WH Treg NA28] – RP § 4:25 πνεύματος ἁγίου WH Treg NA28] – RP * 4:27 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ WH Treg NA28] – RP † 4:28 βουλή WH] + σου Treg NA28 RP

²⁹ και τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,

³⁰ ἐν τῷ τῆν χειρὰ σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ.

³¹ καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἔσαλευθῆ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδιά* καὶ ψυχὴ†μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν‡ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα§κοινά.

³³ καὶ δυνάμει μεγάλης* ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ†, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς.

³⁴ οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν*ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων

³⁵ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἄν τις χρεῖαν εἶχεν.

³⁶ Ἰωσήφ§δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει,

³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν ἑκαστῷ τὸν πόδας τῶν ἀποστόλων.

5

¹ Ἄνθρωπος δὲ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα

² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυῆς καὶ τῆς γυναικός* καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.

³ εἶπεν δὲ ὁ†Πέτρος Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἑνοσφισασθαι‡ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;

⁴ οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενον καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ.

⁵ ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας§

⁶ ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

⁷ Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν.

⁸ ἀπεκρίθη δὲ ἑκαστῷ τῆς* ἑκαστῆς† εἰπέ μοι, εἰ τοσοῦτον τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἢ δὲ εἶπεν· Naί, τοσοῦτον.

⁹ ὁ δὲ Πέτρος‡πρὸς αὐτήν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε.

¹⁰ ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα ἑκαστῷ τῶν πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεώτεροι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

‡ 4:30 σου NA28 RP] - WH Treg § 4:31 τοῦ ἁγίου πνεύματος WH Treg NA28] πνεύματος ἁγίου RP

* 4:32 καρδία WH Treg NA28] ἡ καρδία RP † 4:32 ψυχὴ WH Treg NA28] ἡ ψυχὴ RP ‡ 4:32 αὐτῷ

WH Treg NA28] αὐτῶν RP § 4:32 πάντα WH] ἅπαντα Treg NA28 RP * 4:33 δυνάμει μεγάλης

WH Treg NA28] μεγάλης δυνάμει RP † 4:33 τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NA28 RP] τοῦ

κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως WH ‡ 4:34 ἦν WH Treg NA28] ὑπῆρχεν RP § 4:36 Ἰωσήφ WH Treg

NA28] Ἰωσήφ RP * 4:37 παρὰ WH Treg RP] πρὸς NA28 * 5:2 γυναικός WH Treg NA28] + αὐτοῦ

RP † 5:3 ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ 5:3 νοσφισασθαι WH Treg NA28] + σε RP § 5:5 ἀκούοντας

WH Treg NA28] + ταῦτα RP * 5:8 πρὸς αὐτήν WH Treg NA28] αὐτῇ RP † 5:8 Πέτρος WH Treg

NA28] ὁ Πέτρος RP ‡ 5:9 Πέτρος WH Treg NA28] + εἶπεν RP § 5:10 πρὸς WH Treg NA28] παρὰ

RP

11 και ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ’ ὄλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἅπολλά ἐν τῷ λαῷ*· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες† ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος·

13 τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ’ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός,

14 μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πληθῆ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν·

15 ὥστε καὶ εἰς‡ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων§ καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ* τινὶ αὐτῶν.

16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν περὶ τὴν πόλεωv† Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὐσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου

18 καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας‡ ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.

19 ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῶν κτηρῶν* ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν·

20 Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.

21 ἀκούσαντες δὲ εἰσήλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτῆριον ἀχθῆναι αὐτοὺς.

22 οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπῆρέται† οὐκ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν

23 λέγοντες ὅτι τὸ δεσμοτῆριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστώτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν.

24 ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε* στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστώτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.

26 τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπῆρέταις ἤγαγεν† αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ‡ λιθασθῶσιν.

27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπρωτόησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς

28 λέγων§ Παραγγελία παρηγγεῖλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ’ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

29 ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

30 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·

31 τοῦ* ὃν ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι μετάνοιαν

* 5:12 πολλὰ ἐν τῷ λαῷ WH Treg NA28] ἐν τῷ λαῷ πολλὰ RP † 5:12 ἅπαντες NA28 RP] πάντες WH Treg ‡ 5:15 καὶ εἰς WH Treg NA28] κατὰ RP § 5:15 κλιναρίων WH Treg NA28] κλιῶν RP * 5:15 ἐπισκιάση NA28 RP] ἐπισκιάσει WH Treg † 5:16 πόλεων WH Treg NA28] + εἰς RP ‡ 5:18 χεῖρας WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § 5:19 διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP * 5:19 ἤνοιξε WH Treg RP] ἀνοίξας NA28 † 5:22 παραγενόμενοι ὑπῆρέται WH Treg NA28] ὑπῆρέται παραγενόμενοι RP ‡ 5:23 τὸ WH Treg NA28] + μὲν RP § 5:23 ἐπὶ WH Treg NA28] πρὸ RP * 5:24 τε WH Treg NA28] + ἱερεὺς καὶ ὁ RP † 5:26 ἤγαγεν Treg RP] ἤγεν WH NA28 ‡ 5:26 μὴ WH Treg NA28] ἵνα μὴ RP § 5:28 λέγων WH Treg NIV] + οὐ RP NA28 * 5:31 τοῦ WH NA28] - Treg RP

τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφειν ἀμαρτιῶν·

³² καὶ ἡμεῖς ἔσμεν† μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα‡ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

³³ Οἱ δὲ ἄκούσαντες§ διεπίροντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς.

³⁴ ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἕξω ἄβραχῷ* τοὺς ἄνθρώπους† ποιῆσαι,

³⁵ εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν.

³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεουδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ᾧ ἴσχυον προσεκλίθῃ‡ ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς§ τετρακοσίων· ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπειθόντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.

³⁷ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰουδᾶς ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε Ἰακώβον* ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο καὶ πάντες ὅσοι ἐπειθόντο αὐτῷ δισεκοπήθησαν.

³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε† αὐτούς· (ὅτι ἐὰν ἧ ἕξ ἀνθρώπων ἡ βουλή ἄτιμη‡ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται,

³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνησθε§ καταλύσαι ἑαυτούς*) μήποτε καὶ θεομάχοι εὔρεθῆτε. ἐπίσθησαν δὲ αὐτῷ,

⁴⁰ καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δεῖραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν†

⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι ἑκατέστησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος‡ ἀτιμασθῆναι·

⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν§.

6

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἰ χῆρα αὐτῶν.

² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις·

³ ἐπισκέψασθε ἰδὲ* ἀδελφοί, ἄνδρας ἕξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπὶ πληρεῖς πνεύματος† καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν‡ ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης·

⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.

⁵ καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης§ πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχείας,

† 5:32 ἔσμεν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 5:32 πνεῦμα WH Treg NA28] + δὲ RP § 5:33

ἀκούσαντες WH Treg NA28] ἀκούοντες RP * 5:34 βραχῷ WH Treg NA28] + τι RP † 5:34

ἀνθρώπους WH Treg NA28] ἀποστόλους RP ‡ 5:36 προσεκλίθη WH Treg NA28] προσεκλήθη RP

§ 5:36 ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς WH Treg NA28] ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ RP * 5:37 λαὸν WH

Treg NA28] + ἱκανὸν RP † 5:38 ἄφετε WH Treg NA28] ἕασατε RP ‡ 5:38 αὐτῇ WH Treg

NA28] – RP § 5:39 δύνησθε WH Treg NA28] δύνασθε RP * 5:39 αὐτούς WH Treg NA28] αὐτό

RP ‡ 5:40 ἀπέλυσαν WH Treg NA28] + αὐτούς RP ‡ 5:41 κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος

WH Treg NA28] ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν RP § 5:42 τὸν χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg

NA28] Ἰησοῦν τὸν χριστὸν RP * 6:3 δὲ WH NA28] οὖν Treg RP † 6:3 πνεύματος WH Treg

NA28] + ἁγίου RP ‡ 6:3 καταστήσομεν WH Treg NA28] καταστήσωμεν RP § 6:5 πλήρης NA28

RP] πλήρη WH Treg

6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠϋξάνεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης ἡ χάριτος* καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

9 ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ,

10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστήναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει.

11 τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν·

12 συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,

13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ἡλαλῶν ῥήματα† κατὰ τὸν τόπον τοῦ ἁγίου* καὶ τοῦ νόμου,

14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς.

15 καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἄπαντες§ οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7

1 εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰ* ταῦτα οὕτως ἔχει;

2 ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν,

3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἔξελεθε ἐκ† τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν‡ γῆν ἣν ἄν σοι δεῖξω.

4 τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν. κάκειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκησεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ἡμεῖς νῦν κατοικεῖτε,

5 καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.

6 ἐλάλησεν ἡ δὲ§ οὗτως ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἕτη τετρακόσια·

7 καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἑάν* δουλεύσουσιν† κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν‡, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, † καὶ§ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, † καὶ* Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ,

* 6:8 χάριτος WH Treg NA28] πίστewς RP † 6:13 λαλῶν ῥήματα WH Treg NA28] ῥήματα βλάσφημα λαλῶν RP ‡ 6:13 ἁγίου Treg RP] + τούτου WH NA28 § 6:15 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP * 7:1 Εἰ WH Treg NA28] + ἀρα RP † 7:3 ἐκ NA28 RP] – WH Treg ‡ 7:3 τὴν WH Treg NA28] – RP § 7:6 δὲ WH Treg RP NA28] + αὐτῷ NIV * 7:7 ἐάν NA28 RP] ἂν WH Treg † 7:7 δουλεύσουσιν WH Treg NA28] δουλεύωσιν RP ‡ 7:7 ὁ θεὸς εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν ὁ θεὸς RP § 7:8 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP * 7:8 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP

10 καὶ ἐξέλιετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον· καὶ Χανάαν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐκ ἦυρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν·

12 ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα· σιτία εἰς Αἴγυπτον· ἔξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·

13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος Ἰωσήφ.

14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε,

15 καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον. καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν,

16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μηνίματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν Συχέμ.

17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὠμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ,

18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.

19 οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι.

20 ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς·

21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραῶ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν.

22 καὶ ἐπαυδεύθη Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ·

23 ὧς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ.

24 καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.

25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφούς· ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς, οἱ δὲ οὐ συνήκαν.

26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις καὶ συνήλλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί· ἔστε ἵνατὶ ἀδικεῖτε ἀλλήλους;

27 ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσατο αὐτὸν εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν;

28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὄν τρόπον ἀνείλες ἑχθὲς τὸν Αἰγύπτιον;

† 7:10 καὶ WH Treg NIV RP] + ἐφ' NA28 † 7:11 Αἴγυπτον WH Treg NA28] γῆν Αἰγύπτου RP § 7:12 σιτία εἰς Αἴγυπτον WH Treg NA28] σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ RP * 7:13 ἀνεγνωρίσθη NA28 RP] γνωρίσθη WH Treg † 7:13 γένος WH Treg] + τοῦ NA28 RP † 7:14 Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ WH Treg NA28] τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ RP § 7:15 καὶ κατέβη Treg NA28] κατέβη δὲ WH RP * 7:16 ᾧ WH Treg NA28] ὁ RP † 7:16 ἐν WH Treg NA28] τοῦ RP † 7:17 ὠμολόγησεν WH Treg NA28] ὥμοσεν RP § 7:18 ἐπ' Αἴγυπτον WH Treg NA28] - RP * 7:19 πατέρας WH Treg] + ἡμῶν NA28 RP † 7:19 τὰ βρέφη ἔκθετα WH Treg NA28] ἔκθετα τὰ βρέφη RP † 7:21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν WH Treg NA28] ἔκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο RP § 7:22 Μωϋσῆς WH RP] + ἐν Treg NA28 * 7:22 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP † 7:25 ἀδελφούς WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP † 7:25 σωτηρίαν αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς σωτηρίαν RP § 7:26 συνήλλασεν WH Treg NA28] συνήλασεν RP * 7:26 ἔστε WH Treg NA28] + ὑμεῖς RP † 7:27 ἡμῶν WH Treg NA28] ἡμᾶς RP † 7:28 ἐχθὲς WH Treg NA28] χθὲς RP

29 ἔφουγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ὁ ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου·

31 ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἔθαύμασεν* τὸ ὄραμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ ἡ κυρίου†

32 Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ ἡ καὶ Ἰσαὰκ ἡ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι.

33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἔφ' ὃ ἔστηκα γῆ ἁγία ἐστίν.

34 ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω* σε εἰς Αἴγυπτον.

35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ ἡδικοστήν, τοῦτον ὁ θεὸς ἡ καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν* χεὶρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.

36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ ἡ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα.

37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ὁ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ.

38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο ἡ λόγια ἡ ζῶντα δοῦναι ἡ ἡμῖν†

39 ὃ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον,

40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο ὁ αὐτῷ.

41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.

42 ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηγάκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ;

43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ* ἡ Ραιφάν† τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῆ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐωράκει,

§ 7:30 ἄγγελος WH Treg NA28] + κυρίου RP * 7:31 ἐθαύμασεν WH Treg] ἐθαύμαζεν NA28 RP
 † 7:31 κυρίου WH Treg NA28] + πρὸς αὐτόν RP ‡ 7:32 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ θεὸς RP § 7:32
 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ θεὸς RP * 7:33 ἐφ' WH Treg NA28] ἐν RP † 7:34 αὐτοῦ WH Treg] αὐτῶν
 NA28 RP ‡ 7:34 ἀποστείλω WH Treg NA28] ἀποστελῶ RP § 7:35 καὶ WH Treg NA28] - niv RP
 * 7:35 ἀπέσταλκεν σὺν WH Treg NA28] ἀπέστειλεν ἐν RP † 7:36 γῆ NA28 RP] τῇ WH Treg ‡ 7:37
 εἶπας WH Treg NA28] εἰπὼν RP § 7:37 ὁ θεὸς WH Treg NA28] κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν RP * 7:38 λόγια
 WH Treg NA28] λόγον RP † 7:38 ἡμῖν Treg NA28 RP] ὑμῖν WH ‡ 7:39 ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg
 NA28] τῇ καρδίᾳ RP § 7:40 ἐγένετο WH Treg NA28] γέγονεν RP * 7:43 θεοῦ WH Treg] + ὑμῶν
 NA28 RP † 7:43 Ραιφάν NA28] Ῥομφά WH; Ῥεφάν Treg; Ῥεμφάν RP

45 ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἔθνων ὧν ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ·

46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἠτήσατο εὐρεῖν σκῆνωμα τῷ θεῷ* Ἰακώβ.

47 Σολομῶν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.

48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις σκοτικεῖ· καθὼς ὁ προφήτης λέγει·

49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ* γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσατέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;

50 οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις† καὶ τοῖς ὤσιν, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.

52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ δικαίου οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε‡

53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς δόντας ἐπ' αὐτόν.

55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ,

56 καὶ εἶπεν· Ἴδου θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους§ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ.

57 κράζαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὀμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν,

58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν* παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου.

59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου·

60 θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν†· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

8

1 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων.

2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν* κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ.

3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνεται τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.

5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν† πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.

6 προσεῖχον δὲ‡ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὀμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·

‡ 7:46 θεῷ WH Treg NIV RP] οἴκῳ NA28 § 7:48 χειροποιήτοις WH Treg NA28] + ναοῖς RP * 7:49 ἡ δὲ Treg NA28 RP] καὶ ἡ WH † 7:51 καρδίαις WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP ‡ 7:52 ἐγένεσθε WH Treg NA28] γεγένεσθε RP § 7:56 διηνοιγμένους WH Treg NA28] ἀνεωγμένους RP * 7:58 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP † 7:60 ταύτην τὴν ἁμαρτίαν WH Treg NA28] τὴν ἁμαρτίαν ταύτην RP

* 8:2 ἐποίησαν WH Treg NA28] ἐποίησαντο RP † 8:5 τὴν WH NA28] - Treg RP ‡ 8:6 δὲ WH Treg NA28] τε RP

7 πολλοὶ Ἰσὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλη ἐξήρχοντο * πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν·

8 ἐγένετο δὲ † πολλὴ χαρὰ ‡ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων ὁ δὲ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι τινὰ ἑαυτὸν μέγαν,

10 ᾧ προσεῖχον πάντες * ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἢ † καλουμένη ‡ Μεγάλη.

11 προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναί αὐτούς.

12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ † περὶ ‡ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.

13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε † σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ‡ ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτούς * Πέτρον καὶ Ἰωάννην,

15 οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον·

16 † οὐδέπω ‡ γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ † κυρίου ‡ Ἰησοῦ.

17 τότε † ἐπετίθεισαν ‡ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον πνεῦμα ἅγιον.

18 ἰδῶν * δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ † πνεῦμα ‡ προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα

19 λέγων· Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.

20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι.

21 οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλήρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἢ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα † ἔναντι ‡ τοῦ θεοῦ.

22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ † κυρίου ‡ εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου·

23 εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὤρω σε ὄντα.

24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὡς ἐιρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου † ὑπέστρεφον * εἰς † Ἱεροσόλυμα ‡ πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν † εὐηγγελίζοντο ‡

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἕρμος·

§ 8:7 πολλοὶ WH Treg NA28] Πολλῶν RP * 8:7 ἐξήρχοντο WH Treg NA28] ἐξήρχετο RP † 8:8 ἐγένετο δὲ WH Treg NA28] Καὶ ἐγένετο RP ‡ 8:8 πολλὴ χαρὰ WH Treg NA28] χαρὰ μεγάλη RP

§ 8:9 ἐξιστάνων WH Treg NA28] ἐξιστῶν RP * 8:10 πάντες WH Treg NA28] – RP † 8:10 καλουμένη WH Treg NA28] – RP ‡ 8:12 περὶ WH Treg NA28] τὰ περὶ RP § 8:13 σημεῖα καὶ

δυνάμεις μεγάλας γινομένας WH Treg NA28] δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα RP * 8:14 αὐτούς WH Treg NA28] + τὸν RP † 8:16 οὐδέπω WH Treg NA28] οὐτῷ RP ‡ 8:16 κυρίου WH Treg

NA28] χριστοῦ RP § 8:17 ἐπετίθεισαν WH Treg NA28] ἐπετίθουν RP * 8:18 ἰδῶν WH Treg NA28] θεασάμενος RP † 8:18 πνεῦμα WH NA28] + τὸ ἅγιον Treg RP ‡ 8:21 ἔναντι WH Treg

NA28] ἐνώπιον RP § 8:22 κυρίου WH Treg NA28] θεοῦ RP * 8:25 ὑπέστρεφον WH Treg NA28] ὑπέστρεψαν RP † 8:25 Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλὴμ RP ‡ 8:25 εὐηγγελίζοντο WH Treg NA28] εὐηγγελίσαντο RP

27 καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Ῥανδάκης βασιλείσης Αἰθίοπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ,

28 ἦν ᾧ τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.

29 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ.

30 προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην καὶ εἶπεν· Ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;

31 ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἔαν μὴ τις ὀδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάνατα καθίσει σὺν αὐτῷ.

32 ἡ δὲ περιοχή τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὐτῆ· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωτος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

33 ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη· τὴν γενεάν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρου τινός;

35 ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.

36 ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἴδου ὕδωρ, τί κωλύει με βαπτισθῆναι;

38 καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.

39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἦρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτόν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτόν εἰς Καισάρειαν.

9

1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ

2 ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἔαν τις εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ.

3 ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτόν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἑξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,

4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;

5 εἶπεν δὲ· Τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις·

6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὅ τί σε δεῖ ποιεῖν.

7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰσπήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες.

§ 8:27 Κανδάκης WH Treg NA28] + τῆς RP * 8:28 τε Treg NA28 RP] δὲ WH † 8:30 Ἡσαΐαν τὸν προφήτην WH Treg NA28] τὸν προφήτην Ἡσαΐαν RP ‡ 8:31 ὀδηγήσει WH Treg NA28] ὀδηγήσῃ RP

§ 8:32 κείραντος WH NA28] κείροντος Treg RP * 8:33 ταπεινώσει WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP

† 8:33 τὴν WH Treg NA28] + δὲ RP ‡ 8:34 τοῦτο WH Treg RP NA28] - NIV § 8:36 βαπτισθῆναι; WH Treg NA28 RP] + 37 εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὧν τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω

τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. TR * 9:3 ἑξαίφνης τε αὐτόν περιήστραψεν WH Treg NA28] καὶ ἑξαίφνης περιήστραψεν αὐτόν RP † 9:3 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP ‡ 9:5 δὲ WH Treg

NA28] + κύριος εἶπεν RP § 9:6 ὃ τί Treg NA28] ὅτι WH; τί RP

⁸ ἠγέρθη δὲ Σαῦλος* ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων ἑὸν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡς οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγούντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.

⁹ καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

¹⁰ Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἔν ὄραματι ὁ κύριος S· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε.

¹¹ ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· Ἔναστασ* πορευθήτι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεΐαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα, ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,

¹² καὶ εἶδεν ἄνδρα ἐν ὄραματι Ἀνανίαν ὀνόματι† εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ ἁγεῖρας ἄνω ἀναβλέψῃ.

¹³ ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· Κύριε, ἤκουσα S ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν* ἐν Ἱερουσαλήμ·

¹⁴ καὶ ὥδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δεῖσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.

¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς ἐστίν μοι† οὗτος τοῦ βασιλείου τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἔθνων* τε S καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ,

¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπερ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.

¹⁷ ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς* ὁ ὀφθείεις σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου.

¹⁸ καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν† ὡς ἄλεπιδες, ἀνέβλεψεν τε καὶ ἀναστάς ἐβαπτίσθη,

¹⁹ καὶ λαβὼν τροφήν ἐνίσχυσεν S Ἐγένετο δὲ* μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς,

²⁰ καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν† ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

²¹ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἔν* Ἱερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὥδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;

²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν S τούτους* Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλευσάντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν·

²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαῦλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ† τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν·

²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ* νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν S

* 9:8 Σαῦλος WH Treg NA28] ὁ Σαῦλος RP † 9:8 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 9:8 οὐδὲν WH Treg NA28] οὐδένα RP § 9:10 ἐν ὄραματι ὁ κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος ἐν ὄραματι RP * 9:11 Ἀναστάς Treg NA28 RP] Ἀνάστα WH † 9:12 ἄνδρα ἐν ὄραματι Ἀνανίαν ὀνόματι WH Treg NA28] ἐν ὄραματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν RP ‡ 9:12 χεῖρας Treg] τὰς χεῖρας WH NA28; χεῖρα RP § 9:13 ἤκουσα WH Treg NA28] ἀκήκουα RP * 9:13 τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου RP † 9:15 ἐστίν μοι WH Treg NA28] μοι ἐστίν RP ‡ 9:15 ἔθνων Treg NA28 RP] τῶν ἔθνων WH § 9:15 τε WH Treg NA28] - RP * 9:17 Ἰησοῦς WH Treg NA28] - RP † 9:18 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν WH Treg NA28] ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ RP ‡ 9:18 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP § 9:19 ἐνίσχυσεν Treg NA28 RP] ἐνίσχυθη WH * 9:19 δὲ WH Treg NA28] + ὁ Σαῦλος RP † 9:20 Ἰησοῦν WH Treg NA28] χριστόν RP ‡ 9:21 ἐν WH Treg RP] εἰς NA28 § 9:22 συνέχυνεν WH NA28] συνέχυνεν Treg RP * 9:22 τοὺς Treg NA28 RP] - WH † 9:24 παρετηροῦντο δὲ καὶ WH Treg NA28] Παρετήρουν τε RP ‡ 9:25 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτὸν οἱ μαθηταὶ RP § 9:25 διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν WH Treg NA28] καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους RP

χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ εἰς*[†] Ἱερουσαλήμ ἐπέιραζεν[†] κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητῆς.

27 Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγῆσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τ' αὐτοῦ[‡] Ἰησοῦ.

28 καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος· καὶ ἐκπορευόμενος[§] εἰς Ἱερουσαλήμ* παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου[†]

29 ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν[‡].

30 ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτόν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν εἰς Ταρσόν.

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο[§].

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα.

33 εὔρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέα* ἐξ ἐτῶν ὀκτώ κατακείμενον ἐπὶ κ'κραβάττου[†] ὃς ἦν παραλελυμένος.

34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς Χριστός[‡] ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ· καὶ εὐθέως ἀνέστη.

35 καὶ εἶδαν αὐτόν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα[§] οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν* καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει.

37 ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν[†] ἐν ὑπερώϊῳ.

38 ἐγγὺς δὲ οὖσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας[‡] πρὸς αὐτόν παρακαλοῦντες· Μὴ ὀκνήσῃς[§] διελθεῖν ἕως ἡμῶν*·

39 ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα ἡ Δορκάς.

40 ἐκβαλὼν δὲ ἕξω τὸν Πέτρον· καὶ[†] θείας τὰ γόνατα προσήυξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδούσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν.

41 δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.

* 9:26 εἰς WH Treg NA28] ὁ Σαῦλος ἐν RP † 9:26 ἐπέιραζεν WH Treg NA28] ἐπειράτο RP ‡ 9:27 τοῦ NA28 RP] - WH Treg § 9:28 καὶ ἐκπορευόμενος WH Treg NA28] - RP * 9:28 Ἱερουσαλήμ WH Treg NA28] + καὶ RP † 9:28 κυρίου WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP ‡ 9:29 ἀνελεῖν αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἀνελεῖν RP § 9:31 Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NA28] Αἱ ... ἐκκλησία ... εἶχον ... οἰκοδομοῦμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP * 9:33 ὀνόματι Αἰνέα WH Treg NA28] Αἰνέα ὀνόματι RP † 9:33 κ'κραβάττου WH Treg NA28] κ'ραββάτω RP ‡ 9:34 Χριστός WH Treg NA28] ὁ χριστός RP § 9:35 Σαρῶνα WH Treg NA28] Ἀσάρωνα RP * 9:36 ἔργων ἀγαθῶν WH Treg NA28] ἀγαθῶν ἔργων RP † 9:37 ἔθηκαν αὐτὴν Treg NA28] αὐτὴν ἔθηκαν RP; ἔθηκαν WH ‡ 9:38 δύο ἄνδρας WH Treg NA28] - RP § 9:38 ὀκνήσῃς WH Treg NA28] ὀκνήσαι RP * 9:38 ἡμῶν WH Treg NA28] αὐτῶν RP † 9:40 καὶ WH Treg NA28] - RP

42 γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον.
 43 ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10

1 Ἀνὴρ δὲ τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπειρῆς τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,

2 εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός,

3 εἶδεν ἐν ὄραματι φανερώς ὡσεὶ περιῶραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ Κορνήλιε.

4 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἕμβροτος γενόμενος εἶπεν· Τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· Αἰ προσευχαῖ σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ·

5 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρα εἰς Ἰόππην καὶ μετὰπεμψαί Σίμωνα ἃτινα ὄς ἐπικαλεῖται Πέτρος·

6 οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃς ἐστίν οἰκία παρὰ θάλασσαν.

7 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ

8 καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεῦξασθαι περὶ ὦραν ἔκτην.

10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο αὐτὸν ἔκστασις,

11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον καὶ καταβαῖνον σκευῶς τι ὡς θόβην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,

12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

13 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε.

14 ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον.

15 καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.

16 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκευὸς εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν αὐτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὁ εἶδεν, ἰδοὺ αἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἰδοὺ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα,

18 καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο Σεὶ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται.

19 τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὄραματος εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα ἰδοὺ

‡ 9:42 τῆς Treg NA28 RP] - WH § 9:42 ἐπίστευσαν πολλοὶ WH Treg NA28] πολλοὶ ἐπίστευσαν RP

* 9:43 δὲ WH NA28 RP] + αὐτὸν Treg † 9:43 μεῖναι WH Treg NA28] + αὐτὸν RP * 10:1 τις WH Treg NA28] + ἦν RP † 10:2 ποιῶν WH Treg NA28] + τε RP ‡ 10:3 περὶ WH Treg NA28] - RP

§ 10:4 ἔμπροσθεν WH Treg NA28] ἐνώπιον RP * 10:5 ἄνδρας εἰς Ἰόππην WH Treg NA28] εἰς Ἰόππην ἄνδρας RP † 10:5 τινα ὄς ἐπικαλεῖται Πέτρος WH Treg NA28] τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον RP ‡ 10:7 αὐτῷ WH Treg NA28] τῷ Κορνηλίῳ RP § 10:7 οἰκετῶν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP

* 10:8 ἅπαντα αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἅπαντα RP † 10:10 αὐτῶν WH Treg NA28] ἐκείνων RP ‡ 10:10 ἐγένετο WH Treg NA28] ἐπέπεσον RP § 10:11 καταβαῖνον WH Treg NA28] + ἐπ' αὐτὸν RP

* 10:11 ἀρχαῖς WH Treg NA28] + δεδεμένον καὶ RP † 10:12 καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ WH Treg NA28] τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετὰ καὶ τὰ RP ‡ 10:14 καὶ WH Treg NA28] ἦ RP § 10:16 εὐθὺς WH Treg NA28] πάλιν RP * 10:17 ἰδοὺ WH Treg NA28] καὶ ἰδοὺ RP † 10:17 ὑπὸ WH NA28] ἀπὸ Treg RP ‡ 10:17 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 10:18 ἐπυνθάνοντο Treg NA28 RP] ἐπύθοντο WH

* 10:19 αὐτῷ τὸ πνεῦμα NA28 RP] τὸ πνεῦμα αὐτῷ Treg: τὸ πνεῦμα WH

ἄνδρες†ζητοῦντές‡σε·

20 ἀλλὰ ἀναστάς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι§ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.

21 καταβάς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· Ἴδου ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;

22 οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.

23 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτούς ἐξένισεν.*

Τῆ δὲ ἐπαύριον ἄναστάς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ.

24 τῇ δὲ† ἐπαύριον εἰσῆλθεν‡εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκάσιους φίλους.

25 ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν.

26 ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν§ λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.

27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὕρισκει συνεληλυθότας πολλούς,

28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφυλῶ· κάμοι ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον·

29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι οὖν τίني λόγῳ μετεπέμψασθέ με.

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην* τὴν ἐνάτην†προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἕστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ

31 καὶ φησί· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

32 πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ζηνίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν‡

33 ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σέ, σὺ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου§

34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἐστιν προσωπολήπτῆς ὁ θεός,

35 ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν.

36 τὸν λόγον ἔδωκε* ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος.

37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γινόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος†ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης,

† 10:19 ἄνδρες RP] + τρεῖς Treg NA28; + δύο WH ‡ 10:19 ζητοῦντές WH NA28] ζητοῦσιν Treg RP

§ 10:20 ὅτι WH Treg NA28] διότι RP * 10:23 ἀναστάς WH Treg NA28] ὁ Πέτρος RP † 10:24 τῇ

δὲ WH Treg NA28] καὶ τῇ RP ‡ 10:24 εἰσῆλθεν WH Treg NA28] εἰσῆλθον RP § 10:26 ἤγειρεν

αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν ἤγειρεν RP * 10:30 ἤμην WH Treg NA28] + νηστεύων καὶ RP † 10:30

ἐνάτην WH Treg NA28] + ὥραν RP ‡ 10:32 θάλασσαν WH Treg NA28] + ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι

RP § 10:33 κυρίου WH Treg NA28] θεοῦ RP * 10:36 ὃν Treg NA28 RP] – WH † 10:37 ἀρξάμενος

WH Treg NA28] ἀρξάμενον RP

38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ·

39 καὶ ἡμεῖς μαρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνείλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

40 τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ* τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι,

41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·

42 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι ὁ οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν.

43 τοῦτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον.

45 καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνήλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται·

46 ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη* Πέτρος·

47 Μῆτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλύσαι† τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὥς† καὶ ἡμεῖς;

48 προσέταξεν ἡμεῖς αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι*. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11

1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

2 ὅτε δὲ* ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλήμ† διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς

3 λέγοντες ὅτι Ἐισήλθες πρὸς ἄνδρα ἀκροβυστίαν ἔχοντα καὶ συνέφαγες‡ αὐτοῖς.

4 ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων·

5 Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευῶς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ·

6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ·

7 ἤκουσα δὲ ἡ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε.

8 εἶπον δέ· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοῖνον ἡ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.

9 ἀπεκρίθη δὲ ἡ φωνὴ ἐκ δευτέρου‡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνου.

‡ 10:39 ἡμεῖς WH Treg NA28] + ἔσμεν RP § 10:39 καὶ WH Treg] + ἐν NA28 RP * 10:40 τῇ WH Treg RP] ἐν τῇ NA28 † 10:42 οὗτός WH Treg NA28] αὐτός RP ‡ 10:45 ὅσοι Treg NA28 RP] οἱ WH § 10:45 ἁγίου πνεύματος Treg NA28 RP] πνεύματος τοῦ ἁγίου WH * 10:46 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + ὁ RP † 10:47 δύναται κωλύσαι WH Treg NA28] κωλύσαι δύναται RP ‡ 10:47 ὡς WH Treg NA28] καθὼς RP § 10:48 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 10:48 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι WH Treg NA28] βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου RP * 11:2 ὅτε δὲ WH Treg NA28] καὶ ὅτε RP † 11:2 Ἱερουσαλήμ WH Treg NA28] Ἱεροσόλυμα RP ‡ 11:3 Εἰσῆλθες πρὸς ... ἔχοντα καὶ συνέφαγες NA28] Πρὸς ... ἔχοντα εἰσῆλθες καὶ συνέφαγες RP; Εἰσῆλθεν πρὸς ... ἔχοντα καὶ συνέφαγεν WH Treg § 11:4 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP * 11:7 καὶ WH Treg NA28] – RP † 11:8 ὅτι WH Treg NA28] + πᾶν RP ‡ 11:9 φωνὴ ἐκ δευτέρου Treg NA28] ἐκ δευτέρου φωνῆ WH; μοι φωνῆ ἐκ δευτέρου RP

10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἄνεσπάσθη πάλιν ὅσπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.

11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἧ ἦμεν* ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με.

12 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι† συνελεῖν αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα‡ ἤλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.

13 ἀπήγγειλεν ἡ δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα* Ἀποστείλον εἰς Ἴόπηνη† καὶ μετὰπεμψα Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον,

14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.

15 ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὡσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ.

16 ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 εἰ οὖν τὴν ἴσῃν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασι ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ ὅστις ἡμῖν δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν;

18 ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἐδόξασαν* τὸν θεὸν λέγοντες· Ἔρα† καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν‡.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας μηδὲν λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.

20 ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν ἡ καὶ* πρὸς τοὺς Ἕλληνιστάς† εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν.

21 καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον.

22 ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὐσῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ* περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρναβᾶν† ἕως Ἀντιοχείας·

23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμείνειν τῷ κυρίῳ,

24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως, καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ.

25 ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζητῆσαι Σαῦλον,

26 καὶ εὐρῶν ἠγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐν αὐτὸν ὄλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρώτως* ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητάς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφητὰ εἰς Ἀντιόχειαν·

§ 11:10 ἀνεσπάσθη πάλιν WH Treg NA28] πάλιν ἀνεσπάσθη RP * 11:11 ἡμεν WH Treg NA28] ἡμῖν NIV RP † 11:12 τὸ πνεῦμά μοι WH Treg NA28] μοι τὸ πνεῦμά RP ‡ 11:12 διακρίναντα WH Treg NA28] διακρινόμενον RP § 11:13 ὅδε WH Treg NA28] τε RP * 11:13 εἰπόντα WH Treg NA28] + αὐτῷ RP † 11:13 Ἴόπηνη WH Treg NA28] + ἀνδρας RP ‡ 11:16 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 11:17 ἐγὼ WH Treg NA28] + δὲ RP * 11:18 ἐδόξασαν WH Treg NA28] ἐδόξαζον RP † 11:18 Ἄρα WH Treg NA28] + γε RP ‡ 11:18 εἰς ζωὴν ἔδωκεν WH Treg NA28] ἔδωκεν εἰς ζωὴν RP § 11:20 ἐλθόντες WH Treg NA28] εἰσελθόντες RP * 11:20 καὶ WH Treg NA28] - RP † 11:20 Ἕλληνιστάς WH Treg NA28] Ἕλληνας Treg NIV ‡ 11:21 ὁ WH Treg NA28] - RP § 11:22 οὐσῆς WH Treg NA28] - RP * 11:22 Ἱερουσαλὴμ WH Treg NA28] Ἱεροσολύμοις RP † 11:22 Βαρναβᾶν WH Treg NIV] + διελεῖν RP NA28 ‡ 11:23 τὴν WH Treg NA28] - RP § 11:23 προσμείνειν Treg NA28 RP] + ἐν WH * 11:25 Ταροῦν WH Treg NA28] + ὁ Βαρνάβας RP † 11:26 ἠγάγεν WH Treg NA28] + αὐτὸν RP ‡ 11:26 αὐτοῖς καὶ WH Treg NA28] αὐτοὺς RP § 11:26 ἐν WH Treg NA28] - RP * 11:26 πρώτως WH Treg NA28] πρώτον RP

28 ἀναστάς δὲ εἶς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαθος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν
 Ἰουδαίῳ[†] μέλλειν ἔσθθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἦτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου[§]
 29 τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτο τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι
 τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·
 30 ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ
 Σαύλου.

12

1 Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς
 τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.

2 ἀνείλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρη.

3 ἰδὼν δὲ* ὅτι ἀρεστὸν ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν
 ἡμέραι τῶν ἀζύμων),

4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίῳ στρατιωτῶν
 φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

5 ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτήρειτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἔκτενως[‡] γινομένη ὑπὸ
 τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ[§] αὐτοῦ.

6 Ὅτε δὲ ἡμελλεν προαγαγεῖν αὐτόν* ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος
 κοιμώμενος μετὰ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσειν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς
 θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν.

7 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν
 πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ
 ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.

8 εἶπεν δὲ[†] ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Ζῶσαι[‡] καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου· ἐποίησεν δὲ
 οὕτως· καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι.

9 καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει[§] καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ
 ἁγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν.

10 διεληθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρὰν τὴν
 φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιγῆ αὐτοῖς, καὶ ἐξεληθόντες προῆλθον ῥύμην
 μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.

11 καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος* εἶπεν· Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν
 ὁ[†] κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς
 προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

12 Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς[‡] Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ
 ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

13 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ[§] τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι
 ὀνόματι Ῥόδη,

14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξεν τὸν πυλῶνα,
 εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος.

† 11:28 μεγάλην WH Treg NA28] μέγαν RP ‡ 11:28 ἦτις WH Treg NA28] ὅστις καὶ RP § 11:28
 Κλαυδίου WH Treg NA28] + Καίσαρος RP * 12:3 ἰδὼν δὲ WH Treg NA28] καὶ ἰδὼν RP † 12:3
 δὲ WH Treg] + αἱ NA28 RP ‡ 12:5 ἐκτενῶς WH Treg NA28] ἐκτενῆς RP § 12:5 περὶ WH Treg
 NA28] ὑπὲρ RP * 12:6 προαγαγεῖν αὐτόν NA28] προσαγαγεῖν αὐτόν WH; προάγειν αὐτόν Treg; αὐτόν
 προάγειν RP † 12:8 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 12:8 Ζῶσαι WH Treg NA28] Περιζῶσαι RP § 12:9
 ἠκολούθει WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 12:11 ἐν ἑαυτῷ γενόμενος WH Treg NA28] γενόμενος ἐν
 ἑαυτῷ RP † 12:11 ὁ WH NA28] – Treg RP ‡ 12:12 τῆς WH Treg NA28] – RP § 12:13 αὐτοῦ WH
 Treg NA28] τοῦ Πέτρου RP

15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· Μαίρην· ἡ δὲ διίσχυριζέτο οὕτως ἔχειν· οἱ δὲ ἔλεγον· Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ*.

16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν.

17 κατασεῖσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγῆσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἰπὲν ἑταῖ Ἀπαγγεῖλατε Ἰακώβω καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα· καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρῶν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καίσαρειαν διέτριβεν.

20 Ἦν δὲ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τῶν ἐπισημομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἤτουντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.

21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς·

22 ὁ δὲ ἄλλος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου.

23 παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἤρῳξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

25 Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν, εἰς Ἱερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

13

1 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὐσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὁ τε Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος.

2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ ἠνιστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.

3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

4 Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατήλθον εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθεν ἑταῖ ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον,

5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμίनि κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπέρητην.

6 διελθόντες δὲ ὀλυντὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ

7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ·

* 12:15 ἐστιν αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἐστιν RP † 12:17 τε WH Treg NA28] δέ RP ‡ 12:19 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP § 12:20 δὲ WH Treg NA28] + ὁ Ἡρώδης RP * 12:21 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 12:22 Θεοῦ φωνὴ WH Treg NA28] φωνὴ θεοῦ RP ‡ 12:23 τὴν WH Treg NA28] - RP § 12:24 θεοῦ Treg NA28 RP] κυρίου WH * 12:25 εἰς WH RP NA28] ἐξ Treg; ἀπὸ NIV † 12:25 συμπαραλαβόντες WH Treg NA28] + καὶ RP * 13:1 δὲ WH Treg NA28] + τινες RP † 13:2 καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP ‡ 13:4 Αὐτοὶ WH Treg NA28] οὗτοί RP § 13:4 ἁγίου πνεύματος WH Treg NA28] πνεύματος τοῦ ἁγίου RP * 13:4 [εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 13:4 τε WH Treg NA28] δέ RP ‡ 13:4 [εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP § 13:6 ὀλυν WH Treg NA28] - RP * 13:6 ἄνδρα WH Treg NA28] - RP † 13:6 Βαριησοῦ NA28] Βαριησοῦς WH Treg RP

8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.

9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου[‡] ἀτενίσας εἰς αὐτὸν

10 εἶπεν· Ὡ πλήρης παντός δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ῥόδους[§] κυρίου τὰς εὐθείας;

11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεῖρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα ῥδ^{*} ἔπεσεν[†] ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν ἐκκλησούμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ ῥπερι[‡] Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν[§], καὶ εἰσελθόντες^{*} εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν.

15 μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυναγωγοὶ πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ ῥτίς[†] ἐστὶν ἐν ὑμῖν λόγος[‡] παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.

16 ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλίται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε.

17 ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ῥισραήλ[§] ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ ῥΑιγύπτου^{*} καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς,

18 καί, ὡς τεσσερακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ,

19 ῥκαὶ[†] καθελὼν ἔθνη ἐπτά ἐν γῆ Χανάαν ῥκατεκληρονόμησεν[‡] τὴν γῆν αὐτῶν

20 ῥὡς ἔτει τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ῥἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ ῥτοῦ προφήτου.^{§*}

21 κάκειθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσεεράκοντα·

22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἠγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς[†] εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.

23 τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἠγάγεν τῷ ῥισραήλ ῥσωτῆρα Ἰησοῦν[‡],

24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας ῥπαντὶ τῷ λαῷ[§] ῥισραήλ.

25 ὡς δὲ ἐπλήρου ῥΙωάννης^{*} τὸν δρόμον, ἔλεγεν· Τί ἐμὲ[†] ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ῥἡμῖν[‡] ὁ

‡ 13:9 ἁγίου WH Treg NA28] + καὶ RP § 13:10 ὁδοὺς Treg RP] + τοῦ WH NA28 * 13:11 δὲ WH Treg RP] τε NA28 † 13:11 ἔπεσεν WH Treg NA28] ἐπέπεσον RP ‡ 13:13 περὶ WH Treg NA28] + τὸν RP § 13:14 τὴν Πισιδίαν WH Treg NA28] τῆς Πισιδίας RP * 13:14 εἰσελθόντες NA28 RP] ἐλθόντες WH Treg † 13:15 τίς WH Treg NA28] - RP ‡ 13:15 ἐν ὑμῖν λόγος WH Treg NA28] λόγος ἐν ὑμῖν RP § 13:17 Ἰσραήλ WH Treg NA28] - RP * 13:17 Αἰγύπτου WH Treg NA28] Αἰγύπτῳ RP † 13:19 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 13:19 κατεκληρονόμησεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP § 13:20 ὡς ... πενήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα WH Treg NA28] καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ... πενήκοντα RP * 13:20 τοῦ NA28 RP] - WH Treg † 13:22 τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ RP ‡ 13:23 σωτῆρα Ἰησοῦν WH Treg NA28] σωτηρίαν RP § 13:24 παντὶ τῷ λαῷ WH Treg NA28] τῷ RP * 13:25 Ἰωάννης WH Treg NA28] ὁ Ἰωάννης RP † 13:25 Τί ἐμὲ WH Treg NA28] τίνα με RP ‡ 13:26 ἡμῖν WH NA28] ὑμῖν Treg RP

λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἔξαπεστάλη§

²⁷ οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν,

²⁸ καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν·

²⁹ ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον.

³⁰ ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·

³¹ ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες ἔνυν* εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

³² καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην

³³ ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν† ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ‡· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

³⁴ ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά.

³⁵ διότι§ καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν·

³⁶ Δαυὶδ μετὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν,

³⁷ ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν διαφθοράν.

³⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν* νόμῳ Μωυσέως δικαιωθῆναι

³⁹ ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται.

⁴⁰ βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ† τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·

⁴¹ Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον§ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

⁴² Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν* παρεκάλουν† εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα‡

⁴³ λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾶ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς§ ἐπειθον αὐτοὺς προσμένειν* τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

⁴⁴ Τῷ δὲ† ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου‡

⁴⁵ ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ§ Παύλου ἑλαλυμένοις* βλασφημοῦντες†

§ 13:26 ἔξαπεστάλη WH Treg NA28] ἀπεστάλη RP * 13:31 οὖν WH Treg NA28] – RP † 13:33 ἡμῶν WH Treg] αὐτῶν ἡμῖν NA28 RP ‡ 13:33 ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ WH NA28] ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται RP; πρῶτῳ ψαλμῷ γέγραπται Treg § 13:35 διότι WH Treg NA28] Διὸ RP * 13:38 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP † 13:40 ἐπέλθῃ WH Treg NA28] + ἐφ' ὑμᾶς RP ‡ 13:41 ἐργάζομαι ἐγὼ WH Treg NA28] ἐγὼ ἐργάζομαι RP § 13:41 ἔργον WH Treg NA28] – RP * 13:42 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς NIV; ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων RP † 13:42 παρεκάλουν WH Treg NA28] + τὰ ἔθνη RP ‡ 13:42 ταῦτα WH Treg NA28] – RP § 13:43 αὐτοῖς WH Treg NA28] – RP * 13:43 προσμένειν WH Treg NA28] ἐπιμένειν RP † 13:44 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 13:44 κυρίου Treg NA28] θεοῦ WH RP § 13:45 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP * 13:45 λαλοῦμένοις WH Treg NA28] λεγομένοις RP † 13:45 βλασφημοῦντες WH Treg NA28] ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες RP

46 παρρησιασάμενοι ἔτε[‡] ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ[§] ἄπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη·

47 οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον^{*} καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου[†] καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον·

49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας.

50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας[‡] τὰς εὐσχήμονας καὶ[§] τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν.

51 οἱ δὲ ἔκτιναζάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν^{*} ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἴκόνιον,

52 οἱ ἔτε[‡] μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

14

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλήσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.

2 οἱ δὲ ἀπειθήσαντες^{*} Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.

3 ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ[†] κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

4 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις.

5 ὡς δὲ ἐγένετο ὀρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,

6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περιχώρον,

7 κάκει[†] εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν[‡].

8 Καί τις ἀνὴρ ἄδύνατος ἐν Λύστροις[§] τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ^{*} ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν[†]

9 οὕτως ἤκουσεν[‡] τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν[§] τοῦ σωθῆναι

10 εἶπεν^{*} μεγάλη^{*} φωνῇ· Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός[†] καὶ ἤλατο[‡] καὶ περιπάτει.

11 οἱ ἔτε[§] ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν^{*} Παῦλος ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς

‡ 13:46 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 13:46 ἐπειδὴ WH Treg NA28] + δὲ RP * 13:48 ἔχαιρον WH Treg NA28] ἔχαιρεν RP † 13:48 κυρίου Treg NA28 RP] θεοῦ WH ‡ 13:50 γυναῖκας WH Treg NA28] + καὶ RP § 13:50 καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP * 13:51 ποδῶν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP † 13:52 τε WH Treg NA28] δὲ RP * 14:2 ἀπειθήσαντες WH Treg NA28] ἀπειθοῦντες RP † 14:3 τῷ WH Treg RP] ἐπὶ τῷ NA28 ‡ 14:7 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν WH Treg NA28] ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι RP § 14:8 ἀδύνατος ἐν Λύστροις WH NA28] ἐν Λύστροις ἀδύνατος Treg RP * 14:8 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὑπάρχων RP † 14:8 περιεπάτησεν WH Treg NA28] περιπεπατήκει RP ‡ 14:9 ἤκουσεν Treg NA28 RP] ἤκουεν WH § 14:9 ἔχει πίστιν WH Treg NA28] πίστιν ἔχει RP * 14:10 μεγάλη WH Treg NA28] + τῇ RP † 14:10 ὀρθός WH Treg NA28] ὀρθῶς RP ‡ 14:10 ἤλατο WH Treg NA28] ἤλετο RP § 14:11 τε WH NA28] δὲ Treg RP * 14:11 ἐποίησεν WH Treg NA28] + ὁ RP

12 ἐκάλουν τε τὸν[†] Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἐρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου.

13 ὃ[†] τῆς ἱερέως τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως Σταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν.

14 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν^{*} ἐξεπήδησαν[†] εἰς τὸν ὄχλον κρίζοντες

15 καὶ λέγοντες· Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν[‡] ζῶντα ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

16 ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορευέσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·

17 καί τοις οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν^{*} ἀφῆκεν ἁγαθουργῶν[†] οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοῦς διδοῦς καὶ καιροῦς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἑμῶν[‡]

18 καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπήλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες[§] αὐτὸν τεθνηκέαι.

20 κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν^{*} ἀναστάς εἰσηλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῆ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾶ εἰς Δέρβην.

21 Εὐαγγελισάμεοι τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς[†] Ἰκόνιον καὶ εἰς[‡] Ἀντιόχειαν,

22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους[§] προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοῖς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

24 καὶ διεληθόντες τὴν^{*} Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν,

25 καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀτάλειαν,

26 κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.

27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον[†] ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως.

28 διέτριβον δὲ[‡] χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15

1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε^{*} τῷ[†] ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.

2 γενομένης δὲ[‡] στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾶ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

† 14:12 τὸν WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ 14:13 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 14:13 πόλεως WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 14:14 αὐτῶν Treg NA28 RP] ἑαυτῶν WH † 14:14 ἐξεπήδησαν WH Treg NA28] εἰσεπήδησαν RP ‡ 14:15 θεὸν WH Treg NA28] τὸν θεὸν τὸν RP § 14:17 καί τοι WH Treg NA28] καί τοιγε RP * 14:17 αὐτὸν WH] ἑαυτὸν RP; αὐτὸν Treg NA28 † 14:17 ἁγαθουργῶν WH Treg NA28] ἀγαθοποιῶν RP ‡ 14:17 ὁμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP § 14:19 νομίζοντες WH Treg NA28] νομίσαντες RP * 14:20 τῶν μαθητῶν αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν τῶν μαθητῶν RP † 14:21 [οἷς WH Treg NA28] - RP ‡ 14:21 [οἷς WH Treg NA28] - RP § 14:23 κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους WH Treg NA28] πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν RP * 14:24 τὴν WH Treg NA28] - RP † 14:27 ἀνήγγελλον WH Treg NA28] ἀνήγγειλαν RP ‡ 14:28 δὲ WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP * 15:1 περιτμηθῆτε WH Treg NA28] περιτέμνησθε RP † 15:1 τῷ WH Treg NA28] - RP ‡ 15:2 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP

3 οί μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν ἑτερονομίαν καὶ Σαμαρείαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς.

4 παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσόλυμα παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνηγγεῖλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν.

5 ἔξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν ἑτερονομίαν καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.

7 πολλῆς δὲ ζήτησεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκούσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι,

8 καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δούξαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν,

9 καὶ οὐθέν ἐδίκησεν μετὰ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίας τὰς καρδίας αὐτῶν.

10 νῦν οὖν τί περὶ αὐτῶν ἐπιθυμεῖτε, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὐτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὐτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι;

11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν.

13 μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου.

14 Συμῶν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὄνοματι αὐτοῦ.

15 καὶ τούτω συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·

16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα

18 γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος

19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν,

20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος·

21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾶ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς,

§ 15:3 τε WH Treg NA28] - RP * 15:4 Ἱερουσόλυμα Treg] Ἱερουσαλήμ WH NA28 RP † 15:4 παρεδέχθησαν WH Treg NA28] ἀπεδέχθησαν RP ‡ 15:4 ἀπὸ WH Treg NA28] ὑπὸ RP § 15:6 τε WH Treg NA28] δὲ RP * 15:7 ζήτησεως WH Treg NA28] συζητήσεως RP † 15:7 ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο RP ‡ 15:8 σοὺς WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP § 15:9 οὐθέν WH Treg NA28] οὐδέν RP * 15:14 λαὸν WH Treg NA28] + ἐπὶ RP † 15:16 κατεσκαμμένα NA28 RP] κατεστραμμένα WH Treg ‡ 15:17 κύριος WH Treg NA28] + ὁ RP § 15:17 ταῦτα WH Treg NA28] + πάντα RP * 15:18 αἰῶνος WH Treg NA28] + ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ RP † 15:20 ἀπέχεσθαι WH Treg NA28] + ἀπὸ RP ‡ 15:20 τοῦ NA28 RP] - WH Treg § 15:22 τῷ WH Treg NA28] - RP * 15:22 καλούμενον WH Treg NA28] ἐπικαλούμενον RP

23 γράψαντες διὰ χειρὸς ἑαυτῶν† Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἑπρεσβύτεροι‡ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνων χαίρειν.

24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἔξεληθόντες§ ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ἑμῶν* οἷς οὐ διεστείλαμεθα,

25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ἑκλεξαμένοις† ἀνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾶ καὶ Παύλῳ,

26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

27 ἀπεστάλακαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ‡ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βᾶρος πλὴν ἑαυτῶν τῶν ἐπιτάξεων§,

29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθῶτων καὶ αἵματος καὶ ἑπικτικῶν* καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἑκατήλθον† εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν·

31 ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.

32 Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτοὶ προφητῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν·

33 ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς‡.

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπεν ἑπρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος§· Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς* κατὰ πόλιν πᾶσαν† ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν.

37 Βαρναβᾶς δὲ ἐβούλετο‡ συμπααραλαβεῖν ἑκαὶ§ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μᾶρκον·

38 Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπααραλαμβάνειν* τοῦτον.

39 ἐγένετο ἑδὲ† παροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον,

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου‡ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν,

41 διήρχετο δὲ τὴν§ Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

† 15:23 αὐτῶν WH Treg NA28] + τὰδε RP ‡ 15:23 πρεσβύτεροι WH Treg NA28] + καὶ οἱ RP

§ 15:24 ἐξεληθόντες Treg NA28 RP] - WH * 15:24 ὑμῶν WH Treg NA28] + λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον RP † 15:25 ἐκλεξαμένοις WH Treg NA28] ἐκλεξαμένοις RP ‡ 15:28 πνεύματι

τῷ ἁγίῳ WH Treg NA28] ἁγίῳ πνεύματι RP § 15:28 τούτων τῶν ἐπιτάξεις WH Treg NA28] τῶν ἐπιτάξεων τούτων RP * 15:29 πικτικῶν WH Treg NA28] πικτικῶν RP † 15:30 κατήλθον WH Treg NA28] ἦλθον RP ‡ 15:33 ἀποστείλαντας αὐτούς WH Treg NA28] + ἀποστόλους RP; + 34 ἔδοξε δὲ τῷ

Σιλᾶ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ TR § 15:36 πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος WH Treg NA28] Παῦλος πρὸς Βαρναβᾶν RP * 15:36 ἀδελφοὺς WH Treg NA28] + ἡμῶν RP † 15:36 πόλιν πᾶσαν WH Treg NA28] πᾶσαν πόλιν RP

‡ 15:37 ἐβούλετο WH Treg NA28] ἐβουλεύσατο RP § 15:37 καὶ WH Treg NA28] - RP * 15:38 συμπααραλαμβάνειν WH Treg NA28] συμπααραλαβεῖν RP † 15:39 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP ‡ 15:40

κυρίου WH Treg NA28] θεοῦ RP § 15:41 τὴν WH NA28] - Treg RP

16

1 Κατήντησεν δὲ ἑκαὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατὴρ δὲ Ἕλληνας,

2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν·

3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἥδισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν.

4 ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρέδιδον αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις·

5 αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσεον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 Διήλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ,

7 ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ·

8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

9 καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ Μακεδῶνας τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

10 ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελισασθαι αὐτοὺς.

11 Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν Πόλιν·

12 ἡκαίθηεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἤμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.

13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομιζόμεν προσευχῆν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελευσθεῖσαις γυναῖξιν.

14 καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἥς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου.

15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

* 16:1 καὶ WH Treg NA28] - RP † 16:1 εἰς WH Treg NA28] - RP ‡ 16:1 γυναῖκός WH Treg NA28] + τινός RP § 16:3 ὅτι Ἕλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ WH Treg NA28] τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας RP * 16:4 παρέδιδον WH Treg NA28] παρεδίδου RP † 16:4 καὶ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ 16:4 Ἱεροσολύμοις WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP § 16:6 Διήλθον WH Treg NA28] Διελθόντες RP * 16:6 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP † 16:7 δὲ WH Treg NA28] - RP ‡ 16:7 εἰς WH Treg NA28] κατὰ RP § 16:7 πορευθῆναι WH Treg NA28] πορεύεσθαι RP * 16:7 Ἰησοῦ WH Treg NA28] - RP † 16:9 διὰ WH Treg] + τῆς NA28 RP ‡ 16:9 τῷ Παύλῳ ὤφθη WH Treg NA28] ὤφθη τῷ Παύλῳ RP § 16:9 Μακεδῶνας τις ἦν WH Treg NA28] τις ἦν Μακεδῶνας RP * 16:9 καὶ WH Treg NA28] - RP † 16:10 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 16:10 θεὸς WH Treg NA28] κύριος RP § 16:11 οὖν WH Treg RP] δὲ NA28 * 16:11 ἀπὸ WH Treg NA28] + τῆς RP † 16:11 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 16:11 Νέαν Πόλιν WH Treg NA28] Νεάπολιν RP § 16:12 ἡκαίθηεν WH Treg NA28] ἡκαίθηεν τε RP * 16:12 πρώτη τῆς μερίδος WH Treg NIV] πρώτη τῆς μερίδος τῆς RP; πρώτης μερίδος τῆς em NA28 † 16:12 ταύτῃ WH Treg NA28] αὐτῇ RP ‡ 16:13 πόλις WH Treg NA28] πόλεως RP § 16:13 ἐνομιζόμεν προσευχῆν WH Treg NA28] ἐνομιζέτο προσευχῆ RP * 16:14 τοῦ NA28 RP] - WH Treg † 16:15 μένετε WH Treg NA28] μέναιτε RP

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν*προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα[§] ὑπαντήσῃ* ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη·

17 αὕτη κατακολουθοῦσα† τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν*ὁδὸν σωτηρίας.

18 τοῦτο δὲ[§] ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς ὁ δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· Παραγγέλλω σοι ἐν* ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελεθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας,

20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,

21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαῖοις οὕσιν.

22 καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν,

23 πολλὰς τε† ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς·

24 ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν*ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν[§] εἰς τὸ ξύλον.

25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι·

26 ἄφνω δὲ* σεισμός ἐγένετο μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου, ἠνεώχθησαν ὁ δὲ παραρῆμα αἱ θύραι πάσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέστη.

27 ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς σπασάμενος τὴν† μάχαιραν ἠμέλλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγῆναι τοὺς δεσμίους.

28 ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος‡ λέγων· Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γὰρ ἔσμεν ἐνθάδε.

29 αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ[§] Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾶ,

30 καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;

31 οἱ δὲ εἶπαν· Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν* καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.

32 καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου† σὺν* πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες[§] παραρῆμα,

34 ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον* παρέθηκεν τράπεζαν καὶ ἠγαλλίασατο† πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ.

‡ 16:16 τὴν WH Treg NA28] - RP

§ 16:16 πύθωνα WH Treg NA28] πύθωνος RP

* 16:16 ὑπαντήσῃ WH Treg NA28] ἀπαντήσῃ RP † 16:17 κατακολουθοῦσα WH Treg

NA28] κατακολουθήσασα RP ‡ 16:17 ὑμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν RP § 16:18 δὲ WH Treg NA28] + ὁ

RP * 16:18 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP † 16:23 τε Treg NA28 RP] δὲ WH ‡ 16:24 λαβὼν

WH Treg NA28] εἰληφῶς RP § 16:24 ἠσφαλίσατο αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν ἠσφαλίσατο RP

* 16:26 δὲ WH Treg NA28] τε RP † 16:27 τὴν WH Treg NA28] - RP ‡ 16:28 φωνῇ μεγάλῃ ὁ

Παῦλος RP] φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος Treg; μεγάλη φωνῇ ὁ Παῦλος NA28; Παῦλος μεγάλη φωνῇ WH § 16:29

τῷ NA28 RP] - WH Treg * 16:31 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + χριστόν RP † 16:32 κυρίου Treg NA28

RP] θεοῦ WH ‡ 16:32 σὺν WH Treg NA28] καὶ RP § 16:33 πάντες Treg NA28 RP] ἅπαντες WH

* 16:34 οἶκον WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP † 16:34 ἠγαλλίασατο WH Treg NA28] ἠγαλλίατο RP

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνους.

36 ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξεληθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

37 ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς ὁδοποιοῦντες ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.

38 Ἐπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἄκουσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν,

39 καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἄπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.

40 ἐξεληθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσήλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐξήλθαν.

17

1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.

2 κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσήλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,

3 διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

4 καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπίστησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

5 ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον·

6 μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰ ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεσιν,

7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσοσι, βασιλεῖ ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν.

8 ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα,

9 καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν·

11 οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸ λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντας τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.

‡ 16:36 τούτους RP NA28] - WH Treg § 16:37 ἡμᾶς WH Treg NA28] - RP * 16:38 ἀπήγγειλεν WH Treg NA28] Ἀνήγγειλεν RP † 16:38 ἐφοβήθησαν δὲ WH Treg NA28] καὶ ἐφοβήθησαν RP ‡ 16:39 ἀπελθεῖν ἀπὸ WH Treg NA28] ἐξελθεῖν RP § 16:40 ἀπὸ WH NA28] ἐκ Treg RP * 16:40 παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς WH Treg NA28] τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλεσαν αὐτούς RP * 17:1 τὴν WH Treg NA28] - RP † 17:1 ἦν WH Treg NA28] + ἡ RP ‡ 17:3 ὁ χριστός, ὁ WH NA28] χριστός Treg; ὁ χριστός RP § 17:4 πλῆθος πολὺ WH Treg NA28] πολὺ πλῆθος RP * 17:5 ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι WH Treg NA28] Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες RP † 17:5 ἄνδρας τινὰς WH Treg NA28] τινὰς ἄνδρας RP ‡ 17:5 καὶ ἐπιστάντες WH Treg NA28] ἐπιστάντες τε RP § 17:5 προαγαγεῖν WH Treg NA28] ἀγαγεῖν RP * 17:6 ἔσυρον WH Treg NA28] + τὸν RP † 17:7 ἕτερον λέγοντες WH Treg NA28] λέγοντες ἕτερον RP ‡ 17:10 διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP § 17:10 τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν WH Treg NA28] ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων RP * 17:11 τὸ WH RP] - Treg NA28

12 πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.

13 ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροῖα κατηγγέλι ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἤλθον κάκει σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες† τοὺς ὄχλους.

14 εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως* ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε S ὁ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

15 οἱ δὲ καθιστάνοντες* τὸν Παῦλον ἤγαγον† ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν† Σιλᾶν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξήσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦ τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος S κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν.

17 διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας.

18 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεύς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο.

19 ἐπιλαβόμενοι† τε† αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἣ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχῆ;

20 ξενίζοντα γὰρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα θέλει* ταῦτα εἶναι.

21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἠκαίρουν ἢ S λέγειν τι* ἢ ἀκούειν† τι καινότερον.

22 Σταθεῖς† δὲ† Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἄρειου Πάγου ἔφη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ·

23 διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὔρον καὶ βωμῶν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· Ἄγνωστω θεῷ. ὁ* οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο S ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

24 ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος* οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ

25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων† θεραπεύεται προσδεόμενός τις, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ* πάντα·

26 ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς S πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου* τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν,

27 ζητεῖν τὸν ἄθεόν† εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὗροιν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.

28 ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν·

† 17:13 καὶ ταρασσόντες WH Treg NA28] -RP † 17:14 ἕως WH Treg NA28] ὡς RP S 17:14 ὑπέμεινάν τε WH Treg NA28] ὑπέμεινον δὲ RP * 17:15 καθιστάνοντες WH Treg NA28] καθιστώντες RP † 17:15 ἤγαγον WH Treg NA28] + αὐτὸν RP † 17:15 τὸν WH Treg NA28] - RP S 17:16 θεωροῦντος WH Treg NA28] θεωροῦντι RP * 17:18 καὶ WH Treg NA28] + τῶν RP † 17:19 τε NA28 RP] δὲ WH Treg † 17:20 τίνα θέλει WH Treg NA28] τί ἂν θέλοι RP S 17:21 ἢ WH Treg NA28] καὶ RP * 17:21 τι WH Treg NA28] - RP † 17:22 δὲ WH Treg] + ὁ NA28 RP † 17:23 ὁ WH Treg NA28] ὄν RP S 17:23 τοῦτο WH Treg NA28] τοῦτον RP * 17:24 ὑπάρχων κύριος WH Treg NA28] κύριος ὑπάρχων RP † 17:25 ἀνθρωπίνων WH Treg NA28] ἀνθρώπων RP † 17:25 καὶ τὰ WH Treg NA28] κατὰ RP S 17:26 ἐνὸς WH Treg NA28] + αἵματος RP * 17:26 παντὸς προσώπου WH Treg NA28] πᾶν τὸ πρόσωπον RP † 17:27 θεὸν WH Treg NA28] κύριον RP

29 γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ λίθου, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον.

30 τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἑπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις ἑπ' ἀνάστασιν πανταχοῦ μετανοεῖν,

31 ἑκατότητος ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ ἡμέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον οἱ δὲ εἶπαν Ἀκουσόμεθά σου ἑπεὶ τούτου καὶ πάλιν†.

33 οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν·

34 τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18

1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον.

2 καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς,

3 καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχνον εἶναι ἔμενον παρ' αὐτοῖς καὶ ἠργάζετο ἣσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῆ τέχνης†.

4 διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

5 Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνέιχτο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρούμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι χριστὸν Ἰησοῦν.

6 ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.

7 καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευσαν καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὀράματος τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης,

10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

11 ἐκάθισεν δὲ ἑξ ἡμερῶν ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα,

‡ 17:30 παραγγέλλει Treg NA28 RP] ἀπαγγέλλει WH § 17:30 πάντας WH Treg NA28] πᾶσιν RP

* 17:31 καθότι WH Treg NA28] διότι RP † 17:32 περὶ τούτου καὶ πάλιν WH Treg NA28] πάλιν περὶ τούτου RP ‡ 17:33 οὕτως WH Treg NA28] καὶ οὕτως RP * 18:1 Μετὰ WH Treg NA28] + δὲ RP † 18:1 χωρισθεὶς WH Treg NA28] + ὁ Παῦλος RP ‡ 18:2 διατεταχέναι WH Treg NA28] τεταχέναι RP

§ 18:2 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP * 18:3 ἠργάζετο Treg NA28 RP] ἠργάζοντο WH † 18:3 τῆ τέχνη WH Treg NA28] τὴν τέχνην RP ‡ 18:5 λόγῳ WH Treg NA28] πνεύματι RP § 18:5 εἶναι WH Treg NA28] - RP * 18:7 εἰσῆλθεν NA28] ἦλθεν WH Treg RP † 18:7 Τιτίου WH Treg NA28] - RP

‡ 18:9 ἐν νυκτὶ δι' ὀράματος WH Treg NA28] δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ RP § 18:11 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 18:12 ἀνθυπάτου ὄντος WH Treg NA28] ἀνθυπατεύοντος RP † 18:12 ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι Treg NA28 RP] οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυμαδὸν WH

13 λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ἄναπεῖθει οὗτος[‡] τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν.

14 μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους·
Εἶ μὲν[§] ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὡς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμενη
ὑμῶν·

15 εἰ δὲ ζήτημάτᾳ^{*} ἐστὶν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε
αὐτοί· κριτῆς[†] ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.

16 καὶ ἀπῆλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος.

17 ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες[‡] Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳι ἔμελεν[§]

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἐτι προμοεῖνας ἡμέρας ἱκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει
εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν
κεφαλὴν^{*}, εἶχεν γὰρ εὐχήν.

19 κατήντησαν[†] δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς
τὴν συναγωγὴν διελέξατο[‡] τοῖς Ἰουδαίοις.

20 ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μείναι[§] οὐκ ἐπένευσεν,

21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ^{*} εἰπὼν[†] Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος
ἀνήχηθαι ἀπὸ τῆς Ἐφέσου,[‡]

22 καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς
Ἀντιόχειαν,

23 καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ
Φρυγίαν, στηριζὼν[§] πάντας τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν
εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ
ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ^{*} ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.

26 οὗτος τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα
καὶ Ἀκύλας[†] προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ[‡].

27 βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ
ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς
πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος·

28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν
εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ
μέρη ἔλθειν^{*} εἰς Ἔφεσον καὶ εὐρεῖν[†] τινὰς μαθητάς,

[‡] 18:13 ἀναπεῖθει οὗτος WH Treg NA28] οὗτος ἀναπεῖθει RP § 18:14 μὲν WH Treg NA28] + οὖν RP

* 18:15 ζητήματᾳ WH Treg NA28] ζήτημά RP † 18:15 κριτῆς WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 18:17

πάντες WH Treg NA28] + οἱ Ἕλληνες RP § 18:17 ἔμελεν WH Treg NA28] ἔμελλεν RP * 18:18

ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν WH Treg NA28] τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς RP † 18:19 κατήντησαν WH

Treg NA28] Κατήντησεν RP ‡ 18:19 διελέξατο WH Treg NA28] διελέχθη RP § 18:20 μείναι WH

Treg NA28] + παρ' αὐτοῖς RP * 18:21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ WH Treg NA28] ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς

RP † 18:21 εἰπὼν WH Treg NA28] + Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα

RP ‡ 18:21 Πάλιν WH Treg NA28] + δὲ RP § 18:23 στηριζὼν WH Treg] ἐπιστηριζὼν NA28 RP

* 18:25 Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου RP † 18:26 Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας WH Treg NA28] Ἀκύλας

καὶ Πρίσκιλλα RP ‡ 18:26 ὁδὸν τοῦ θεοῦ WH Treg NA28] τοῦ θεοῦ ὁδὸν RP * 19:1 ἐλθεῖν WH Treg

RP] κατελθεῖν NA28 † 19:1 εὐρεῖν WH Treg NA28] εὐρών RP

2 εἶπεν ἑ[†]πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ ἑ[†]δὲ ἑ[†]πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν.

3 εἶπεν ἑ[†]πρὸς αὐτούς· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.

4 εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν.

5 ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ·

6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου ἑ[†]χειρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον.

7 ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ ἑ[†]δώδεκα *

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ ἑ[†]πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.

9 ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπειθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ ἑ[†]Τυράννου·

10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἑ[†]τη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκούσαι τὸν λόγον τοῦ ἑ[†]κυρίου ἑ[†]Ιουδαίου τε καὶ ἑ[†]Ἑλληνας.

11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ὁ θεὸς ἐποίει * διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,

12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰ νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι·

13 ἐπεχείρησαν δὲ τινες ἑ[†]καὶ ἑ[†]στῶν περιερχομένων ἑ[†]Ιουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· ἑ[†]Ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὄν· Παῦλος κηρῦσσει.

14 ἦσαν δὲ ἑ[†]τινος ἑ[†]Σκευᾶ ἑ[†]Ιουδαίου ἀρχιερέως ἑ[†]πτά υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες.

15 ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς * ἑ[†]Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;

16 καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς ἑ[†] ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἑ[†] ἵσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.

17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν ἑ[†]Ιουδαίοις τε καὶ ἑ[†]Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν ἑ[†]Ἐφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.

19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.

‡ 19:2 τε WH Treg NA28] - RP § 19:2 δὲ WH Treg NA28] + εἶπον RP * 19:3 τε WH Treg NA28] + πρὸς αὐτούς RP † 19:4 Ἰωάννης WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ 19:4 τὸν WH Treg NA28] + χριστὸν RP § 19:6 Παύλου WH Treg] + τὰς NA28 RP * 19:7 δώδεκα WH Treg NA28] δεκαδύο RP † 19:8 πείθων WH Treg] + τὰ NA28 RP ‡ 19:9 Τυράννου WH Treg NA28] + τίνος RP § 19:10 κυρίου WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP * 19:11 ὁ θεὸς ἐποίει WH Treg NA28] ἐποίει ὁ θεὸς RP † 19:12 ἀποφέρεσθαι WH Treg NA28] ἐπιφέρεσθαι RP ‡ 19:12 ἐκπορεύεσθαι WH Treg NA28] ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν RP § 19:13 καὶ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 19:13 Ὀρκίζω WH Treg NA28] Ὀρκίζομεν RP † 19:13 ὄν WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 19:14 τινος WH Treg NA28] τινες υἱοὶ RP § 19:14 υἱοὶ WH Treg NA28] οἱ RP * 19:15 αὐτοῖς WH Treg NA28] - RP † 19:15 Τὸν Treg RP] + μὲν WH NA28 ‡ 19:16 ἐφαλόμενος WH Treg NA28] ἐφαλόμενος RP § 19:16 ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς WH Treg NA28] ἐπ' αὐτούς ὁ ἄνθρωπος RP * 19:16 κατακυριεύσας ἀμφοτέρων WH Treg NA28] καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν RP † 19:17 ἐπέπεσεν WH NA28 RP] ἐπέσεν Treg

20 οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος[‡] ἠϋξανεν καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα[§] εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.

22 ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.

24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχeto τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν^{*},

25 οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν[†] ἔστιν,

26 καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὕτως πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι.

27 οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν[‡] εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν ἔτε[§] καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος^{*} αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

29 καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις[†] τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου.

30 Παύλου δὲ[‡] βουλομένους εἰσελεθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί·

31 τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.

32 ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν.

33 ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου[†] συνεβίβασαν[§] Ἀλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασεΐσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ.

34 ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν φωνῆ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὥς^{*} ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

35 κατασεΐλας δὲ[‡] ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον[†] φησίν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων[‡] ὅς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης[§] Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς;

36 ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν.

37 ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσούλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν^{*}

38 εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρὸς τίνα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλεῖτωσαν ἀλλήλοις.

‡ 19:20 τοῦ κυρίου ὁ λόγος WH Treg NA28] ὁ λόγος τοῦ κυρίου RP § 19:21 Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP * 19:24 οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν WH Treg NA28] ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην RP † 19:25 ἡμῖν WH Treg NA28] ἡμῶν RP ‡ 19:27 Ἀρτέμιδος ἱερὸν WH Treg NA28] ἱερὸν Ἀρτέμιδος RP § 19:27 τε WH Treg NA28] δὲ RP * 19:27 τῆς μεγαλειότητος WH Treg NA28] τὴν μεγαλειότητα RP † 19:29 πόλις WH Treg NA28] ὄλη RP ‡ 19:30 Παύλου δὲ WH Treg NA28] Τοῦ δὲ Παύλου RP § 19:33 συνεβίβασαν WH Treg NA28] προεβίβασαν RP * 19:34 ὥς Treg NA28 RP] ὥσει WH † 19:35 ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον Treg NA28 RP] τὸν ὄχλον ὁ γραμματεὺς WH ‡ 19:35 ἀνθρώπων WH Treg NA28] ἀνθρωπος RP § 19:35 μεγάλης WH Treg NA28] ὁ θεᾶς RP * 19:37 ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP

39 εἰ δέ τι ἱερατεῖρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθῆσεται.

40 καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον ἱερῆς συστροφῆς ταύτης, καὶ αὐτὰ εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

20

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμφάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν.

2 διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα

3 ποιήσας τε μῆνας τρεῖς· γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀναγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας.

4 συνεπέτο δὲ αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Σβερροῖαιος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάτιος Δερβαιοὺς καὶ Τιμόθεος, Ἀσianoὶ δὲ Τυχικός καὶ Τρόφιμος·

5 οὗτοι δὲ προσελθόντες ἔμμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι·

6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξίεναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινεν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.

8 ἦσαν δὲ λαμπάδες ἰκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι·

9 καθεζόμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπὸν βαθεῖ διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἦρθη νεκρός.

10 καταβάς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν· Μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν.

11 ἀναβάς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος ἐφ' ἰκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.

12 ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν μέλλων αὐτὸς περῆσειν.

14 ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην,

15 κάκειθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον τῇ δὲ ἑχομένη ἦλθομεν εἰς Μίλητον·

† 19:39 περαιτέρω WH Treg NA28] περὶ ἑτέρων RP ‡ 19:40 ἀποδοῦναι WH Treg NA28] δοῦναι RP

§ 19:40 περὶ WH Treg NA28] - RP * 20:1 μεταπεμφάμενος WH Treg NA28] προσκαλεσάμενος RP

† 20:1 παρακαλέσας WH Treg NA28] - RP ‡ 20:1 πορεύεσθαι WH Treg NA28] πορευθῆναι RP

§ 20:1 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP * 20:3 ἐπιβουλῆς αὐτῷ WH Treg NA28] + αὐτῷ ἐπιβουλῆς

RP † 20:3 γνώμης WH Treg NA28] γνώμη RP ‡ 20:4 αὐτῷ WH NA28] + ἄχρι τῆς Ἀσίας Treg RP

§ 20:4 Πύρρου WH Treg NA28] - RP * 20:5 δὲ WH Treg NA28] - RP † 20:5 προσελθόντες

WH Treg RP] προσελθόντες NA28 ‡ 20:6 οὗ WH Treg RP] ὅπου NA28 § 20:7 ἡμῶν WH Treg

NA28] τῶν μαθητῶν RP * 20:9 καθεζόμενος WH Treg NA28] Καθήμενος RP † 20:11 τὸν WH

Treg NA28] - RP ‡ 20:13 προσελθόντες WH Treg NA28] προσελθόντες RP § 20:13 ἐπὶ WH Treg

NA28] εἰς RP * 20:13 διατεταγμένος ἦν WH Treg NA28] ἦν διατεταγμένος RP † 20:14 συνέβαλλεν

WH Treg NA28] συνέβαλλεν RP ‡ 20:15 ἀντικρυς WH Treg NA28] ἀντικρῶ RP § 20:15 Σάμον WH

Treg NA28] + καὶ μείναντες ἐν Τρωαγλίῳ RP * 20:15 δὲ WH Treg NA28] - RP

16 ἡ κεκρίκει† γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδεν γὰρ εἰ δυνατόν εἶη* αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.

18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ’ ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν πῶς μεθ’ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,

19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ὀδυσσῶν καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων·

20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ’ οἴκους,

21 διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς* θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν† εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν‡

22 καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδεδεμένος ἐγὼ § τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι* μὴ εἰδώς,

23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται μοι† λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με‡ μένουσιν·

24 ἀλλ’ οὐδενὸς λόγου § ποιῶμαι* τὴν ψυχὴν† τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειῶσαι‡ τὸν δρόμον μου § καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.

25 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν*

26 διότι† μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἰμι‡ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων,

27 οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ἅσας τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ὑμῖν §.

28 προσέχετε* ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ† ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου‡.

29 ἐγὼ οἶδα § ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου,

30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὅπισω* ἐαυτῶν*

31 διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν νοουθετῶν ἕνα ἕκαστον.

† 20:16 κεκρίκει WH Treg NA28] ἔκρινεν RP ‡ 20:16 εἶη WH Treg NA28] ἦν RP § 20:19 καὶ WH Treg NA28] + πολλῶν RP * 20:21 εἰς WH Treg NA28] + τὸν RP † 20:21 πίστιν WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 20:21 Ἰησοῦν WH NA28 RP] + χριστόν Treg § 20:22 δεδεμένος ἐγὼ WH Treg NA28] ἐγὼ δεδεμένος RP * 20:22 μοι Treg NA28 RP] ἐμοὶ WH † 20:23 μοι WH Treg NA28] - RP ‡ 20:23 καὶ θλίψεις με WH Treg NA28] με καὶ θλίψεις RP § 20:24 λόγου WH Treg NA28] λόγον RP * 20:24 ποιῶμαι WH Treg NA28] + οὐδὲ ἔχω RP † 20:24 ψυχὴν WH Treg NA28] + μου RP ‡ 20:24 τελειῶσαι NA28 RP] τελειώσω WH Treg § 20:24 μου WH Treg NA28] + μετὰ χαρᾶς RP * 20:25 βασιλείαν WH Treg NA28] + τοῦ θεοῦ RP † 20:26 διότι WH NA28 RP] διὸ Treg ‡ 20:26 εἰμι WH Treg NA28] ἐγὼ RP § 20:27 ἅσας ... θεοῦ ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν πᾶσαν ... θεοῦ RP * 20:28 προσέχετε WH Treg NA28] + οὖν RP † 20:28 θεοῦ WH NA28] κυρίου Treg; κυρίου καὶ θεοῦ RP ‡ 20:28 αἵματος τοῦ ἰδίου WH Treg NA28] ἰδίου αἵματος RP § 20:29 οἶδα WH Treg NA28] γὰρ οἶδα τοῦτο RP * 20:30 ἐαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NA28 RP

32 καὶ τὰ νῦν παρατίθειαι ἑμαῖς†τῷ ῥεῶ*καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ῥοικοδομησαῖς καὶ δοῦναι τὴν* κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.

33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα·

34 αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεαῖς μου καὶ τοῖς οὓσι μετ’ ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί.

35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.

37 ἰκανὸς δὲ ἔκλαυθμός ἐγένετο† πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουσιν αὐτόν,

38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21

1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ’ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν Ῥώ* τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα·

2 καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.

3 ἀναφάναντες†δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθομεν*εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ ἔτο πλοῖον ἦν§ ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον.

4 ἀνευρόντες δὲ τοὺς* μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἔπιβαίνειν†εἰς Ἱεροσόλυμα‡

5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἔξαρτίσαι ἡμᾶς§ τὰς ἡμέρας, ἐξεληθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ᾠπροσευξάμενοι*.

6 ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἑνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.†‡

7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ’ αὐτοῖς.

8 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξεληθόντες ἦλθομεν§εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσεληθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐμείναμεν παρ’ αὐτῷ.

9 τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι* προφητεύουσαι.

10 ἐπιμενόντων δὲ†ἡμέρας πλείους κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος,

† 20:32 ὑμᾶς WH Treg NA28] + ἀδελφοί RP ‡ 20:32 θεῶ Treg NA28 RP] κυρίῳ WH § 20:32 οἰκοδομησαῖς WH Treg NA28] ἐποικοδομησαῖς RP * 20:32 τὴν WH Treg NA28] ὑμῖν RP † 20:37 κλαυθμὸς ἐγένετο WH Treg NA28] ἐγένετο κλαυθμὸς RP * 21:1 Κῶ WH Treg NA28] Κῶν RP † 21:3 ἀναφάναντες WH NA28] ἀναφανέντες Treg RP ‡ 21:3 κατήλθομεν WH Treg NA28] κατήχθημεν RP § 21:3 τὸ πλοῖον ἦν WH Treg NA28] ἦν τὸ πλοῖον RP * 21:4 ἀνευρόντες δὲ τοὺς WH Treg NA28] καὶ ἀνευρόντες RP † 21:4 ἐπιβαίνειν WH Treg NA28] ἀναβαίνειν RP ‡ 21:4 Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP § 21:5 ἐξαρτίσαι ἡμᾶς WH Treg] ἡμᾶς ἐξαρτίσαι NA28 RP * 21:5 ᾠπροσευξάμενοι WH Treg NA28] προσηύξαμεθα RP † 21:6 ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ WH Treg NA28] καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους RP ‡ 21:6 ἐνέβημεν WH Treg] ἀνέβημεν NA28; ἐπέβημεν RP § 21:8 ἦλθομεν WH Treg NA28] οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον RP * 21:9 τέσσαρες παρθένοι WH Treg NA28] παρθένοι τέσσαρες RP † 21:10 δὲ WH Treg NA28] + ἡμῶν RP

11 και ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου δῆσας ἑαυτοῦ* τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Τὸν ἄνδρα οὗ ἔστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δῆσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.

12 ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ.

13 τότε ἀπεκρίθη § ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γάρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

14 μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἠσυχάσαμεν εἰπόντες· Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα * ἱγινέσθω †

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα ‡

16 συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ἕξινισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀσμένως ἄπεδέξαντο § ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.

18 τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι.

19 καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἕνα καστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.

20 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν * εἶπόν τε † αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις ‡ τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·

21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν.

22 τί οὖν ἔστιν; πάντως ἠκούσονται § ὅτι ἐλήλυθας.

23 τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἄφ' * ἑαυτῶν.

24 τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ἔξηρήσονται † τὴν κεφαλὴν, καὶ ἰγνώσονται ‡ πάντες ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἔστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσω τὸν νόμον §.

25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἄπεστείλαμεν * κρίναντες † φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ ‡ αἶμα καὶ πνικτόν καὶ πορνείαν.

26 τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.

27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἐπτά ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας §,

‡ 21:11 ἑαυτοῦ WH Treg NA28] τε αὐτοῦ RP § 21:13 τότε ἀπεκρίθη WH Treg NA28] ἀπεκρίθη τότε RP * 21:14 Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα WH Treg NA28] Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου RP † 21:14 ἱγινέσθω WH Treg NA28] γενέσθω RP ‡ 21:15 Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλὴμ RP § 21:17 ἀπεδέξαντο WH Treg NA28] ἐδέξαντο RP * 21:20 θεόν WH Treg NA28] κύριον RP † 21:20 εἶπόν τε WH Treg NA28] εἰπόντες RP ‡ 21:20 ἐν τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NA28] Ἰουδαίων RP § 21:22 ἀκούσονται WH Treg NA28] δεῖ πληθος συναλθεῖν ἀκούσονται γὰρ RP * 21:23 ἀφ' WH] ἐφ' Treg NA28 RP † 21:24 ἐξηρήσονται WH Treg NA28] ἐξηρήσονται RP ‡ 21:24 ἰγνώσονται WH Treg NA28] ἰγνώσιν RP § 21:24 φυλάσσω τὸν νόμον WH Treg NA28] τὸν νόμον φυλάσσω RP * 21:25 ἀπεστείλαμεν WH Treg] ἐπεστείλαμεν NA28 RP † 21:25 κρίναντες WH Treg NA28] + μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς εἰ μὴ RP ‡ 21:25 καὶ WH Treg NA28] + τὸ RP § 21:27 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας WH Treg NA28] τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν RP

28 κρίζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας ἱπανταχῆ* διδασκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τούτον.

29 ἦσαν γὰρ προεωρακοτές† Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.

30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλον αὐτὸν ἕξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.

31 ζητούντων ἑαυτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπειρίης ὅτι ὅλη συγχύνεται§ Ἱερουσαλήμ,

32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.

33 τότε ἐγγίσας* ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει δυοῖς, καὶ ἐπυθάνετο † τίς εἶη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς.

34 ἄλλοι δὲ ἄλλοι τὸ ἐπεφώνουν‡ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ§ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.

35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου,

36 ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κρίζοντες* Αἶρε αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν † τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;

38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαριῶν;

39 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἄσημον πόλεως πολίτης· δέομαι δὲ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλήσαι πρὸς τὸν λαόν.

40 ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης ἑπροσεφώνησεν‡ τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων

22

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς μάλλον παρέσχον ἡσυχίαν· καὶ φησὶν·

3 Ἐγὼ* εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον,

4 ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμευὼν καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,

5 ὥς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευομένην ἄξω καὶ τοὺς ἐκέῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ ἵνα τιμωρηθῶσιν.

6 Ἐγένετο δὲ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράφαι φῶς ἵκανον περὶ ἐμέ,

7 ἧπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἠκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;

* 21:28 πανταχῆ WH Treg NA28] πανταχοῦ RP † 21:29 προεωρακοτές WH Treg NA28] ἐωρακοτές RP ‡ 21:31 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 21:31 συγχύνεται WH Treg NA28] συγκέχυται RP

* 21:33 τότε ἐγγίσας WH Treg NA28] ἐγγίσας δὲ RP † 21:33 τίς WH Treg NA28] + ἂν RP ‡ 21:34 ἐπεφώνουν WH Treg NA28] ἐβῶων RP § 21:34 δυναμένου δὲ αὐτοῦ WH Treg NA28] δυνάμενος δὲ RP * 21:36 κρίζοντες WH Treg NA28] κρίζον RP † 21:37 τι WH Treg NA28] - RP ‡ 21:40 προσεφώνησεν WH Treg NA28] προσεφώνει RP * 22:3 Ἐγὼ WH Treg NA28] + μὲν RP

8 ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· Τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ἑμέ† Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις.

9 οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἑθεάσαντο‡τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι.

10 εἶπον δέ· Τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με· Ἀναστάς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κάκει σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι.

11 ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτός ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν.

12 Ἀνανίας δέ τις ἀνήρ ἑυλάβη‡ς κατὰ τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων,

13 ἐλθὼν πρὸς ἑμέ* καὶ ἐπιστάς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν.

14 ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ,

15 ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας.

16 καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστάς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα ἁυτοῦ†

17 Ἐγένετο δὲ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει

18 καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονται ἄ σου‡μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.

19 κἀγὼ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ·

20 καὶ ὅτε ἑξεχύνντο‡ τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ* αὐτὸς ἤμην ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

21 καὶ εἶπεν πρὸς με· Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν.

23 κραυγαζόντων† τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἄερα,

24 ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσαγεσθαι αὐτὸν‡ εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας* μάλιστα ἀνετάζεσθαι αὐτὸν ἵνα ἐπιγῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

25 ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμαῖσιν εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;

26 ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν‡ λέγων· Τί‡μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν.

27 προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι, ἄρ' οὐ* Ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη· Ναί.

28 ἀπεκρίθη ἄρ' οὐ χιλιάρχος; Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.

† 22:8 ἐμέ WH Treg] με NA28 RP ‡ 22:9 ἐθεάσαντο WH Treg NA28] + καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο RP

§ 22:12 εὐλαβη‡ς WH Treg NA28] εὐσεβῆς RP * 22:13 ἐμέ WH Treg] με NA28 RP † 22:16 αὐτοῦ

WH Treg NA28] τοῦ κυρίου RP ‡ 22:18 σου WH Treg NA28] + τὴν RP § 22:20 ἐξεχύνντο WH Treg

NA28] ἐξεχεῖτο RP * 22:20 καὶ WH Treg NA28] τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ RP † 22:23 κραυγαζόντων WH

Treg NA28] Κραζόντων RP ‡ 22:23 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 22:24 ὁ χιλιάρχος εἰσαγεσθαι

αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ὁ χιλιάρχος εἰσαγεσθαι RP * 22:24 εἶπας WH Treg NA28] εἰπὼν RP

† 22:25 προέτειναν WH Treg NA28] προέτεινεν RP ‡ 22:26 τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν WH Treg

NA28] ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ RP § 22:26 Τί WH Treg NA28] Ὅρα τί RP * 22:27 σὺ WH Treg

NA28] εἰ σοὺ RP † 22:28 ἐξ WH Treg NA28] τε RP

29 εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνούς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν* δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ Ὑπαρχῶν Ἰουδαίων ἔλυσεν αὐτόν* καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν† τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν‡ τὸ συνέδριον§ καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

23

1 ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ* εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάση συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.

2 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστώσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.

3 τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κἀθὲ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;

4 οἱ δὲ παρεστώτες εἶπαν· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς;

5 ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ἤδην, ἀδελφοί, ὅτι‡ ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεις κακῶς.

6 Γινούς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν‡ ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων§ περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἔγω* κρίνομαι.

7 τοῦτο δὲ αὐτοῦ ἁλαοῦντος† ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων‡, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.

8 Σαδδουκαῖοι ἔμεν§ γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν ἢ μῆτε* ἄγγελον ἢ μῆτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω.

9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινες τῶν γραμματέων† τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος‡

10 πολλῆς δὲ γινομένης§ στάσεως ἠφοβηθεὶς* ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν ἐκέλευσεν τὸ στρατεύμα καταβᾶν† ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε‡ εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· Θάρσει§ ὥς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι* ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μῆτε φαγεῖν μῆτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον.

13 ἦσαν δὲ πλείους τεσερακκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι†

14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.

‡ 22:29 αὐτόν ἦν WH Treg NA28] ἦν αὐτόν RP § 22:30 ὑπὸ WH Treg NA28] παρὰ RP * 22:30 αὐτόν WH Treg NA28] + ἀπὸ τῶν δεσμών RP † 22:30 συνελθεῖν WH Treg NA28] ἐλθεῖν RP ‡ 22:30 πᾶν WH Treg NA28] ὅλον RP § 22:30 συνέδριον WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 23:1 ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ NA28 RP] Παῦλος τῷ συνεδρίῳ WH; τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος Treg † 23:5 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 23:6 ἔκραζεν WH Treg NA28] ἔκραξεν RP § 23:6 Φαρισαίων WH Treg NA28] Φαρισαίου RP * 23:6 ἐγὼ NA28 RP] - WH Treg † 23:7 ἁλαοῦντος WH] εἰπόντος NA28 Treg; λαλήσαντος RP ‡ 23:7 καὶ Σαδδουκαίων WH Treg NA28] - RP § 23:8 μὲν Treg NA28 RP] - WH * 23:8 μῆτε WH Treg NA28] μηδὲ RP † 23:9 τινες τῶν γραμματέων WH Treg NA28] οἱ γραμματεῖς RP ‡ 23:9 ἄγγελος WH Treg NA28] + μὴ θεομαχῶμεν RP § 23:10 γινομένης WH NA28] γενομένης Treg RP * 23:10 φοβηθεὶς WH Treg NA28] εὐλαβηθεὶς RP † 23:10 καταβᾶν WH Treg NA28] καταβῆναι καὶ RP ‡ 23:10 τε Treg NA28 RP] - WH § 23:11 Θάρσει WH Treg NA28] + Παῦλε RP * 23:12 συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι WH Treg NA28] τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν RP † 23:13 ποιησάμενοι WH Treg NA28] πεποιηκότες RP

15 νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφάνισατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγιγνώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἔτοιμοὶ ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν* παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ.

17 προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαι τι αὐτῷ.

18 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησίν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι.

19 ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι;

20 εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτήσαι σε ὅπως αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον* ὡς μέλλοντι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ·

21 σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἔτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

22 ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον παραγγεῖλας μηδενὶ ἐκλαλήσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ*

23 Καὶ προσκαλεσάμενός τιςας δύο† τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν· Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἰππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιοτάτους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός,

24 κτήνη τε παραστήσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα,

25 γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν.

27 τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξείλαμην μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν,

28 βουλόμενός τε ἐπιγνώναί τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.

29 ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲ δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα*.

30 μηνυθεῖσας δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσσεσθαι ἐξαυτῆς ἐπεμψα πρὸς σέ, παραγγεῖλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ*

‡ 23:15 ὅπως WH Treg NA28] + αὔριον RP § 23:15 καταγάγῃ αὐτὸν εἰς WH Treg NA28] αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς RP * 23:16 τὴν ἐνέδραν WH Treg NA28] τὸ ἔνεδρον RP † 23:17 ἄπαγε WH Treg] ἀπάγαγε NA28 RP ‡ 23:17 ἀπαγγεῖλαι τι WH Treg NA28] τι ἀπαγγεῖλαι RP § 23:18 νεανίαν WH RP] νεανίσκον NA28 Treg * 23:20 τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον WH Treg NA28] εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον RP † 23:20 μέλλον NA28] μέλλον WH Treg; μέλλοντά RP ‡ 23:21 εἰσὶν ἔτοιμοι WH Treg NA28] ἔτοιμοι εἰσὶν RP § 23:22 νεανίσκον WH Treg NA28] νεανίαν RP * 23:22 ἐμέ WH Treg] με NA28 RP † 23:23 τιςας δύο WH Treg] δύο τιςας NA28 RP ‡ 23:25 ἔχουσαν WH Treg NA28] περιέχουσαν RP § 23:27 ἐξείλαμην WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 23:28 τε WH Treg NA28] δὲ RP † 23:28 ἐπιγνῶναι WH Treg NA28] γινῶναι RP ‡ 23:28 κατήγαγον WH Treg NA28] + αὐτόν RP § 23:29 δὲ WH Treg NA28] - RP * 23:29 ἔχοντα ἔγκλημα WH Treg NA28] ἔγκλημα ἔχοντα RP † 23:30 ἄνδρα WH Treg NA28] + μέλλειν RP ‡ 23:30 ἐξαυτῆς WH NA28] ἐξ αὐτῶν Treg; ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐξαυτῆς RP § 23:30 λέγειν WH Treg] + τὰ NA28 RP * 23:30 σοῦ WH Treg NA28] + Ἐρωσο RP

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἦγαγον διὰ τὸν ἄνυκτος εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα·

32 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἵππεῖς ἀπέρχεσθαι αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν·

33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρείαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.

34 ἀναγνούς τ' δεῖσκαὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἔστιν καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας,

35 Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας ἔν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν·

24

1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.

2 κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ δι' ὀρθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντη τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.

3 ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπεικείᾳ.

5 εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινουῖντα στάσεις πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως,

6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν·

8 παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνώναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

9 συνεπέθετο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη τ' ἐπὶ αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγων· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,

11 δυναμένου σου ἐπιγνώναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα ἅφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ,

12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν,

13 οὐδὲ παραστήσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου.

14 ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρώῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις,

† 23:31 διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP ‡ 23:32 ἀπέρχεσθαι WH Treg NA28] πορεύεσθαι RP § 23:34

δὲ WH Treg NA28] + ὁ ἡγεμών RP * 23:34 ἐπαρχείας WH NA28] ἐπαρχίας Treg RP † 23:35

κελεύσας WH Treg NA28] Ἐκέλευσεν τε αὐτόν RP ‡ 23:35 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 23:35

αὐτόν WH Treg NA28] - RP * 24:1 πρεσβυτέρων τινῶν WH Treg NA28] τῶν πρεσβυτέρων RP

† 24:2 διορθωμάτων WH Treg NA28] κατορθωμάτων RP ‡ 24:5 στάσεις WH Treg NA28] στάσιν RP

§ 24:6 ἐκρατήσαμεν WH Treg NA28 RP] + καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. 7 παρελθὼν δὲ

Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, 8 κελεύσας τοὺς κατηγοροὺς αὐτοῦ ἔρχεσθαι

ἐπὶ σέ· TR * 24:10 τε WH Treg NA28] δὲ RP † 24:10 εὐθύμως WH Treg NA28] εὐθυμότερον

RP ‡ 24:11 ἐπιγνώναι WH Treg NA28] γνῶναι RP § 24:11 δώδεκα WH Treg NA28] δεκαδύο RP

* 24:11 εἰς WH Treg NA28] ἐν RP † 24:12 ἐπίστασιν WH Treg NA28] ἐπισύστασιν RP ‡ 24:13

οὐδὲ WH NA28] οὔτε Treg RP § 24:13 παραστήσαι WH Treg NA28] + με RP * 24:13 σοι WH

Treg NA28] - RP † 24:13 νυνὶ WH Treg NA28] νῦν RP ‡ 24:14 τοῖς ἐν WH Treg NA28] - RP

15 ἔλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι^Sδικαίων τε καὶ ἀδίκων·

16 ἐν τούτῳ καὶ* αὐτὸς ἀσκόψῃ ἀπρόσκοπον συνειδήσιν ἔχειν†πρὸς τὸν θεόν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός.

17 δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγνόμην‡ καὶ προσωφάρας,

18 ἐν ἁῖς^Sεὐρόν με ἠγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου,

19 τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίῃ οὓς ἔδει* ἐπὶ σοῦ παρῆναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἑμέ†

20 ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί ἔϋρον‡ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου

21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστὼς^S ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ'* ὑμῶν.

22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ‡, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας‡ Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ διαγνώσσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς·

23 διαταξάμενος^Sτῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι αὐτὸν* ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν†αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγνόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ‡γυναικὶ οὕσῃ Ἰουδαία μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτὸν περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν^Sπίστεως.

25 διαλεγόμενον δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος* ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι σε·

26 ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου† διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ.

27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε ἡγάριτα‡καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25

1 Φῆστος οὖν ἐπιβάς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας,

2 ἐνεφάνισάν τε* αὐτῷ ὀί ἀρχιερεῖς† καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν

3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιῶντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.

4 ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν‡, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι·

§ 24:15 ἔσσεσθαι WH Treg NA28] + νεκρῶν RP * 24:16 καὶ WH Treg NA28] δὲ RP † 24:16 ἔχειν WH Treg NA28] ἔχων RP ‡ 24:17 ἐλεημοσύνας ... μου παρεγνόμην WH Treg NA28] παρεγνόμην ἐλεημοσύνας ... μου RP § 24:18 αῖς WH Treg NA28] οἰς RP * 24:19 ἔδει WH Treg NA28] δεῖ RP † 24:19 ἐμέ WH Treg NA28] με RP ‡ 24:20 εὐρον WH NA28] + ἐν ἐμοὶ Treg RP § 24:21 ἐν αὐτοῖς ἐστὼς WH Treg NA28] ἐστὼς ἐν αὐτοῖς RP * 24:21 ἐφ' WH Treg NA28] ὑφ' RP † 24:22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ WH Treg NA28] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς RP ‡ 24:22 εἶπας WH Treg NA28] εἶπων RP § 24:23 διαταξάμενος WH Treg NA28] + τε RP * 24:23 αὐτὸν WH Treg NA28] τὸν Παῦλον RP † 24:23 ὑπηρετεῖν WH Treg NA28] + ἢ προσέρχεσθαι RP ‡ 24:24 ἰδίᾳ WH Treg NA28] - RP § 24:24 Ἰησοῦν WH NA28] - Treg RP * 24:25 μέλλοντος WH Treg NA28] + ἔσσεσθαι RP † 24:26 Παύλου WH Treg NA28] + ὅπως λύσῃ αὐτὸν RP ‡ 24:27 χάριτα WH Treg NA28] χάριτας RP * 25:2 τε WH Treg NA28] δὲ RP † 25:2 οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] ὁ ἀρχιερεὺς RP ‡ 25:4 εἰς Καισάρειαν WH Treg NA28] ἐν Καισαρείᾳ RP

5 Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συγκαταβάντες εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. §*

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας ἑπτὰ ἢ δέκα, καταβάς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι.

7 παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτώματα καταφέροντες ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι,

8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὐτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὐτε εἰς τὸ ἱερὸν οὐτε εἰς Καίσαρα τι ἤμαρτον.

9 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐμῷ;

10 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστώς εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.

11 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.

12 τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον.

14 ὥς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἀνὴρ τίς ἐστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος,

15 περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδικῆναι §

16 πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχει τοὺς κατηγοροῦντος τόπον τε ἀπολογίας λάβει περὶ τοῦ ἐγκλήματος.

17 συνελθόντων οὖν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·

18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν § πονηρῶν *

19 ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν.

20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα· κακεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων.

§ 25:5 ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ WH Treg NA28] δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν RP * 25:5 ἄτοπον WH Treg NA28] τούτω RP † 25:6 οὐ πλείους ὀκτώ WH Treg NA28] πλείους RP; ὀκτώ NIV ‡ 25:7 αὐτὸν WH Treg NA28] - RP § 25:7 καταφέροντες WH Treg NA28] φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου RP * 25:8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου WH Treg NA28] ἀπολογουμένου αὐτοῦ RP † 25:9 θέλων τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NA28] τοῖς Ἰουδαίοις θέλων RP ‡ 25:9 κριθῆναι WH Treg NA28] κρίνεσθαι RP § 25:10 Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστώς Treg NA28 RP] Ἐστώς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος WH * 25:10 ἠδίκησα NA28 RP] ἠδίκηκα WH Treg † 25:11 οὖν WH Treg NA28] γὰρ RP ‡ 25:14 διέτριβον WH Treg NA28] διέτριβεν RP § 25:15 καταδίκην WH Treg NA28] δίκην RP * 25:16 ἄνθρωπον WH Treg NA28] + εἰς ἀπόλειαν RP † 25:17 οὖν WH] + αὐτῶν Treg NA28 RP ‡ 25:18 ἔφερον WH Treg NA28] ἐπέφερον RP § 25:18 ἐγὼ ὑπενόουν WH Treg NA28] ὑπενόουν ἐγὼ RP * 25:18 πονηρῶν WH Treg NA28] - RP † 25:20 τούτων WH Treg NA28] τούτου RP ‡ 25:20 Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP

21 τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἄναπέμψω[§] αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.

22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον* Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Ἄϋριον[†] φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τε[‡]χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν[§] τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἤχθη ὁ Παῦλος.

24 καὶ φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν* τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν[†] μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βωῶντες[‡] μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν[§] μηκέτι.

25 ἐγὼ δὲ κατελαβόμην* μὴδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου[†] πεπραχέναι, αὐτοῦ[‡] δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα[§] πέμπειν[§]

26 περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί[†] γράψω*

27 ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημάναι.

26

1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ* σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο[†].

2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγημαὶ ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι[‡],

3 μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους[†] ἐθῶν[§] τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι* μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.

4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν[†] ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε[‡] Ἱεροσολύμοις ἴσασι[§] πάντες[§] Ἰουδαῖοι,

5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος.

6 καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς* τοὺς πατέρας ἡμῶν[†] ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος,

7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει κατανηῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ[‡].

8 τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι·

§ 25:21 ἀναπέμψω WH Treg NA28] πέμψω RP * 25:22 Φῆστον WH Treg NA28] + ἔφη RP † 25:22

Αὔριον WH Treg NA28] Ὁ δὲ Αὔριον RP ‡ 25:23 τε WH Treg NA28] + τοῖς RP § 25:23 ἐξοχὴν

WH Treg NA28] + οὖσιν RP * 25:24 ἅπαν WH Treg NA28] πᾶν RP † 25:24 ἐνέτυχόν Treg NA28

RP] ἐνέτυχέν WH ‡ 25:24 βωῶντες WH Treg NA28] ἐπιβωῶντες RP § 25:24 αὐτὸν ζῆν WH Treg

NA28] ζῆν αὐτὸν RP * 25:25 κατελαβόμην WH Treg NA28] καταλαβόμενος RP † 25:25 αὐτὸν

θανάτου WH Treg NA28] θανάτου αὐτοῦ RP ‡ 25:25 αὐτοῦ WH Treg NA28] καὶ αὐτοῦ RP § 25:25

πέμπειν WH Treg NA28] + αὐτὸν RP * 25:26 γράψω WH Treg NA28] γράψαι RP * 26:1 ὑπὲρ WH

RP] περὶ Treg NA28 † 26:1 ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο WH Treg NA28] ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν

χεῖρα RP ‡ 26:2 σήμερον ἀπολογεῖσθαι WH Treg NA28] ἀπολογεῖσθαι σήμερον RP § 26:3 ἐθῶν

WH Treg NA28] ἡθῶν RP * 26:3 δέομαι WH Treg NA28] + σου RP † 26:4 τὴν NA28 RP] - WH

Treg ‡ 26:4 τε WH Treg NA28] - RP § 26:4 πάντες WH Treg] + οἱ NA28 RP * 26:6 εἰς WH

Treg NA28] πρὸς RP † 26:6 ἡμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 26:7 ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ WH Treg

NA28] βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων RP

10 ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς ἑτεσίων ἀγίων ἐγὼ ἐν* φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψήφον,

11 καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλακίς τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἕξω πόλεις.

12 Ἐν ῥοῖς†πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς ἑτεσίων ἀρχιερέων

13 ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους·

14 πάντων ἑσκαταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν* πρὸς με†τῆ Ἑβραῖδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

15 ἐγὼ δὲ εἶπα· Τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος‡εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις·

16 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στήθῃ ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαι σε ὑπηρετῆν καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδές μεῶν τε ὀφθῆσομαί σοι,

17 ἐξαιρούμενός σε ἐκ* τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε†

18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι‡ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῆ εἰς ἐμέ.

19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῆ οὐρανίῳ ὀψασίᾳ,

20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρώτον ἑσκαὶ Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν* τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον†μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.

21 Ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι‡ συλλαβόμενοιῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρώντο διαχειρίσασθαι.

22 ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἀπὸ* τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔσθηκα μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς,

23 εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρώτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ ἑταίρῳ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλη τῆ φωνῆ φησιν‡ Μαίνη, Παῦλε· τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει.

25 ὁ δὲ Παῦλος ᾤ οὐ μαινομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι.

26 ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ* παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν†τούτων οὐ πείθομαι ἢ οὐθέν‡ οὐ γάρ ἔστινῶν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.

27 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις,

§ 26:10 τε WH Treg NA28] - RP * 26:10 ἐν WH Treg NA28] - RP † 26:12 οἷς WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 26:12 τῆς WH Treg NA28] + παρὰ RP § 26:14 τε WH Treg NA28] δὲ RP * 26:14 λέγουσαν WH Treg NA28] λαλοῦσαν RP † 26:14 με WH Treg NA28] + καὶ λέγουσαν RP ‡ 26:15 κύριος WH Treg NA28] - RP § 26:16 με WH NA28] - Treg RP * 26:17 ἐκ WH Treg NA28] - RP † 26:17 ἀποστέλλω σε WH Treg NA28] σε ἀποστέλλω RP ‡ 26:18 ἐπιστρέψαι WH Treg NA28] ὑποστρέψαι RP § 26:20 τε WH Treg NA28] - RP * 26:20 πᾶσάν WH Treg NA28] εἰς πᾶσαν RP † 26:20 ἀπήγγελλον WH Treg NA28] ἀπαγγέλλων RP ‡ 26:21 με Ἰουδαῖοι WH Treg NA28] οἱ Ἰουδαῖοι με RP § 26:21 συλλαβόμενοι WH Treg RP] + ὄντα NA28 * 26:22 ἀπὸ WH Treg NA28] παρὰ RP † 26:23 τε WH Treg NA28] - RP ‡ 26:24 φησιν WH Treg NA28] ἔφη RP § 26:25 Παῦλος WH Treg NA28] - RP * 26:26 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 26:26 αὐτὸν WH] + τι Treg NA28 RP ‡ 26:26 οὐθέν WH Treg NA28] οὐδέν RP § 26:26 ἔστιν WH Treg NA28] - RP

28 ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον * Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ἱποιήσαι†

29 ὁ δὲ Παῦλος‡ Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ§ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιοῦτους ὁποῖος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

30 ῥ'Ανέστη * ἑτεῖο βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμῶν ἢ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς,

31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον‡ ἑτι Σπράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστω ἔφη· Ἀπολελῦσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλωτο Καίσαρα.

27

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ σπειρης Σεβαστῆς.

2 ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῶν ἔμελλοντι * πλεῖν εἰς† τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνα Θεσσαλονικέως·

3 τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρωπῶς τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους ἑπορευθέντι‡ ἐπιμελείας τυχεῖν.

4 κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους,

5 τό τε πέλαιος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.

6 κάκει εὐρών ὁ ἑκατοντάρχης§ πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.

7 ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γινόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην,

8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας ὧ ἕγγυς ἦν πόλις* Ἑλασία†

9 Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισημοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος

10 λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσθθαι τὸν πλοῦν.

11 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἔμαλλον ἐπέειθετο‡ ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις.

12 ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν* εἴ πως δύναιντο καταστήσαντες εἰς Φοῖνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χώρον.

13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην.

14 μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος Ἐυρακύλων†

* 26:28 Παῦλον WH Treg NA28] + ἔφη RP † 26:28 ποιήσαι WH Treg NA28] γενέσθαι RP ‡ 26:29 Παῦλος WH Treg NA28] + εἶπεν RP § 26:29 μεγάλῳ WH Treg NA28] πολλῶ RP * 26:30 Ανέστη WH Treg NA28] καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ανέστη RP † 26:30 τε WH Treg NA28] - RP ‡ 26:31 ἢ δεσμῶν ἄξιον WH Treg NA28] ἄξιον ἢ δεσμῶν RP § 26:31 τι NA28] - WH Treg RP * 27:2 μέλλοντι WH Treg NA28] μέλλοντες RP † 27:2 εἰς WH Treg NA28] - RP ‡ 27:3 πορευθέντι WH Treg NA28] πορευθέντα RP § 27:6 ἑκατοντάρχης WH Treg NA28] ἑκατόνταρχος RP * 27:8 ἦν πόλις WH Treg RP] πόλις ἦν NA28 † 27:8 Λασία WH NA28 RP] Λασία Treg ‡ 27:11 μάλλον ἐπέειθε το WH Treg NA28] ἐπέειθε μάλλον RP § 27:11 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP * 27:12 ἐκεῖθεν WH Treg NA28] κάκειθεν RP † 27:14 Εὐρακύλων WH Treg NA28] Εὐροκλύδων RP

15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

16 νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Ἰκαρία ἰσχύσαμεν μόλις § περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης,

17 ἦν ἄρταντες βοηθείαις ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοι τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.

18 σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο,

19 καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν *

20 μήτε δὲ ἡλίῳ μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ἑλπίς πάσα † τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς.

21 Πολλῆς ἑταῖρίας ὑπαρχούσης τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Ὦ εἶμι μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδησάει τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.

22 καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλήν τοῦ πλοίου·

23 παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ ἑνυκτί § τοῦ θεοῦ, οὗ εἶμι * ὧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος †

24 λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρι σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχαρίσται σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλείονας μετὰ σοῦ.

25 διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι.

26 εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν.

28 καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε·

29 φοβούμενοί τε ἡμῶν κατὰ † τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν ἐκ πρύμνης ρίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ἤχοντο ἡμέραν γενέσθαι.

30 τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρώρης ἀγκύρας μελλόντων § ἐκτείνειν,

31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὕτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.

32 τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται * τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

33 Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἤμελλεν † γίνεσθαι παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· Τεσσαρεσκαίδεκάτῃν σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσπιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι·

34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν † τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θριξὶ † ἀπὸ § τῆς κεφαλῆς ἀπολείται *

35 Ἐἴπας † δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας ἦρξαστο ἐσθίειν.

36 εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.

‡ 27:16 Καῦδα WH Treg NA28] κλαύδην RP § 27:16 ἰσχύσαμεν μόλις WH Treg NA28] μόλις ἰσχύσαμεν RP * 27:19 ἔρριψαν WH Treg NA28] ἐρρίψαμεν RP † 27:20 ἐλπίς πάσα WH Treg NA28] πᾶσα ἐλπίς RP ‡ 27:21 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 27:23 νυκτὶ WH Treg NA28] + ἄγγελος RP * 27:23 εἶμι WH Treg RP] + ἐγὼ NA28 † 27:23 ἄγγελος WH Treg NA28] – RP ‡ 27:29 μὴ που κατὰ WH Treg NA28] μὴπως εἰς RP § 27:30 ἀγκύρας μελλόντων WH Treg NA28] μελλόντων ἀγκύρας RP * 27:32 ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται WH Treg NA28] οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν RP † 27:33 ἡμέρα ἤμελλεν WH Treg NA28] ἤμελλεν ἡμέρα RP ‡ 27:34 μεταλαβεῖν WH Treg NA28] προσλαβεῖν RP § 27:34 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP * 27:34 ἀπολείται WH Treg NA28] πεσεῖται RP † 27:35 εἴπας WH Treg NA28] Εἰπὼν RP

37 †μεθα δὲ ᾿αἰ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ† ῥδιακόσαι §έβδομήκοντα ἕξ.

38 κορεσθέντες ῥδὲ* τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν ἔβουλεύοντο† εἰ ῥδύναιντο* ῥέξῳσαι §τὸ πλοῖον.

40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῆ πνεύση κατέχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.

41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ῥπέκειλαν* τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείασα ἔμεινε ἀσάλυτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς ῥβίας†

42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμῶτας ἀποκτείνωσιν, μὴ τις ἐκκολυμβῆσας διαφυγῇ·

43 ὁ δὲ ῥέκατοντάρχη§βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσε αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρῶτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίεναι,

44 καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου· καὶ οὕτως ἐγένετο πάντα διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28

1 Καὶ διασωθέντες τότε ῥπέγνωμεν* ὅτι ῥΜελίτη† ἡ νῆσος καλεῖται.

2 οἱ ῥτε§βάρβαροι παρείχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν, ῥάφαντες §γὰρ πυρὰν προσελθόντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ἐτόδον τὸν ἐφεστώτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος.

3 συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων ῥτι* πληθὸς καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ῥἀπὸ† τῆς θέρμης ῥέξελοῦσα§καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

4 ὥς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ῥπρὸς ἀλλήλους ἔλεγον §. Πάντως φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν.

5 ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν·

6 οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἰμίπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφρω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτὸν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, ῥμεταβαλλόμενοι* ἔλεγον ῥαὐτὸν εἶναι θεόν†.

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνον ὑπῆρχεν χωρία τῶν πρῶτῶ τῆς νήσου ὀνόματα Ποπλίω, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ῥτρεῖς ἡμέρας† φιλοφρόνως ἐξένισεν.

8 ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ ῥδυσεντερίω §συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἴασατο αὐτόν.

9 τούτου ῥδὲ* γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ῥέν τῆ νήσω ἔχοντες ἀσθενείας† προσήρχοντο

‡ 27:37 αἰ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ WH Treg NA28] ἐν τῷ πλοίῳ αἰ πᾶσαι ψυχαὶ RP § 27:37 διακόσαι Treg NA28 RP] ὡς WH * 27:38 δὲ WH Treg NA28] + τῆς RP † 27:39 ἐβουλεύοντο WH Treg NA28] ἐβουλεύσαντο RP ‡ 27:39 δύναιντο WH Treg NA28] δυνατόν RP § 27:39 ἐξῳσαι Treg NA28 RP] ἐκῳσαι WH * 27:41 ἐπέκειλαν WH Treg NA28] ἐπόκειλαν RP † 27:41 βίας WH] + τῶν κυμάτων Treg NA28 RP ‡ 27:43 ἑκατοντάρχης WH Treg NA28] ἑκατονταρχος RP * 28:1 ἐπέγνωμεν WH Treg NA28] ἐπέγνωσαν RP † 28:1 Μελίτη Treg NA28 RP] Μελιτήνη WH ‡ 28:2 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 28:2 ἄφαντες WH Treg NA28] ἀνάφαντες RP * 28:3 τι WH Treg NA28] - RP † 28:3 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP ‡ 28:3 ἐξελοῦσα WH Treg NA28] διεξελοῦσα RP § 28:4 πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον WH Treg NA28] ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους RP * 28:6 μεταβαλλόμενοι WH Treg NA28] μεταβαλλόμενοι RP † 28:6 αὐτὸν εἶναι θεόν WH Treg NA28] θεὸν αὐτὸν εἶναι RP ‡ 28:7 τρεῖς ἡμέρας Treg NA28 RP] ἡμέρας τρεῖς WH § 28:8 δυσεντερίω WH Treg NA28] δυσεντερία RP * 28:9 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP † 28:9 ἐν τῇ νήσω ἔχοντες ἀσθενείας WH Treg NA28] ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ RP

καὶ ἔθεραπεύοντο,

10 οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας[‡].

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἠνήχθημεν[§] ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότει ἐν τῇ νήσῳ Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκοῦροις.

12 καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς,

13 ὅθεν ἑπιελόντες^{*} κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεराῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους,

14 οὗ εὐρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν ἑπαρ[†] αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν.

15 κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἤλθαν[‡] εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

16 Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν[§] εἰς Ῥώμην, ἔπετράπη τῷ Παύλῳ^{*} μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι ἑαυτὸν[†] τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρῶτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων,[‡]

18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί·

19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι ἑκατόνταρχον[§]

20 διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι, ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι.

21 οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν.

22 ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς, περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἔστιν^{*} ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἤκον[†] πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ πείθων τε αὐτούς[‡] περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωτῆ ἕως ἑσπέρας.

24 καὶ οἱ μὲν ἐπέειθοντο τοῖς λεγομένοις οἱ δὲ ἠπίστουν,

25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν[§]

26 Ἐλέγων^{*} Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν· Ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνήτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·

27 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσιν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν

‡ 28:10 τὰς χρείας WH Treg NA28] τὴν χρεῖαν RP § 28:11 ἀνήχθημεν WH Treg NA28] ἤχθημεν RP * 28:13 περιελόντες WH NA28] περιελθόντες Treg RP † 28:14 παρ' WH Treg NA28] ἐπ' RP ‡ 28:15 ἤλθαν WH Treg NA28] ἐξήλθον RP § 28:16 εἰσήλθομεν WH Treg NA28] ἤλθομεν RP * 28:16 ἐπετράπη τῷ Παύλῳ WH Treg NA28] ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη RP † 28:17 αὐτὸν WH Treg NA28] τὸν Παῦλον RP ‡ 28:17 Ἐγὼ ἄνδρες ἀδελφοί WH Treg NA28] Ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ RP § 28:19 κατηγορεῖν WH Treg NA28] κατηγορήσασθαι RP * 28:22 ἡμῖν ἔστιν WH Treg NA28] ἔστιν ἡμῖν RP † 28:23 ἤκον RP] ἤλθον WH Treg NA28 ‡ 28:23 αὐτούς WH Treg NA28] + τὰ RP § 28:25 ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP * 28:26 λέγων WH Treg NA28] λέγον RP

καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

²⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν[†] ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη ἡ τοῦτο[‡] σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἠκούσονται[§]

³⁰ ἠενέμεινεν^{*} ἡ δὲ[†] διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν,

³¹ κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως. /book'

[†] **28:28** ἔστω ὑμῖν Treg NA28 RP | ὑμῖν ἔστω WH [‡] **28:28** τοῦτο WH Treg NA28] - RP [§] **28:28** ἀκούσονται WH Treg NA28] + 29 καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. RP ^{*} **28:30** ἠενέμεινεν WH Treg NA28] ἠέμεινεν RP [†] **28:30** δὲ WH Treg NA28] + ὁ Παῦλος RP

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

¹ Παῦλος δούλος Ἰησοῦ* , κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ

² ὁ προεπηγγέλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίας

³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα,

⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,

⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,

⁶ ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ,

⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἕνεκα πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

⁹ μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ὃς λατρεύω ἐν τῷ πνεύματι μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησθῆναι ὑμῶν ποιοῦμαι

¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐδοθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς.

¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς,

¹² τοῦτο δὲ ἐστὶν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προθέμην ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.

¹⁴ Ἕλλησίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί·

¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον[‡] δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι·

¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων,

¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ θεὸς γὰρ[§] αὐτοῖς ἐφάνερωσεν.

²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε ἄτιδος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολόγητους,

²¹ διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠυχάριστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά·

²² φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν,

²³ καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιωματι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἔρπετων.

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP † **1:8** περὶ WH Treg NA28] ὑπὲρ RP ‡ **1:16** εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τοῦ χριστοῦ RP § **1:19** θεὸς γὰρ WH Treg NA28] γὰρ θεὸς RP

24 Ἐὰν Διὸ* παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς†

25 οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλόγητος εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν,

27 ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς‡ ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,

29 πεπληρωμένους πάσῃ ἁδικίᾳ § πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοθείας, ψιθυριστῶν,

30 καταλάλους, θεοσυγεῖς, ὕβριστῶν, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,

31 ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἁστόργους* ἀνελεήμονας·

32 οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων·

2 οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ;

4 ἢ τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἄγει;

5 κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἁποκαλύψεως* δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ,

6 ὅς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

7 τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον·

8 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἁπειθοῦσιν† τῇ ἀληθείᾳ πειθόμενοι δὲ τῇ ἀδικίᾳ ὀργὴ καὶ θυμὸς‡,

9 θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνου·

10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι·

11 οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.

12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται·

13 οὐ γὰρ οἱ ἄκροαταὶ ἁνόμου§ δίκαιοι παρὰ τῷ* θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ ἁνόμου† δικαιωθήσονται.

* 1:24 Διὸ WH Treg NA28] + καὶ RP † 1:24 αὐτοῖς WH Treg NA28] ἑαυτοῖς RP ‡ 1:27 ἑαυτοῖς Treg NA28 RP] αὐτοῖς WH § 1:29 ἀδικία WH Treg NA28] + πορνεία RP * 1:31 ἁστόργους WH Treg NA28] + ἀσπόνδους RP * 2:5 ἀποκαλύψεως WH Treg NA28] + καὶ RP † 2:8 ἀπειθοῦσι WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ 2:8 ὀργὴ καὶ θυμὸς WH Treg NA28] θυμὸς καὶ ὀργὴ RP § 2:13 ἁνόμου WH Treg NA28] τοῦ νόμου RP * 2:13 τῷ WH NA28 RP] – Treg † 2:13 ἁνόμου WH Treg NA28] τοῦ νόμου RP

14 ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ἱκανῶσιν* οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος·

15 οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμπαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,

16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε[§] κρίνει* ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Ἰησοῦ†.

17 Ἐἰ δὲ[‡] σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ ἠνόμω[§] καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ

18 καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου,

19 πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει,

20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ—

21 ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις;

22 ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδωλα ἱεροσυλεῖς;

23 ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;

24 τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσης; ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾦς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν.

26 ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ, οὐχ* ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται;

27 καὶ κρίνει ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου.

28 οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομῆ·

29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖός, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς;

2 πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ* ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ.

3 τί γὰρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ;

4 μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς† γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικῆσῃς[‡] ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω.

6 μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν κόσμον;

7 εἰ δὲ[§] ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι,

8 καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὣν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως, προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι,

10 καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,

‡ 2:14 ποιῶσιν WH Treg NA28] ποιῆ RP § 2:16 ἡμέρα ὅτε Treg NA28 RP] ἡ ἡμέρα WH * 2:16 κρίνει WH NA28] κρίνει Treg RP † 2:16 Ἰησοῦ Ἰησοῦ WH NA28] Ἰησοῦ Ἰησοῦ Treg NIV RP

‡ 2:17 εἰ δὲ WH Treg NA28] ἴδε RP § 2:17 νόμῳ WH Treg NA28] τῷ νόμῳ RP * 2:26 οὐχ WH Treg NA28] οὐχί RP * 3:2 γὰρ WH NA28 RP] – Treg † 3:4 καθὼς NA28 RP] καθάπερ WH Treg

‡ 3:4 νικῆσῃς WH NA28] νικήσης Treg RP § 3:7 δὲ WH NA28] γὰρ Treg RP

11 οὐκ ἔστιν ῥο^{*} συνίων, οὐκ ἔστιν ῥο[†] ἐκζητῶν τὸν θεόν·

12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστιν[‡] ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.

13 τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν,

14 ὣν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·

15 ὄξεις οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,

16 σύντριμμα καὶ τάλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,

17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.

18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ·

20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν,

22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ᾧ πάντας[§] τοὺς πιστεύοντας, οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή.

23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ,

24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῆ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον ῥο^{*} πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων

26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ῥο[†] ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως.

28 λογιζόμεθα ῥο[‡] δικαιοῦσθαι πίστει[§] ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου.

29 ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχί^{*} καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν,

30 εἴπερ[†] εἶς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

31 νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ῥο[‡] ιστάνομεν[‡]

4

1 Τί οὖν ἐροῦμεν ῥο^{*} εὐρηκέναι^{*} Ἀβραάμ τὸν ῥο[†] προπάτορα ῥο[‡] ἡμῶν[‡] κατὰ σάρκα;

2 εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ ῥο[†] πρὸς[§] θεόν,

3 τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

4 τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα·

5 τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην,

* 3:11 ῥο[†] Treg NA28 RP] - WH † 3:11 ῥο[†] Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:12 ἔστιν WH Treg RP] + ὁ NA28 § 3:22 πάντας WH Treg NA28] καὶ ἐπὶ πάντας RP * 3:25 διὰ WH Treg] + τῆς NA28 RP † 3:26 τὴν WH Treg NA28] - RP ‡ 3:28 γὰρ WH Treg NA28] οὖν RP § 3:28 δικαιοῦσθαι πίστει WH Treg NA28] πίστει δικαιοῦσθαι RP * 3:29 οὐχί WH Treg NA28] + δὲ RP † 3:30 εἴπερ WH Treg NA28] εἴπερ RP ‡ 3:31 ιστάνομεν WH Treg NA28] ιστώμεν RP * 4:1 εὐρηκέναι Treg NA28] - WH RP † 4:1 προπάτορα WH Treg NA28] πατέρα RP ‡ 4:1 ἡμῶν WH Treg NA28] + εὐρηκέναι RP § 4:2 πρὸς WH Treg NA28] + τὸν RP

6 καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογιζέται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι,

8 μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ λογισηται κύριος ἀμαρτιάν.

9 Ὁ μακαρισμὸς οὗτος οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ† Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ·

11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ ἠλοισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,

12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχουσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως § τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι * κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως·

14 εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ καθήρηται ἡ ἐπαγγελία·

15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὐ γὰρ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν,

17 καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε), κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα·

18 ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου·

19 καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα § νεκρωμένον, ἑκατονταετῆς που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας,

20 εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ θεῷ

21 καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατὸς ἐστὶν καὶ ποιῆσαι.

22 διὸ * ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ,

24 ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,

25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5

1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν * πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

2 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ·

3 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἠκαυχώμεθα† ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται,

* 4:8 οὗ WH Treg NA28] ᾧ RP † 4:9 γάρ WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 4:11 λογισθῆναι WH Treg NIV] + καὶ RP NA28 § 4:12 ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως WH Treg NA28] πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ RP * 4:13 εἶναι WH Treg NA28] + τοῦ RP † 4:15 δὲ WH Treg NA28] γάρ RP ‡ 4:19 πίστει WH Treg NA28] + οὐ RP § 4:19 σῶμα Holmes WHmarg] + ἤδη WH Treg NA28 RP * 4:22 διὸ Holmes WHmarg] + καὶ WH Treg NA28 RP * 5:1 ἔχομεν NA28 RP] ἔχομεν WH Treg † 5:3 καυχώμεθα WH NA28 RP] καυχώμενοι Treg

4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα.

5 ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

6 Ἔτι γὰρ[‡] Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι ἔσκατα καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν.

7 μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθάνεται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν·

8 συνίστηναι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν.

9 πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιοθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.

10 εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ·

11 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

12 Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διηλθεν ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον—

13 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου,

14 ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.

15 Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.

16 καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.

17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνός δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς·

19 ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.

20 νόμος δὲ παρεῖσθη ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπίσσευσεν ἡ χάρις,

21 ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

6

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἔπιμένωμεν* τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;

2 μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;

3 ἢ ἄγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;

4 συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

5 Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα·

‡ 5:6 Ἔτι γὰρ Treg NA28 RP] Εἴ γε WH § 5:6 ἔτι WH Treg NA28] – RP * 6:1 ἐπιμένωμεν WH Treg NA28] Ἐπιμένωμεν RP

6 τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ,

7 ὁ γὰρ ἀποθανῶν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

8 εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ·

9 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει·

10 ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ.

11 οὕτως καὶ ὑμεῖς λογιζέσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν† τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ † Ἰησοῦ‡

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ὁδοῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ,

13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ* ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ.

14 ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτησόμεν! ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν·

16 οὐκ οἴδατε ὅτι ὧ̄ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἔστε ὧ̄ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

17 χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς,

18 ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ·

19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

21 τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος·

22 νυνὶ δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον.

23 τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7

1 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ;

2 ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.

3 ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίζει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

4 Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ.

5 ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ·

6 νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ̄ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.

† 6:11 εἶναι νεκροὺς μὲν WH Treg NA28 | νεκροὺς μὲν εἶναι RP; νεκροὺς μὲν NIV ‡ 6:11 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + τῷ κυρίῳ ἡμῶν RP § 6:12 ὑπακούειν WH Treg NA28] + αὐτῇ ἐν RP * 6:13 ὡσεὶ WH Treg NA28] ὡς RP † 6:15 ἁμαρτησόμεν WH Treg NA28] ἁμαρτησόμεν RP

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω ἐμὶ διὰ νόμου, τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις·

⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.

⁹ ἐγὼ δὲ ἔζω χωρὶς νόμου ποτὲ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,

¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολή ἢ εἰς ζωὴν αὐτὴ εἰς θάνατον·

¹¹ ἢ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.

¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἅγια καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

¹³ Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἔγένετο* θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

¹⁴ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ ἑσάρκινός* εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

¹⁵ ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ.

¹⁶ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός.

¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα* ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλει παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ[§]

¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.

²⁰ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω* τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

²¹ Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται·

²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον,

²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν* τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατεύομενον τῷ νόμῳ τοῦ νόος μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἔν τῳ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.

²⁴ ταλαιπῶρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

²⁵ χάρις* τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

* Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῦ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

8

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*

² ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν ἑσ[†] ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

³ τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί,

⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα·

⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος.

⁶ τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη·

* **7:13** ἐγένετο WH Treg NA28 | γέγονεν RP † **7:14** σάρκινός WH Treg NA28 | σαρκικός RP ‡ **7:17** οἰκοῦσα Treg NA28 RP | ἐνοικοῦσα WH § **7:18** οὐ WH Treg NA28 | + οὐχ εὐρίσκω RP * **7:20** θέλω WH Treg | + ἐγὼ NA28 RP † **7:23** ἐν WH Treg NA28] - RP ‡ **7:25** χάρις Treg | χάρις δὲ WH NA28; εὐχαριστῶ RP * **8:1** Ἰησοῦ WH Treg NA28] + μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα RP † **8:2** σε WH NA28] με Treg NIV RP

7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται·

8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῶ ἀρέσαι οὐ δύναται.

9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τὶς πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.

10 εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.

11 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγεῖραντος ῥτὸν[‡] Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγεῖρας ἔκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν[§] ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα* ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν,

13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε μέλλετε ἀποθνήσκειν, εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεθε.

14 ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι ἰσχυροὶ εἰσιν θεοῦ†.

15 οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας ἐν ᾧ κρίζομεν· Αββὰ ὁ πατήρ·

16 αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ.

17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

19 ἢ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται·

20 τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκ οὔσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ῥεφ[‡] ἐλπίδι

21 ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ.

22 οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν·

23 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ[§] τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ* αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στεναζόμεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.

24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς, ὁ γὰρ βλέπει ῥτίς[†] ἐλπίζει;

25 εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ[‡] ἡμῶν· τὸ γὰρ τί ῥπροσευξόμεθα[§] καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ῥὑπερεντυγχάνει* στεναγμοῖς ἀλαλήτοις,

27 ὁ δὲ ἔραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα ῥσυνεργεῖ[†] εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν.

‡ 8:11 τὸν WH Treg NA28] - RP § 8:11 ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν WH] χριστὸν ἐκ νεκρῶν Treg NA28; τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν RP * 8:11 τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα Treg RP] τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος WH NA28 † 8:14 υἰοί εἰσιν θεοῦ Treg] υἰοὶ θεοῦ εἰσιν WH NA28; εἰσιν υἰοὶ θεοῦ RP ‡ 8:20 ἐφ' WH NA28] ἐπ' RP Treg § 8:23 καὶ αὐτοὶ WH Treg RP NA28] - NIV * 8:23 ἡμεῖς καὶ WH Treg NA28] καὶ ἡμεῖς RP † 8:24 τίς WH NA28] + τί Treg; + τί καὶ RP ‡ 8:26 τῇ ἀσθενείᾳ WH Treg NA28] ταῖς ἀσθενείαις RP § 8:26 προσευξόμεθα WH Treg NA28] προσευξόμεθα RP * 8:26 ὑπερεντυγχάνει WH Treg NA28] + ὑπὲρ ἡμῶν RP † 8:28 συνεργεῖ Treg NA28 RP] + ὁ θεός WH

29 ὅτι οὐς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς·

30 οὐς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὐς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὐς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;

32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;

33 τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων·

34 τίς ὁ ἱ κατακρινῶν[‡] Ἰησοῦς[§] ἀποθανόντων, μᾶλλον ἢ δὲ^{*} ἔγερθεῖς[†] ὅς ἱ καί[‡] ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν·

35 τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;

36 καθὼς γέγραπται ὅτι Ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.

38 πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἔνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις[§]

39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9

1 Ἀληθεῖαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυροῦσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ,

2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου·

3 ἠυχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ^{*} ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,

4 οἵτινες εἰσὶν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι,

5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

6 Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ·

7 οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.

8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα·

9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός.

10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν·

11 μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τὴν ἀγαθὸν ἢ φαῦλον[†] ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μὲνη,

12 οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι·

13 καθὼς[‡] γέγραπται· Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.

[‡] 8:34 κατακρινῶν WH NA28] κατακρίνων Treg RP § 8:34 Χριστὸς Treg RP] + Ἰησοῦς WH NA28

* 8:34 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP † 8:34 ἐγερθεῖς Treg NA28 RP] + ἐκ νεκρῶν WH ‡ 8:34 καὶ Treg NA28 RP] - WH § 8:38 ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις WH Treg NA28] δυνάμεις

οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα RP * 9:3 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ WH Treg NA28] αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι RP † 9:11 φαῦλον WH Treg NA28] κακόν RP ‡ 9:13 καθὼς Treg NA28 RP] καθάπερ WH

- 14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο·
 15 τῷ Ἰωσήφ γὰρ λέγει· Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω.
 16 ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ.
 17 λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραῷ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγγειρά σε ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν
 σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ.
 18 ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.
 19 Ἐρεῖς ἡμεῖς οὖν· Τί οὖν ἔτι μέμεταται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν;
 20 ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε! σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
 πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως;
 21 ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φουράματος ποιῆσαι ὁ μὲν
 εἰς τιμὴν σκευῶν ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν;
 22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν
 ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν,
 23 καὶ τίνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν
 εἰς δόξαν,
 24 οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν;—
 25 ὡς καὶ ἐν τῷ Ἰωσήφ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ
 ἠγαπημένην ἠγαπημένην·
 26 καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
 θεοῦ ζῶντος.
 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος
 τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα ἰσωθήσεται·
 28 λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.
 29 καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς
 Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.
 30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην,
 δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·
 31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν.
 32 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ
 προσκόμματος,
 33 καθὼς γέγραπται· Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου,
 καὶ ὁ πιστεῦν ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθήσεται.

10

- 1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ ἰδέσθαι* πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ
 αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.
 2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν,
 3 ἄγνωστον γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ἱζητοῦντες στήσαι, τῇ
 δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν·
 4 τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

§ 9:15 Μωϋσεῖ γὰρ WH Treg NA28] γὰρ Μωϋσεῖ RP * 9:19 μοι οὖν WH Treg NA28] οὖν μοι RP
 † 9:19 οὖν NA28] - WH Treg RP ‡ 9:20 ὦ ἄνθρωπε μενοῦνγε WH Treg NA28] Μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε
 RP § 9:23 καὶ Treg NA28 RP] - WH * 9:26 αὐτοῖς WH NA28 RP] - Treg † 9:27 ὑπόλειμμα WH
 Treg NA28] κατάλειμμα RP ‡ 9:28 συντέμνων WH Treg NA28] + ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντεταγμένον
 RP § 9:31 νόμον WH Treg NA28] + δικαιοσύνης RP * 9:32 ἔργων WH Treg NA28] + νόμου RP
 † 9:32 προσέκοψαν WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 9:33 καὶ WH Treg NA28] + πᾶς RP * 10:1
 ἰδέσθαι WH Treg NA28] + ἡ RP † 10:1 αὐτῶν WH Treg NA28] τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν RP ‡ 10:3 ἰδίαν
 WH Treg] + δικαιοσύνην NA28 RP

⁵ Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου [§] ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. * †‡

⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· Μὴ εἶπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν·

⁷ ἢ· Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.

⁸ ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὁ κηρύσσουσα.

⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς [§] ἐν τῷ στόματί σου * κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·

¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν·

¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

¹² οὐ γὰρ ἐστιν διαστολή Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν·

¹³ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

¹⁴ Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται † εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ † πιστεύσωσιν ‡ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ † ἀκούσωσιν [§] χωρὶς κηρύσσοντος;

¹⁵ πῶς δὲ † κηρύξωσιν * ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; † καθὼς † γέγραπται· Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων † τὰ [§] ἀγαθὰ.

¹⁶ ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;

¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ *

¹⁸ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

¹⁹ ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; † πρώτος Μωϋσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἄσυνέτω παροργιῷ ὑμᾶς.

²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· Εὐρέθην ἐν † τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην [§] τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.

²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11

¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπόωσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.

² οὐκ ἀπόωσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ *

³ Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, † τὰ † θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου.

⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαψαν γόνυ τῇ Βάαλ.

§ 10:5 ὅτι τὴν ... νόμου WH] τὴν ... νόμου ὅτι Treg NA28 RP * **10:5** τοῦ NA28 RP] - WH Treg † **10:5** ποιήσας WH] + αὐτὰ Treg NA28 RP ‡ **10:5** αὐτῇ WH Treg] αὐτοῖς NA28 RP

§ 10:9 ὁμολογήσῃς Treg NA28 RP] + τὸ ῥῆμα WH * **10:9** σου Treg NA28 RP] + ὅτι WH † **10:14** ἐπικαλέσονται WH Treg NA28] ἐπικαλέσονται RP ‡ **10:14** πιστεύσωσιν WH Treg NA28] πιστεύσουσιν RP

§ 10:14 ἀκούσωσιν WH Treg NA28] ἀκούσουσιν RP * **10:15** κηρύξωσιν WH Treg NA28] κηρύξουσιν RP † **10:15** καθὼς Treg NA28 RP] καθάπερ WH ‡ **10:15** εὐαγγελιζομένων WH Treg NA28] + εἰρήνην τῶν εὐαγγελιζομένων RP **§ 10:15** τὰ NA28 RP] - WH Treg *

10:17 Χριστοῦ WH Treg NA28] θεοῦ RP † **10:19** Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω WH Treg NA28] οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ RP ‡ **10:20** ἐν Treg NA28] - WH RP **§ 10:20** ἐγενόμην WH NA28 RP] + ἐν Treg * **11:2** Ἰσραὴλ WH Treg NA28] + λέγων RP † **11:3** τὰ WH Treg NA28] καὶ τὰ RP

⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν·

⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις[‡] οὐκέτι γίνεται ἡ χάρις.

⁷ τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτευχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτευχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν,

⁸ καθὼς[§] γέγραπται· Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

⁹ καὶ Δαυὶδ λέγει· Γεννηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,

¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

¹¹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς.

¹² εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

¹³ Ὑμῖν ἡ δὲ* λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν ἴσμεν ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω,

¹⁴ εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν.

¹⁵ εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;

¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

¹⁷ εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρισθῆς ἐν αὐτοῖς καὶ συγκαινωνὸς τῆς ῥίζης[‡] τῆς πλιόττος τῆς ἐλαίας ἐγένου,

¹⁸ μὴ κατακαυῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυῶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάξεις ἀλλὰ ἡ ρίζα σέ.

¹⁹ ἔρῃς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.

²⁰ καλῶς τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας, μὴ ὑψηλὰ φρόνει[§], ἀλλὰ φοβοῦ·

²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, ἴσμεν* σοὺ φείσεται.

²² ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομία[†] θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ ἡ χρηστότης θεοῦ[‡], ἐὰν ἐπιμένῃς[§] τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.

²³ κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμένωσι* τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς[†] πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς.

²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαιίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρισθῆς εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

²⁵ Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε[‡] ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέληθῃ,

²⁶ καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται· Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥύομενος[§] ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

‡ **11:6** χάρις WH Treg NA28] + εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον RP § **11:8** καθὼς NA28 RP] καθάπερ WH Treg * **11:13** δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP † **11:13** οὖν WH Treg NA28] – RP ‡ **11:17** ῥίζης WH NA28] + καὶ Treg RP § **11:20** ὑψηλὰ φρόνει WH Treg NA28] ὑψηλοφρόνει RP * **11:21** οὐδὲ WH Treg NIV] μήπως οὐδὲ RP NA28 † **11:22** ἀποτομία WH Treg NA28] ἀποτομίαν RP ‡ **11:22** χρηστότης θεοῦ WH Treg NA28] χρηστότητα RP § **11:22** ἐπιμένῃς WH Treg NA28] ἐπιμείνης RP * **11:23** ἐπιμένωσι WH Treg NA28] ἐπιμείνωσιν RP † **11:23** ἐστὶν ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς ἐστὶν RP ‡ **11:25** ἦτε Holmes] + ἐν WH Treg; + παρ' NA28 RP § **11:26** ρύομενος WH Treg NA28] + καὶ RP

28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἔχθοροι δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας·

29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.

30 ὡσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,

31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἕλεει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἔνυν ἐλεηθῶσιν·

32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπίθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλέησῃ.

33 Ὡ βῆθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;

35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;

36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

12

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν· εὐάρεστον τῷ θεῷ*, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν·

2 καὶ μὴ συσχηματίζεσθε† τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε‡ τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός§ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.

4 καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι ἅμα πολλά μέλη* ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,

5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώματι ἔσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ† δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη.

6 ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητεῖαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως,

7 εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ,

8 εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος, ἀποσυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλῶμενοι τῷ ἀγαθῷ·

10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι,

11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες,

12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες,

13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.

14 εὐλογεῖτε τοὺς ἰδιώκοντας‡ εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταράσθε.

15 χαίρειν μετὰ χαιρόντων§ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.

17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων·

18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες·

* **11:30** γὰρ WH Treg NA28] + καὶ RP † **11:31** νῦν WH NA28] – Treg RP * **12:1** εὐάρεστον τῷ θεῷ Treg NA28 RP] τῷ θεῷ εὐάρεστον WH † **12:2** συσχηματίζεσθε WH Treg NA28] συσχηματίζεσθαι RP ‡ **12:2** μεταμορφοῦσθε WH Treg NA28] μεταμορφοῦσθαι RP § **12:2** νοός WH Treg NA28] + ὑμῶν RP * **12:4** πολλά μέλη WH Treg NA28] μέλη πολλά RP † **12:5** τὸ WH Treg NA28] ὁ RP ‡ **12:14** διώκοντας WH] + ὑμᾶς Treg NA28 RP § **12:15** χαιρόντων WH Treg NA28] + καὶ RP

¹⁹ μὴ ἐαυτοὺς ἐκδικουόντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος.

²⁰ ἀλλὰ ἐὰν* πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

²¹ μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω, οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ ῥοῦσαι* ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.

² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἐαυτοῖς κρίμα λήμψονται.

³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ* ἀλλὰ τῷ κακῷ^S. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·

⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικὸς εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.

⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνειδήσιν,

⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

⁷ ἀπόδοτε* πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν.

⁹ τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἕτερα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ* ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ^S· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πληρωμα οὗν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹ Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς* ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

¹² ἡ νὺξ πρόεκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποβαλώμεθα[†] οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ[‡] τὰ ὄπλα τοῦ φωτός,

¹³ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσηχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ,

¹⁴ ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε εἰς ἐπιθυμίαις.

14

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.

² ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.

³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, ὁ δὲ* μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.

* 12:20 ἀλλὰ ἐὰν WH Treg NA28] Ἐὰν οὖν RP * 13:1 οὐσαι WH Treg NA28] + ἐξουσίαι RP † 13:1 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP ‡ 13:3 τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ WH Treg NA28] τῶν ἀγαθῶν ἔργων RP

§ 13:3 τῷ κακῷ WH Treg NA28] τῶν κακῶν RP * 13:7 ἀπόδοτε WH Treg NA28] + οὖν RP † 13:8 ἀλλήλους ἀγαπᾶν WH Treg NA28] ἀγαπᾶν ἀλλήλους RP ‡ 13:9 τῷ λόγῳ τούτῳ WH Treg NA28] τοῦτῳ τῷ λόγῳ RP § 13:9 ἐν τῷ WH Treg RP NA28] – NIV * 13:11 ἡδὴ ὑμᾶς WH NA28] ἡδὴ ἡμᾶς Treg; ἡμᾶς ἡδὴ RP † 13:12 ἀποβαλώμεθα Holmes] ἀποθώμεθα WH Treg NA28 RP ‡ 13:12 ἐνδυσώμεθα δὲ WH Treg NA28] καὶ ἐνδυσώμεθα RP * 14:3 ὁ δὲ WH Treg NA28] καὶ ὁ RP

4 σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, ἄδυναται γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν.

5 Ὁς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ πληροφροεῖσθω·

6 ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ* καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.

7 Οὐδείς γάρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδείς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει·

8 ἔάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἔάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν. ἔάν τε οὖν ζῶμεν ἔάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν.

9 εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ

11 γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.

12 ἄρα ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ἰδίῳ δώσει

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.

14 οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκεῖν κοινόν.

15 εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν.

16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν.

17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χάρις ἐν πνεύματι ἁγίῳ·

18 ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

19 ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους.

20 μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.

21 καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ·

22 σὺ πίστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει·

23 ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν*

† 14:4 δυνατεῖ γὰρ WH Treg NA28] δυνατὸς γάρ ἐστιν RP ‡ 14:4 κύριος WH Treg NA28] θεὸς RP

§ 14:5 μὲν Treg NIV RP] + γάρ WH NA28 * 14:6 φρονεῖ WH Treg NA28] + καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ RP † 14:9 Χριστὸς WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 14:9 ἀπέθανεν WH Treg NA28] + καὶ ἀνέστη RP § 14:10 θεοῦ WH Treg NA28] χριστοῦ RP * 14:11 πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται WH NA28 RP] ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα Treg † 14:12 ἄρα Treg] + οὖν WH NA28 RP ‡ 14:12 δώσει Holmes WHmarg] + τῷ θεῷ WH NA28 RP; ἀποδώσει τῷ θεῷ Treg § 14:14 ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP * 14:15 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP † 14:18 τούτῳ WH Treg NA28] τούτοις RP ‡ 14:21 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ Treg RP] – wh NA28 § 14:22 ἦν WH Treg NA28] – RP * 14:23 ἐστίν WH Treg NA28] + 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξει κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσητημένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοήν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. RP

15

1 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

2 Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν·

3 καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ.

4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς* τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη† ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

5 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν‡,

6 ἵνα ὀμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς§ εἰς δόξαν ἑαυτοῦ* θεοῦ.

8 Λέγω γὰρ† Χριστὸν‡ διάκονον γεγενῆσθαι§ περὶ τομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων,

9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τοῦτο ἔξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.

10 καὶ πάλιν λέγει· Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

11 καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον*, καὶ ἔπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.*†

12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· Ἦ Εἶσα ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.

13 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθοσύνης, πεπληρωμένοι ἑπάσης‡ γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους§ νουθετεῖν.

15 Ἐτολμηρότερον* δὲ ἔγραψα ὑμῖν† ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησκῶν ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ‡ τοῦ θεοῦ

16 εἰς τὸ εἶνά με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ§ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 Ἐχῶ οὖν τὴν* καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν·

18 οὐ γὰρ τολμήσω ἔτι λαλεῖν† ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἔθνων, λόγῳ καὶ ἔργῳ,

19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος‡ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ,

* 15:4 εἰς Treg NA28 RP | πάντα εἰς WH † 15:4 ἐγράφη WH Treg NA28 | προεγράφη RP ‡ 15:5 Χριστὸν Ἰησοῦν WH NA28 RP | Ἰησοῦν Χριστὸν Treg § 15:7 ὑμᾶς Treg NA28 RP | ἡμᾶς WH

* 15:7 τοῦ WH Treg NA28] - RP † 15:8 γὰρ WH Treg NA28] δέ RP ‡ 15:8 Χριστὸν WH Treg NA28] + Ἰησοῦν RP § 15:8 γεγενῆσθαι WH NA28 RP | γένεσθαι Treg * 15:11 πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον WH Treg NA28] τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη RP † 15:11 ἐπαινεσάτωσαν WH Treg NA28] ἐπαινεσατε RP ‡ 15:14 πάσης Treg RP] + τῆς WH NA28 § 15:14 ἀλλήλους WH Treg NA28] ἄλλους RP * 15:15 τολμηρότερον NA28 RP | τολμηρότερος WH Treg † 15:15 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἀδελφοί RP ‡ 15:15 ὑπὸ NA28 RP | ἀπὸ WH Treg § 15:16 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP * 15:17 τὴν WH Treg NA28] - RP † 15:18 τὴ λαλεῖν WH Treg NA28] λαλεῖν τὴ RP ‡ 15:19 πνεύματος NIV | ἁγίου WH Treg; + θεοῦ RP NA28

20 οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον[§] εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ,

21 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ὅϊς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται*, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς·

23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν[†] ἐτών,

24 ὡς ἂν[‡] πορευώμαι εἰς τὴν Ἑσπανίαν[§] ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν ὑμῶν πρῶτων ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ—

25 νυνὶ δὲ πορευόμαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις.

26 εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωσίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ.

27 εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἰσὶν αὐτῶν*· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς.

28 τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς[†] Ἑσπανίαν·

29 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας[‡] Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν,

31 ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ[§] τῇ διακονίᾳ μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐνπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται*,

32 ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθῶν[†] πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ[‡] συναναπαύσωμαι ὑμῖν.

33 ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

16

1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν καὶ* διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κερχραεῖς,

2 ἵνα αὐτὴν προσδέξῃσθε[†] ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ[‡].

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργοὺς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν,

5 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητὸν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας[§] εἰς Χριστόν.

6 ἀσπάσασθε Μαριάμ* ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς[†]

7 ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν[‡] τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσὶν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν[§] ἐν Χριστῷ.

§ 15:20 φιλοτιμούμενον WH NA28 RP] φιλοτιμοῦμαι Treg * 15:21 Ὅϊς ... αὐτοῦ ὄψονται Treg NA28 RP] Ὀψονται οἷς ... αὐτοῦ WH † 15:23 ἱκανῶν WH Treg] πολλῶν NA28 RP ‡ 15:24 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 15:24 Σπανίαν WH Treg NA28] + ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς RP * 15:27 εἰσὶν αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν εἰσὶν RP † 15:28 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 15:29 εὐλογίας WH Treg NA28] + τοῦ εὐαγγελίου τοῦ RP § 15:31 καὶ WH Treg NA28] + ἵνα RP * 15:31 τοῖς ἁγίοις γένηται WH Treg NA28] γένηται τοῖς ἁγίοις RP † 15:32 ἐλθῶν WH NA28] ἔλθω Treg RP ‡ 15:32 θεοῦ WH NA28] + καὶ Treg RP * 16:1 καὶ WH NA28] – Treg RP † 16:2 αὐτὴν προσδέξῃσθε NA28 RP] προσδέξῃσθε αὐτὴν WH Treg ‡ 16:2 ἐμοῦ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἐμοῦ RP § 16:5 Ἀσίας WH Treg NA28] Ἀχαΐας RP * 16:6 Μαριάμ RP] Μαρίαν WH Treg NA28 † 16:6 ὑμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς RP ‡ 16:7 Ἰουνίαν WH Treg RP] Ἰουνιᾶν NA28 § 16:7 γέγοναν WH Treg NA28] γεγόνασιν RP

8 ἀσπάσασθε Ἐμπλιᾶτον* τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.

9 ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου.

10 ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.

11 ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ† μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ.

12 ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ.

13 ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἑμοῦ.

14 ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατροβᾶν, Ἐρμᾶν* καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.‡

15 ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλιαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους.

16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι Ἐπάσαι§ τοῦ Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἔκκλινετε* ἀπ' αὐτῶν·

18 οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν† Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.

19 ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ἔφ' ὑμῖν οὐν χαίρω‡, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς§ εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.

20 ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζεται† ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.

22 ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ.

23 ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὄλης τῆς ἐκκλησίας‡. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

24 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν§ Ἄμην* ἢ / 'book'

* 16:8 Ἀμπλιᾶτον WH NA28 Treg] Ἀμπλιαν RP † 16:11 συγγενῆ WH NA28 RP] συγγενῆν Treg

‡ 16:14 Ἐρμῆν Πατροβᾶν Ἐρμᾶν WH Treg NA28] Ἐρμᾶν Πατρόβαν Ἐρμῆν RP § 16:16 πᾶσαι WH

Treg NA28] - RP * 16:17 ἐκκλινετε WH Treg NA28] ἐκκλινάτε RP † 16:18 ἡμῶν WH Treg

NA28] + Ἰησοῦ RP ‡ 16:19 ἐφ' ὑμῖν οὐν χαίρω WH Treg NA28] Χαίρω οὐν τὸ ἐφ' ὑμῖν RP § 16:19

σοφοὺς Treg NA28] + μὲν WH RP * 16:20 Χριστοῦ Treg RP] - WH NA28 † 16:21 Ἀσπάζεται

WH Treg NA28] Ἀσπάζονται RP ‡ 16:23 ὄλης τῆς ἐκκλησίας WH Treg NA28] τῆς ἐκκλησίας ὄλης RP

§ 16:24 Ἡ χάρις ... ὑμῶν RP] - WH Treg NA28 * 16:24 Ἀμην RP] 25 τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι

κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσημημένου, 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμην. WH Treg NA28

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός

2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντί τόπῳ αὐτῶν καὶ ἡμῶν.†‡

3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

5 ὅτι ἐν παντί ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντί λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,

6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,

7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

9 πιστὸς ὁ θεὸς δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

11 ἔδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν.

12 λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.

13 μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;

14 εὐχαριστῶ* ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γαῖον,

15 ἵνα μὴ τις εἶπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε†

16 ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανά οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

17 οὐ γὰρ ἀπέστειλén με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν.

19 γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου‡

21 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας.

22 ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα Σαίτουσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν·

23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον ἔθνεσιν* δὲ μωρίαν,

* 1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP † 1:2 ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ Treg] τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH NA28 RP ‡ 1:2 αὐτῶν WH Treg NA28] + τε RP § 1:4 μου Treg NA28 RP] – WH * 1:14 εὐχαριστῶ WH NIV] + τῷ θεῷ Treg RP NA28 † 1:15 ἐβαπτίσθητε WH Treg NA28] ἐβάπτισα RP ‡ 1:20 κόσμου WH Treg NA28] + τούτου RP § 1:22 σημεῖα WH Treg NA28] σημεῖον RP * 1:23 ἔθνεσιν WH Treg NA28] Ἕλλησιν RP

24 αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν.

25 ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων[†] ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ισχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς·

27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τοὺς σοφοὺς[‡], καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ισχυρά,

28 καὶ τὰ ἄγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ,

29 ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

30 ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν^{*} ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις,

31 ἵνα καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2

1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ ἑμαρτύριον^{*} τοῦ θεοῦ.

2 οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι[†] ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον·

3 κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς,

4 καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν ἑπιθειῶ σοφίας[‡] ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως,

5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων·

7 ἀλλὰ λαλοῦμεν ἑθεοῦ σοφίαν[§] ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰῶνων εἰς δόξαν ἡμῶν·

8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν·

9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὅσα^{*} ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

10 ἡμῖν γὰρ[†] ἀπεκάλυψεν ὁ θεός[‡] διὰ τοῦ πνεύματος[§] τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ.

11 τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν^{*} εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.

12 ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν·

13 ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος[†] πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

† 1:25 ἀνθρώπων WH Treg NA28] + ἐστίν RP ‡ 1:27 καταισχύνη τοὺς σοφοὺς WH Treg NA28] τοὺς σοφοὺς καταισχύνη RP § 1:28 τὰ Treg NA28] καὶ τὰ WH RP * 1:30 σοφία ἡμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν σοφία RP * 2:1 μαρτύριον Treg NIV RP] μυστήριον WH NA28 † 2:2 τι εἰδέναι WH Treg NA28] τοῦ εἰδέναι τι RP ‡ 2:4 πειθοῖ σοφίας Holmes] πειθοῖς σοφίας λόγοις WH Treg NA28; πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις RP § 2:7 θεοῦ σοφίαν WH Treg NA28] σοφίαν θεοῦ RP * 2:9 ὅσα WH Treg] ἃ NA28 RP † 2:10 γὰρ WH] δὲ Treg NA28 RP ‡ 2:10 ἀπεκάλυψεν ὁ θεός WH Treg NA28] ὁ θεός ἀπεκάλυψεν RP § 2:10 πνεύματος WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 2:11 ἔγνωκεν WH Treg NA28] οἶδεν RP † 2:13 πνεύματος WH Treg NA28] + ἀγίου RP

14 Ψυχικός δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται·

15 ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ἅπαντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.

16 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3

1 Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ἰλαῆσαι ὑμῖν* ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις† ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ.

2 γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, ἵνα ἴσῃτε, οὐ γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' ἵνα οὐδὲ ᾄδειτε νῦν δύνασθε,

3 ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις* οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;

4 ὅταν γὰρ λέγῃ τις Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δὲ Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποι† ἐστε;

5 τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς; τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; διακονοὶ δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. §*

6 ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠῤῥξεν·

7 ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός.

8 ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον,

9 θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα† ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλέπετω πῶς ἐποικοδομεῖ·

11 θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός·

12 εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον* χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, §

13 ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται, ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστὶν τὸ πῦρ αὐτό* δοκιμάσει.

14 εἴ τις τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται·

15 εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν†;

17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθειρεῖ, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός,

19 ἢ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν· γέγραπται γάρ· Ὁ δρασσομένης τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν·

20 καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι.

21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν,

‡ 2:15 τὰ NA28] μὲν WH Treg RP * 3:1 λαλῆσαι ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν λαλῆσαι RP † 3:1 σαρκίνοις WH Treg NA28] σαρκίκοις RP ‡ 3:2 οὐ WH Treg NA28] καὶ οὐ RP § 3:2 οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε RP * 3:3 ἔρις WH Treg NA28] + καὶ διχοστασίαι RP † 3:4 οὐκ ἄνθρωποι WH Treg NA28] οὐχὶ σαρκικοί RP ‡ 3:5 τί WH Treg NA28] τίς RP § 3:5 Ἀπολλῶς τί δὲ ἐστὶν Παῦλος WH Treg NA28] Παῦλος τίς δὲ Ἀπολλῶς RP * 3:5 διάκονοι WH Treg NA28] ἀλλ' ἢ διάκονοι RP † 3:10 ἔθηκα WH Treg NA28] τέθεικα RP ‡ 3:12 θεμέλιον WH Treg NA28] + τοῦτον RP § 3:12 χρυσόν ἄργυρον WH NA28 RP] χρυσίον ἄργύριον Treg * 3:13 αὐτό WH Treg NA28] – NIV RP † 3:16 οἰκεῖ ἐν ὑμῖν Treg NA28 RP] ἐν ὑμῖν οἰκεῖ WH

22 εἶτε Παῦλος εἶτε Ἀπολλῶς εἶτε Κηφᾶς εἶτε κόσμος εἶτε ζωὴ εἶτε θάνατος εἶτε ἐνεστώτα εἶτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν‡

23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

4

1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρετάς Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ.

2 Ὡς* λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστὸς τις εὑρεθῇ.

3 ἔμοι δὲ εἰς ἐλάχιστὸν ἐστίν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω·

4 οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι, ὃ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν.

5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτά τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλάς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἐπολλῶν† δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό· Μὴ ὑπὲρ ἡμῶν γέγραπται § ἵνα μὴ εἴς ὑπὲρ τοῦ ἐνός φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου.

7 τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

8 Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.

9 δοκῶ γάρ* ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανάτιους, ὅτι θάνατον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

10 ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.

11 ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν

12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμεν εὐλογοῦμεν, δικώμενοι ἀνεχόμεθα,

13 ἄδυσφημοὶ † παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίφημα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ ἠνοουθετῶν‡

15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγὸς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας, ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.

16 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε.

17 διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν ἡμῶν τέκνον § ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες·

19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνῶσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύνάμιν,

20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει.

21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματι τε πραΰτητος;

‡ 3:22 ὑμῶν WH Treg NA28] + ἐστίν RP * 4:2 Ὡςε WH Treg NA28] ὁ δὲ RP † 4:6 Ἀπολλῶν WH Treg NA28] Ἀπολλῶ RP ‡ 4:6 ἢ WH Treg NA28] δ RP § 4:6 γέγραπται WH Treg NA28] + φρονεῖν RP * 4:9 γάρ WH Treg NA28] + ὅτι NIV RP † 4:13 δυσφημούμενοι WH NA28] βλασφημούμενοι Treg RP ‡ 4:14 νοουθετῶν WH NA28] νοουθετῶ Treg RP § 4:17 μου τέκνον WH Treg NA28] τέκνον μου RP * 4:17 Ἰησοῦ WH NA28] - Treg RP

5

1 Ὡς ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἦτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν* ὥστε γυναικὰ τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν.

2 καὶ ὑμεῖς πεφουσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἄρθῃ[†] ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας[‡]

3 Ἐγὼ μὲν γάρ, ἀπὼν[§] σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον

4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ* συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἑμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ[†]

5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου[‡]

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;

7 ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν[§] ἐτύθη Χριστός·

8 ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις,

10 τοῦ* πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε[‡] ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεθῆν.

11 νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιοῦτῳ μηδὲ συνεσθίειν.

12 τί γάρ μοι[§] τοὺς ζῆξ κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε,

13 τοὺς δὲ ζῆξ ὁ θεὸς κρίνει* ἐξάρατε[†] τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6

1 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων;

2 ἢ* οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοι ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;

3 οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μή τιγε βιωτικά;

4 βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε;

5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφὸς[†] ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνά μέσον τοῦ ἀδελφοῦ[‡] αὐτοῦ,

6 ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων;

7 ἢ δὲ οὖν[§] ὁλως ἤττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε;

8 ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο* ἀδελφούς.

9 Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν[†] οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὕτε

* 5:1 ἔθνεσιν WH Treg NA28] + ὀνομάζεται RP † 5:2 ἀρθῇ WH Treg NA28] ἐξάρθῃ RP ‡ 5:2 ποιήσας Treg RP] πράξας WH NA28 § 5:3 ἀπὼν WH Treg NA28] ὡς ἀπὼν RP * 5:4 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP † 5:4 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ 5:5 κυρίου WH NA28] + Ἰησοῦ Treg RP § 5:7 ἡμῶν WH Treg NA28] + ὑπὲρ ἡμῶν RP * 5:10 οὐ WH Treg NA28] καὶ οὐ RP † 5:10 καὶ WH Treg NA28] ἢ RP ‡ 5:10 ὠφείλετε WH Treg NA28] ὄφειλετε RP § 5:12 μοι WH Treg NA28] + καὶ RP * 5:13 κρίνει WH Treg] κρινεῖ NA28 RP † 5:13 ἐξάρατε WH Treg NA28] καὶ ἐξαρεῖτε RP * 6:2 ἢ WH Treg NA28] - RP † 6:5 οὐδεὶς σοφὸς WH Treg NA28] σοφὸς οὐδὲ εἰς RP ‡ 6:5 ἀδελφοῦ WH Treg NA28 RP] + καὶ τοῦ ἀδελφοῦ em Holmes § 6:7 οὖν WH Treg RP NA28] - NIV * 6:8 τοῦτο WH Treg NA28] ταῦτα RP † 6:9 θεοῦ βασιλείαν WH Treg NA28] βασιλείαν θεοῦ RP

πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται

¹⁰ οὔτε ἑκείνοι οὔτε πλεονέκται[‡], οὐδὲ ἡμέθυστοι, οὐ λοιδόροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ* κληρονομήσουσιν.

¹¹ καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ[†] καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

¹² Πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος.

¹³ τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι·

¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγείρειν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

¹⁵ οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο.

¹⁶ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνη ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεύματι ἐστιν.

¹⁸ φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει.

¹⁹ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν,

²⁰ ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν[§]

7

¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε* καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι·

² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν[†] ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ.

⁴ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή.

⁵ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μῆτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσθητε[‡] τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε* ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.

⁶ τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν.

⁷ θέλω δὲ[†] πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτὸν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα[‡] ἐκ θεοῦ, ὁ[§] μὲν οὕτως, ὁ* δὲ οὕτως.

⁸ Λέγω δὲ τοὺς ἀγάμους καὶ ταῖς χήρας, καλὸν αὐτοῖς[†] εἶναι μείνωσιν ὡς κἀγώ·

⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦσθε, γαμήσατέωσαν, κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμήσαι[‡] ἢ πυροῦσθαι.

¹⁰ Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι—

¹¹ εἰ δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆτω— καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

[‡] **6:10** κλέπτει οὔτε πλεονέκται WH Treg NA28] πλεονέκται οὔτε κλέπτει RP **§ 6:10** οὐ WH Treg NA28] οὔτε RP * **6:10** θεοῦ WH Treg NA28] + οὐ RP † **6:11** Ἰησοῦ RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NA28; ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ WH ‡ **6:16** ἢ WH Treg NA28] – RP **§ 6:20** ὑμῶν WH Treg NA28] + καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἄτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ RP * **7:1** ἐγράψατε WH NA28] + μοι Treg RP † **7:3** ὀφειλὴν WH Treg NA28] ὀφειλομένην εὐνοίαν RP ‡ **7:5** σχολάσθητε WH Treg NA28] σχολάζητε RP **§ 7:5** τῇ WH Treg NA28] + νηστεία καὶ τῇ RP * **7:5** ἦτε WH Treg NA28] συνέρχησθε RP † **7:7** δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP ‡ **7:7** ἔχει χάρισμα WH Treg NA28] χάρισμα ἔχει RP **§ 7:7** **□** WH Treg NA28] **δ**ς RP * **7:7** **□** WH Treg NA28] **δ**ς RP † **7:8** αὐτοῖς WH Treg NA28] + ἐστιν RP ‡ **7:9** γαμήσαι Treg NA28 RP] γαμῆν WH

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἴλεγω ἐγὼ §, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναικᾶ ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν·

13 καὶ γυνὴ εἴ τις * ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος† συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα‡.

14 ἡγίασαι γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασαι ἡ γυνὴ ἢ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ § εἰπεῖ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγια ἐστίν.

15 εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις, ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς * ὁ θεός.

16 τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναικᾶ σώσεις;

17 εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν† ὁ κύριος‡ ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός § οὕτως περιπατεῖτω καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.

18 περιτετμημένους τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις*; μὴ περιτεμένεσθω.

19 ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ.

20 ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρήσαι.

22 ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δούλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως† ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δούλος ἐστίν Χριστοῦ.

23 τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δούλοι ἀνθρώπων.

24 ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι.

26 νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστώσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπων τὸ οὕτως εἶναι.

27 δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῆτε λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῆτε γυναικᾶ·

28 ἐὰν δὲ καὶ ἡγαμῆσθῃς‡ οὐχ ἡμαρτες. καὶ ἐὰν γῆμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. θλίψιν δὲ τῆ σαρκὸς ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φεῖδομαι.

29 τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναικᾶς ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, §

30 καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες,

31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον* ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἄρῃση† τῷ κυρίῳ·

33 ὁ δὲ ἡγαμῆσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἄρῃση‡ τῇ γυναικί,

§ 7:12 λέγω ἐγὼ WH Treg NA28] ἐγὼ λέγω RP * 7:13 εἴ τις NA28] ἦτις WH Treg RP † 7:13 οὗτος WH Treg NA28] αὐτός RP ‡ 7:13 τὸν ἄνδρα WH Treg NA28] αὐτόν RP § 7:14 ἀδελφῷ WH Treg NA28] ἀνδρὶ RP * 7:15 ἡμᾶς Treg NIV RP] ὑμᾶς WH NA28 † 7:17 ἐμέρισεν NA28 RP] μεμέρικεν WH Treg ‡ 7:17 κύριος WH Treg NA28] θεός RP § 7:17 θεός WH Treg NA28] κύριος RP * 7:18 κέκληται τις WH Treg NA28] τις ἐκλήθη RP † 7:22 ὁμοίως WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 7:28 ἡγαμῆσθῃς WH Treg NA28] ἡγαμῆσθῃς RP § 7:29 ἐστίν τὸ λοιπὸν WH Treg NA28] τὸ λοιπὸν ἐστίν RP * 7:31 τὸν κόσμον WH Treg NA28] τῷ κόσμῳ τούτῳ RP † 7:32 ἀρῃση WH Treg NA28] ἀρῃσει RP ‡ 7:33 ἀρῃση WH Treg NA28] ἀρῃσει RP

34 καὶ ἡ ἀγαμία* καὶ ἡ ἄγαμος* καὶ ἡ παρθένος† μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἢ ἡ ἀγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ* τῷ ἀνδρὶ.

35 τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφωρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον κυρίῳ ἀπερισπάστως.

36 Εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὁ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεῖτωσαν.

37 ὃς δὲ ἔσθηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος ἢ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ*, τῆρεῖν† τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει†

38 ὥστε καὶ ὁ γαμίζων ἢ τὴν παρθένον ἑαυτοῦ* καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ † μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιήσει

39 Ἡ γυνὴ δέδεται* ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἢ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ·

40 μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν. ἡ γνώσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.

2 εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω σκαθῶς δεῖ γινῶναι·

3 εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἶς.

5 καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί,

6 ἀλλ' ἡμῖν εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

7 Ἄλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνώσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενῆς οὕσα μολύνεται.

8 βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα*.

§ 7:34 καὶ WH Treg NA28] - RP * 7:34 ἡ ἀγαμος WH Treg NA28] - RP † 7:34 παρθένος WH Treg NA28] + ἡ ἀγαμία RP ‡ 7:34 [τῷ WH Treg NA28] - RP § 7:34 [τῷ WH Treg NA28] - RP

* 7:34 ἀρέσῃ WH Treg NA28] ἀρέσει RP † 7:35 σύμφωρον WH Treg NA28] συμφέρον RP ‡ 7:35 εὐπάρεδρον WH Treg NA28] εὐπρόσεδρον RP § 7:37 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος WH Treg NA28] ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ RP * 7:37 ἰδίᾳ καρδίᾳ WH Treg NA28] καρδίᾳ αὐτοῦ RP † 7:37 τῆρεῖν WH Treg NA28] τοῦ τῆρεῖν RP ‡ 7:37 ποιήσει WH Treg NA28] ποιεῖ RP § 7:38 [γαμίζων WH Treg NA28] ἐγαμίζων RP * 7:38 τὴν παρθένον ἑαυτοῦ Treg] τὴν ἑαυτοῦ παρθένον WH NA28; - RP

† 7:38 καὶ ὁ WH Treg NA28] ὁ δὲ RP ‡ 7:38 [γαμίζων WH Treg NA28] ἐγαμίζων RP § 7:38 ποιήσει WH Treg NA28] ποιεῖ RP * 7:39 δέδεται WH Treg NA28] + νόμῳ RP † 7:39 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 7:40 δὲ Treg NA28 RP] γὰρ WH * 8:2 εἴ WH Treg NA28] + δὲ RP † 8:2 ἐγνωκέναι WH Treg NA28] εἰδέναι RP ‡ 8:2 οὐπω WH Treg NA28] οὐδέπω οὐδὲν RP § 8:2 ἔγνω WH Treg NA28] ἔγνωκεν RP * 8:4 θεὸς WH Treg NA28] + ἕτερος RP † 8:7 συνηθείᾳ WH Treg NA28] συνείδησις RP ‡ 8:7 ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου WH Treg NA28] τοῦ εἰδώλου ἔως ἄρτι RP

§ 8:8 παραστήσει WH Treg NA28] παρίστησιν RP * 8:8 γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα RP] ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν WH NA28; ἐὰν

9 βλέπετε δὲ μὴ πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἄσθενέσιν[†]
 10 ἔαν γὰρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθῆσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν;
 11 ἄπολλυται γὰρ[‡] ὁ ἀσθενῶν ἔνστη σὴ γνώσει, ὁ ἀδελφός^{*} δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν.
 12 οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε.
 13 διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9

1 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ;^{‡†}
 2 εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι, ἡ γὰρ σφραγίς μου τῆς[‡] ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ.
 3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἔστιν αὕτη[§].
 4 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν^{*}
 5 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφῶν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
 6 ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἢ μὴ ἔργαζεσθαι;
 7 τίς στρατεύεται ἰδιοῖς ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεῦει ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν[‡] αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τίς[§] ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;
 8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ^{*} λέγει;
 9 ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ κημώσεις[†] βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ,
 10 ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπιδί[‡] ὁ ἄροτριῶν ἄροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν[§].
 11 εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;
 12 εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας^{*} μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;[†]
 Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ ἕτινα ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.
 13 οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ[‡] ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἢ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες[§] τῷ θυσιαστηρίῳ συμμαρίζονται;
 14 οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

[†] 8:9 ἀσθενέσιν WH Treg NA28] ἀσθενούσιν RP [‡] 8:11 ἀπόλλυται γὰρ WH Treg NA28] καὶ ἀπολείται RP [§] 8:11 ἐν WH Treg NA28] ἀδελφὸς ἐπὶ RP * 8:11 ὁ ἀδελφός WH Treg NA28] - RP * 9:1 ἐλεύθερος οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος WH Treg NA28] ἀπόστολος οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος RP † 9:1 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + Χριστὸν RP ‡ 9:2 μου τῆς WH Treg NA28] τῆς μου RP § 9:3 ἐστιν αὕτη WH Treg NA28] αὕτη ἐστίν RP * 9:4 πεῖν WH NA28] πειν Treg RP † 9:6 μὴ WH Treg NA28] τοῦ μὴ RP ‡ 9:7 τὸν καρπὸν WH Treg NA28] ἐκ τοῦ καρποῦ RP § 9:7 τίς Holmes Tregmarg] ἢ τίς WH Treg NA28 RP * 9:8 καὶ ... ταῦτα οὐ WH Treg NA28] οὐχὶ καὶ ... ταῦτα RP † 9:9 κημώσεις Treg NA28] φημώσεις WH RP ‡ 9:10 ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι WH Treg NA28] ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει RP § 9:10 ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν WH Treg NA28] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι RP * 9:12 ὑμῶν ἐξουσίας WH Treg NA28] ἐξουσίας ὑμῶν RP † 9:12 τινα ἐγκοπὴν WH Treg NA28] ἐγκοπὴν τινα RP ‡ 9:13 τὰ WH Treg NA28] - RP § 9:13 παρεδρεύοντες WH Treg NA28] προσεδρεύοντες RP

15 Ἐγὼ δὲ οὐ κέρρημα οὐδενὶ* τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ— τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει†.

16 ἂν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ†μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοι ἐστὶν ἂν μὴ εὐαγγελίσωμαι§

17 εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι.

18 τίς οὖν μοι* ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον† εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἑμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω·

20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον‡, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·

21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος ἑθεοῦ§ἀλλ' ἔνομος Ἐριστοῦ* ἵνα κερδάνω† τοὺς ἀνόμους·

22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν§ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα* πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 ἅπαντα†δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε.

25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.

26 ἐγὼ τοῖνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρνω·

27 ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μὴ πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένομαι.

10

1 Οὐ θέλω γάρ* ὑμᾶς ἄγνωεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλῃν ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον,

2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἔβαπτίσαντο† ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ,

3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα‡ ἔφαγον

4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα§, ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ* ἦν ὁ Χριστός·

5 ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠδύοκῃσεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.

7 μὴ δὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν ὥσπερ γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίξουσιν.

8 μὴ δὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπασαν μᾶ ἡμέρα εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες.

* 9:15 οὐ κέρρημα οὐδενὶ WH Treg NA28] οὐδενὶ ἐχρησάμην RP † 9:15 οὐδεὶς κενώσει WH Treg NA28] ἵνα τις κενώσει RP ‡ 9:16 γάρ WH Treg NA28] δέ RP § 9:16 εὐαγγελίσωμαι WH Treg NA28] εὐαγγελίζωμαι RP * 9:18 μοῦ WH Treg NA28] μοί RP † 9:18 εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τοῦ Χριστοῦ RP ‡ 9:20 μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον WH Treg NA28] - RP § 9:21 θεοῦ WH Treg NA28] θεῶ RP * 9:21 Χριστοῦ WH Treg NA28] Χριστῶ RP † 9:21 κερδάνω WH Treg NA28] κερδήσω RP ‡ 9:21 τοὺς WH Treg NA28] - RP § 9:22 ἀσθενέσιν WH Treg NA28] + ὡς RP * 9:22 γέγονα WH Treg NA28] + τὰ RP † 9:23 πάντα WH Treg NA28] τοῦτο RP * 10:1 γάρ WH Treg NA28] δέ RP † 10:2 ἐβαπτίσαντο WH Treg RP] ἐβαπτίσθησαν NA28 ‡ 10:3 πνευματικὸν βρῶμα WH Treg NA28] βρῶμα πνευματικὸν RP § 10:4 πνευματικὸν ἔπιον πόμα WH Treg NA28] πόμα πνευματικὸν ἔπιον RP * 10:4 πέτρα δέ WH Treg NA28] δέ πέτρα RP

9 μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Ἰησοῦν[†] καθὼς[‡] τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφρων ἀπώλλυντο[§]

10 μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ^{*} τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.

11 ταῦτα ὁ[†] τυπικῶς συνέβαινε[‡] ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων καθήνηκεν[§]

12 ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέση,

13 πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι^{*} ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοὶ μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας.

15 ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι.

16 τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ[†]; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν;

17 ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σώμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.

18 βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχ[‡] οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν;

19 τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτὸν τί ἐστίν, ἢ ὅτι εἰδωλὸν[§] τί ἐστίν;

20 ἀλλ' ὅτι ἂ ἠθύουσιν^{*} δαιμονίοις· καὶ οὐ θεῷ ἠθύουσιν[†], οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.

21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.

22 ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 Πάντα[‡] ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα[§] ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.

24 μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου^{*}

25 πᾶν τὸ ἐν μακέλλω πωλούμενον ἐσθίετε μὴδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν,

26 τοῦ κυρίου γὰρ[†] ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

27 εἴ[‡] τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορευέσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μὴδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·

28 ἐὰν δὲ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἱερόθυτόν[§] ἐστίν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν^{*}

29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;

30 εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

31 εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.

† 10:9 Ἰησοῦν RP NA28] κύριον WH Treg NIV ‡ 10:9 καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP § 10:9 ἀπώλλυντο WH Treg NA28] ἀπώλοντο RP * 10:10 καθάπερ WH Treg NA28] καθὼς καὶ RP † 10:11 δὲ WH Treg NA28] + πάντα RP ‡ 10:11 τυπικῶς συνέβαινε WH Treg NA28] τύποι συνέβαινον RP § 10:11 καθήνηκεν WH Treg NA28] καθήνησεν RP * 10:13 δύνασθαι WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP † 10:16 ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ WH Treg NA28] τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν RP ‡ 10:18 οὐχ WH NA28] οὐχὶ RP Treg § 10:19 εἰδωλόθυτὸν τί ... ὅτι εἰδωλὸν WH Treg NA28] εἰδωλὸν τί ... ὅτι εἰδωλόθυτὸν RP * 10:20 ἠθύουσιν NA28] ἠθύουσιν τὰ ἔθνη WH Treg; θύει τὰ ἔθνη RP † 10:20 καὶ οὐ θεῷ ἠθύουσιν WH Treg NA28] θύει καὶ οὐ θεῷ RP ‡ 10:23 Πάντα WH Treg NA28] + μοι RP § 10:23 Πάντα WH Treg NA28] + μοι RP * 10:24 ἑτέρου WH Treg NA28] + ἕκαστος RP † 10:26 κυρίου γὰρ WH Treg NA28] γὰρ κυρίου RP ‡ 10:27 εἰ WH Treg NA28] + δέ RP § 10:28 ἱερόθυτόν WH Treg NA28] εἰδωλόθυτόν RP * 10:28 συνείδησιν WH Treg NA28] + Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς RP

32 ἀπρόσκοποι ἕκαστος Ἰουδαίους γίνεσθε[†] καὶ Ἑλλήσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ,
 33 καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ ἰσχυρὸν[‡] ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

11

1 μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.
 2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς^{*} ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε.
 3 θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ[‡] Χριστοῦ ὁ θεός.
 4 πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς[‡] ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.
 6 εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλύπτεσθω.
 7 ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ[§] γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρὸς ἐστίν.
 8 οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·
 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.
 10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους.
 11 πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς^{*} ἐν κυρίῳ·
 12 ὡσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ.
 13 ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι;
 14 οὐδὲ[†] ἡ φύσις αὐτῆς[‡] διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν,
 15 γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου ἑδδοται[§]
 16 εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλόνομος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
 17 Τοῦτο δὲ ἑπαγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ^{*} ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε.
 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω.
 19 δεῖ γὰρ καὶ[†] αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα ἕκαστος οἱ δοκιμοὶ φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.
 20 συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν,
 21 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει.
 22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν[‡]; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

† 10:32 καὶ Ἰουδαίους γίνεσθε WH Treg NA28] γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους RP ‡ 10:33 ἰσχυρὸν WH Treg NA28] συμφέρον RP * 11:2 ὑμᾶς WH Treg NA28] + ἀδελφοί RP † 11:3 τοῦ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:5 αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆς RP § 11:7 ἡ WH Treg NA28] - RP * 11:11 γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς WH Treg NA28] ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς RP † 11:14 οὐδὲ WH Treg NA28] ἢ οὐδὲ RP ‡ 11:14 ἡ φύσις αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆς ἡ φύσις RP § 11:15 δέδοται RP] + αὐτῇ WH Treg NA28 * 11:17 ἐπαγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ WH NA28 RP] παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν Treg † 11:19 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:22 εἶπω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν εἶπω RP

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἢ παρέδιδετο § ἔλαβεν ἄρτον

24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν * Τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν† τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκις ἑὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

26 ὡσάκις γὰρ ἑὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον * πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ.

27 Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως § ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου.

28 δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω·

29 ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων * κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα†

30 διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἰκανοί.

31 εἰ δὲ ἑαυτοῦς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·

32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ § κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.

34 εἴ * τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθῃ διατάξομαι.

12

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

2 οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἡγεσθε ἀπαγόμενοι.

3 διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· Ἀνάθεμα Ἦσοῦς * καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· Κύριος Ἰησοῦς† εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·

5 καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος·

6 καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὃ δὲ † αὐτὸς § θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.

8 ὧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,

9 ἑτέρω * πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλω † χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι,

10 ἄλλω § ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω * προφητεία, ἄλλω † διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρω † γένη γλωσσῶν, ἄλλω § ἑρμηνεῖα γλωσσῶν·

§ 11:23 παρεδίδοτο WH Treg NA28] παρεδίδοτο RP * 11:24 εἶπεν WH Treg NA28] + Ἀλάβετε φάγετε RP † 11:24 ὑμῶν WH Treg NA28] + κλωμενον RP ‡ 11:25 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP § 11:26 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP * 11:26 ποτήριον WH Treg NA28] + τοῦτο RP † 11:26 οὐ WH Treg NA28] + ἂν RP ‡ 11:27 ἄρτον WH Treg NA28] + τοῦτον RP § 11:27 ἀναξίως WH Treg NA28] + τοῦ κυρίου RP * 11:29 πίνων WH Treg NA28] + ἀναξίως RP † 11:29 σῶμα WH Treg NA28] + τοῦ κυρίου NIV RP ‡ 11:31 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP § 11:32 ὑπὸ RP] + τοῦ WH Treg NA28 * 11:34 εἴ WH Treg NA28] + δέ RP * 12:3 Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦν RP † 12:3 Κύριος Ἰησοῦς WH Treg NA28] Κύριον Ἰησοῦν RP ‡ 12:6 ὁ δὲ Treg NA28 RP] καὶ ὁ WH § 12:6 αὐτὸς WH Treg NA28] + ἐστὶν RP * 12:9 ἐτέρω WH Treg NA28] + δέ RP † 12:9 ἄλλω Holmes] + δέ WH Treg NA28 RP ‡ 12:9 ἐνὶ WH Treg NA28] αὐτῷ RP § 12:10 ἄλλω Holmes] + δέ WH Treg NA28 RP * 12:10 ἄλλω Treg] + δέ WH NA28 RP † 12:10 ἄλλω Treg] + δέ WH NA28 RP ‡ 12:10 ἐτέρω WH Treg NA28] + δέ RP § 12:10 ἄλλω Holmes] + δέ WH Treg NA28 RP

11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἔν ἐστιν καὶ μέλη ἑπολλά ἔχει*, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος†πολλά ὄντα ἐν ἐστὶν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός·

13 καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες‡εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἑλληνας, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ ἑπάντες ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά.

15 ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;

16 καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος·

17 εἰ ὄλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὄλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;

18 ἑγυνησδὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἕκαστον αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν.

19 εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

20 νῦν δὲ πολλὰ ἑμὲν* μέλη, ἐν δὲ σῶμα.

21 οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ· Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω·

22 ἀλλὰ πολλῶ μάλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν,

23 καὶ ἂ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τοῦτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,

24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει† ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι‡περισσοτέραν δούς τιμὴν,

25 ἵνα μὴ ἦ ὁ σχίσμα§ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.

26 καὶ εἴτε* πάσχει ἐν μέλος† συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἑμέλος, συχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.

28 καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δευτέρον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα‡δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

29 μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδασκαλοὶ; μὴ πάντες δυνάμεις;

30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;

31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ ἑμείζονα§ καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.

2 καὶ ἐὰν* ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν†ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη ἑμεθιστάνα‡ ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.

* 12:12 πολλὰ ἔχει WH Treg NA28] ἔχει πολλὰ RP † 12:12 σώματος WH Treg NA28] + τοῦ ἐνός RP ‡ 12:13 πάντες WH Treg NA28] + εἰς RP § 12:18 οὐκ NA28 RP] νῦν WH Treg * 12:20 μὲν Treg NA28 RP] - WH † 12:24 ἔχει WH Treg RP NA28] + τιμῆς NIV ‡ 12:24 ὑστεροῦντι RP] ὑστεροῦμένῳ WH Treg NA28 § 12:25 σχίσμα WH Treg NA28] σχίσματα RP * 12:26 εἴτε WH NA28 RP] εἴ τι Treg † 12:26 μέλος WH Treg] ἐν μέλος NA28 RP ‡ 12:28 ἔπειτα WH Treg NA28] εἴτα RP § 12:31 μεῖζονα WH Treg NA28] κρείττονα RP * 13:2 [καὶ ἐὰν] Treg NA28 RP] κἂν WH † 13:2 [καὶ ἐὰν] NA28 RP] κἂν WH Treg ‡ 13:2 μεθιστάνα Treg NA28] μεθιστάειν WH RP

³ 'καὶ ἐὰν[§] ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, 'καὶ ἐὰν^{*} παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα 'καυθήσομαι† ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

⁴ Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη‡ οὐ ζηλοῖ ἢ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ φουσιῶται,

⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν,

⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

⁸ Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ῥίπτει[§] εἶτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἶτε γλώσσαί, παύσονται· εἶτε γνώσεις, καταργηθήσεται.

⁹ ἐκ μέρους ῥὰρ^{*} γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·

¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ† τέλειον, ῥτὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

¹¹ ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος‡· ὅτε[§] γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθῶς καὶ ἐπεγνώσθην.

¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14

¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ῥἀλλὰ^{*} θεῶ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια·

³ ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομῆν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.

⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

⁵ θέλω δὲ† πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων ἢ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ ῥδιερμηνεύῃ‡ ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομῆν λάβῃ.

⁶ Ἡ[§]νὺν δὲ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ;

⁷ ὅμως τὰ ἄψυχα φωνῆν διδόντα, εἶτε αὐλὸς εἶτε κιθάρα, ἐὰν διαστολῆν τοῖς φθόγγοις μὴ ῥδῶ^{*} πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλοῦμενον ἢ τὸ κιθαρῖζόμενον;

⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον ῥφωνῆν σάλπιγξ† δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον;

⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

¹⁰ τοσαῦτα εἰ τύχοι γένῃ φωνῶν ῥεῖσιν‡ ἐν κόσμῳ, καὶ ῥοὐδὲν[§] ἄφωνον·

¹¹ ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομῆν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

¹³ ῥδιὸ^{*} ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.

§ 13:3 [καὶ ἐὰν] RP] κἂν WH Treg NA28 * 13:3 [καὶ ἐὰν] Treg NA28 RP] κἂν WH † 13:3 καυθήσομαι NIV] καυθῆσομαι Treg RP; καυχήσομαι WH NA28 ‡ 13:4 ἡ ἀγάπη Treg NA28 RP] - WH § 13:8 πίπτει WH Treg NA28] ἐκπίπτει RP * 13:9 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP † 13:10 τὸ WH Treg NA28] τότε τὸ RP ‡ 13:11 ἐλάλουν ... ἐλογιζόμην ὡς νήπιος WH Treg NA28] ὡς νήπιος ἐλάλουν ... ἐλογιζόμην RP § 13:11 ὅτε WH Treg NA28] + δὲ RP * 14:2 ἀλλὰ WH Treg NA28] + τῷ RP † 14:5 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP ‡ 14:5 διερμηνεύῃ WH Treg NA28] διερμηνεύει RP § 14:6 Νῦν WH Treg NA28] Νυνὶ RP * 14:7 δῶ WH Treg NA28] διδῶ RP † 14:8 φωνῆν σάλπιγξ Treg RP] σάλπιγξ φωνῆν WH NA28 ‡ 14:10 εἰσιν WH Treg NA28] ἐστὶν RP § 14:10 οὐδὲν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 14:13 διὸ WH Treg NA28] διότι RP

14 ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν.

15 τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί·

16 ἐπεὶ ἐὰν εὐλόγησῃ πνεύματι[‡] ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ιδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγουσ οὐκ οἶδεν·

17 σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

18 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ[§] πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις* γαλῶ†

19 ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους ἔτῳ νοί[‡] μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίου λόγους ἐν γλώσση.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε.

21 ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεισιν ἑτέρων[§] λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος.

22 ὥστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἢ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.

23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες ἄλαῶσιν γλώσσαις*, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;

24 ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,

25 ἡ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι Ὅντως ὁ θεός[‡] ἐν ὑμῖν ἐστιν.

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος[§] ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν^{*} ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γίνεσθω.*

27 εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἷς διερμηνεύτω·

28 ἐὰν δὲ μὴ ἦ[†] διερμηνευτής[†] σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.

29 προφηταὶ δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·

30 ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω.

31 δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται

32 (καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται,

33 οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ θεός ἀλλὰ εἰρήνης), ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν αἰώνων.

34 Αἱ γυναῖκες[‡] ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται[§] αὐταῖς λαλεῖν· ἀλλὰ ὑποτασέσθωσαν* καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.

35 εἰ δέ τι μαθεῖν[†] θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ[‡].

† 14:16 εὐλόγησῃ WH Treg NA28] εὐλογῆσῃ RP ‡ 14:16 πνεύματι Treg] ἐν πνεύματι WH NA28; τῷ πνεύματι RP § 14:18 θεῷ WH Treg NA28] + μου RP * 14:18 γλώσσαις WH NA28 RP] γλώσση Treg † 14:18 λαλῶ WH Treg NA28] λαλῶν RP ‡ 14:19 τῷ νοί WH Treg NA28] διὰ τοῦ νοός RP § 14:21 ἑτέρων WH Treg NA28] ἐτέροις RP * 14:23 λαλῶσιν γλώσσαις WH Treg NA28] γλώσσαις λαλῶσιν RP † 14:25 τὰ WH Treg NA28] καὶ οὕτως τὰ RP ‡ 14:25 Ὅντως ὁ θεός WH Treg NA28] Ὁ θεός ὄντως RP § 14:26 ἕκαστος WH Treg NA28] + ὑμῶν RP * 14:26 ἀποκάλυψιν ἔχει γλώσσαν WH Treg NA28] γλώσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει RP † 14:28 διερμηνευτής WH NA28 RP] ἐρμηνευτής Treg ‡ 14:34 γυναῖκες WH Treg NA28] + ὑμῶν RP § 14:34 ἐπιτρέπεται WH Treg NA28] ἐπιτέραται RP * 14:34 ὑποτασέσθωσαν WH Treg NA28] ὑποτάσσεσθαι RP † 14:35 μαθεῖν Treg NA28 RP] μανθάνειν WH ‡ 14:35 λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ WH Treg NA28] ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν RP

36 ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξήλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήνησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινώσκέτω ἅ γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου ἔστιν ὁ λόγος.

38 εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἄγνοεῖται*

39 ὥστε, ἀδελφοί μου[†] ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν[‡] μὴ κωλύετε γλώσσαις[‡].

40 πάντα ἡρώδη[§] Σευσύχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε,

2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς,

4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ* κατὰ τὰς γραφάς,

5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα·

6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες[‡] μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ[‡] ἐκοιμήθησαν·

7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν·

8 ἔσχον δὲ πάντων ὡσπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κάμοι.

9 ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὅς οὐκ εἰμι ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ·

10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ ὁ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί.

11 εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες* ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;

13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·

14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα[†] τὸ κήρυγμα ἡμῶν, ἡ κενὴ[‡] καὶ ἡ πίστις ὑμῶν[§]

15 εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἠγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἠγειρεν εἰπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.

16 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·

17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν* ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο.

19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν[†] μόνον, ἐλεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων[‡]

21 ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ἡ θάνατος[§] καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν·

§ 14:37 ἐστίν Holmes | ἐστίν ἐντολή WH Treg NA28; εἰσίν ἐντολαί RP * 14:38 ἀγνοεῖται WH NA28 | ἀγνοεῖτω Treg RP † 14:39 μου WH Treg NA28] - RP ‡ 14:39 μὴ κωλύετε γλώσσαις WH Treg NA28] γλώσσαις μὴ κωλύετε RP § 14:40 δὲ WH Treg NA28] - RP * 15:4 ἡμέρα τῇ τρίτῃ WH Treg NA28] τρίτῃ ἡμέρᾳ RP † 15:6 πλείονες WH Treg NA28] πλείους RP ‡ 15:6 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP § 15:10 ἡ NA28 RP] - WH Treg * 15:12 ἐν ὑμῖν τινες WH Treg NA28] τινες ἐν ὑμῖν RP † 15:14 ἄρα WH Treg RP] + καὶ NA28 ‡ 15:14 κενὴ WH Treg NA28] + δὲ RP § 15:14 ὁμῶν Treg NA28 RP] ἡμῶν WH * 15:17 ὁμῶν Treg NA28 RP] + ἐστίν WH † 15:19 ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν WH Treg NA28] ἠλπικότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ RP ‡ 15:20 κεκοιμημένων WH Treg NA28] + ἐγένετο RP § 15:21 θάνατος WH Treg NA28] ὁ θάνατος RP

22 ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιήσονται.

23 ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ·

24 εἶτα τὸ τέλος, ὅταν ἱεραδιδῶ* τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν,

25 δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι ἡμερῶν πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος,

27 πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἶπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, ὁμολοῖ ὅτι ἐκτός τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.

28 ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα ἵνα ἡ ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν*

30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

31 καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν† ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

32 εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφῆσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, ἄβριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.

33 μὴ πλανᾶσθε· φθειροῦσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.

34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ἡλαλῶ‡

35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, ποῖω δὲ σώματι ἔρχονται;

36 ἄφρων§ σὺ δὲ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ·

37 καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τίνος τῶν λοιπῶν·

38 ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ* σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον†σῶμα.

39 οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν‡, ἄλλη δὲ ἰχθύων§

40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἕτερα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἕτερα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων.

41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπεῖρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·

43 σπεῖρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεῖρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

44 σπεῖρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἔι* ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ† πνευματικόν.

45 οὕτως καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν.

46 ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.

* 15:24 παραδιδῶ WH NA28] παραδίδοι Treg; παραδῶ RP † 15:25 οὐ WH Treg NA28] + ἄν RP

‡ 15:28 τότε Treg NIV] + καὶ WH RP NA28 § 15:28 πάντα WH Treg NIV] τὰ πάντα RP NA28

* 15:29 αὐτῶν WH Treg NA28] τῶν νεκρῶν RP † 15:31 καύχησιν RP] + ἀδελφοί WH Treg NA28

‡ 15:34 ἡλαλῶ WH Treg NA28] λέγω RP § 15:36 ἄφρων WH Treg NA28] ἄφρον RP * 15:38

δίδωσιν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ δίδωσιν RP † 15:38 ἴδιον WH Treg NA28] τὸ ἴδιον RP ‡ 15:39

σὰρξ πτηνῶν WH Treg NA28] ἰχθύων RP § 15:39 ἰχθύων WH Treg NA28] πτηνῶν RP * 15:44

Εἰ WH Treg NA28] - RP † 15:44 ἔστιν καὶ WH Treg NA28] καὶ ἔστιν σῶμα RP

47 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος[‡] ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ.

48 οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·

49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ἑφορέσομεν[§] καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσει οὐ δύναται* οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.

51 ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες[†] οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,

52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.

53 δεῖ γάρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.

54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ[‡] θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν[§] τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.

55 ποῦ σου, θάνατε, τὸ νίκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;*[†]

56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος·

57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

58 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16

1 Περὶ δὲ τῆς λογιᾶς τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.

2 κατὰ μίαν ἑσβιάτου* ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὃ τι ἐὰν[†] εὐδοῦται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογιᾶι γίνωνται.

3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς ἐὰν[‡] δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους ἐπίψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ·

4 ἐὰν δὲ ἄξιον ἦ[§] τὸ καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται.

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι,

6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ* ἢ καὶ[†] παραχειμᾶσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἐὰν πορεύωμαι.

7 οὐ θέλω γάρ[‡] ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν, ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ[§]

8 ἐπιμενῶ* δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς·

9 θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς, τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς ἐκἀγώ[†]

11 μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ἐμε[‡] ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

‡ 15:47 ἄνθρωπος WH Treg NA28] + ὁ κύριος RP § 15:49 φορέσομεν NA28] φορέσομεν WH Treg RP

* 15:50 δύναται WH Treg NA28] δύναται RP † 15:51 πάντες WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ 15:54

φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ Treg NA28 RP] – WH § 15:54 ἀθανασίαν Treg NA28

RP] τὴν ἀθανασίαν WH * 15:55 νίκος ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον WH Treg NA28] κέντρον Ποῦ σου

Ἄϊδη τὸ νίκος RP * 16:2 σαββάτου WH Treg NA28] σαββάτων RP † 16:2 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP

‡ 16:3 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg § 16:4 ἄξιον ἦ WH Treg NA28] ἦ ἄξιον RP * 16:6 παραμενῶ

Treg NA28 RP] καταμενῶ WH † 16:6 καὶ Treg NA28 RP] – WH ‡ 16:7 γὰρ WH Treg NA28] δὲ

RP § 16:7 ἐπιτρέψῃ WH Treg NA28] ἐπιτρέπη RP * 16:8 ἐπιμενῶ Treg NA28 RP] ἐπιμενῶ WH

† 16:10 ἐκἀγώ NA28 Treg RP] ἐγώ WH ‡ 16:11 με WH NA28 RP] ἐμέ Treg

¹² Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

¹³ Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.

¹⁴ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

¹⁵ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἑαυτούς·

¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.

¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ἑμέτερον[§] δυστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν,

¹⁸ ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

¹⁹ Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας, ἁσπάζεται * ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα[†] σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.

²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

²¹ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου.

²² εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον[‡] ἤτω ἀνάθεμα. Μαράνα θά[§].

²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ * μεθ' ὑμῶν.

²⁴ ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ[†] /book'

[§] 16:17 ἑμέτερον WH Treg NA28] ὑμῶν RP * 16:19 ἀσπάζεται WH NA28] ἀσπάζονται Treg RP

[†] 16:19 Πρίσκα WH Treg NA28] Πρίσκιλλα RP ‡ 16:22 κύριον WH Treg NA28] + Ἰησοῦν Χριστόν RP

[§] 16:22 Μαράνα θά NA28] Μαράν ἀθά WH Treg RP * 16:23 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP

[†] 16:24 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῆ οὐσῆ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὄλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·

² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐλόγητός ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως,

⁴ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.

⁶ εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως† τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν,

⁷ καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν* εἰδότες ὅτι ὡς[§]κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.

⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ἡ ὑπὲρ* τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς ᾗ γενομένης† ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύνάμιν ἐβαρῆθημεν[‡], ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν·

⁹ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγειρόντι τοὺς νεκρούς·

¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται[§] εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,

¹¹ συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν* τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

¹² Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι†καὶ εἰλικρινεῖᾳ τοῦ[‡]θεοῦ, οὐκ[§]ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς·

¹³ οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι* ἔως τέλους ἐπιγνώσεσθε,

¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἔσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν†ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.

¹⁵ Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν[‡], ἵνα δευτέραν ἡμῶν[§]σχῆτε*

¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενος†μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλευομαι κατὰ

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:6** εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως WH NA28] - Treg RP ‡ **1:7** ὑμῶν WH NA28] + εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας Treg RP § **1:7** ὡς WH Treg NA28] ὡσπερ RP * **1:8** ὑπὲρ WH NA28 RP] περὶ Treg † **1:8** γενομένης WH Treg NA28] + ἡμῖν RP ‡ **1:8** ὑπὲρ δύνάμιν ἐβαρῆθημεν WH Treg NA28] ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύνάμιν RP § **1:10** ῥύσεται WH Treg NA28] ῥύεται RP * **1:11** ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP † **1:12** ἀγιότητι WH Treg NIV] ἀπλότητι RP NA28 ‡ **1:12** τοῦ WH Treg NA28] - RP § **1:12** οὐκ WH Treg NIV RP] καὶ οὐκ WH NA28 * **1:13** ὅτι WH Treg NA28] + καὶ RP † **1:14** ἡμῶν WH NA28] - Treg NIV RP ‡ **1:15** πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν WH Treg NA28] ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον RP § **1:15** χάριν Treg NA28 RP] χαρᾶν WH NA28] ἐχῆτε RP † **1:17** βουλόμενος WH Treg NA28] βουλευόμενος RP

σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὐ·

¹⁸ πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν[†]Ναὶ καὶ Οὐ.

¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ[§] υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς* ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν·

²⁰ ὅσα γὰρ ἐπαγγελίαὶ θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναὶ· ἰδιῶ[†]καὶ ἰδιῶ[†]αὐτοῦ[‡] τὸ Ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν.

²¹ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός,

²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δούς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

²³ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον.

²⁴ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

2

¹ ἔκρινα γὰρ* ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν·

² εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς[†] ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;

³ καὶ ἔγραψα[‡] τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπῃ[†] σχῶ[§] Ἄψφ[†] ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.

⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

⁵ Εἰ δὲ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμέ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς.

⁶ ἱκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἐπιτιμία αὐτῆ ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,

⁷ ὥστε τοῦναντίον ἡμᾶλλον* ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος.

⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην·

⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.

¹⁰ ὧ[†] δὲ τι χαρίζεσθε, καγῶ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι[†] κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσωπῷ Χριστοῦ,

¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ,

¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

¹⁴ Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ·

¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμέν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις,

¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἔκ[‡]θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἔκ[§]ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;

¹⁷ οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ ἄπολλοι* καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ ἡμεῖς κατέναντι[†]θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

‡ **1:18** ἔστιν WH Treg NA28] ἐγένετο RP § **1:19** τοῦ θεοῦ γὰρ WH Treg NA28] γὰρ τοῦ θεοῦ RP

* **1:19** Ἰησοῦς Χριστὸς Treg NA28 RP] Χριστὸς Ἰησοῦς WH † **1:20** διὸ WH Treg NA28] – RP

‡ **1:20** δι' αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐν αὐτῷ RP * **2:1** γὰρ WH NA28] δὲ Treg RP † **2:2** τίς WH

Treg NA28] + ἐστιν RP ‡ **2:3** ἔγραψα WH Treg NA28] + ὑμῖν RP § **2:3** σχῶ WH Treg NA28] ἔχω

RP * **2:7** μᾶλλον Treg NA28 RP] – WH † **2:10** ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι WH Treg NA28] εἴ τι κεχάρισμαι ὧ

RP ‡ **2:16** [ἐκ WH Treg NA28] – RP § **2:16** [ἐκ WH Treg NA28] – RP * **2:17** πολλοὶ WH Treg

NA28] λοιποὶ RP † **2:17** κατέναντι WH Treg NA28] κατενώπιον τοῦ RP

3

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς ἑσυστάμεν* ἡ[†] μὴ χηρίζομεν ὡς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν[‡]

2 ἢ ἐπιστολῇ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκόμενη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων·

3 φανερούμενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκίνας,

4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν.

5 οὐχ ὅτι ἄφ' ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν[§] λογίσασθαι τὶ ὡς ἐξ ἑαυτῶν* ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ,

6 ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτεννεῖ, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν[†] ἐντετυπωμένη[‡] λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην,

8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;

9 εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ[§] τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης* δόξη.

10 καὶ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἶνεκεν[†] τῆς υπερβαλλούσης δόξης·

11 εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρηρησία χρώμεθα,

13 καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ[‡] πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.

14 ἀλλὰ ἐπρωῶθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας[§] τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι* ἐν Χριστῷ καταργεῖται,

15 ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἄν ἀναγνώσκῃται[†] Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται·

16 ἡνίκα δὲ ἐὰν[‡] ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.

17 ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου[§] ἐλευθερία.

18 ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυπτόμενοι προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4

1 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἔγκακοῦμεν*

2 ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας ἑσυστάνοντες[†] ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

* 3:1 συσιστάνειν WH NA28 RP] συσιστᾶν Treg † 3:1 ἢ WH Treg NA28] εἰ RP ‡ 3:1 ὡμῶν WH Treg NA28] + συστατικῶν RP § 3:5 ἄφ' ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν WH Treg NA28] ἱκανοί ἐσμεν ἄφ' ἑαυτῶν RP * 3:5 αὐτῶν WH] αὐτῶν Treg; ἑαυτῶν NA28 RP † 3:7 γράμμασιν WH NA28 RP] γράμματι Treg ‡ 3:7 ἐντετυπωμένη WH Treg NA28] + ἐν RP § 3:9 τῇ διακονίᾳ Treg NA28] ἡ διακονία WH RP * 3:9 δικαιοσύνης WH Treg NA28] + ἐν RP † 3:10 εἶνεκεν WH Treg NA28] ἔνεκεν RP ‡ 3:13 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἑαυτοῦ RP § 3:14 ἡμέρας WH Treg NA28] - RP * 3:14 ὅτι WH Treg NA28] ὅ τι RP † 3:15 ἄν ἀναγνώσκῃται WH Treg NA28] ἀναγινώσκειται RP ‡ 3:16 δὲ ἐὰν WH NA28] δὲ ἂν Treg RP § 3:17 κυρίου WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP * 4:1 ἐγκακοῦμεν WH Treg NA28] ἐκκακοῦμεν RP † 4:2 συσιστάνοντες WH NA28] συσιστάντες Treg; συσιστώτες RP

³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον,

⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.

⁵ οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Ἰησοῦν ὁ κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.

⁶ ὅτι ὁ θεὸς οἱ εἰπών· Ἐκ σκότους φῶς λάμπει * ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ†

⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν·

⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἔξαπορούμενοι,

⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι,

¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ·

¹¹ αἶι γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν.

¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

¹³ Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,

¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγεῖρας τὸν Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.

¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

¹⁶ Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα.

¹⁷ τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν,

¹⁸ μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα, τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

5

¹ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνου καταλυθῇ, οἰκοδομῆν ἐκ θεοῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες,

³ εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθισόμεθα.

⁴ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνῳ στενάζομεν βαρούμενοι ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

⁵ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δὸς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος,

‡ 4:4 αὐγάσαι WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP § 4:5 Χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg RP] Ἰησοῦν Χριστὸν NA28

* 4:6 λάμπει WH Treg NA28] λάμψαι RP † 4:6 Χριστοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP NA28

‡ 4:10 τοῦ WH Treg NA28] + κυρίου RP § 4:12 ὁ WH Treg NA28] + μὲν RP * 4:14 τὸν Holmes WH marg] + κύριον WH Treg NA28 RP † 4:14 σὺν WH Treg NA28] διὰ RP ‡ 4:16 ἐγκακοῦμεν WH Treg NA28] ἐκκακοῦμεν RP § 4:16 ἔσω ἡμῶν WH Treg NA28] ἔσωθεν RP * 4:17 ἡμῶν Treg NA28 RP] - WH

* 5:3 εἴ γε WH NA28 RP] εἴ περ Treg † 5:3 ἐνδυσάμενοι WH Treg NIV RP] ἐκδυσάμενοι NA28 ‡ 5:5 ὁ WH Treg NA28] + καὶ RP

6 Ἐθαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου,

7 διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδους—

8 Ἐθαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημησάμεν ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημησάμεν πρὸς τὸν κύριον·

9 διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.

10 τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθήναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον·[§]

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῶ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

12 τοῦ* πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ ἢ ἐν† καρδίᾳ.

13 εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῶ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.

14 ἢ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ὅτι*εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἅρα οἱ πάντες ἀπέθανον·

15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

16 Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἶ[§]σκαὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.

17 ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν ἡ καινὰ*·

18 τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ† Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς,

19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ.

21 ἢ τὸν*μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6

1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς·

2 λέγει γάρ· Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας·

3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῆῖς ἢ διακονία,

4 ἀλλ' ἐν παντὶ ἑνιστάνοντες* ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,

5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,

6 ἐν ἀγνόητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ,

7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν,

8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς,

9 ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι,

§ 5:10 φαῦλον WH Treg NA28] κακόν RP * 5:12 οὐ WH Treg NA28] + γὰρ RP † 5:12 μὴ ἐν WH Treg NA28] οὐ RP ‡ 5:14 ὅτι WH Treg NA28] + εἰ RP § 5:16 εἰ WH Treg NA28] + δὲ RP * 5:17 καινὰ WH Treg NA28] + τὰ πάντα RP † 5:18 διὰ WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP ‡ 5:21 τὸν WH Treg NA28] + γὰρ RP * 6:4 συνιστάνοντες WH] συνιστάντες NA28 Treg; συνιστώντες RP

10 ὡς λυπούμενοι αἰεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται·

12 οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν·

13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μὴ γίνεσθε ἄτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, ἢ τίς[†] κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;

15 τίς δὲ συμφώνησις Ἰησοῦ[‡] πρὸς Βελιάρ, ἢ τίς μερίς πιστῶ μετὰ ἀπίστου;

16 τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν[§] ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται Ἰμου^{*} λαός.

17 διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς·

18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

7

1 ταῦτα οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶς ἀποπαντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς οὐδένα ἡδίκησαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.

3 πρὸς κατάκρισιν οὐ^{*} λέγω, προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζηῖν.

4 πολλὴ μοι παρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν[†] ἄνεσιν ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι— ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι—

6 ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου·

7 οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆσαι.

8 ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμέλομην (ἔβλεψα[‡] ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὦραν ἐλύπησεν ὑμᾶς),

9 νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.

10 ἢ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἔργάζεται[§] ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

11 ἴδου γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν ἄλυπηθῆναι^{*} πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογία, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς ἔϊναι[†] τῷ πράγματι.

12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἔνεκεν[‡] τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ[§] ἔνεκεν^{*} τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἵνα[†] ἔνεκεν[†] τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς

† 6:14 ἡ τίς WH Treg NA28 | Τίς δὲ RP ‡ 6:15 Ἰησοῦ WH Treg NA28 | Ἰησοῦ RP § 6:16 ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν WH Treg NA28 | Ἰμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε RP * 6:16 μου WH Treg NA28 | μοι RP * 7:3 πρὸς κατάκρισιν οὐ WH Treg NA28 | Οὐ πρὸς κατάκρισιν RP † 7:5 ἔσχηκεν WH NA28 RP | ἔσχηκεν Treg ‡ 7:8 βλέπω WH Treg | βλέπων WHapp; βλέπω γὰρ NA28 RP § 7:10 ἔργάζεται WH Treg NA28 | κατεργάζεται RP * 7:11 λυπηθῆναι WH Treg NA28 | + ὑμᾶς RP † 7:11 εἶναι WH Treg NA28 | + ἐν RP ‡ 7:12 ἔνεκεν WH Treg NA28 | εἶνεκεν RP § 7:12 οὐδὲ Treg NA28 RP | ἀλλ' οὐδὲ WH * 7:12 ἔνεκεν WH Treg NA28 | εἶνεκεν RP † 7:12 ἵνα εἶνεκεν WH Treg NA28 | εἶνεκεν RP

ὕμᾱς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

¹³ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.‡

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν·

¹⁴ ὅτι εἶ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατασχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ Σκαύχῃσις ἡμῶν ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη.

¹⁵ καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.

¹⁶ χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8

¹ Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας,

² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσειᾷ τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχείᾳ αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος* τῆς ἀπλότητος αὐτῶν·

³ ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ†δύναμιν, ἀυθαίρετοι

⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους—

⁵ καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ,

⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην·

⁷ ἀλλ' ὡσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν‡ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

⁸ Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων·

⁹ γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε.

¹⁰ καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλῃν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι·

¹¹ νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἢ προθυμία τοῦ θέλῃν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.

¹² εἰ γὰρ ἢ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη‡εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει.

¹³ οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ἢ ὑμῖν* ἠλιψίς· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος

¹⁴ ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης·

¹⁵ καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

¹⁶ Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ ἰδιδόντι†τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου,

¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων ἀυθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς.

¹⁸ συνεπέψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν—

‡ 7:13 ἡμῶν WH Treg NA28 | ὑμῶν RP § 7:14 ἢ Treg NA28 RP] – WH * 8:2 τὸ πλοῦτος WH Treg NA28 | τὸν πλοῦτον RP † 8:3 παρὰ WH Treg NA28] ὑπὲρ RP ‡ 8:7 ἡμῶν ἐν ὑμῖν WH NA28] ὑμῶν ἐν ἡμῖν Treg NIV RP § 8:12 ἔχη WH Treg NA28] + τις RP * 8:13 ὑμῖν WH Treg NA28] + δε RP † 8:16 διδόντι WH Treg RP] δόντι NA28

19 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ἴσυν†τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ’ ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ[§]κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν—

20 στελλόμενοι τοῦτο μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότῃ ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ’ ἡμῶν,

21 ἵπρονοοῦμεν γὰρ* καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

22 συνεπέψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλακίς σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς.

23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.

24 τὴν οὖν ἐνδεικνὺν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχίσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἴενδεικνύμενοι†εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9

1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἔστιν τὸ γράφειν ὑμῖν,

2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ἴτὸ*ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας.

3 ἐπέψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε,

4 μὴ πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους κατασχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ ἴλέγωμεν†ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ἴταύτῃ†

5 ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν ἴεἰς[§]ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν ἴπροεπηγγελμένην*εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ’ εὐλογίαις ἐπ’ εὐλογίαις καὶ θερίσει.

7 ἕκαστος καθὼς ἴπροήρηται†τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἴλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός.

8 ἴδυνατεῖ†δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεύσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν·

9 (καθὼς γέγραπται· ἴΕσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πέννησιν, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα·

10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν ἴσπόρον[§]τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν ἴχορηγήσει* καὶ ἴπληθυνε†τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ ἴαυξήσει†τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·)

11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἴητις κατεργάζεται δι’ ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ—

12 ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἔστιν ἴπροσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ—

13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότῃ τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας,

‡ 8:19 σὺν NA28 RP] ἐν WH Treg § 8:19 αὐτοῦ NA28 RP] - WH Treg * 8:21 προνοοῦμεν γὰρ WH Treg NA28] προνοοῦμενοι RP † 8:24 ἐνδεικνύμενοι Treg NA28] ἐνδείξαθε WH RP * 9:2 τὸ WH Treg NA28] ὁ ἐξ RP † 9:4 λέγωμεν WH Treg RP] λέγω NA28 ‡ 9:4 ταύτῃ WH Treg NA28] + τῆς καυχίσεως RP § 9:5 εἰς WH NA28 RP] πρὸς Treg * 9:5 προεπηγγελμένην WH Treg NA28] προκατηγγελμένην RP † 9:7 προήρηται WH Treg NA28] προαιρεῖται RP ‡ 9:8 δυνατεῖ WH Treg NA28] δυνατὸς RP § 9:10 σπόρον Treg NA28] σπέρμα WH RP * 9:10 χορηγήσει WH Treg NA28] χορηγήσαι RP † 9:10 πληθυνεῖ WH Treg NA28] πληθύναι RP ‡ 9:10 αὐξήσει WH Treg NA28] αὐξήσαι RP

14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

15 χάρις Ἐτῶ θεῶ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτω αὐτοῦ δωρεᾶ.

10

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΐτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὅς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς·

2 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρῶν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογιζομαι τολμησαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.

3 ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατεούμεθα—

4 τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρειν ὀχυρωμάτων— λογισμοὺς καθαιρούντες

5 καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,

6 καὶ ἐν ἐτοιμῷ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἶ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ οὕτως καὶ ἡμεῖς†

8 ἐάν τε# γὰρ Ἐπερισσότερόν τι καυχῆσθαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος* εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρειν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι,

9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν·

10 ὅτι Αἱ ἐπιστολαὶ μὲν†, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραὶ, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσηνῆς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.

11 τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνῆσιν.

13 ἡμεῖς δὲ οὐκ# εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν—

14 οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερκετείνομεν ἑαυτοὺς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ—

15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες ἀξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεΐαν,

16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι.

17 Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω·

18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν Ἐσυνιστάνων Ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11

1 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν ἔτι* ἄφροσύνης† ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου.

2 ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζηλῶ, ἡρμოსάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ·

§ 9:15 χάρις WH Treg NA28] + δε RP * 10:7 ἐφ' WH Treg NA28] ἀφ' RP † 10:7 ἡμεῖς WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ 10:8 τε WH NA28 RP] - Treg § 10:8 γὰρ WH Treg NA28] + καὶ RP * 10:8 κύριος WH Treg NA28] + ἡμῖν RP † 10:10 ἐπιστολαὶ μὲν WH Treg NA28] μὲν ἐπιστολαὶ RP ‡ 10:13 οὐκ WH Treg NA28] οὐχὶ RP § 10:18 συνιστάνων WH Treg NA28] συνιστῶν RP * 11:1 τι WH Treg NA28] - RP † 11:1 ἀφροσύνης WH Treg NA28] τῇ ἀφροσύνη RP

³ φοβοῦμαι δὲ μή πως, ὡς ὁ ὄφρις ἐξηπάτησεν Εὐαν[‡] ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῆ[§] τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος ἑκαὶ τῆς ἀγνότητος * τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνέχεσθε[†]

⁵ λογιζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκεῖναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων·

⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες[‡] ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

⁷ Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

⁸ ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν,

⁹ καὶ παρῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἑμαυτὸν ὑμῖν[§] ἐτήρησα καὶ τηρήσω.

¹⁰ ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὐτῆ οὐ φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας.

¹¹ διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν.

¹² Ὁ δὲ ποιῶ καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς.

¹³ οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ·

¹⁴ καὶ οὐ θαῦμα * αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασηματιζέται εἰς ἄγγελον φωτός·

¹⁵ οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασηματιζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὦν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

¹⁶ Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξη ἄφρονα εἶναι— εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρὸν τι καυχῆσωμαι·

¹⁷ ὃ λαλῶ οὐ κατὰ κύριον λαλῶ[†], ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως.

¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ[‡] σάρκα, κἀγὼ καυχῆσωμαι.

¹⁹ ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες·

²⁰ ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς[§] δέρει.

²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν * ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ.

²² Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλιταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ.

²³ διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως[†], ἐν θανάτοις πολλάκις·

²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσεσράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον,

²⁵ τρὶς ἐραβδίσθη, ἅπαξ ἐλιθάσθη, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποιήκα·

‡ 11:3 ἐξηπάτησεν Εὐαν WH Treg NA28] Εὐαν ἐξηπάτησεν RP § 11:3 φθαρῆ WH Treg NA28] οὕτως φθαρῆ RP * 11:3 καὶ τῆς ἀγνότητος WH Treg NA28] - RP † 11:4 ἀνέχεσθε WH NA28] ἠνείχεσθε RP; ἀνείχεσθε Treg ‡ 11:6 φανερώσαντες WH Treg NA28] φανερωθέντες RP § 11:9 ἑμαυτὸν ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν ἑμαυτὸν RP * 11:14 θαῦμα WH Treg NA28] θαυμαστόν RP † 11:17 κατὰ κύριον λαλῶ WH Treg NA28] λαλῶ κατὰ κύριον RP ‡ 11:18 κατὰ Treg NA28] + τὴν WH RP § 11:20 εἰς πρόσωπον ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμᾶς εἰς πρόσωπον RP * 11:21 ἠσθενήκαμεν WH Treg NA28] ἠσθενήσαμεν RP † 11:23 φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως WH Treg NA28] πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως RP

26 ὀδοιπορίαίς πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις,

27 ῥόκω[‡] καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι·

28 χωρὶς τῶν παρεκτός ἢ ἐπίστασίς[§] μοι^{*} ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

29 τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

30 εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι.

31 ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ[†] οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

32 ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν[‡] πᾶσαι[‡] με[§]

33 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12

1 Καυχᾶσθαι δεῖ^{*} οὐ συμφέρον μὲν[†], ἐλεύσομαι δὲ[‡] εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου.

2 οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων— εἶτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἶτε ἐκτός τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν— ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ.

3 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον— εἶτε ἐν σώματι εἶτε ἄχωρίς[§] τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν—

4 ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

5 ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις^{*}

6 ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φεῖδομαι δέ, μὴ τι[†] εἰς ἐμὲ λογίσθαι ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει[†] τι ἐξ ἐμοῦ,

7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. διὸ[‡] ἵνα μὴ υπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ[†] τῆ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ[§] ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ υπεραίρωμαι^{*}.

8 ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῆ[†] ἀπ' ἐμοῦ·

9 καὶ εἶρηκέν μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἢ γὰρ δύναμις[†] ἐν ἀσθενείᾳ[‡] τελεῖται[‡] ἥδιστα οὐκ ἄλλοιον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις[‡] μου[§] ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

10 διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρειν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς[†] καὶ^{*} στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι.

11 Γέγονα ἄφρων[†] ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν υπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι·

‡ 11:27 κόπω WH Treg NA28] ἐν κόπῳ RP § 11:28 ἐπίστασίς WH Treg NA28] ἐπισύστασις RP

* 11:28 μοι WH Treg NA28] μου RP † 11:31 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ 11:32 πόλιν

Δαμασκηνῶν WH Treg NA28] Δαμασκηνῶν πόλιν RP § 11:32 με WH Treg NA28] + θέλων RP * 12:1

δεῖ WH Treg NA28] δη RP † 12:1 συμφέρον μὲν WH Treg NA28] συμφέρε μοι RP ‡ 12:1 δὲ

WH Treg NA28] γὰρ RP § 12:3 χωρὶς WH Treg NA28] ἐκτός RP * 12:5 ἀσθενείαις WH Treg

NA28] + μου RP † 12:6 τι NA28 RP] - WH Treg ‡ 12:7 διὸ WH Treg NA28] - RP § 12:7 Σατανᾶ

WH Treg NA28] Σατᾶν RP * 12:7 ἵνα μὴ υπεραίρωμαι WH NA28 RP] - Treg † 12:9 δύναμις

WH Treg NA28] + μου RP ‡ 12:9 τελεῖται WH Treg NA28] τελειοῦται RP § 12:9 μου Treg NA28

RP] - WH * 12:10 καὶ WH NA28] ἐν Treg RP † 12:11 ἄφρων WH Treg NA28] + καυχώμενος RP

12 τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ἑυπομονῇ[‡] σημεῖοις ἑυκαὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν.

13 τί γὰρ ἔστιν ὃ ἠσώθητε^{*} ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο[†] ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω[‡] οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς, οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.

15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ἑὶ[§] περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν^{*} ἦσον ἀγαπῶμαι;

16 ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον.

17 μὴ τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;

18 παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

19 Πάλαι[†] δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατέναντι[‡] θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς,

20 φοβοῦμαι γὰρ μὴ πως ἐλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μὴ πως ἔρις[§] ζῆλος^{*} θυμοί, ἐριθειαι, καταλαλιά, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι·

21 μὴ πάλιν ἐλθόντος μου[†] ταπεινώσῃ[‡] με[§] ὁ θεὸς μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἔπραξαν.

13

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.

2 προεῖρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν ἑνὺν^{*} τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι,

3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν,

4 καὶ γὰρ[†] ἔσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν[‡] σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

5 Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς[§] ἐν ὑμῖν^{*} εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε.

6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδόκιμοι.

7 εὐχόμεθα[†] δὲ πρὸς τὸν θεὸν ἵνα ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.

8 οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

‡ 12:12 ὑπομονῇ WH Treg NA28] + ἐν RP § 12:12 τε WH NA28] - Treg RP * 12:13 ἠσώθητε WH Treg NA28] ἠτήθητε RP † 12:14 τοῦτο WH Treg NA28] - RP ‡ 12:14 καταναρκήσω WH Treg NA28] + ὑμῶν RP § 12:15 εἰ WH Treg NA28] + καὶ RP * 12:15 ἀγαπῶν Treg NA28 RP] ἀγαπῶ WH † 12:19 Πάλαι WH Treg NA28] πάλιν RP ‡ 12:19 κατέναντι WH Treg NA28] κατενώπιον τοῦ RP § 12:20 ἔρις WH NA28] ἔρις Treg RP * 12:20 ζῆλος WH Treg NA28] ζῆλοι RP † 12:21 ἐλθόντος μου WH Treg NA28] ἐλθόντα με RP ‡ 12:21 ταπεινώση WH NA28] ταπεινώσει Treg RP

§ 12:21 με WH Treg NA28] - RP * 13:2 νῦν WH Treg NA28] + γράφω RP † 13:4 γὰρ WH Treg NA28] + εἰ RP ‡ 13:4 ζήσομεν WH Treg NA28] ζησόμεθα RP § 13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA28] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV * 13:5 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἐστίν RP † 13:7 εὐχόμεθα WH Treg NA28] εὐχόμεθα RP

§ 12:21 με WH Treg NA28] - RP * 13:2 νῦν WH Treg NA28] + γράφω RP † 13:4 γὰρ WH Treg NA28] + εἰ RP ‡ 13:4 ζήσομεν WH Treg NA28] ζησόμεθα RP § 13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA28] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV * 13:5 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἐστίν RP † 13:7 εὐχόμεθα WH Treg NA28] εὐχόμεθα RP

§ 12:21 με WH Treg NA28] - RP * 13:2 νῦν WH Treg NA28] + γράφω RP † 13:4 γὰρ WH Treg NA28] + εἰ RP ‡ 13:4 ζήσομεν WH Treg NA28] ζησόμεθα RP § 13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA28] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV * 13:5 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἐστίν RP † 13:7 εὐχόμεθα WH Treg NA28] εὐχόμεθα RP

§ 12:21 με WH Treg NA28] - RP * 13:2 νῦν WH Treg NA28] + γράφω RP † 13:4 γὰρ WH Treg NA28] + εἰ RP ‡ 13:4 ζήσομεν WH Treg NA28] ζησόμεθα RP § 13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA28] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV * 13:5 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἐστίν RP † 13:7 εὐχόμεθα WH Treg NA28] εὐχόμεθα RP

⁹ χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο[‡] καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.

¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι[§], εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

¹³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν * ‘p’ / ‘book’

[‡] 13:9 τοῦτο WH Treg NA28] + δὲ RP § 13:10 ὁ κύριος ἔδωκέν μοι WH Treg NA28] ἔδωκέν μοι ὁ κύριος RP * 13:13 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

1 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγένερατος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν,
 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·
 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἑκαὶ κυρίου ἡμῶν* Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ† τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος‡ πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν,
 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.
 6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον,
 7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.
 8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἑὺαγγελίζηται§ ὑμῖν* παρ' ὃ ἐσηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.
 9 ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
 10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ† ἐτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.
 11 Γνωρίζω ἑκαὶ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον·
 12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε§ ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 13 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν,
 14 καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσotέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.
 15 ὅτε δὲ ἑὐδόκησεν* ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ
 16 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,
 17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.
 18 Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία† ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορησαὶ Κηφᾶν‡ καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε·
 19 ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.
 20 ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.
 21 ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας.
 22 ἦμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ,
 23 μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει,
 24 καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

* **1:3** καὶ κυρίου ἡμῶν Treg RP] ἡμῶν καὶ κυρίου WH NA28 † **1:4** ὑπὲρ WH NA28] περὶ Treg RP
 ‡ **1:4** αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος WH Treg NA28] ἐνεστῶτος αἰῶνος RP § **1:8** εὐαγγελίζηται Treg NA28 RP] εὐαγγελίσθητι WH * **1:8** ὑμῖν WH Treg RP NA28] – NIV † **1:10** εἰ WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ **1:11** γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP § **1:12** οὔτε WH NA28 RP] οὐδὲ Treg * **1:15** εὐδόκησεν Holmes WHmarg] + ὁ θεός WH Treg NA28 RP † **1:18** ἔτη τρία Treg NA28 RP] τρία ἔτη WH ‡ **1:18** Κηφᾶν WH Treg NA28] Πέτρον RP

2

1 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἄλλοτε πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον·

2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μὴ πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον.

3 Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, ἠγαγκάσθη περιτμηθῆναι·

4 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισηθλον κατασκοπήσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἦν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν*·

5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμεῖνῃ πρὸς ἡμᾶς.

6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι— ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει— ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο,

7 ἀλλὰ τούναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς,

8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη,

9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾶ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν·

10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς Σείς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν·

12 πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθην· ὅτε δὲ ἦλθον* ὑπέστησάν μοι ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.

13 καὶ ἡ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ· καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

14 Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾶ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαίσειν;†

15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί,

16 εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ.

17 εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο·

18 εἰ γὰρ ἂν κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω†

19 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι·

20 ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

* 2:4 καταδουλώσουσιν WH Treg NA28 | καταδουλώσονται RP † 2:6 θεός Treg RP | ὁ θεός WH NA28

‡ 2:9 ἡμεῖς WH Treg NA28 | + μὲν RP § 2:11 Κηφᾶς WH Treg NA28 | Πέτρος RP * 2:12 ἦλθον WH NA28 RP | ἦλθεν Treg † 2:13 καὶ WH Treg RP NA28 | - NIV ‡ 2:14 Κηφᾶ WH Treg NA28 | Πέτρῳ RP

§ 2:14 καὶ ... Ἰουδαϊκῶς ζῆς WH Treg NA28 | ζῆς καὶ ... Ἰουδαϊκῶς RP * 2:14 οὐκ WH Treg RP | οὐχί NA28 † 2:14 πῶς WH Treg NA28 | τί RP ‡ 2:16 ἐξ WH Treg NA28 | - RP § 2:16 Ἰησοῦ

Χριστοῦ NA28 RP | Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg * 2:16 ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται WH Treg NA28 | διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου RP † 2:18 συνιστάνω WH Treg NA28 | συνίστημι RP

‡ 2:20 υἱοῦ τοῦ θεοῦ WH NA28 RP | θεοῦ καὶ Χριστοῦ Treg

21 οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3

1 Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν* οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς ᾤ προεγράφη† ἑσταυρωμένος;

2 τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

3 οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;

4 τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἶ γε καὶ εἰκῆ.

5 ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

6 καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν‡ Ἀβραάμ.

8 προῖδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς προευγγελίσαστο τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.

9 ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν ὑπὸ κατάραν εἰσίν, γέγραπται γὰρ ᾠτιᾶ Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει* πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιήσαι αὐτά.

11 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται,

12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ'· Ὁ ποιήσας αὐτὰ‡ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

13 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κἀνάρα, ὅτι γέγραπται‡· Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου,

14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ§, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται.

16 τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός· Καὶ τῷ σπέρματι σου, ὅς ἐστιν Χριστός.

17 τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ* ὁ μετὰ ἑτετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη† γεγωνὸς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.

18 εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις ᾠτιᾶ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγῆς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου·

20 ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν.

21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν § ἦν ἡ δικαιοσύνη.

22 ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

* 3:1 ἐβάσκανεν WH Treg NA28] + τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι RP † 3:1 προεγράφη WH Treg NA28] + ἐν ὑμῖν RP ‡ 3:7 υἱοὶ εἰσιν WH Treg NA28] εἰσιν υἱοὶ RP § 3:10 ὅτι WH Treg NA28] - RP * 3:10 ἐμμένει WH Treg NA28] + ἐν RP † 3:12 αὐτὰ WH Treg NA28] + ἄνθρωπος RP ‡ 3:13 ὅτι γέγραπται WH Treg NA28] γέγραπται γάρ RP § 3:14 Χριστῷ Ἰησοῦ NA28 RP] Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg * 3:17 θεοῦ WH Treg NA28] + εἰς Χριστὸν RP † 3:17 τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη WH Treg NA28] ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα RP ‡ 3:19 οὗ Treg NA28 RP] ἂν WH § 3:21 ἐκ νόμου ἂν Treg NA28] ἐν νόμῳ ἂν WH; ἂν ἐκ νόμου RP

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα ἱσχυκλειόμενοι* εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.

24 ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν·

25 ἔλθουσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν.

26 πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

27 ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσαθε·

28 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγ, οὐκ ἔνι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες[†] γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

29 εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ'[‡]ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4

1 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὢν,

2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπου ἐστὶ καὶ οἰκονόμος ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός.

3 οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεθα* δεδουλωμένοι·

4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον,

5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

6 ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας[†] ἡμῶν[†] κρᾶζον· Αββὰ ὁ πατήρ.

7 ὥστε οὐκέτι εἰ δούλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος ἰδιὰ θεοῦ[‡].

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς[§] φύσει μὴ οὖσι θεοῖς·

9 νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἄσθενη καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν ἰδουλεύειν* θέλετε;

10 ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς.

11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μὴ πως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἠδικήσατε·

13 οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,

14 καὶ τὸν πειρασμὸν ἡμῶν[†] ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.

15[†] ποῦ[‡] οὖν[§] δὲ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες* ἐδώκατέ μοι.

16 ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;

17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.

18 καλὸν ἔδε[†] ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς,

19 τέκνα[‡] μου, οὐς πάλιν ὠδίνω ἕως[§] τοῦ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν·

20 ἦβελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε;

* 3:23 συγκλειόμενοι WH Treg NA28] συγκεκλεισμένοι RP † 3:28 πάντες WH NA28 RP] ἅπαντες Treg ‡ 3:29 κατ' WH Treg NA28] καὶ κατ' RP * 4:3 ἦμεθα WH NA28] ἦμεν Treg RP † 4:6 ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP ‡ 4:7 διὰ θεοῦ WH Treg NA28] θεοῦ διὰ Χριστοῦ RP § 4:8 φύσει μὴ WH Treg NA28] μὴ φύσει RP * 4:9 δουλεύειν NA28 RP] δουλεύσαι WH Treg † 4:14 ὑμῶν WH Treg NA28] μου τὸν RP ‡ 4:15 ποῦ WH Treg NA28] τίς RP § 4:15 οὖν WH Treg NA28] + ἦν RP * 4:15 ἐξορύξαντες WH Treg NA28] + ἄν RP † 4:18 δὲ WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ 4:19 τέκνα Treg NA28] τεκνία WH RP § 4:19 μέχρις WH Treg NA28] ἄχρι RP

22 γέγραπται γάρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας·

23 ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ἔστι* ἐπαγγελίας.

24 ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἷς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἀγάρ,

25 τὸ ἑστὶ Ἀγάρ[†] Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς·

26 ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρη ἐστίν, ἥτις ἐστὶν ἡμῶν[§].

27 γέγραπται γάρ· Εὐφράνθητι, στεῖρα ἢ οὐ τίκτουςα, ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

28 ὁμοίως δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ*.

29 ἀλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν.

30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει[†] ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.

31 διό[‡] ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

5

1 τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν[†] καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.*

2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.

3 μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.

4 κατηργήθητε ἀπὸ[†] Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.

5 ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.

6 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τὴ ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοιπεν τῇ[‡] ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;

8 ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς.

9 μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.

10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἔαν[§] ἦ.

11 ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.

12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις·

14 ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ ἑπελήρωται* ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν[†]

15 εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.

* 4:23 δι' WH Treg NA28] διὰ τῆς RP † 4:25 δὲ WH NA28] γὰρ RP Treg ‡ 4:25 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP § 4:26 μήτηρ WH Treg NA28] + πάντων RP * 4:28 ὑμεῖς δέ ... τέκνα ἐστέ Treg NA28] ἡμεῖς δὲ ... τέκνα ἐσμέν WH RP † 4:30 κληρονομήσει WH Treg NA28] κληρονομήση RP ‡ 4:31 διό WH Treg NA28] Ἄρα RP * 5:1 ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν στήκετε οὖν WH Treg NA28] οὖν ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν στήκετε RP † 5:4 ἀπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP ‡ 5:7 τῇ NA28 RP] - WH Treg § 5:10 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP * 5:14 πεπλήρωται WH Treg NA28] πληροῦται RP † 5:14 σεαυτὸν WH Treg NA28] ἐαυτὸν RP

17 ἡ γὰρ*σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα ἴγὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται §, ἵνα μὴ ἂ ἴαν*θέλητε ταῦτα ποιῆτε.

18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.

19 φανερὰ δέ ἐστιν†τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἔστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

20 εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθειία, διχοστασίαι, αἰρέσεις,‡

21 ἴφθόνοι § μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν ἴκαθώς* προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

22 Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,

23 πραῦτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος.

24 οἱ δὲ τοῦ Ἰησοῦ†τῆν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

25 εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.

26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6

1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῆ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραύτητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς.

2 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάετε, καὶ οὕτως ἴαναπληρώσετε* τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.

3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὦν, ἴφρεναπατᾶ ἑαυτόν†·

4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον,

5 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς.

7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἴἐάν*σπεῖρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει·

8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.

9 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἴέγκακῶμεν § καιρῷ γὰρ ἴδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι.

10 ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἴχομεν* ἴεργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

11 ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἴεγραψα τῇ ἴμῃ χειρί.

12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἴνα†τῷ σταυρῷ τοῦ ἴΧριστοῦ*μὴ §διώκωνται·

13 οὐδὲ γὰρ οἱ ἴπεριτεμνόμενοι* αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρα σαρκὶ καυχήσωνται.

14 ἴμοι δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἴημοῦ ἴησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἴμοι κόσμος ἐσταύρωται ἴκάγῳ†κόσμῳ.

15 οὕτε γὰρ* περιτομή τί ἴἐστιν §οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

‡ 5:17 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP § 5:17 ἀλλήλοις ἀντίκειται WH Treg NA28] ἀντίκειται ἀλλήλοις RP * 5:17 ἐὰν WH Treg NA28] ἄν RP † 5:19 ἐστὶν WH Treg NA28] + μοιχείαι RP ‡ 5:20 ἔρις ζῆλος WH Treg NA28] ἴερις ζῆλοι RP § 5:21 φθόνοι WH NA28] + φόνοι Treg RP * 5:21 καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP † 5:24 Χριστοῦ RP] + ἴησοῦ WH Treg NA28 * 6:2 ἀναπληρώσετε Treg NA28] ἀναπληρώσατε WH RP † 6:3 φρεναπατᾶ ἑαυτόν WH Treg NA28] ἑαυτόν φρεναπατᾶ RP ‡ 6:7 ἐὰν WH NA28 RP] ἄν Treg § 6:9 ἐγκακῶμεν WH Treg NA28] ἐκκακῶμεν RP * 6:10 ἴχομεν Treg NA28 RP] ἴχομεν WH † 6:12 ἴνα WH Treg NA28] + μὴ RP ‡ 6:12 Χριστοῦ NA28 Treg RP] + ἴησοῦ WH § 6:12 μὴ WH Treg NA28] - RP * 6:13 περιτεμνόμενοι WH Treg NA28] περιτεμνόμενοι RP † 6:14 κάγῳ WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ 6:15 οὕτε γὰρ WH Treg NA28] ἐν γὰρ Χριστῷ ἴησοῦ οὕτε RP § 6:15 ἐστὶν WH Treg NA28] ἴσχύει RP

¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα ἰησοῦ* ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.
'p' / 'book'

* 6:17 τοῦ WH Treg NA28] + κυρίου RP

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν Ἐφέσω† καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,

⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ,

⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,

⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς‡ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ,

⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος§ τῆς χάριτος αὐτοῦ

⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει

⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προσέθετο ἐν αὐτῷ

¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ,

¹¹ ἐν ᾧ καὶ ἐκλήρωθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,

¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότες ἐν τῷ Χριστῷ·

¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ,

¹⁴ ὃ* ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο καγῶ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν† εἰς πάντας τοὺς ἀγίους,

¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἡμεῖς‡ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,

¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ,

¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς§ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, ἡ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις,

¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ

²⁰ ἣν ἑνήργηκεν* ἐν τῷ Χριστῷ ἐγγείρας αὐτὸν ἑκ†νεκρῶν, καὶ καθίσας‡ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις

²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι·

²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησίᾳ,

²³ ἧς ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:1** ἐν Ἐφέσω WH Treg NA28 RP] - WHapp

‡ **1:6** ἧς WH Treg NA28] ἐν ἧ RP § **1:7** τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP * **1:14** ὃ WH NA28] ὅς Treg RP † **1:15** ἀγάπην τὴν Treg NA28 RP] - WH ‡ **1:16** μνεῖσεν WH Treg NA28] + ὑμῶν RP § **1:18** τίς WH Treg NA28] καὶ τίς RP * **1:20** ἐνήργηκεν WH] ἐνήργησεν Treg NA28 RP † **1:20** ἐκ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ **1:20** καθίσας WH Treg NA28] ἐκάθισεν RP

2

1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἑμῶν*

2 ἐν αἷς ποτε περιπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας·

3 ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιών, καὶ ἤμεθα[†] τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί·

4 ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς,

5 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ — χάριτι ἐστε σεσωσμένοι—

6 καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις ἑτὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος[‡] τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

8 τῇ γὰρ χάριτι ἐστε σεσωσμένοι ἠδιὰ[§] πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον·

9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι.

10 αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεῦτε ὅτι ἑποτέ^{*} ὑμεῖς^{*} τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου,

12 ὅτι ἤτε[†] τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ.

13 νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἔγενήθητε ἐγγύς[‡] ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.

14 αὐτὸς γὰρ ἔστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ,

15 τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ[§] εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην,

16 καὶ ἀποκατάλαξῃ τοὺς ἀμφοτέρωθεν ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ·

17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην* ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς·

18 ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

19 ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστε[†] ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἔστε συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ,

20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ[‡]·

21 ἐν ᾧ[¶] πᾶσα[§] οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξεῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ,

22 ἐν ᾧ[¶] καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3

1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν—

2 εἶ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς·

* 2:1 ὑμῶν WH Treg NA28] - RP † 2:3 ἡμεθα WH Treg NA28] ἡμεν RP ‡ 2:7 τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον RP § 2:8 διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP * 2:11 ποτέ ὑμεῖς WH Treg NA28] ὑμεῖς ποτέ RP † 2:12 ἦτε WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 2:13 ἐγενήθητε ἐγγύς WH Treg NA28] ἐγγύς ἐγενήθητε RP § 2:15 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28; ἑαυτῷ NIV RP * 2:17 εἰρήνην WH Treg NA28] - RP † 2:19 ἐστε WH Treg NA28] - RP ‡ 2:20 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § 2:21 πᾶσα WH Treg RP NA28] + ἡ NIV

³κατὰ* ἀποκάλυψιν ἔγνωρίσθη† μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ,
⁴πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,

⁵ὃ ἐτέρασι γενεαῖς οὐκ ἔγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι,

⁶εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ‡ διὰ τοῦ εὐαγγελίου,

⁷οὗ ἔγενήθη[§] διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἑτῆς δοθείσης* μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ—

⁸ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη — τοῖς† ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι ἑτὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος‡ τοῦ Χριστοῦ,

⁹καὶ φωτίσαι ἑπάντας[§] τῆς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα ἑκτίσαντι*

¹⁰ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποικίλος σοφία τοῦ θεοῦ,

¹¹κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ† Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν,

¹²ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν ἑκαὶ‡ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

¹³διὸ αἰτούμαι μὴ ἑγκακεῖν[§] ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

¹⁴Τοῦτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν ἑπατέρα*

¹⁵ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,

¹⁶ἵνα ἑδῶ† ὑμῖν κατὰ ἑτὸ πλοῦτος‡ τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον,

¹⁷κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ ἑρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι,

¹⁸ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος[§],

¹⁹γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

²⁰Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,

²¹αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἑκαὶ† ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

4

¹Παρακαλῶ σὺν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἣς ἐκλήθητε,

²μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραυτήτος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,

³σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητά τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης·

* **3:3** κατὰ Holmes WHmarg] ὅτι κατὰ WH Treg NA28 RP † **3:3** ἔγνωρίσθη WH Treg NA28] ἐγνώρισέν RP ‡ **3:6** ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ RP § **3:7** ἐγενήθη WH Treg NA28] ἐγενόμην RP * **3:7** τῆς δοθείσης WH Treg NA28] τὴν δοθείσαν RP † **3:8** τοῖς WH Treg NA28] ἐν τοῖς RP ‡ **3:8** τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον RP § **3:9** πάντας Treg NA28 RP] - WH * **3:9** κτίσαντι WH Treg NA28] + διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **3:11** τῷ WH Treg NA28] - RP ‡ **3:12** καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP § **3:13** ἐγκακεῖν WH Treg NA28] ἐκκακεῖν RP * **3:14** πατέρα WH Treg NA28] + τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **3:16** δῶ WH Treg NA28] δῶῃ RP ‡ **3:16** τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP § **3:18** ὕψος καὶ βάθος WH Treg NA28] βάθος καὶ ὕψος RP * **3:21** καὶ WH Treg NA28] - RP

4 Ἐν σῶμα καὶ ἔν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν·

5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἔν βάπτισμα·

6 εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν ᾧ πάντι *

7 Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡ ἰσχύς ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.

8 διὸ λέγει· Ἀναβάς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν ὄματα τοῖς ἀνθρώποις.

9 τὸ δὲ Ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ ἑκατέρησθε τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς;

10 ὁ καταβάς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρῶσθαι τὰ πάντα.

11 καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους,

12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,

13 μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ,

14 ἵνα μηκέτι ὤμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης,

15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός *

16 ἔξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τῆς αὐξήσῃ τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ ἑθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν,

18 ἔσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπληροτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν,

19 οἵτινες ἀπληγκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

20 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν,

21 εἰ γὰρ αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ,

22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,

23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν,

24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.

26 ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυσέτω ἐπὶ ὑμᾶς ὀργισμῶ ὑμῶν,

27 μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ.

28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος ἑαυτοῦ ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν *, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι.

29 πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἰ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν.

* 4:6 πᾶσιν WH Treg NA28] + ἡμῖν RP † 4:7 ἡ WH NA28 RP] – Treg ‡ 4:8 ἔδωκεν NA28] καὶ ἔδωκεν WH Treg RP § 4:9 κατέβη WH Treg NA28] + πρῶτον RP * 4:15 Χριστός WH Treg NA28] ὁ Χριστός RP † 4:17 τὰ WH Treg NA28] + λοιπὰ RP ‡ 4:18 ἔσκοτωμένοι WH Treg NA28] ἔσκοτιζόμενοι RP § 4:26 ἐπὶ WH Treg] + τῷ NA28 RP * 4:28 ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν Treg NA28] ταῖς χερσὶν τὸ ἀγαθόν WH; τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν RP

³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ.

³² γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχνοὶ, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἔχαρισάτο ὑμῖν[‡]

5

¹ γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά,

² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς* καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν[†] προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁμοίαν εὐωδίας.

³ Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα[‡] ἢ πλεονεξία μὴδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις,

⁴ καὶ αἰσχροῦτης καὶ μωρολογίας ἢ εὐτραπελίας, ἧ ἃ οὐκ ἀνήκεν[§], ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.

⁵ τοῦτο γὰρ ἴστε* γινώσκοντες ὅ ἰι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ.

⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν·

⁸ ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε,

⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς[‡] ἐν πάσῃ ἀγαθῶσυνῃ καὶ δικαιοσυνῇ καὶ ἀληθείᾳ,

¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ·

¹¹ καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε,

¹² τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶν καὶ λέγειν·

¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται,

¹⁴ πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶν. διὸ λέγει· Ἔγειρε, ὁ καθεὺδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοὶ ὁ Χριστός.

¹⁵ Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς[§] περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί,

¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν.

¹⁷ διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε* τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου·

¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι,

¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς[†] ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ψδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες[‡] τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ,

²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ,

²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

²² Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίῳις ἄνδράσιν[§] ὡς τῷ κυρίῳ,

²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ἑαυτὸς* σωτὴρ τοῦ σώματος.

[†] 4:32 γίνεσθε Holmes WHmarg] + δὲ WH Treg NA28 RP [‡] 4:32 ὑμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν RP

* 5:2 ἡμᾶς RP NA28] ὑμᾶς WH Treg [†] 5:2 ἡμῶν RP NA28 Treg] ὑμῶν WH [‡] 5:3 ἀκαθαρσία πᾶσα

WH Treg NA28] πᾶσα ἀκαθαρσία RP [§] 5:4 ἢ οὐκ ἀνήκεν WH Treg NA28] τὰ οὐκ ἀνήκοντα RP * 5:5

ἴστε WH Treg NA28] ἴστε RP [†] 5:5 ὁ WH Treg NA28] ὁ RP [‡] 5:9 φωτὸς WH Treg NA28] πνεύματος

RP [§] 5:15 ἀκριβῶς πῶς WH NA28] πῶς ἀκριβῶς Treg RP * 5:17 συνίετε WH Treg NA28] συνιέντες

RP [†] 5:19 ἑαυτοῖς WH Treg RP] + ἐν NA28 [‡] 5:19 ψάλλοντες WH NA28] + ἐν Treg RP [§] 5:22

ἀνδράσιν WH NA28] + ὑποτάσασθωσαν Treg; + ὑποτάσασθε RP * 5:23 αὐτὸς WH Treg NA28] καὶ

αὐτὸς ἐστὶν RP

24 ἀλλὰ ὥς† ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες ἑαυτὰς ὑποτάσσουσιν ὡς τῷ Χριστῷ, ὁ ἰσχυρὸς σώματι τῆς ἐκκλησίας, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἣ ἑαυτὴν ἁγιάσθη καθαρίσασα τῷ ὕδατι τοῦ ῥήματος ἐν ῥήματι, ἣ τὴν λέξη τοῦ ῥήματος ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ὡς ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν, ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα ἁγιάσῃ καὶ ἁγιάσῃ τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

26 ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι,

27 ἵνα παραστήσῃ ἑαυτὸς ἑαυτῷ ἕνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

28 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα· ὁ ἀγαπᾶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ,

29 οὐδεὶς γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν,

30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος ἑαυτοῦ

31 ἀντὶ τούτου καταλείπει ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

32 τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

33 πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ, τοῦτο γάρ ἐστίν δίκαιον·

2 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ,

3 ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔση μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ἑστέρας ὡς ἑστέρας κυρίου, ὡς ὁ Χριστὸς ἡ ἐκκλησία, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

6 μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἄνθρωποι ἀγαπᾶτε ἀλλ' ὡς ὁ θεὸς ἡ ἐκκλησία, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

7 μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἄνθρώποις,

8 εἰδότες ὅτι ἕκαστος, ὁ ἄνθρωπος ἡ ἐκκλησία, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ἑαυτὸν ἡ ἐκκλησία, ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον, ἡ ἑαυτὴν ἁγιάσθη ὡς τὸ ἁγίον ἄμωμον.

10 Τοῦ λοιποῦ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

11 ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου.

† 5:24 ὡς WH Treg NA28] ὡς περ RP † 5:24 τοῖς WH Treg NA28] + ἰδίους RP § 5:25 γυναῖκας WH Treg NA28] + ἑαυτῶν RP * 5:27 αὐτὸς WH Treg NA28] αὐτὴν RP † 5:28 καὶ WH Treg NA28] - RP † 5:29 Χριστὸς WH Treg NA28] κύριος RP § 5:30 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ RP * 5:31 τὸν WH NA28 RP] - Treg † 5:31 πατέρα WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 5:31 τὴν WH NA28 RP] - Treg § 5:31 τῇ γυναικὶ Treg] πρὸς τὴν γυναῖκα WH NA28 RP * 6:5 κατὰ σάρκα κυρίου WH Treg NA28] κυρίου κατὰ σάρκα RP † 6:6 δοῦλοι WH Treg NA28] + τοῦ RP † 6:8 ἕκαστος ὁ ἄνθρωπος Treg] ἕκαστος ἕνα τι WH NA28; ὁ ἕνα τι ἕκαστος RP § 6:8 κομίζεται WH Treg NA28] κομίζεται RP * 6:8 παρὰ WH Treg NA28] + τοῦ RP † 6:9 αὐτῶν καὶ ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν αὐτῶν RP † 6:10 Τοῦ λοιποῦ WH Treg NA28] Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου RP

12 ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ ἑσκότου[§]τουτοῦ, πρὸς τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖσι.

13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι.

14 στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,

15 καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης,

16 ἐν* πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησθε πάντα τὰ βέλη τοῦ ἑπονηροῦ†πεπυρωμένα σβέσαι·

17 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου ἑδέξασθε‡ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἧ ἔστιν ῥῆμα θεοῦ,

18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς ἑαυτὸ[§]ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων,

19 καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου

20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς* τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ἄγνωρισε ὑμῖν† Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ,

22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνην τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπην μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

24 ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἑαφθαρσίᾳ‡ ῥ' / 'book'

§ 6:12 σκότους WH Treg NA28] + τοῦ αἰῶνος RP * 6:16 ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP † 6:16 πονηροῦ Holmes WHmarg Tregmarg] + τὰ WH Treg NA28 RP ‡ 6:17 ἑδέξασθε WH Treg NA28] ἑδέξασθαι RP

§ 6:18 αὐτὸ WH Treg NA28] + τοῦτο RP * 6:21 εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς WH NA28 RP] καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε Treg † 6:21 γνωρίσει ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν γνωρίσει RP ‡ 6:24 ἑαφθαρσίᾳ WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος καὶ Τιμόθεος δούλοι Ἰησοῦ* πᾶσιν τοῖς ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνους·

² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεΐα ὑμῶν

⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ δεΐσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,

⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς† πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν,

⁶ πεποιοῦνς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Ἰησοῦ Ἰησοῦ‡.

⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας·

⁸ μάρτυς γάρ μου[§] θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Ἰησοῦ*.

⁹ καὶ τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,

¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,

¹¹ πεπληρωμένοι ἄκαρπὸν δικαιοσύνης τὸν† διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

¹² Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν,

¹³ ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροῦς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν,

¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιοῦντας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν ἴλογον‡ λαλεῖν.

¹⁵ Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουν·

¹⁶ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμει,§*

¹⁷ οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου'.

¹⁸ τί γάρ; πλὴν ὅτι† παντὶ τρόπῳ, εἴτε πρόφασι εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι,

¹⁹ οἶδα γάρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ,

²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαρδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.

²¹ ἐμοὶ γάρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος.

²² εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου— καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω·

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:5** τῆς WH Treg NA28] - RP ‡ **1:6** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28 RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH § **1:8** μου WH Treg NA28] + ἐστὶν RP * **1:8** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:11** καρπὸν δικαιοσύνης τὸν WH Treg NA28] καρπὸν δικαιοσύνης τῶν RP ‡ **1:14** λόγον RP NA28] + τοῦ θεοῦ WH Treg NIV § **1:16** 16-17 ἀγάπης ... κείμει WH Treg NA28] ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου RP * **1:16** ἐριθείας ... δεσμοῖς μου WH Treg NA28] ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμει RP † **1:18** ὅτι WH Treg NA28] - RP

²³ συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶν γὰρ μᾶλλον κρείσσον,

²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐνστῆ σαρκὶ ἀναγκαίτερον δι' ὑμᾶς.

²⁵ καὶ τοῦτο πεποithώς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ* πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως,

²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω† τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾶ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,

²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων (ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς‡ ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν§ δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ,

²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῦν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν),

³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2

¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί,

² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυχοι, τὸ ἐν φρονούντες,

³ μηδὲν κατ' ἐριθειᾶν ἢ μηδὲ κατὰ* κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,

⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι† σκοποῦντες‡ ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι§

⁵ τοῦτο φρονεῖτε* ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ,

⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφῇ δούλου λαβῶν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὔρεθεις ὡς ἄνθρωπος

⁸ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ·

⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸ† ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ † τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα,

¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων,

¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῶν μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε,

¹³ θεὸς‡ γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν,

¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμειπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἄμωμα μέσον§ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ δειστραμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ

¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.

‡ 1:23 γὰρ WH Treg NA28] - RP § 1:24 ἐν Treg NA28 RP] - WH * 1:25 παραμενῶ WH Treg NA28] συμπαραμενῶ RP † 1:27 ἀκούω WH Treg NA28] ἀκούσω RP ‡ 1:28 ἐστὶν αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς μὲν ἐστὶν RP § 1:28 ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῖν RP * 2:3 μηδὲ κατὰ WH Treg NA28] ἢ RP † 2:4 ἕκαστοι WH Treg] ἕκαστος NA28 RP ‡ 2:4 σκοποῦντες WH Treg NA28] σκοπεῖτε RP § 2:4 ἕκαστοι WH Treg NA28] ἕκαστος RP * 2:5 φρονεῖτε WH Treg NA28] γὰρ φρονεῖσθω RP † 2:9 τὸ WH Treg NA28] - RP ‡ 2:13 θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς RP § 2:15 ἄμωμα μέσον WH Treg NA28] ἀμώματα ἐν μέσῳ RP

17 ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν·

18 τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καγὼ εὐψυχῶ γνούς τὰ περὶ ὑμῶν.

20 οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει,

21 οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ*.

22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

23 τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς·

24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἠγγασάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,

26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ἑμᾶς† καὶ ἀδελμονῶν διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν.

27 καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον ἑθανάτω‡ ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν§, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ.

28 σπουδαιότερως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε καγὼ ἀλυπότερος ὢ.

29 προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐντίμους ἔχετε,

30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον Ἰησοῦ* μέχρι θανάτου ἠγγισεν, ἑ παραβουευσάμενος† τῇ ψυχῇ ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3

1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

2 Βλέπετε τοὺς κύναις, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν.

3 ἡμεῖς γὰρ ἔσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες,

4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί.

Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιεῖναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον·

5 περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος,

6 κατὰ ἱερατικὸν δῶκον τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

7 Ἀλλὰ ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν.

8 ἀλλὰ ἑμεοῦνε† καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθη, καὶ ἠγοῦμαι ἑσκύβαλα‡ ἵνα Χριστὸν κερδήσω

9 καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει,

* 2:21 Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NA28 | Χριστοῦ Ἰησοῦ WH RP † 2:26 ὑμᾶς Treg NA28 RP] + ἰδεῖν WH

‡ 2:27 θανάτω Treg NA28 RP] θανάτου WH § 2:27 ἠλέησεν αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἠλέησεν RP * 2:30 Χριστοῦ Treg NA28 | Κυρίου WH; τοῦ Χριστοῦ RP † 2:30 παραβουευσάμενος WH

Treg NA28] παραβουευσάμενος RP * 3:6 ζῆλος WH Treg NA28 | ζῆλον RP † 3:8 μεοῦνε WH NA28 | μὲν οὖν Treg RP ‡ 3:8 ἐσκύβαλα WH Treg NA28] + εἶναι RP

10 τοῦ γινῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ ἁκοινωνίαν[§] παθημάτων αὐτοῦ, ἁσυμμορφιζόμενος* τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,

11 εἶπὼς καταστήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ἁτὴν ἐκ[†] νεκρῶν.

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἡ ἤδη τετελειώμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ ἁΧριστοῦ[‡]

13 ἀδελφοί, ἐγὼ ἔμαυτὸν ἁουλόγιζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,

14 κατὰ σκοπὸν διώκω ἁεἰς* τὸ βραβεῖον τῆς ἁνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ ἁἸησοῦ.

15 ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἶ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ἁμῖν ἀποκαλύψει·

16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ ἁστοιχεῖν[†]

17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἁμᾶς·

18 πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὐς πολλακίς ἔλεγον ἁμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίω λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,

19 ᾧ τὸ τέλος ἀπώλεια, ᾧ ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.

20 ἁμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον ἁἸησοῦν Χριστόν,

21 ὃς μετασηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἁμῶν[‡] ἁσυμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξει ἁαὐτῷ[§] τὰ πάντα.

4

1 ᾧστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐδοκίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.

3 καὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, ἁγνήσιε σύζυγε*, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἴτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ᾧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.

5 τὸ ἐπιεικὲς ἁμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς·

6 μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ἁμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν·

7 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ἁμῶν καὶ τὰ νοήματα ἁμῶν ἐν Χριστῷ ἁἸησοῦ.

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφήμα, εἰ τις ἀρετὴ καὶ εἰ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε·

9 ἁ καὶ ἐμάθετε καὶ παραλάβετε καὶ ἁκούσατε καὶ εἶδτε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ἁμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἡδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ἁκαιρεῖσθε δέ.

11 οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι·

§ 3:10 κοινωνίαν WH Treg] τὴν κοινωνίαν τῶν NA28 RP * 3:10 συμμορφιζόμενος WH Treg NA28] συμμορφούμενος RP † 3:11 τὴν ἐκ WH Treg NA28] τῶν RP ‡ 3:12 Χριστοῦ Treg] Χριστοῦ ἁἸησοῦ WH NA28; τοῦ Χριστοῦ ἁἸησοῦ RP § 3:13 οὐ Treg RP NA28] οὐπω WH NIV * 3:14 εἰς WH Treg NA28] ἐπὶ RP † 3:16 στοιχεῖν WH Treg NA28] + κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν RP ‡ 3:21 ἁμῶν WH Treg NA28] + εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ RP § 3:21 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28; ἁαὐτῷ RP * 4:3 γνήσιε σύζυγε WH Treg NA28] σύζυγε γνήσιε RP

12 οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι·

13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με†

14 πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

15 Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππηῖοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,

16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε.

17 οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.

18 ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμήν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ.

19 ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ ἔτος πλοῦτος‡ αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

20 τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.

22 ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος§ ὑμῶν* ᾤ/ /book

† 4:13 με WH Treg NA28] + Χριστῷ RP ‡ 4:19 τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP § 4:23 τοῦ πνεύματος WH Treg NA28] πάντων RP * 4:23 ὑμῶν WH Treg NA28] + ἁμην RP

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός
 2 τοῖς ἐν Ἑκκολλοσσαῖς† ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
 θεοῦ πατρὸς ἡμῶν‡
- 3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Ἐθεῷ§ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε ἔπερὶ* ὑμῶν
 προσευχόμενοι,
 4 ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε† εἰς πάντας
 τοὺς ἀγίους
 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ
 τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου
 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔκκοσμῳ‡ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ
 αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ
 θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·
 7 καθὼς§ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφῶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν* ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ
 ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ,
 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.
 9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν
 προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν
 πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῆ,
 10 ἔπεριπατήσαί† ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
 καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι ἔτῃ ἐπίγνωσει‡ τοῦ θεοῦ,
 11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
 ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς,
 12 εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανῶσαντι ὑμᾶς§ εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν
 ἀγίων ἐν τῷ φωτὶ,
 13 ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν
 τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ,
 14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν·
 15 ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως,
 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ ἔπερὶ* ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ
 ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς
 αὐτὸν ἐκτίσται·
 17 καὶ αὐτὸς ἐστὶν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν,
 18 καὶ αὐτὸς ἐστὶν‡ ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος
 ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων,
 19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι
 20 καὶ δι' αὐτοῦ§ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος
 τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, [ἔδι' αὐτοῦ] εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν* τοῖς οὐρανοῖς·

* 1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 1:2 Κολλοσσαῖς WH NA28] Κολλοσσαῖς Treg
 RP ‡ 1:2 ἡμῶν WH Treg NA28] + καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § 1:3 Θεῷ WH NA28] + καὶ Treg RP
 * 1:3 περὶ WH NA28 RP] ὑπὲρ Treg † 1:4 ἦν ἔχετε WH Treg NA28] τὴν RP ‡ 1:6 ἔκκοσμῳ WH
 Treg NA28] + καὶ RP § 1:7 καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP * 1:7 ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP
 NA28 † 1:10 περὶπατήσαι WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP ‡ 1:10 τῇ ἐπίγνωσει WH Treg NA28] εἰς
 τὴν ἐπίγνωσιν RP § 1:12 ὑμᾶς WH NA28] ἡμᾶς Treg RP * 1:16 πάντα WH Treg NA28] + τὰ RP
 † 1:16 καὶ WH NA28] + τὰ Treg RP ‡ 1:18 ἐστὶν Treg NA28 RP] + ἡ WH § 1:20 δι' αὐτοῦ WH
 RP NA28] - Treg NIV * 1:20 ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP

21 και ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς—

22 νυνὶ δὲ ᾠποκατηλλάγητε[†] ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου — παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ,

23 εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν ᾧ πάση[‡] κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία,

25 ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,

26 τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, — ᾧ νῦν[§] δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,

27 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ᾧ^{*} ἐστὶν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης·

28 ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν ᾧ Χριστῷ[†]

29 εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἠλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ^{*} ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί,

2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαὶ αὐτῶν, ἑσυμβιασθέντες[†] ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ᾧ πᾶν πλοῦτος[‡] τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ ἑοῦ[§] Χριστοῦ,

3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ᾧ^{*} γνῶσεως ἀπόκρυφοι.

4 ᾧ[†] τοῦτο[†] λέγω ἵνα ᾧ μηδεὶς[‡] ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ.

5 εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε,

7 ἔρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι[§] τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, ᾧ^{*} περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ.

8 Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν·

9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς,

10 καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας,

11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ ᾧ[†] σώματος[†] τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ,

† 1:22 ἀποκατηλλάγητε Holmes] ἀποκατήλλαξεν WH Treg NA28 RP ‡ 1:23 πάση WH Treg NA28] + τῇ RP § 1:26 νῦν WH Treg NA28] νυνὶ RP * 1:27 ὃ WH Treg NA28] ὅς RP † 1:28 Χριστῷ WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP * 2:1 ὑπὲρ WH Treg NA28] περὶ RP † 2:2 συμβιασθέντες WH Treg NA28] συμβιβασθέντων RP ‡ 2:2 πᾶν πλοῦτος WH NA28] πᾶν τὸ πλοῦτος Treg; πάντα πλοῦτον RP § 2:2 θεοῦ WH Treg NA28] + καὶ πατρὸς καὶ τοῦ RP * 2:3 καὶ WH Treg NA28] + τῆς RP † 2:4 τοῦτο WH NA28] + δὲ Treg RP ‡ 2:4 μηδεὶς WH Treg NA28] μὴ τις RP § 2:7 βεβαιούμενοι WH Treg NA28] + ἐν RP * 2:7 περισσεύοντες Treg NA28] + ἐν αὐτῇ WH RP † 2:11 σώματος WH Treg NA28] + τῶν ἀμαρτιῶν RP

¹² συνταφέντες αὐτῶ ἐν τῷ βαπτισμῶ* ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·

¹³ καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν* τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,

¹⁴ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ·

¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγματίσεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων,

¹⁷ ἃ ἔστιν σκιά τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ* Χριστοῦ.

¹⁸ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἔδώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοοῦ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,

¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὖξει τὴν αὖξησιν τοῦ θεοῦ.

²⁰ Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε·

²¹ Μὴ ἄψη μηδὲ γεύση μηδὲ θίγης,

²² ἃ ἔστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων;

²³ ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθειλοθησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3

¹ Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος·

² τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,

³ ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ·

⁴ ὅταν ὁ Χριστός φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν* τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

⁵ Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη† τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία,

⁶ δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας‡·

⁷ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις§

⁸ νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν·

⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ,

¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν,

¹¹ ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλληνας καὶ Ἰουδαίους, περιτομῆς καὶ ἀκροβυστίας, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ† τὰ* πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.

‡ 2:12 βαπτισμῷ Treg NA28] βαπτίσματι WH RP § 2:12 ἐκ WH Treg NA28] + τῶν RP * 2:13 ἐν NA28 RP] - WH Treg † 2:16 ἢ Treg RP] καὶ WH NA28 ‡ 2:17 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 2:18 ἃ WH Treg NA28] + μὴ RP * 3:4 ὑμῶν Treg NA28] ἡμῶν WH RP † 3:5 μέλη WH Treg NA28] + ὑμῶν NIV RP ‡ 3:6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας RP NA28] - WH Treg NIV § 3:7 τούτοις WH Treg NA28] αὐτοῖς RP * 3:11 τὰ Treg NA28 RP] - WH

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἄγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραϋτητα, μακροθυμίαν,

13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ ἑὸς κύριος ἔχαρισατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς·

14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τοῦτοις τὴν ἀγάπην, ἥ ἔστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος.

15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Ἐβραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.

16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ἠψαλμοῖς* ὕμνοις† ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν ᾧ χάριτι, ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ*

17 καὶ πᾶν ὅ τι† ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκεν ἐν κυρίῳ.

19 οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ.

21 οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.

22 οἱ δούλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν κύριον

23 ὅτι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις,

24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀναπαύσειν τῆς κληρονομίας· τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε·

25 ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίζεται ὁ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

4

1 οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ*

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ,

3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,

4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλήσαι.

5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

6 ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναί πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ,

† 3:13 κύριος WH Treg NA28] Χριστὸς RP † 3:14 ὁ WH Treg NA28] ἥτις RP § 3:15 Χριστοῦ WH Treg NA28] θεοῦ RP * 3:16 ψαλμοῖς WH Treg NA28] + καὶ RP † 3:16 ὕμνοις WH Treg NA28] + καὶ RP † 3:16 ἐν WH RP] + τῇ Treg NA28 § 3:16 ταῖς καρδίαις WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP * 3:16 θεῷ WH Treg NA28] κυρίῳ RP † 3:17 ὅ τι Treg NA28 RP] ὅτι WH † 3:17 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP § 3:17 θεῷ WH Treg NA28] + καὶ RP * 3:18 τοῖς WH Treg NA28] + ἰδίοις RP † 3:20 εὐάρεστόν ἐστιν WH Treg NA28] ἐστιν εὐάρεστον RP † 3:22 ὀφθαλμοδουλίαις WH Treg RP] ὀφθαλμοδουλίᾳ NA28 § 3:22 κύριον WH Treg NA28] θεόν RP * 3:23 ὁ WH Treg NA28] καὶ πᾶν ὁ τι RP † 3:24 ἀπολήψεσθε WH Treg NA28] λήψεσθε RP † 3:24 τῷ WH Treg NA28] + γὰρ RP § 3:25 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP * 4:1 οὐρανῷ WH Treg NA28] οὐρανοῖς RP

⁸ ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα ἴνα γινῶτε† τὰ περὶ ἡμῶν‡ καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν,

⁹ σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

¹⁰ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν),

¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουῆτος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.

¹² ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Ἰησοῦ § πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ἴσταθῆτε * τέλειοι καὶ ἴπεπληροφορημένοι† ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.

¹³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ἴπολὺν πόνον‡ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἰεραπόλει.

¹⁴ ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς.

¹⁵ ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς § ἐκκλησίαν.

¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ ἴΛαοδικέων * ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.

¹⁷ καὶ εἶπατε Ἀρχίπῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἔμῃ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ἴμῶν† 'p' / 'book'

† 4:8 γινῶτε WH Treg NA28] γινῶ RP ‡ 4:8 ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP § 4:12 Ἰησοῦ WH Treg NA28 * 4:12 σταθῆτε WH Treg NA28] στητε RP † 4:12 πεπληροφορημένοι WH Treg NA28] πεπληρωμένοι RP ‡ 4:13 πολὺν πόνον WH Treg NA28] ζῆλον πολὺν RP § 4:15 Νύμφαν καὶ ... οἶκον αὐτῆς WH NA28] Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτῶν Treg; Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτοῦ RP * 4:16 Λαοδικέων WH Treg NA28] Λαοδικαίων RP † 4:18 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμῆν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη*

² Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν ἡμεῖς ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως

³ μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν,

⁴ εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ[‡] τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν,

⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ὁ[‡] δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἳ ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς·

⁶ καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἀγίου,

⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον[‡] πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν[‡] τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ.

⁸ ἄφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξεληλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς[†] λαλεῖν τι·

⁹ αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσι ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπετρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ,

¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ[‡] τῶν οὐρανῶν, ὃν ἠγείρειν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ρύομενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

2

¹ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν,

² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλιπποῖς ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.

³ ἢ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ^{*} ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ,

⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ θεῷ[†] τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

⁵ οὔτε γὰρ ποτε ἐν[‡] λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυρ,

⁶ οὔτε ζητούντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων,

⁷ δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἡ[‡] πιοι[‡] ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐάν^{*} τροφὸς θάλπη τὰ ἐαυτῆς τέκνα·

⁸ οὕτως ὀμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε[†]

* 1:1 εἰρήνη WH Treg NA28] + ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 1:2 μνεῖαν WH Treg NA28] + ὑμῶν RP ‡ 1:4 θεοῦ Treg RP] τοῦ θεοῦ WH NA28 § 1:5 καὶ WH] + ἐν Treg NA28 RP * 1:5 ἐν Treg NA28 RP] - WH † 1:7 τύπον WH Treg NA28] τύπους RP ‡ 1:7 ἐν WH Treg NA28] - RP § 1:8 καὶ WH Treg] + ἐν τῇ NA28 RP * 1:8 ἀλλ' WH Treg NA28] ἀλλὰ καὶ RP † 1:8 ἔχειν ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς ἔχειν RP ‡ 1:10 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 2:3 οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε RP † 2:4 θεῷ WH Treg NA28] τῷ θεῷ RP ‡ 2:5 ἐν Treg NA28 RP] - WH § 2:7 ἡπιοι Treg NIV RP] νήπιοι WH NA28 * 2:7 ἐάν WH Treg NA28] ἂν RP † 2:8 ἐγενήθητε WH Treg NA28] γεγένησθε RP

⁹ Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· ἱνυκτὸς[‡] καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ.

¹⁰ ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν,

¹¹ καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ

¹² παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ ἑπιπατεῖν[§] ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

¹³ Καὶ^{*} διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἄληθῶς ἐστίν[†] λόγον θεοῦ, ὅς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

¹⁴ ὑμεῖς γάρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων

¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ ἱεροφύτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἄρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,

¹⁶ κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὄργη[§] εἰς τέλος.

¹⁷ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδία, περισσότεροσ ἔσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.

¹⁸ Ἰδιότι^{*} ἠεληθήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.

¹⁹ τίς γάρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως— ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς— ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

²⁰ ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

3

¹ Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι,

² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συνεργόν^{*} τοῦ θεοῦ[†] ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ[‡] τῆς πίστεως ὑμῶν

³ τὸ μηδένα σάινεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γάρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·

⁴ καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε.

⁵ διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μὴ πως ἐπειρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς,

⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει[§] ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως,

⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ.

[‡] 2:9 νυκτὸς WH Treg NA28] + γάρ RP § 2:12 περιπατεῖν WH Treg NA28] περιπατήσαι RP * 2:13 Καὶ WH Treg NA28] - RP † 2:13 ἀληθῶς ἐστὶν WH] ἐστὶν ἀληθῶς Treg NA28 RP ‡ 2:15 τοὺς WH Treg NA28] + ἰδίου RP § 2:16 ὄργη WH Treg RP NA28] + τοῦ θεοῦ NIV * 2:18 διότι WH Treg NA28] διό RP * 3:2 συνεργὸν NA28] διάκονον WH Treg RP † 3:2 θεοῦ WH Treg NA28] + καὶ συνεργὸν ἡμῶν RP ‡ 3:2 ὑπὲρ WH Treg NA28] ὑμᾶς περὶ RP § 3:7 ἀνάγκη καὶ θλίψει WH Treg NA28] θλίψει καὶ ἀνάγκη RP

9 τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν,

10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς* κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς·

12 ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς,

13 εἰς τὸ στηρίζαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ[†] μετὰ πάντων τῶν ἁγίων ἑαυτοῦ[‡]

4

1 Λοιπὸν ἑοῦν* ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα[†] καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε[‡], ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.

2 οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

3 τοῦτο γὰρ ἔστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας,

4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ,

5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδόντα τὸν θεόν,

6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ὁ κύριος[§] περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα.

7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ.

8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν ἑαυτοῦ[†] διδόντα[†] τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἔστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους·

10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,

11 καὶ φιλοτιμεισθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ἑαυτοῦ[‡] χερσίν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγεῖλαμεν,

12 ἵνα περιπατῆτε εὐσημόνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν ἑοικωμένων[§] ἵνα μὴ λυπηθῆτε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἔξει σὺν αὐτῷ.

15 τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας·

16 ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον,

17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα.

18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

* 3:11 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + Χριστός RP † 3:13 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ 3:13 αὐτοῦ WH Treg NIV RP] + ἑαυτοῦ NA28 * 4:1 οὖν Treg NA28 RP] - WH † 4:1 ἵνα WH Treg NA28] - RP ‡ 4:1 καθὼς καὶ περιπατεῖτε WH Treg NA28] - RP § 4:6 κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος RP * 4:8 καὶ NA28 RP] - WH Treg † 4:8 διδόντα WH Treg NA28] δόντα RP ‡ 4:11 ταῖς WH Treg NIV] + ἰδίας RP NA28 § 4:13 ἐοικωμένων WH Treg NA28] κεκοιμημένων RP

5

- 1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειᾶν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι,
 2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι * ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται.
 3 ὅταν† λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος ὡσπερ ἡ ὥδιον τῆ ἐν γαστρὶ ἔχουση, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.
 4 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστέ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς ὁ κλέπτῃς‡ καταλάβῃ,
 5 πάντες ὅσοι γὰρ§ ὑμεῖς υἱοὶ φωτὸς ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους·
 6 ἄρα οὐ μὴ καθεύδωμεν ὡς* οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.
 7 οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·
 8 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας·
 9 ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 10 τοῦ ἀποθανόντος ὑπερὶ† ἡμῶν ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.
 11 διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.
 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἶδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς,
 13 καὶ ἠγεισθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ‡ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς§
 14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.
 15 ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν ὀφείδετε* εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.
 16 πάντοτε χαίrete,
 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,
 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.
 19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε,
 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·
 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε,
 22 ἀπὸ παντὸς εἵδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.
 23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμεμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθῆναι.
 24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
 25 Ἀδελφοί, ὁ προσεύχεσθε† περὶ ἡμῶν.
 26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ.
 27 ἔνορκίζω‡ ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν ὁμοῖς§ ἀδελφοῖς.
 28 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν* ὁ ἄγιος π' / 'book'

* 5:2 ὅτι WH Treg NA28] + ἡ RP † 5:3 ὅταν WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 5:4 κλέπτῃς Treg NA28 RP] κλέπτῃς WH § 5:5 γὰρ WH Treg NA28] - RP * 5:6 ὡς WH Treg NA28] + καὶ RP † 5:10 περὶ WH Treg] ὑπερ NA28 RP ‡ 5:13 ὑπερεκπερισσοῦ WH NA28 RP] ὑπερεκπερισσοῦς Treg § 5:13 ἑαυτοῖς WH NA28 RP] αὐτοῖς Treg * 5:15 διώκετε WH Treg] + καὶ NA28 RP † 5:25 προσεύχεσθε Treg RP] + καὶ WH NA28 ‡ 5:27 ἐνορκίζω WH Treg NA28] Ὀρκίζω RP § 5:27 τοῖς WH Treg NA28] + ἀγίους RP * 5:28 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ·

² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς* καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους,

⁴ ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς† ἐν ὑμῖν ἐγκαυχᾶσθαι‡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε,

⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε,

⁶ εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν

⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ

⁸ ἐν φλογὶ πυρός§, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ,

⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,

¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

¹¹ εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξίωσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρῶσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,

¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2

¹ Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν,

² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς† μὴδὲ* θροεῖσθαι μῆτε διὰ πνεύματος μῆτε διὰ λόγου μῆτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου†

³ μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας‡ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,

⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ§ καθίσει ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός.

⁵ οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;

⁶ καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ* καιρῷ·

⁷ τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἔως ἐκ μέσου γένηται.

⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος† Ἰησοῦς† ἀνελεῖ† τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ,

* **1:2** πατρὸς WH NIV] ἡμῶν Treg RP NA28 † **1:4** αὐτοὺς ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς αὐτοὺς RP

‡ **1:4** ἐγκαυχᾶσθαι WH Treg NA28] καυχᾶσθαι RP § **1:8** φλογὶ πυρός Treg] πυρὶ φλογός WH NA28 RP

* **2:2** μὴδὲ WH Treg NA28] μῆτε RP † **2:2** κυρίου WH Treg NA28] Χριστοῦ RP ‡ **2:3** ἀνομίας WH Treg NA28] ἀμαρτίας RP § **2:4** θεοῦ WH Treg NA28] + ὡς θεὸν RP * **2:6** ἑαυτοῦ NA28 RP] αὐτοῦ WH Treg † **2:8** Ἰησοῦς WH Treg NA28] – RP ‡ **2:8** ἀνελεῖ WH Treg NA28] ἀναλώσει RP

9 οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους

10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἡ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς·

11 καὶ διὰ τοῦτο ἡ πέμψις* αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει,

12 ἵνα κριθῶσιν ἡ πάντες†οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες ἡ τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἶλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἡ ἀπαρχὴν ἡ εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας,

14 εἰς ὃ* ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15 ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἅς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ θεὸς† ἡ ὁ πατήρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δούς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,

17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ ἡ στηρίζει ἡ ἐν παντὶ ἡ ἔργω καὶ λόγῳ* ἀγαθῷ.

3

1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς,

2 καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.

3 πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

4 πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἡ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἡ παραγγέλλομεν* καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε.

5 ὁ δὲ κύριος κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡ ἡμῶν† ἡ Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ ἡ παρελάβοσαν* παρ' ἡμῶν.

7 αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν

8 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ ἡ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἡ ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν·

9 οὐχ ὅτι οὐκ ἡχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἡ εἰς αὐτοὺς τὸν τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς.

10 καὶ γὰρ ὅτε ἡμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μὴδὲ ἐσθιέτω.

11 ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μὴδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους·

§ 2:10 ἀδικίας WH Treg NA28] τῆς ἀδικίας ἐν RP * 2:11 πέμψις WH Treg NA28] πέμψει RP † 2:12 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP ‡ 2:12 τῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ RP § 2:13 ἀπαρχὴν NA28] ἀπ' ἀρχῆς WH Treg NIV RP * 2:14 ὁ WH Treg RP] + καὶ NA28 † 2:16 θεὸς Treg] ὁ θεὸς WH NA28 RP ‡ 2:16 ὁ WH Treg NA28] καὶ RP § 2:17 στηρίζει WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP * 2:17 ἔργω καὶ λόγῳ WH Treg NA28] λόγῳ καὶ ἔργῳ RP * 3:4 παραγγέλλομεν WH Treg NA28] + ὑμῖν RP † 3:6 ἡμῶν Treg RP NA28] - WH NIV ‡ 3:6 παρελάβοσαν NA28] παρελάβετε WH Treg NIV; παρέλαβον RP § 3:8 νυκτὸς καὶ ἡμέρας WH Treg NA28] νύκτα καὶ ἡμέραν RP

12 τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ* ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.

13 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε†καλοποιοῦντες.

14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ‡συναναμίγνυσθαι§αὐτῷ, ἵνα ἐντραπή·

15 καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντί τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω.

18 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν* 'p' / 'book'

* 3:12 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg NA28] διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 3:13 ἐγκακήσητε WH Treg NA28] ἐκκακήσητε RP ‡ 3:14 μὴ WH Treg NA28] καὶ μὴ RP § 3:14 συναναμίγνυσθαι WH Treg NA28] συναναμίγνυσθε RP * 3:18 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Ἰησοῦ* κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Ἰησοῦ† τῆς ἐλπίδος ἡμῶν

² Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς‡ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλης τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν

⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις§ παρέρχουσι μάλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει—

⁵ τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου,

⁶ ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν,

⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρήται,

⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσοῖς καὶ βεβήλοις, πατρολώαις καὶ μητρολώαις, ἀνδροφόνοις,

¹⁰ πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῆ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται,

¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

¹² Ἐγὼ ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν,

¹³ τὸ† πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστὴν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγωνῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ,

¹⁴ ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Ἰησοῦ Ἰησοῦ.

¹⁵ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Ἰησοῦς ἠλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σώσαι· ὧν πρῶτος εἰμι ἐγώ,

¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς‡ τὴν ἄπασαν§ μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

¹⁷ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, ἁμόνῳ* θεῷ, τιμῇ καὶ δόξῃ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

¹⁸ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγουσὰς ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ† ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,

¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνειδήσιν, ἣν τινες ἀπώσαμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν·

²⁰ ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

* **1:1** Ἰησοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP ‡ **1:2** πατρὸς WH Treg NA28] + ἡμῶν RP § **1:4** ἐκζητήσεις WH Treg NA28] ζητήσεις RP * **1:12** Χάρις WH Treg NA28] καὶ χάρις RP † **1:13** τὸ WH Treg NA28] τὸν RP ‡ **1:16** Ἰησοῦς Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦς Χριστὸς RP § **1:16** ἄπασαν WH Treg NA28] πᾶσαν RP * **1:17** ἁμόνῳ WH Treg NA28] + σοφῷ RP † **1:18** στρατεύῃ WH NA28 RP] στρατεύσῃ Treg

2

1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων,

2 ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διαγώμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.

3[†] τοῦτο* καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ,

4 ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

5 εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς,

6 ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίους·

7 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος— ἀλήθειαν[†] λέγω[†] οὐ ψευδομαι— διδάσκαλος ἔθνων ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίου χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ[†] διαλογισμοῦ[‡]

9 ὡσαύτως[†] καὶ[†] γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ^{*} σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν[†] καὶ[†] χρυσίῳ[†] ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ,

10 ἀλλ' ὁ πρέπει γυναίξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσεβείαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν.

11 γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ·

12[†] διδάσκειν δὲ γυναίκε[‡] οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ.

13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐά·

14 καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ[†] ἔξαπατηθεῖσα[§] ἐν παραβάσει γέγονεν.

15 σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3

1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπίσκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ.

2 δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναϊκὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,

3 μὴ πάρινον, μὴ[†] πλήκτην^{*} ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον,

4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος·

5 (εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;)

6 μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.

7 δεῖ[†] καὶ[†] μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ πατὶδα τοῦ διαβόλου.

8 Διακόνους ὡσαύτως σεμονούς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς,

9 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει.

10 καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.

11 γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν.

12 διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναϊκὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων·

13 οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

* 2:3 τοῦτο WH Treg NA28] + γὰρ RP † 2:7 λέγω WH Treg NA28] + ἐν Χριστῷ RP ‡ 2:8 διαλογισμοῦ Treg NA28 RP] διαλογισμῶν WH § 2:9 καὶ Treg NA28] - WH; + τὰς RP * 2:9 καὶ WH Treg NA28] ἢ RP † 2:9 χρυσίῳ WH NA28] χρυσῷ Treg RP ‡ 2:12 διδάσκειν δὲ γυναίκε[‡] WH Treg NA28] γυναίκε[‡] δὲ διδάσκειν RP § 2:14 ἔξαπατηθεῖσα WH Treg NA28] ἀπατηθεῖσα RP * 3:3 πλήκτην WH Treg NA28] + μὴ αἰσχροκερδῆ RP † 3:7 δὲ WH Treg NA28] + αὐτὸν RP

14 Ταῦτα σοι γράφω, ἐλπίζων ἔλθεῖν πρὸς σὲ ἐν τάχει[‡],

15 ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζώντος, στυλὸς καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας·

16 καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὁ[‡]Σὲ φανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλους, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4

1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων

2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,

3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν.

4 ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον,

5 ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἰησοῦ*, ἐντρέφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολούθηκας,

7 τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν·

8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστὶν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

9 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος,

10 εἰς τοῦτο γὰρ[†] κοπιῶμεν καὶ ὄνειδιζόμεθα[‡] ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε.

12 μὴ δίδεις σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ[§] ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ.

13 ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.

14 μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

15 ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ^{*} πᾶσιν·

16 ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5

1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς,

2 πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνεΐᾳ.

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας.

4 εἰ δὲ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδίδοναι τοῖς προγόνους, τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

5 ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ θεῷ* καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας·

6 ἡ δὲ σπαταλώσα ζῶσα τέθνηκεν.

7 καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ᾦσιν·

‡ 3:14 ἐν τάχει WH Treg NA28] τάχιον RP § 3:16 Ὁος WH Treg NA28] θεός RP * 4:6 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 4:10 γὰρ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 4:10 ὄνειδιζόμεθα RP] ἀγωνιζόμεθα WH Treg NA28 § 4:12 ἀγάπη WH Treg NA28] + ἐν πνεύματι RP * 4:15 ἦ WH Treg NA28] + ἐν RP * 5:5 θεὸν NA28] τὸν θεὸν WH Treg RP

⁸ εἰ δὲ τις τῶν ἰδίων καὶ ἡμίσητα†οἰκείων οὐ ἡπρονοεῖ‡ τὴν πίστιν ἡρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγυῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή,

¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἔτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν.

¹¹ νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμῆν θέλουσιν,

¹² ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν·

¹³ ἅμα δὲ καὶ ἀργαί μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.

¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμῆν, τεκνογονεῖν, οικοδοποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν δίδοναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν·

¹⁵ ἥδη γὰρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ.

¹⁶ εἴ ἡτις πιστὴ ἔχει χήρας, ἑπαρκείτω* αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

¹⁷ Οἱ καλῶς προσετώτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ·

¹⁸ λέγει γὰρ ἡ γραφή· Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· Ἄξιός ἐστιν ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

¹⁹ κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτός εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων·

²⁰ ἡ τοῦ†ἀμαρτάνοντος ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.

²¹ διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ‡ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξης χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλιον.

²² χεῖρας ταχέως μηδὲν ἐπιτίθει, μηδὲ κοινῶναι ἀμαρτίας ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει.

²³ μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἶνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν ἑστόμαχον§ καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.

²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν·

²⁵ ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ* ἡ πρόδηλα† καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6

¹ Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηθῆται.

² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοὶ εἰσιν· ἀλλὰ μάλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

³ εἴ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,

⁴ τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραῖ,

† 5:8 μάλιστα WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ 5:8 προνοεῖ WH NA28 RP] προνοεῖται Treg § 5:16 τις WH Treg NA28] + πιστὸς ἢ RP * 5:16 ἐπαρκείτω WH NA28 RP] ἐπαρκείσθω Treg † 5:20 τοῦς Treg NA28 RP] + δὲ WH ‡ 5:21 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § 5:23 στόμαχον WH Treg NA28] + σου RP * 5:25 ἔργα τὰ καλὰ WH Treg NA28] καλὰ ἔργα RP † 5:25 πρόδηλα WH Treg NA28] + ἐστὶν RP

5 διαπαραιτριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν ἑυσέβειαν*

6 ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειάς·

7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι†οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα·

8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.

9 οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν·

10 ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύνας πολλὰς.

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε ἑθεοῦ‡ ταῦτα φεῦγε· δώκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπαθίαν§

12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὠμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

13 παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ἑζωογονοῦντος* τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,

14 τηρησαί σε τὴν ἐντολήν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

15 ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ ὁ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,

16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὧ̄ τιμῆ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ†πλοῦτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ ἑθεῶ‡τῶ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσιῶς εἰς ἀπόλασιν,

18 ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,

19 ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως§ζωῆς.

20 Ω̄ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως,

21 ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.*

Ἡ χάρις ἔμεθ' ὑμῶν. ῥ / ' /book'

* 6:5 εὐσέβειαν WH Treg NA28] + Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων RP † 6:7 ὅτι WH Treg NA28] δηλον ὅτι RP ‡ 6:11 θεοῦ WH Treg NA28] τοῦ θεοῦ RP § 6:11 πραῦπαθίαν WH Treg NA28] πρᾶξιότηα RP * 6:13 ζωογονοῦντος WH Treg NA28] ζωοποιοῦντος RP † 6:17 ἐπὶ WH Treg NA28] ἐν τῷ RP ‡ 6:17 θεῶ WH Treg NA28] + τῶ ζῶντι RP § 6:19 ὄντως WH Treg NA28] αἰωνίου RP * 6:21 μεθ' ὑμῶν WH Treg NA28] μετὰ σοῦ Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

² Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνω· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας

⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ

⁵ ὑπόμνησιν Ἰαβὼν† τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμῃ σου Λωῖδι καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοὶ.

⁶ δι' ἣν αἰτίαν ἀναμνησέσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου·

⁷ οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ,

⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων,

¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ‡, καταρτήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου,

¹¹ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος§

¹² δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατόν ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

¹³ ὑποτύπων ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης.

¹⁶ Δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη·

¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ ἴσπουδαίως* ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν—

¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ— καὶ ὅσα ἐν Ἑφέσῳ διεκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2

¹ Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

² καὶ ᾧ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι.

³ ῥσυγκακοπάθησον* ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ†.

⁴ οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ·

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:5** λαβῶν WH Treg NA28] λαμβάνων RP

‡ **1:10** Ἰησοῦ Χριστοῦ RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28 § **1:11** διδάσκαλος WH NA28] + ἐθνῶν

Treg RP * **1:17** σπουδαίως WH Treg NA28] σπουδαιότερον RP * **2:3** συγκακοπάθησον WH Treg NA28] Σὺ οὖν κακοπάθησον RP † **2:3** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ χριστοῦ RP

5 ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ·

6 τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.

7 νόει ὁ[†] λέγω· ἴδῶσει ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου·

9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος· ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται·

10 διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου.

11 πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν·

12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἄρνησόμεθα* κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·

13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἄρνήσασθαι[†] ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου[‡] μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' ὁ[†] δὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων.

15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

16 τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιῖστασ'· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας,

17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἕξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος,

18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστοχῆσαν, λέγοντες* ἀνάστασιν ἤδη γεγονέαι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινα πίστιν.

19 ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.

20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσοῦ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν·

21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, εὐχρηστον[†] τῷ δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

22 τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε, δώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.

23 τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσι μάχας·

24 δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον,

25 ἐν πραύτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε ἴδῳ[‡] αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,

26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκεῖνου θέλημα.

3

1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί·

2 ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλατοι, φιλαργυροὶ, ἀλαζόνες, υπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσοι,

3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι,

4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι,

5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου.

‡ 2:7 ὁ WH Treg NA28] ἃ RP § 2:7 ἴδῶσει WH Treg NA28] δῶη RP * 2:12 ἀρνησόμεθα WH Treg NA28] ἀρνούμεθα RP † 2:13 ἀρνήσασθαι RP] + γὰρ WH Treg NA28 ‡ 2:14 κυρίου RP] θεοῦ WH Treg NA28 § 2:14 ἐπ' WH Treg NA28] εἰς RP * 2:18 λέγοντες WH Treg] + τὴν NA28 RP † 2:21 εὐχρηστον WH Treg NA28] καὶ εὐχρηστον RP ‡ 2:25 δῶη NA28] δῶη WH Treg; δῶ RP

⁶ ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἄιχμαλωτίζοντες* γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις,

⁷ πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν δυνάμενα.

⁸ ὃν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀντίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.

⁹ ἄλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον, ἢ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

¹⁰ Σὺ δὲ ἱπαρηκολούθησάς† μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,

¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος.

¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς‡ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται·

¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

¹⁴ σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων§ ἔμαθες,

¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερά* γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγμόν† πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ,

¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμένος.

4

¹ Διαμαρτύρομαι* ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ†, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζώντας καὶ νεκρούς, ἔκαὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·

² κήρυσον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.

³ ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας§ ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν,

⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἔκτραπήσονται.

⁵ σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

⁶ Ἐγὼ γὰρ ᾗδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου* ἐφέστηκεν.

⁷ τὸν καλὸν ἀγῶνα† ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·

⁸ λοιπὸν ἀποκείται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἔλθειν πρὸς με ταχέως·

¹⁰ Δημῆς γάρ με ἔγκατέλιπεν‡ ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκις εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν·

* **3:6** αἰχμαλωτίζοντες WH Treg NA28] αἰχμαλωτεύοντες RP † **3:10** παρηκολούθησάς WH Treg NA28] παρηκολούθηκάς RP ‡ **3:12** ζῆν εὐσεβῶς WH Treg] εὐσεβῶς ζῆν NA28 RP § **3:14** τίνων WH Treg NA28] τίνος RP * **3:15** ἱερά WH] τὰ ἱερά Treg NA28 RP † **3:16** ἔλεγμόν WH Treg NA28] ἔλεγχον RP * **4:1** Διαμαρτύρομαι WH Treg NA28] + οὖν ἐγὼ RP † **4:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP ‡ **4:1** καὶ WH Treg NA28] κατὰ RP § **4:3** ἰδίας ἐπιθυμίας WH Treg NA28] ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας RP * **4:6** ἀναλύσεώς μου WH Treg NA28] ἐμῆς ἀναλύσεως RP † **4:7** καλὸν ἀγῶνα WH Treg NA28] ἀγῶνα τὸν καλὸν RP ‡ **4:10** ἐγκατέλιπεν Treg NA28 RP] ἐγκατέλειπεν WH

11 Λουκάς ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν,

12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον.

13 τὸν φαιλόνην, ὃν ἠπέλιπον[§] ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.

14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο— ἠποδώσει * αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ—

15 ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἠντέστη[†] τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι ἠπαρεγένετο[‡] ἀλλὰ πάντες με ἔγκατέλιπον[§] μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν—

17 ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυναμώσεν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἠκούσωσιν* πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος.

18 ῥύσεται[†] με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

19 Ἀσπασαί Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον.

20 Ἐραστός ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἠπέλιπον[‡] ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.

21 Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται[‡] σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ κύριος[§] μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν* ῥ / ' /book'

§ 4:13 ἀπέλιπον Treg NA28 RP] ἀπέλειπον WH * 4:14 ἀποδώσει WH Treg NA28] ἀποδώη RP

† 4:15 ἀντέστη WH Treg NA28] ἀνθέστηκεν RP ‡ 4:16 παρεγένετο WH Treg NA28] συμπαρεγένετο

RP § 4:16 ἐγκατέλιπον Treg NA28 RP] ἐγκατέλειπον WH * 4:17 ἀκούσωσιν WH Treg NA28] ἀκούση RP † 4:18 ῥύσεται WH Treg NA28] καὶ ῥύσεται RP ‡ 4:20 ἀπέλιπον Treg NA28

RP] ἀπέλειπον WH § 4:22 κύριος WH Treg NA28] + Ἰησοῦς χριστός RP * 4:22 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1 Παῦλος δούλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν

2 ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγέιλαι ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων

3 ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους, τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεῦσθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,

4 τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις ἔχει* καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

5 Τοῦτου χάριν ἀπέλιπόν[†] σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην,

6 εἴ τίς ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα.

7 δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ,

8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ,

9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς* περιτομῆς,

11 οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν.

12 εἰπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες αἰεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί·

13 ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει,

14 μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.

15 ἅπαντα[†] καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις.

16 θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2

1 Σὺ δὲ λάλει ἅ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ.

2 πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.

3 πρεσβύτειδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους ἢ μηδὲ* οἶνω πολλῷ δεδουλωμένους, καλοδιδασκάλους,

4 ἵνα ἰσχυροποιήσῃς[†] τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,

5 σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροῦς[‡] ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημηθῇ.

* 1:4 καὶ WH Treg NA28] ἔλεος RP † 1:4 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP ‡ 1:5 ἀπέλιπόν Treg NA28] ἀπέλειπόν WH; κατέλιπόν RP § 1:10 καὶ RP NA28] – WH Treg NIV

* 1:10 τῆς WH Treg NA28] – RP † 1:15 πάντα WH Treg NA28] + μὲν RP * 2:3 μηδὲ WH Treg] μὴ NA28 RP † 2:4 σωφρονίζωσι[†] τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, Treg ‡ 2:5 οἰκουροῦς WH Treg NA28] οἰκουροῦς RP

⁶ Τὸς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν·

⁷ περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἄφθορίαν^S σεμνότητα^{*}

⁸ λόγον ὑγιή ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν[†] φαῦλον.

⁹ Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,

¹⁰ μὴ νοσφιζόμενος, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν[‡] ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν^S διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

¹¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ^{*} σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις

¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι,

¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ[†],

¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρῆσι ἑαυτὸν λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

¹⁵ Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

3

¹ Ὑπομίμησθε αὐτοὺς ἀρχαῖς^{*} ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι,

² μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραῦτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

³ Ἥμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.

⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλιανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,

⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἡμῶν ἐποίησαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος[‡] ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου,

⁶ οὐ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν,

⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν^S κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

⁸ Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτα ἔστιν^{*} καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις·

⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις[†] καὶ μάχας νομικὰς περιίτασο, εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι.

¹⁰ αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ,

¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει, ὡν αὐτοκατάκριτος.

¹² Ὅταν πέμψω Ἀρτεμῖαν πρὸς σέ ἢ Τυχικόν, σπουδάσον ἔλθειν πρὸς με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.

¹³ Ζηναῖν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν[‡] σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.

§ 2:7 ἀφθορίαν WH Treg NA28] ἀδιαφθορίαν RP * **2:7** σεμνότητα WH Treg NA28] + ἀφθορίαν RP † **2:8** λέγειν περὶ ἡμῶν WH Treg NA28] περὶ ἡμῶν λέγειν RP ‡ **2:10** πᾶσαν πίστιν WH Treg NA28] πίστιν πᾶσαν RP **§ 2:10** τὴν WH Treg NA28] - RP * **2:11** θεοῦ WH Treg NA28] + ἡ RP † **2:13** Ἰησοῦ Χριστοῦ NA28 RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg * **3:1** ἀρχαῖς WH Treg NA28] + καὶ RP † **3:5** ἃ WH Treg NA28] ὧν RP ‡ **3:5** τὸ αὐτοῦ ἔλεος WH Treg NA28] τὸν αὐτοῦ ἔλεον RP **§ 3:7** γενηθῶμεν WH Treg NA28] γενόμεθα RP * **3:8** ἔστιν WH Treg NA28] + τὰ RP † **3:9** ἔρεις Treg NA28 RP] ἔριν WH ‡ **3:13** Ἀπολλῶν WH NA28] Ἀπολλῶ Treg RP

¹⁴ μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρεῖας, ἵνα μὴ ὣσιν ἄκαρποι.

¹⁵ Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὁμῶν § 'p' /'book'

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν

2 καὶ Ἀπφία τῇ ἄδελφῇ* καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιωτῇ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·

3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνεῖαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,

5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις ἑπρὸς† τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,

6 ὅπως ἡ κοινωμία τῆς πίστεώς σου ἐνεργηὶς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦᾠ ἐν ἡμῖν εἰς Ἐχριστόν§

7 ἡχαρὰν* γὰρ ἄπολλήν ἔσχον† καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοὶ τὸ ἀνήκον,

9 διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτερος νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἐχριστοῦ Ἰησοῦ—

10 παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς ἑδεμοῖς§ Ὀνήσιμον,

11 τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ ἑδέ* σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον,

12 ὃν ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα†·

13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἑμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ ἴμοι διακονῆᾠ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου,

14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ἦ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον·

15 τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὦραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς,

16 οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ.

17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ.

18 εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἑλλόγα§

19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοὶ ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις.

20 ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Ἐχριστῷ*

21 πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἄ† λέγω ποιήσεις.

22 ἅμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἄσπάζεται* σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναϊχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

24 Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοὶ μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου§ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος* ἑμῶν* ἑρ' /'book'

* **1:2** ἀδελφῇ WH Treg NA28] ἀγαπητῇ RP † **1:5** πρὸς NA28 RP] εἰς WH Treg ‡ **1:6** τοῦ WH NA28 RP] - Treg § **1:6** Χριστόν WH Treg NA28] + Ἰησοῦν RP * **1:7** χαρὰν WH Treg NA28] χάριν RP † **1:7** πολλὴν ἔσχον WH Treg NA28] ἔχομεν πολλὴν RP ‡ **1:9** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § **1:10** δεσμοῖς WH Treg NA28] + μου RP * **1:11** δὲ WH Treg RP] + καὶ NA28 † **1:12** σοὶ αὐτόν ... σπλάγχνα WH Treg NA28] οὐ δὲ αὐτόν ... σπλάγχνα προσλαβοῦ RP ‡ **1:13** μοι διακονῆ WH Treg NA28] διακονῆ μοι RP § **1:18** ἐλλόγα WH Treg NA28] ἐλλόγει RP * **1:20** Χριστῷ WH Treg NA28] κυρίῳ RP † **1:21** ἄ WH Treg NA28] ὁ RP ‡ **1:23** Ἀσπάζεταί WH Treg NA28] Ἀσπάζονται RP § **1:25** κυρίου WH NA28] + ἡμῶν Treg RP * **1:25** ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις
² ἐπ' ἑσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας*·

³ ὃς ὢν ἀπαύασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως, 'δι' αὐτοῦ† καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος‡ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλοσύνης ἐν ὑψηλοῖς,

⁴ τοσοῦτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

⁵ Τίνι γὰρ εἶπεν ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

⁶ ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ.

⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·

⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, 'καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος§ ῥάβδος τῆς βασιλείας ς σου*·

⁹ ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου·

¹⁰ καί· Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἔθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί·

¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,

¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, 'ὡς ἱμάτιον† καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

¹³ πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέν ποτε· Κἀθὼ ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρους σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

¹⁴ οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

2

¹ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς* τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρῶμεν.

² εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοῆ ἔλαβεν ἔνδικον μισθοποδοσίαν,

³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,

⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν;

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν·

⁶ διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων· Τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμησθήσῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;

⁷ ἡλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἑστεφάνωσας ς αὐτόν†

* **1:2** ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας WH Treg NA28] τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν RP † **1:3** δι' αὐτοῦ Holmes] αὐτοῦ WH Treg NA28; αὐτοῦ δι' ἑαυτοῦ RP ‡ **1:3** τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος WH Treg NA28] ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν RP § **1:8** καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος WH Treg NA28] ῥάβδος εὐθύτητος ἡ RP

* **1:8** σου Treg NA28 RP] αὐτοῦ WH † **1:12** ὡς ἱμάτιον WH Treg NA28] – RP * **2:1** προσέχειν ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς προσέχειν RP † **2:7** αὐτόν NA28 RP] + καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου WH Treg

⁸ πάντα υπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐν τῷ γὰρ* ὑποτάξαι[§] τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα·

⁹ τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλου ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως ἄχωρις* θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου.

¹⁰ Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι.

¹¹ ὅ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἐνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν,

¹² λέγων· Ἀπαγγεῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·

¹³ καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιωθὸς ἐπ' αὐτῷ· καὶ πάλιν· Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

¹⁴ Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός†, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον,

¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.

¹⁶ οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται.

¹⁷ ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένῃται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ·

¹⁸ ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3

¹ Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἄγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν*·

² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ἔν† τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

³ πλείονος γὰρ οὗτος δόξης‡ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν·

⁴ πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ ἔδῃ[§] πάντα κατασκευάσας θεός.

⁵ καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων,

⁶ Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὃς* οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἑάν† τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος‡ κατάσχωμεν.

⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,

⁸ μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,

⁹ οὗ ἑπέειραν[§] οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ* καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου

¹⁰ τεσσαράκοντα ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ τ' αὐτῇ† καὶ εἶπον· Αἰεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου·

¹¹ ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

‡ 2:8 τῷ γὰρ WH Treg NA28] γὰρ τῷ RP § 2:8 ὑποτάξαι Holmes WHmarg] + αὐτῷ WH Treg NA28 RP * 2:9 χωρὶς Holmes] χάριτι WH Treg NA28 RP † 2:14 αἵματος καὶ σαρκός WH Treg NA28] σαρκός καὶ αἵματος RP * 3:1 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + Χριστόν RP † 3:2 ἐν Holmes WHmarg] + ὄλῳ WH Treg NA28 RP ‡ 3:3 οὗτος δόξης WH Treg NA28] δόξης οὗτος RP § 3:4 δὲ WH Treg NA28] + τὰ RP * 3:6 ὃς Holmes] οὗ WH Treg NA28 RP † 3:6 ἐὰν WH Treg] ἐάνπερ NA28 RP ‡ 3:6 ἐλπίδος NA28] + μέχρι τέλους βεβαίαν WH Treg RP § 3:9 ἐπέειραν WH Treg NA28] + με RP * 3:9 ἐν δοκιμασίᾳ WH Treg NA28] ἐδοκιμασάν με RP † 3:10 ταύτη WH Treg NA28] ἐκέειν RP

¹² βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζώντος,

¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν* ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας·

¹⁴ μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν[§], ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.

¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.

¹⁶ τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως;

¹⁷ τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;

¹⁸ τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;

¹⁹ καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

4

¹ Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέαι·

² καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κάκεῖνοι, ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ ἴσχυκερασμένους* τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν.

³ εἰσερχόμεθα γὰρ ἵεῖς[†] κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων,

⁴ εἶρηκεν γὰρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως· Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,

⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

⁶ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν,

⁷ πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς ἴσχυει[‡] Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν·

⁸ εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοὺς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.

⁹ ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ·

¹⁰ ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὡσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

¹¹ σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας.

¹² Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ[§] ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ δεικνύμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας·

¹³ καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¹⁴ Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας·

‡ **3:13** τις ἐξ ὑμῶν WH Treg NA28] ἐξ ὑμῶν τις RP § **3:14** τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν WH Treg NA28] γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ RP * **4:2** συγκεκρασμένους WH Treg RP NA28] συγκεκρασμένους NIV

† **4:3** εἰς Holmes WHmarg] + τὴν WH Treg NA28 RP ‡ **4:7** προεῖρηται WH Treg NA28] εἶρηται RP

§ **4:12** καὶ WH Treg NA28] τε καὶ RP

15 οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ἢ πεπειρασμένον* δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.

16 προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρηγοίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρύωμεν εἰς εὐκαίρον βοήθειαν.

5

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,

2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περιέκειται ἀσθενείαν,

3 καὶ ἰδὲ αὐτὴν* ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ αὐτοῦ† προσφέρειν ἢ ἀμαρτιῶν.

4 καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἢ καθὼς περὶ Σκαὶ Ἀαρῶν.

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·

6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ,

7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῦν προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,

8 καί περ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν,

9 καὶ τελειωθείς ἐγένετο ἢ πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ* αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου,

10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς·

12 καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρειάν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ἡμᾶς ἢ τινὰ† τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρειάν ἔχοντες γάλακτος, ἢ οὐ† στερεᾶς τροφῆς.

13 πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν·

14 τελείων δέ ἐστιν ἢ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6

1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν,

2 βαπτισμῶν ἢ διδαχῆν* ἢ ἐπιθέσεώς τε ἢ χειρῶν, ἀναστασείας ἢ τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου.

3 καὶ τοῦτο ἢ ποιήσομεν ἢ ἐάν περ ἐπιτρέπη ὁ θεός.

4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἄπας φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου

5 καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ἢ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,

6 καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.

* 4:15 πεπειρασμένον WH Treg NA28] πεπειραμένον RP * 5:3 δι' αὐτὴν WH Treg NA28] διὰ ταύτην RP † 5:3 αὐτοῦ Holmes] ἑαυτοῦ WH Treg RP; αὐτοῦ NA28 ‡ 5:3 περὶ WH Treg NA28] ὑπὲρ RP § 5:4 καθὼς περ WH Treg NA28] καθάπερ RP * 5:9 πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ WH Treg NA28] τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν RP † 5:12 τινὰ WH NA28] τίνα Treg RP ‡ 5:12 οὐ WH] καὶ οὐ Treg NA28 RP * 6:2 διδαχῆν WH] διδαχῆς Treg NA28 RP † 6:2 τε Treg NA28 RP] – WH ‡ 6:3 ποιήσομεν WH Treg NA28] ποιήσωμεν RP

7 γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἔρχόμενον πολλακίς § ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ·

8 ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καυσίν·

9 Πειεῖσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν·

10 οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν ἱκαί* τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.

11 ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,

12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομοῦντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγεῖλαμενος ὁ θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὡμοσεν καθ' ἑαυτοῦ,

14 λέγων· Ἐὶ* μὴν εὐλογῶν εὐλόγησά σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε·

15 καὶ οὕτως μακροθυμίας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.

16 Ἄνθρωποι † γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος·

17 ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδειξάι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὄρκω,

18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν § ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος·

19 ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἄσφαλῆ* τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος,

20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσήλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7

1 Οὗτος γὰρ ὁ *Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἔδωκεν ὄρκον ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς Ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλόγησας αὐτόν,

2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης,

3 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

4 † ἑωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος ᾧ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης.

5 καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατεῖαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ·

6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ ‡ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν.

7 χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.

8 καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ.

§ 6:7 ἐρχόμενον πολλακίς WH Treg NA28] πολλακίς ἐρχόμενον RP * 6:10 καὶ WH Treg NA28] + τοῦ κόπου RP † 6:14 Εἰ WH Treg NA28] ἦ RP ‡ 6:16 ἄνθρωποι WH Treg NA28] + μὲν RP § 6:18 θεόν WH Treg RP] τὸν θεόν NA28 * 6:19 ἀσφαλῆ WH NA28 RP] ἀσφαλῆ Treg * 7:1 ὁ WH NA28 RP] ὁς Treg † 7:4 ᾧ WH Treg] + καὶ NA28 RP ‡ 7:6 Ἀβραάμ WH Treg NA28] τὸν Ἀβραάμ RP

9 καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται,

10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ Ἔμελχισέδεκ[§]

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς* ἠνενομοθέτηται† τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν Ἔμελχισέδεκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι;

12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.

13 ἔφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ·

14 πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν ἑπεὶ ἱερέων οὐδὲν[‡] Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

15 Καὶ περισσώτερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Ἔμελχισέδεκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος,

16 ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης[§] γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου,

17 μαρτυρεῖται* γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Ἔμελχισέδεκ.

18 ἄθῆτος μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,

19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγῆ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες,

21 ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· Ὡμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα',

22 κατὰ τοσοῦτο[‡] κρείττονος[§] διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς.

23 Καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσὶν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν·

24 ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτόν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·

25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἑκαὶ* ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·

27 ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ (τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας)·

28 ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἰόν, εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

8

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

2 τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, οὐκ* ἀνθρώπος.

3 πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.

§ 7:10 Ἔμελχισέδεκ WH Treg NA28] ὁ Ἔμελχισέδεκ RP * 7:11 αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆ RP † 7:11 ἠνενομοθέτηται WH Treg NA28] ἠνενομοθέτητο RP ‡ 7:14 περὶ ἱερέων οὐδὲν WH Treg NA28] οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης RP § 7:16 σαρκίνης WH Treg NA28] σαρκικῆς RP * 7:17 μαρτυρεῖται WH Treg NA28] μαρτυρεῖ RP † 7:21 αἰῶνα WH Treg NA28] + κατὰ τὴν τάξιν Ἔμελχισέδεκ RP ‡ 7:22 τοσοῦτο WH Treg NA28] τοσοῦτον RP § 7:22 κρείττονος Treg RP] καὶ κρείττονος WH NA28 * 7:26 καὶ WH Treg NA28] - RP * 8:2 οὐκ WH Treg NA28] καὶ οὐκ RP

4 εἰ μὲν γοῦν† ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερέως, ὄντων‡ τῶν προσφερόντων κατὰ γόμον§ τὰ δῶρα·

5 (οἷτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηρμάτιται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα γάρ, φησίν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει)·

6 γυνὴ* δὲ διαφορωτέρας ἐτύχην λειτουργίας, ὅσω καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοισιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκεῖνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος·

8 μεμφόμενος γὰρ αὐτούς† λέγει· Ἴδου ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν,

9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτούς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμεναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καγὼ ἡμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.

10 ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.

11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνωθὶ τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ‡ ἕως μεγάλου αὐτῶν.

12 ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν§ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

13 ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην, τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9

1 εἶχε μὲν γοῦν* ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν.

2 σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη ἐν ἧ ἢ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἅγια·

3 μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἅγια Ἁγίων†,

4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσῷ, ἐν ἧ στάμνος χρυσεῖ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρῶν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης,

5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τοῦτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντός εἰσίσαισι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες,

7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερέως, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἁγνοημάτων,

8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσις,

9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν‡ δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

10 μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, ἱδικαιώματα§ σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

† 8:4 οῦν WH Treg NA28] γάρ RP ‡ 8:4 ὄντων WH Treg NA28] + τῶν ἱερέων RP § 8:4 νόμον WH Treg NA28] τὸν νόμον RP * 8:6 νουὶ Treg NA28 RP] νῦν WH † 8:8 αὐτούς WH NA28] αὐτοῖς RP Treg ‡ 8:11 μικροῦ WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § 8:12 αὐτῶν WH Treg NA28] + καὶ τῶν ἁνομιῶν αὐτῶν RP * 9:1 οῦν Holmes WH marg] + καὶ WH Treg NA28 RP † 9:3 Ἅγια Ἁγίων WH NA28 RP] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων Treg ‡ 9:9 ἦν WH Treg NA28] ὄν RP § 9:10 δικαιώματα WH NA28] καὶ δικαιώματα Treg; καὶ δικαιώμασιν RP

11 Χριστός δὲ παραγεγόνει ἀρχιερεὺς τῶν ἑπιγεγενημένων* ἀγαθῶν διὰ τῆς μεζίζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

12 οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσηλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος.

13 εἰ γὰρ τὸ αἶμα τράγων καὶ ταύρων† καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωνημένους ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,

14 πόσω μᾶλλον τὸ αἶμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεὶ τὴν συνείδησιν ἡμῶν‡ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεῦεν θεῷ ζῶντι.

15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

16 ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου·

17 διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ ἡμίποτε§ ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος.

18 ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται·

19 λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν* νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἶμα τῶν ἑπιγεγενημένων† μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὕσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἑράντισεν,

20 λέγων· Τοῦτο τὸ αἶμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός·

21 καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἑράντισεν.

22 καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

24 οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσηλθεν ἅγια‡ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·

25 οὐδ' ἴνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτρίῳ,

26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ἑνὶ§ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας* διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

27 καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις,

28 οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἅς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές οὐδέποτε ἰσχύουσι* τοὺς προσερχομένους τελειώσαι·

2 ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ † κεκαθαρισμένους‡

3 ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν,

4 ἀδύνατον γὰρ αἶμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

* 9:11 γενομένων WH NA28] μελλόντων Treg RP † 9:13 τράγων καὶ ταύρων WH Treg NA28] ταύρων καὶ τράγων RP ‡ 9:14 ἡμῶν WH NA28] ἡμῶν Treg RP § 9:17 ἡμίποτε Treg NA28 RP] μὴ τότε WH * 9:19 τὸν WH Treg NA28] – RP † 9:19 μόσχων NIV] + καὶ τῶν τράγων WH Treg NA28; καὶ τράγων RP ‡ 9:24 εἰσηλθεν ἅγια WH Treg NA28] ἅγια εἰσηλθεν ὁ RP § 9:26 νυῖ WH Treg NA28] νῦν RP * 9:26 ἁμαρτίας NIV RP] τῆς ἁμαρτίας WH Treg NA28 * 10:1 δύναται NA28] δύναται WH Treg RP † 10:2 κεκαθαρισμένους WH Treg NA28] κεκαθαρισμένους RP

⁵ διό εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·

⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

⁷ τότε εἶπον· Ἴδου ἦκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου.

⁸ ἀνώτερον λέγων ὅτι· Θυσίας καὶ προσφορὰς[‡] καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ ἴ νόμον[§] προσφέρονται,

⁹ τότε εἶρηκεν· Ἴδου ἦκω τοῦ ποιῆσαι* τὸ θέλημά σου· ἀναίρει τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.

¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἔσμην[†] διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλακίς προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας.

¹² οὗτος[‡] δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηκεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,

¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἔχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ,

¹⁴ μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηκεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.

¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι[§]

¹⁶ αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν* αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,

¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἁνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ ἠμνησῆσομαι[‡]·

¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

¹⁹ Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ,

²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπατάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,

²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ,

²² προσερχόμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ·

²³ κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·

²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων,

²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

²⁶ Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,

²⁷ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.

²⁸ ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει·

²⁹ πόσω δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἶμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἠγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας.

[‡] **10:8** Θυσίας καὶ προσφορὰς WH Treg NA28] Θυσίαν καὶ προσφορὰν RP § **10:8** νόμον WH Treg NA28] τὸν νόμον RP * **10:9** ποιῆσαι WH Treg NA28] + ὁ θεός RP † **10:10** ἐσμὲν WH Treg NA28] + οἱ RP ‡ **10:12** οὗτος WH Treg NA28] αὐτός RP § **10:15** εἰρηκέναι WH Treg NA28] προεἰρηκέναι RP * **10:16** τὴν διάνοιαν WH Treg NA28] τῶν διανοιῶν RP † **10:17** καὶ WH Treg RP NA28] ὕστερον λέγει καὶ NIV ‡ **10:17** ἠμνησῆσομαι WH Treg NA28] μνησθῶ RP

30 οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἄνταποδώσω[§] καὶ πάλιν· Ἐκρινεῖ κύριος* τὸν λαὸν αὐτοῦ.

31 φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμνηθήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων,

33 τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες·

34 καὶ γὰρ τοῖς[†] δεσμίοις[†] συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῦς[‡] κρείττονα ὕπαρξιν[§] καὶ μένουσαν.

35 μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει ἡμεγάλην μισθαποδοσίαν*,

36 ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσθητε τὴν ἐπαγγελίαν·

37 ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει·

38 ὁ δὲ δίκαιός[†] μου[†] ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ.

39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμέν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11

1 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων·

2 ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρῶτοι.

3 πίστει νοοῦμεν καθηρτῆσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων ἔτι βλεπόμενον* γεγονέναι.

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροισι αὐτοῦ[†] τοῦ θεοῦ[†], καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι ἡλαλεῖ[‡]

5 Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐκ ἠύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως[§] μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ,

6 χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι, πιστεύσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδοτὴς γίνεται.

7 πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 Πίστει* καλούμενος Ἄβραᾶμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς ἑτόπον[†] ἠμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.

9 πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων καὶ ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς·

10 ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοῦ θεμελίου ἐχούσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός.

11 πίστει καὶ ἡ αὐτῆ Σάρρα[‡] δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας[§] ἐπει πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον·

§ 10:30 ἀνταποδώσω WH Treg NA28] + λέγει κύριος RP * 10:30 Κρινεῖ κύριος WH Treg NA28] κύριος κρινεῖ RP † 10:34 δεσμίοις WH Treg NA28] δεσμοῖς μου RP ‡ 10:34 ἑαυτοῦς WH Treg NA28] ἑαυτοῖς RP § 10:34 ὑπαρξιν WH Treg NA28] + ἐν οὐρανοῖς RP * 10:35 μεγάλην μισθαποδοσίαν WH Treg NA28] μισθαποδοσίαν μεγάλην RP † 10:38 μου WH Treg NA28] - RP

* 11:3 τὸ βλεπόμενον WH Treg NA28] τὰ βλεπόμενα RP † 11:4 τοῦ θεοῦ WH Treg NA28 RP] τῷ θεῷ Treg ‡ 11:4 ἡλαλεῖ WH Treg NA28] ἡλαλεῖται RP § 11:5 μεταθέσεως WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP

* 11:8 Πίστει WH Treg NA28 RP] + ὁ Treg † 11:8 τόπον WH Treg NA28] τὸν τόπον RP ‡ 11:11 αὐτῆ Σάρρα Holmes WH marg] αὐτῆ Σάρρα WH Treg RP; αὐτῆ Σάρρα στείρα NA28 § 11:11 ἡλικίας WH Treg NA28] + ἔτεκεν RP

12 διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένοι, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πληθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναριθμητος.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ ἔλαβόντες* τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν.

15 καὶ εἰ μὲν ἐκεῖνης ἔμνημονεύουσιν† ἀφ' ἧς ἔξέβησαν‡ εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι·

16 νῦν δὲ κρεῖττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανοῦ. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν, ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενηνοχεν Ἀβραάμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερον ἐπὶ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,

18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα,

19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσαστο.

20 Πίστει καὶ Σπερὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ.

21 Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς βάρδου αὐτοῦ.

22 Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὁστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.

24 Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ,

25 μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίαν ἀπόλαυσιν,

26 μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.

27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκατέρησεν.

28 Πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὄλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν.

29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς ἑστῆς* ἧς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

30 Πίστει τὰ τεῖχη Ἰεριχὼ ἔπεσαν† κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ‡ διηγοῦμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Ἑλφωῶν§ Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν,

33 οἱ δὲ διὰ πίστεως κατηγωνιάσαντο βασιλείαν, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,

34 ἔσβεσαν δυνάμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης* ἔδυναμώθησαν† ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτριῶν·

35 ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρεῖττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·

* 11:13 λαβόντες NA28 RP | κομισάμενοι WH Treg † 11:15 μνημονεύουσιν Treg | ἐμνημόνευον WH NA28 RP ‡ 11:15 ἐξέβησαν WH Treg NA28 | ἐξήλθον RP § 11:20 καὶ WH Treg NA28] – RP

* 11:29 γῆς WH Treg NA28] – RP † 11:30 ἔπεσαν WH Treg NA28] ἔπεσεν RP ‡ 11:32 με γὰρ WH Treg NA28] γὰρ με RP § 11:32 Σαμψών WH Treg NA28] τε καὶ Σαμψών καὶ RP * 11:34 μαχαίρης WH Treg NA28] μαχαίρας RP † 11:34 ἐδυναμώθησαν WH Treg NA28] ἐνεδυναμώθησαν RP

³⁶ ἕτεροι δὲ ἐμπαίγων καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς·

³⁷ ἐλιθάσθησαν, ἔπρίσθησαν· ἐν φόνῳ μαχαίρης § ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι,

³⁸ ὧν οὐκ ἦν ἄξιός ὁ κόσμος ἔπι* ἔρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς·

³⁹ καὶ† πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἔκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν,

⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12

¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἄνωγα,

² ἀφορώντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

³ Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτοῦς* ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

⁴ οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι,

⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

⁷ εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ† υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατῆρ;

⁸ εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας ἢς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι· καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε‡.

⁹ εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχονεν παιδευτάς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ§ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;

¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρειν εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ.

¹¹ πᾶσα δὲ* παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

¹² Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε,

¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς ἑποιεῖτε† τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χλωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον,

¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ καὶ 'δι' αὐτῆς‡ μιανθῶσιν ἑπολλοί§

¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ*

¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομησαὶ τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

‡ 11:37 ἐπρίσθησαν Treg NA28] ἐπειράσθησαν ἐπρίσθησαν WH; ἐπρίσθησαν ἐπειράσθησαν RP § 11:37 μαχαίρης WH Treg NA28] μαχαίρας RP * 11:38 ἐπὶ WH Treg NA28] ἐν RP † 11:39 καὶ Holmes] + οὗτοι WH Treg NA28 RP * 12:3 ἑαυτοῦς WH] ἑαυτὸν NA28 Treg; αὐτὸν RP † 12:7 γὰρ WH Treg NA28] + ἐστὶν RP ‡ 12:8 καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε WH Treg NA28] ἐστε καὶ οὐχ υἱοὶ RP § 12:9 πολὺ WH Treg] πολὺ δὲ NA28; πολλῶ RP * 12:11 δὲ Treg NA28 RP] μὲν WH † 12:13 ποιεῖτε WH Treg NA28] ποιήσατε RP ‡ 12:15 δι' αὐτῆς WH NA28] διὰ ταύτης Treg RP § 12:15 πολλοὶ NA28 RP] οἱ πολλοὶ WH Treg * 12:16 ἑαυτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ἠψιλαφωμένω[†] καὶ κεκαυμένω πυρὶ καὶ γνόφω καὶ ζόφω[‡] καὶ θυέλλῃ

19 καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο ἠμῶν[§] προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·

20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διατελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρου, λιθοβοληθήσεται·

21 καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐκφοβὸς εἰμι καὶ ἔντρομος.

22 ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίω, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει

23 καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς*, καὶ κριτῇ θεῶ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων,

24 καὶ διαθήκης νέας μεσίτη Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσηθε τὸν λαοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον[†] ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν[‡] χρηματίζοντα, πολὺ[§] μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι·

26 οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ θείσω* οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.

27 τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τῶν σαλευομένων[†] μετὰθεσιν ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

28 διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν[‡] εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους[§],

29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.

13

1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω.

2 τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους.

3 μιμησθε τῶν δεσμιῶν ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακοχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι.

4 τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνους γὰρ* καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός.

5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· Οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω[†]

6 ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ[‡] φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

8 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

† 12:18 ψιλαφωμένω WH Treg NA28] + ὄρει RP ‡ 12:18 ζόφω WH Treg NA28] σκότω RP § 12:19

μη Treg NA28 RP] - WH * 12:23 ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς WH Treg NA28] ἐν οὐρανοῖς

ἀπογεγραμμένων RP † 12:25 ἐξέφυγον WH Treg NA28] ἔφυγον RP ‡ 12:25 ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι

τὸν WH Treg NA28] τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι RP § 12:25 πολὺ WH Treg NA28] πολλῶ RP * 12:26

σεῖσω WH Treg NA28] σεῖω RP † 12:27 τῶν σαλευομένων Holmes WH marg] τὴν τῶν σαλευομένων

WH Treg NA28; τῶν σαλευομένων τὴν RP ‡ 12:28 λατρεύομεν WH Treg NA28] λατρεύομεν RP

§ 12:28 εὐλαβείας καὶ δέους WH Treg NA28] αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας RP * 13:4 γὰρ WH Treg NA28] δὲ

RP † 13:5 ἐγκαταλίπω WH Treg NA28] ἐγκαταλείπω RP ‡ 13:6 οὐ WH] καὶ οὐ Treg NA28 RP

⁹ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ ῥεπιπατοῦντες[§]

¹⁰ ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῆ σκηνη λατρεύοντες.

¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς·

¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιασῆ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν.

¹³ τοῖνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὄνειδιισμόν αὐτοῦ φέροντες.

¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν·

¹⁵ δι' αὐτοῦ ῥοῦν* ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

¹⁶ τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

¹⁷ Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες, ἀλυσιτελεῖς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹⁸ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, ῥπειθόμεθα† γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.

¹⁹ περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

²⁰ Ὁ δὲ θεός τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,

²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν ῥπαντὶ‡ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ῥῆμῖν[§] τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας* ἀμήν.

²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

²³ γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ῥῆμῶν† Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὀσσομαί ὑμᾶς.

²⁴ ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

²⁵ ἡ χάρις μετὰ πάντων ῥύμῶν‡ /book'

[§] **13:9** περιπατοῦντες WH Treg NA28] περιπατήσαντες RP * **13:15** οὖν Treg NA28 RP] - WH
† **13:18** πειθόμεθα WH Treg NA28] πεποίθαμεν RP ‡ **13:21** παντὶ WH NA28] + ἔργω Treg RP

[§] **13:21** ῥῆμῖν WH NA28] ὑμῖν Treg RP * **13:21** αἰῶνας Holmes] + τῶν αἰώνων WH Treg NA28 RP
† **13:23** ῥῆμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ **13:25** ὑμῶν WH NA28] + ἀμήν Treg RP

ΙΑΚΩΒΟΥ

1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἠγάπησατε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοὶ περιπέσητε ποικίλοις,

3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν·

4 ἢ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 Εἰ δὲ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ ἄμῃ* ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ·

6 αἰτεῖτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος, ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ·

7 μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου

8 ἄνθρωπος δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ,

10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται.

11 ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπόλωτο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ἄνθρωπος ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δοκιμὸς γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἔπηγγεῖλατο† τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

13 μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἄπο θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστὸς ἐστὶν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτοὺς οὐδένα.

14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος·

15 εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσεθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

16 μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθ' ἐστίν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἐνὶ παραλλαγῇ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.

18 βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

19* Ἰστε‡ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω †δὲ †πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν,

20 ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ †οὐκ ἐργάζεται*.

21 διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περιουσίαν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ ἄκροαταὶ μόνον† παραλογιζόμενοι ἑαυτοῦς.

23 ὅτι εἴ τις ἄκροατὴς λόγου ἐστίν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ,

24 κατενόησεν γὰρ ἑαυτόν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποῖος ἦν.

25 ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, †οὐκ‡ ἄκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

* 1:5 μὴ WH Treg NA28] οὐκ RP † 1:12 ἐπηγγεῖλατο WH Treg NA28] + ὁ κύριος RP ‡ 1:19 Ἰστε WH Treg NA28] Ὡστε RP § 1:19 δὲ WH Treg NA28] - RP * 1:20 οὐκ ἐργάζεται WH Treg NA27] οὐ κατεργάζεται NA28 RP † 1:22 ἄκροαταὶ μόνον WH Treg] μόνον ἄκροαταὶ NA28 RP ‡ 1:25 οὐκ WH Treg NA28] οὗτος οὐκ RP

26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν ἑαυτοῦ* ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ἑαυτοῦ† τούτου μάταιος ἡ θρησκεία.

27 Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῶν*θεῶν καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης;

2 ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς* συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,

3 ἐπιβλέψῃτε δὲ† ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἶπητε‡ Σὺ κάθου ὦδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε· Σὺ στήθι ἢ κάθου ἐκεῖ§ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου,

4 οὐ* διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

5 ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ† πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγέλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;

6 ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;

7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ’ ὑμᾶς;

8 Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε·

9 εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται.

10 ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον τῆρήσῃ, πταίσῃ† δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος.‡

11 ὁ γὰρ εἰπὼν· Μὴ μοιχεύσῃς§ εἶπεν· καὶ· Μὴ φονεύσῃς* εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις φονεύεις† δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου.

12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι.

13 ἢ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος‡ κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

14 Τί§ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σώσαι αὐτόν;

15 ἔάν* ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχουσιν καὶ λειπόμενοι† τῆς ἐφημέρου τροφῆς,

16 εἶπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί‡ ὄφελος;

17 οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχη ἔργα§, νεκρά ἐστίν καθ’ ἑαυτήν.

18 Ἄλλ’ ἐρεῖ τις· Σὺ πίστιν ἔχεις κἀγὼ ἔργα ἔχω. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἡχωρὶς* τῶν ἔργων† κἀγὼ σοὶ δεῖξω‡ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν§

§ 1:26 εἶναι WH Treg NA28] + ἐν ὑμῖν RP * 1:26 αὐτοῦ Treg NA28 RP] ἑαυτοῦ WH † 1:26 αὐτοῦ Treg NA28 RP] ἑαυτοῦ WH ‡ 1:27 τῷ WH Treg NA28] - RP * 2:2 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 2:3 ἐπιβλέψῃτε δὲ WH NA28] καὶ ἐπιβλέψῃτε Treg RP ‡ 2:3 εἶπητε WH Treg NA28] + αὐτῷ RP § 2:3 ἢ κάθου ἐκεῖ WH NA28] ἐκεῖ ἢ κάθου Treg NA27; ἐκεῖ ἢ κάθου ὦδε RP * 2:4 οὐ WH Treg NA27] καὶ οὐ NA28 RP † 2:5 τῷ κόσμῳ WH Treg NA28] τοῦ κόσμου RP ‡ 2:10 τηρήσῃ πταίσῃ WH Treg NA28] τηρήσει πταίσει RP § 2:11 μοιχεύσῃς WH Treg NA28] μοιχεύσεις RP * 2:11 φονεύσῃς WH Treg NA28] φονεύσεις RP † 2:11 μοιχεύεις φονεύεις WH Treg NA28] μοιχεύσεις φονεύσεις RP ‡ 2:13 ἔλεος WH Treg NA28] ἔλεον RP § 2:14 τί WH] + τὸ Treg NA28 RP * 2:15 ἐὰν WH Treg NA28] + δὲ RP † 2:15 λειπόμενοι WH Treg NA27] + ὧσιν NA28 RP ‡ 2:16 τί WH] + τὸ Treg NA28 RP § 2:17 ἔχη ἔργα WH Treg NA28] ἔργα ἔχη RP * 2:18 χωρὶς WH Treg NA28] ἐκ RP † 2:18 ἔργων WH Treg NA28] + σου RP ‡ 2:18 σοὶ δεῖξω WH Treg NA28] δεῖξω σοὶ RP § 2:18 πίστιν WH Treg NA28] + μου RP

19 σὺ πιστεύεις ὅτι εἶς ἐστὶν ὁ θεός*· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουν.

20 θέλεις δὲ γνῶναι, ὡς ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἄργη[†] ἐστίν;

21 Ἄβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;

22 βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη,

23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἢ λέγουσα· Ἐπίστευσεν δὲ Ἄβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη.

24 ὁρᾶτε[‡] ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.

25 ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;

26 ὥσπερ ἡ γὰρ[§] τὸ σῶμα χωρὶς* πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις ἡ χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστίν.

3

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα·

2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

3 εἰ δὲ* τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς[†] τὰ στόματα βάλλομεν ἔεις τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μεταγομεν.

4 Ἴδου καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν[‡] ἐλαυνόμενα, μετὰγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὄρμη τοῦ εὐθύνοντος βούλεται[§].

5 οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν καὶ μέγала αὐχεῖ*.[†]

Ἴδου ἡλικὸν πῦρ ἡλικὴν ὕλην ἀνάπτει·

6 καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας[‡] ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γενένης.

7 πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασαι τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ·

8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων[§]. ἄκατάστατον* κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.

9 ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον[†] καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας·

10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.

11 μή τι ἡ πηγή ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν;

12 μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἄλυκόν[‡] γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

* 2:19 εἶς ἐστὶν ὁ θεός Treg NA28] εἶς θεός ἐστίν WH; ὁ θεός εἶς ἐστίν RP † 2:20 ἀργή WH Treg

NA28] νεκρά RP ‡ 2:24 ὁρᾶτε WH Treg NA28] + τοῖνον RP § 2:26 γὰρ Treg NA28 RP] - WH

* 2:26 χωρὶς WH NA28] + τῶν Treg RP * 3:3 εἰ δὲ WH Treg NA28] ἴδε RP † 3:3 εἰς WH

Treg NA28] πρὸς RP ‡ 3:4 ἀνέμων σκληρῶν WH Treg NA28] σκληρῶν ἀνέμων RP § 3:4 ἡ ...

βούλεται WH Treg NA28] ἂν ἡ ... βούληται RP * 3:5 μέγала αὐχεῖ WH Treg NA28] μεγαλαυχεῖ RP

† 3:5 ἡλικὸν WH Treg NA28] ὀλίγον RP ‡ 3:6 ἀδικίας WH Treg NA28] + οὕτως RP § 3:8

δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων WH Treg NA28] δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι RP * 3:8 ἀκατάστατον

WH Treg NA28] ἀκατάστατον RP † 3:9 κύριον WH Treg NA28] θεὸν RP ‡ 3:12 οὔτε ἄλυκόν WH

Treg NA28] οὕτως οὐδεμία πηγή ἄλυκόν καὶ RP

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας.

14 εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

15 οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης·

16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.

17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἁδιάκριτος § ἀνυπόκριτος·

18 καρπὸς ἡ δὲ* δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ ἡ πόθεν* μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

2 ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς·

3 αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.

4 ἡ μοιχαλίδες† οὐκ οἶδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς ἂν* οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.

5 ἢ δοκεῖτε καὶ κενῶς ἢ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὁ ἡ κατώκισεν § ἐν ἡμῖν;

6 μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσει ταπεινοὺς δὲ δίδωσιν χάριν.

7 ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν·

8 ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἔγγιεῖ* ὑμῖν. καθαρῖσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσσατε καρδίας, δίψυχοι.

9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθησατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος ἡ μετατραπήτῳ† καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν·

10 ταπεινώθητε ἐνώπιον ἡ κυρίου‡ καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἡ § κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτὴς.

12 εἷς ἔστιν* νομοθέτης ἡ καὶ κριτὴς†, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων‡ τὸν ἡ πλησίον §

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ἡ* αὔριον ἡ πορευσόμεθα† εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ἡ ποιήσομεν‡ ἐκεῖ ἡ ἐνιαυτὸν § καὶ ἡ ἐμπορευσόμεθα* καὶ ἡ κερδήσομεν†

§ 3:17 ἀδιάκριτος WH Treg NA28] + καὶ RP * 3:18 δὲ WH Treg NA28] + τῆς RP * 4:1 πόθεν WH Treg NA28] – RP † 4:4 μοιχαλίδες WH Treg NA28] Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες RP ‡ 4:4 ἐὰν WH NA28] ἂν Treg RP § 4:5 κατώκισεν WH Treg NA28] κατώκησεν RP * 4:8 ἐγγιεῖ Treg NA28 RP] ἐγγίσει WH † 4:9 μετατραπήτῳ WH NA28] μεταστραπήτῳ Treg RP ‡ 4:10 κυρίου WH Treg NA27] τοῦ κυρίου NA28 RP § 4:11 ἡ WH Treg NA28] καὶ RP * 4:12 ἐστίν WH] + ὁ Treg NA28 RP † 4:12 καὶ κριτὴς WH Treg NA28] – RP ‡ 4:12 ὁ κρίνων WH Treg NA28] ὃς κρίνεις RP § 4:12 πλησίον WH Treg NA28] ἕτερον RP * 4:13 ἡ WH Treg NA28] καὶ RP † 4:13 πορευσόμεθα WH Treg NA28] πορευσόμεθα RP ‡ 4:13 ποιήσομεν WH NA28] ποιήσωμεν Treg RP § 4:13 ἐνιαυτὸν WH Treg NA28] + ἕνα RP * 4:13 ἐμπορευσόμεθα WH Treg NA28] ἐμπορευσόμεθα RP † 4:13 κερδήσομεν WH Treg NA28] κερδήσωμεν RP

14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε ἡ τὸ*τῆς αὐριον ἡ ποία§ ἡ ζωὴ ὑμῶν· ἀτιμὴ γάρ ἔστε* ἡ† πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα‡καὶ ἀφανιζομένη·

15 ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν ὁ κύριος ἡ θελήσῃ§ καὶ ἡ ζήσομεν* καὶ ἡ ποιήσομεν† τοῦτο ἡ ἐκεῖνο.

16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονεαῖς ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν.

17 εἰδοὶ οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιῶντι, ἀμαρτία αὐτῶ ἐστιν.

5

1 Ἄγε νῦν οἱ πλοῦσοι, κλαύσατε ὀλολίζοντες ἐπὶ ταῖς τάλαιπωραῖς ὑμῶν ταῖς ἐπερχομένας.

2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἡμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν,

3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰδὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

4 ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος* ἀφ' ὑμῶν κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαῶθ ἡ εἰσεληλύθασιν†

5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν‡ ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.

6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν;

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῶ§ ἕως ἡ λάβῃ* πρόϊμον καὶ ὄψιμον.

8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἡγγικεν.

9 μὴ στεναάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν.†

10 ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί‡ τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ προφήτου, οἱ ἐλάλησαν ἐν § τῶ ὀνόματι κυρίου.

11 ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας* τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἶδετε† ὅτι πολὺσπλαγχνὸς ἐστὶν ὁ κύριος‡ καὶ οἰκτιρῶν.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπο κρίσιν§ πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω.

14 ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν* ἀλειψάντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῶ ὀνόματι τοῦ κυρίου·

15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως ὁσώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἀμαρτίας ἡ πεποικηκός, ἀφεθήσεται αὐτῶ.

‡ 4:14 τὸ Treg NA28 RP] - WH § 4:14 ποία WH NA28] + γάρ Treg RP * 4:14 ἔστε WH Treg NA28] ἔσται RP † 4:14 ἡ Treg NA28 RP] - WH ‡ 4:14 ἔπειτα WH Treg NA28] + δε RP § 4:15 θελήσῃ Treg NA28 RP] θέλῃ WH * 4:15 ζήσομεν WH Treg NA28] ζήσωμεν RP † 4:15 ποιήσομεν WH Treg NA28] ποιήσωμεν RP * 5:4 ἀφυστερημένος WH Treg] ἀπεστερημένος NA28 RP † 5:4 εἰσεληλύθασιν NA28 RP] εἰσελήλυθαν WH Treg ‡ 5:5 ὑμῶν WH Treg NA28] + ὡς RP § 5:7 αὐτῶ WH Treg NA28] αὐτόν RP * 5:7 λάβῃ WH Treg NA28] + ὑετὸν RP † 5:9 ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων WH Treg NA28] κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί RP ‡ 5:10 ἀδελφοί WH Treg NA28] + μου RP § 5:10 ἐν WH Treg NA28] - RP * 5:11 ὑπομείναντας WH Treg NA28] ὑπομόνοντας RP † 5:11 εἶδετε WH Treg NA28] ἴδετε RP ‡ 5:11 ὁ κύριος WH Treg NA28] - RP § 5:12 ὑπο κρίσιν WH Treg NA28] εἰς ὑπόκρισιν RP * 5:14 αὐτὸν Treg NA28 RP] - WH

16 ἔξομολογεῖσθε ἑαυτοῦν[†] ἀλλήλοις ἑταῖρας ἁμαρτίας[‡] καὶ εὐχεσθε[§] ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.

17 Ἡλίος ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἑνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ·

18 καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἕτερον ἔδωκεν^{*} καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί μου[†] ἕάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν,

20 γινώσκέτω[‡] ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ[§] σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πληθὸς ἁμαρτιῶν. ‘p’ / ‘book’

[†] 5:16 οὖν WH Treg NA28] - RP [‡] 5:16 τὰς ἁμαρτίας WH Treg NA28] τὰ παραπτώματα RP [§] 5:16 εὐχεσθε Treg NA28 RP] προσεύχεσθε WH ^{*} 5:18 ἕτερον ἔδωκεν WH NA28 RP] ἔδωκεν ἕτερον Treg
[†] 5:19 μου WH Treg NA28] - RP [‡] 5:20 γινώσκέτω Treg NA28 RP] γινώσκετε WH [§] 5:20 αὐτοῦ WH NA28] - Treg RP

ΠΕΤΡΟΥ Α

1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας,

2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς, ἐν ἀγιασμῶ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγενήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,

4 εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς

5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.

6 ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ ῥδέον* ἠλυπηθέντες† ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς,

7 ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως ῥπολυτιμότερον‡ χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὐρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ ῥδόξαν καὶ τιμὴν§ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 ὃν οὐκ ῥιδόντες* ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρῶντες πιστεύοντες δὲ ῥαγαλλιᾶσθε† χαρᾷ ἀνεκκλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ,

9 κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ῥύμῶν‡ σωτηρίαν ψυχῶν.

10 Περί ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,

11 ἐρανῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·

12 οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ῥυμᾶς§ πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἀ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες τελείως, ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

14 ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,

15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε,

16 διότι γέγραπται ῥὄτι* ῥΑγιοὶ ῥἔσεσθε† ὅτι ἐγὼ ῥἅγιος‡

17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε·

18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαράδοτου,

19 ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ,

20 προεγνωμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ῥἐσχάτου§ τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς

* **1:6** δέον WH Treg] + ἐστίν NA28 RP † **1:6** ἠλυπηθέντες WH Treg NA27 RP] ἠλυπηθέντας NA28

‡ **1:7** πολυτιμότερον WH Treg NA28] πολὺ τιμιώτερον RP § **1:7** δόξαν καὶ τιμὴν WH Treg NA28] τιμὴν καὶ εἰς δόξαν RP * **1:8** ἰδόντες WH Treg NA28] εἰδότες RP † **1:8** ἀγαλλιᾶσθε Treg NA28 RP] ἀγαλλιᾶτε WH ‡ **1:9** ὑμῶν Treg NA28 RP] - WH § **1:12** ὑμᾶς WH Treg] + ἐν NA28 RP

* **1:16** ὅτι WH NA27] - Treg NA28 RP † **1:16** ἔσεσθε WH Treg NA28] γίνεσθε RP ‡ **1:16** ἅγιος WH Treg NA28] + εἶμι NA27 RP § **1:20** ἐσχάτου WH Treg NA28] ἐσχάτων RP

21 τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς* εἰς θεὸν τὸν ἐγεῖραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ῥάληθείας† εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον ἕκκαρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς,

23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποραῖς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ ῥέοντος §

24 διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ῥαυτῆς* ὡς ἄνθος† χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·

25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις* καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς,

2 ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν†,

3 ῥεῖ#ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.

4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῶ ἐκλεκτὸν ἐντιμον

5 καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς ῥεῖς§ιεράτευμα ἅγιον, ἀνεγκίαν πνευματικὰς θυσίας ἑυπροσδέκτους* θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

6 διότι περιέχει ῥέν†γραφή· Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν# ἐντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνοθῆ.

7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ῥαπιστοῦσιν§δὲ ῥλίθος* ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας

8 καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.

9 Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς·

10 οἷ ποτε οὐ λαὸς νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὑμᾶς παροίκους καὶ παρεπίδημους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς·

12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν†, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ῥεποπεύοντες#δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὑποτάγητε§πάση ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι,

14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν ἕπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν

* 1:21 πιστοὺς WH Treg NA28] πιστεύοντας RP † 1:22 ἀληθείας WH Treg NA28] + διὰ πνεύματος RP ‡ 1:22 ἐκ WH Treg NIV] + καθαρὰς RP NA28 § 1:23 μένοντος WH Treg NA28] + εἰς τὸν αἰῶνα RP * 1:24 αὐτῆς WH Treg NA28] ἀνθρώπου RP † 1:24 ἄνθος WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 2:1 ὑποκρίσεις Treg NA28 RP] ὑπόκρισιν WH † 2:2 εἰς σωτηρίαν WH Treg NA28] – RP ‡ 2:3 εἰ WH Treg NA28] εἶπερ RP § 2:5 εἰς WH Treg NA28] – RP * 2:5 εὐπροσδέκτους WH Treg NA28] + τῷ NA27 RP † 2:6 ἐν WH Treg NA28] + τῇ RP ‡ 2:6 ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν Treg NA28 RP] ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον WH § 2:7 ἀπιστοῦσιν WH Treg NA28] ἀπειθοῦσιν RP * 2:7 λίθος WH Treg NA28] λίθον RP † 2:12 ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν WH Treg NA28] ἔχοντες καλήν ἐν τοῖς ἔθνεσιν RP ‡ 2:12 ἐποπεύοντες WH Treg NA28] ἐποπεύσαντες RP § 2:13 Ὑποτάγητε WH Treg NA28] + οὖν RP

15 (ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·)

16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς 'θεοῦ δούλοι' *.

17 πάντας τιμῆσατε, τὴν ἀδελφότητα ἡγαπατέ† τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμάτε.

18 Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολοῖς.

19 τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως·

20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῶ.

21 εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν‡ ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ·

22 ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·

23 ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπειλεῖ, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως·

24 ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ ἡμῶν ἁμαρτιῶν Σίαθήτε.

25 ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα ἡτανώμενοι * ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3

1 Ἦμοίως * γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ἡ καὶ† εἴ τις ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται

2 ἐποπτεῦσάντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῆν ἀναστροφὴν ὑμῶν.

3 Ὡς ἔστω οὐχ ὁ ἐξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος,

4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ ἡραεῶς καὶ ἡσυχίου‡ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής.

5 οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἄγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἡεῖς§ θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν,

6 ὡς Σάρρα ἡπήκουσεν * τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἡεῖς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόσην.

7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικούντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἄσθεστερῶ σκευεῖ τῷ γυναικεῖω ἀπονέοντες τιμὴν, ὡς καὶ ἡσυκληρονόμοις† χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχοι, ἡταπεινόφρονες‡

9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἡ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας τούναντίον δὲ ἡεὐλογοῦντες§ ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

* 2:16 θεοῦ δούλοι WH Treg NA28] δούλοι θεοῦ RP † 2:17 ἀγαπατέ WH Treg NA28] ἀγαπήσατε RP ‡ 2:21 ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP § 2:24 ἡμῶν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 2:25 πτανώμενοι WH Treg NA28] πτανώμενα RP * 3:1 Ἦμοίως WH Treg] + αἱ NA28 RP † 3:1 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:4 ἡραεῶς καὶ ἡσυχίου Treg NA28 RP] ἡσυχίου καὶ ἡραεῶς WH § 3:5 εἰς WH Treg NA28] ἐπὶ RP * 3:6 ἡπήκουσεν Treg NA28 RP] ἡπήκουεν WH † 3:7 ἡσυκληρονόμοις WH Treg NA28] ἡσυκληρονόμοι RP ‡ 3:8 ἡταπεινόφρονες WH Treg NA28] φιλόφρονες RP § 3:9 εὐλογοῦντες WH Treg NA28] + εἰδότες RP

10 ὁ γὰρ θέλων ζῶν ἁγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν ἑργασίαν* ἀπὸ κακοῦ καὶ ἑργασίαν μὴ λαλῆσαι δόλον,

11 ἐκκλινάτω ἑξ᾽ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·

12 ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὄψα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ἑργασίαν;

14 ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε,

15 κύριον δὲ τὸν ἑξομολογήσασθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἑτοιμοὶ ἄει πρὸς ἀπολογία πάντι τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,

16 ἀλλὰ μετὰ πραύτητος καὶ φόβου, συνειδησὶν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε ἑαυτοῦσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφῆν.

17 κρείττον γὰρ ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιῶντας.

18 ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν* δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι·

19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν,

20 ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ εἰς ἣν ὀλίγοι τούτου ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος.

21 ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ,

22 ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4

1 Χριστοῦ οὖν παθόντος* σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας·

2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον.

3 ἀρκετὸς γὰρ παρεληλυθὼς χρόνος* τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργασθῆαι πεπορευμένους ἐν ἀσελείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλοατρίαῖς.

4 ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·

5 οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς·

* 3:10 γλῶσσαν WH Treg NA28]+ αὐτοῦ RP † 3:10 χεῖλη WH Treg NA28]+ αὐτοῦ RP ‡ 3:11 δὲ WH Treg NA28]- RP § 3:13 ζηλωταὶ WH Treg NA28] μιμηταὶ RP * 3:15 Χριστὸν WH Treg NA28] θεὸν RP † 3:15 ἑτοιμοὶ WH Treg NA28]+ δὲ RP ‡ 3:16 ἀλλὰ WH Treg NA28]- RP § 3:16 καταλαλεῖσθε WH NA28] καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν Treg RP * 3:18 ἔπαθεν RP NA28] ἀπέθανεν WH Treg NIV † 3:18 ὑμᾶς WH NA28 RP] ἡμᾶς Treg ‡ 3:20 ὀλίγοι WH Treg NA28] ὀλίγοι RP § 3:21 καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν WH Treg NA28] ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς RP * 3:22 δεξιᾷ WH Treg]+ τοῦ NA28 RP * 4:1 παθόντος WH Treg NA28]+ ὑπὲρ ἡμῶν RP † 4:1 παθὼν WH Treg NA28]+ ἐν RP ‡ 4:1 ἁμαρτίας Treg NA28 RP] ἁμαρτίας WH § 4:3 γὰρ WH Treg NA28]+ ἡμῖν RP * 4:3 χρόνος WH Treg NA28]+ τοῦ βίου RP † 4:3 βούλημα WH Treg NA28] θέλημα RP ‡ 4:3 κατεργασθῆαι WH Treg NA28] κατεργάσασθαι RP § 4:5 ἔχοντι κρίναι Treg NA28 RP] κρίνοντι WH

⁶ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροὶς εὐηγγελίσθη ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

⁷ Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε ἕως* προσευχάς·

⁸ πρὸ ἑπάντων† τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῃ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη ἑκαλύπτει‡ πλῆθος ἁμαρτιῶν·

⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ ἑγογγυσμοῦ§

¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ·

¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἡς* χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἔστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος,

¹³ ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρήτε ἀγαλλιωμένοι.

¹⁴ εἰ ὄνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἑαναπαύεται†

¹⁵ μὴ γὰρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριεπίσκοπος·

¹⁶ εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι‡ τούτου.

¹⁷ ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθουσῶν τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ;

¹⁸ καὶ εἰ ὁ ὁδίκαιος μόλις σφίζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

¹⁹ ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἑθεοῦ* πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν† ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

5

¹ Πρεσβυτέρους ἑοῦν* ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός,

² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἑπίσκοποῦντες† μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως ἑκατὰ θεόν‡, μὴδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως,

³ μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κληρῶν ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου·

⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιέμενος κομιεῖσθε τὸν ἁμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

⁵ ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάντες δὲ ἑαλλήλοισ§ τῆν ταπεινοφροσύνην ἑγκομβώσασθε, ὅτι Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,

⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

⁸ νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζῆτων ἑτινα* ἑκαταπιεῖ†

* 4:7 εἰς WH Treg NA28] + τὰς RP † 4:8 πάντων WH Treg NA28] + δὲ RP ‡ 4:8 καλύπτει WH Treg NA28] καλύψει RP § 4:9 γογγυσμοῦ WH Treg NA28] + γογγυσμῶν RP * 4:11 ἡς WH Treg NA28] ὡς RP † 4:14 ἀναπαύεται WH Treg NA28] + κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται RP ‡ 4:16 ὀνόματι WH Treg NA27] μέρει NA28 RP § 4:18 ὁ Treg NA28 RP] + δὲ WH * 4:19 θεοῦ WH Treg NA28] + ὡς RP † 4:19 αὐτῶν Treg NA28 RP] - WH * 5:1 οὖν WH Treg NA27] τοὺς NA28 RP † 5:2 ἐπίσκοποῦντες Treg NA28 RP] - WH ‡ 5:2 κατὰ θεόν Treg NA28] - WH RP § 5:5 ἀλλήλοισ WH Treg NA28] + ὑποτασσόμενοι RP * 5:8 τινα NA28] τίνα RP; - WH Treg † 5:8 καταπιεῖ WH Treg NA28] καταπίη RP

⁹ ὧ ἀντίσθητε στερεοὶ τῆ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῆ ἐν ἑτῶν[‡]κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

¹⁰ ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν ἑτῶν § ὀλίγων παθόντας αὐτὸς ἑκαταρτίσει* στηρίξει, σθενώσει, ἑμελιώσει†

¹¹ ἑτῶν[‡]τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ἑτῶν αἰώνων § ἀμήν.

¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογιζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ· εἰς ἣν ἑστήτε*

¹³ ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτῇ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱὸς μου.

¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν ἑτῶν † / book'

[‡] 5:9 ἑτῶν WH Treg NA27] – NA28 RP § 5:10 ἑτῶν WH NA28] + ἑησοῦ Treg NA27 RP * 5:10
καταρτίσει WH Treg NA28] καταρτίσαι ὑμᾶς RP † 5:10 ἑμελιώσει NA28 RP] – WH Treg ‡ 5:11
αὐτῶ WH Treg NA28] + ἡ δόξα καὶ RP § 5:11 τῶν αἰώνων Treg NIV RP] – WH NA28 * 5:12 στήτε
WH Treg NA28] ἐστήκατε RP † 5:14 ἑτῶν WH Treg NA28] + ἑησοῦ ἀμήν RP

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 Ἦσμεῶν* Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πιστῖν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·

2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ πληθυνθεῖν ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ†,

4 δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν‡ ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ ὄσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.

5 καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδῆν πᾶσαν παρεστέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν,

6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,

7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην·

8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἄργους οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν·

9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων*

10 διὸ μάλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ παῖσιτέ ποτε·

11 οὕτως γὰρ πλουσιῶς ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

12 Διὸ ἡμελλήσω† αἰεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκω περὶ τούτων, καίπερ εἰδὼς καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείας.

13 δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει,

14 εἰδὼς ὅτι ταχινὴ ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι·

15 σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι.

16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος.

17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν‡, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα

18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει§.

19 καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀσχημῶ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·

20 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται,

* 1:1 Ἦσμεῶν Treg NA28 RP | Σιμων WH † 1:3 ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ Treg NA28 | διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς WH RP ‡ 1:4 τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν WH NA28 | μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν Treg; τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα RP § 1:4 τῷ WH Treg NA28] – RP * 1:9 ἁμαρτημάτων Treg | ἁμαρτιῶν WH NA28 RP † 1:12 μελλήσω WH Treg NA28 | οὐκ ἀμελήσω RP ‡ 1:17 Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν WH NA28 | οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός Treg RP § 1:18 ἁγίῳ ὄρει WH Treg NA28 | ὄρει τῷ ἁγίῳ RP

21 οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ἡ προφητεία ποτέ*, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

2

1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχινήν ἀπώλειαν·

2 καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται·

3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ γυστάζει*

4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ἰζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένων,

5 καὶ ἀρχαίον κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας,

6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῆ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβέσιν ἑθετικῶς,

7 καὶ δίκαιον Λῶτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἔρυσσάτο—

8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν—

9 οἷδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν,

10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονούντας.

Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν, βλασφημοῦντες,

11 ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζοντες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν βλάβημον κρίσιν.

12 οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται,

13 ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἠδονὴν ἠγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐν τρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν,

14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστὸς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπάστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρως τέκνα,

15 καταλιπόντες θεοῦθεν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν

16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.

* 1:21 προφητεία ποτέ WH Treg NA28] ποτέ προφητεία RP † 1:21 ἀπὸ WH NA28] ἁγίου Treg RP

* 2:3 γυστάζει WH Treg NA28] γυστάξει RP † 2:4 σειραῖς RP NA28] σιροῖς WH Treg NIV ‡ 2:6 καταστροφῆ Treg NA28 RP] - WH NIV § 2:6 ἀσεβέσιν WH NA27] ἀσεβείν Treg NA28 RP * 2:8 ὁ Treg NA28 RP] - WH † 2:11 αὐτῶν Holmes WHmarg] + παρὰ κυρίῳ WH Treg NA28 RP; + παρὰ κυρίου NA27 ‡ 2:12 γεγεννημένα φυσικὰ WH Treg NA28] φυσικὰ γεγεννημένα RP § 2:12 καὶ φθαρήσονται WH Treg NA28] καταφθαρήσονται RP * 2:13 ἀδικούμενοι WH NA28] κομιούμενοι Treg RP † 2:13 ἀπάταις WH NA28 RP] ἀγάπαις Treg ‡ 2:14 ἀκαταπάστους Treg NA28 RP] ἀκαταπάστους WH § 2:15 καταλιπόντες Treg NA28 RP] καταλείποντες WH NA27 * 2:15 Βοσὸρ Treg RP NA28] Βεῶρ WH NIV

17 Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι· καὶ ὀμίχλαι† ὑπὸ λαίλαπος ἐλανόμεναι, οἷς ὁ ζῶφος τοῦ σκότους‡ τετήρηται.

18 ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως[§] ἀποφεύγοντας* τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους,

19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἠττηται, τούτῳ· καὶ† δεδούλωται.

20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου‡ καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠτῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων.

21 κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι[§] ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς·

22 συμβέβηκεν* αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· Ὑς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν† βορβόρου.

3

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν,

2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος,

3 τοῦτο πρώτων γινώσκοντες ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων* τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ† ἐμπαίκτηι κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι

4 καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ,

6 δι' ὧν‡ ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπόλετο·

7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ[§] λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσιν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἐν δὲ τούτῳ μὴ λανθάνω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.

9 οὐ βραδύνει ἡ κύριος* τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα ἡγούνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς† μὴ βουλόμενός τινος ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.

10 ἥξει δὲ ἡμέρα‡ κυρίου ὡς κλέπτῃς[§] ἐν ἧ οἱ οὐρανοὶ ροιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα ἁλυθῆσεται* καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα εὐρεθήσεται†

11 Τούτων οὕτως‡ πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις,

† 2:17 καὶ ὀμίχλαι WH Treg NA28] νεφέλαι RP ‡ 2:17 σκότους WH Treg NA28] + εἰς αἰῶνα RP
 § 2:18 ὀλίγως WH Treg NA27] ὄντως NA28 RP * 2:18 ἀποφεύγοντας WH Treg NA28] ἀποφυγόντας RP † 2:19 καὶ Treg RP] - WH NA28 ‡ 2:20 κυρίου WH Treg NA28 RP] + ἡμῶν NA27 § 2:21 ὑποστρέψαι WH Treg NA28] ἐπιστρέψαι RP * 2:22 συμβέβηκεν WH Treg NA28] + δε RP † 2:22 κυλισμὸν WH Treg NA28] κύλισμα RP * 3:3 ἐσχάτων WH Treg NA28] ἐσχάτου RP † 3:3 ἐν ἐμπαιγμονῇ WH Treg NA28] - RP ‡ 3:6 δι' ὧν WH Treg NA27 RP] δι' ὄν NA28 § 3:7 αὐτῷ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP * 3:9 κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος RP † 3:9 ὑμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς RP ‡ 3:10 ἡμέρα WH Treg NA28] ἡ ἡμέρα RP § 3:10 κλέπτῃς WH Treg NA28] + ἐν νυκτὶ RP * 3:10 ἁλυθῆσεται WH Treg NA28] λυθῆσονται RP † 3:10 εὐρεθήσεται WH Treg NA27] κατακαήσεται RP; οὐχ εὐρεθήσεται em NA28 ‡ 3:11 οὕτως WH NA28] οὖν Treg RP

¹² προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται·

¹³ καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,

¹⁵ καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν ἑδοθεῖσαν αὐτῷ [§] σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,

¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσαις ῥαῖς * ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν ῥαῖς † ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ‡ ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.

¹⁷ ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ,

¹⁸ αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἢ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ῥαμὴν § ῥ / ' /book'

§ 3:15 δοθεῖσαν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ δοθεῖσαν RP * 3:16 ταῖς NA28 RP] - WH Treg NA27

† 3:16 αῖς WH Treg NA28] οἷς RP ‡ 3:16 στρεβλοῦσιν WH Treg NA27 RP] στρεβλώσουσιν NA28

§ 3:18 ῥαμὴν Treg NA27 RP] - WH NA28

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

1 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς—

2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν—

3 ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ἔτι καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

4 καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἢ πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.

6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατοῦμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν·

7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἶμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.

8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν†.

9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρῶς ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2

1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον,

2 καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

4 ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτόν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν·

5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν·

6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς περιπατεῖν.

7 Ἀγαπητοὶ οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε

8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.

9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι.

10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν·

11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

* 1:3 καὶ WH Treg NA28] - RP † 1:4 ἡμεῖς WH Treg NA28] ὑμῖν RP ‡ 1:5 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν NA28 RP] οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ WH Treg § 1:7 ἐξ WH Treg NA27 RP] - NA28 * 1:7 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP † 1:8 οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν WH NA28 RP] ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν Treg * 2:4 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 2:6 αὐτός WH Treg] + οὕτως NA28 RP ‡ 2:7 Ἀγαπητοὶ WH Treg NA28] Ἀδελφοὶ RP § 2:7 ἠκούσατε WH Treg NA28] + ἀπ' ἀρχῆς RP

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ·

13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς· γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.

14 Ἐγραψα ὑμῖν, παιδιά, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα· ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς· ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ·

16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν·

17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὃ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἄντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν[‡], μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν.

20 καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου· καὶ οἴδατε ἅπαντες*

21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν.

22 τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός· οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει[†].

24 ὑμεῖς[‡] δὲ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανῶντων ὑμᾶς.

27 καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν[§], καὶ οὐ χρειάν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ* χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε[†] ἐν αὐτῷ.

28 καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἔαν[‡] φανερωθῇ σχώμεν[§] σπαρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 ἐὰν εἰδῆτε ὅτι* δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3

1 ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν*· διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς[†] ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὕτω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν[‡] ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν.

3 καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν.

* 2:14 ἔγραψα WH Treg NA28 | Γράφω RP † 2:18 ὅτι WH Treg NA28 | + ὁ RP ‡ 2:19 ἐξ ἡμῶν ἦσαν WH Treg NA28 | ἦσαν ἐξ ἡμῶν RP § 2:20 καὶ Treg NA28 RP | - WH * 2:20 πάντες WH NA28 | πάντα Treg RP † 2:23 ὁ ὁμολογῶν ... ἔχει WH Treg NA28 | - RP ‡ 2:24 ὑμεῖς WH Treg NA28 | + οὖν RP § 2:27 μένει ἐν ὑμῖν WH Treg NA28 | ἐν ὑμῖν μένει RP * 2:27 αὐτοῦ WH Treg NA28 | αὐτὸ RP † 2:27 μένετε WH Treg NA28 | μενεῖτε RP ‡ 2:28 ἐὰν WH Treg NA28 | ὅταν RP § 2:28 σχώμεν WH Treg NA28 | ἔχόμεν RP * 2:29 ὅτι WH RP | + καὶ NA28 Treg * 3:1 καὶ ἐσμέν WH Treg NA28 | - RP † 3:1 ἡμᾶς WH Treg NA28 | ὑμᾶς RP ‡ 3:2 οἴδαμεν WH Treg NA28 | + δὲ RP

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.

5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ᾄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

6 πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Ἑκκνία* μῆδεις πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν·

8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

9 πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.

10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·

12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Ἡ μὴ ἰθαυμάζετε, ἄδελφοί! εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

14 ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβηθήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν ὀφείλει ἐν τῷ θανάτῳ.

15 πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ* μένουσαν.

16 ἐν τούτῳ ἐγνωκάμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι†

17 ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Ἑκκνία! μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μῆδὲ τῇ γλώσσῃ ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 ἐν τούτῳ ἔγνωσόμεθα* ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὴν καρδίαν† ἡμῶν

20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μεῖζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα.

21 ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν,

22 καὶ ὁ ἐὰν ἰθαυτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ*, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν† τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν‡

24 καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

§ 3:5 ἁμαρτίας WH Treg NA28] + ἡμῶν RP * 3:7 τεκνία WH Treg NA27 RP] παῖδια NA28 WH marg

† 3:13 μὴ WH Treg RP] καὶ μὴ NA28 ‡ 3:13 ἀδελφοί WH Treg NA28] + μου RP § 3:14 ἀγαπῶν

WH Treg NA28] + τὸν ἀδελφόν RP * 3:15 αὐτῷ WH Treg NA28] ἐαυτῷ RP † 3:16 θεῖναι WH Treg

NA28] τιθέειν RP ‡ 3:18 τεκνία WH Treg NA28] + μου RP § 3:19 ἐν WH] καὶ ἐν Treg NA28 RP

* 3:19 γνωσόμεθα WH Treg NA28] γινώσκομεν RP † 3:19 τὴν καρδίαν WH NA28] τὰς καρδίας

Treg RP ‡ 3:21 μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν Treg] μὴ καταγινώσκῃ WH; ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ NA28; ἡμῶν

μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν RP § 3:22 ἐὰν Treg NA28 RP] ἂν WH * 3:22 ἀπ' WH Treg NA28] παρ' RP

† 3:23 πιστεύσωμεν WH NA28 RP] πιστεύομεν Treg ‡ 3:23 ἡμῖν WH Treg NA28] – RP

4

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

2 ἐν τούτῳ γινώσκετε* τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὁ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν,

3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν[†] ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστίν ἡδη.

4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστίν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ·

5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει.

6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν.

8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.

9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.

10 ἐν τούτῳ ἐστίν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν[§] τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

11 ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

12 θεὸν οὐδεις πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν*.

13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.

14 καὶ ἡμεῖς τεθέαμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου.

15 ὃς ἐὰν[†] ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς[‡] ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ.

16 καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν.[§] Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.

17 ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

18 φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὃ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

19 ἡμεῖς ἀγαπῶμεν* ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

20 ἐὰν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐ[†] ἐώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.

21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

* 4:2 γινώσκετε WH Treg NA28] γινώσκειται RP † 4:3 τὸν WH Treg NA28] - RP ‡ 4:3 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα RP § 4:10 ἠγαπήκαμεν WH NA28] ἠγαπήσαμεν Treg RP

* 4:12 ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν NA28] τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν WH Treg; τετελειωμένη ἐστίν ἐν ἡμῖν RP † 4:15 ἐὰν WH NA28] ἂν Treg RP ‡ 4:15 Ἰησοῦς Treg NA28 RP] + Χριστός WH § 4:16 μένει WH NA28 RP] - Treg * 4:19 ἀγαπῶμεν WH Treg NA28] + αὐτὸν RP † 4:20 οὐ WH Treg NA28] πῶς RP

5

1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ* πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ· καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.

2 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ποιῶμεν†

3 αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἵνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν,

4 ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν·

5 τις ἴδέ ἐστιν‡ ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν ὕδατι μόνον ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνευμά ἐστὶν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνευμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια.

7 ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες,

8 τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσίν.

9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

10 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ† ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποιήκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

11 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν‡, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν.

12 ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ἑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον*, ἑτοῖς πιστεύουσιν† εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

14 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν.

15 καὶ ἐάν‡ οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὁ ἑμῶν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν ἑαυτοῦ.

16 ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀμαρτάνοντα ἀμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ.

17 πᾶσα ἀδικία ἀμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἀμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν* καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ.

19 οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.

20 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν† τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν ἑιδώλων‡· ἡ π' / 'book'

* 5:1 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 5:2 ποιῶμεν WH Treg NA28] τηρῶμεν RP ‡ 5:5 ἔδ ἐστὶν Treg NA28] ἐστὶν δὲ WH; ἐστὶν RP § 5:6 ἐν WH Treg NA28] - RP * 5:9 ὅτι WH Treg NA28] ἦν RP † 5:10 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28 RP; ἑαυτῷ NA27 ‡ 5:11 ὁ θεὸς ἡμῖν WH] ἡμῖν ὁ θεὸς Treg NA28 RP § 5:13 ὅμιν WH Treg NA28] + τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP * 5:13 ἔχετε αἰώνιον WH Treg NA28] αἰώνιον ἔχετε RP † 5:13 τοῖς πιστεύουσιν WH Treg NA28] καὶ ἵνα πιστεύετε RP ‡ 5:15 ἐάν WH NA28 RP] ἄν Treg § 5:15 ἄπ' WH Treg NA28] παρ' RP * 5:18 αὐτόν WH Treg NA27] ἑαυτόν NA28 RP † 5:20 γινώσκωμεν NA28 RP] γινώσκωμεν WH Treg ‡ 5:21 εἰδώλων WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,

2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα·

3 ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ * θεοῦ πατρός, καὶ † παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός.

5 καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν † καινὴν γράφων σοι † ἀλλὰ ἦν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστίν †, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

7 ὅτι πολλοὶ πλάνοι † ἐξῆλθον § εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.

8 βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ † ἀπολέσητε * ἃ † εἰργασάμεθα † ἀλλὰ μισθὸν πλήρη † ἀπολάβητε †.

9 πᾶς ὁ † προάγων § καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ * τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ † διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαιρεῖν αὐτῷ μὴ λέγετε·

11 ὁ † λέγων γὰρ † αὐτῷ χαιρεῖν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθη διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω † γενέσθαι † πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσει, ἵνα ἡ χαρὰ † ὑμῶν § πεπληρωμένη ᾗ *.

13 Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς † ἐκλεκτῆς † † † /' /'book'

* **1:3** παρὰ WH Treg NA28] + κυρίου RP † **1:5** καινὴν γράφων σοι Treg NA27] γράφων σοι καινὴν WH NA28 RP † **1:6** ἡ ἐντολή ἐστὶν WH Treg NA28] ἐστὶν ἡ ἐντολή RP § **1:7** ἐξῆλθον WH Treg NA28] εἰσηλθόν RP * **1:8** ἀπολέσητε WH Treg NA28] ἀπολέσωμεν RP † **1:8** εἰργασάμεθα WH RP NA28] εἰργάσαθε Treg NIV † **1:8** ἀπολάβητε WH Treg NA28] ἀπολάβωμεν RP § **1:9** προάγων WH Treg NA28] παραβαίνων RP * **1:9** διδαχῇ WH Treg NA28] + τοῦ Χριστοῦ RP † **1:11** λέγων γὰρ WH Treg NA28] γὰρ λέγων RP † **1:12** γενέσθαι WH Treg NA28] ἐλθεῖν RP § **1:12** ὑμῶν WH Treg] ἡμῶν NA28 RP * **1:12** πεπληρωμένη ᾗ WH NA27] ᾗ πεπληρωμένη Treg NA28 RP † **1:13** ἐκλεκτῆς WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐω τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή·

3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

4 μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω ἡχαράν* ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ† ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τούτο‡ ξένους,

6 οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὐς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ·

7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἑθνικῶν§

8 ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν* τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 Ἐγραψά ἔτι† τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἐώρακεν τὸν θεόν.

12 Δημητρίω μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας‡ ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθῆς ἐστιν.

13 Πολλὰ εἶχον ἄρᾳ σοι §, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι ἄρᾳ φεῖν*

14 ἐλπίζω δὲ εὐθὺς ἄσε ἰδεῖν†, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

15 Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα. ρ / ' /book'

* 1:4 χαράν Treg NA28 RP | χάρην WH † 1:4 τῇ WH Treg NA27 | - NA28 RP ‡ 1:5 τοῦτο WH Treg NA28 | εἰς τοὺς RP § 1:7 ἐθνικῶν WH Treg NA28 | ἐθνῶν RP * 1:8 ὑπολαμβάνειν WH Treg NA28 | ἀπολαμβάνειν RP † 1:9 τι WH Treg NA28 | - RP ‡ 1:12 οἶδας WH Treg NA28 | οἶδατε RP § 1:13 ἄρᾳ σοι WH Treg NA28 | ἄρᾳ φεῖν RP * 1:13 γράφειν WH Treg NA28 | γράψαι RP † 1:14 σε ἰδεῖν WH Treg NA28 | ἰδεῖν σε RP

ΙΟΥΔΑ

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις* καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς·

2 Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη.

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς† ἡμῶν† σωτηρίας ἀνάγκη ἐσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει.

4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλοι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον ἄδελφόν† καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἀπαξ§ πάντα* ὅτι Ἰησοῦς† λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν,

6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφου τετήρηκεν·

7 ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις‡ ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.

9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωυσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος.

10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.

11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ δόξῃ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ ἐξέχυθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο.

12 οὗτοί εἰσιν οἱ§ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευχοῦμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκρίζωθέντα,

13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρεις πλανήται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκοτοῦ εἰς αἶωνα τετήρηται.

14 Προεφῆτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδάμ Ἐνώχ λέγων· Ἴδου ἦλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ,

15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξει ἅπαντας τοὺς ἀσεβεῖς* περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἄμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.

16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν† πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

* 1:1 ἠγαπημένοις WH Treg NA28] ἠγάσμενοις RP † 1:3 ἡμῶν WH Treg NA28] – RP ‡ 1:4 δεσπότην WH Treg NA28] + θεόν RP § 1:5 ὑμᾶς ἀπαξ NA28 RP] ἀπαξ ὑμᾶς NIV; ἀπαξ WH Treg; ὑμᾶς NA27 * 1:5 πάντα WH Treg NA28] τοῦτο RP † 1:5 Ἰησοῦς NA28] κύριος WH Treg; ὁ κύριος NIV RP; ὁ κύριος ἀπαξ NA27 ‡ 1:7 τρόπον τούτοις WH Treg NA28] τούτοις τρόπον RP § 1:12 οἱ WH Treg NA28] – RP * 1:15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς WH Treg NIV] + αὐτῶν RP; πᾶσαν ψυχὴν NA28 † 1:16 αὐτῶν WH Treg RP] ἑαυτῶν NA28

18 ὅτι ἔλεγον ἑμῖν‡ Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου§ ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

19 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.

20 ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἔποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει*, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι,

21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

22 καὶ οὓς μὲν ἔλεατε ἑαυτοὺς διακρινομένους,‡

23 οὓς δὲ σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἔλεατε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ἑμᾶς§ ἀπταίστους καὶ σῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει

25 ἑμῶν* θεῷ σωτηρῇ ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν† δόξα‡ μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἔξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος§ καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. /book'

‡ 1:18 ὑμῖν WH NA28] + ὅτι Treg NA27 RP § 1:18 Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου WH Treg NA28] Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου NA27; ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ RP * 1:20 ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει WH Treg NA28] τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς RP † 1:22 22-23 ἔλεατε WH NA28] ἐλεεῖτε RP; ἐλέγγετε Treg ‡ 1:22 διακρινομένους οὓς δὲ σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἔλεατε ἐν φόβῳ WH; διακρινομένοι οὓς δὲ ἐν φόβῳ σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες RP § 1:24 ὑμᾶς WH Treg NA28] αὐτούς RP * 1:25 μόνῳ WH Treg NA28] + σοφῷ RP † 1:25 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 1:25 δόξα WH Treg NA28] + καὶ RP § 1:25 πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος WH Treg NA28] - RP

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ,

2 ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν.

3 μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἄπο* ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ,

5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ Ἰύσαντι† ἡμᾶς ἔκ* τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ—

6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ— αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ἑτῶν αἰώνων§· ἀμήν.

7 Ἴδου ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, λέγει κύριος, ὁ θεός, ὁ ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ ἑσυχνοῦντος* ἐν† τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ§ ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἑκαὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

10 ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν* μεγάλην ὡς σάλπιγγος

11 λεγούσης· Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδικείαν.

12 Καὶ† ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ’ ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσαῖς,

13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν* λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν§ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοὺς μαστοὺς ζώνην χρυσαῖν·

14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός,

15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ ἑπεπωρωμένης* καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν,

16 καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ† χεῖρι αὐτοῦ† ἀστέρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὅξεια ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπ’ ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,

18 καὶ ὁ ζῶν— καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων‡

* 1:4 ἀπὸ WH Treg NA28] + θεοῦ RP † 1:5 λύσαντι WH Treg NA28] λούσαντι RP ‡ 1:5 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP § 1:6 τῶν αἰώνων Treg NA28 RP] – WH * 1:9 συγχοινωνός WH Treg NA28] κοινωνός RP † 1:9 ἐν WH Treg NA28] + Χριστῷ RP ‡ 1:9 καὶ WH Treg NA28] + διὰ RP § 1:9 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP * 1:10 ὀπίσω μου φωνὴν WH Treg NA28] φωνὴν ὀπίσω μου RP † 1:12 Καὶ WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP ‡ 1:13 τῶν WH NA28] + ἑπτὰ Treg RP § 1:13 υἱὸν WH NA28] υἱῷ Treg RP * 1:15 πεπωρωμένης WH Treg NA28] πεπωρωμένοι RP † 1:16 χεῖρι αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ χεῖρι RP ‡ 1:18 αἰώνων WH Treg NA28] + ἀμήν RP

καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου.

¹⁹ γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι **§**μετὰ ταῦτα.

²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ἧ οὗς* εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

2

¹ Τῷ ἀγγέλῳ τῆς* ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

² Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν ἴκονον† καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βασιτάσαι κακοὺς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους‡ καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς·

³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες **§**.

⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφήκες.

⁵ μνημόνευε οὖν πόθεν ἔπεπτωκας* καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι† καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησης.

⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καγῶ μισῶ.

⁷ ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἑθοῦ‡

⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς **§**ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἐζήσεν·

⁹ Οἶδα ἑσὺ* τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοῦς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ.

¹⁰ Ἡμῶν† φοβοῦ ἃ μέλλει γίνεσθαι* ἰδοὺ **§**μέλλει βάλλειν* ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε† θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

¹¹ ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

¹² Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·

¹³ Οἶδα‡ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ **§**κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἥ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις* Ἀντιπᾶς, ὁ μάρτυς μου† ὁ πιστὸς ἑμοῦ, ὃς ἀπεκάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ.

¹⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ‡ Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἵνα φαγεῖν **§**εἰδωλόθουτα καὶ πορνεύσαι·

¹⁵ οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν* Νικολαϊτῶν ὁμοίως.

§ 1:19 γίνεσθαι WH Treg RP | γενέσθαι NA28 * **1:20** οὐς WH Treg NA28] ὦν RP * **2:1** τῆς Treg NA28 RP] τῷ WH † **2:2** κόπον WH Treg NA28] + σου RP ‡ **2:2** ἀποστόλους WH Treg NA28] + εἶναι RP **§ 2:3** οὐ κεκοπίακες WH Treg NA28] οὐκ ἐκοπίασας RP * **2:5** πέπτωκας Treg NA28 RP] πέπτωκας WH † **2:5** σοι WH Treg NA28] + ταχὺ RP ‡ **2:7** θεοῦ WH Treg NA28] + μου RP **§ 2:8** τῆς Treg NA28 RP] τῷ WH * **2:9** σου WH Treg NA28] + τὰ ἔργα καὶ RP † **2:10** ἡμῶν NA28 RP] μὴ WH Treg ‡ **2:10** πάσχειν WH Treg NA28] παθεῖν RP **§ 2:10** ἰδοὺ WH Treg NA28] + δὴ RP * **2:10** βάλλειν WH Treg NA28] βαλεῖν RP † **2:10** ἐξετε Treg NA28 RP] ἔχητε WH ‡ **2:13** Οἶδα WH Treg NA28] + τὰ ἔργα σου καὶ RP **§ 2:13** καὶ WH Treg NA28] - RP * **2:13** ἡμέραις WH Treg NA28] + ἐν αἰς RP † **2:13** μου WH Treg NA28] - RP ‡ **2:14** ἐδίδασκεν τῷ WH Treg NA28] ἐδίδαξεν τὸν RP **§ 2:14** φαγεῖν WH Treg NA28] καὶ φαγεῖν RP * **2:15** διδαχὴν WH] + τῶν Treg NA28 RP

16 μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.

17 ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω ἄυτῶ† τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατερίῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν§ καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.

20 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφείξῃ τὴν γυναῖκα* Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα† ἐαυτὴν προφητὴν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἑμοὺς δούλους πορνεύσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα.

21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοήσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.

22 ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν‡ ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς·

23 καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γινώσκονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.

24 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατερίῳ, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδασχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος·

25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἴξω.

26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἔθνων,

27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς τὰ σκευὴ τὰ κεραμικὰ συντριβεται§

28 ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν.

29 ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·

Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ.

2 γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν*, οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ† ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου·

3 μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἴξω‡ κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνῶς§ ποῖαν ὥραν ἴξω ἐπὶ σέ·

4 ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα* ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν.

5 ὁ νικῶν ὀύτως† περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

6 ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

† 2:17 αὐτῷ WH Treg NA28] + φαγεῖν RP ‡ 2:18 τῆς Treg NA28 RP] τῷ WH § 2:19 ἀγάπην

καὶ τὴν πίστιν WH NA28 RP] πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην Treg * 2:20 γυναῖκα WH Treg NA28] + σοῦ RP

† 2:20 λέγουσα WH Treg NA28] λέγει RP ‡ 2:22 μετανοήσωσιν Treg NA28 RP] μετανόησωσιν

WH § 2:27 συντριβεται WH Treg NA28] συντριβήσεται RP * 3:2 ἔμελλον ἀποθανεῖν WH Treg

NA28] ἔμελλες ἀποβάλλειν RP † 3:2 τὰ Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:3 ἴξω WH Treg NA28] + ἐπὶ σε RP

§ 3:3 γνῶς WH NA28 RP] γνώση Treg * 3:4 ἔχεις ὀλίγα WH Treg NA28] ὀλίγα ἔχεις RP † 3:5

οὕτως WH Treg NA28] οὕτως RP

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Ἰουδαίου· ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεις κλείσει, καὶ κλείων[§] καὶ οὐδεις ἀνοίγει*.

8 Οἶδά σου τὰ ἔργα— ἰδού δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, ἣν οὐδεις δύναται κλείσαι αὐτήν— ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.

9 ἰδού ἰδιδῶ[†] ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται— ἰδού ποιῆσω αὐτοὺς ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν[‡] ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνώσιν ὅτι ἔγώ[§] ἤγάπησά σε.

10 ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

12 ὁ νικῶν ποιῆσω αὐτὸν στυλὸν ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἣ καταβαίνουσα* ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

13 ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἄμην, ὁ μάρτυς ὁ πιστός καὶ ἁληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·

15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἢ ζεστός.

16 οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε[‡] ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου.

17 ὅτι[§] λέγεις ὅτι Πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν* χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός,

18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι ἄρτον χρυσοῦν[‡] πεπωρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλῦριον ἔγχρισται[§] τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς.

19 ἔγω ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε* οὖν καὶ μετανόησον.

20 ἰδού ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσεται πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.

21 ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.

22 ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλοῦσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα

2 εὐθέως* ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδού θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν

‡ 3:7 Δαυὶδ WH Treg NA28] τοῦ Δαυὶδ RP § 3:7 καὶ κλείων WH Treg NA28] αὐτὴν εἶ μὴ ὁ ἀνοίγων RP * 3:7 ἀνοίγει WH Treg NA28] ἀνοίξει RP † 3:9 διδῶ WH Treg NA28] διδομι RP ‡ 3:9 ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν WH Treg NA28] ἤξωσιν καὶ προσκυνήσουσιν RP § 3:9 ἐγὼ WH Treg NA28] – RP * 3:12 καταβαίνουσα WH Treg NA28] καταβαίνει RP † 3:14 καὶ Treg NA28 RP] + ὁ WH ‡ 3:16 οὔτε WH Treg NA28] οὐ RP § 3:17 ὅτι WH Treg NA28] – RP * 3:17 οὐδὲν WH Treg NA28] οὐδενὸς RP † 3:17 καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 3:18 παρ' ἐμοῦ χρυσοῦν WH Treg NA28] χρυσοῦν παρ' ἐμοῦ RP § 3:18 ἐγχρίσαι WH Treg NA28] ἵνα ἐγχρίσῃ RP * 3:19 ζήλευε WH Treg NA28] ζήλωσον RP † 3:20 καὶ NA28 RP] – WH Treg * 4:2 εὐθέως WH Treg NA28] Καὶ εὐθέως RP

θρόνον καθήμενος,

³καὶ ὁ καθήμενος† ὅμοιος ὄρασει λίθω ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὄρασει σμαραγδίνῳ‡.

⁴καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου ἑξήκοντα τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς ἑξήκοντα ἑξήκοντα τέσσαρας πρεσβυτέρους καθήμενους περιβεβλημένους ἐν† ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς.

⁵καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἐπτά λαμπάδες πυρὸς καθήμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ† εἰσιν ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ,

⁶καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνῃ ὁμοία κρυστάλλῳ.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν·

⁷καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων* τὸ πρόσωπον ὡς† ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ·

⁸καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν ἑκάστῳ ἑνὶ ἑαυτῶν ἔχων* ἀνά πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὦν καὶ ἔρχόμενος.

⁹καὶ ὅταν ἴδῳσουσιν† τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ‡, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,

¹⁰πεσοῦνται οἱ ἑξήκοντα τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·

¹¹Ἄξιός ἐστίν, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας ἑκάστην πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5

¹Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιάν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν* κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά.

²καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Τίς ἄξιός ἐστι ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ;

³καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ* οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.

⁴καὶ ἐγὼ* ἔκλαιον πολὺ ὅτι οὐδεὶς ἄξιός εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό·

⁵καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαίει· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.

† 4:3 καὶ ὁ καθήμενος WH Treg NA28] - RP ‡ 4:3 ὅμοιος ὄρασει σμαραγδίνῳ WH Treg NA28] ὁμοίως ὄρασει σμαραγδίνῳ RP § 4:4 θρόνοι WH Treg RP] θρόνου NA28 * 4:4 θρόνου WH Treg NA28] + τοὺς RP † 4:4 ἐν Treg NA28 RP] - WH ‡ 4:5 ἅ WH NA28] αἱ Treg; αὐτοῦ αἱ RP § 4:5 τὰ WH Treg NA28] - RP * 4:7 ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP † 4:7 τὸ πρόσωπον ὡς WH Treg NA28] πρόσωπον RP ‡ 4:8 καθ' ἐν WH NA28 RP] ἕκαστον Treg § 4:8 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP * 4:8 ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP † 4:9 δώσουσιν WH Treg NA28] δώσιν RP ‡ 4:9 τῷ θρόνῳ Treg NA28] τοῦ θρόνου WH RP § 4:11 ἡμῶν WH Treg NA28] + ὁ ἅγιος RP * 4:11 τὰ WH Treg NA28] - RP * 5:1 ὀπισθεν WH Treg NA28] ἔξωθεν RP † 5:2 ἄξιός WH Treg NA28] + ἐστίν RP ‡ 5:3 οὐρανῷ WH Treg NA28] + ἄνω RP § 5:3 οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε RP * 5:4 ἐγὼ WH Treg RP] - NA28 † 5:5 ἀνοῖξαι WH Treg NA28] ὁ ἀνοίγων RP

⁶ Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων ὀκτώκερα ἐπτά καὶ ὀφθαλμούς ἐπτά, οἱ εἰσὶν τὰ ἐπτά πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

⁷ καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου.

⁸ καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου, ἔχοντες ἑκάστοις κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσὶν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων·

⁹ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· Ἄξιός εἰ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματι σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους,

¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτούς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

¹¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων,

¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχύν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

¹³ καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἄρνιῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων

¹⁴ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

6

¹ Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἐπτά σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἐνός ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· Ἔρχου

² καὶ εἶδον, καὶ ἶδου ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

³ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου.

⁴ καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάζουσιν καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

⁵ Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. καὶ εἶδον καὶ ἶδου ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χοῖνις σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

‡ 5:6 ἐστηκὸς WH NA28 RP | ἐστηκῶς Treg § 5:6 ἔχων WH Treg NA28 | ἔχον RP * 5:6 οἱ WH Treg NA28 | ἂ RP † 5:6 ἀπεσταλμένοι WH Treg NA28 | ἀποστελλόμενα RP ‡ 5:8 αἱ WH Treg NA28 | - RP § 5:9 θεῷ WH NA28 | + ἡμᾶς Treg RP * 5:10 βασιλείαν WH Treg NA28 | βασιλεῖς RP † 5:10 βασιλεύουσιν WH Treg | βασιλεύουσιν NA28 RP ‡ 5:11 ἤκουσα WH Treg NA28 | + ὡς RP § 5:12 καὶ WH Treg NA28 | + τὸν RP * 5:13 θαλάσσης Treg NA28 | + ἐστὶν WH RP † 5:13 πάντα WH Treg NA28 | πάντας RP ‡ 5:13 τῷ θρόνῳ NA28 | τοῦ θρόνου WH Treg RP § 5:13 αἰώνων WH Treg NA28 | + Ἀμήν RP * 5:14 ἔλεγον WH Treg NA28 | λέγοντα τὸ RP * 6:1 ὅτε WH Treg NA28 | ὅτι RP † 6:1 Ἔρχου WH Treg NA28 | + καὶ ἴδε RP ‡ 6:2 εἶδον καὶ WH Treg NA28 | - RP § 6:3 σφραγίδα τὴν δευτέραν WH Treg NA28 | δευτέραν σφραγίδα RP * 6:4 καὶ WH Treg NA28 | - RP † 6:4 σφάζουσιν WH Treg NA28 | σφάζωσιν RP ‡ 6:5 εἶδον WH Treg NA28 | ἴδε RP § 6:6 ὡς WH Treg NA28 | - RP * 6:6 κριθῶν WH Treg NA28 | κριθῆς RP

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν† τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου‡

8 καὶ εἶδον, καὶ ἶδον ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῶ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῶ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. S*†

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν‡ ἣν εἶχον.

10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· Ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;

11 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρήθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσονται S‡ ἐτι χρόνον μικρόν* ἕως πληρωθῶσιν† καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν‡ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι S‡ ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας* ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,

13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλαιε† τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη,

14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.

15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δούλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὄρεων·

16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου,

17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν‡ καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7

1 Μετὰ* τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνεμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν† δένδρον.

2 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσασιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,

3 λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι‡ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν S‡ τεσεσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι* ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι†

† 6:7 φωνὴν WH Treg NA28] - RP ‡ 6:7 Ἔρχου WH Treg NA28] + καὶ ἴδε RP S 6:8 εἶδον καὶ WH Treg NA28] - RP * 6:8 μετ' αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῶ RP † 6:8 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτῶ RP ‡ 6:9 μαρτυρίαν WH Treg NA28] + τοῦ ἀρνίου RP S 6:11 ἀναπαύσονται WH Treg NA28] ἀναπαύσονται RP * 6:11 μικρόν WH Treg NA28] - RP † 6:11 πληρωθῶσιν WH Treg NA28] πληρώσωσιν Treg RP ‡ 6:11 αὐτῶν WH Treg NA28] + καὶ RP S 6:11 ἀποκτενεσθαι WH Treg NA28] ἀποκτενεσθαι RP * 6:12 ἐγένετο μέλας WH Treg NA28] μέλας ἐγένετο RP † 6:13 βάλλει WH Treg NA28] βαλοῦσα RP ‡ 6:17 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτοῦ RP * 7:1 Μετὰ WH NA28] Καὶ μετὰ Treg RP † 7:1 πᾶν WH NA28] τι Treg RP ‡ 7:3 ἄχρι WH Treg NA28] + οὐ RP S 7:4 ἑκατὸν WH Treg NA28] + καὶ RP * 7:4 ἐσφραγισμένοι WH Treg NA28] ἐσφραγισμένων RP † 7:5 ἐσφραγισμένοι WH Treg NA28] ἐσφραγισμένοι RP

ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
 6 ἐκ φυλῆς Ἀσήρ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Νεφθαλίμ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Μανασσή δώδεκα χιλιάδες,
 7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,
 8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,‡
 ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἑσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι ἑαυτοὺς οὐ δύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἔνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·

10 καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

11 καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ,

12 λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον;

14 καὶ εἶρηκα· αὐτῷ· Κύριέ μου, σὺ οἶδας· καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν ἑαυτὰς ἐν τῷ ἁματι τοῦ ἀρνίου.

15 διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς.

16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι· οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα,

17 ὅτι τὸ ἄρνιον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὀδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

8

1 Καὶ ὅταν ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωριον.

2 καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου.

‡ 7:8 ἑσφραγισμένοι WH Treg NA28] ἑσφραγισμένοι RP § 7:9 αὐτὸν WH Treg NA28] - RP * 7:9 ἐστῶτες WH Treg NA28] ἐστῶτας RP † 7:9 φοίνικες WH Treg NA28] φοίνικας RP ‡ 7:14 εἶρηκα WH Treg NA28] εἶπον RP § 7:14 αὐτὰς WH Treg NA28] - RP * 7:15 τοῦ θρόνου WH Treg NA28] τῷ θρόνῳ RP † 7:16 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐδ' οὐ RP ‡ 7:17 ποιμανεῖ WH Treg NA28] ποιμαίνει RP § 7:17 ὀδηγήσει WH Treg NA28] ὀδηγεῖ RP * 8:1 ὅταν WH Treg NA28] ὅτε RP † 8:3 δώσει WH Treg NA28] δωση RP

⁴ και ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

⁵ και εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν, και ἐγένισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, και ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· και ἐγένοντο βρονταὶ και φωναὶ και ἀστραπαὶ και σεισμοί.

⁶ Και οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμασαν ἑαυτούς· ἵνα σαλπίσωσιν.

⁷ Και ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· και ἐγένετο χάλαζα και πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, και ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· και τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, και τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, και πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

⁸ Και ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· και ὡς ὄρος μέγα ἑπιρῖσκαίομενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· και ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα,

⁹ και ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, και τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν†

¹⁰ Και ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· και ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας και ὀνόματός ἐστιν ὡς λαμπάς, και ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν και ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.

¹¹ Και τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται· ὄψις ἄψινθος. και ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, και πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνηθησαν.

¹² Και ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· και ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου και τὸ τρίτον τῆς σελήνης και τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν και ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, και ἡ νύξ ὁμοίως.

¹³ Και εἶδον, και ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9

¹ Και ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· και εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, και ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου·

² και ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, και ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου· μεγάλης και ἔσκοτώθη ὁ ἥλιος και ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.

³ και ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, και ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς.

⁴ και ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων

⁵ και ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας πέντε· και ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παῖση ἄνθρωπον.

⁶ και ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον και οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, και ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν και φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

‡ 8:6 αὐτοῦς WH] αὐτοῦς Treg NA28; ἑαυτοῦς RP § 8:8 πυρὶ WH Treg NA28] - RP * 8:9 τῶν WH Treg NA28] - RP † 8:9 διεφθάρησαν WH Treg NA28] διεφθάρη RP ‡ 8:11 ὁ WH NA28 RP] - Treg § 8:12 ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς WH Treg NA28] τὸ τρίτον αὐτῆς ἡ ἡμέρα μὴ φάνη RP * 8:13 τοὺς κατοικοῦντας WH Treg NA28] τοῖς κατοικοῦσιν RP * 9:2 μεγάλης WH Treg NA28] καιομένης RP † 9:2 ἐσκοτώθη WH NA28] ἐσκοτίσθη Treg RP ‡ 9:4 ἀδικήσουσιν WH NA28] ἀδικήσουσιν Treg RP § 9:4 μετώπων WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 9:5 αὐτοῖς Treg NA28] αὐταῖς WH RP † 9:5 βασανισθῶσιν WH Treg NA28] βασανισθῶσιν RP ‡ 9:6 φεύγει WH Treg NA28] φεύζεται RP § 9:6 ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν WH Treg NA28] ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος RP

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἠτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ*, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων,

8 καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν,

9 καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον·

10 καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίου καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν† ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.

11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν‡ ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἐβραῖστι Ἀβαδδών, καὶ ἐν§ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπήλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν* κεράτων τοῦ θουσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,

14 λέγοντα† τῷ ἔκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ.

15 καὶ‡ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.

16 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ§ δισμυριάδες* μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

17 καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλὰι τῶν ἵππων ὡς κεφαλὰι λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἔκπορευεταί πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.

18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἑκ† τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θεῖου τοῦ ἔκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν.

19 ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν‡ ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

20 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ§ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν* τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὐτε βλέπειν δύνανται† οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,

21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων‡ αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10

1 Καὶ εἶδον ἄλλον* ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν† αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός,

2 καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον‡ ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,

* 9:7 ὅμοιοι χρυσοῦ WH Treg NA28] χρυσοῦ RP † 9:10 ἡ ἐξουσία αὐτῶν WH Treg NA28] ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ RP ‡ 9:11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν WH Treg NA28] ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν RP

§ 9:11 καὶ ἐν WH Treg NA28] ἐν δὲ RP * 9:13 τῶν WH Treg NIV] + τεσσάρων RP NA28 † 9:14

λέγοντα WH Treg NA28] λέγουσαν RP ‡ 9:15 καὶ WH Treg NA28] + εἰς τὴν RP § 9:16 ἱππικοῦ

WH Treg NA28] ἵππου RP * 9:16 δισμυριάδες WH NA28] δύο μυριάδες Treg; μυριάδες RP † 9:18

ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP ‡ 9:19 ὄφεσιν WH Treg NA28] ὄφειον RP § 9:20 οὐδὲ NA28] οὐ WH

RP; οὔτε Treg * 9:20 προσκυνήσουσιν WH Treg NA28] προσκυνήσωσιν RP † 9:20 δύνανται WH

Treg NA28] δύνανται RP ‡ 9:21 φαρμάκων WH NA28] φαρμακείων Treg RP * 10:1 ἄλλον WH Treg

NA28] - RP † 10:1 τὴν κεφαλὴν WH Treg] τῆς κεφαλῆς NA28 RP ‡ 10:2 βιβλαρίδιον WH Treg

NA28] βιβλίον RP

³ και ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη ὡσπερ λέων μυκάται. και ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτά βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς.

⁴ και ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτά βρονταί, ἤμελλον γράφειν· και ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπτά βρονταί, και μὴ αὐτὰ γράψῃς.

⁵ και ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης και ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν,

⁶ και ᾤμοσεν ὅτι ὡς ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν και τὰ ἐν αὐτῷ και τὴν γῆν και τὰ ἐν αὐτῇ και τὴν θάλασσαν και τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται·

⁷ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, και ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους * τοὺς προφήτας.

⁸ Και ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν ᾠουσαν ἄνευ μου και ᾠουσαν ἄνευ μου· Ὑπαγε λάβε τὸ βιβλίον ὃ τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης και ἐπὶ τῆς γῆς.

⁹ και ἠπήλθα * πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦνά μοι τὸ βιβλαρίδιον † και λέγει μοι· Λάβε και κατάφαγε αὐτό, και πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι.

¹⁰ και ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον † ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου και κατέφαγον αὐτό, και ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· και ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.

¹¹ Και λέγουσίν μοι· Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς † και ἔθνεσιν και γλώσσαις και βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11

¹ Και ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· Ἔγειρε * και μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ και τὸ θυσιαστήριον και τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ.

² και τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν † τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν, και μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, και τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας † τεσσεράκοντα † δύο.

³ και δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, και προφητεῦσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, † περιβεβλημένοι ἑσάκκους.

⁴ Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι και αἱ δύο λυχνίααι ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς † ἐστῶτες *

⁵ και εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν και κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· και εἴ τις † θελήσῃ αὐτοὺς † ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.

⁶ οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν †, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, και ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα και πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν †.

⁷ Και ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον και νικήσει αὐτοὺς και ἀποκτενεῖ αὐτούς.

§ 10:6 ὡμοσεν RP] + ἐν WH Treg NA28 * 10:7 ἑαυτοῦ δούλους WH Treg NA28] δούλους αὐτοῦ RP † 10:8 λαοῦσαν WH Treg NA28] λαοῦσα RP ‡ 10:8 λέγουσαν WH Treg NA28] λέγουσα RP § 10:8 βιβλίον WH Treg NA28] βιβλιδάριον RP * 10:9 ἀπήλθα WH NA28] ἀπήθον Treg RP † 10:9 βιβλαρίδιον WH Treg NA28] βιβλιδάριον RP ‡ 10:10 βιβλαρίδιον WH Treg NA28] βιβλίον RP § 10:11 και WH Treg NA28] + ἐπὶ RP * 11:1 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραι RP † 11:2 ἔξωθεν WH Treg NA28] ἔξω RP ‡ 11:2 τεσσεράκοντα Treg] + και WH NA28 RP § 11:3 περιβεβλημένοι NA28 RP] περιβεβλημένους WH Treg * 11:4 ἐστῶτες WH Treg NA28] ἐστῶσαι RP † 11:5 θελήσῃ αὐτοὺς WH NA28] αὐτοὺς θελήσῃ Treg; θέλει αὐτοὺς RP ‡ 11:6 τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν WH Treg NA28] τὸν οὐρανόν ἐξουσίαν κλεῖσαι RP § 11:6 ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν WH Treg NA28] ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ RP

8 και τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἔσταυρώθη.

9 καὶ* βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἄφίουσιν† τεθῆναι εἰς μνήμα.

10 καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἑυφραίνονται‡ καὶ δῶρα πέμπουσιν§ ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσηλθεν ἐν αὐτοῖς*, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν† ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς·

12 καὶ ἤκουσαν* φωνῆς μεγάλης§ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσας* αὐτοῖς· Ἐνάβατε† ὦδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

13 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ‡ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἢ δευτέρα ἀπήλθεν· ἴδου ἡ οὐαὶ ἢ τρίτη§ ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαὶ ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοντες* Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι† ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ,

17 λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἰληφας τὴν δύναμιν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας.

18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὄργη σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους‡, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἡνοίγη ὁ Σναὸς τοῦ θεοῦ † ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ* ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἄστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ † καὶ σεισμός† καὶ χάλαζα μεγάλη.

12

1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα,

2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα· καὶ κράζει* ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.

3 καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἴδου δράκων μέγας πυρρός†, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα,

* 11:9 καὶ WH Treg NA28] - RP † 11:9 ἀφίουσιν WH Treg NA28] ἀφήσουσιν RP ‡ 11:10 εὐφραίνονται WH Treg NA28] εὐφρανθήσονται RP § 11:10 πέμπουσιν WH Treg NA28] δώσουσιν RP

* 11:11 ἐν αὐτοῖς WH Treg NA28] εἰς αὐτούς RP † 11:11 ἐπέπεσεν WH Treg NA28] ἔπεσεν RP

‡ 11:12 ἤκουσαν WH Treg NA28] ἤκουσα RP § 11:12 φωνῆς μεγάλης WH Treg NA28] φωνῆν μεγάλην RP * 11:12 λεγούσας WH Treg NA28] λέγουσας RP † 11:12 Ἀνάβατε WH Treg NA28] Ἀνάβητε RP

‡ 11:13 ὥρα WH Treg NA28] ἡμέρα RP § 11:14 ἴδου ἡ οὐαὶ ἢ τρίτη WH Treg NA28] ἡ οὐαὶ ἢ τρίτη ἴδου RP * 11:15 λέγοντες WH NA28] λέγουσαι Treg RP † 11:16 θεοῦ καθήμενοι WH NA28] θεοῦ οἱ καθήμενοι Treg; θρόνου τοῦ θεοῦ καθήμενοι RP ‡ 11:18 τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους WH Treg NA28] τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις RP

§ 11:19 ὁ WH Treg NA28] - RP * 11:19 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ κυρίου RP † 11:19 καὶ σεισμός WH Treg NA28] - RP * 12:2 καὶ κράζει WH NA28] κράζει Treg; ἔκραζεν RP † 12:3 μέγας πυρρός WH NA28] πυρρός μέγας Treg RP

4 και ἡ οὐρά αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔσθηκεν ἐνώπιον τῆς γυναίκος τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη.

5 καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν[‡] ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἄπο[§] τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἰδέσθῃ^{*} αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ[†] τοῦ πολεμήσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,

8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν[‡] οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν[§] εἶτι ἐν τῷ οὐρανῷ.

9 καὶ ἐβλήθη ὁ *δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην— ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ[†] τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτούς[‡] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου·

12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οἱ[§] οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες, οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν^{*}, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα.

14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ ἰαί[†] δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται[‡] ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.

15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναίκος ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ.

16 καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ·

17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ·

18 καὶ ἔστάθη[§] ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

13

1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα^{*} βλασφημίας.

‡ 12:5 ἄρσεν WH Treg NA28] ἄρσενα RP § 12:6 ἀπὸ WH Treg NA28] ὑπὸ RP * 12:6 τρέφωσιν WH NA28] τρέφουσιν Treg; ἐκτρέφωσιν RP † 12:7 τοῦ WH Treg NA28] - RP ‡ 12:8 ἴσχυσεν WH NA28 RP] ἴσχυσαν Treg § 12:8 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶ RP * 12:9 ὁ WH Treg NA28] - RP † 12:10 κατήγωρ WH NA28] κατήγορος Treg RP ‡ 12:10 αὐτούς WH NA28] αὐτῶν Treg RP § 12:12 οἱ NA28] - WH Treg RP * 12:12 τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν WH Treg NA28] τῇ γῆ καὶ τῇ θαλάσσει RP † 12:14 αἱ WH Treg NA28] - RP ‡ 12:14 ὅπου τρέφεται WH Treg NA28] ὅπως τρέφεται RP § 12:18 ἐστάθη WH Treg NA28] ἐστάθην RP * 13:1 ὀνόματα WH Treg RP NA28] ὄνομα NIV

2 και τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην.

3 καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη. καὶ ἔθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου,

4 καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύνатаι πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσεεράκοντα δύο.

6 καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημησάτω τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.

7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.

8 καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὗτοῦ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

9 Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω.

10 εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.

12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

14 καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὅς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν.

15 καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν.

† 13:3 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 13:3 ἐθαυμάσθη WH Treg NA28] ἐθαύμασεν RP § 13:3 ὅλη ἡ γῆ WH NA28 RP] ἐν ὅλῃ τῇ γῆ Treg * 13:4 ὅτι ἔδωκεν WH Treg NA28] τῷ δεδωκότι RP † 13:4 δύναται WH Treg NA28] δύνατος RP † 13:5 βλασφημίας WH Treg NA28] βλασφημίαν RP § 13:5 ἐξουσία WH Treg NA28] + πόλεμον RP * 13:5 τεσεεράκοντα Treg RP] + καὶ WH NA28 † 13:6 βλασφημίας WH Treg NA28] βλασφημίαν RP † 13:8 αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῷ RP § 13:8 οὗ WH Treg NA28] ὧν RP * 13:8 αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP † 13:10 εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν WH NA28] εἰς αἰχμαλωσίαν Treg; ἔχει αἰχμαλωσίαν RP † 13:10 ἀποκτανθῆναι NA28] ἀποκτενεῖ δεῖ WH Treg RP § 13:12 ποιεῖ WH Treg NA28] ἐποίει RP * 13:12 προσκυνήσουσιν WH Treg NA28] προσκυνήσωσιν RP † 13:13 ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ WH Treg NA28] καὶ πῦρ ἵνα RP † 13:13 καταβαίνειν εἰς WH Treg NA28] καταβαίνῃ ἐπὶ RP § 13:14 τοὺς WH Treg NA28] + ἐμοὺς τοὺς RP * 13:14 ὅς ἔχει WH Treg NA28] ὃ εἶχεν RP † 13:14 τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν WH Treg NA28] καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρης RP † 13:15 αὐτῷ Treg NA28 RP] αὐτῇ WH § 13:15 δοῦναι πνεῦμα WH Treg NA28] πνεῦμα δοῦναι RP * 13:15 ἵνα WH Treg NA28] – RP

¹⁶ και ποιεί πάντα, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα ἴδωσιν[†] αὐτοῖς ἡράραγμα[‡] ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν,

¹⁷ καὶ ἵνα μὴ τις ἴδῃται[‡] σαγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

¹⁸ ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς ἑαυτοῦ^{*} ἑξακόσιοι ἐξήκοντα ἕξ[†].

14

¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἶδον τὸ ἀρνίον ἑστὸς[‡] ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ[†] ἑκατὸν τεσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

² καὶ ἴκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ὡς κιθαρῶδων κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.

³ καὶ ἄδουσιν ἄσμα[‡] ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσαρῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἔδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς.

⁴ οὗτοί[†] εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοι[‡] οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ^{*} οὗτοι[†] ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ,

⁵ καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη[‡] ψεῦδος· ἄμωμοί[‡] εἰσιν.

⁶ Καὶ εἶδον ἄλλον^{*} ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίαι[†] ἐπὶ[†] τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,

⁷ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν θεόν[‡] καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι[‡] τὸν οὐρανὸν καὶ^{*} τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

⁸ Καὶ ἄλλος δευτέρος ἄγγελος[†] ἠκολούθησεν λέγων· Ἔπεσεν, ἔπεσεν[‡] βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ[‡] ἡ[‡] σὲκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

⁹ Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἶ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ,

¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθῆσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἁγγέλων ἁγίων^{*} καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου.

[†] 13:16 δῶσιν WH Treg NA28] δώσωσιν RP [‡] 13:16 χάραγμα WH Treg NA28] χαράγματα RP
[§] 13:17 δύνηται WH Treg NA28] δύναται RP * 13:18 αὐτοῦ WH NA28] + ἐστίν Treg RP [†] 13:18 ἑξακόσιοι ἐξήκοντα ἕξ WH NA28] ἑξακόσια ἐξήκοντα ἕξ RP; χξζ' Treg * 14:1 ἐστὸς WH Treg NA28] ἐσθηκός RP [†] 14:1 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἀριθμὸς RP [‡] 14:3 ὡς WH Treg NA28] - NIV RP [§] 14:4 [οὔτοι WH Treg NA28] + εἰσιν RP * 14:4 ὑπάγει WH Treg NA28] ὑπάγει WH Treg [†] 14:4 [οὔτοι WH Treg NA28] + ὑπὸ Ἰησοῦ RP [‡] 14:5 ἐν ... αὐτῶν οὐχ εὐρέθη WH Treg NA28] οὐχ εὐρέθη ἐν ... αὐτῶν RP [§] 14:5 ἄμωμοί WH NA28] + γάρ Treg RP * 14:6 ἄλλον WH Treg NA28] - RP [†] 14:6 ἐπὶ WH Treg NA28] - RP [‡] 14:7 θεὸν WH Treg NA28] κύριον RP [§] 14:7 τῷ ποιήσαντι WH Treg NA28] αὐτὸν τὸν ποιήσαντα RP * 14:7 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP [†] 14:8 δευτέρος ἄγγελος WH Treg RP] ἄγγελος δευτέρος NA28 [‡] 14:8 ἔπεσεν WH Treg NA28] - RP [§] 14:8 ἡ WH Treg NA28] - RP * 14:10 ἁγγέλων ἁγίων WH Treg NA28] τῶν ἁγίων ἁγγέλων RP

11 και ὁ καπνὸς τοῦ βασιανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰῶνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

12 Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ’ ἄρτι. ‘ναί, λέγει† τὸ πνεῦμα, ἵνα ἄναπαήσονται‡ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ γὰρ§ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον γιῶν* ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

15 καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμπσον σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράσθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.

16 καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης† τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.

18 καὶ ἄλλος ἄγγελος‡ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ§ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν ἄλλοις* μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ λέγων· Πέμπσον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.

19 καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.

20 καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἐξώθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

15

1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνας αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.

3 καὶ ἄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναι αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν αἰῶνων*.

4 τίς οὐ μὴ φοβηθῆ† κύριε, καὶ ὁδοῦσῆι‡ τὸ ὄνομά σου, ὅτι μόνος ὁ§ σὺ εἶ πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ,

6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἔνδεδυμένοι* ἄλβανον† καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῶς.

† 14:13 ναί, λέγει WH Treg NA28] λέγει Naí RP ‡ 14:13 ἀναπαήσονται WH Treg NA28] ἀναπαύονται RP § 14:13 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP * 14:14 υἱὸν WH NA28] υἱὸν Treg RP † 14:16 τῆς νεφέλης WH Treg NA28] τὴν νεφέλην RP ‡ 14:18 ἄγγελος Holmes WH marg] + ἐξῆλθεν WH Treg NA28 RP § 14:18 ὁ WH NA28] – Treg RP * 14:18 φωνῇ WH Treg NA28] κραυγῇ RP * 15:3 αἰῶνων WH NIV] ἔθνων Treg RP NA28 † 15:4 φοβηθῆ WH Treg NA28] + σε RP ‡ 15:4 δοξάσει WH Treg NA28] δοξάσει RP § 15:4 ὁστος WH Treg NA28] ἄγιος RP * 15:6 ἐνδεδυμένοι WH Treg NA28] οἱ ἦσαν ἐνδεδυμένοι RP † 15:6 λίνον NA28 RP] λίθον WH Treg

7 και ἔν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῶων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

8 και ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ και ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, και οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16

1 Και ἤκουσα ῥα μεγάλης φωνῆς* ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ῥπάγετε και ῥκχέετε† τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Και ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος και ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· και ἐγένετο ἔλκος κακὸν και πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου και τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Και ὁ δευτερος‡ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· και ἐγένετο αἶμα ὡς νεκροῦ, και πᾶσα ψυχὴ ῥζωῆς§ ἀπέθανεν ῥτᾶ* ἐν τῇ θαλάσῃ.

4 Και ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς ῥκαι† τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· και ἐγένετο αἶμα.

5 και ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· Δίκαιος εἶ, ὁ ῥῶν και ὁ ῥῆν, ῥὸ ὄσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας,

6 ὅτι αἶμα ἀγίων και προφητῶν ἐξέχεαν, και αἶμα αὐτοῖς ῥδέδωκας§ πιεῖν· ἄξιοι εἰσιν.

7 και ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· Ναί, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ και δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

8 Και ὁ ῥτέταρτος* ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· και ἐδόθη αὐτῶ καυματίσαι ῥτοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ†.

9 και ἔκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα· και ῥέβλασφήμησαν‡ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος ῥτὴν§ ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, και οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῶ δόξαν.

10 Και ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· και ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἔσκοτωμένη, και ἔμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου,

11 και ἔβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν και ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, και οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Και ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν ῥτὸν Εὐφράτην· και ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου.

13 και εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος και ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου και ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα ῥτρία ἀκάθαρτα† ὡς βάτραχοι·

14 εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ῥἡμέρας‡ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος—

15 Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· μακάριος ὁ γρηγορῶν και τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ και βλέπωσιν τὴν ἀσημοσύνην αὐτοῦ—

16 και συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον ῥεβραῖστί ῥαρμαγεδῶν.

* **16:1** μεγάλης φωνῆς WH NA28] φωνῆς μεγάλης Treg RP † **16:1** ἐκχέετε WH NA28] ἐκχέετε Treg RP ‡ **16:3** δευτερος WH Treg NA28] + ἄγγελος RP § **16:3** ζωῆς WH Treg NA28] ζωσα RP * **16:3** τὰ WH Treg NA28] – RP † **16:4** και WH Treg NA28] + εἰς RP ‡ **16:5** ὁ WH NA28 RP] – Treg § **16:6** δέδωκας WH Treg NA28] ἔδωκας RP * **16:8** τέταρτος WH Treg NA28] + ἄγγελος RP † **16:8** τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ WH Treg NA28] ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους RP ‡ **16:9** ἐβλασφήμησαν WH Treg NA28] + οἱ ἄνθρωποι RP § **16:9** τὴν WH Treg NA28] – RP * **16:12** τὸν WH Treg NA28] – RP † **16:13** τρία ἀκάθαρτα WH Treg NA28] ἀκάθαρτα τρία RP ‡ **16:14** ἡμέρας WH Treg NA28] + ἐκείνης RP

17 Καὶ ὁ ἔβδωμος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα— καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἔκ[†] τοῦ ἔναο^{*} ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· Γέγονεν—

18 καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ ἄφωναὶ καὶ βρονταὶ[†], καὶ σεισμός ἐγένετο[‡] μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο[§] ἐπὶ τῆς γῆς τηλικούτος σεισμός οὕτω μέγας,

19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν· καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ·

20 καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν.

21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17

1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ἑξάτων^{*} πολλῶν,

2 μετ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.

3 καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα[†] ὀνόματα βλασφημίας, ἔχων[‡] κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα.

4 καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσοῦ^{*} καὶ λίθω τιμίω καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς,

5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς.

6 καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων· καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ.

Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα·

7 καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναίκος καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα·

8 τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει[‡] καὶ θαυμασθήσονται[§] οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα^{*} ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν[†] καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.

9 Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν[‡].

10 οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ[§] μεῖναι,

§ 16:17 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 16:17 ναοῦ WH Treg NA28] + τοῦ οὐρανοῦ RP † 16:18 φωναὶ καὶ βρονταὶ WH Treg NA28] βρονταὶ καὶ φωναὶ RP ‡ 16:18 ἐγένετο WH Treg NA28] - RP

§ 16:18 ἄνθρωποι ἐγένοντο WH] οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο RP; ἄνθρωπος ἐγένετο Treg NA28 * 17:1 ὀδάτων WH Treg NA28] τῶν ὀδάτων τῶν RP † 17:3 γέμοντα WH NA28] γέμον τὰ Treg; γέμιον RP

‡ 17:3 ἔχων WH NA28] ἔχον Treg RP § 17:4 καὶ WH Treg NA28] - RP * 17:4 χρυσοῦ WH NA28 RP] χρυσοῦ Treg † 17:6 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 17:8 ὑπάγει WH NA28] ὑπάγειν Treg RP

§ 17:8 θαυμασθήσονται WH NA28] θαυμάσονται Treg RP * 17:8 τὸ ὄνομα WH Treg NA28] τὰ ὀνόματα RP † 17:8 τὸ θηρίον ὅτι ἦν WH Treg NA28] ὅτι ἦν τὸ θηρίον RP ‡ 17:9 ἑπτὰ εἰσιν WH Treg NA28] εἰσιν ἑπτὰ RP § 17:10 αὐτὸν δεῖ WH Treg NA28] δεῖ αὐτὸν RP

11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν. καὶ ἡ αὐτοῦ* ὄγδος ἔστιν καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.

12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου.

13 οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν†, καὶ‡ τὴν δύναμιν ἡ γὰρ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ δίδοσιν.

14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἔστιν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

15 καὶ λέγει μοι· Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὐ ἢ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσιν καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι.

16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἡρμηλωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ ἡ γυμνήν§ καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγουσιν, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρὶ·

17 ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι ἡ μίαν γνώμην* καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι ἡ τελεσθῆσονται† οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ.

18 καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

2 καὶ ἔκραξεν ἡ ἐν* ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἔπεσον, ἔπεσον† βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον ἡ δαιμονίων‡ καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου ἡ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου§ καὶ μεμνημένου,

3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς ἡ πέπτωκαν* πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Ἐξέλθατε† ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς‡, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε·

5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.

6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ ἡ διπλώσατε§ τὰ* διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ὃ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν·

7 ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασιανισμὸν καὶ πένθος, ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.

8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἡξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.

* 17:11 αὐτοῦ WH NA28 RP] οὗτος Treg † 17:13 γνώμην ἔχουσιν WH Treg NA28] ἔχουσιν γνώμην RP ‡ 17:13 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP § 17:16 γυμνήν WH Treg NA28] + ποιήσουσιν αὐτήν RP * 17:17 μίαν γνώμην WH Treg NA28] γνώμην μίαν RP † 17:17 τελεσθῆσονται WH Treg NA28] τελεσθῶσιν RP * 18:2 ἐν WH Treg NA28] - RP † 18:2 ἔπεσον WH NA28] - Treg RP ‡ 18:2 δαιμονίων WH Treg NA28] δαιμόνων RP § 18:2 καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου NA28] - WH Treg NIV RP * 18:3 πέπτωκαν WH Treg RP] πέπτωκαν NA28 † 18:4 Ἐξέλθατε WH Treg NA28] Ἐξέλθε RP ‡ 18:4 ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς WH NA28] ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου Treg RP § 18:6 διπλώσατε WH Treg NA28] + αὐτῇ RP * 18:6 τὰ WH Treg NA28] - RP

9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόφονται ἐπ’ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ’ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς,

10 ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ‘κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν’ ἐπ’ αὐτὴν[†] ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι,

12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ Ἰμαγινῶν[§] καὶ βυσσίνου καὶ Ἰορδάνου^{*} καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου,

13 καὶ κιννάμωμον ‘καὶ ἄμωμον’[†] καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σέμιδαλιν καὶ σίτον καὶ ‘κτῆνη καὶ πρόβατα’[‡], καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωματῶν, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων.

14 καὶ ἡ ὥρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς[§] ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι^{*} οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν[†].

15 οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,

16 λέγοντες[‡] Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ ‘κεχρυσωμένη’[§] χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ Ἰμαγινῶν^{*}

17 ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἤρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν

18 καὶ ἔκραξαν[†] βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;

19 καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραξαν[‡] κλαίοντες καὶ Ἰπενθοῦντες[§] λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἧ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἤρημώθη.

20 Εὐφραίνου ἐπ’ αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς Ἰμύλινον^{*} μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· Οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι.

22 καὶ φωνὴ κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,

23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη,

24 καὶ ἐν αὐτῇ αἶμα[†] προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

† 18:11 κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν WH Treg NA28] κλαύσουσιν καὶ πενήσουσιν RP ‡ 18:11 αὐτὴν WH Treg NA28] αὐτῇ RP § 18:12 μαργαριτῶν WH Treg NA28] μαργαρίτου RP * 18:12 πορφύρας WH Treg NA28] πορφυροῦ RP † 18:13 καὶ ἄμωμον WH Treg NA28] – RP ‡ 18:13 κτῆνη καὶ πρόβατα WH Treg NA28] πρόβατα καὶ κτῆνη RP § 18:14 σου τῆς ... ψυχῆς WH Treg NA28] τῆς ... ψυχῆς σου RP * 18:14 οὐκέτι WH NA28 RP] – Treg † 18:14 οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν WH Treg NA28] αὐτὰ οὐ μὴ εὐρης RP ‡ 18:16 λέγοντες WH Treg NA28] καὶ λέγοντες RP § 18:16 κεχρυσωμένη Treg RP] + ἐν WH NA28 * 18:16 μαργαρίτη WH Treg NA28] μαργαρίταις RP † 18:18 ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NA28 RP ‡ 18:19 ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NA28 RP § 18:19 πενθοῦντες WH Treg NA28] + καὶ RP * 18:21 μύλινον WH NA28] μύλον Treg RP † 18:24 αἶμα WH Treg NA28] αἵματα RP

19

1 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· Ἀλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις* τοῦ θεοῦ ἡμῶν,

2 ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν† τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.

3 καὶ δεύτερον εἶρηκαν‡ Ἀλληλουϊά· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

4 καὶ ἔπασαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ§ λέγοντες· Ἀμήν, Ἀλληλουϊά.

5 Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· Αἰνεῖτε τῷ θεῷ* ἡμῶν, πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, †καὶ ‡οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

6 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, †λεγόντων‡ Ἀλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος, ὁ θεός§ ὁ παντοκράτωρ.

7 χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιωμέν* καὶ δῶσομεν† τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοίμασεν ἑαυτήν,

8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάλληται βύσσινον †λαμπρὸν‡καθαρόν, τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.

9 Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· Οὐτοὶ οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν.

10 καὶ ἔπασα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκύνῃσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν§ Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ †μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν †πιστὸς καλούμενος* καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιᾶσυνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ.

12 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ†φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ, ἔχων‡ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός,

13 καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον †βεβαμμένον§αἵματι, καὶ †κέκληται* τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

14 καὶ τὰ†στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἔφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν.

15 καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται †ρόμφαί‡α†ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν †ράβδῳ σιδηρᾶ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.

16 καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

* 19:1 δόξα καὶ ἡ δύναμις WH Treg NA28] δύναμις καὶ ἡ δόξα RP † 19:2 ἔφθειρεν WH Treg NA28] διέφθειρεν RP ‡ 19:3 εἶρηκαν WH Treg NA28] εἶρηκεν RP § 19:4 τῷ θρόνῳ WH Treg NA28] τοῦ θρόνου RP * 19:5 τῷ θεῷ WH Treg NA28] τὸν θεόν RP † 19:5 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 19:6 λεγόντων WH Treg NA28] λέγοντες RP § 19:6 θεός Holmes WHmarg] + ἡμῶν WH Treg NA28 RP * 19:7 ἀγαλλιωμέν WH Treg NA28] ἀγαλλιώμεθα RP † 19:7 δώσομεν WH] δώσωμεν NA28; δῶμεν Treg RP ‡ 19:8 λαμπρὸν WH Treg NA28] + καὶ RP § 19:10 μαρτυρία WH Treg NA28] + τοῦ RP * 19:11 πιστὸς καλούμενος WH Treg] καλούμενος πιστὸς NA28 RP † 19:12 αὐτοῦ WH Treg RP] + ὡς NA28 ‡ 19:12 ἔχων WH Treg NA28] + ὀνόματα γεγραμμένα καὶ RP § 19:13 βεβαμμένον Treg NA28 RP] βερραντισμένον WH * 19:13 κέκληται WH Treg NA28] καλεῖται RP † 19:14 τὰ WH NA28 RP] - Treg ‡ 19:15 ρομφαία WH Treg NA28] + δίστομος RP

17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν* φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ μέγα τοῦ θεοῦ,

18 ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν† καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν † καὶ μεγάλων.

19 καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν ὁ πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.

20 καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ ‘μετ’ αὐτοῦ ὁ* ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης† ἐν θείῳ.

21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξεληούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20

1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

2 καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος*, ὅς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ Ἅστανᾶς† καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,

3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴπλανῆσῃ † ἐτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ † σταυτα δεῖ ἴλυθῆναι αὐτὸν* μικρὸν χρόνον.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ ἄχίλια† ἔτη.

5 † οἱ † λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.

6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεῦτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ’ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ’ αὐτοῦ ἄχίλια † ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθῆσεται ὁ Ἅστανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ,

8 καὶ* ἐξελεύσεται ἴπλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶν † καὶ Μαγῶν, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἄτῶν† ὧς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης.

§ 19:17 ἕνα WH Treg NA28] - RP * 19:17 ἔκραξεν Treg RP] + ἐν WH NA28 † 19:18 αὐτῶν NA28 RP] αὐτούς WH Treg ‡ 19:18 καὶ WH Treg NA28] τε καὶ RP § 19:19 τὸν WH Treg NA28] - RP * 19:20 μετ’ αὐτοῦ ὁ WH Treg NA28] ὁ μετ’ αὐτοῦ RP † 19:20 τῆς καιομένης WH Treg NA28] τὴν καιομένην RP * 20:2 ὄφις ὁ ἀρχαῖος WH Treg NA28] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον RP † 20:2 Ἅστανᾶς WH Treg NA28] + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὄλην RP ‡ 20:3 ἴπλανῆσῃ WH Treg NA28] ἴπλανῆ RP § 20:3 μετὰ WH Treg NA28] καὶ μετὰ RP * 20:3 λυθῆναι αὐτὸν WH NA28] αὐτὸν λυθῆναι Treg RP † 20:4 χίλια WH Treg NA28] τὰ χίλια RP ‡ 20:5 οἱ WH NA28] Καὶ οἱ Treg RP § 20:6 χίλια RP] τὰ χίλια WH Treg NA28 * 20:8 καὶ WH NA28] + τὸν Treg RP † 20:8 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP

9 και ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν[‡] τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ[§] καὶ κατέφαγεν αὐτούς·

10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός καὶ θεοῦ, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’ αὐτοῦ*, οὗ ἀπὸ τοῦ[†] προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς.

12 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοιχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

14 καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός[‡] ἐστὶν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός.

15 καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ[§] τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

21

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.

2 καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου* λεγουσῆς· Ἴδου ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ’ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ’ αὐτῶν ἔσται[‡],

4 καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ[§] τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται· ἔτι.* τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἴδου· καινὰ ποιῶ πάντα[†]. καὶ λέγει[‡] Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ[§] εἰσιν.

6 καὶ εἶπέν μοι· Ἐγένοναν. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.*

7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.

8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις[†] καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

‡ 20:9 ἐκύκλευσαν WH NA28] ἐκύκλωσαν Treg RP § 20:9 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ WH NA28] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Treg; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP * 20:11 ἐπ’ αὐτοῦ WH] ἐπ’ αὐτὸν NA28 RP; ἐπάνω αὐτοῦ Treg † 20:11 τοῦ WH Treg NA28] – RP ‡ 20:14 θάνατος ὁ δεύτερός WH NA28 RP] δευτέρους θάνατος Treg § 20:15 τῇ βίβλῳ WH Treg NA28] τῷ βιβλίῳ RP * 21:3 θρόνον WH NA28] οὐρανοῦ Treg RP † 21:3 λαοὶ WH Treg NA28] λαὸς RP ‡ 21:3 μετ’ αὐτῶν ἔσται WH Treg] ἔσται μετ’ αὐτῶν RP; μετ’ αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός NA28 § 21:4 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 21:4 ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NA28 RP † 21:5 καινὰ ποιῶ πάντα WH Treg NA28] πάντα καινὰ ποιῶ RP ‡ 21:5 λέγει WH NA28] + μοι Treg RP § 21:5 πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ WH Treg NA28] ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ RP * 21:6 Γέγοναν, ἐγὼ WH] Γέγοναν ἐγὼ εἰμι Treg NA28; Γέγονα RP † 21:8 ἀπίστοις WH Treg NA28] + καὶ ἀμαρτωλοῖς RP

⁹ Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, τῶν γεμόντων* τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοι τὴν ἄνυμφον τὴν γυναῖκα^S τοῦ ἀρνίου.

¹⁰ καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν* τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,

¹¹ ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι·

¹² ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν† ἀγγέλου δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα ἅ ἔστιν‡ τῶν δώδεκα φυλῶν^S θυῶν Ἰσραὴλ·

¹³ ἀπὸ ἀνατολῆς* πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς·

¹⁴ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων† θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

¹⁵ Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.

¹⁶ καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον* τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίου^S δώδεκα χιλιάδων* τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν.

¹⁷ καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου.

¹⁸ καὶ ἡ ἐνδόμησις τοῦ τεύχους αὐτῆς ἴασις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ·

¹⁹ οἱ* θεμέλιοι τοῦ τεύχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμῷ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασις, ὁ δεῦτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος,

²⁰ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσολίθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσοπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἄμβευστος·

²¹ καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρίται, ἀνά εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής.

²² Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον.

²³ καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον.

²⁴ καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτός αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν^S εἰς αὐτήν·

²⁵ καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νύξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ,

²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνῶν εἰς αὐτήν.

²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ποιών* βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

‡ 21:9 τῶν γεμόντων WH Treg NA28] γεμούσας RP § 21:9 ἄνυμφον τὴν γυναῖκα WH Treg NA28] γυναῖκα τὴν ἄνυμφον RP * 21:10 πόλιν WH Treg NA28] + τὴν μεγάλην RP † 21:12 τοῖς πυλῶσιν WH NA28 RP] τοὺς πυλῶνας Treg ‡ 21:12 ἐστὶν WH] + τὰ ὀνόματα Treg NA28; + ὀνόματα RP § 21:12 φυλῶν WH Treg NA28] + τῶν RP * 21:13 ἀνατολῆς WH Treg NA28] ἀνατολῶν RP † 21:14 ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP ‡ 21:16 ὅσον WH Treg RP] + καὶ NA28 § 21:16 σταδίου Treg RP] σταδίων WH NA28 * 21:16 χιλιάδων WH Treg NA28] + δώδεκα RP † 21:18 καὶ WH NA28] + ἦν Treg RP ‡ 21:19 οἱ WH NA28 RP] καὶ οἱ Treg § 21:24 τὴν δόξαν αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἔθνῶν RP * 21:27 ποιών Holmes WH marg] ὁ ποιών WH Treg NA28; ποιοῦν RP

22

1 Καὶ ἔδειξεν μοι ῥοταμὸν* ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου

2 ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς· καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἄποδιδοῦν[†] τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

3 καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ,

4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

5 καὶ νῦξ οὐκ ἔσται ἔτι[‡] καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν[§] φωτὸς* λύχνου καὶ φῶς[†] ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίζει ἐπ'[‡] αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ εἶπέν[§] μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ* κύριος, ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν, ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει·

7 καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.

9 καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν.

11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω[†] ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

12 Ἴδου ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔστιν[‡] αὐτοῦ.

13 ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ἴω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ Ἰσὰρχῆ καὶ τὸ* τέλος.

14 Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν[†], ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσελθῶσιν εἰς τὴν πόλιν.

15 Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς, ὁ πρωϊνός.

17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἐρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἐρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει[‡] ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·

19 καὶ ἐάν τις ἀφῆλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ[§] ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

* 22:1 ποταμὸν WH Treg NA28] + καθαρὸν RP † 22:2 ἀποδιδοῦν WH NA28] ἀποδίδους Treg RP

‡ 22:5 ἔτι WH Treg NA28] ἔκει RP § 22:5 οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν WH Treg NA28] χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν RP

* 22:5 φωτὸς WH Treg NA28] - RP † 22:5 φῶς WH] φωτὸς Treg NA28 RP ‡ 22:5 ἐπ' WH Treg NA28] - RP

§ 22:6 εἶπέν WH Treg NA28] λέγει RP * 22:6 ὁ WH Treg NA28] - RP † 22:11 ῥυπαρευθήτω RP] ῥυπανθήτω WH Treg NA28

‡ 22:12 ἐστὶν WH Treg NA28] ἔσται RP § 22:13 ἡ WH NA28 RP] - Treg

* 22:13 τὸ WH NA28 RP] - Treg † 22:14 πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν WH Treg NA28] ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ RP

‡ 22:18 ἐπιθήσει WH Treg NA28] ἐπιθήσει RP § 22:19 ἀφελεῖ WH Treg NA28] ἀφείλοι RP

²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· Ναί· ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν· ἔρχου* κύριε Ἰησοῦ.
²¹ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ[†] μετὰ πάντων[‡]

* 22:20 ἔρχου WH Treg NA28] Ναί ἔρχου RP † 22:21 Ἰησοῦ Treg NA28] + Χριστοῦ WH RP ‡ 22:21 πάντων NA28] τῶν ἁγίων WH Treg; τῶν ἁγίων. ἀμήν NIV; πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν RP

Preface

The Society of Biblical Literature, in keeping with its mission to foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their

careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching. Foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT)*, which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve

our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching.

Errata

The following errata have been corrected in this electronic edition:

Mt 3:16c SBL incorrectly cites RP as reading ἠνεώχθησαν αὐτῷ; it actually reads ἀνεώχθησαν αὐτῷ.

Mt 13:28 SBL cites the RP and NIV readings without accentuation.

Mt 25:1 SBL cites RP as reading αὐτῶν, when the accentuation should be αὐτῶν.

Mt 25:7 SBL cites RP as reading αὐτῶν, when the accentuation should be αὐτῶν.

Mk 1:1 SBL incorrectly cites RP as reading υἱοῦ τοῦ θεοῦ; it actually reads χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ (the apparatus should have a preceding “+”).

Mk 1:13 SBL incorrectly cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Mk 3:19 (3:20 SBL) SBL incorrectly cites RP as reading ἔρχεται; it actually reads ἔρχονται.

Mk 4:37 SBL cites RP as reading γεμίζεσθα; it actually reads γεμίζεσθαι.

Mk 6:33 SBL marks a textual variant on the final αὐτοῖς in the text, but there is no corresponding entry in the apparatus. The entry should indicate that RP adds καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν, while WH, Treg, NIV omit.

Mk 10:4 SBL cites RP as reading Μωϋσῆς; it actually reads Μωσῆς.

Mk 10:47 SBL cites RP as reading υἱός, when the accentuation should be υἱός.

Mk 11:24 SBL cites RP as reading ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε, when the spacing should be ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε.

Lk 6:2 SBL cites RP as reading εἶπαν αὐτοῖς; it actually reads εἶπον αὐτοῖς.

Lk 6:5 SBL cites Treg RP as reading ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σαββάτου; Treg RP actually read ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Lk 9:9 SBL cites RP as reading ὁ Ἡρώδης; it actually reads Ἡρώδης.

Lk 9:56 SBL cites RP as reading υἱός, when the accentuation should be υἱός.

Lk 18:13 SBL cites RP as reading ἔτυπτε; it actually reads ἔτυπεν.

Lk 19:16 SBL cites RP as reading προσηργάσατο; it actually reads προσειργάσατο.

Lk 19:35 SBL cites RP as omitting αὐτῶν; it actually substitutes ἑαυτῶν.

Lk 22:19-20 SBL cites RP as reading ἐκχυννόμενον; it actually reads ἐκχυνόμενον.

Lk 22:49 SBL cites RP as reading εἶπαν αὐτῷ; it actually reads εἶπον αὐτῷ.

Jn 1:39 SBL cites RP as reading ἦλθαν; it actually reads ἦλθον.

Jn 4:21 SBL cites RP as reading πιστεύε; it actually reads πιστευσόν.

Jn 5:10 SBL cites RP as reading κράβατον; it actually reads κράββατον.

Jn 6:44 SBL cites RP as reading ἐμέ and Treg as reading με; RP actually reads με, and Treg actually reads ἐμέ.

Jn 8:29 SBL cites RP as reading ὁ πατήρ; RP actually reads μόνον ὁ πατήρ (the apparatus should have a preceding “+”).

Jn 8:41 SBL cites RP as reading Εἶπαν; it actually reads Εἶπον.

Jn 10:13 SBL cites RP as reading Ὅδε; it actually read Ὁ δέ.

Jn 10:32 SBL cites RP as reading λιθάζετε ἐμέ; it actually reads λιθάζετε με.

Jn 14:16 SBL cites RP as reading ἡ μένη; it actually reads μένη (so the “+” should be removed from the RP reading).

Jn 16:32 SBL cites RP as reading νῦν; it actually reads καὶ νῦν (the apparatus should have a preceding “+”).

Ac 4:9 SBL marks a textual variant at the final σέσωσται in the text, but does not record any corresponding variation in the apparatus. All of the cited editions appear to agree here.

Ac 5:19 SBL cites Treg RP as reading ἤνοιξε; Treg RP actually read ἤνοιξεν.

Ac 7:22 SBL cites RP as reading Μωϋσῆς; it actually reads Μωσῆς.

Ac 15:7 SBL cites RP as reading ὑμῖν; it actually reads ἡμῖν.

Ac 15:33 SBL cites RP as reading ἀποστείλαντας αὐτούς ἀποστόλους; it actually reads ἀποστόλους (the “+” should be removed from the RP reading).

Ac 18:3 SBL cites RP as reading ἠργάζετο; it actually reads εἰργάζετο.

Ac 20:3 SBL cites RP as reading ἐπιβουλῆς αὐτῷ αὐτῷ ἐπιβουλῆς; it actually reads αὐτῷ ἐπιβουλῆς (the “+” should be removed from the RP reading).

Ac 21:13 SBL cites RP as reading Ἀπεκρίθη τότε; it actually reads Ἀπεκρίθη τε.

Ac 22:24 SBL cites RP as reading εἰσάγεσθαι; it actually reads ἄγεσθαι.

Ac 23:27 SBL cites RP as reading ἐξειλάμην; it actually reads ἐξειλόμην.

Ro 2:8 SBL cites Treg NIV RP as reading ἀπειθοῦσι; Treg NIV RP actually read ἀπειθοῦσιν.

Ro 7:18 SBL cites RP as reading οὐ οὐχ εὐρίσκω; it actually reads οὐχ εὐρίσκω (the “+” should be removed from the RP reading).

Ro 9:15 SBL cites RP as reading Μωϋσεῖ; it actually reads Μωϋσῆ.

1Co 9:2 SBL cites RP as reading τῆς μου; it actually reads τῆς ἐμῆς.

1Co 14:26 SBL cites RP as reading γλώσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει; it actually reads γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν

1Co 16:10 SBL cites RP as reading καγῶ; it actually reads καὶ ἐγώ.

2Co 3:16 SBL cites RP as reading δὲ ἄν; it actually reads δ' ἄν.

Php 3:16 SBL cites RP as reading αὐτοῦ, when the accentuation should be αὐτό.

Php 4:23 SBL cites RP as reading Ἀμην, when the accentuation should be Ἀμήν.

2Th 2:12 SBL cites RP as reading ἅπαντες and Treg as reading πάντες; RP actually reads πάντες, and Treg reads ἅπαντες.

2Th 3:12 SBL cites RP as reading Χριστου, when the accentuation should be χριστοῦ.

Tit 2:4 SBL cites NIV RP as reading σωφρονίζωσι; NIV RP actually read σωφρονίζωσιν.

Heb 4:2 SBL cites RP as reading συγκεκρασμένους; it actually reads συγκεκραμένους. WH also has the orthographic subvariant συνκεκρασμένους.

Heb 12:3 SBL cites RP as reading αὐτόν, when the accentuation should be αὐτόν.

1Pe 3:4 SBL cites RP as reading πραέως; it actually reads πραέος.

1Pe 4:9 SBL incorrectly cites RP as reading γογγυσμοῦ γογγυσμών; it actually reads γογγυσμών (the “+” should be removed from the RP reading).

Re 8:12 SBL cites RP as reading τὸ τρίτον αὐτῆς ἢ ἡμέρα μὴ φάνη; it actually reads τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἢ ἡμέρα.

Re 11:2 SBL cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Re 12:3 SBL cites RP as reading πυρρός; it actually reads πυρός.

Re 13:5 SBL cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Re 13:14 SBL cites RP as reading μαχαίρης; it actually reads μαχαίρας.

Re 18:3 SBL cites RP as reading πέπτωκαν; it actually reads πεπτώκασιν.

SBL does not capitalize the first word of the paragraph in the following references: Mt 13:54; 27:24; Mk 11:25; 12:24; 13:9; Lk 2:33; Ro 11:7; 1Ti 5:23.

Appendix: The SBLGNT in Comparison to ECM

In the Catholic letters, the SBLGNT differs from the ECM at thirty-nine places. These places and the differences are listed below.¹

Ref.	SBLGNT ECM
------	--------------

James

2:4	οὐ διεκρίθητε καὶ οὐ διεκρίθητε
2:14	τί ὄφελος τί τὸ ὄφελος
2:16	τί ὄφελος τί τὸ ὄφελος
4:12	νομοθέτης •ὁ• νομοθέτης
5:4	ἀφυστερημένος ἀπεστερημένος

1 Peter

1:6	δέον δέον ἐστίν
1:6	λυπηθέντες •λυπηθέντας•
1:12	πνεύματι •ἐν• πνεύματι
1:16	γέγραπται ὅτι γέγραπται
1:22	ἐκ καρδίας ἐκ •καθαράς καρδίας•
2:5	θεῶ •τῶ• θεῶ
2:25	ἀλλὰ ἀλλ'
3:1	γυναῖκες •αἱ• γυναῖκες
3:22	θεοῦ •τοῦ• θεοῦ
4:16	ὀνόματι μέρος
5:9	ἐν τῷ κόσμῳ •ἐν κόσμῳ•
5:11	αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰῶνας •

2 Peter

1:9	ἁμαρτημάτων •ἁμαρτιῶν•
2:6	ἀσεβέσιν •ἀσεβεῖν•
2:11	αὐτῶν αὐτῶν παρὰ κυρίῳ
2:19	τούτῳ καὶ τούτῳ •
2:20	κυρίου κυρίου •ἡμῶν•
3:6	δι' ὧν δι' ὧν
3:10	εὐρεθήσεται οὐχ εὐρεθήσεται
3:16	στρεβλοῦσιν •στρεβλώσουσιν•
3:18	αἰῶνος. ἀμήν αἰῶνος. •

1 John

¹ **o**: Occasionally the ECM places bold dots around certain readings in its text. Sometimes the bold dots signal “alternative readings which were considered of equal value” by the ECM editorial committee, and sometimes they mark instances where “the reasons for the reading in the primary line were regarded as superior, but not sufficiently to rule out with complete confidence the claims of the indicated alternative reading” (ECM, *The Letters of Peter*, 24*). Whenever the ECM readings given below are marked by bold dots in the text, these dots have been duplicated (or adapted as necessary) in the list.

1:7	ἐὰν δὲ ἐν] ἐὰν • ἐν
2:6	περιπατεῖν] οὕτως περιπατεῖν
2:16	ἀλλὰ] ἀλλ'
2:29	ὅτι πᾶς] •ὅτι καὶ• πᾶς
3:13	μὴ θαυμάζετε] •καὶ• μὴ θαυμάζετε
3:19	ἐν τούτῳ] Καὶ ἐν τούτῳ
3:21	μὴ καταγινώσκη ἡμῶν] ἡμῶν μὴ καταγινώσκη
5:10	αὐτῷ] αὐτῷ
5:11	ὁ θεὸς ἡμῖν] •ἡμῖν ὁ θεός•
5:18	αὐτόν] ἑαυτόν

2 John

12	χαρὰ ὑμῶν] χαρὰ ἡμῶν
----	-----------------------

Jude

15	πάντας τοὺς ἀσεβεῖς] πᾶσαν ψυχὴν
16	ἐπιθυμίας αὐτῶν] •ἐπιθυμίας ἑαυτῶν•